शिवपरिणयः ।

ŚIVA-PARIṆAYAḤ

A POEM IN THE KĀSHMĪRĪ LANGUAGE

BY

KRSNA RĀJĀNAKA (RĀZDĀN)

WITH A

CHĀYĀ OR GLOSS IN SANSKRIT

BY

MAHĀMAHOPĀDHYĀYA MUKUNDARĀMA ŚĀSTRĪ

EDITED BY

SIR GEORGE A. GRIERSON, K.C.I.E., PH.D., D.LITT., LL.D., F.B.A.,

Honorary Fellow of the Asiatic Society of Bengal.
Correspondent étranger de l'Institut de France; Honorary Member: Nāgarī Pracāriṇī Sabhā (Benares), American Oriental Society, Société Finno-Ougrienne, l'Association Phonétique Internationale, Bihar and Orissa Research Society, Modern Language Association; Honorary Fellow: Royal Danish Academy of Sciences, Bombay Branch of the Royal Asiatic Society; Foreign Associate Member: Société Asiatique de Paris; Corresponding Member: Königliche Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen.

THE ASIATIC SOCIETY

1, PARK STREET, CALCUTTA-16

1989

Work No— 224

© The Asiatic Society

First published in 1914-25
Reprinted in 1989

Published by
Dr. Ashin Das Gupta
Administrator
The Asiatic Society
1, Park Street
Calcutta-700016

Printed by
M/s. Communik Media Service
50, Ashoke Avenue
Calcutta-700047

Price: Rs. 120.00

PREFACE.

WITH much regret, I record the death of that excellent scholar Mahāmahôpâdhyāya Mukundarāma Śāstrī, which occurred in the year 1921, while this work was passing through the press. His knowledge of the Kāshmīrī language, ancient and modern, was, I believe, unique. I owe much to his teaching and to the help he gave me in the preparation of the *chāyā* printed in the following pages and of the notes which formed the basis of the Kāshmīrī dictionary now being published by the Society.

In regard to other points I have nothing to add to the *ad interim* Preliminary Note issued with the first fasciculus of this work, except to express my regret that in the earlier pages, a great many Kāshmīrī types have broken off in the course of printing. These, so far as I have noted them, are entered in the List of Errata and explain its length. In the later pages, the printers have overcome this difficulty with some success. The spelling of certain Kāshmīrī words is doubtful, and till I had worked several times through the text, I did not always succeed in producing uniformity in this respect. On this account, after the List of Errata, I add a list of preferable spellings of certain words which escaped my eyes when correcting the proofs. None of these are of importance, but, in the interests of uniformity, I give them for the benefit of students of the language.

I must also offer my thanks to Professor Jules Bloch, who was kind enough to read through the proofs of the earlier fasciculi. The outbreak of the War called him forth to the defence of his country, and prohibited me from troubling him further with my doubts or difficulties; but I cannot refrain from putting on record my gratitude for his valuable help.

G. A. GRIERSON.

CAMBERLEY,
23rd June, 1924.

PRELIMINARY NOTE *(AD INTERIM)*.

With the few exceptions noted below, the Kāshmīrī portion of this work follows the system of spelling employed by Īśvara Kaula in his *Kāśmīra-śabdāmṛta,* and by me in my *Essays on Kāçmīrī Grammar*.

Attention may be called to the extremely frequent use by the author of the emphatic suffix *y*, often employed pleonastically *metri causa*. In the first four chapters this *y* is regularly represented in the Sanskrit *chāyā* by the word *ēva*; but from the 5th Chapter on, I have exercised my discretion as editor, in omitting the *ēva*, when the suffix is merely pleonastic. By that time the reader will be accustomed to its appearance in this otiose character, and will not be tempted to confuse it with other forms.

According to the *Kāśmīra-śabdāmṛta* (II, iii, 21; *cf. Essays*, p. 92), when this *y* is added to a word ending in a consonant, *ū-mātrā* is used as a junction vowel. Thus करानूय् *karānᵘy* (*karān* + *y*), doing indeed. In the present work *ạ* is often used instead of *ū-mātrā*, as in *karānạy* (करानंय्). This is hardly more than a variation of spelling. We may also note that the author frequently employs present participles ending in *-an* instead of the *-ān* prescribed by the grammars. Thus in verse 418 we have गालन् *gālan* instead of *gālān* गालान्. With emphatic *y*, we have वननंय् *wananạy* instead of वनानूय् *wanānᵘy* in verse 408, and so on. The conjunctive participle of verbs whose roots contain the letter *a*, according to the *Essays*, takes the form करिथ् *karith*. Here, however, the author generally writes कंरिथ् *karⁱth*. Thus, he writes बंरिथ् in v. 24. He similarly

writes the accusative-dative of the second declension with *i-mātrā*. Thus न्यथनंनिस् *nĕthanaṇ*ⁱ*s*, instead of न्यथननिस् *nĕthananis*, in v. 88. He often, *metri causa*, changes a final *i* to ē, as in गरके *garakē* for गरकि *garaki* (v. 22) and करने *karanē* for करनि *karani* (v. 126). In other respects the grammar closely follows the system of Īśvara Kaula, as explained in my *Essays*.

The Sanskrit *chāyā* is an extremely literal, word for word, translation, prepared under my supervision by Mahāmahopādhyāya Mukundarāma Śāstrī. In editing it for the press, I have freely relaxed the usual rules of *Sandhi* In this I have not studied consistency, my sole aim being to assist the reader in disentangling the corresponding Kāshmīrī words from the suffixes with which they are encumbered. As originally prepared, the *chāyā* was interlinear, each Sanskrit word being written under the corresponding Kāshmīrī word. Practical considerations of typography have led me, against the intention of its author, to print it separately on the page facing the corresponding text. I fully admit that, from the point of view of the Sanskrit scholar, in this condition it strongly resembles *mūrkha-jalpana*. It is, however, printed solely with the object of assisting students of Kāshmīrī, and not as a specimen of elegant Sanskrit.

G. A. G.

शिवपरिणयचरितकाव्यम्

काश्मीरभाषापद्यात्मकम् ।

ओं नमः शंकराय शंभवे ॥

भूमिका ॥

ओं नुमो विघ्नेश्वरं यस्यानुग्रहावाप्तबुद्धयः ।
प्रौढबुद्धिषु शोभन्ते बालिशा मादृशा अपि ॥ १ ॥

हर्षादम्भोजजन्मप्रभृतिदिविषदां संसदि प्रीतिमत्या
श्वश्वा मौलौ पुरारेर्द्रुहितृपरिणये सादरं चुम्ब्यमाने ।
तद्वक्त्रं मौलिवक्त्रे मिलितमिति भृशं वीक्ष्य चन्द्रः सहासो
दृष्ट्वा तद्वृत्तमाशु स्मितसुभगमुखः पातु नः पञ्चवक्त्रः ॥ २ ॥

नानाविधदेशप्रचलितानां नानाविधभाषाणां नदीनदनागकुल्यादिजन्यार्णःस्तोमस्य देशदेशान्तरप्रचारमनु स्वकारणभूतो महार्णव इव संस्कृतैव गम्यस्थानमन्ततः । तासु च श्रीशारदाक्षेत्रापरपर्याय – कश्मीर – (सतीसरो)भाषा विस्तीर्णा गम्भीरात्यास्वादवती सुस्वापि तज्जलस्तोम इवानन्यत्रप्रचारा भूम्नि काले तत्रैव कृतस्थितिरासीत् । अधुना त्वसीतिकालाद्बहिःप्रचाराभिमुखा क्रमशः संजायते । यद्विषयाश्च व्याकरणकोशादिग्रन्था बहुभिर्विद्वद्भिः प्राय इङ्लिशभाषानुवादसंवलिता बहवो विरचिता अप्यसमस्तताऽसामञ्जस्यादिमत्तया संतोषानावहा* एव संभवन्ति स्म ।

अथ चाशेषदेशभाषाभिज्ञानधुरंधरैस्तत्तद्भाषाविषयव्याकरणकोशादिनिर्माणेन तदुज्जीवनबद्धपरिकरैः श्रीमद्भी जी० ए० ग्रियर्सन पी० एच्० डी० सी० ऐ० ई० इत्यादिसत्पदाभूषितप्रशस्ताभिख्यमहोदयवर्यैः काश्मीरिकपण्डित – ईश्वरकौल – निर्मितं संस्कृतभाषासंवलितमुद्दिष्ट (काश्मीर) भाषाव्याकरणं संस्कारानुवादमुद्रापणाद्यनेकप्रयत्नसमुज्जीवितं प्रख्यापितं

---

* सम्यगभ्यस्ततां चाभीष्टभाषाभिज्ञानात्मफलोद्भवाप्रयोजकाः ।

चास्ति। तदेव समग्रमेवं संपूर्णं निर्दोषमुचितरीतियुक्तियुक्तं सर्वथा संतोषावहं च समुपलभ्यते, आस्तां च प्रसिद्धमहनीयगुणव्रातानां ग्रन्थग्रन्थकृद्ग्रन्थप्रकाशकानां गुणानुवादेन ॥

सन्ति हि "हिन्दी"प्रभृतिभाषास्वनेकविधान्यनन्तसंख्यानि ज्ञानकर्मोपासनाभक्तिस्तुतिकीर्त्तिवृत्तादिविषयकाणि पद्यबद्धकाव्यपुस्तकानि प्रसिद्धानि; तादृशान्येव पुस्तकानि काश्मीरभाषायामपि प्रयत्नेन संग्रहीतव्यानि संस्कृतार्थेन च विवरणीयानीत्येवंविधामुद्दिष्टमहोदय(साहिब)वराणां तत्प्रसादोत्साहं चावलम्ब्य तादृशानि पुस्तकानि संगृह्णता ऽयं शिवपरिणयचरिताख्यो ग्रन्थः समासादितो मया ॥

आसंशोस्याध्यायाः खण्डशः खण्डशो बहुभिर्गीतभक्त्यादिरसिकैर्यथारुचि यथाज्ञानं च शारदाक्षरलिप्या, पारसिकाक्षरलिप्या, कश्मीरकरणादिना च विभज्य स्थापिता रचिताश्च; येनायं ग्रन्थो व्यस्तप्रायो ऽक्रमो ऽसमस्तो ऽप्यासीत्। ज्ञात्वा चास्य पदलालित्य-वृत्तलालित्यालंकारलालित्य-भक्तिरसलालित्याद्यनुत्तरोत्कृष्टगुणान् यथावन्निष्पत्त्यै महोत्सुकीभूय महाप्रयत्नो यावद्ग्रन्थकर्तृसमागमं मया व्यधायि; तत्पार्श्वतश्च परिपूर्णा साद्यसंपत्तिमधिगत्य यथाकथंचिदस्य ग्रन्थस्य सम्यक्संपूर्णता समपादि ॥

अस्ति चास्य ग्रन्थस्य कर्त्ता राजानकजात्यङ्कितः कृष्णाभिधानः, अनन्तनागाख्य-काश्मीरशाखापुरीपकण्ठवर्ति-वनपोष-(वन्पुह्)-ग्रामवास्तव्यस्य (बहुग्रामाग्रहाराधिपति-भूतपूर्वाढ्यब्राह्मणसत्तमस्य) राजानक-गणेशाभिधानस्य तनूजन्मा, राजकीयकार्यसेवोपयोगिपारसिकविद्याध्ययनाद्युलग्नचित्ततया पितृतोऽवाप्तरोषावमानो बाल्य एव वैराग्यवृत्तिमाससाद। ततश्चानतिदूरप्रदेशवर्तिनन्दिकेश्वराभिख्य-श्रीमहादेवक्षेत्रे समाश्रितशरणध्यानभिर्व समनुष्ठितानेकदिवसोपवासव्रतचर्यस्य यस्य "मच्चरितं कीर्तय तेनेष्टमवाप्स्यसि" इति स्वप्ने समधिगतमहादेवप्रसादानुशासनस्य द्वादशवत्सरप्रायवयोदेश्यस्य देवताससावेशेनैवैतादृश्यः सूक्तयो गिरिप्रस्रवणवन्निरर्गला अकस्मात्प्रादुर्बभूवुः ॥

सन्ति चास्मिन्ग्रन्थे बहवः काण्डाः; येषु प्रथमं मङ्गलाचारमनु संक्षेपेण सृष्टिनिर्णयोत्तरं लौकिकाचारवद्दाक्षायणीविवाहादिव्यवहारकीर्तनम्। ततो दक्षयज्ञध्वंसनं तत्संयोगिवृत्तानुवर्तिवीराद्भुतभयानकहास्यबीभत्सकरुणादिरसव्यञ्जनपूर्वकमनुत्तरैश्वर्यप्रख्यापनम्। ततश्च पार्वतीतपश्चर्याद्युत्तरतत्परिणयो-

सयोगिविभूतिप्रदर्शनपुरःसरं सखिस्वर्णादिवृष्टिवृत्तकीर्तनं, तदनुगुणगीतिगाथास्तुत्यादिविधानं, कैलासशिखरं प्रति शिवयोः प्रस्थानादिकीर्तनं च । अनन्तरं विष्णुशिवयोः स्तुतिप्रस्तावनद्वारा तयोरभेदरूपप्रदर्शनपूर्वकमद्वैतज्ञाननिदर्शनम् । ततोऽवशिष्टा बहवः काण्डा भक्तुरपासनायोगधारणामुक्तिफलावाप्त्यादिविषयका वर्तन्ते ॥

सोऽयमेतादृशो ग्रन्थः "लिखितं मया पठिष्यतीश्वरः" इति – न्यायप्रसिद्धानुवृत्त्या काश्मीरिकभाषालिपिरीतिं शुद्धतया अजानानैः सर्वैरेव खण्डशः खण्डशोऽप्यशुद्धरीत्या लिखितोऽभूत्,* मया तु पूर्वोद्दिष्टव्याकरणानुसारिनियमेन शुद्धस्पष्टपदरीत्या लिखित्वा काश्मीरदेशभाषानभिज्ञैरपि शब्दतोऽर्थतश्च निरर्गलमध्येतुं बोद्धुं च सुशको यथा भवेत् प्रतिपदं संस्कृतानुवादात्मकसंक्षिप्तवृत्तियुक्तः समस्तार्यन्ववादि च ॥

अथायं ग्रन्थः पूर्ववर्णितश्रीमज्जी० ए० ग्रियर्सन-महोदयवरोत्साहेन मुद्रितः प्रकाशितश्च संभवेत्, अनुग्रहीष्यन्ति च गुणग्राहकाः सहृदयसज्जना एतस्य सुस्पष्टगुणस्तोमरसास्वादनचमत्करणसमीक्षणस्वीकरणादिना, सर्वथा संजातसत्फलो भविष्यत्ययमेतादृङ्मत्परिश्रमः इति ॥

काश्मीरिकः पण्डित-मुकुन्दराम-शास्त्री ।

---

* यथा लेखकस्यापि स्वलिखितमध्येतुमक्षुगममासीत् ।

CONTENTS.

		Page
	Preface	
	Preliminary Note (ad interim)	
	Sanskrit Preface	
	PART I.	
1.	Invocation to Gaṇēśa	2
2.	Invocation to the Guru	6
3.	The creation of the universe, and birth of Umā. Her marriage to Śiva.	12
4.	Dakṣa, rejoicing over Umā's marriage with Śiva, addresses his relations	16
5.	The wedding-journey of Śiva and Umā to Kailāsa ..	20
6.	Dakṣa visits Śiva and the gods in Kailāsa, and is not received by Śiva with the respect which he considers to be his due. Dakṣa's wrath. He determines to invite all the gods except Śiva to his sacrifice	24
7.	The gods come to Dakṣa's sacrifice. Dēvī goes to it without invitation and asks why Śiva is not invited. Dakṣa gives an insulting reply. She casts herself into the sacrificial fire	30
8.	Praise of Dēvī under the form of Jwālā ..	36
9.	Praise of Dēvī, as one with Śiva	42
10.	Nandin goes to Kailāsa and tells Śiva that Dēvī has become Satī. Creation of Vīrabhadra..	44
11.	Vīrabhadra arrives at Dakṣa's sacrifice. He slays Dakṣa. He routs and slays the gods present. The gods, in order to pacify Śiva, sing his praises	48
12.	Kṛṣṇa's hymn in honour of Śiva. *The 12th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 133–143)*	52
13.	Brahmā's hymn in honour of Śiva	52
14.	Dharmarāja's (Yama's) hymn in honour of Śiva	52
15.	Indra's hymn in honour of Śiva. *The 15th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 172–177)*	64
16.	Varuṇa's hymn in honour of Śiva	64
17.	Citragupta's hymn in honour of Śiva. *The 17th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 183–186)*	66
18.	The Gandharvas' hymn in honour of Śiva	66
19.	The Sun-god's hymn in honour of Śiva	68
20.	The Moon-god's hymn in honour of Śiva. *The 20th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 216–223)*	76
21.	The joint hymn of Lakṣmī and Sarasvatī in honour of Śiva ..	76
22.	Hymn of the planet Mars in honour of Śiva	80
23.	Hymn of the planet Mercury in honour of Śiva	82

Page

24. Hymn of the planet Jupiter in honour of Śiva 84
25. Hymn of the planet Venus in honour of Śiva 88
26. Hymn of the planet Saturn in honour of Śiva. *The 26th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 258–265)* .. 90
27. Nārada's hymn in honour of Śiva 90
28. Hymn sung jointly by all the gods in honour of Śiva. *The 28th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 288–299)* .. 98
29. Śiva acknowledges the preceding hymn. He is pacified, and expresses himself as pleased with their devotion (*Bhakti*). He cares not for eating or drinking and has no pleasure in sacrifices. He longs for *Bhakti* and for nothing else. *Chapter 29 is in Hindī, and is here omitted (vv. 300–304)* .. 98
30. The author's praise of Śiva. Account of the gods' intercession on behalf of Dakṣa. 98
31. Dakṣa is brought to life. His head having been reduced to ashes, he is given a goat's head 102
32. Dakṣa's hymn describing how he has become freed from worldly desires 106
33. Another hymn of Dakṣa on the same subject 108
34. Dakṣa's self-abasement 114
35 Dakṣa sings a hymn in praise of Śiva, and asks pardon. This is granted 116
36. Another hymn of Dakṣa 118
37. Having finished his praises of Śiva, Dakṣa again commences his sacrifice. Having pacified Śiva the gods obtain permission to depart, and repair to their respective abodes .. 128
38. The sacrifice being completed, Nārada commences a triumph-song in praise of Śiva as the latter departs for Kailāsa .. 132
39. Nārada's triumph-song. *The 39th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 397–407)* 134
40. Another triumph-song of Nārada. He prophesies the marriage with Pārvatī 134
41. Epilogue of the author in praise of Śiva, as an introduction to the second part 138

PART II.

1. Birth of Pārvatī. Her youth and upbringing. Her desire for Śiva as her husband. She wanders in the forest calling for him 142
2. Pārvatī has memories of her former birth as Satī, and utters praises of Śiva 146
3. Remembering Śiva's comely appearance and his lovable disposition, Pārvatī laments her absence from him and addresses him in prayer. *The 3rd chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 453–465)* 152
4. Continuation of the foregoing. She claims identity with Śiva.. 152
5. Description of Pārvatī in the forest. The beauty of the forest blessed by her presence. She enters a lake and, standing in the water, invokes Śiva 160

Page

6. Pārvatī sings a hymn of praise to Śiva, alluding to each day of the lunar fortnight 164

7. Śiva disguises himself as an ascetic, and comes to Pārvatī to test her. He urges her to worship Rāma, not Śiva .. 170

8. Continuation of the foregoing. Śiva, in his character of an ascetic, advises Pārvatī to devote herself to Rāma, Lakṣmī, and Kṛṣṇa. *The 8th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 545–552)* 174

9. Pārvatī's reply. She tells the disguised ascetic to go to the Daṇḍaka forest, where he will find that Śiva alone is to be worshipped 174

10. Pārvatī continues her advice to the ascetic to go to the Daṇḍaka forest. He will there find that Śiva is all in all, that he alone exists, that he is Brahmā, Bhagavat, all the gods, and all creation, and that there is no duality. *The 10th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 560–570)* .. 176

11. Śiva's reply. He praises Pārvatī's beauty, and argues that so lovely a person as she, should not undertake such ascetic practices 176

12. Continuation of the foregoing. He advises her to go home. Śiva is not a householder. He is not so glorious as the Sun, so gracious as Viṣṇu, or so righteous as Brahmā. She should worship them 178

13. Pārvatī angrily reproaches the disguised Śiva, and assures him that he is attempting an impossible task in appealing to her 182

14. Continuation of Pārvatī's speech. She threatens him and proclaims Śiva as the one object of worship 182

15. Śiva, pleased with Pārvatī's constancy reveals himself in his proper form, and praises the virtues of constancy and devotion 186

16. Description of the glorious appearance of Śiva as he revealed himself to Pārvatī. *The 16th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 607–617)* 188

17. Pārvatī sees Śiva in his proper form, and begins to sing his praises 188

18. Pārvatī's hymn in praise and awe of Śiva. She entreats him to take her for his spouse. He promises to grant her petition, and tells her to go home and wait for Nārada .. 188

19. Śiva comforts the awe-stricken Pārvatī. He promises to marry her in her father's house, and return to Kailāśa .. 192

20. Pārvatī leaves the forest of her austerities, and returns home. Her reception by her people 196

21. Himālaya and Mēnakā praise Pārvatī 198

22. Prayer and praise addressed to Pārvatī by the whole universe 200

23. The legend of the Asura Tāraka. He oppresses the gods. Śiva tells how Brahmā has explained to them that he can only be conquered by Śiva's son, and sends Arundhatī and the seven Ṛṣis and others to Himālaya to ask him and his wife to give their daughter to Śiva in marriage. They consent. Arundhatī, etc., return to Benares and inform Śiva. He is pleased, and directs Nārada to summon Brahmā, Viṣṇu, and the other gods.. 202

Page

24. Nārada goes to Viṣṇu, and, after praising him, informs him of Śiva's intended marriage 208

25. Viṣṇu, pleased, dispatches Nārada to call Brahmā and the other gods. They all approach Śiva. Śiva dispatches Nārada to warn Himālaya, who notifies the approaching wedding. Nārada informs Śiva of this. The wedding procession is formed and starts. Viṣṇu leads the other gods 214

26. The Gandharvas praise Viṣṇu 218

27. The author explains that he cannot describe the glory of Śiva's wedding, which even the gods are unable to praise .. 222

28. The author again expresses his inability and unworthiness .. 222

29. The rejoicing in the home of Himālaya at the approaching arrival of Śiva. Nārada identifies to Mēnakā the members of the procession, as from a high tower she watches the approach. Her lamentations on Śiva, in his ascetic form, being pointed out to her. She refuses to be comforted. Pārvatī, on the other hand, is enraptured, and consoles her mother 230

30. Pārvatī describes Śiva's virtues to her mother 242

31. Mēnakā scolds Pārvatī for thus speaking well of the horrible bridegroom. Pārvatī justifies herself. Nārada reports the state of affairs to Śiva 250

32. Nārada praises Śiva, and asks him to abandon his horrible form 252

33. Śiva takes a beautiful and adorned form. Mēnakā's wonder 258

34. Mēnakā, seeing Siva in a form of unearthly beauty, praises him 262

35. Mēnakā's satisfaction 268

36. Mēnakā calls upon the bridesmaids to sing in honour of Śiva 268

37. The bridesmaids sing praises of Viṣṇu, who leads the procession 270

38. The women assemble to watch the bridegroom 274

39. They sing the wedding song 274

40. The bridesmaids praise Śiva in a song accompanied by drums 280

41. A song in praise of Viṣṇu 286

42. A prayer of the author, under the form of a song of the bridesmaids 294

43. A prayer of the author, under the form of a song sung by Mēnakā 300

44. A hymn by the author in his own name, under the form of a song sung by the women 304

45. Another hymn of praise by the author, under the form of the women addressing Pārvatī as a Śārikā bird .. 308

46. Parable of the means of salvation in the form of a hymn in praise of the Rāsa-līla 310

47. Praise by the author under the form of a parable sung by those desirous of salvation 314

48. The assembling and feasting of the wedding party. They then commence the worship of the deity of the house-door 316

49. The song of the women of the wedding party at this worship 318

50. The arrival of Mahādēva himself. The wedding dinner .. 322

CONTENTS.

		Page
51.	A further description of the wedding dinner	322
52.	The joyful song of Mēnakā	326
53.	The gods and Brāhmaṇs recite vedic hymns	330
54.	Song for the Puṣpa-pūjā, describing the various forms under which Pārvatī chose Śiva	332
55.	Song in praise of Śiva sung at the Puṣpa-pūjā	338
56.	Praise of Śiva at the Puṣpa-pūjā, including a list of holy places	342
57.	The procedure at the Puṣpa-pūjā	352
58.	A rapturous song of the faithful at the Puṣpa-pūjā in honour of Śiva	352
59.	Song on putting on the wedding garland	358
60.	The women complain that the bride has no ornaments. Śiva creates gold, and it is showered like snow upon the bride ..	366
61.	Song of praise to Śiva, on account of the shower of golden snow	368
62.	The guests decide to climb on to the roofs of the houses ..	372
63.	The people shovel the golden snow from the roofs, and find that the roads are blocked up with it. They lament the inconvenience of the universal wealth and Indra recommends them to ask Śiva to stop the fall	372
64.	The Earth finds the weight of the gold inconvenient ..	374
65	The Earth implores Śiva, to stop the fall of gold	374
66.	The gods, distracted by the immense mass of the golden snow, praise Śiva, and confess that they have more than they require..	378
67.	The people pray to Śiva for the cessation of the shower of gold	382
68.	Mahādēva asks them why they are frightened. They reply that the earth is covered with gold and will not produce fruit. Moreover, there will be no longer any distinction of rich and poor. He directs the wind-god to collect the gold in a heap. This is done and the world is restored to its former condition	386
69.	The author praises Śiva the omnipotent	390
70.	Himālaya's joy and gratitude to Viṣṇu for being Śiva's best man..	392
71.	Himālaya praises Viṣṇu for his mercy and for his incarnations, especially that of Kṛṣṇa..	394
72.	Viṣṇu is pleased. Led by Nārada, all unite in praising him ..	398
73.	Himālaya again praises Nārāyaṇa	400
74.	Śiva gives religious instruction to Nārada, recommending inward asceticism while living outwardly a wordly life ..	402
75.	The guests prepare to depart. Gratitude of all, including Viṣṇu for this instruction..	406
76.	Mēnakā's song of gratitude	406
77.	The author praises Viṣṇu, who stands as father of the bridegroom	408
78.	Another song of Mēnakā in praise of Viṣṇu, detailing the exploits of the youthful Kṛṣṇa	414

CONTENTS.

		Page
79.	The author taking as his text the parting embrace between Visnu and Śiva, explains that Viṣṇu and Śiva are one ..	422
80.	The author addresses praises to Śiva and Viṣṇu as one ..	422
81.	Praise of the Antaryāmin Nārāyana as one with Śiva ..	426
82	Himālaya praises Kṛṣṇa....	432
83.	The women-folk dance the Rāsa dance as Gōpīs, and praise Kṛṣṇa	438
84.	A metaphorical prayer to Kṛṣṇa under the form of a song sung at the Rāsa dance	448
85.	The salutation of Pārvatī as she mounted the wedding car ..	456
86.	Praise of Pārvatī as Śārikā	458
87.	Praise of Pārvatī as Mahārājñī	464
88.	A prayer of the author to Śiva	470
89.	Praise of Viṣṇu as one with Śiva	474
90.	Hymn in praise of the Śiva-ratri festival	476
91.	Hymn in honour of Śiva	478
92.	Praise of Viṣṇu as one with Śiva	484
93.	Prayer and praise directed to Śiva	486
94.	Prayer and praise directed to Śiva	490
95.	Prayer and praise directed to Śiva	492
96.	Impossibility of describing Śiva	496
97.	Praise of Śiva on his departure for the forest	496
98.	The author and Mēnakā proclaim devotion on Śiva's departure	496
99.	What Mēnakā and the people said to each other when Śiva departed..	500
100.	Lamentation of Mēnakā on Śiva's departure	502
101.	Praise of and prayer to Hari-hara	506
102.	Praise of and prayer to Hari-hara	510
103.	Exhortation by the author to attain salvation by means of Yōga practices	514
104.	The women, as Gōpis, sing Kṛṣṇa's praises	516
105.	The author calls upon his hearers to worship Kṛṣṇa ..	518
106.	Song of a woman seeking for Śiva	522
107.	The chorus of Himālaya's relations on the departure of Śiva	530
108.	Warning given by the author. He praises the Kali-Yuga ..	530
109.	The author praises Śiva, using words of Saraswatī ..	538
110.	Praise of one who has taken refuge with Śiva	544
111.	Prayer and praise by the same	546
112.	Prayer for guidance and praise of the mystic syllable ŌM ..	552
113.	Praise of the syllable ŌM	560
114.	Praise of the good way	566
115.	The same, united with praise to Rāma..	568
116.	The poet explains the source of his own power	570
117.	Exhortation as to the unreality of the world	578
118.	The poet describes his own condition	592

Page

119. He eloquently praises Śiva for his gift of knowledge of the means of salvation 596

120. The author's devotion 600

121. Prayer for increase in knowledge of God 604

122. Prayer for acceptance, as Abhinavagupta was accepted .. 608

123. Prayer for the three great blessings 612

124. The Power of Śiva's name 614

॥ ओं ॥

॥ ओं श्रीगणेशाय विघ्नहर्त्रे नमः ॥

॥ ओं नमो ब्रह्मणे विष्णवे महादेवाय नमः ॥

अथ

शिवपरिणयः प्रारभ्यते ॥

PART I.

1. INVOCATION TO GAṆĒŚA.

सिद्दिदाता छुख् विघ्नहर्तारो
    महागणपत चान् दारयो ॥ १ ॥
नाॅलि छ्यय् लाल-माल नागिन्द्रहारो
    विनायकबल प्रारयो ।
रुद्र-गणन्य्-हन्दि सर्दारो
    महागणपत चान् दारयो ॥
इन्द्रराज़स् व्यलि खंतु अन्दकारो
    ज़ोरन्-ति गोस् लूरपारयो ।
म्वकलोवुथन् छुख् च़्ह् बख्चन्-हारो
    महागणपत चान् दारयो ॥
हे लम्बोदर हे सर्वव्पकारो
    म्वकलाव् दमि संसारयो ।
लम्बोदरिय कंरुय् आहारो
    महागणपत चान् दारयो ॥
विघ्नान् कंरुनय् न नमस्कारो
    खंद्रस् कंरुय् वयवारयो ।
गज़म्वख व्यथ्यनय् जै-जै-कारो
    महागणपत चान् दारयो ॥ ५ ॥

पूर्वार्धम् ॥ १ ॥

निष्प्रत्यूहसिद्धये श्रीगणेशं स्तौति ॥ १ ॥

सिद्धिदाता असि हे-विघ्नहर्तः

हे-महागणपते ध्यानं धारयिष्यामि-तव-भोः ॥ १ ॥

गले सन्ति-ते मणि-मालाः हे-नागराजहार

विनायकवलिनाम्नि-भवत्क्षेत्रे प्रतीक्षिष्ये-त्वां-भोः ।

प्रमथाख्यरुद्रगणानां हे-अधिपते

हे-महागणपते ध्यानं धारयिष्यामि-तव-भोः ॥

इन्द्रस्य-राज्ञः यदा आरूढः अन्धकारः

बलानामपि संपन्नस्तस्य विनाशः ।

उन्मोचितस्त्वया-सः, असि त्वं क्षमाशीलः

हे-महागणपते० ॥

हे लम्बोदर हे विश्वोपकारकर्तः

उन्मोचय-नः अज्ञात् संसारात् ।

लम्बोदरीनद्याः कृतस्त्वया आहारः

हे-महागणपते० ॥

विष्णुना कृतस्तेन-ते न नमस्कारः

समुद्रस्य कृतस्त्वया अवमर्दः ।

हे-गजमुख भूयात्ते जय-जय-कारः

हे-महागणपते० ॥ ५ ॥

विष्णु-भगवानस् बूज़ुय् ज़ार-पारो
कृष्णपिङ्गल ओय् आरयो ।
वक्रतुण्ड वल् कुय् महाविचारो
महागणपत ग्यान् दारयो ॥
आद्यमहाशक्ति-हन्दि आद्यकारो
एकदन्त पत-पत लारयो ।
शिवनी-सन्दि टाठि विघ्ननिवारो
महागणपत ग्यान् दारयो ॥
सार्यनिय् ब्रोँठ् छ्यय् म्वड अनवारो
ज़प-यज्ञ-स्वाहाकारयो ।
विकट-रूप कुख् वैद-ओंकारो
महागणपत ग्यान् दारयो ॥
परमा शंख्‌चू-हन्दि सेवाकारो
इच्छाशच विस्तारयो ।
बालचन्द्र ज़गतुकु कुख् व्यवहारो
महागणपत ग्यान् दारयो ॥
वंश्तर् नाॅलि छिय् रंगि गुल्नारो
चतुर्भुज़ वडि-सर्कारयो ।
च्यानि दर्बारय् लब दर्बारो
महागणपत ग्यान् दारयो ॥ १० ॥
मन्त्र-नायक शक्ति -अवतारो
पूजहाॅय् गणपथ्यारयो ।

विष्णु-भगवतः श्रुतस्त्वया सान्त्वप्रणयः

हे-कृष्णपिङ्गल संभूता-ते करुणा ।

हे-वक्रतुण्ड बलं अस्ति-ते महाविज्ञानरूपम्

हे-महागणपते० ॥

आद्यायाः-महाशक्तेः प्रथमक्रियारूप

हे-एकदन्त अनुधाविष्यामि (सरिष्यामि)-त्वां-भोः ।

शिवस्य वत्सल विघ्नहर्तः

हे-महागणपते० ॥

सर्वेषामेव प्रथमं अस्ति-ते प्रथमः (पूजा-)क्रमः

जप-यज्ञ-स्वाहाकारैः ।

महारूपेण अपि वेदानामोंकाररूपः

हे-महागणपते० ॥

परमायाः शक्तेः उपासक

इष्टपुत्र विस्तारयिष्यामि-तव-भोः (त्वदुपासनाम्) ।

चन्द्रमुकुट जगतः अपि व्यवहारः

हे-महागणपते० ॥

वस्त्राणि आच्छादितानि सन्ति-ते रागेण अतिरक्तानि

हे-चतुर्भुज महा-सम्राट् ।

त्वदीयेन समाश्रयेणैव लप्स्यामि अधिकारिपदम्

हे-महागणपते० ॥ १० ॥

हे-मन्त्रनायक शक्ति-स्वरूप

पूजयेयं-त्वा गणपतियागनाम्नि-तीर्थे ।

कपर्दिन् कर्त व्यञ् सोनुथ् चारो
  महागणपत द्यान् दारयो ॥
वल्लभा सूंत्य् छ्यथ् खखरूपदारो
  अथन्-क्यथ् चोर् हंयिहारयो ।
वूतन् त राचसन् करान् संहारो
  महागणपत द्यान् दारयो ॥
अविद्याय स्वाञ्ज दन्द-सूंत्य् मारो
  मक-सूंत्य् पाफ् गाल् वारयो ।
हल त मुसल-सूंत्य् क्रूर् दख् न्यवारो
  महागणपत द्यान् दारयो ॥
सिंहयुगवाहन ज़ोरावारो
  धूम्रवर्ण संसार-सारयो ।
इमि ववसर दित वञ्चन् तारो
  महागणपत द्यान् दारयो ॥

---

2. INVOCATION OF THE GURU.

शिवनाथ आनन्द-अमृंथ् च्यावतम्
  सद्-स्वर हावतम् गटि-मञ्ज़ गाश् ॥ १ ५ ॥
इति कुख् क़ारथ् कथ् व्वह् मकानस्
  गोमंतु कुस् अज्ञानस्-मञ्ज़् ।
अंनु कुस् ज़ाञ्-हंञ्ज़् वथ् वुछनावतम्
  सद्-स्वर हावतम् गटि-मञ्ज़ गाश् ॥

जटाजूटधारिन् कुरु-नाम अतःपरं अस्माकमेव रक्षोपायम्

हे-महागणपते० ॥

वल्लभा (शक्तिः) सहचारिणी अस्ति-ते स्व(भवत्)स्वरूपधारिणी

हस्तेषु चत्वारि आयुधानि ।

भूतानां च राक्षसानां कुर्वन् संहारम्

हे-महागणपते० ॥

अज्ञानानि अस्माकं दन्तेन घातय

परशुना पापानि घातय समाधानेन ।

हलेन च मुसलेन क्रोधं दुःखं निवारय

हे-महागणपते० ॥

हे-सिंहयुग्मवाहन अतिपराक्रम

धूम्रवर्ण संसारसारभूत ।

अस्मात् भवसरसः देहि-नाम भक्तानां पारगतिम्

हे-महागणपते० ॥ १ ॥

स्वाभिमतनिष्पत्तये सद्गुरुं स्तौति ॥ २ ॥

हे-शिवनाथ आनन्दरूपममृतं पायय-नाम-माम्

हे-सद्गुरो (शिवात्मन्) प्रदर्शय-नाम-मे मोहतमो-मध्यात् प्रकाशम् ॥१॥

इहैव असि अन्वेषिष्यामि-त्वां कस्मिन् अहं वेश्मनि

गतोऽस्मि अज्ञानस्य-मध्यम् ।

अन्धोऽस्मि प्रज्ञया मार्गं प्रज्ञापयस्व-नाम-माम्

हे सद्गुरो० ॥

वंलुनस् संसारच मायाय
    स्वकलय् च्यानिय् व्यपाय-सूंत्य् ।
दयाय-हंजूय् नज़राह् चाव्तम्
    सद्-ग्वर हाव्तम् गटि-मज़ गाश् ॥
कुय् काम क्रूद लूब मुह अन्दकारय्
    ममताय-सूंत्य् विस्तारंय् स्योनु ।
समताय-सूंत्य् दमि-मज़ स्वकलाव्तम्
    सद्-ग्वर हाव्तम् गटि-मज़ गाश् ॥
संतोश विचार सत्सङ्ग दर्मय्
    खटनय् आयवम् ककर्मय्-सूंत्य् ।
अनिच्छाय परम-गय् प्रावनाव्तम्
    सद्-ग्वर हाव्तम् गटि-मज़ गाश् ॥
अज्ञन-ग्ररश् थिम् आंसि प्रक्रति-पर्
    चिरकालि प्रोवुख् ईश्वर-स्थान् ।
तिमनंय् मज़्-वाग् आसन् न्य दाव्तम्
    सद्-ग्वर हाव्तम् गटि-मज़ गाश् ॥ १० ॥
अन्दरंय् युस् कुम् आनन्द-मन्दिरंय्
    तंयि-मज़् करयो योग-पूजा ।
उपनिशदन्-हंन्दि सिर् स्यति बाव्तम्
    सद्-ग्वर हाव्तम् गटि-मज़ गाश् ॥
व्यकचार् अंन्दि गोम् गरके-चूवय्
    ज्ववान् कुस् रक्तम् लूबय्-निश् ।

आवृतस्तया-अहं संसारस्य मायया
उन्मोच्ये-ते तवैव (अनुग्रह-) उपायेन ।
दयायाः-एव दृष्टिं विसर्जय-नाम-मयि
हे सद्गुरो० ॥
अस्ति-एव कामेन क्रोधेन लोभेन मोहेन अन्धकारेण
ममतया विस्मृतिः मम ।
समतया (अद्वैतज्ञानेन) अस्मात् (कामादितः) उन्मोचय-नाम-माम्
हे सद्गुरो० ॥
हे-संतोष, हे-विचार, हे-सत्सङ्ग, हे-धर्म
तिरोहिताः संपन्नाः-यूयं-मे कुकर्मणा-एव ।
आकस्मिकत्वेन परमां गतिं प्रापय-नाम-माम्
हे-सद्गुरो० ॥
सच्चरित्रपुरुषाः ये आसन् प्रकृतिपराः (प्रकृतिपुरुषविवेकासक्ताः)
चिरकालेन प्राप्तं-तैः ईश्वर-पदम् ।
तेषामेव मध्ये स्थितिं मे दापय-नाम-मे
हे सद्गुरो० ॥ २० ॥
अन्तरेव यत् अस्ति-मे आनन्दाख्यं-मन्दिरम्
तस्यैव-मध्ये कुर्यां-ते योगेन-पूजाम् ।
उपनिषदां सारान् ममापि प्रकटय-नाम-मे
हे सद्गुरो० ॥
बाल्यं बहिः (निरर्थं) गतं-मे गृहस्थ-लोभेन
युवा अस्मि रत-नाम-मां लोभात् ।

बुज्यर् कुह् नज़िदीख् मत मन्दछावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मज़ गाश् ॥
व्यपदीश-सूतिन् वुछियंथ् चावतम्
सूत्य् मा आस्यम् कुनि कँह् लीफ् ।
ब्रह्मानन्दसंय्-प्यठ् वार थावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मज़ गाश् ॥
ध्यानंचू नदियाह् निर्मल् करियंथ्
योग-पाञ्जि-सूतिन् बरियंथ् छ्यह् ।
व्यय् तन् नावथ् च़्य् मननावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मज़ गाश् ॥
इन्द्रिय् यिम् आसि द्रायेम् फटियंथ्
छ्यस् छ्यथ् रटियंथ् खटियंय्-पाठि ।
सारि खम्बरावतम् कुनुय् बनावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मज़ गाश् ॥ २५ ॥
ज्ञानकि नियरंय् वार सुचरावतम्
पंपोश् ज़न् फ़लनावतम् मन् ।
अद्वैत-बाव-सूत्य् पानस् छावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मज़ गाश् ॥
मूल-तल ओसुस् निर्मल् पोञ्जुय्
व्यवहार-प्रछंच़् करूनम् यख् ।
निर्नय-गर्मिय-सूत्य् व्यगलावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मज़ गाश् ॥

वृद्धत्वम् अस्ति अदूरं मा-नाम लज्जय-नाम-माम्

हे-सद्गुरो० ॥

उपदेशेन उपलक्ष्यैव विसर्जय-नाम-माम्

सह मा-स्वित् स्यात्-मे कुतोऽपि कश्चित् लेपः ।

ब्रह्मानन्दे-एव सुष्ठु स्थापय-नाम-माम्

हे-सद्गुरो० ॥

ध्याननिष्ठारूपां नदीं निर्मलां कृत्वा-एव

योगात्म-जलेन आपूर्णा अस्ति-या ।

(तस्यां) अहमेव तनूं स्नापययम् त्वं सान्त्वय-नाम-माम्

हे सद्गुरो० ॥

इन्द्रियाणि यानि आसन् निर्गतानि-मे प्रस्फुर्त्यैव (विषयेषु)

चेतनं गृहीत्वा प्रगृह्यैव गूढ-प्रकारेण ।

सर्वाणि संगमयस्व-नाम-मे, एकरूपं संपादयस्व-नाम-माम्

हे-सद्गुरो० ॥ २५ ॥

ज्ञानस्य लोचने-एव सुष्ठु उन्मोचय-नाम-मे

पद्मम् इव विकासय-नाम-मे मनः ।

अद्वैत-भावेन स्वात्मनि उपभुङ्क्ष्व-नाम-माम् (सायुज्यं देहि)

हे-सद्गुरो० ॥

वस्तुतः आसं निर्मल-जल-रूपः

व्यवहारात्म-प्रकृत्या कृतं-तया-मे शीतस्थानत्वम् ।

विचारात्मना-औष्ण्येन विगालय-नाम-माम्

हे-सद्गुरो० ॥

नाव् कुम् कृष्ण् ब्यम् च्याञ्ज़्य् आशय्
हावतम् सय्-स्यय् -आकाशय् ।
संसारस्-मञ्ज़् पुश मत पावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मञ्ज़ गाश् ॥ २ ॥

---

3. THE CREATION OF THE UNIVERSE, AND BIRTH OF UMĀ. HER MARRIAGE TO ŚIVA.

ओंकार-रूपस् शरने आय
ओं नमः शिवाय कर् ॥ १९ ॥
परमात्मा युस् कुह् परमानन्दय्
तमिसय् कुह् स्वछन्दय् नाव् ।
स्वछन्दम् निश माया द्राय
ओं नमः शिवाय कर् ॥ २० ॥
माया ईश्वर-इछा ज़ानय्
तमि-मञ्ज़ विष्णु भगवानय् द्राव् ।
ब्रह्मा व्यपदोव् विष्णु-मायाय
ओं नमः शिवाय कर् ॥
लछ-बदि ग्वग-स्थान् नगर-काण्डय्
सोह् संसार् ब्रह्माण्डय् ह्यथ् ।
पैद-करि ब्रह्मा-सञ्ज़ इछाय
ओं नमः शिवाय कर् ॥

नाम अस्ति-मे कृष्ण-इति, अस्ति-मे तवैव आशा

प्रदर्शय-नाम-मे सच्चिदाकाशस्वरूपम् ।

संसारस्य-मध्ये अपर्याप्ततां (हीनतां) मा-नाम आपातय-नाम-मे

हे सद्गुरो० ॥ २ ॥

श्री-उमायाः प्रादुर्भावं विवक्षुस्तावज्जगदुत्पत्तिं संक्षेपेण विवृणोति ॥ ३ ॥

ओंकारात्मानं (परमशिवं) शरणम् आगताः-वयम्

ओं नमः शिवायेति कुरु (नित्यमुच्चारयेत्यर्थः) ॥ २९ ॥

परमात्मा यः अस्ति परमानन्दरूपः

तस्यैव अस्ति स्वच्छन्दात्मेति नाम ।

स्वच्छन्दस्य सकाशात् माया निर्गता

ओं नमः० ॥ ३० ॥

मायाम् ईश्वरेच्छां जानीहि

तन्-मध्यात् श्रीविष्णुः भगवानेव निर्गतः ।

ब्रह्मा उत्पादितः विष्णु-मायया

ओं नमः० ॥

लक्षशः युगैः-सह नगर-(भुवन-)समूहाः (भूरादिचतुर्दशभुवनानि)

सर्वः संसारः ब्रह्माण्डानि गृहीत्वा (तैः सह) ।

उत्पादिताः ब्रह्मणः इच्छया

ओं नमः० ॥

दच-प्रजापथ् ग्वड व्यपदोवुन्
ज़गतुक् होवुन् तस् व्यवहार् ।
वारयाह् ज़ायेय तस् कन्याय
ओं नमः शिवाय कर् ॥
तिमनंय् मञ्ज़ अख् कोराह् ज़ायस्
भगवथ्-माया गर चायस् ।
नाव-किनि ज़न्म् ह्यंतु माज्य उमाय
ओं नमः शिवाय कर् ॥
तस् माज्य मालिस् कुह् जय-जय-कारंय्
तस् हिङ्ग् न बक्कावारंय् काँह् ।
यंमि-सन्दि गरि इकू कन्या ज़ाय
ओं नमः शिवाय कर् ॥ २ ५ ॥
ब्रह्म-च्चंय् देवतूकुक् सर्दारंय्
तप-च्चंय् बडि आदिकारंय् सान् ।
यस् इकू दया कंरू दयाय
ओं नमः शिवाय कर् ॥
त्रैलोक्यनाथस् त्रिभुवनस्वारस्
परमशिवस् गङ्गादरस् ।
सय् कमारी वागनि आय
ओं नमः शिवाय कर् ॥
सतोवुह् कोरं तस् पथ्-कुन् आसस्
त्रिवाह् कंरनख् चन्द्रमस् स्त्य्

दक्षप्रजापतिः प्रथमम् उत्पादितस्तेन

जगतः प्रदर्शितस्तेन तस्मै व्यवहारः ।

अनेकाः जाताः तस्य कन्याः

ओं नमः० ॥

तासामेव मध्यात् एका कन्या जाता-तस्य

(या) भगवन्माया गृहं प्रविष्टा-तस्य ।

(अर्थतः) नाम्ना जन्म गृहीतं मात्रा उमया

ओं नमः० ॥

तस्याः मातुः पितुः अस्ति जयजय-कारः

तस्य सदृशः न भाग्यशाली कश्चित् ।

यस्य गृहे ईदृशी कन्या जाता

ओं नमः० ॥ ३५ ॥

ब्रह्मर्षिः देवलोकस्य नायकः

तपर्षिषु महता अधिकारेणैव संयुक्तः ।

यस्य ईदृशी दया कृता महामायया

ओं नमः० ॥

त्रैलोक्यनाथाय त्रिभुवनसाराय

परमशिवाय गङ्गाधराय ।

सैव कन्या विवाहे समागता

ओं नमः० ॥

सप्तविंशतिः (अन्याः) कन्याः तस्य अवशिष्टाः आसँस्तस्य

विवाहः कृतस्तेन-तासां चन्द्रमसा सह ।

साथ् नचत्र् छाय् तिम ताराय
  ओं नमः शिवाय कर् ॥
उमा-रुद्रस् कुह् नमस्कारय्
  शिव-शक्ति-रूप युस् कुह् सर्व-व्यपकार् ।
विवाह् करुहस् लोल त माय
  ओं नमः शिवाय कर् ॥
प्रज़ापथ् गौव् मन सावदानय्
  य्यलि शिवजी मनिदानय् आस्
दर्पुनस् कन् थव् म्याज़ लीलाय
  ओं नमः शिवाय कर् ॥ ४० ॥
पर्ननिय् द्रख् म्रख् पनन्यन् बायन्
  वननिय् सार्यनय् लाज़िम् छिय् ।
तमि तिह् बोज़नाविय् पर्ननि हमाय
  ओं नमः शिवाय कर् ॥
ब्वद् म्याज़् वातिय् योरय् योरय्
  तोरय् तोरय् सोरुय् च्रय् ।
इति योर् कृष्णस् स्य कर् व्यपाय
  ओं नमः शिवाय कर् ॥

---

4. DAKṢA, REJOICING OVER UMĀ'S MARRIAGE WITH ŚIVA, ADDRESSES HIS RELATIONS.

मात्रदान मन कुम् परमानन्द्
  शिवनाथ् सॉपनुम् बान्दव् त बन्द् ॥ ४२ ॥

मुहूर्तरूपाः नक्षत्राणि (च) सन्ति-हि ताः ताराः (अश्विन्याद्याः)

ओं नमः० ॥

उमाशक्त्यभिन्नरुद्राय अस्तु नमस्कारः

शिव-शक्ति-रूपेण यः अस्ति सर्वोपकारकः ।

विवाहः कृतस्तैस्तस्याः भक्त्या च प्रेम्णा

ओं नमः० ॥

दक्ष-प्रजापतिः संपन्नः मनसा आनन्दपूर्णः

यदा श्रीशिवः संनिधिं आगतस्-तस्य ।

कथितं-तेन-तस्मै कर्णे निधेहि मदीयां (मत्कृतां) स्तुतिम्

ओं नमः० ॥ ४० ॥

स्वकीयानि दुःखानि सुखानि (च) स्वकीयेभ्यः भ्रातृभ्यः (बन्धुभ्यः)

कथनीयानि सर्वेषामेव आवश्यकाः सन्ति-हि ।

तेन तद्वृत्तं संश्राविताः स्वकीयाः सहस्थितयः

ओं नमः० ॥

बुद्धिः मदीया प्राप्स्यति यत्र यत्रैव

तत्र तत्रैव सर्वमेव त्वमेव ।

अतः परं कृष्णस्य मे कुरु रक्षोपायम्

ओं नमः० ॥ ३ ॥

दक्षस्योक्तिः स्वसंबन्धिनः प्रति ॥ ४ ॥

समाहितेन मनसा अस्ति-मे परमानन्दः

श्रीशिवः संपन्नः-मे बान्धवः च बन्धः ॥ ४३ ॥

सर ज़न् श्रांलुमंतु कुस् पंपोश्
ल्वकच्यारस् कुम् आमंतु बोश् ।
तोशान् तोशान् कुस् व्वह् प्रसन्द्
शिवनाथ् सांपंनुम् बान्दव् त बन्द् ॥
श्रिमि श्रीगङ्गादरन् ख्वसाञ्ज़ि
स्वयंवर वंरून् कन्या स्यांज़् ।
आपरस् प्रीम-सूंत्य् दद-बत-कन्द्
शिवनाथ् मांपंनुम् बान्दव् त बन्द् ॥ ४५ ॥
तमञ्ज़ मायाय व्वद् वातिय् न साञ्ज़्
नय् मय् ब्रह्मा विष्णन् ज़ाञ्ज़् ।
नय् कुम् ख्वड् तय् नय् कुस् अन्द्
शिवनाथ् मांपंनुम् बान्दव् त बन्द् ॥
श्रय् कर्पूर गौरस तने
मुश्कंचू कीर्तना कुस् सन वने ।
यिवान् कैचाह् क्यम् सौगन्द्
शिवनाथ् मांपंनुम् बान्दव् त बन्द् ॥
सुय् ब्रह्मा त विष्णु मानुन्
ज़गतुकु ईश्वर् सुय् ज़ानुन् ।
सुय् अगूर् त सुय् स्वच्छन्द्
शिवनाथ् सांपंनुम् बान्दव् त बन्द् ॥
अबोद बक्थ् छय् तसंज़ूय् ज़ान्
सुय् छुय् मन् त सुय् कुय् प्रान् ।

सरसः इव प्रफुल्लः अस्मि पद्मः

बाल्यस्य (बाल्यावस्थावत्) अस्ति-मे आगतः अत्यादरः ।

संतुष्यन् संतुष्यन् अस्मि अहं प्रसन्नः

श्रीशिवः० ॥

अनेन श्रीगङ्गाधरेण योगेन्द्रेण

स्वयंवरेण वृता-तेन (यत्) कन्या मम ।

हस्तेन-भोजयिष्यामि-अमुं अतिभक्त्या दधियुक्तान्नं फाणितम्

श्रीशिवः० ॥ ४५ ॥

तस्य मायायां बुद्धिः प्राप्स्यति न अस्माकम्

नैव सा ब्रह्मणा विष्णुना (च) ज्ञाता ।

नैव अस्ति-तस्याः आदिः च नैव अस्ति-तस्याः अन्तः

श्रीशिवः० ॥

अस्याः कर्पूरवत् गौररूपायाः तन्वाः

सुगन्धस्य वर्णनां कः नाम कथयिष्यति ।

संपद्यमाना कियती अस्त्यस्याः सुगन्धततिः

श्रीशिवः० ॥

स-एव ब्रह्मा च विष्णुः मन्तव्यः

जगतः ईश्वरः स-एव ज्ञातव्यः ।

स-एव अघोरेश्वरः च स-एव स्वच्छन्दः

श्रीशिवः० ॥

भेदरहिता भक्तिः अस्ति-हि तस्यैव ज्ञानम्

स-एव अस्ति-हि मनः च स-एव अस्ति-हि प्राणः ।

सुय् नेरि श्रोशद् शास्त् मन्द्
    शिवनाथ् सॉपॅनुम् बान्दव् त बन्द् ॥

सुय् कुय् शास्त् वेद-सागर्
    सुय् कुय् आसवुनु विद्यादर् ।
सुय् कुय् सार् ओं-कारकु ब्यन्द्
    शिवनाथ् सॉपॅनुम् बान्दव् त बन्द् ॥ ५० ॥

लछ्य-बदि लोल त प्रियम-सूंत्य्
    ज़प तप यज्ञ दर्म कर्म-सूंत्य् ।
पोश-पूज़् करिथंय् ज़ुव् तस् वन्द्
    शिवनाथ् सॉपॅनुम् बान्दव् त बन्द् ॥

कृष्ण फिर् म काल्य् कर् म ताल्य्
    तिथ-पाठि पूज़ाय दाल्य् कर् ।
यिय श्रगपदन्तन् लागिनस् दन्द्
    शिवनाथ् सॉपॅनुम् बान्दव् त बन्द् ॥ ४ ॥

---

5. THE WEDDING-JOURNEY OF ŚIVA AND UMĀ TO KAILĀSA.

राज़न् खान्दर् य्यलि म्वकलोवुय्
    परम-शंखॅचू गौव् लछनोवुय् ह्यथ् ॥ ५२ ॥
पम्पोशकि-पाठि फोलु संसारॅय्
    ज़गतस् नवु बहारॅय् आव् जान् ।
अरिज़-पोशस् गौव् ह्यथ् न्योवुय्
    परम-शंखॅचू गौव् लछनोवुय् ह्यथ् ॥

स-एव निर्गमिष्यति औषधरूपः शास्त्राणि मथ्यन्तां (सारभूतः)

श्रीशिवः० ॥

स-एव अस्ति-हि शास्त्रं वेदविद्या-समुद्रः

स-एव अस्ति-हि संभवन् विद्याधरः ।

स-एव अस्ति-हि सारः प्रणवस्य बिन्दुरूपः

श्रीशिवः० ॥ ५० ॥

लक्षवारं भक्त्या च प्रेम्णा

जपेन तपसा यज्ञेन धर्मेण कर्मणा ।

पुष्पादिपूजां कृत्वा स्वात्मानं तस्मै उपहारी-कुरु

श्रीशिवः० ॥

(स्वात्मानं प्रत्यालापः) हे-कृष्ण पर्यावर्तय मा ग्रीवाम्, कुरु मा [विलम्बम्

तथैव पूजायां धैर्यं कुरु ।

यथा पुष्पदन्तेन समर्पिताः (पुष्पार्थं) दन्ताः

श्रीशिवः० ॥ ४ ॥

य श्रीशिवस्योमया सह कैलासं प्रति प्रस्थितिं विवृणोति ॥ ५ ॥

राज्ञा (दक्षेण) उत्सवः यदा समापितः

परमशक्तिं गतः लक्ष(अनन्त)नामा गृहीत्वा ॥ ५३ ॥

पद्मवत् विकासमागतः संसारः (सर्वलोकः)

जगति नवः वसन्तसमयः (इव) आगतः शोभनः ।

(अरिज्) पुष्पविशेषं गतः गृहीत्वा स्थलपद्मः

परम० ॥

खलाबस् तय् आरवलि म्युलु गौव्
  दिल् गौव् मीलिथ् रूदुख् न व्यन् ।
यंम्बरज़लि-हंन्दु रङ्ग् खम्बलन् प्रोवुय्
  परम-शंखंचू गौव् लक्ष्यनोवुय् ह्यथ् ॥ ५५ ॥

ह्वर्वंरि गरि सुय् वारय्-कारय्
  परमाछन-व्यवहारय् मान् ।
हशि ह्यहरम् ह्यथ् रुखमथ् द्रोवुय्
  परम-शंखंचू गौव् लक्ष्यनोवुय् ह्यथ् ॥

उमा-रुद्र् कुख् अस्य न्यथ् बासन्
  निश्कल मन् कर्त आसनदार् ।
हृदयुक पम्पोश् अस्य वथरोवुय्
  परम-शंखंचू गौव् लक्ष्यनोवुय् ह्यथ् ॥

तस् निश क्याह् कुय् वसतर् त जामय्
  विरक्थ् छुय् निश्कामय् -सूंत्य् ।
निदान्-अबदन्-हंन्दु खन-सोवुय्
  परम-शंखंचू गौव् लक्ष्यनोवुय् ह्यथ् ॥

तस् निश क्याह् गय लक्ष्मी त ग्वारंय्
  युस् आसि लूब-अन्दकारय्-रंस्तु ।
ब्रह्मा विष्णंय् यंमि व्यपदोवुय्
  परम-शंखंचू गौव् लक्ष्यनोवुय् ह्यथ् ॥

तस् निश क्याह् कुय् गण्डुनु त क्रावुनु
  यस्-निश द्राय महामाया ।

पुष्पविशेषस्य च पुष्पविशेषेण संगमः जातः

मनः गतं संमिलनं, अवशिष्टस्तयोः न भेदः।

पुष्पविशेषस्य रागः पुष्पविशेषेण प्राप्तः

परम० ॥ ५५ ॥

श्वशुरसंबन्धिनि गृहे सः प्रसन्नतया

द्विरागमनव्यवहारेण संयुक्तः।

श्वश्वाः श्वशुरात् गृहीत्वा गमनाज्ञां निर्गतः

परम० ॥

उमारुद्रः अस्ति अस्माकं नित्यं भासमानः

निर्वासनं मनः कुरु-नाम (नः) आधारयुक्तम्।

हृदयस्य पद्मं अस्माभिः आस्तृतम्

परम० ॥

तस्य निकटे किं-नाम अस्ति वस्त्रं च चोलः

विरागी अस्ति गतस्पृहत्वेन।

असंख्यार्बुदपरार्ध संख्यस्वर्णेन-आढ्यः

परम० ॥

तस्य समीपे किं-नाम भवन्ति धनानि च द्रव्याणि

यः स्यात् लोभान्धकारेण-रहितः।

ब्रह्मा विष्णुः (च) येन उत्पादितः

परम० ॥

तस्य समीपे किं-नाम अस्ति आभूषणं च तदुपभोगः

यस्मात् निर्गता महामाया।

त्रैलोक्य् यॅमि ईश्वॅरि व्वपुदोवुय्
　　परम-शॅखॅचू गौव् लछ्नोवुय् ह्यथ् ॥ ६० ॥
ज़ाॅन्-हड़्य लर्य क्यय् सामवज़ हेरय्
　　कृष्णस् म्य फेरय्-निश स्वकलात्र् ।
ह्यॅरु् खारुम् कुम् ग्वङ्ग्रकु पोवुय्
　　परम-शॅखॅचू गौव् लछ्नोवुय् ह्यथ् ॥ ५ ॥

---

6. DAKṢA VISITS SIVA AND THE GODS IN KAHIĀSA, AND IS NOT RECEIVED BY SIVA WITH THE RESPECT WHICH HE CONSIDERS TO BE HIS DUE. DAKṢA'S WRATH. HE DETERMINES TO INVITE ALL THE GODS EXCEPT ŚIVA TO HIS SACRIFICE.

उमारुद्रस् त्रिबुवनसारम्
　　मन-कि्नि दारनाय दारस् द्यान् ॥ ६२ ॥
कैलासस् प्यठ् चमा-करवुनु
　　उमा-दे्विय ह्यथ् व्यल्लि गौव् ।
वैकुण्ठ् मॉपॅनु तय् कह-मारम्
　　मन-कि्नि दारनाय दारस् द्यान् ॥
दक्ष अकि ऑसिय् त्रगवद् कारन्
　　वीद् व्यस्तारन् दीवता ह्यथ् ।
समेमॅ्ति ऑमिय् मज़् स्वर्गद्वारस्
　　मन-कि्नि दारनाय दारस् द्यान् ॥
द्च-प्रज़ापथ् मनकामनाय
　　तॅनु वीतु दर्म-सबाय मज़् ।

त्रैलोक्यं येन परमेश्वरेण उत्पादितम्

परम० ॥ ६० ॥

ज्ञानरूपायाः शालायाः सन्ति बहुशः अधिरोहिण्यः

कृष्णां मां विपर्ययात् उन्मोचय ।

ऊर्ध्व-धाम आरोपय-माम्, अस्ति-मे (इदं) प्रथमं सोपानमेव

परम० ॥ ५ ॥

नाकलोके देवानां सभाविधानकथनपुरःसरं दक्षं प्रति क्रोधाविर्भावं शिवस्य प्रक्रामति ॥ ६ ॥

उमामहेश्वरस्य त्रिभुवनसारस्य

मनसा (निर्विकल्पेन) धारणया धारयिष्यामि-तस्य ध्यानम् ॥ ६२ ॥

कैलासपर्वतं प्रति क्षमाशीलः

उमा-देवीं गृहीत्वा यदा गतः ।

(शोभया) वैकुण्ठधाम-इव संपन्नं तस्मिन् पर्वतराजे

मनसा० ॥

दिवसे एकस्मिन् आसन् त्रय-एव कारणात्मानः (ब्रह्मविष्णुमहेश्वराः)

वेदं वितन्वन्तः देवताभिः सह ।

समवेताः आसन् मध्ये स्वर्गलोकस्य

मनसा० ॥

दक्षप्रजापतिः स्वाभीष्टाय

तत्र प्राप्तः धर्मसभायाः सधो ।

सारिय् व्वथि तम् जै-जै-कारस्
मन-किनि दारनाय दारस् द्यान् ॥ ६५ ॥
गोमतु मञ्ज़् ओमु मोह-अन्दकारस्
शिवनाथन् तोर करूनस् न कथ् ।
वुठ् मुचरोवनस् न नमस्कारस्
मन-किनि दारनाथ दारस् द्यान् ॥
करुनु ओसु पानय् श्रीनिराकारस्
अद छुननोवुनस् मायाज़ाल् ।
व्वडनोवुन् मञ्ज़् मोह-अन्दकारस्
मन-किनि दारनाय दारस् द्यान् ॥
व्वज़लुय् बुथु गोस् यिथु आसि नारस्
ज़िनि-अम्बारस् ह्यचुनस् यह्
कूद-व्वख् गोस् यिथु कालसंहारस्
मन-किनि दारनाय दारस् द्यान् ॥
वननि लगु पानस-सूत्य् ओसु शोदय्
मोदय् वोलुनस् दीवन मञ्ज़् ।
इति-योर् लग व्वञ् अमिकिस् चारस्
मन-किनि दारनाय दारस् द्यान् ॥
वार-पाठि यज्ञाह् व्वञ् व्वह् बनावथ्
इच्छाय प्रथम बावनाय सान् ।
पथ्-कुन् नावाह् थव संसारस्
मन-किनि दारनाय दारस् द्यान् ॥ ७० ॥

सर्व-एव उत्थिताः तस्मै जंयजय-कारोक्त्य (अभ्युत्थानाय)

मनसा० ॥ ६५ ॥

गतः मध्ये आसीत् मोहान्धकारस्य

ग्रीग्रिवेन (स्वयं) प्रत्युत्तरेण कृतस्तेन-तस्मै न वृत्तादिप्रश्नालापः ।

(प्रथममेव दत्तेण कृतेऽपि नमस्कारे) ओष्ठौ उद्घाटितौ-तेन-तस्मै न नमस्काराय

मनसा० ॥

कर्तव्यं आसीत् स्वयमेव निराकारस्य (तस्य)

अतः निपातितं-तेन-तस्मै मायाजालम् ।

निमज्जितः-सः मध्ये मोहान्धकारस्य

मनसा० ॥

''रक्तं मुखं संपन्नं-तस्य (दत्तस्य) यथा स्यात् अग्नेः

कामुक्रूटस्य (इव) समुद्गता-तेन-तस्य हेतिः ।

क्रोधाविष्टं-मुखं संपन्नं-तस्य यथा कालसहारस्य

मनसा० ॥

ईर्ष्यायितुं प्रवृत्तः आत्मना-सह (स्वगतं) आसीत् मोहमत्तः

मानात् भ्रंशितो-ऽनेनाहं देवानां मध्ये ।

इतः-परं प्रवर्तयिष्यामि अतः अस्य प्रत्युपायम् (प्रतिक्रियाम्)

मनसा० ॥

शोभनतया यज्ञमेकम् अतः अहं संपादयिष्यामि

अभीष्टेन प्रेम्णा भावनया सह ।

पुरस्तात् नामधेयं (कीर्तिं) स्थापयिष्यामि संसारे

मनसा० ॥ ७० ॥

ब्रह्मा विष्णस् दोवौ सानंथ्
 सनिदानंथ् कर आवाहन् ।
फकथ् करन गङ्गादारस्
 मन-किनि दारनाथ दारस् द्यान् ॥
दृति-थोर् पथ्-कुन् व्यज़् यिम् आसन्
 तिम् तस् बासन्न यज्ञस् मज़् ।
अननसन जप-यज्ञकिस् व्यवहारस्
 मन-किनि दारनाथ दारस् द्यान् ॥
व्वति मन्दछोवुनस् सुति मन्दछावन्
 ठठ-पाठि कथ् पावनावन् याद् ।
खद गछ पननिस् कारस् त बारस्
 मन-किनि दारनाथ दारस् द्यान् ॥
दृय् गंज़्रोवुन् ज्यग् सपदोवुन्
 सार्यनिय ननोवुन् सालस् ।
दंपुनख् दंर्पाशिन वसादारस्
 मन-किनि दारनाथ दारस् द्यान् ॥
कृष्ण यिथ-तिथ गरि गरि शिव शिव कर्
 अनुबव-बाव-किनि द्यव तोठिथ् ।
शरन् गछुन् गछि चन्द्रकलादारस्
 मन-किनि दारनाथ दारस् द्यान् ॥ ७५ ॥ ६ ॥

ब्रह्मणो विष्णोश्च देवैः सह

सांनिध्येन करिष्यामि आह्वानम् ।

केवलं करिष्यामि-न गङ्गाधरस्य

मनसा० ॥

इतः-परं पुरःकाले अतः ये भवेयुः

ते तस्य (शिवस्य) दृष्टिगोचरा-न-भवेयुः यज्ञस्य मध्ये (यज्ञकर्तृन् न [द्रक्ष्यति) ।

आनयिष्यन्ति-तं-न जपस्य-यज्ञस्य व्यवहारे

मनसा० ॥

अहमपि क्षेपितस्तेनाहं, तमपि क्षेपयिष्यामि-तम्

उपहासपूर्वं वृत्तं स्मारयिष्यामि-तम् ।

ततः गमिष्यामि स्वकीयस्य कार्यस्य च व्यवहारस्य (करणार्थम्)

मनसा० ॥

इदमेव संकलितं-तेन, यज्ञः संपादितस्तेन

सर्वे-एव आकारिताः निमन्त्रणाय (निमन्त्रिताः) ।

कथितं-तेन-तेभ्यः (दूतेभ्यः) वक्तव्यं-न (निमन्त्रणं) भस्मधारिणे

मनसा० ॥

(स्वं-प्रत्यालापः ग्रन्थकर्तुः) हे-कृष्ण-नामधेय यथा-तथा प्रतिक्षणं शिव-शिवेति [कुरु

अनुभव-भावेन कदाचित् तोक्ष्यति-त्वाम् ।

शरणं गन्तव्यं चन्द्रकलाधरम्

मनसा० ॥ ७५ ॥ ६ ॥

---

7. THE GODS COME TO DAKṢA'S SACRIFICE. DEVĪ GOES TO IT WITHOUT INVITATION AND ASKS WHY ŚIVA IS NOT INVITED. DAKṢA GIVES AN INSULTING REPLY. SHE CASTS HERSELF INTO THE SACRIFICIAL FIRE.

दच-प्रज़ापतनिस् यज्ञस् तय्
    देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यथ् ॥ ७६ ॥
आवाहन् गौव् ब्रह्मलोकम् तय्
    ब्रह्मा विष्णुभगवान् ह्यथ् आव् ।
सत-ऋषि तति आमि वीद् परनस् तय्
    देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यथ् ॥
अन्दि-अन्दि तिम् ब्यति बीठि यज्ञस् तय्
    दच-प्रज़ापतनंय् दपुनख ।
आवाहन् करिज़िन शिवस् तय्
    देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यथ् ॥
शिवजी ओसु ग्यठ् कैलासस् तय्
    माज्य-भवाञ्ज-कुन् लंगु वनने ।
दपनि कोन आव् अस्य कॉह् सालस् तय्
    देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यथ् ॥
माज्य-भवाञ्ज फौरिथ् दपुनस् तय्
    आस्यख् व्यवहारंचु गांगल्
पनंनि कित् पत निन् आस्यखन ह्यम् तय्
    देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यथ् ॥ ८० ॥
देविय ह्रमि-रङ्ग ब्यति वंनुनस् तय्
    क्रूप कंरु ईश्वरन् गौव् यंच काल

दक्षस्य यज्ञं प्रति देवानामावाहनं श्रीशिवस्यानाहूत्या-त्मानादरवृत्तं विवृणोति ॥ ७ ॥

दक्षप्रजापतेः यज्ञे नाम

देवाः आगताः पुष्पवृन्तानि गृहीत्वा ॥ ७६ ॥

आह्वानं गतं (संभूतं) ब्रह्मलोकस्य नाम

ब्रह्मा विष्णुभगवन्तं सहकृत्वा आगतः ।

सप्तर्षयः तत्र आसन् वेदं अधीयानाः नाम

देवाः० ॥

परितः ते यदा निविष्टाः यज्ञस्य नाम

दक्ष-प्रजापतिनैव कथितं-तेन-तेभ्यः ।

आह्वानं कुर्यान्न श्रीशिवस्य नाम

देवाः० ॥

श्रीशिवः आसीत् पृष्ठे कैलासस्य नाम

जगन्मातरं-भवानीं-प्रति प्रवृत्तः वक्तुम् ।

कथयितुं कुतो-न आगतः आवयोः कश्चित् निमन्त्रणं नाम

देवाः० ॥

जगन्मात्रा-भवान्या प्रत्युत्तरं कथितं-तया-तस्मै नाम

स्यात्तेषां व्यवहारस्य व्याकुलता ।

स्वज्ञायाः स्मः-तेषां, पश्चात् नयिष्यन्ति (नः) स्यात्तेषां-न समाधानं नाम

देवाः० ॥ ८० ॥

देव्या एतादृक्प्रकारेण यदा कथितं-तया-तस्मै नाम

मौनं कृतं ईश्वरेण, व्यतीतः अतिकालः ।

तोर काँह् दपनि आख्न आ॑खि तिम् मष् तय्
देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥
अद द॑पु देविय शिवनाथस् तय्
म्वर-गर माल्युनु दपन र॑स्तुय् ।
गक़॑नुय् व॑नुव लह्य मज़् वौदस् तय्
देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥
ब्वति गक़् ऐव् क्याह् कुम् गक़नस् तय्
पनुनुय् गर लोल-माल्युनु कुम् ।
व॑निथ॑य् गय रुख्सय् ह्यय् तस् तय्
देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥
मायाय-ह॑न्दिस॑य् शम्पानस् तय्
ख॑चू स॑त्य् ओसुस् नन्दिकेश्वर् ।
कहरौ-कनि शक्तिय् आसस् तय्
देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥
स्वख-सान् वा॑चू व्यथि तथ् थानस् तय्
ब्रौंठ काँह् द्रास् नत मोज़न-आस् ।
क्याह्-ताज़् गोस कुख् मोनु व्वन्दस् तय्
देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥ ८५ ॥
स॑दुय् गय ख॑चू प्यठ् होमस् तय्
वननि ल॑ज़ू प्रज़ापतस॑य् कुन् ।
च्यानि माल र॑स्तुय् पान आयस् तय्
देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥

तेभ्यः (सकाशात्) कश्चित् वक्तुं आगतस्तेभ्यः-न, आसन् ते मोहमत्ताः नाम

देवाः० ॥

ततः कथितं देव्या श्रीशिवाय नाम

गुरुगृहं पितृगृहं आह्वानं विनैव ।

गन्तव्यमेव कथितं (अनुशिष्टं)-युष्माभिः युष्माभिः मध्ये वेदस्य नाम

देवाः० ॥

अहमपि गमिष्यामि, दोषः किंविधः अस्ति-मे गमने नाम

स्वकीयमेव गृहं प्रेमपात्रभूतं-पितृगृहं अस्ति-मे ।

कथयित्वा गता गमनाज्ञां गृहीत्वा तस्मात् नाम

देवाः० ॥

मायात्मिकां (अनर्घरत्नभरितां वा) शिविकां नाम

आरूढा सहयाता आसीत् नन्दिकेश्वरः ।

वाहकरूपाः शक्तयः आसन्-तस्याः नाम

देवाः० ॥

सुखोपेता प्राप्ता यदा तत् स्थानं नाम

पुरः (प्रत्यभ्युत्थानाय कश्चित् निर्गतः नहि, अनुमितं-(च)-तया ।

कश्चिन्नाम व्यलीकः अस्ति-अमीषां अस्माकं, मनसि इति

देवाः० ॥ ८५ ॥

निरर्गलं गता, आरूढा प्रति होमं (यज्ञसभायां) नाम

वक्तुं प्रवृत्ता दक्षप्रजापतिं प्रति ।

त्वदीयेन निमन्त्रणेन विनैव स्वयं आगताहं नाम

देवाः० ॥

हे-हे क्याज़ि गोख् मज़्-मोहस् तय्
मंग्रोवुथन च्य ज़गदीश्वर् ।
आवाहन् इति कोन कंड्वस् तय्
देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यथ् ॥
प्रज़ापतनंय् तोर दंपुनस् तय्
कस् सूरमंतिसंय् मंन्यासस् ।
न्यथनंनिसंय् कल-माल नालि छस् तय्
देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यथ् ॥
सालस् अनहान् राज़-रङ्गस् तय्
मन्दछाविहेम् म्यति सार्थंनंय् मज़् ।
सर्मन्द करिहेम् मज़् मारकस् तय्
देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यथ् ॥
सर्पंग्वसांज़िस् कालकण्ठस् तय्
ब्यहन्-ज्याय् छस् शिमशानन् प्यठ् ।
ठण्डायाह् च्यय् आमान् कुह् मस् तय्
देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यथ् ॥ ९० ॥
देविय दंपुनस् वनान्-कुख् कस् तय्
सुय् कुय् आसवुनु त्रिवुवन-सार् ।
अमि कथि नाश् व्वज़् पज़िय् बननस् तय्
देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यथ् ॥
दूह् बूज़िय् ताज़् गय मज़् कूदस् तय्
अश्वद पद-सूंत्य ह्यंचूनस् यंह् ।

महाञ्छोकः, कुतः गतस्त्वं मोहमध्यं नाम

(यतः) विस्मारितस्त्वया-सः त्वया जगदीश्वरः-शिवः ।

आवाहनं इह कुतो-न कृतं-युष्माभिस्तस्य नाम

देवाः० ॥

प्रजापतिना प्रत्युत्तरं कथितं-तेन-तस्मै नाम

कस्य भस्ममलिनाङ्गस्य संन्यासिनः ? ।

नग्नस्य (यस्य) कपालमालाः कण्ठ सन्ति-तस्य नाम

देवाः० ॥

निमन्त्र्यो आनयिष्यामि-तं (चेत्) राज-मण्डपे नाम

अलज्जयिष्यत्वां मामपि सर्वेषामेव मध्ये ।

लज्जितं अकरिष्यत्वां मध्ये सत्संसदि नाम

देवाः० ॥

व्यालग्राहिरूपिणः कालकण्ठस्य नाम

निवास-स्थानं अस्ति-यस्य श्मशानानां पृष्ठे ।

भङ्गारसं पीत्वा वर्तमानः अस्ति प्रमत्तः नाम

देवाः० ॥ १० ॥

महादेव्या प्रत्युक्तं-तया-तस्मै, कथयन्-अस्ति कस्य नाम

स-एव अस्ति भवन् त्रिभुवन-सार-रूपः ।

अनेन कथनेन विनाशः भवतोऽनन्तरं योग्योऽस्ति-ते भवितुं नाम

देवाः० ॥

एतत् (पूर्वोक्तं वचनम्) श्रुत्वा तावत् गता मध्ये क्रोधस्य नाम

नख-पद-प्रान्तेन उद्गतेव-तस्याः ज्वाला ।

जै व्यथनस् ज्वालमखु-रूपस् तय्
देवता आय् पोश-दस्तय् छ्यय् ॥
ज्वालाय-रूपस पूज़् करहस् तय्
कृष्ण् वनि लीला बोज्यस् मय् ।
ख़िवि छ्यय् आसवंन् रछान् ज़गतस् तय्
देवता आय् पोश-दस्तय् छ्यय् ॥
शर्वायस् दुख-शमनायस् तय्
शक्ति-रूफ् दारिथ् सूंत्य्-सूंत्य् छ्यय् ।
शरने यिस नम प्यम पायस् तय्
देवता आय् पोश-दस्तय् छ्यय् ॥ ७ ॥

---

8. PRAISE OF DEVĪ UNDER THE FORM OF JWĀLĀ

ख़िव् खस पोश-पूज़् कर ज्वालाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥ ९५ ॥
महाविद्याय ज़गन्मातायु
महालक्ष्मिय शिवप्रियाय ।
विष्णुमायाय सर्वसिद्धिदाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
समयाह् अख् ओसु क़ाउनि द्राय्
ज्वालाय-रूपस् विष्णु-ब्रह्मा ।

जयकारः भूयात्तस्याः ज्वालामुखी-रूपायाः नाम

देवाः० ॥

ज्वाला-रूपायाः पूजां कुर्यां तस्याः नाम

कृष्णः* कथयिष्यति वृत्तस्तुतीः श्रोष्यति-नाः सैव ।

शिव्-नाम्नि-क्षेत्रे (याऽस्ति) वर्तमाना पालयन्ती-सा जगत् नाम

देवाः० ॥

शर्वाय-इति-नाम-चिन्ताय दुःखशमनायेति-भक्तकीर्तनीयनाम्ने नाम

(या) शक्ति-रूपं धृत्वा सहस्थितिमती अस्ति (यस्य) ।

शरणं आगमिष्यामि नंस्यामि पतिष्यामि रक्षास्तु तौ नाम

देवाः० ॥ १ ॥

अतःपरं श्रीदेव्या ज्वालारूपायाः स्तुतिरियम् ॥ ८ ॥

शिवाख्य-प्रदेशं (गमिष्यामि) आरोक्ष्यामि (तत्पर्वतं) पुष्पपूजां करिष्यामि [ज्वालायाः

(तस्या) महामायात्मिकायाः जयकारो (-ऽस्तु) ॥ ९५ ॥

महाविद्यात्मिकायाः जगन्मातुः

महालक्ष्म्याः शिवप्रियायाः ।

विष्णुमायायाः सर्वसिद्धिदायाः

महामायायाः० ॥

समयः एकः (पूर्वकालिकः) आसीत्, अन्वेष्टुं निर्गतौ

ज्वाला-रूपस्य (यस्य) विष्णुर्ब्रह्मा (-च) ।

---

* व्याख्यानं प्रति कर्तालीकृत्य पश्यतु दृश्यते ॥

अन्द् कुनि ख्वुदस् न फौरिथ् आय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
सूर्य हि॒हि कननय् छिस् कनवालिथ्
व्वज़्लिथ् ज्याम छिस् नालिय ।
इन्द्राणी-रूप श्रीचन्द्रकलाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
बखिय बापथ् ज़गथ् व्वपदोवुन्
सायनय् होवुन् ज्वालम्वख-रूफ् ।
त्रिवुवन् त अकारन् तस् निश द्राय
माज्य ज्वालाय जै-जै-कार् ॥
शिवशक्ति-रूफ् छय् चतुर्भुज़ दारिथ्
सांज़् पालना व्यस्तारिथ् ब्रौंठ् ।
प्रारब्द व्वपदोवु तसज़्य दूच्छाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥ १०० ॥
पापन् चय् कर् मा॒जि-भगवती
छख् पार्वती सती-रूफ् ।
दर्शन-बापथ् लारान् आय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
सज्जन-शरणी प्रसन् सपदावुख्
तमि सूत्य् प्रावुख् परम-गथ् ।
आनन्द-गन् करि तसज़्य सेवाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥

अन्तः कुत्रापि लब्धस्ताभ्यां-तस्य न प्रत्यावृत्य आगतौ (तौ)

महामायायाः० ॥

सूर्यसदृशे कर्णयोः स्तस्याः कुण्डले

रक्तवर्णानि वसनानि सन्ति-तस्याः वहितानि ।

(तस्याः) इन्द्राणीरूपायाः श्रीचन्द्रकलात्मिकायाः

महामायायाः० ॥

स्वभक्तेः करणाय जगत् उत्पादितं-यया

सर्वेभ्य-एव प्रदर्शितं-तया ज्वालामुखी-रूपम् ।

त्रिभुवनं च त्रिकारणदेवाः तस्याः सकाशात् निर्गताः

मातः ज्वालामुख्याः जयकारो (-ऽस्तु) ॥

शिवशक्ति-रूपा (या) अस्ति भुजचतुष्टयं धृत्वा

अस्माकं पालनां विस्तार्य पुरा ।

(तस्मादेव) प्रारब्धकर्म उत्पादितं तस्याः इच्छया

महामायायाः० ॥ १०० ॥

पापानां नाशं कुरु हे-मातर्भगवति

असि (त्वं) पार्वती सती-रूपा ।

भवद्दर्शनार्थं धावित्वा आगता-वयम्

महामायायाः० ॥

सज्जन-पुरुषैः प्रसन्ना संपादिता-त्वं-तैः

तेन हेतुना प्राप्ता-तैः परमा-गतिः ।

आनन्द-घनाः कृताः तस्याः सेवया

महामायायाः० ॥

दया-रूप दित बक्यन् मुक्तिय्
परम-शक्तिय् सांज़् बक्य् बोज़् ।
नमनि श्रुमि आय् प्रथम त माय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
हृदयस् मञ्ज़् छुख् ज्योती-रूफ् आसवंञ्
अज़पा वासवंञ् यिवान् न ड्रॅठ् ।
गट काम् वंलिमंति छिह् लूबच छाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
चराचर-ज़गि छुय् व्यापख् आसवंञ्
सानि खंटि कर्म् कासवंञ् सय् ।
पाफ् ज़ालि दुख् गालि तसञ्य दयाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥ १०५ ॥
प्रज़ापतसंय् व्यलि खंतु कूर्दय्
च्यानि स्मरन-निश रूदुय् दूर् ।
वीरभद्रन् मोर् यज्ञच ज्याय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
ध्यन-राय् च्यांन्य् कीर्तना करहा
च्यानि खर्-दिन-सृंत्य् खरहाय् ध्यान् ।
मोच-बङ्ग् च्यानिय् मन-साज़ वाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥

दया-रूपेण देहि-नाम भक्तानां मुक्तिम्

हे-परम-शक्ते अस्माकं भक्तिं शृणु।

नम्रीभावाय वयं आगतास्ते प्रेम्णा च हार्दैन

महामायायाः० ॥

हृदयस्य मध्ये असि ज्योती-रूपा भवन्ती

अजपात्मिका भासमाना आगच्छन्ती न दृष्टिम् ।

तामिस्रं विनाश्य, संवलिताः स्मः लोभस्य छायया

महामायायाः० ॥

चराचरात्म-जगतः असि व्याप्नुवन्ती वर्तमाना

अस्माकं निन्द्यानि कर्माणि विनाशयन्ती सैव ।

पापानि विनाशितानि, दुःखानि अपाकृतानि, तस्याः दयया

महामायायाः० ॥ १०५ ॥

दक्षप्रजापतेः यदा आरूढः क्रोधः

त्वदीयात् स्मरणात् स्थितः (सः) दूरे ।

(तदा) वीरभद्रेण हतः* (सः) यज्ञस्य भूमौ

महामायायाः० ॥

अहोरात्रं तवैव कीर्तनं कुर्याम्

त्वदीयेन स्मृतिदानेन स्मरेयं-ते ध्यानम् ।

मोदद-स्वरभङ्गीः त्वत्कीर्तिविषयाः मनो-रूपेण वाद्येन ध्मास्यामि

महामायायाः० ॥

---

* यज्ञकाले चण्डालाततायादिपाप्यपि न हन्यते। यत्तु दक्षः समस्तदेवानां सांमुख्येऽपि हतः, तस्माच्छ्रीशिवानादरकृदाततायादितोऽपि गुरुतरः। सर्वदेवताभ्यो ऽप्युत्कृष्टतरसामर्थ्यः शिवोऽस्तीत्यपि सूच्यतेऽनेन ॥

शैलाचक्रस् स्वप्रकाश-रूपस्
आलवस् दॖप् तय् रनदीप् ।
खारस् बूज़न् मन-कामनाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
पान छख् वानी माजि-भवानी
परमज्ञानी वेद-सागर् ।
सद्गवर् छख् वथ् हाव् विद्याय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
कृष्ण-जी वलुमंतु कुय् ममताय
स्वकलिथ् च्यानिथ् व्यपाय-सूत्य् ।
यन् वाति नज़्दीख् वन् समताय
महामायाय जै-जै-कार् ॥ ११० ॥ ८ ॥

---

9. PRAISE OF DĒVĪ, AS ONE WITH ŚIVA.

शिवनावस् प्यठ् सण्ज़ख् सती
श्रीपार्वती व्यग्नय् जय् ॥ १११ ॥
पूज़ाय पोश् लागहाय् लवहती
अकिन्गामि आसवंज़् छख् शिवा ।
रक्तबीज़् मारिथ् छख् पान तती
श्रीपार्वती व्यग्नय् जय् ॥

शिलाचक्रात्मनः (प्रद्युम्नपीठस्य) स्वप्रकाश-स्वरूपस्य

ऊर्ध्वं-भ्रामयिष्यामि-तस्मै धूपं तथा रत्नदीपम् ।

निवेदयिष्यामि-तस्मै भोजनपदार्थं हार्दाभीप्सितेन

महामायायाः० ॥

स्वयं असि वाणी-रूपा हे-मातर्भवानि

परमज्ञानिनी वेदाब्धिः ।

सद्गुरुः असि मार्गं प्रदर्शय त्रिद्यायाः

महामायायाः० ॥

कृष्णनामा (=अहं) आवृतः अस्ति ममतया

मोच्यते-नाम तवैव उपायेन-हेतुना ।

दिवसानि यामानि (तस्य) सामीप्यं आज्ञापय समतां (नाम स्वशक्तिम्*)

महामायायाः ॥ ११० ॥ ८ ॥

शिवरूपे जयोक्तिपूर्वकं शिवाभिन्नतां निरूपयति देव्याः ॥ ९ ॥

शिवनाम्नां प्रति संपन्ना-त्वं सती

(हे) श्रीपार्वति भूयात्ते जयः ॥ १११ ॥

पूजायां पुष्पाणि समर्पयेयं-ते हिमजलकणपूर्णानि

असिनूगोसु-इत्याख्यग्रामक्षेत्रे वर्तमाना असि शिवाख्यदेवतारूपेण ।

रक्तबीजं हत्वा असि स्वयं तत्रैव

श्रीपार्वति० ॥

---

* अग्निशक्तिः समता नाम प्रसिद्धास्ति ॥

† साक्षात्कृत्यैवेयं स्तुतिः ॥

पोश् सम्बरोविथ् व्वज़ॆलि नीॖलि छतिय्
 पूज़ा करह्योय् इष्टदेवी ।
ज़ार-पार वार बोज़् छिय् आर-कती
 श्रीपार्वती व्यथनय् जय् ॥
अमर्नाथ-कैलासकिय् सूरमतिय्
 वॆह्नख् त कॆह्नख् अर्धशरीर् ।
न्यय् छख् आसवॆञ़् तस् सॗत्य् सती
 श्रीपार्वती व्यथनय् जय् ॥
अष्टसॆञ़् सॗत्य् छय् ब्रूॖठि तय् पतिय्
 शिव-शक्ति-रॗप छख् सर्वव्यापख् ।
छ्याम् तोठ् छख् बोज़ान् दूतिय्
 श्रीपार्वती व्यथनय् जय् ॥ ११५ ॥

---

10. NANDIN GOES TO KAILĀSA AND TELLS ŚIVA THAT DĒVĪ HAS BECOME SATĪ. CREATION OF VĪRABHADRA.

श्रीशिवजी ओसु प्यठ् कैलासस्
 नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥ ११६ ॥
योर-तोर देविय-हॖन्दु संवाद्
 दज़नुकु यिह् कॅञ़ाह् ओसु तस् याद् ।
व्वकषर् सोरुय् कुस वॆनुनस्
 नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥

पुष्पाणि संचितानि-मया रक्तानि हरितानि शुक्लानि

पूजां कुर्यां-ते हे-इष्टदेवि ।

विघ्नमिविनयान् समाधानेन शृणु वयं-स्मः आर्ति-क्रान्ताः

श्रीपार्वति० ॥

अमरनाथ-कैलासवास्तव्येन भस्मलिप्तगात्रेण

वृता-तेन-त्वं पुनः संपादिता-तेन-त्वं अर्धशरीररूपा ।

नित्यं असि वर्तमाना तेन संयुक्ता सती-रूपा

श्रीपार्वति० ॥

अणिमाद्यष्टसिद्धयः सहचर्यः सन्ति-ते पुरस्तात् च पश्चात्

शिव-शक्ति रूपेण असि विश्वव्यापिनी ।

कृष्णस्य (मे) प्रसन्ना-भव असि शृणवती इहैव

श्रीपार्वति० ॥ ११५ ॥ ९ ॥

अतः परं नन्दिनः कैलासं प्रति गमनम्, तत्र च सतीदाहादिवृत्तस्य शिवं प्रति कथनानन्तरं वीरभद्रोत्पादनवृत्तं कथयति ॥ १० ॥

श्रीमहादेवः आसीत् (निवसन्) उपरि कैलासस्य

नन्दिकेश्वरः गतः वक्तुं * तस्मै ॥ ११६ ॥

अत्रत्यं-तत्रत्यां † देव्याः (दक्षेण सह) संवादरूपम्

दाहस्य यत् किंचित् आसीत् तस्य स्मृतिविषयम् ।

अन्ततः सर्वमेव वृत्तं कथितं-तेन-तस्मै

नन्दिकेश्वरः० ॥

---

* वक्तुमिति । भूतवृत्तान्तम् सतीदाहादिसंबन्धिनमिति शेषः ॥

† अत्रत्यं-तत्रत्यमिति । कैलासान्निर्गमनमारभ्य सतीशरीरदाहान्तमिति शेषः ॥

क्रूद्स् मञ्ज़् गौव् कालसंहार्
  तिथुय् यियु ज्ञन् बवनन् ह्युयि नार् ।
वीरभद्र् सांपनु तिथि क्रूद्स्
  नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥
वननि लगु वीरभद्रस् शिवजी
  व्वति थासंय् छ्यय् च्य व्यांज़य् द्रिय् ।
तिय् करख् यिह् करव् कल्पान्तस्
  नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥
यिम् तति श्रासन् देव् कारन्
  अन्द् ह्यच्यख् मारन् मारन् च़्य् ।
वथवार् करिज्यख् वडिस् यज्ञस्
  नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥ ११० ॥
वीर्भद्र् ब्रौंठ् द्राव् पत शिवजी
  करनि लगु यिय् दप्योनस् तमि तिय् ।
हे-चमाकरवंनि बस् कर् बस्
  नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥
क्रूद्म्वख-शिश रछि कालसंहार्
  ह्यतकार-पुछ् करि छ्यत नरक-नार् ।
व्यह-मञ़ शहच्यार् दियि क्षणस्
  नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥ १० ॥

क्रोधस्य मध्यं गतः कालसंहारः (रुद्रः)

तथैव यथा त्रयाणां भुवनानां उद्गच्छेत् अग्निः (दाहाय)।

वीरभद्रः उत्पन्नः तस्मादेव क्रोधात्

नन्दिकेश्वरः० ॥

वक्तुं प्रवृत्तः वीरभद्राय महादेवः

अहमपि आगतः अस्ति-ते तव ममैव शपथः ।

तदेव कुरु-तेषां यत् करिष्यामः कल्पान्ते

नन्दिकेश्वरः० ॥

ये तत्र स्युः देवाः कारणानि (च)

अनुक्रमं निगृह्णीयास्तान् हत्वा हत्वा त्वमेव ।

विनाशं कुर्यास्तेषां महतः यज्ञस्य

नन्दिकेश्वरः० ॥ १२० ॥

वीरभद्रः अग्रे निर्गतः पश्चात् महादेवः

कर्तुं प्रवृत्तः यदेव कथितमासीत्तेन-तस्मै तेन तदेव ।

(अकथयंश्च ते दया) हे-क्षमाशील अलं कुरु अलम्*

नन्दिकेश्वरः० ॥

क्रोधमुख-सकाशात् पालयिष्यति कालसंहारः

हितकरणाय करिष्यति शान्तं नरकानलम् ।

कालकूटादेर्विषात् शीतलत्वं दास्यति कृष्णाख्यग्रन्थकृतः

नन्दिकेश्वरः ॥ १० ॥

---

* क्रोधं संहरेति भावः ॥

11. VĪRABHADRA ARRIVES AT DAKṢA'S SACRIFICE. HE SLAYS DAKṢA. HE ROUTS AND SLAYS THE GODS PRESENT. THE GODS, IN ORDER TO PACIFY ŚIVA, SING HIS PRAISES.

वीरभद्रन् देव् छ़्यप दि़वनाविन्
  सार्यनूय् हावि़न् पननिय् ज़ोर् ॥ १२३ ॥
म्वडज़्य् दक्ष-प्रज़ापथ् रटि़थ्
  कल चटि़थ् कुनुनस् थ्मस् ।
क्ऻगि-बट्यं कडि कडि देव् मन्दछाविन्
  सार्यनूय् हाविन् पननिय ज़ोर् ॥
कँह् कँह् गालिन् कँह् कँह् ज़ालिन्
  कँह् कँह् वालिन् अहङ्कार-निश् ।
कल चटि़ चटि़ पृथिविय-प्यठ् चाविन्
  सार्यनूय् हाविन् पननिय् ज़ोर् ॥ १२५ ॥
ब्रह्मा रुद्रमन्त्र् परनोवुन्
  ज़ाननोवुन् गुहि-व्वनिसय् मञ्ज़् ।
सूर्य-देवताहस् दन्द् फुटराविन्
  सार्यनूय् हाविन् पननिय् ज़ोर् ॥
विष्णुभगवान् लगु शिव-शिव करने
  अनुग्रह अनुग्रह लगु परने ।
सारि देवता हर-हर करनाविन्
  सार्यनूय् हाविन् पननिय् ज़ोर् ॥

वीरभद्रस्य यज्ञं प्रत्यागमनं देवैः सह दक्षदण्डकरणं च निरूपयति ॥ ११ ॥

वीरभद्रेण देवाः गूढापक्रम-संचारान् दापिताः(स्वीकारिताः)-तेन
सर्वेभ्यः प्रदर्शितानि-तेन स्वानि-एव बलानि ॥ १२३ ॥

प्रथममेव दक्ष-प्रजापतिं गृहीत्वा
शिरः छित्त्वा प्रक्षिप्तं-तेन-तस्य अग्नौ ।

शिखा-केशवेणीः उद्धृत्य उद्धृत्य देवाः क्षेपितास्तेन
सर्वेभ्यः० ॥

केचित् केचित् विनाशितास्तेन केचित् केचित् दग्धास्तेन
केचित् केचित् अवरोपितास्तेन अहंकारात् ।

शिरः भित्त्वा भित्त्वा पृथिव्यां पातितास्तेन
सर्वेभ्यः० ॥ १२५ ॥

ब्रह्मा रुद्रमन्त्राख्यां (वैदिकसूक्तस्तुतिं) अध्यापितस्तेन
प्रवेशितस्तेन गोमयकूटस्य मध्यम् ।

सूर्य-देवस्य दन्ताः विभेदितास्तेन
सर्वेभ्यः० ॥

विष्णुभगवान् प्रवृत्तः शिव-शिवेति कर्तुम्
अनुगृहाण अनुगृहाणेति प्रवृत्तः पठितुम् ।

सर्वे देवाः हर-हरेति कारितास्तेन
सर्वेभ्यः० ॥

सफेद्-वुथिस् चन्द्रम-देवस्
कंण्ड्-मण्डुलु कंर्नस् त स्रुदुस् न दांह् ।
वीम-सूतिन् तस् कल सैखरावित्
सार्यनूय् हाविन् पर्ननिय् ज़ोर् ॥
च्यार कॅंह् ज़ोनुख् न गय् अवारय्
बस्मादारय् यियिनय् आर् ।
कम् कम् लीलाय तिम् वननाविन्
सार्यनूय् हाविन् पर्ननिय् ज़ोर् ॥
यिम् तति आसिय् त्रैलोक्य-देवता
डाङ्गौ-सूतिन् स्नतुनख् ज्यान् ।
चाहि माम् चाहि माम् बारव् दाविन्
सार्यनूय् हाविन् पर्ननिय् ज़ोर् ॥ १२० ॥
ग्वडन्य् विष्णन् वंन्नूनस् लीला
तमि-पत ब्रह्मन् अद देवौ ।
शिवनाथ्-जी अस्य व्वन् स्वकलाविन्
सार्यनूय् हाविन् पर्ननिय् ज़ोर् ॥
बावना-पोश् फ्रलि मनच वार्य
कृष्णज़ी दारनाय दारे द्यान् ।
यिम् पोश् फ्रलि तिम् ईश्वरन् छाविन्
सार्यनूय् हाविन् पर्ननिय् ज़ोर् ॥ ११ ॥

शुक्लवर्णमुखस्य चन्द्रदेवस्य,

पङ्कूकलङ्कविशेषकं कृतं-तेन-तस्मै, अर्वास्यतं-तस्य च न धैर्यम् ।

विभीषिकाभिः तस्य कलाशिरांसि शोषितानि-तेन

सर्वेभ्यः० ॥

उपायः कश्चित् ज्ञातस्तैः न, संपन्नाः अनिष्टव्याप्ताः (अकथयंश्च)

हे भस्माङ्गराग उद्भवतु-ते करुणा ।

कानि कानि (विविधविचित्राणि) स्तुतिजालानि ते प्रवादितास्तेन

सर्वेभ्यः० ॥

ये तत्र अभवन् त्रैलोक्यदेवाः

मुषलादिघातेन निगृहीतं(निष्कासितं)-तेन-तेषां जीवनं (प्राणः) ।

त्राहि मां त्राहि माम् (इति) करुणाक्रन्दोच्चारणानि विज्ञापिताः (स्वीकारिताः)
[-तेन

सर्वेभ्यः० ॥ १३० ॥

प्रथममेव विष्णुना कथिता-तेन-तस्य स्तुतिः

तत्पश्चात् ब्रह्मणा, ततः देवैः ।

श्रीमहादेवः अस्मान् अतः (क्लेशात्) मोचयतु

सर्वेभ्यः० ॥

(ग्रन्थकृतः स्वं समुद्दिश्योक्तिः) भक्तिपुष्पाणि विकषितानि मनोवाटिकायाम्

कृष्णाख्यः धारणया धारयिष्यति ध्यानम् ।

यानि पुष्पाणि फुल्लाणि तानि ईश्वरेण उपभुक्तानि-तेन (तस्मै समर्पितानि)

सर्वेभ्यः० ॥ ११ ॥

---

12. KṚṢṆA'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

The 12th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 133—143).

---

13. BRAHMĀ'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

The first eight verses (144—151) of this chapter, which consist merely of a string of Sanskrit titles of S'iva, are here omitted. After these titles, which are all in the Sanskrit vocative case, the text proceeds as follows.

कालसंहार भुजगेन्द्रहार
इमि संसार स्वकलावृतम् ।
महारुद्र करुनावतार
कर् म्योनु च्यार कुम् आसर ॥ १५२ ॥
हे-सिद्द-साद्य कालाग्निरुद्र
जटाद्दार त्रिनेत्र
हे-विश्वनाथ दिगम्बर
खरुफ् च्योनु कुह् आसुर ॥
सूरमति उमापति
ज्ञान-वति प्यठय् अन् ।
कृष्ण् यियु करि शिव-शिव
मन्तर् ज़पि शङ्कर ॥ १३ ॥

---

14. DHARMARĀJA'S (YAMA'S) HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

चरनन्-हन्दि द्यान-स्वरन
इमि बव-सर तर व्वह् ।
हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥ १५५ ॥
सर्व-व्यापक संसार-सार
दारनाय च्योनु दार द्यान् ।

श्रीकृष्णस्तुतिः हिन्दी-भाषया शिवं प्रति प्रथममेव ॥ १२ ॥

ब्रह्मस्तुतिः शिवं प्रति ॥ १३ ॥

हे-महाकालनाशक हे-नागेन्द्रहार

अस्मात् संसारात् मोचय-नाम-माम् ।

महारुद्र दयार्थ-धृतावतार

कुरु मम उपायं अस्ति-मे आश्रयः (ते) ॥ १५२ ॥

हे-सिद्धमेव-साध्यं-यस्य-तादृश, हे-कालाग्निरुद्ररूप

जटाधर सूर्यचन्द्राग्न्यात्मनेत्रत्रय ।

हे-जगन्नाथ दिगम्बर

स्वरूपं तव अस्ति आश्चर्यदायि ॥

भस्मोद्धूलितदेह उमापते

ज्ञानमार्गं प्रत्येव प्रापय (अस्मान्) ।

(ग्रन्थकृत्) कृष्णः यथा करिष्यति शिव-शिवेत्युच्चारम्

मन्त्रं जपिष्यति षडक्षरम् (ओं नमः शिवाय इति) ॥ १३ ॥

धर्मराजकृता स्तुतिः ॥ १४ ॥

(तव) चरणयोः ध्यानस्मरणेन

अस्मात् संसार-सरसः तरिष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप गङ्गाधर, कल्याणरूप, कल्याणकर, कल्याणप्रभव ॥१५५॥

सर्वव्यापिन्, संसारे-सारभूत

धारणया तव धारयिष्यामि ध्यानम् ।

परमानन्द श्वव-च़रनन्
च्यान्यन् वन्दयो पान् ।
नम च्यय् कुन् दम-दम श्रम
रिन्द-पा़ठि ज़िन्द मर ब्वह् ।
हे च़राच़र गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
हे अविनाश चि़त्प्रकाश
षाज़ श्रुरि-बाश वार बोज़् ।
गाश-रश्यन् अज़्ञगटि-मज़्
सूर्य -प्रकाश् सुब सोज़् ।
परमेश्वर कर् च़ह् पूर्यर्
क्यथ दूर्यर् ज़र ब्वह् ।
हे च़राच़र गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
वाषनाय कायाय
मायाय मज़् ब्वह् गोस् ।
दिह् गालवुनु ज्ञानवाराह्
काल-ज़ालस् मज़् ब्वह् प्योस् ।
हे दयावान वडि भगवान
ज़गतस् क्याह् कर ब्वह् ।
हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
विष्णु-ब्रह्मा कुस् च़ह् पानय्
कुस् च़ह् दयालु बड् दय् ।

हे-परमानन्दस्वरूप शुभदचरणयोः

तव उपहारीकुर्यां स्वात्मानम् ।

नंस्यामि त्वां प्रत्येव क्षणे-क्षणे शान्तो-भविष्यामि

प्रागल्भ्येन जीवन्नेव मरिष्यामीव अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

हे अविनाश चैतन्यप्रकाश

अस्माकं बालभाषणानि सम्यक् शृणु ।

निष्प्रकाशानां तामिस्र-मध्ये

सूर्यप्रकाशं प्रत्युषं प्रेषय ।

हे-परमेश्वर कुरु त्वं पूर्तिमभीष्टस्य

कथं (नाम) दूरतां सोढास्मि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

दुर्वासनायाः, शरीरस्य

मायायाः मध्यं अहं गतः ।

देहं विनाशयन् पक्षिरूपः

कालात्मजालस्य मध्यं अहं पतितोऽस्मि ।

हे दयालो महामहेश भगवन्

जगत्यां किं करिष्यामि अहम् ।

हे-चराचररूप० ॥

विष्णुः ब्रह्मा (च) असि त्वं स्वयमेव

असि त्वं दयालुः महान् ईश्वरः ।

च्यन् ववनन् -हन्दि स्वामियो
 मोनु व्ययिनय् जे-जे ।
वार निस्सय् सव त्यलि य्यलि
 शिव-शास्त्र् पर ब्वह् ।
हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
हंसासन गरुडासन
 वृषवासन वन क्याह् ।
हनि हनि मञ्ज़् कुख् चह् पानय्
 फेरवनि मनवुनु क्याह् ।
दूय् शर्मान् छुम् राय्-द्यन्
 च्यय् स्तुतिन् बर ब्वह् ।
हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥१६
नरक-मञ्ज़य् म्वकलावतम्
 गय् पनञ्ज़्य् हावतम् ।
कष्ट-संकट बस्मादर
 हर हर वननावतम् ।
हृदयस् मञ्ज़् हे केवल
 द्यान् च्योनुय् दर ब्वह् ।
हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
श्री-नारायण कुख् चह् पानय्
 सार्यनुय् ज़ीवन् मञ्ज़् ।
परमात्मा स्यद् निर्मल्
 सार्यनुय् देवन् मञ्ज़् ।

(हे) त्रयाणां भुवनानां स्वामिन्
　　अस्मदीयः भूयात्ते जयजयकारः ।

सम्यक् निश्चयं प्राप्स्यामि तदा यदा
　　शिव-शास्त्राणि पठिष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

हंसासनब्रह्मन्, गरुडासनविष्णो
　　वृषभासनशिव वक्ष्यामि किं-नाम ।

अंशे अंशे मध्यगतः असि त्वं स्वयमेव
　　हे प्रपंशं — संचरणशील (भवतः) संस्तवनं किं-नाम ।

इदमेव अत्योत्सुक्यं अस्ति-मे, रात्रिन्दिवम्
　　त्वयैव सह निर्वाहयेयं अहम् ।

हे चराचररूप० ॥ १६० ॥

नरकमध्यादेव उन्मोचय-नाम-माम्
　　गतिं स्वकीयां प्रदर्शय-नाम-मे ।

संकट-भेदिन् भक्तानुराग
　　हर हरेति वाचय-नाम-माम् ।

हृदयस्य मध्ये हे कैवल्यस्वरूप
　　ध्यानं तवैव धारयिष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

नारायणः असि त्वं स्वयमेव
　　सर्वेषामेव जीवानां मध्यंगतः ।

परमात्मस्वरूपः शुद्धः निर्मलश्च
　　सर्वेषामेव देवानां मध्ये ।

सर कंह्‌मख्‌ ज़गथ्‌-ईश्वर
    च्यांज़्‌ सुमरन्‌ फिर व्वह्‌ ।
हे च़राच़र गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
शथ्‌ शबातन्‌ सुलि व्वथहां
    च्यांज़्‌ पूज़ा करहां ।
कन्‌ दारिथ्‌ मन्‌ लागिथ
    च्यांज़्‌ लीला परहां ।
नालि कुनहाय्‌ लाल-माल
    बिथ म्वक्त-लर व्वह्‌ ।
हे च़राच़र गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
तिथु खरहाय्‌ यिथु म्य मेल्यम्‌
    मन्‌ त प्रान्‌ च्यथ्‌ सूंत्य्‌ ।
नत क्याह्‌ अथ्‌ बत्र-सरसंथ्‌
    आय्‌ कैत्याह्‌ गय्‌ कूंत्य्‌ ।
मन्‌ मेलन बेह्यम्‌ गक्‌
    नाफहमन्‌ खर व्वह्‌ ।
हे च़राच़र गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
हे महाकाल कालच ज़ाल
    च्यानि नाल-सूंत्य्‌ च़लनम्‌ ।
वासनायन्‌ संकल्पन्‌-
    हंन्दि मूलंय्‌ गलनम्‌ ।

उपलक्षणीकृतो-मया-त्वं हे-जगदीश्वर

तव स्मृतिमालां (जपसमाधिं) प्रवर्तयिष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

प्रतिप्रभातं सुवेलमुहूर्ते उद्गच्छेयं (निद्रातः)

तव पूजां कुर्यां-नाम ।

कर्यौ धृत्वा मनः संगमय्य

तव लीलास्तुतिं पठेयम् ।

कण्ठे पातयेयं-ते मणिमालाः

पुनः मुक्तादामानि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

तथा स्मरेयं-त्वां यथा मम संगंस्यते-मे

मनः च प्राणः त्वयैव सह ।

अन्यथा किं-नाम अस्मिन् भवसर्गे

आगताः कति (असंख्याः) गताः चासंख्याः ।

मनसः संयोगेन निःसंज्ञः (इव) संभविष्यामि

(यथा) मूर्खाणां द्वेष्यो-भविष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

हे महाकालरूप, अन्तकात् भीतयः (त्वरा इव)

तव आक्रन्दसमावेशेन अपयास्यन्ति-मे ।

दुर्वासनानां संकल्पानां

संवर्त्मीनि मूलानि विनङ्क्ष्यन्ति-मे ।

यान्-श्रय् खर कालि-कालसंय्
  यरि पोश् ज़न् हर व्वह् ।
हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥१६५॥
हत रुंय -खत तीज़ कुय्
  गज़-चम् छय् नालिय् ।
चन्द्रम कुय् ज्रक-प्यठि-किनि
  गट-पक-निश खालिय् ।
लोल च्याने शोल-दीवन्
  ज़ून् ज़न् लग दर व्वह् ।
हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
दर्शनके शब्नम-सूंत्य्
  फ़ललहा ज़न् पम्पोश् ।
दर्शन च्यानि अमृतके
  वर्शन यियि अस्य बोश् ।
फणरश्तिस् अहंकारकिस्
  कुलिसंय् वाल अर व्वह् ।
हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
अंछि-मुचरज्ञ च्योनु दह् तय्
  अंछि-वटज्ञ च्याज्ञ् राय् ।
आर् यियिनय् कास लोला
  कुस् चय् भोला-नाय् ।
साफ् तन् नय् च्याज्ञ् डेशन्
  हिय् ज़न् गक् वर व्वह् ।

ध्यानं-यदि स्मरिष्यामि कदाचिदेव

लतायाः पुष्पाणि इव (दुर्वासनाभ्यः) क्षीणो-भविष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥ १६५ ॥

अतश्च: (असंख्येभ्यः) सूर्यभ्योऽधिकं तेजः अस्ति-ते

हस्तिचर्म अस्ति-ते परीधानम् ।

चन्द्रमाः अस्ति-ते ललाटे (अवतंसरूपः)

कृष्णपक्षेण विनाभूतः (नित्यमविगलत्स्वरूपः) ।

प्रेम्णा तव प्रकाशस्वभावः (देदीप्यमानः)

ज्योत्स्ना इव संगंस्ये निरोधं अहं (समाधिलीनो भवेयम्) ।

हे चराचररूप० ॥

भवद्दर्शनरूपेण तुषारकणपुञ्जापातेन

विकसेयं पद्म इव ।

दर्शनेन तव अमृतस्य (इव)

वर्षणेन संभविष्यति अस्माकं महार्घता ।

(येन हेतुना) निष्फलस्य अहङ्कारात्मनः

वृत्तस्य अवतारयिष्यामि क्रकचच्छेदनानि अहम्

हे चराचररूप० ॥

अक्ष्युन्मेषः तव दिवसकालः नाम

अक्षिनिमेषः तव रात्रिकालः ।

दया समुद्रच्छत्तु-ते अपवारयिष्यामि (दर्शनलाभेन) तदप्युत्कण्ठाम्

अपि त्वमेव साधुसेव्यः-स्वामी ।

निर्मलां मूर्तिं न-चेत् तव द्रक्ष्यामि

मालतीपुष्पं इव संपतिष्यामि जीर्णः-लुप्तस्य अहम् ।

हे च़राच़र गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
परमात्मन् नीलकण्ठा
    नालि हटि वासुख् कुय् ।
अर्पन् गछ़ च़रनन् द्यन्
    स्वत्य्-बाजि स्वत्य् ह्यय् व्यय् ।
यथ् ज्याय पाद् थावख्
    खन-कनि अछि जर ब्वह् ।
हे च़राच़र गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
गछि करनाय च्याञ्ज़ स्वतिन्
    सार्यनूय् पापन् नाश् ।
दर्मरूप सेनाय-स्वत्य्
    ज़ेन शहरे अविनाश् ।
संतोश-स्वत्य् कूद् गालिथ्
    मोह-राज़स् फर ब्वह् ।
हे च़राच़र गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥१७०॥
हे सदाशिव म्य-ति कृष्णस्
    चेतनाय कुन् वासतम् ।
प्राख् -ज़न्मकि खटि कर्मय्
    कासतम् खश् आसतम् ।
संसाराह् दख-वंद्मंतु
    नत कथ-पाठि दर ब्वह् ।
हे-च़राच़र गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥१४॥

हे चराचररूप० ॥

हे-परमात्मस्वरूप नीलकण्ठ

प्रालम्बभूतः कण्ठे वासुकिनागः अस्ति-ते ।

उपायनं भविष्यामि (तव) चरणयोः द्वन्द्वे

सहचरान् सह-कृत्वा अहम् ।

यस्मिन् स्थाने पादौ स्थापयिष्यसि

(तत्र) स्वर्णयोजनकृते स्वनेत्रे उट्टङ्कयिष्यामि अहम्

हे चराचररूप० ॥

संपत्स्यति करुणया तव हेतुना

सर्वेषामेव पापानां नाशः ।

(भवद्भक्ति-)धर्मरूपया सेनया

जेष्यामि देशं अविनाशात्मानं (मोक्षम्) ।

संतोषेण क्रोधं विनाश्य

मोहराजं मोहयिष्यामि अहम्

हे चराचररूप० ॥ १७० ॥

हे नित्यकल्याणरूप ममापि कृष्णस्य (ग्रन्थकर्तुः)

चेतनां प्रति भासमानो-भव-नाम-मे ।

पूर्वजन्मनां निन्द्यानि कर्माणि

अपनय-नाम-मे प्रसन्नः भव-नाम-मे ।

संसारस्तु दुःखपरिपूर्णः

अन्यथा केन-प्रकारेण स्थिरो-भविष्यामि अहम् (तत्र)

हे चराचररूप० ॥ १४ ॥

---

15. INDRA'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

The 15th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 172—177).

---

16. VARUṆA'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

श्रीनिराकारय् त्रिवुवनसारय्

प्रारय् पनने यारय्-बल् ।

ब्रह्मादारय् छम् च्यांऱ् लादन्

सादन् यमयो पादन् तल् ॥१७८॥

लमयो ज्यामन् रटयो दामन्

शिवनाथ छम् च्यांऱ् मनि-कामन् ।

त्रिज़गत्-पालय् यित स्योन् सालय्

च्यावतम् प्यालय् अमृत-ज़ल् ।

श्रीनिराकारय् त्रिवुवनसारय्

प्रारय् पनने यारय्-बल् ॥

त्रिवुवनसारो हनि-हनि-मज़् कुख्

मायाय-सूत्य् कुख् न यिवान् द्रेंठ् ।

सथ्-च्यथ्-आनन्द केवल गोविन्द

ज्याथ् च्यांऱ् हृदयुक् पंपोशडल् ।

श्रीनिराकारय् त्रिवुवनसारय्

प्रारय् पनने यारय्-बल् ॥१८०॥

मनकिस् बागस् फुलयाह् द्राय

रङ्गवनि लङ्गनावि अङ्ग-पोश् छाव् ।

शोख च्यानि प्रयम बुलबुल् छिह् नालान्

बोलान् शिव शिव दिद्यं त जल् ।

दुन्द्रकृता स्तुतिः ॥ १५ ॥

अतः परं वरुणः स्तौति ॥ १६ ॥

हे-श्रीनिराकार त्रिभुवनसार

प्रतीक्षिष्ये-ते स्वकीये स्नानतीर्थे (सुवासनारूपे) ।

हे-भक्तपरिमलितदेह अस्ति-मे तव अनुग्रहः (उपकारः)

त्वद्भक्तानां (साधूनां) नंस्यामि-भोः पादयोः तले ॥ १७८ ॥

आकर्षयं-ते-भोः वस्त्राणि, प्रक्षीयां-ते-भोः वस्त्राधोभागम्

हे-शिव अस्ति-मे तव मनस्युत्सुकता ।

हे-त्रिजगत्पालक आगच्छ-नाम मत्सान्निध्यं निमन्त्रये

पायय-नाम-मां कंसानि अमृतजलस्य ।

हे-श्रीनिराकार त्रिभुवनसार

प्रतीक्षिष्ये० ॥

हे-त्रिभुवनसार (सर्वभूतानां-)प्रत्यंशं-मध्ये असि

स्वमायया असि न आगच्छन् संदर्शने ।

हे-सच्चिदानन्दस्वरूप कैवल्यात्मन् वेदवागलभ्य

स्थानं तव (मे) हृदयस्य पद्मषण्डम् ।

हे-श्रीनिराकार त्रिभुवनसार

प्रतीक्षिष्ये० ॥ १८० ॥

मनोरूपस्य उद्यानस्य पुष्पविकासः निर्गतः (संपन्नः)

हे-पालक अनन्तनामधेय अक्क-(नाम पुष्पविशेषं) उपभुङ्क्ष्व ।

रागेण तव प्रेम्णा-च भरद्वाजपक्षिणः सन्ति भवन्तः

भवन्ति शिव शिवेति दिद्वर्य-(पक्षिविशेषाः) च पुनः जल-
(पक्षिविशेषास्त्र) ।

श्रीनिराकारय् त्रिवुवनसारय्
 प्रारय् पनने यारय्-बल् ॥
हे कृष्ण वासना स्यद् यव् म्यद् यव्
 व्यद् यत् सतसंय् सूंत्य् सनिदान् ।
सतसंय् मन् यव् सतसंय् कन् यव्
 सतकिस् कुलिस् वसि आनन्द-फल् ।
श्रीनिराकारय् त्रिवुवनसारय्
 प्रारय् पनने यारय्-बल् ॥१६॥

---

17. CITRAGUPTA'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

The 17th Chapter is in Hindī, and is here omitted (*Vv.* 183—186).

---

18. THE GANDHARVAS' HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

बिल् तय् मादल् व्यन ग्वलाब् पंपोश-दस्तय् ।
 पूज़ाय लागय् परमशिवस् शिवनाथस् तय् ॥१८७॥
जटामुकुट जट-गङ्गा वसान् छस् तय् ।
 देविय देवता विष्णु ब्रह्मा छिस् दस-बस्तय् ।
बक्तिय बाव ज़ै-ज़ै कार् आश्यन् तस् तय् ।
 बिल् तय् मादल् व्यन ग्वलाब्-पोश् लागस् तय् ॥
दयासागर लोल-विज़याय कंरनस् मस् तय् ।
 हा पोशमत्यो होश व्वल मनि यव द्यान् ह्यस् तय् ।
असोक् संसार् क़ंल्रावान् सोक् रोज़ि कस् तय् ।
 पूज़ाय लागय् परमशिवस् पंपोश-दस्तय् ॥

हे-श्रीनिराकार त्रिभुवनसार

प्रतीक्षिष्ये० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वं प्रत्यालापः) भोः कृष्ण वासनां ऋज्वीं समाधेहि शुद्धां (च) समाधेहि

बुद्धिं समाधेहि सत्येन सह संनिहिताम् ।

सत्यं-प्रत्येव मनः समाधेहि सत्यं-प्रत्येव कर्णौ समाधेहि

सत्यरूपस्य वृक्षस्य उत्पत्स्यति आनन्दात्मफलम् ।

हे-श्रीनिराकार त्रिभुवनसार

प्रतीक्षिष्ये० ॥ १६ ॥

चित्रगुप्तस्तुतिरियम् ॥ १७ ॥

अतः परं गन्धर्वाः स्तुवन्ति ॥ १८ ॥

बिल्व-पत्त्राणि च माद्दली(आरण्यतुलसी)पत्त्रविशेषं व्यनपत्त्रविशेषं तरुणी-पुष्पं पद्मपुष्पवृन्तानि ।

पूजायै निवेदयिष्यामि परमशिवाय श्रीमहादेवाय नाम ॥ १८१ ॥

(यस्य) जटामुकुटात् जटागङ्गा प्रवहन्ती अस्ति-तस्य नाम ।

देव्यः देवताः विष्णुः ब्रह्मा (च) सन्ति-तस्मै बद्धाञ्जलयः ।

भक्त्या भावेन (च) जयजयकारः भूयात् तस्मै इति ।

बिल्वपत्त्राणि च माद्दलीपत्त्राणि व्यनपत्त्राणि तरुणीपुष्पाणि निवेदयिष्यामि-तस्मै नाम ॥

हे-दयासमुद्र प्रेमभक्त्या कृतस्त्वयाहं प्रमत्तः नाम ।

हे पुष्पपूर्णदेह* चेतनया आगच्छ, मनसि निधास्यामि ध्यानं स्मृतिं च ।

असारः संसारः छलयन्नस्ति, स्थिरः स्थास्यति कस्य नाम ।

पूजायै निवेदयिष्यामि परमशिवाय पद्मवृन्तानि ॥

---

* प्रेमातिशयेन संबोधनम् ॥

पा॒रि-पा॒रि लगहाय् शिव शङ्कर शिवनावस् तय् ।
दर्शन च्यान्युक् कुह् म्य यछ् लोल् यंचू हावस् तय् ।
तोठ्तम् शिवजी जगदीश्वर कुस् वेकस् तय् ।
पूज़ाय लागय् व्यन म्वलाव् पंपोश-दस्तय् ॥१९०॥
पंपोश-पादौ-स्वंत्य् यितम् अस्तय् अस्तय् ।
च़रनन् वन्दय् ज़ुव् त ज्यान् ह्यथ् वालिंजू वस् तय् ।
यिन च्यानि-स्वंतिन् पोश् वुज्यम् नागरादस् तय् ।
पूज़ाय लागय् बिल् त म्वलाव् पंपोश-दस्तय् ॥
अमर्नाथस् नीलकण्ठस् शेरि लागस् तय् ।
दयाय-स्वंतिन् कृष्णस् पठ् आर् यि॒यितन् तस् तय् ।
तवय् कृष्णो अर्पन् गछू शिवनावस् तय् ।
पूज़ाय लागस् व्यन म्वलाव् दस्तय् दस्तय् ॥१८॥

---

19. THE SUN-GOD'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

वृशवाहन निर्वन म्वन् च्य सारिय्
लोल-पोश् व्वह् लागय् चा॒रि चा॒रिय् ॥१९२॥
चैतन्य-लाल-माल अनहा गछ़ गछ़
प्रेम-स्वंत्य् कुनहाय् च्यय् नालिय् ।
श्रीभगवान् कुस् सर्व-व्वपकारिय्
लोल-पोश् व्वह् लागय् चा॒रि चा॒रिय् ॥
कैलाश-वासी क़ारान् आसिय्
आनन्द-अमृत-खासिय् च्याव् ।

उपहारभावाय संयोजयेयं-(स्वात्मानं)-ते शिव शङ्कर शिवेति-नामधेयाय नाम।

दर्शनार्थं तव अस्ति मे इच्छा, हार्दं अतिशयेन कौतूहलं च ।

संतुष्य-नाम-मम, हे-शिव जगदीश्वर अस्मि निःसहायः नाम ।

पूजायै निवेदयिष्यामि व्यनपत्त्राणि तरुणीपुष्पाणि पद्मवृन्तानि च ॥

पद्मकोमलपादाभ्यां आगच्छ-नाम-मे शनैः शनैः ।

चरणयोः निवेदयिष्यामि-ते प्राणं च जीवं सह हृत्कमलेन वपया च ।

आगमनेन त्वदीयेन अमृतमिव-जलं आविर्भवेन्मे हृदात्मवाप्याम् ।

पूजायै निवेदयिष्यामि-ते बिल्वपत्त्राणि च तरुणीपुष्पाणि पद्मवृन्तानि ॥

अमरनाथस्य नीलकण्ठस्य मूर्ध्नि निवेदयिष्यामि-तस्मै नाम ।

स्वदयालुतया भक्तं-कृष्णाख्यं प्रति कृपार्द्रता उद्भवतु-नाम तस्य हि ।

तत्कारणेनैव कृष्णाख्य-भोः (ग्रन्थकर्तुः स्वालापः) समर्पितस्वकर्मा भव-भोः शिवनाम्नि नाम ।

पूजायै निवेदयिष्यामि-तस्मै व्यनपत्त्राणि तरुणीपुष्पाणि वृन्तं वृन्तम् ॥ १८ ॥

सूर्यदेवकृता स्तुतिः प्रस्तूयते ॥ १९ ॥

हे-वृषभवाहन गुणातीत गुणाः ते सर्व-एव

प्रेमपुष्पाणि अहं निवेदयिष्यामि-ते विचित्य विचित्यैव ॥ १९३ ॥

चिद्विमर्शात्ममणिमालाः आनयेयं सान्द्राः सान्द्राः

प्रेम्णा पातयेयं-नाम तवैव कण्ठे ।

श्रीमदैश्वर्यवान् असि सर्वोपकारकृत्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

हे-कैलासवासिन् मार्गयन्तः अभूम-वयम्,

आनन्दात्मामृतकंसानि पायय ।

स्मरन च्यानि पाफ् सारिय् हारिय्
    लोल-पोश् व्वह् लागय् चा़रि चा़रिय् ॥ १९५ ॥
उमादेवी करवं़ञ् पाया
    च्यन् व्ववनन्-हंज़ॖ महामाया ।
सूंत्य् छय् आसवं़ञ् कासि म्य खारिय्
    लोल-पोश् व्वह् लागय् चा़रि चा़रिय् ॥
श्रेर् च्योनॖ आसवुनॖ स्वर्गापुरी
    गौरी-शङ्कर कुलि रग छय् ।
मस्थ् च्योनॖ प्रथ्-गास हे जटादारिय्
    लोल-पोश् व्वह् लागय् चा़रि चा़रिय् ॥
सूर्य-चन्द्रम छिय् अंकॖ ज़्य् चाञ़
    हे-स्वभाव च्योनॖ दान् दारिथ्-काथ् ।
तारा-मंडलस् शव्-वेदारिय्
    लोल-पोश् व्वह् लागय् चा़रि चा़रिय् ॥
आंसॖ कुय् अंगुन्, त तरफ् दह् कन् छिय्
    मन् कुय् सावदान् वक्षन् प्यठ् ।
दख-निश स्वकलाव् वाल् पाप-वारिय्
    लोल-पोश् व्वह् लागय् चा़रि चा़रिय् ॥
आकाश् नाफ् तय् पृथिवी खोर् छिय्
    वानी च्याञ़ॖय् वीद् ज़ोर् छिय् ।
यड् छय् समुद्र् कुख् निराहारिय्
    लोल-पोश् व्वह् लागय् चा़रि चा़रिय् ॥ २०० ॥

स्मरणेन तव पापानि सर्वाणि परित्यक्तानि (अस्माभिः)

प्रेमपुष्पाणि० ॥ १९५ ॥

उमादेवी कुर्वन्ती पालनां

त्रयाणां भुवनानां महामाया ।

(सा) सहचरी अस्ति-ते भवन्ती, अपनेष्यति मम दुर्गतिम्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

शिरः तव वर्तमानं (अस्ति) द्युलोकम्

हे-गौरीशङ्कर, वृक्षाः शिराः सन्ति-ते ।

केशसमूहः तव सर्वतृणानि हे-जटाधारिन्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

सूर्याचन्द्रमसौ स्तः नेत्रयोः द्वयं तव

हे-साधो तव ध्यानं धृत्वा ।

नक्षत्रमण्डलस्य रात्रिजागरणं (नियतम्)

प्रेमपुष्पाणि० ॥

आस्यं अस्ति-ते अग्निः, पुनः दिशः दश कर्णौ स्तस्ते

मनः अस्ति-ते समाहितं भक्तान् प्रति ।

दुःखात् उन्मोचय-नः अवतारय पापभारान्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

आकाशः नाभिः, पुनः पृथिवी पादौ स्तस्ते

वाणी तवैव वेदाः चत्वारः सन्ति ।

कुक्षिः अस्ति-ते समुद्रः, (तथापि) असि-त्वं निराहार-एव

प्रेमपुष्पाणि० ॥ २०० ॥

आसवुनु च़य् कुख् वैकुंठ -नायख्
मख़् च्याऩ्‌ इन्द्राऩ् देवता ह्यथ् ।
पान कुख् त्यागी पान व्यवहारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् च़ारि च़ारिय् ॥
बन्द् च्यानि आसवनि क्रह् त बालय्
हे बूलबालय् कर् रछपाल् ।
सार्यनिय् ज़ीवन् कर् च़ह् व्यन्‌ थारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् च़ारि च़ारिय् ॥
हे महाखख, म्यख च्यान्युकु वन क्याह्
सास-बंदि सूर्य ज़न् छिय् यख-ज्याह् ।
च़ख् छय् प्रलय् हे काल-संहारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् च़ारि च़ारिय् ॥
अविनाश न्यय् कुख् लसवुनु बसवुनु
ज़गतुकु कल्यान् असंतुय् च्योनु ।
ज़य शिव ओंकार हे निराकारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् च़ारि च़ारिय् ॥
तोठान् कुख् च़य् स्यठ्न सादन्
यंपोश-पादन् वन्दयो पान् ।
गङ्गामाता कल व्यठि च्य जारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् च़ारि च़ारिय् ॥ २०५ ॥
क्रारवनि त गारवनि च्यय् छिय् सारिय्
व्यछ़्लन् त कहन् काफन् मऩ् ।

भवन् त्वमेव असि वैकुण्ठनायकः
भुजौ तव इन्द्रराजः देवताभिः सह ।
स्वयं असि विरक्तः स्वयं व्यवहारकृत्
प्रेमपुष्पाणि० ॥
बन्धवः तव वर्तमानाः पर्वताः च शिखरिणः
हे साधुवत्सल कुरु पालनाम् ।
सर्वेषामेव जीवानां कुरु त्वं अधुना साह्यम्
प्रेमपुष्पाणि० ॥
हे महासुख मुखस्य तव वच्यामि किम्
सहस्रशः सूर्याः इव सन्ति-ते एकत्रैव ।
मन्युः अस्ति-ते प्रलयकालः, हे कालसंहारकृत्
प्रेमपुष्पाणि० ॥
हे-विनाशरहित नित्यं असि जीवन् निवसन्
जगतः कल्याणरूपं स्मितं तव ।
जय शिव ओंकाररूप, हे निराकार
प्रेमपुष्पाणि० ॥
तुष्यन् असि त्वमेव सिद्धानां साधूनाम्
पद्मपादयोः उपहारीकुर्य्यां-त्वयि-भोः स्वात्मानम् ।
श्रीगङ्गा मस्तकोपरि तव प्रवहन्ती
प्रेमपुष्पाणि० ॥ २०५ ॥
अन्विष्यन्तः च विचयन्तः त्वामेव सन्ति सर्व-एव
अरण्यानां च पर्वतानां अटवीनां मध्ये ।

जोगी त संन्यासी ब्रह्मचारिय्
    लोल-पोश् व्वह् लागय् चारि चारिय् ॥
लोल-सूत्य् चीर खण्ड थालाह् बरयो
    अर्पन् करयो सोरुय् पान् ।
प्रथमच्यन् बरज़न् सुचराव् तारिय्
    लोल-पोश् व्वह् लागय् चारि चारिय् ॥
महादेव सर्वदेव बूज़न् रनयो
    अनयो च्यय् निश कर्त आहार् ।
आर् यियितनंय् त क्रुख् महाविचारिय्
    लोल-पोश् व्वह् लागय् चारि चारिय् ॥
पुनिम् त मावसि आर्ती परयो
    पार्थिव-पूज़ा करयो व्वह् ।
म्वक्ती-दिववंनि हे गङ्गादारिय्
    लोल-पोश् व्वह् लागय् चारि चारिय् ॥
करिय् गोख् प्रज़ापतस् प्यठ् क्रूदंय्
    श्रीहर-नाथो क्रूद-निश रछ् ।
वुज़्न छ्यय् देवन् सय् बेमारिय्
    लोल-पोश् व्वह् लागय् चारि चारिय् ॥ २१० ॥
ब्रह्मा च्योनुय् रूंफ् लंगु खरने
    कर्पूरगौरम् लंगु परने ।
सवन् ति देवता गेय् लारि लारिय्
    लोल-पोश् व्वह् लागय् चारि चारिय्॥

योगिनः च संन्यासिनः ब्रह्मचारिणः

प्रेमपुष्पाणि० ॥

प्रेम्णा क्षीरस्य सितामिश्रितस्य पात्रीं समापूरयेयं-ते-भोः

समर्पितं कुर्यां-ते-भोः सर्वमेव देहं (च)।

प्रेमरूपाणां द्वाराणां उद्घाटय अर्गलानि

प्रेमपुष्पाणि० ॥

हे-महादेव सर्वेषां-देव भोजनं पक्ष्यामि-त्वदर्थं-भोः

आनयिष्यामि-भोः तवैव समीपं कुरु-नाम आहारम्।

दया समागच्छतु-नाम-ते, असि हि महाविचारवान्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

पूर्णिमायां तथा अमावस्यायां करुणाक्रन्दस्तुतिं पठिष्यामि-ते-भोः

पार्थिवलिङ्गपूजां कुर्यां-ते-भोः अहम्।

मुक्तिप्रदानशील हे गङ्गाधर

प्रेमपुष्पाणि० ॥

कृतवान् असि दक्षप्रजापतिं प्रति क्रोधम्

हे-श्रीहरस्वामिन् क्रोधात् रक्ष (अस्मान्)।

अधुनापि अस्ति-त्वत्तः देवानां सैव (महाभीत्या) अनारोग्यता

प्रेमपुष्पाणि० ॥ २१० ॥

ब्रह्मा तवैव रूपं लग्नः (प्रवृत्तः)-अस्ति स्मरणाय

कर्पूरगौरमित्यादिध्यानमन्त्रं समासक्तः पठितुम्।

भित्तिषु देवाः अपि गताः संयुज्य संस्पृष्टम्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

पूरन् सर्वव्यापख् कुख् आसवुनु
सार्यनिय् बासवुनु ह्ंदयस् मञ्ज़् ।
रांज़ी आस्त अस्य कास्त लाच्यारिय्
लोल-पोश्र् व्वह् लागय् चारि चारिय् ॥
गङ्गा त जमुना गंजिगाह् छ्यह् करान्
ब्रह्मा त विष्णु खरान् छिह् ध्यान् ।
इन्द्राज़ दर्मराज़ देंव् छ्यय् सारिय्
लोल-पोश्र् व्वह् लागय् चारि चारिय् ॥
नन्दिराज़ ब्रोंठ् ब्रोंठ् कौरू छ्यय् दोरन्
तसन्द्यन् ज़ोरन् वाति न कांह् ।
[तसन्दि नाव-सूंत्य् राख्यस् म्य मारिय्
लोल-पोश्र् व्वह् लागय् चारि चारिय् ॥
कृष्णु कुस् राथ्-द्यन् करवुनु ज़ारिय्
कास्तम् संकठ् त नादारिय् ।]*
सदाशिव स्वामियो लगय् पारि-पारिय्
लोल-पोश्र् व्वह् लागय् चारि चारिय् ॥२१५॥१९॥

---

20. THE MOON-GOD'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

The 20th Chapter is in Hindī, and is here omitted (Vv. 216—223).

---

21. THE JOINT HYMN OF LAKṢMĪ AND SARASVATĪ IN HONOUR OF ŚIVA.

स्वब-लचन् सारिय् च्य छियो
शिवजीयो व्यनय् ज़य् ॥ २२४ ॥

---

* The passage enclosed in brackets is wanting in the best MSS.

पूर्णः सर्वव्यापकः असि वर्तमानः

सर्वेषामेव दीप्यमानः हृदयस्य मध्ये ।

प्रसन्नः भूयाः-नाम,		स्तः अस्माकं अपनय-नाम दारिद्र्यम्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

गङ्गा अपि यमुना चामरं कुर्वन्त्यौ (वीजयन्त्यौ)

ब्रह्मा विष्णुः च चिन्तयन् स्तः ध्यानम् ।

इन्द्रराजः धर्मराजः (च) देवैः सह सर्वैः

प्रेमपुष्पाणि० ॥

नन्दिगणः पुरः पुरस्तात् वेत्रं गृहीत्वा धावन्नस्ति

तस्य वीर्याणि प्राप्स्यति-पारं न कश्चित् (नोपमिमीते) ।

तस्य नामस्मरणमात्रेण पापात्मराक्षसाः मया मारिताः

प्रेमपुष्पाणि० ॥

कृष्णाख्यः (ग्रन्थकृतः स्वाकूतं) अस्मि रात्रिन्दिवं कुर्वन् दैन्यविभ्रमीः

अपनय-नाम-मे संकटं च (ज्ञानस्य) दारिद्र्यम् ।

हे-नित्यकल्याणरूप स्वामिन् संगंस्यामि-ते उपहारभावाय

प्रेमपुष्पाणि० ॥ २१५ ॥ १९ ॥

चन्द्रमसः स्तुतिं प्रस्तौति ॥ २० ॥

लक्ष्मीसरस्वत्यौ युगपत्स्तुवतः ॥ २१ ॥

शुभलक्षणानि सर्वाण्येव तव सन्ति-भोः

हे-शिवस्वामिन् भूयात्तव जयः ॥ २२४ ॥

निर्मल ह्रुफ् क्रारानि क्रियो
तनि च्याञ्ज-हंन्दु वनयो क्याह् ।
मन्द्कावर्वञ्ज ध्वलवंञ्ज हियो
शिवजीयो ब्व्यनय् ज़य् ॥ २२५ ॥

स्वप्रकाशपरमानन्दय्
वन्दय् ब्वय् ज़ुव् तय् ब्यान् ।
वन्दहाय् यिय् दपहाम् तियो
शिवजीयो ब्व्यनय् ज़य् ॥

मायाय वंजूनस् ब्वह् ज़ालय्
अर्पन् कर बालय् पान् ।
स्वकलाविध् नाव् च्योनु नियो
शिवजीयो ब्व्यनय् ज़य् ॥

ज़न्म ज़न्मय् दारनाय दारय्
शिवच़रनन् हंन्दु स्यब ध्यान् ।
ध्यान् दारिथ् रंतु फल् म्य दियो
शिवजीयो ब्व्यनय् ज़य् ॥

अरे* हो साधो घेरा बनावो
सब गावो शिव-लीला ।
सत्संग-सूंत्य् शिवनाथ् यियो
शिवजीयो ब्व्यनय् ज़य् ॥

ममताय-रंस्तु मन् बान्दी
ममता-की आँधी-मैं ।

* From here to the end of the chapter, the language is a mixture of Hindī and Kāshmīrī.

निर्मलं रूपं विचिन्वन्तः स्मस्ते-भोः

मूर्तेः तव वक्ष्यामि-नाम किम् ।

(या मूर्तिः)-क्षेपयन्ती विकसन्तीं मालतीम्

हे-शिव० ॥ २२५ ॥

हे स्वप्रकाशात्मपरमानन्दस्वरूप

उपहारीकुर्यां-ते अहं प्राणं अपि जीवात्मानम् ।

उपहारीकुर्यां-ते यदेव कथयेः-मां तदेव-भोः

हे-शिव० ॥

मोहमायया आवृता-तयाहं अहं जालेन (इव)

समर्पयेयं-त्वयि बाल्ये-एव स्वात्मानम् ।

उन्मोच्य नामस्मरणं त्वदीयं नेष्यति-(नः)-भोः

हे-शिव० ॥

जन्मनि जन्मनि धारणया धारयिष्यामि

शिवचरणयोः शुभदं ध्यानम् ।

ध्यानं धृत्वा शुभं फलं मे दास्यति-भोः

हे-शिव० ॥

अङ्ग भोः साधवः पर्यावृतस्थितिकां-सभां संपादयत

सर्वे गायथ शिवचरितस्तुतिम् ।

सत्संगेन (ज्ञानकीर्तिचर्चया) श्रीशिवः आगमिष्यति-भोः

हे-शिव० ॥

ममतया-रहितं मनः काराबद्धं (इव)

ममतात्मनि अन्धताभिखे ।

छोड-कर-के खियो खियो
शिवजीयो व्यनय् ज़य्॥ २२० ॥
सब भोजन भोगौं खावो
हस-हस-कर आवो जी।
प्रेम-ठंडाइ पानख् पियो
शिवजीयो व्यनय् ज़य्॥
कृष्ण्-जी है तेरा दासय्
संन्यासय् निश्कल् कर्।
च्यान्र् बकुथय् तस् बंडू ज़ियो
शिवजीयो व्यनय् ज़य्॥ २२१ ॥

---

22. HYMN OF THE PLANET MARS IN HONOUR OF ŚIVA.

परंब्रह्म परमशङ्करो
ज़गदीश्वरो व्यनय् ज़य्।
हर हर हर हर गङ्गाधरो
ज़गदीश्वरो व्यनय् ज़य्॥ २२२ ॥
महारुद्र महादेव परमेश्वरो
दयावान अनन्तवान् छुख् भगवान्।
सदाशिव शिवनाथ दयाकरो
ज़गदीश्वरो व्यनय् ज़य्॥
परमात्म नीलकण्ठ जटाधरो
हनि-हनि वन्दयो पनुनुय् पान।

(तस्मात्)-उन्मोच्य नयतु-भवान् नयतु-भवान्

हे-शिव० ॥ २३० ॥

सर्वं भोजनं यावद्भोगान् भुङ्क्ष्व

हर्षित्वा हर्षित्वा आगच्छ-भोः नाथ ।

प्रेमात्मभङ्गादिरसं पानीयं पिब

हे-शिव० ॥

(अन्यकृतः स्वालापः) कृष्णाख्यो ऽस्ति तव दास-एव

संन्यासिनं-एव निर्वासनं (तं)-कुरु ।

तव भक्तिरेव (अस्ति) तस्य महान् लाभो-भोः

हे-शिव० ॥ २१ ॥

भौमग्रहः स्तौति ॥ २२ ॥

हे-परंब्रह्मन् परमकल्याणकर-भोः

जगदीश्वर-भोः भूयात्तव जयः ।

पापहर दुःखहर अनिष्टहर विघ्नहर गङ्गाधर-भोः

जगदीश्वर-भोः भूयात्तव जयः ॥ २३३ ॥

हे-अहारुद्र महादेव परमेश्वर-भोः

हे-दयावन् अन्तर्हितः असि-त्वं ऐश्वर्यवान् ।

नित्यकल्याणरूप शिवस्वामिन् दयाकृत्-भोः

जगदीश्वर-भोः० ॥

हे-परमात्मन् नीलकण्ठ जटाधर-भोः

प्रत्यंशं उपहारीकुर्यां-त्वयि-भोः स्वं आत्मानम् ।

हर कास्त सारिय् अस्य असरो
ज़गदीश्वरो व्यय्नय् ज़य् ॥ २३५ ॥
विष्णुरूप कृष्णजी वस्मादरो
च्यानि व्यपकार च्योनु दारिद्रे द्यान् ।
सतंचू वय् हाव् हे सद्‌ग्वरो
ज़गदीश्वरो व्यय्नय् ज़य् ॥ २१ ॥

---

23. HYMN OF THE PLANET MERCURY IN HONOUR OF ŚIVA.

परमात्म पान कुख् मन् तय् प्रान्
चिन्ताय होश बोज़् वासनाय सान् ।
त्रय-ग्वन संस्तु कुख् श्रीभगवान्
सदाशिव स्वामियो वन्दयो पान् ॥ २३० ॥
स्वख-ग्वख कास्तम् पापंचू हान्
स्वव-दर्शनुकुय् कुम् श्मर्शान् ।
पद्मपाद सन्त-साद कुख् दयावान्
सदाशिव कर्तम् पारीज़ान् ॥
प्रथमंचू नदियाह् पकवंञ् ज्यान्
श्वद् वासनाय-सूंत्य् करस् कलवान् ।
तमि मञ्ज़ द्यान-पाञ्जि-सूंत्य् कर श्रान्
सदाशिव स्वामियो वन्दयो पान् ॥
स्वदि-वोञ्जु पँडियाह् व्यहान् श्रोसु वान्
वालकव् कंरूहस् च्यय्-सूंत्य् ज्ञान् ।

हे-हर अपनय-नाम सर्वान् अस्माकं व्याधीन्-भोः

जगदीश्वर-भोः० ॥ २३५ ॥

(हे) विष्णुरूप कृष्णाख्यः (ग्रन्थकृत्) भस्मानुलिप्तगात्र-भोः

तव उपकारेण (अनुग्रहेण) धारयेत् (ते) ध्यानम् ।

सत्स्वरूपस्य मार्गं प्रदर्शय (तस्मै मे) हे सद्गुरो-भोः

जगदीश्वर-भोः० ॥ २१ ॥

बुधः स्तौति ॥ १२ ॥

हे-परमात्मन् स्वयं असि-त्वं मनोरूपः च प्राणरूपः

चिन्ताः चेतनया (समाधानेन) शृणु वासनया सह ।

त्रैगुण्येन सहितः असि-त्वं श्रीभगवान्

हे-सदाशिव नाथ-भोः उपहारीकुर्यां-त्वयि-भोः स्वात्मानम् ॥ २३७ ॥

अकस्मात् अपनय-नाम-मे पापोत्थां हानिम्

भवच्छुभदर्शनस्य अस्ति-मे अत्यौत्सुक्यम् ।

(हे) कमलचरण सतां-साधो असि-त्वं दयावान्

हे-सदाशिव कुरु-मे स्वपरित्राणम् ॥

भवत्प्रेमरूपा नदी (यास्ति) प्रवहन्ती शोभना

शुद्धया वासनया कुर्यां-यस्याः मलापहरणायालोड्य-शोधनाम् ।

तस्याः मध्यात् ध्यानजलेन करिष्यामि स्नानम्

हे-सदाशिव स्वामिन्-भोः उपहारीकुर्यां-त्वयि-भोः स्वात्मानम् ॥

सुदर्शनाख्यवणिग्वृत्तिः ब्राह्मणजातिः तिष्ठन् आसीत् आपणे-व्यवहरन्

बालकैः-कैश्चित् कृता-तेस्तस्य त्वया-सह (परिचय-)ज्ञप्तिः ।

तियथ्-पा्ठि द्यान-मञ्ज हाव्तम् म्य पान्
सदाशिव स्वामियो वन्दयो पान् ॥ २४० ॥
संसारस्-मञ्ज कुस् नादान्
मन-तन-कि्नि छम्-न ईश्वर-ज़ान् ।
ज़्यवि-कि्नि कुस् च्यान् गीथ् ग्यवान्
सदाशिव स्वामियो वन्दयो पान् ॥
शिवकर्मी कुस् कृष्ण-राज़्दान्
शिवजिय मन दारहाय् च्योनु द्यान् ।
स्वबलख्यन प्रथ्-शाय च्योनु थान्
सदाशिव स्वामियो वन्दयो पान् ॥ २४१ ॥

---

24. HYMN OF THE PLANET JUPITER IN HONOUR OF ŚIVA.

कुस् कस् ज्यये कुस् कस् मरे
छरा कुह् ध्यराह् श्रीहर-नाव् ।
कुस् कस् देवस् पूज़ा करे
छरा कुह् ध्यराह् श्रीहर-नाव् ॥ २४२ ॥
संसार् कुह् कमिस् छमिस् त दमिस्
श्रमिचू गाँगल् छुह् श्रविद्या ।
दृय् ब्रम-दीग्रस् मञ्ज़ कुस् दरे
छरा कुह् ध्यराह् श्रीहर-नाव् ॥
कुस् सादसंगुकु संवाद् बूज़िथ्
बिहिथ् सतच शिकार्य-काथ् ।

तत्प्रकारेण ध्यानमध्ये प्रदर्शय-नाम-मे मे स्वं-रूपम्

हे-सदाशिव० ॥ २४० ॥

संसारस्य-मध्ये अस्मि मूर्खः

मनसा-तन्वा (च) अस्ति-मे न ईश्वर-ज्ञानम् ।

जिह्वया* अस्मि भवतः कीर्तिं गायन्

हे-सदाशिव० ॥

कुलपरम्परया शिवतन्त्रकर्माख्यकर्मोपासकः अस्मि कृष्णाख्यः (ग्रन्थकृत्) राजदानकुलोत्पन्नः

हे-शिवनाथ मनसा धारयेयं तव ध्यानम् ।

हे-शुभलक्षण प्रतिस्थानं (स्थाने स्थाने) तव ध्यानम्

हे-सदाशिव० ॥ २३ ॥

अथेयं बृहस्पतिस्तुतिः ॥ २४ ॥

कः कस्मात् जनिष्यते, कः कस्य मरिष्यति

केवलं अस्ति स्थिरं श्रीहरनाम(स्मरणम्) ।

कः कस्य देवस्य पूजां करिष्यति

केवलं अस्ति स्थिरं श्रीहरनाम ॥ २४३ ॥

संसारः अस्ति कस्य, अमुष्य, अस्य च,

अस्य (संसतस्य) प्रत्यूहना अस्ति अविद्या

अस्य भ्रान्तिस्थानस्य मध्ये कः स्थिरीभविष्यति

केवलं० ॥

कः सत्समागमस्य संवादालापं श्रुत्वा

उपविश्य सत्यात्मिकायां नावि ।

---

* केवलं जिह्वया, न तु मनःसमाधितयेत्यर्थः ॥

असार-सरस् अपोरु तरे
    छरा कुह् थराह् औहर-नाव् ॥ २४५ ॥
आकाशि पातालि पूरब पछिमि
    दछिनि खोवुरि नज़दीख् दूरु ।
परमशिव् ज़ानुन् सुह् गरि गरे
    छरा कुह् थराह् औहर-नाव् ॥
सुय् मुचरावे ज्ञान-दर्वाज़
    सुय् करनाववुनु कुह् राज़-योग् ।
तमन्दि रस्तु कुस् अचि स्वक-जरे
    छरा कुह् थराह् औहर-नाव् ॥
सुय् शिवशंकर् कुह् सद्गुर् आसवुनु
    ध्यान-सूत्य् बासवुनु हृदयस् मञ्ज़् ।
तमन्दि रस्तु कुस् शिव-शास्त्र् परे
    छरा कुह् थराह् औहर-नाव् ॥
हे कृष्ण सत्संग् दशाँ च़ह् कर्
    प्रकाश-रूपुकु खसन् ध्यान् ।
सय् अय् बोज़ख् कुस् कस् खरे
    छरा कुह् थराह् औहर-नाव् ॥ २४ ॥

असारसरसः (संसारात्मनः) पारं तरिष्यति

केवलं० ॥ २४५ ॥

आकाशे, पाताले, पूर्वदिशि, पश्चिमदिशि,

दक्षिणे, वामे, समीपे, दूरे ।

परमशिवं जानीहि-तं (समाधानेन) तं प्रतिपत्तम्

केवलं० ॥

स-एव उद्घाटयिष्यति ज्ञानकपाटम्

स-एव कारयन्नस्ति राजयोगम् ।

तेन विना कः प्रवेक्ष्यति मुक्ताभूषितवसतिं (मुक्तिस्थानं च)

केवलं० ॥

स-एव शिवशङ्करः अस्ति सद्गुरुरूपः वर्तमानः

ध्यानेन दीप्यमानः हृदयस्य मध्ये ।

तेन (तदनुग्रहेण) विना कः शिवशास्त्राणि अध्येष्यते

केवलं० ॥

भोः कृष्णाख्य* सत्सङ्गं अङ्ग त्वं कुरु

प्रकाशात्मनः (शिवस्य) स्मर ध्यानम् ।

सत्यं यदि श्रोष्यसि कः कं स्मरिष्यति

केवलं० ॥ २४ ॥

---

* ग्रन्थकृतः स्वं प्रत्यालापः ।

25. HYMN OF THE PLANET VENUS IN HONOUR OF ŚIVA.

बन्द् कॆल्नस् व्वह् बाश, ज़गतच वाल-वाश ।

स्वकलय् च्याज़ आश, शिवनाथ अविनाश ॥ २५० ॥

बाव-स्वॊत्य् निश यिमयो, हरम्वख वॆनि दिमयो ।

मोह-गटि-हन्दि गाश, शिवनाथ अविनाश ॥

कैलाश-काह छ़ारय्, दारनाय द्यान दारय् ।

स्यय्-चित्-आकाश, शिवनाथ अविनाश ॥

तार् दिम् मोह-वावस्, मायाय-दॆरियावस् ।

कड् दुख-नावि पाश, शिवनाथ अविनाश ॥

संसारकि सरय् व्वह्, हर-नाव-स्वॊत्य् तरय् व्वह् ।

कास् संकठ् चिद़्प्रकाश, शिवनाथ अविनाश ॥

ज़प-शब्नम-दारे, पपि ब्योलु तप-वार्य ।

काँह् फॊलु गछि न हाश, शिवनाथ अविनाश ॥ २५५ ॥

हे भोलानाथ सादय्, आवाहन-नादय् ।

साज़ बोज़् शुरि-बाश, शिवनाथ अविनाश ॥

हव्वास् आँफ् च्याज़्य्, वखॆचुख् पाफ् प्रानिय् ।

शापन् कर्त नाश, शिवनाथ अविनाश ॥ २५ ॥

शुकस्तुतिः ॥ २५ ॥

बद्धः कृतक्तेनाहं अहं पक्षिविशेषः,* जगतः जालविशेषेण ।

उन्मुक्तो-भवेयं-नाम तव आशया, हे-शिवनाथ विनाशरहित ॥ २५० ॥

भावनया समीपे आगच्छेयं-तव, हरमुखाख्ये-क्षेत्रगिरौ अन्वेषणानि विधास्यामि-ते ।

मोहतामिस्रस्य-मध्ये प्रकाशस्वरूप, हे शिवनाथ० ॥

कैलाशगिरौ स्मरेयं-त्वाम्, धारणया ध्यानेन धारयिष्यामि-त्वाम् ।

हे-सच्चिदाकाशरूप, हे-शिवनाथ० ॥

तारं देहि-मे मोहवात्याव्याप्तायाम्, मायात्मनद्याम् ।

निष्कासय दुःखनौकायाः खण्डानि (खण्डशो विभेदय तां), हे-शिवनाथ० ॥

संसारात्मनः सरसः-एव अहम्, हरेतिनामस्मरणेन उत्तीर्णो-भवेयं अहम् ।

अपनय संकटं हे-चित्प्रकाश, हे-शिवनाथ० ॥

भवज्जपात्मतुषारजलधारया, पक्वं-भविष्यति बीजं तपोरूपवाटिकायाः ।

किंचनापि बीजफलं संप्राप्स्यति न तुच्छताम्, हे-शिवनाथ० ॥ २५५ ॥

हे सत्साधुनाथ साधो, विहितावाहननादेन ।

अस्माकं शृणु बालभाषणानि, हे-शिवनाथ० ॥

कृष्णाख्यस्य (मे) आशाबाहुल्यं तवैव, क्षमस्व-तानि पापानि पुरातनानि ।

(भाविनां) आपानां (पापानां च) कुरु-नाम नाशम्, हे-शिवनाथ० ॥ २५ ॥

---

* श्येनगृध्रादिघाती पक्षिविशेषः 'बाज़' इत्युच्यते 'बेह्‌र्' इति नामान्तरः । तत्समानशौर्यो ऽस्मीत्यर्थः ।

26. HYMN OF THE PLANET SATURN IN HONOUR OF ŚIVA.

The 26th Chapter is in Hindī and is here omitted (vv. 258—265).

27. NĀRADA'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

नालि छ्यय् कपाल-माल शम्भो
साल व्वल त्रिज़गत्पाल शम्भो ॥ २६६ ॥

प्रथम-जंगलस् तपंकिय् कुलि
आसन-शब्नम नियम-पोश् फ़लि ।
ध्यान-हरनस् दिम काल शम्भो
साल व्वल त्रिज़गत्पाल शम्भो ॥

अविद्याय मीगम् व्यलि गछि नाश्
दारनाय वाव नेरि नंनु आकाश् ।
च्यथ् वुज़मलि मुह् ज़ाल शम्भो
साल व्वल त्रिज़गत्पाल शम्भो ॥

सन्तोश पोशवार्य करयो काव्
शम दम यम नियम स्तुतिन् छाव् ।
काम् क्रूद् लूब् मुह् गाल शम्भो
साल व्वल त्रिज़गत्पाल शम्भो ॥

सूरमति साद-सन्त सन्यासय्
हृदयावासी कैलासय् ।
भोलानाथ बूल-बाल शम्भो
साल व्वल त्रिज़गत्पाल शम्भो ॥ २७० ॥

परमशिव पान कुख् प्रथ्-शाय
अन्तर्ध्यान मञ्ज़् मायाय ।

शनैश्वरकृता स्तुतिरियम् ॥ २६ ॥

नारदर्षिः स्तौति ॥ २७ ॥

वैकृतकरूपेण सन्ति-ते कपालमालाः हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ हे-त्रिजगत्पालक शम्भो ॥ २६६ ॥

प्रेमात्मारण्ये तपोरूपाः वृक्षाः

(तेषु) योगासनतुषारजलकणैः नियमपुष्पाणि प्रफुल्लानि ।

ध्यानरूपस्य मृगस्य दास्यामि (दापयिष्यामि तत्र) सुतानि हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

अविद्यात्मनः मेघजालस्य यदा संपत्स्यति नाशः

धारणात्मना वायुना निर्गमिष्यति प्रकाशं(निर्मलीभविष्यति) आकाशः ।

चैतन्यरूपया विद्युता मोहं दाहयिष्यामि शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

संतोषात्मिकायां पुष्पवाटिकायां कुर्यां-नाम फलोपभोगम्

शमेन दमेन यमेन नियमेन संयुक्तं उपभुङ्क्ष्व(त्वमपि तत्) ।

कामं क्रोधं लोभं मोहं हनिष्यामि शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

हे-भस्मोद्धूलिताङ्ग साधूनामपि-साधो संन्यासिन्

हृदन्तर्यामिन् कैलासवासिन् ।

सज्जनस्वामिन् सत्स्वभाव कल्याणप्रभव

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥ २७० ॥

हे-परमकल्याणरूप स्वयं असि प्रतिस्थानं (स्थितः)

तिरोहितात्मा मध्ये मायायाः ।

च्योनु दूर्यर् क्यथ चाल ग्रभो
　　साल व्वल त्रिज़गत्पाल ग्रभो ॥
शिव ध्यान् दारिथ् करयो त्याग्
　　अमरनाथ मन-किनि ह्यमयो ज़ाग् ।
वाल क्राडथ् बाल-बाल ग्रभो
　　साल व्वल त्रिज़गत्पाल ग्रभो ॥
सच्चिदानन्द च्योनु दारिथ् ध्यान्
　　पूज़ाय-बापथ् मन सावदान् ।
जंगलन्-हन्दि पोश् वाल ग्रभो
　　साल व्वल त्रिज़गत्पाल ग्रभो ॥
परमानन्द पान कुख् सथ-च्यथ
　　च्यान्य् आसिनम् न्यथ् स्मरथ् ।
नख कुख् त मो दिम् डाल ग्रभो
　　साल व्वल त्रिज़गत्पाल ग्रभो ॥
निर्वन् निश्कल् निश्कामथ्
　　दारनाय दारहाथ् सुव-ग्रामथ् ।
रटयो लोल-सूत्य् नाल ग्रभो
　　साल व्वल त्रिज़गत्पाल ग्रभो ॥ २७५ ॥
साम-वोद्ग्यवयो प्रथम-साज़थ्
　　रोज़तम् त बोज़तम् आवाज़थ् ।
मारथो लोलज़ ताल ग्रभो
　　साल व्वल त्रिज़गत्पाल ग्रभो ॥

तव दूरस्थितिं कथं सोढास्मि शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

हे-शिव (ते) ध्यानं धृत्वा कुर्यां-ते (सर्वस्य वासनादेः) त्यागम्

हे-अमरनाथ मनसा गृह्णीयां-त्वदर्थं जागराम् ।

हे-बालस्वरूप मार्गयेयं-त्वां प्रतिपर्वतं शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

हे-सच्चिदानन्दरूप तव धृत्वा ध्यानम्

पूजार्थं मनसा समाहितेन ।

अरण्यानां पुष्पाणि विचित्य-अवतारयिष्यामि (संग्रहीष्यामि) हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

हे-परमानन्दरूप स्वयं असि सच्चिद्रूपः

तवैव भूयान्मे नित्यं स्मृतिः ।

समीपे तु असि मा देहि (विधेहि) उपेक्षणानि हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

गुणातीतः निरपेक्षः निष्कामश्च (भूत्वा)

धारणया धारयेयं-त्वां प्रातः-सायम् ।

गृह्णीयां-त्वां प्रेम्णा आलिङ्गनेन हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥ २०५ ॥

सामवेदं गास्यामि-ते प्रेमात्मवाद्येन

तिष्ठ-नाम-मत्संनिधौ तथा शृणु-नाम-मे सत्स्वरान् ।

आहन्यां-ते प्रेमरूपान् तालान् हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

दख-संसाराह् अपज़्युक् फन्द्
    ज़्लॅरि-सॅन्दि पॉठिन् गोसय् बन्द् ।
म्वकलाव्तम् म्य अमि ज़ाल शम्भो
    साल व्वल त्रिज़गत्पाल शम्भो ॥
संकल्फ् लूरान् कुम् ध्यानस्
    पोशान् कुसन पननिस् पानस् ।
कस्-सॅत्य् कर जंजाल् शम्भो
    साल व्वल त्रिज़गत्पाल शम्भो ॥
ध्यान-दारनाय निश गोसय् दूर्
    व्वकच्यार् सॅरिथ् चॅलुम् ज़न् चूर् ।
कॅतु-त-कोर् वात दमि हाल शम्भो
    साल व्वल त्रिज़गत्पाल शम्भो ॥
नर्द-पच्य संसार-बीद् ज़ानुन्
    गॅर्मॅतु च़रंग्वाह् देह् मानुन् ।
मार् शिव-शक्ति-दुखाल शम्भो
    साल व्वल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥ २८० ॥
समदृष्टि-सॅतिन् खख् तय् दख्
    आसुनु त आसन् ज़ानुन् अख् ।
बुर्ज़-ज्याम ज़ान् जोरि-शाल शम्भो
    साल व्वल त्रिज़गत्पाल शम्भो ॥
मनकिस् ऐनस् कासतम् खय्
    पान कुख् सैकल् करवुनु दय् ।

दुःखपूर्णः-संसारः (अस्ति) असत्यस्य फलभूतः

(यत्र) ऊर्णनाभस्य प्रकारेण गतोऽहं-भो बन्धम् ।

उन्मोचय-नाम-त्वां मां अस्मात् जालात् हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

दुर्वासना भिन्दन्ती अस्ति-मे समाधिम्

पर्याप्नुवन् अस्मि-न स्वस्यात्मनः (स्वदेहेऽपि नालंभविष्णुः) ।

(तत्) केन-सह करिष्यामि कोलाहलं (संख्यं) हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

ध्यानधारणायाः सकाशात् गतोऽहं दूरम्

(सामर्थ्यसंपन्नं तु) बाल्यं अवसाय चलितं-मे इव चौरः ।

कस्मिन्-च-कुत्र (देशे) प्राप्स्यामि अनेन व्यवहारेण हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

शारिफले (इव) संसारे-द्वैतात्मज्ञानं ज्ञातव्यम्

(तत्र) घट्टितः अक्षः (इव) देहाभिमानः मन्तव्यः ।

(तत्) आघातय शिवशक्तिरूपेण (तदैक्यस्वात्माभिन्नज्ञानदानेन)
[अक्षद्वयगतदुखालाख्यैकैकाङ्कपातनेन हे शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥ २८० ॥

समदृष्ट्या-हेतुभूतया सुखं दुःखं च

संभूतिश्च स्थितिश्च ज्ञातव्यं-तत् एकरूपमेव ।

भूर्जमयवस्त्राणि आनीयां विशिष्टकौशेयवस्त्रयुग्मकं हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

मनोरूपस्य दर्पणस्य अपनय-नाम-मे कलङ्कम्

स्वयं असि तन्मार्जनां कुर्वन् ईश्वरः ।

च्यानि रॅस्तु कति संबाल ग्रम्भो
　　साल व्वल त्रिज़गत्पाल ग्रम्भो ॥
च्यतमो ठंडाद यितमो यूरि
　　दितमो दर्शुन् नितमो दूरि ।
ख्यतमो चीर-खंड-थाल् ग्रम्भो
　　साल व्वल त्रिज़गत्पाल ग्रम्भो ॥
ज़गतस् सारिसुय् करिथ् संहार्
　　रोज़ख् पानय् श्री-निराकार् ।
परमात्म हे श्री-अकाल ग्रम्भो
　　साल व्वल त्रिज़गत्पाल ग्रम्भो ॥
अन्तःकर्म-किनि करतम् ज़ान्
　　ज़ाहिर् पाठि अूचरावय् पान् ।
सारिय् अय् च्यानि पाल ग्रम्भो
　　साल व्वल त्रिज़गत्पाल ग्रम्भो ॥ २८५ ॥
सद्‌ग्वर च्यय् रॅस्तुय् वन कस्
　　म्य ति च्यावतम् परमार्थुक् रस् ।
अथस्-क्यथ् कुम् दकि-प्याल ग्रम्भो
　　साल व्वल त्रिज़गत्पाल ग्रम्भो ॥
शिवनाथ कृष्णस् म्य पालना कर्
　　मरन-विज़ि फोर्यम् द्यव हर हर् ।
चलनम् कालञ्ज ज़ाल ग्रम्भो
　　साल व्वल त्रिज़गत्पाल ग्रम्भो ॥ २७ ॥

त्वया विना कुत्र संस्कृतो-भविष्यामि हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

पिब-नाम-मे (सन्निवेदितं) भङ्गादि-रसम्, आगच्छ-नाम-मे इहैव

देहि-नाम-मे दर्शनम्, नय-नाम-मां तत्रैव (स्वसमीपे) ।

भुङ्क्ष्व-नाम-मे सितोपस्कृतपायसपूर्णपात्रीं हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

जगतीं सर्वामेव कृत्वा संहृताम्

स्थास्यसि स्वयमेव श्रीमान्निराकारः ।

हे-परमात्मन् हे श्रीमदनन्त शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

आन्तरेण-कर्मणा (निर्विकल्पसमाधिना) कुरु-नाम-मे स्वस्नानम्

(यथा) बाह्येन प्रकारेण (प्रत्यक्षं) शोधयिष्यामि देहम् ।

(यथा च) सर्वाण्येव व्रतानि तव पालयेयं शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥ २८५ ॥

हे-सद्गुरो त्वामेव विना वक्ष्यामि कम्

मामपि पायय-नाम-मां पारमार्थिकं रसम् ।

हस्ते शक्ति-मे इच्छात्मकांसं शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

हे-शिवस्वामिन् कृपाख्यस्य मम रक्षां कुरु

मरणकाले मुखादुच्चरितो- भवेन्मे शिव हर हरेति ।

(येन) अपयास्यन्ति-मे महाकालस्य भीतिशीतज्वराः हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ ॥ २७ ॥

---

28. HYMN SUNG JOINTLY BY ALL THE GODS IN HONOUR OF ŚIVA.

The 28th Chapter is in Hindī and is here omitted (vv. 288—299).

---

29. ŚIVA ACKNOWLEDGES THE PRECEDING HYMNS. HE IS PACIFIED, AND EXPRESSES HIMSELF AS PLEASED WITH THEIR DEVOTION (*BHAKTI*). HE CARES NOT FOR EATING OR DRINKING AND HAS NO PLEASURE IN SACRIFICES. HE LONGS FOR *BHAKTI* AND FOR NOTHING ELSE.

Chapter 29 is in Hindī and is here omitted (vv. 300—304).

---

30. THE AUTHOR'S PRAISE OF ŚIVA. ACCOUNT OF THE GODS' INTERCESSION ON BEHALF OF DAKṢA.

स्वयम् हंद्य म्योनु तंति च़ह् दूज़् ज़ालान
तेज़ो-रूंप ज्योति-रूंप स्वसाज़ो ॥ ३०५ ॥
वैश्वानर अंग्न् अन्न् कुख् अंप्रान
प्रानस् समान-सूंत्य् बाग्रानो ।
प्रथ्-कुनि सांची परमात्म कुख् पान
तेज़ो-रूंप ज्योति-रूंप स्वसाज़ो ॥
दछ़ि च्याज़ सज़्न् पत च्य़य् लारान
अकि शब्द-सूंत्य् स्वर मिलवानो ।
ओंकार ध्यान-दारनाय ध्यान् दारान
तेज़ो-रूंप ज्योति-रूंप स्वसाज़ो ॥
लीलाय बूज़िथ् मन् स्वंथु साविदान
आशुतोष कुख् च़य् कुमलानो ।
युस् यिय् मंगिय् तस् तिह् कुख् दिवान
तेज़ो-रूंप ज्योति-रूंप स्वसाज़ो ॥
देवन् दंपुथ् कोन छिव कँह् मंगान
बक्ति बावनाय कुस् तोठानो ।

सर्वदेवानां समवेत्य स्तुतिः प्रक्राम्यते ॥ २८ ॥

अथ प्रसन्नीभूतः श्रीशिवः देवान्प्रति प्रतिवदति ॥ २९ ॥

अतः परं ग्रन्थकृत् स्वयं स्तौति ॥ ३० ॥

स्वयं-नाम-प्रदेशः[१] हृदयरूपेण (वर्तते) मम, तत्रैव त्वं नित्याग्निं प्रज्वालयन् (असीति)
हे-तेजोरूप, ज्योतिःस्वरूप, यतिव्रत-भोः ॥ ३०५ ॥

वैश्वानरः अग्निः अन्नं असि-त्वं जरयन्
प्राणवाहिनाडीषु समानवायुना (तत्) विभाजयन्-भोः ।

प्रत्येकस्य (वस्तुनः कर्मणश्च) साक्षी परमात्मा स्वयमेव (असि)
हे-तेजोरूप० ॥

इच्छया तव सत्पुरुषाः अनु त्वामेव धावन्तः
एकेन शब्देन (प्रणवादि-)स्वरात्मना संयोजयन्तः ।

ओंकारेण ध्यानधारणया ध्यानं धारयन्तः
हे-तेजोरूप० ॥

स्तोत्राणि श्रुत्वा मनः संपन्नं-ते प्रसन्नम्
हे-शीघ्रप्रसादशील असि त्वमेव दयार्द्रीभवन् ।

यः यदेव प्रार्थयिष्यति-त्वत्तः तस्मै तदेव असि वितरन्
हे-तेजोरूप० ॥

देवान् अकथयः कुतो न स्य किंचित् प्रार्थयन्तः
भक्त्या भावनया असि प्रसीदन् ।

---

[१] यत्र गिरिक्षेत्रे स्वयंभूरग्निः कालाग्निरुद्ररूपेण भुवो गर्भादुन्मिषति । See note to Stein's translation of the *Rājataraṅgiṇī*, i, 34.

कल्वम् प्रसन् खल्वस् दकि़ पकि़ सान
तेज़ो-रूप ज्योति-रूप ग्वसाज़ो ॥
दंपुदय् तोर हे सन्वख सन्निवास
शिवनाथ दूय् छिय् मंगानो ।
प्रज़ापथ् ज़िन्द गकि़ तफ् ज़फ् करि पान
तेज़ो-रूप ज्योति-रूप ग्वसाज़ो ॥ ३१० ॥
न-त दमि-योर्-कुन् आसन् दूय् वनान
यज्ञ-करनस् कुव नाश् बनानो ।
पथ्-कुन् जग् कुंह् ति आसि न करान
तेज़ो-रूप ज्योति-रूप ग्वसाज़ो ॥
अद दंपुथख् तोर क्याज़ि छिव तम्बलान
तिथ् बनि थिथ् छिव वनानो ।
प्रज़ापथ् ज़िन्द गकि़ द्यान् चरि मन-प्रान
तेज़ो-रूप ज्योति-रूप ग्वसाज़ो ॥
अमि वानिथ ध्यलि कल्थख् बन्दान ।
प्रज़ापथ् क़ावलि कल-सानो ।
यज्ञस् प्यठ गौव् हर हर ज़पान
तेज़ो-रूप ज्योति-रूप ग्वसाज़ो ॥
कृष्णस् ज्वाखाय-रूप कुख् बासान
हृदयस् मज़् दीफ् प्रज़लानो ।
मोह-गटि मज़् कुख् ज़ाञ्-गाग् हावान
तेजो-रूप ज्योति-रूप ग्वसाज़ो ॥ ३० ॥

कृतो-युष्माभिरहं प्रसन्नः (यतः) कृतो-युष्माभिरहं कामनया श्रद्धया सह

हे-तेजोरूप० ॥

कथितं-तैरेव प्रत्युत्तररूपेण, हे संमुखरूप सतां-निवास

शिवस्वामिन् इदमेव त्वो-वयं प्रार्थयन्तः ।

(यथा) दक्षप्रजापतिः जीवन् संपत्स्यति तपः जपं करिष्यति स्वयम्

हे-तेजोरूप० ॥ ३१० ॥

अन्यथा अस्मात्कालादनन्तरं स्युः (लोकाः) इदमेव कथयन्तः

यज्ञकरणस्य अस्ति-हि नाशः भावी (फलम्) ।

तस्मात् यज्ञं कश्चित् भवेत् न कुर्वन्

हे-तेजोरूप० ॥

ततोऽनन्तरं कथितं-त्वया-तेभ्यः (देवेभ्यः) उत्तररूपेण कुतो-नाम स्थ चञ्चलीभवन्तः

तदेव भविष्यति यदेव स्थ कथयन्तः ।

प्रजापतिः सजीवः संपत्स्यति ध्यानं संविधास्यति मनसा-प्राणैः (सह)

हे-तेजोरूप० ॥

अनया वाचा यदा कृतस्त्वया-तेभ्यः अङ्गीकारः

प्रजापतिः अजस्य धृतशिराः ।

यज्ञमखरूपं प्रति गतः हर हरेति जपन्

हे-तेजोरूप० ॥

कृष्णाख्यस्य (मे) ज्वालारूपेण असि भासमानः

हृदयस्य मध्ये दीप-इव प्रदीप्यमानः ।

मोहात्मतामिस्रमध्ये असि ज्ञानप्रकाशं प्रदर्शयन्

हे-तेजोरूप० ॥ ३० ॥

---

31. DAKṢA IS BROUGHT TO LIFE. HIS HEAD HAVING BEEN REDUCED TO ASHES, HE IS GIVEN A GOAT'S HEAD.

दम दम ग्रम नम ष्यम पायस् तय्
    कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥ ३१५ ॥
ग्ररन् गक़ह्‍ा ग्रर्वायम तय्
    सुय् कुय् आसवुनु करुनावतार् ।
वन्दहास् ज़ुव् ह्यय् वालिंजू त वम् तय्
    कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥
सूर् ओसु गोमंतु मज़् अंग्रस् तय्
    दच-प्रज़ापतनिस् ग्ररस् ।
करंनुय् ओसु तिय् कर्ताहस् तय्
    कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥
देवौ दंपु तति शिवनाथस् तय्
    प्रज़ापथ् गछि ज़िन्द वुज़् 'संपनुन ।
बत्सन्-हंन्दु वाति बोज़ुन् तस् तय्
    कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥
क़ावुल्याह् अख् ओसु तय् ममयस तय्
    कल चंटुहस् ओसु तिय् कांकान् ।
नमस्कार् व्यन् तस् बाग्यवानस् तय्
    कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥
बंडु प्रज़वान् ओसु प्राख्-ज़न्मस् तय्
    त्रिवुवन-नाथन् कल चंटुनस् ।

अथ प्रजापतेः पुनरुज्जीवनम् । तस्य भस्मीभूतशिरसः स्थाने ऽजशिरःस्थापनम् । तद्रूपमुखेनैव शिवं प्रति स्तुतिं च प्रस्तौति ॥ २१ ॥

निमेषे निमेषे (प्रतिश्वासकालं) श्रान्तो-भविष्यामि नंक्ष्यामि पतिष्यामि स्मृतो नाम ।

अस्मि निःसहायः च कुरु-मे पालनाम् ॥ ३१५ ॥

शरणं गच्छेयं नमः-शर्वायेति-मन्त्रवाच्याय नाम

स-एव अस्ति वर्तमानः करुणावतारः ।

उपहारीकुर्यां-तस्मै प्राणं धृत्वा (प्राणैः सह) हृदयं च वसां च

अस्मि निःसहायः० ॥

भस्म आसीत् संपन्नं मध्ये अग्नेः नाम

दक्षप्रजापतेः शिरसः ।

कर्तव्यं आसीत् तदेव सर्वकर्तुः नाम

अस्मि निःसहायः० ॥

देवैः कथितं तत्र शिवस्वामिनं-प्रति नाम

प्रजापतिः योग्यः सजीवः अधुना भवितुम् ।

स्वभक्तानां (विज्ञापनादि) योग्यमस्ति श्रोतव्यं तस्य च

अस्मि निःसहायः० ॥

छगलकः एकः आसीत् (तत्र) तस्मिन् समये नाम

शिरः कृत्तं-तैः(श्रीशिवेन)-तस्य (यतः) आसीत् तदेव (सो ऽजः) काङ्क्षन् ।

नमस्कारः भूयात् तस्य (छागस्य) भाग्यशालिनः नाम

अस्मि निःसहायः० ॥

महान् पुण्यकृत् आसीत् प्राग्जन्मनि नाम

त्रिभुवनस्वामिना शिरः कृत्तं-तेन-तस्य ।

म्यक्तुय् गौव् परम-पदवी दिचूनस् तय्
कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥ ३२० ॥
सुय् कस दच-प्रजापतस् तय्
योगुन् त दितुनस् शीवादान् ।
यंद्रु व्यंयु पकान् गौव् प्यठ् यज्ञस् तय्
कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥
फीरि फीरि श्रंन्दि श्रंन्दि परमशिवस् तय्
प्रदख्यन् दौ दी लंगु वनने ।
बखंचुस् गयोस् मज़् मोहस् तय्
कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥
है-है मोह-मायाय वंलुनस् तय्
है-है क्याह् गोम् कंरम् द्यु कार् ।
राख्यस-व्यंज़् श्रर्मन्द कंर्नस् तय्
कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥
आकाश डुलविय् ब्वन् वोलुनस् तय्
पृथिविय प्यठ् दितुनस्-दारिय् ।
किवरन् कंर्नम् तख्सौर् कुह् कस् तय
कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥ ३१ ॥

(येन सः) मुक्तः संपन्नः परमा-पदवी (सलोकता) दत्ता-तेन-तस्मै नाम

अस्मि निःसहायः० ॥ ३२० ॥

तदेव शिरः दक्षप्रजापतये नाम

संयोजितस्तेन, दत्तस्तेन-तस्मै च जीवादानाख्यो (जीवन-कृन्मन्त्राभिषेकः) ।

(यामवस्थां प्राप्य) समुत्थितः (दक्षः) द्रुतं गतः प्रति यज्ञस्थानं नाम

अस्मि निःसहायः० ॥

प्रक्रम्य प्रक्रम्य परितः परितः परमशिवस्य नाम

प्रदक्षिणानि दत्त्वा दत्त्वा प्रवृत्तः कथयितुम् ।

समस्त-मे गत-प्रायं मध्यं मोहस्य नाम

अस्मि निःसहायः० ॥

कष्टं, मोहमायया वृतस्तयाहं नाम

कष्टं, किं संपन्नं-मम कृतं-मया ईदृशं कर्म ।

रासभबुद्धया लज्जितः कृतस्तयाहं नाम

अस्मि निःसहायः०

आकाशात् संनिपात्य अधः अवतारितस्तयाहं नाम

पृथिवीं प्रति (पृथ्वीपृष्ठे) पातितस्तयाहम् ।

अहङ्कारेण कृतमेतन्मे, दोषः अस्ति कस्य नाम

अस्मि निःसहायः० ॥ ३१ ॥

32. DAKṢA'S HYMN DESCRIBING HOW HE HAS BECOME FREED FROM WORLDLY DESIRES.

दमिय् ड्यूठुम् ग्रव्नम प्यवान्
दमिय् ड्यूठुम् प्यवान् सूर् ।
दमिय् ड्यूठुम् अङ्गट्ठु रातस्
दमिय् ड्यूठुम् दहस् नूर् ॥ ३२५ ॥
दमिय् ओसुस् ल्वकट्य् न्यचिव्याह्
दमिय् सॉंपनुस् ज्यवान् पूर् ।
दमिय् ओसुस् फेरान् योरान्
दमिय् सॉंपनुस् दज़िय् सूर् ॥
नय् रोज़ि वन्दतय् नय् रोज़ि ख्वंत-कोलु
नय् बोलि आवन पत कख्वर् ।
नय् रोज़ि ख़प्पी त नय् रोज़ि मातम्
नय् वञ्जि दहय् साश-खन्नूर् ॥
ओसुस् कुनुय् त सॉंपनुस् स्यठाह्
नज़्दीख् वातिय् गोसय् दूर् ।
क़ाहिर् त वातिन् कुनुय् ड्यूठुम्
गयेम् स्वय् च्यय् च़्वज़ाह् चूर् ॥
संसारस् मञ्ज् कँह् न प्रा रोज़ि
रोज़ि कुन् परम-शिव श्री-अगूर् ।
ल्वख्-मञ्ज्-वागन् व्वय् ललनावन्
जिगरस् मञ्ज्-वाग् करस् गूर-गूर् ॥ ३२ ॥

वृद्धस्य वैराग्यकथनम् ॥ ३२ ॥

क्षणमात्रेणैव दृष्टं-मया, हिमजलकणाः पतन्तः
क्षणेनैव दृष्टं-मया, पतत् हिमजालम् ।
क्षणेनैव दृष्टं-मया, अन्धतामिस्रं रात्रौ
क्षणेनैव दृष्टं-मया, दिवसे प्रकाशः ॥ ३२५ ॥

क्षणेनैव आसं अल्पवयाः स्तनंधयबालकः
क्षणेनैव संपन्नोऽहं युवा पूर्णः ।
क्षणेनैव आसं संचरन् प्रचरन्
क्षणेनैव संपन्नोऽहं दग्धीभूय भस्मशेषावस्थः ॥

नहि स्यास्यति शीतकालः नहि स्यास्यति ग्रीष्मकालः
नहि विरविष्यति श्रावणमासात् पश्चात् कस्तूरनामपक्षी ।
नहि स्यास्यति प्रसन्नता, पुनः नहि स्यास्यति शोकः
नहि शब्दायिष्यते प्रत्यहं वीणादिवाद्यम् ॥

अभूवं एक-एव संपन्नोऽहं च अनेकरूपः
सामीप्यं प्राप्य संपन्नोऽहं-त्वत्तः दूरः ।
प्रत्यक्षं परोक्षं च एक-एव दृष्टो-मया (त्वं विश्वात्मा)
गता-मत्तः जरघ्या पीत्वा चतुष्पञ्चाशत् चौराः ॥

संसारस्य मध्ये किञ्चित् नहि भोः स्यास्यति
स्यास्यति एकाकी परमशिवात्मा श्री-अघोरभट्टारकः ।
(तं) अङ्कमध्यभागे अहमेव लालयिष्यामि
हृदयस्य मध्यभागे करिष्यामि-तस्य लालनाम् ॥ ३२ ॥

---

33. ANOTHER HYMN OF DAKṢA ON THE SAME SUBJECT.

निश अन्त-रछि आगर लो-लो
निर्मल् ज़ल् गोस् खर लो-लो ।
नंनु गोस् मज़् बव-सर लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥ ३३० ॥
पांञ्चिस् मज़् ओसु नंनु आकाश्
सद्विचार-नेत्रन् ज़ांग्-हंन्दु गाश् ।
मोह-वुनरि खंटु म्य ज़र भर लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
मोह कठ्कार-संत्य् बोज़न आम्
रातस् दह् त सुबहस श्याम् ।
मन्दिज़न् दह् म्य लंगु दर लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
कोठि-व्यन्दके वन्द-संत्य् अन्द-वन्द्
ल्वख् आम् खटन त गोस् यख् बन्द् ।
पम्पोश् ज़न् गोस् बर लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
चञ्चल् सांपंनुम् चित्-चन्द्रम्
ल्वकटिस् प्योम् न शम-शब्नम् ।
वुछ्यहकु सूर् प्योम् ज्यर लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

दक्षवैराग्यमेवाचापि वर्ण्यते ॥ ३२ ॥

खकाशात् अन्तरहितात् प्रभवस्थानात् नाम*

निर्मलं जलं (उद्भूय) संपन्नोऽहं मूर्तरूपः नाम ।

प्रत्यक्षीभूतोऽहं मध्ये भवसरसः नाम

गम्भीरः आत्मा विस्मृतो मम, किं-नाम करिष्यामि ॥ ३३० ॥

जलस्य (मदात्मनः) मध्ये अभूत् प्रकाशः आकाशः

सद्विचारात्मनेत्रयोः ज्ञानस्य प्रकाशः ।

(तत्र) मोहात्मिमिहिकया गूढः मम अंशः अंशः नाम

गम्भीरः आत्मा० ॥

मोहान्धकारेण अतिशैत्यात्मना दृष्टौ आगतं-मे

रात्रौ दिनं, तथा प्रभाते सायंकालः ।

मध्याह्ने दिवसः मम गतः निरोधं (अवसानावस्थां) नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

कठोरचित्तात्मना शीतकालेन निरन्तरम्

सुखं आच्छादनेन पिहितमिव मे, यथा संपन्नोऽहं स्थान-जलमिव बद्धः ।

पक्षं इव गतोऽहं विशरणां नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

चञ्चलः संपन्नो-मे चित्तचन्द्रमाः

बालस्य पतितो-मे न शमरूपं-शीतजलकणजालम् ।

(अधुना) वृद्धतायाः अवस्थायवनिः पतिता-मयि सत्यं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

---

* नो नो इति वाक्यख्यातिशयद्योतकं पदं वाक्यान्ते प्रयुज्यते ॥

कुस् ग्रिग्रर् गाँठ़् ज़न् मन-किनि सक्थ्
ज़ीव-ग्रार-रछिस् छम्-न चांज़् वक्थ् ।
खर-रस्तु व्यसर मा वज़् व्वह् लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥ ३३५ ॥

दुयी-हज्य ठ्वर्य म्य ग्रात्म-सूर्य खंट्
ग्रनु वन्योस् तनु ग्रासिथ् व गोस् म्वंट् ।
कूद-कठ्कंग्रि कंहस् खर लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

संसार-कानन् कंह् म्य दंह् कार्
दार-कनि लोगुनम् देह-ग्रहंकार् ।
तुल-कतर्युंकु लंदुन् गर लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

कंहनम् कलिकालंकि ग्रिग्रिरन्
दार-छ्यथ वार-वुयिचूय् नंग्रन् ।
वुर्यनम् पाँ-म्वक-लर लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

ममताय चिय कंहनस् खानदार्
दंपुनम विग्रय-वुगन् लार् ।
गर ग्रक् लूवकि वर लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

इन्द्रिय-ग्रुरि छिय् तावेदार्
दार्यौं-कनि छिय् वंथि नवद्वार् ।

अस्मि स्थानीभूतजलधारा इव मनसा कठिनीभूतः

जीवदयारहितस्य अस्ति-मे-न तव भक्तिः ।

स्मृति(चेतना)रहितः अंशमाप्स्यामि मा-स्वित् अधुना अहं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥ ३३५ ॥

द्वैतात्मकेन शीतेन मम स्वात्मात्मसूर्यः गूढः

अन्धः भूतोऽहं, तनुः भूत्वा अपि संपन्नोऽहं स्थूलः ।

क्रोधात्मना शीतातिशयेन कृतोऽहं स्थिरः नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

संसारात्मना-तद्वणा कृतं मम दृढं कर्म

दाहकृते संयोजितस्तेन-मे देहाहंकारः ।

(यत्र) स्थानीभूतजलमयशिलेष्टिकाभिः आरोप्य-निर्मितं-तेन गृहं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

कृता-तेन-मम कलिकालात्मना शिशिरकालेन

धैर्यरूपगेहपटलास्तरणतृणस्य वैरात्म्यपटलप्रान्तनिःस्रवज्जलविप्रुड्जालकरणिका नश्वरता ।

(तत्र) प्रोम्मिताम्तेन-मे जलमयमुक्तावल्यः नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

ममतारूपया स्त्रिया कृतस्तयाहं गृहस्थाश्रमी

कथितं-तया-मे विषयभोगान् अनुसर (आसक्तयोपभुङ्क्ष्व ।

गृहं प्रविश्य लोभात्मना द्वारेण नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

(अत्र) इन्द्रियात्मापत्यानि सन्ति-ते वशवर्तीनि

पत्तद्वारस्थाने सन्ति-ते उद्घाटितानि नव द्वाराणि ।

वुछ् ह्वाह् कर् ह्वष् खर लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥ २४० ॥
व्रम्ना थंवूमय् खिद्मयगार्
छ़ूह् दिय् राथ्-द्वह् गर कुन् सार् ।
लूटिथ् पर्नंनि त व्यपर् लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
ज़्यंनु मद्नु मंग्राव् स्वख-सान् व्यह्
ग्रिग्रिरस्-मज़् यख्-त्रेग्राह् च्यह् ।
द्वष्: ।र कुय् आस़्र लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
बूज़िय् दूधिसंय् गरस् मज़् गोस्
यंच़्-कालि छोग्रस् प्योस् काँप्योस् ।
वूर्य-हंज़ु व्यम् घर-घर लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
निर्मल निष्कल निष्कामय्
छिय् बसन्त-रङ्ग वंलिमंति ज्यामय् ।
पद्मनाभ पीताम्बर लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
अम्रंत-वर्षन-स्तुंत्य् च्याने
यियि दज़मच़् हिय-यर्य म्याज़ ।
वासुन् श्याम-सुन्दर लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥ २४५ ॥

पश्य सुखवातं, कुरु कुतुकं स्थिरं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥ ३४० ॥

तृष्णा निहिता-मया-ते दासी

अन्विष्य अन्विष्य रात्रिन्दिवं गृहं प्रति क्रमेण-संगृह्य-संचितुं ।

अभ्यवकृन्त्य स्वान् परान् (च) नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

जननं मरणं विस्मर, सुखयुक्तः तिष्ठ

अतिशीतकालमध्ये अतिशीतलं जलं पिब ।

ईदृक् गृहं अस्ति-ते आश्चर्यरूपं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

(इत्थं) श्रुत्वा, ईदृशस्य गृहस्य मध्यं गतोऽहम्

अतिकालेन स्मृतौ पतितोऽहं, कम्पितोऽहम् ।

शैत्यस्य अस्ति-मे अतिकम्पः नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

हे-निर्मल, निष्कल, निष्काम

सन्ति-ते पीतवर्णानि वषितानि वस्त्राणि ।

हे-पद्मनाभ पीताम्बर नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

(दयात्मना) अमृतवर्षणेन त्वदीयेन,

उद्भविष्यति दग्धायाः मालतीलतायाः मदीयायाः

अङ्कुरः हे-श्यामसुन्दर नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥ ३४५ ॥

ज़्वालारूप ज्योतीस्वरूफ् यिम्
 स्वयं-हिज़् प्रत्यख् दर्शुन् दिम् ।
च्यानि तीज़-ताप कति दर लो-लो
 मंनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
नंनु नेरि आत्मस्वर्यु कुय् प्रकाश्
 मुह कठ्-कंशिसंय् सुय् करि नाश् ।
आकाश् वुक ज़र-ज़र् लो-लो
 मंनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
नय् रोज़ि कठ्-कंशु नय् मर्दी
 बिय मौंपन यिय् ओसुस् तिथ् ।
निर्मल् ज़ल् व्वव स्वर लो-लो
 मंनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
क्षणस् म्य स्वयं-रूफ् हावि ग्वसोज़्
 शीन-मज़ वुछिहे नेरान् पोज़् ।
मरि गोस् करि करि मर लो-लो
 मंनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥ ३२ ॥

---

34. DAKṢA'S SELF-ABASEMENT.

ज़ाञ्-गाश् मोहञ्-राचू गंट्रोवुम्
 स्वयं पर्ज़नोवुम् न रोवुम् दह् ॥ ३५० ॥
प्रत्यख् आसिथ् कति पर्ज़नोवुम्
 मन्दाञ्ज़न् होवुम् रातकूलि पान् ।

हे-ज्वालारूप, ज्योतिःस्वरूपः आगच्छ-मे

सूर्य-इव प्रत्यक्षं दर्शनं देहि-मे ।

त्वदीयेन तेजोद्योतेन कुत्र स्थिरीभविष्यामि नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

(येन) प्रत्यक्षं निर्गमिष्यति आत्मसूर्यस्य प्रकाशः

मोहात्मनः ध्यानशीतस्य स-एव करिष्यति नाशम् ।

(येनैव) चिदाकाशं द्रक्ष्यामि संपूर्णं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

नहि स्थास्यति शीतध्यानता, नहि शैत्यम्

पुनः संपत्स्यामि यदैव आसं तदैव ।

निर्मलं जलं भूयासं स्मृत्या नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

(ग्रन्थकृतः) कृष्णाख्यस्य मे सूर्यात्मरूपं प्रदर्शयिष्यति यतिनाथः

हिममध्यात् पश्येत् निर्गच्छत् पानीयम् ।

निमग्नः संपन्नो-ऽहं कृत्वा कृत्वा परीक्षां नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥ ३३ ॥

दक्षस्येयं सव्रीडमिवोक्तिः ॥ ३४ ॥

ज्ञानप्रकाशः मोहात्मरात्र्या गूहितो(तामिस्रीकृतः)-मे

सूर्यः उपलक्षितो-मया न, विनष्टो-मे दिवसः ॥ ३५० ॥

प्रत्यक्षीभूतः कुत्र उपलक्षितो-मया

मध्यन्दिने प्रदर्शितो-मे परोक्षापक्षिणा स्वात्मा (दुर्निमित्तमिव दृष्टम्) ।

खर-पखि हंसाह् कति वुफनोवुम्
स्वयं पर्ज़नोवुम् न रोवुम् दह् ॥
च्यतुकुय् बालुख् कति वुज़नोवुम्
सोवुम् श्राद्य-प्रबातस्-मज़्‌ ।
मुर्ख-व्वंज़ू मन-मज़्लिय् श्रलरोवुम्
स्वयं पर्ज़नोवुम् न रोवुम् दह् ॥
सूर-म्यच़ि मिलविथ् यूंज़्राह् चोवुम
प्यच़ि-कानाह् तथ् थोवुम् स्वत्य् ।
गंज़्रोवुम् त मद् हंस्वाह् पोवुम्
स्वयं पर्ज़नोवुम् न रोवुम् दह् ॥ ३ ४ ॥

---

35. DAKṢA SINGS A HYMN IN PRAISE OF ŚIVA AND ASKS PARDON. THIS IS GRANTED.

बक्ति-बावनाय-स्वत्य् कुस् दस्-बस्तय्
ज्यव् छम् न परहा च्यान्ज़् लीला ।
क़ाव्लि-ज्यव् छम् मन्दक्षान् कुस् तय्
कुस् बेकस्, तय् करम् रखिपाल् ॥ ३ ५ ४ ॥
क़ाव्लि-बोख्य व्यलि दय् वंनुनस् तय्
प्रसन् गौव्, श्रसनि लगु शिवशंकर् ।

स्मृतिरूपपक्षेण हंसः (स्वात्मरूपः) कुत्र-नाम (न कुत्रापि) उड्डापितो-मया

सूर्यः उपलक्षितो न० ॥

चित्तात्मा बालकः कुत्र-नाम (न कुत्रापि) उद्बोधितो-मया

(प्रत्युत) शायितो-मया प्रभातारम्भे (स्मृत्या शम्भुस्वरूपप्रदे) ।

मूर्ख-बुद्ध्या मनोरूपे-बालशय्यावाहने* लालितो-मया (येन गाढनिद्रां गतःसः)

सूर्यः उपलक्षितः० ॥

भस्म-मृत्तिकया संयोज्य (घटितः) क्रीडनकगुलिकाविशेषः प्रक्षिप्तो-मया

तृणविशेषात्मकबाणः तेन सह स्थापितो-मया ।

गणितं† तु, मत्तहस्ती पातितो-मया (इति)

सूर्यः उपलक्षितो० ॥

स्वपूर्वकृतस्य क्षान्तिप्रार्थनपूर्वकं दक्षस्तुतिः ॥ ३५ ॥

(अतः) भक्तिभावनया अस्मि बद्धाञ्जलिः

(तादृशी) जिह्वा अस्ति-मे न (यया) पठेय तव स्तुतिम् ।

छागस्य जिह्वा अस्ति-मे (तेन) लज्जमानः अस्मि नाम

अस्मि निःसहायः, तत् कुरु-मे पालनाम् ॥ ३५४ ॥

छागभाषया यदा इत्थमेव कथितं-तेन-तस्मै नाम

प्रसन्नः संपन्नः, हर्षितुं प्रवृत्तः शिवशंकरः ।

---

* बालशय्या तु यदि न चचालिता स्यात्तदा बाल उद्बुध्यते । यदि च चचाल्यते तदा स्वयमुद्बुद्धो ऽपि बालो ऽत्यन्तं निद्रालीनो भवति इति प्रसिद्धम् । तद्वन्मयापि मनोरूपशय्यायां संचालितश्चित्तबालो ऽतिशयेनैव निद्रालीनो विहित इति भावः ।

† चपत्याक्षंक्रतिरेव मनोद्भूवेति भावः ।

बूज़ि बूज़ि दपनि लंगु ब्रह्मादस् तय्
कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥ ३५५ ॥
हे-ब्रह्माजी खश् गोसस् तय्
इमिय् बोल्य पूज़ाय-प्यठ् कांछाह् ।
युस् परि, ज्यलदंय् प्रसन् गछ़् तस् तय्
कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥
अमिय् गलसुद्री नाव् थंवुहस् तय्
तय् बोल्य यियु परि प्रथ् कांछाह् ।
शिवजी साख्याय् बोज़नि यियि तस् तय्
कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥
प्रज़ापतनंय् नीलकंठस् तय्
छ़ावंलि-बोल्य वंन्दू दरुय् लीला ।
प्रसन् गोस् गंछितन् स्य-ति कृष्णस् तय्
कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥ ३५ ॥

---

36. ANOTHER HYMN OF DAKṢA.

कोफुर-रङ्ग, सफेद्-अङ्ग
लगय् गङ्ग-जटानि ॥ ३५८ ॥
रुनुमंतु कुय् च्य वासुख् हटि
रछ़िनि मटि च्यय् सांरिय् ।
आग् छम गाग् अन् अङ्गगटि
लगय् गङ्ग-जटानि ॥ ३६० ॥

श्रुत्वा श्रुत्वा वक्तुं प्रवृत्तः ब्रह्माणं नाम

अस्मि निःसहायः० ॥ ३५५ ॥

हे-ब्रह्मन् प्रसन्नः संपन्नो-ऽहमस्य नाम

अनया वाण्या पूजायां कश्चित् ।

यः पठिष्यति, शीघ्रमेव प्रसन्नः भविष्यामि तस्य नाम

अस्मि निःसहायः० ॥

अनेनैव-हेतुना गलमुद्रेति नाम स्थापितं-तैस्तस्याः (तादृग्वाण्याः) नाम

तां वाणीं यथा पठिष्यति प्रत्येकः पुरुषः ।

श्रीशिवः साक्षात् श्रोतुं आगमिष्यति तस्य नाम

अस्मि निःसहायः० ॥

दक्षप्रजापतिना नीलकण्ठस्य नाम

छागवाण्या प्रोक्ता इयमेव स्तुतिः ।

प्रसन्नः संपन्नो(यथा)-तस्य, संभूयात् (तथा) ममापि भक्तस्य (कृष्णाख्यस्य) नाम

अस्मि निःसहायः० ॥ ३५ ॥

दक्षस्य स्तुतिः क्षान्तिप्रार्थनपूर्वकम् ॥ ३६ ॥

हे-कर्पूररागदेह, शुक्लवर्णाङ्ग

उपहारीभवेयं गङ्गजटन्-नाम्नि-भवदाश्रितक्षेत्रे (गङ्गायुतजटायां वा) ॥ ३५९ ॥

धृतः अस्ति-त्वया त्वया वासुकिः कण्ठावलम्बी

रक्षणाय समर्पिताः तवैव सर्वे ।

आशा अस्ति-मे, प्रकाशं आनय (उत्पादय) अन्धतामिस्रे

उपहारीभवेयं० ॥ ३६० ॥

परं-ब्रह्म हे केवल
    क़ावॅलि कल म्य लोगुय् ।
च्यानिय्-सॅत्य् व्यज़् विय बल
    लगय् गङ्ग-जटानि ॥
हे परम-शिव परमानन्द
    व्यह् च्यय् वन्द पनुनुय् पान् ।
म्य ज्ञोनुमख्-न कुस् ग्रस्मन्द
    लगय् गङ्ग-जटानि ॥
निराकार निरंज़न
    त्रिलोच़न कुख् सोरुय् ।
आनन्दगन वृषवाहन
    लगय् गङ्ग-जटानि ॥
दयावान संकर्षण
    सावदान मन दारय् ध्यान् ।
यियु श्रोसुस् तियु विय-ति बन
    लगय् गङ्ग-जटानि ॥
प्रय् बाल बाल प्रय् वन वन
    सनातन क़ारय् व्यह्
च़्य् छुख् ध्यार् च़्य् छुख् दन
    लगय् गङ्ग-जटानि ॥ ३६५ ॥
च़िन्तामन श्री-आत्मदेव
    महादेव ग्वसाज़ो ।

हे-परंब्रह्मन्, हे-कैवल्यात्मन्

प्रजस्य शिरः मयि संयोजितं-त्वया ।

तवैव-कारणेन अधुना पुनः उल्लाघीभवेयम्

उपहारीभवेयं० ॥

हे परमकल्याणरूप परमानन्दरूप

अहं त्वय्येव उपहारीकुर्यां स्वकीयं देहम् ।

मया ज्ञातो-मया-त्वं न, अस्मि (तेन) लज्जितः

उपहारीभवेयं० ॥

हे-निराकार, निष्कलङ्क

त्रिलोचन, असि-त्वं सर्वमेव ।

हे-आनन्दघन, वृषभवाहन

उपहारीभवेयं० ॥

हे दयामय, संकर्षण

सावधानेन मनसा धारयेयं-तव ध्यानम् ।

यादृक् अभूवं तादृक् पुनरपि संभवेयम्

उपहारीभवेयं० ॥

प्रत्येकस्मिन् गिरौ गिरौ, प्रत्येकस्मिन् वने वने

हे-सनातन, अनुचरेयं-त्वां अहम् ।

त्वमेव असि द्रव्यं, त्वमेव असि धनम्

उपहारीभवेयं० ॥ ३६५ ॥

हे-भक्तचिन्तामणे, श्रीमन्नात्मदेव

हे महादेव, यतीन्द्र !

घन्-राथ् च्यथ् करथ् सीव्
लगथ् गङ्ग-जटाने ॥
दूच्छ़ा-कुलि चिस्वन सेव
चि़दाकाश शव्नम-सूंत्य् ।
तथ्-मञ्ज़् वे़लि-फ़ंलु कुख् शिव
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
संस वे़लि-फ़ंलु कुह् सूक्ष्म् दान
कुलु ह्यथ् लंज्य लंगौ-सान् ।
हनि-हनि वांतिथ् कुख् च़्य् पान
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
बोज़न यिख् च़्ह् ज़ांञ़्-ग्यान
श्रमि दमि सान् सोरुय् ह्यथ्
दारनाय वार दांरिथ् ध्यान
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
स्वदय् साद सूरय्मति
उमापति कुख् नज़्दीख् ।
च़राच़र क़ाडय् कति
लगय् गङ्ग-जटाने ॥ ३७० ॥
दह् लंगु दर स्यमञ़्-खथि
अश्वद्द वासनायौ-सूंत्य् ।
हैरान् कुस् व्यह् दमिय् वति
लगय् गङ्ग-जटाने ॥

अहो-रात्रं तवैव करिष्यामि-ते सेवाम्

उपहारीभवेयं० ॥

यदिच्छावृत्तस्य त्रिगुणात्मप्राकृतिकरूपाणि फलानि (फलितानि)

चिदाकाशप्रकाशात् (कल्पो रुपाद्यतमोरूप)रात्र्यन्तपतितहिमकणपुञ्जेन।

तस्य-मध्ये बीजफलरूपः असि-त्वं हे-शिव

उपहारीभवेयं० ॥

तदेव बीजफलं अस्ति अतिसूक्ष्मम्

(यस्मात्) वृक्षः सह शाखाभिः स्कन्धैश्च सह (संभवति)।

(तत्र सर्वस्मिन्) प्रत्यंशं व्याप्य असि त्वमेव स्वयम्

उपहारीभवेयं० ॥

सुस्नातो भविष्यसि त्वं संवित्प्रकाशेन

अनेन (अप्रत्यक्षेण) एतेन (प्रत्यक्षेण च) सह सर्वमेव (कार्यकारण-वर्गं) सह-धृत्वा।

धारणया दृढं धृत्वा ध्यानम्

उपहारीभवेयं० ॥

हे-ऋजुप्रकृते साधो, भस्ममलितगात्र

उमापते, असि समीपवर्ती।

हे-चराचरात्मन् अन्वेषिष्यामि-त्वां कुत्र-नाम

उपहारीभवेयं० ॥ ३७० ॥

दिनं संगतं निरोधे (अवसितं) मध्यभागे-सेतोः (अकृतकृत्यत्वे)

अशुद्धाभिः वासनाभिः

कांदिशीकः अस्मि अहं अनेनैव मार्गेण

उपहारीभवेयं० ॥

भैरव-नाथ महाकाल
  स्मरन च्यानि निश कुम् दूर् ।
तवय् कुस् व्वह् दमिय् हाल
  लगय् गङ्ग-जटाने ॥
आस्तम् स्वप्न् कास्तम् ज़ाल
  हे बूलबाल दयालो ।
करय् लोल-पोशन् माल
  लगय् गङ्ग-जटाने ॥
मारय् लोल-स्वरज़ ताल
  यितम् साल यज्ञस् प्यठ् ।
ख्यतम् ख्यौर-खंड्कि थाल
  लगय् गङ्ग-जटाने ॥
ओसुम् वार खंतुम् कूद्
  दूति-योर् रुदु च्यतम् म्य ।
कूद-निश कँह् द्राम् नो सूद्
  लगय् गङ्ग-जटाने ॥ ३७५ ॥
दयावान हे वडि-दय
  मृत्युंजय दया कर् ।
बोज़न आख् सथ्-निर्नय
  लगय् गङ्ग-जटाने ॥
ज़ालय् काँठगनच स्वख
  रंतदीप दूपय् सान् ।

हे-भैरवनाथ महाकालरूप

स्मरणकर्मणः तव सकाशात् अस्मि सुदूरः ।

तेनैव अस्मि अहं अनेनैव वृत्तेन (युक्तः) (इमामवस्थामाप्तवान् इति)

उपहारीभवेयं० ॥

भूया-नाम-मे प्रसन्नः, अपनय-नाम-मे ज्वरान्

हे साधुनाथ दयालो ।

कुर्यां-ते प्रेमपुष्पाणां मालाः

उपहारीभवेयं० ॥

आहन्यां-ते प्रेमस्वरोपेतान् तालान्

आगच्छ-नाम-मे निमन्त्रणेन यज्ञं प्रति ।

भुङ्क्ष्व-नाम-मे (सन्निवेदितानि) सितोपस्कृतपायसपूर्णपात्राणि

उपहारीभवेयं० ॥

आसं (तु) साधुवृत्तः, आरूढो-मयि क्रोधः

इतो-ऽनन्तरं स्थितं नित्यस्मृतौ मम ।

क्रोधात् किंचिदपि निर्गतं-मे न फलं (प्रत्युत दुष्फलमेव)

उपहारीभवेयं० ॥ ३७५ ॥

हे-दयालो, हे महेश्वर

हे-मृत्युञ्जय दयां कुरु ।

प्रतीतौ आगतस्त्वं सत्यनिर्णयेन

उपहारीभवेयम्० ॥

प्रज्वालयिष्यामि (आधूपयिष्यामि)-ते गुग्गुलस्य अङ्गुलीन्

रक्तदीपेन धूपेन (च) सह ।

प्रयम-स्तुत्य् ह्यमथ् काव्य
    लगय् गङ्ग-जटानि ॥
दितम् ज्युव् त लोला पर
    पशु-बाव-निश रछ्तम् म्य ।
इति-योर् व्वज़् कर हर हर
    लगय् गङ्ग-जटानि ॥
हे अंग्न-म्वख जटादार
    अंग्न-वंत्रू अंग्रम् मझ़् ।
ऊमय् ख्यत शिव-शङ्कर
    लगय् गङ्ग-जटानि ॥
यितम् गर् महेश्वर
    मनस् दार च्योनुय् द्यान् ।
प्रयम च्यांज़् पूज़ा कर
    लगय् गङ्ग-जटानि ॥ ३८० ॥
च़रन् च्यानि दिगम्बर
    रटहा हर मनस् मझ़् ।
लबहा तार् इमि बव-सर
    लगय् गङ्ग-जटानि ॥
सादन्-हन्दि हे सत्संग
    सतंच् म्य-ति कर्तम् लय् ।
संसारन् ब्वह् अंनुनस् टंग
    लगय् गङ्ग-जटानि ॥

अतिप्रेम्णा गृह्णीयां-त्वां अङ्के

उपहारीभवेयं० ॥

देहि-नाम-मे जिह्वां, यथा लीलां (स्तुतिं) पठिष्यामि

पशुभावबन्धनात् रक्ष-नाम-मां माम् ।

(यथा) इतः-परं, अधुना करिष्यामि हर हरेति (नित्यकीर्तनम्)

उपहारीभवेयं० ॥

हे अग्निमुख जटाधर

हविष्यद्रव्यफलानि अग्नेः मध्ये ।

जुहुयां-ते भुङ्क्ष-नाम हे-शिव-शङ्कर

उपहारीभवेयं० ॥

आगच्छ-नाम-मे गृहं हे-महेश्वर

मनसि धारयिष्यामि तवैव ध्यानम् ।

प्रेम्णा तव पूजां करिष्यामि

उपहारीभवेयं० ॥ ३८० ॥

चरणौ त्वदीयौ, हे-दिगम्बर

गृह्णीयां हे-संतापहर मनसः मध्ये ।

(येन) लभेयं उद्धारं अस्मात् भवसरसः

उपहारीभवेयं० ॥

सज्जनानां भोः सत्संगरूप

सत्पथस्य ममापि कुरु-नाम-मे प्रीतिम् ।

संसारेण अहं प्रापितस्तेनाहं अत्यन्तमुद्वेगम्

उपहारीभवेयं० ॥

कृष्णस् म्य च्याव् द्यानँचू वंग

स्मरन-स्तुत्य् करुम् मस्य् ।

तिथुय् यिथु गङ् द्वंग

लगय् गङ्ग-जटाने ॥ ३६ ॥

---

37. HAVING FINISHED HIS PRAISES OF ŚIVA, DAKṢA AGAIN COMMENCES HIS SACRIFICE. HAVING PACIFIED ŚIVA THE GODS OBTAIN PERMISSION TO DEPART, AND REPAIR TO THEIR RESPECTIVE ABODES.

राज़न् य्यलि वंज़ू लीला स्वन्दर्

प्रसन् सॉपनु शिव-शङ्कर् ॥ ३८४ ॥

यज्ञस् प्यठ् गय् समिथ् सारिय्

शमिथ् त कंहहस् आर-ज़ारिय् ।

शिव-ध्यान् दोरख् हृदयस् अन्दर्

प्रसन् सॉपनु शिव-शङ्कर् ॥ ३८५ ॥

होम करवाया दक्षन-का राजा*

घंटा शङ्ख और बाजा नाद ।

ह्यंफ्य् गेय् देवता स्वश् गौव् ईश्वर्

प्रसन् सॉपनु शिव-शङ्कर् ॥

लाखोँ चीजोँ अग्नि-मैं पाया

सावधान् कराया जगन्नाथ् ।

---

* This and most of the following lines are in Hindī.

(ग्रन्थकर्तुः स्वनिर्देशः) कृष्णाख्यं (मां) पायय ध्यानात्मकं भङ्गारसम्

स्मरणेन (स्वेन) कुरु-नाम-मां प्रमत्तम् ।

तथैव यथा भविष्यामि मदेन-निश्चेष्टः (इव)

उपहारीभवेयं० ॥ ३६ ॥

स्तुतेरनन्तरं दक्षस्य पुनर्यज्ञारम्भः । तान्देवान्प्रति प्रसन्नीभूतस्य शिवस्य सकाशात्स्वगृहाणि गन्तुं लब्धसमनुज्ञानानां देवानां वृत्तं प्रस्तूयते ॥ ३७ ॥

राज्ञा (दक्षेण) यदा प्रोक्ता स्तुतिः शोभना

प्रसन्नः संपन्नः शिवशङ्करः ॥ ३८४ ॥

यज्ञस्थानं प्रति गताः समेत्य सर्वे-एव

शान्त्वा तु कृतास्तैस्तस्मै आर्तविज्ञप्तयः ।

शिवस्य-ध्यानं धृतं-तैः हृदयस्य अन्तः

प्रसन्नः संपन्नः० ॥ ३८५ ॥

यज्ञं कारितस्तेन दक्षिणापथस्य राजा

घण्टाभिः शङ्खैः तथा वाद्यविशेषेण युक्तोत्सववृत्त्या ।

संतृप्ताः संपन्नाः-देवाः संतुष्टिं उपगतः ईश्वरः

प्रसन्नः संपन्नः० ॥

लक्षसंख्याकानि द्रव्याणि अग्नौ प्रक्षिप्तानि

(यथा) अत्यन्तप्रसन्नतां आपादितः जगदीश्वरः ।

त्रिलोकनाथ् ईश्वर् परमेश्वर्
प्रसन् साँपंनु शिव-शङ्कर् ॥
कोप हटा सिद्ध ऊई मन-की चिन्ता
आग-से यज्ञपुरुष निकला ।
ताञ् आव् स्वामियस् निश नन्दिकेश्वर्
प्रसन् साँपंनु शिव-शङ्कर् ॥
अरज़ याँ किया जा-के अकेला
जाने-का वेला है नज़दीख् अब ।
सब-को रखसथ् करना है बहुतर्
प्रसन् साँपंनु शिव-शङ्कर् ॥
महादेव-ने फिर फिर बोला
सब जावोगे आनन्द नाल ।
जाते-हैँ हम भी कैलास-के ऊपर
प्रसन् साँपंनु शिव-शङ्कर् ॥ ३९० ॥
दुख छोड-के रखो आनन्द नालंय्
कृष्ण-जी-को रच-पालंय् कर् ।
दिखावो रूप उस-को अपना दिगम्बर
प्रसन् साँपंनु शिव-शङ्कर् ॥ ३७ ॥

त्रिलोकनाथः ईश्वरः परमेश्वरः

प्रसन्नः संपन्नः० ॥

(तस्य) कोपः अपगतः, सिद्धा संपन्ना मनसः कामना

अग्रेः यज्ञपुरुषात्मा-शिवः निर्गतः ।

तावदेव आगतः स्वामिनः समीपं नन्दिरुद्रः

प्रसन्नः संपन्नः० ॥

विज्ञप्तिः इत्थं कृता, गत्वा-समीपं रहस्यतया

गमनस्य समयः अस्ति निकटे अधुना ।

सर्वेषामेव गमनानुष्ठानं विधेयं अस्ति योग्यम्

प्रसन्नः संपन्नः० ॥

महादेवेन पुनः पुनः कथितम्

सर्वे गमिष्यथ आनन्देन युक्ताः ।

गच्छामः वयं अपि कैलासं प्रति

प्रसन्नः संपन्नः० ॥ ३९० ॥

दुःखं विहाय (अपाकृत्य) स्थापय आनन्देन युक्तम्

कृपायाः (मे) (च) पालनं कुरु ।

प्रदर्शय रूपं तस्मै (मे) स्वकीयं हे-दिगम्बर

प्रसन्नः संपन्नः० ॥ ३७ ॥

---

38. THE SACRIFICE BEING COMPLETED, NĀRADA COMMENCES A TRIUMPH-SONG IN PRAISE OF ŚIVA AS THE LATTER DEPARTS FOR KAILĀSA.

ज्यग् य्यलि म्वकल्योव् वारय्-कारय्
  नारदु व्यथु सेतारय् ह्यथ् ॥ ३९२ ॥
दपुनस् अर्ज़् कुम् हे निराकारय्
  गछिव् लहि स्वख-सान् कैलास् प्यठ् ।
वनहाव बूज़ितोम् अकहन तारय्
  नारदु व्यथु सेतारय् ह्यथ् ॥
शिवनाथ् सांपनु वृषबस् सवारय्
  फीरिथ् वननि लगु नारदस् कुन् ।
सामवौ-दकि स्वर् वन् वार-वारय्
  नारदु व्यथु सेतारय् ह्यथ् ॥
रंचू वनिज़ि वानी ब्वह् कन् दारय्
  बक्ति बावनाय प्रथम-बावथ् सान् ।
दपुनस् बूथ्यूम त्रिबुवन-सारय्
  नारदु व्यथु सेतारय् ह्यथ् ॥ ३९५ ॥
दूय् वानिय मज्ञ् बोज़् ज़ार-पारय्
  बस्मादारय् कृष्णस् च़्यथ् ।
वुफ् हावुस् सुचरिथ् नव-दारय्
  नारदु व्यथु सेतारय् ह्यथ् ॥ ३८ ॥

अथ यज्ञसमाप्तेरनन्तरं नारदर्षेर्नान्दीवादनं प्रस्तूयते ॥ ३८ ॥

यज्ञः यदा समाप्तः सुखेनैव

नारदः उत्थितः वीणां सह-कृत्वा ॥ ३९२ ॥

कथितं-तेन-तस्मै (शिवाय), विज्ञापनं शक्ति-मे हे निराकार

गच्छत यूयं सुखेन कैलासं प्रति ।

कथयेयं-वः शृणुत-नाम-मे श्लोकानां त्रितयमात्रम्

नारदः उत्थितः० ॥

श्री-शिवः संपन्नः वृषभे आरूढः

प्रत्युत्तररूपेण कथयितुं प्रवृत्तः नारदं प्रति ।

सामवेदस्य स्वरान् कथय शनैः शनैः

नारदः उत्थितः० ॥

मनोहरां कथयेः वाणीम्, अहं कर्णौ निधास्यामि

भक्त्या भावनया प्रीतिभावेन संयुक्तम् ।

प्रत्युक्तं-तेन-तस्मै, शृणुयात-मे (भक्तिगीतं) हे-त्रिभुवनसारभूताः

नारदः उत्थितः० ॥ ३९५ ॥

अस्याः वाण्याः मध्ये शृणु करुणाविज्ञप्तीः

हे-भस्मानुलिप्तगात्र कृष्णस्य (ग्रन्थकर्तुः मे) त्वमेव ।

रूपं-स्वं प्रदर्शय-तस्मै उद्घाटय नवद्वाररूपद्वाराणि

नारदः उत्थितः० ॥ ३८ ॥

---

39. NĀRADA'S TRIUMPH-SONG.

The 39th Chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 397—407).

---

40. ANOTHER TRIUMPH-SONG OF NĀRADA. HE PROPHESIES THE MARRIAGE WITH PĀRVATĪ.

शेतार्-खर् गॅयु कननॅय्-कननॅय्
वननॅय् छिय् विस्त-ज़ारो लो-लो ॥ ४०८ ॥
नौरिय् गोख् मज़्र् ज्यङ्गलन् त वननॅय्
वृषवस् मॉपॅनुख् सवारो लो-लो ।
दर्शन च्यान्युकु छुस् तलवगारो
वननॅय् छिय् विस्त-ज़ारो लो-लो ॥
दह-खत दह छुम् लोल् च्योनु गननॅय्
चोवुयम् च्य कॅतु रफ्तारो लो-लो ।
खॅटुयम् पान् तय् रॅटुयम् गारो
वननॅय् छिय् विस्त-ज़ारो लो-लो ॥ ४१० ॥
वक्तबागनय-किनि र्तु छुम् वननॅय्
डेश्रहाय् दुवार बिथ च्य् लो-लो ।
हिमालय-सन्दि गरि छुय् विवाह-कारो
वननॅय् छिय् विस्त-ज़ारो लो-लो ॥
तथ् खान्दरस् म्य-ति क़ारिय् ञननॅय्
डेश्रथ् त्रिबुवन-सारो लो-लो ।
तति वोज़नावथ् बिय शेतारो
वननॅय् छिय् विस्त-ज़ारो लो-लो ॥

नान्दीवादनं नारदस्य ॥ ३९ ॥

पुनर्गानं नारदस्य ॥ ४० ॥

वीणास्वरः गतस्ते कर्णयोः

कथयन्तः स्वस्ते दैन्यालापान् नाम ॥ ४०८ ॥

निर्गत्य गतस्त्वं मध्ये अटवीनां, अरण्यानां च

वृषभे संपन्नस्त्वं आरूढो नाम ।

दर्शनस्य त्वदीयस्य अस्मि अत्युत्सुकः

कथयन्तः० ॥

दिनाद्दिनं अस्ति-मे प्रेम तव घनीभवत्

आरब्धं (प्रकान्तं)-त्वया-मत्तः त्वया कुत्र गमनं नाम ।

गूहितस्त्वया-मे स्वात्मा, पुनः परिगृहीतं-त्वया-मे सुगूढगुह्यस्थानम्

कथयन्तः० ॥ ४१० ॥

सुभाग्यतया शुभं अस्ति-मे भवितव्यम्

पश्येयं-त्वां द्वितीयवारं पुनः त्वामेव नाम ।

हिमालयगिरेः गृहे अस्ति-ते (भविष्यत्) विवाहकर्म

कथयन्तः० ॥

तस्मिन् विवाहोत्सवे मामपि निमन्त्रयिष्यन्ति

द्रक्ष्यामि-त्वां हे-त्रिभुवनधार नाम ।

तत्र श्रावयेयं-त्वां पुनः वीणाशब्दम्

कथयन्तः० ॥

कम् कम् वूज़न् च्यय्-किति रननय्
माल यिख् गंगादारो लो-लो ।
वरिथ् निहन् बिय राज़कुमारो
वननंय् छिय् विस्त-ज़ारो लो-लो ॥
मनच वाज्य-मज़् नाव् च्योनु खननंय्
ध्यान-न्यारिनि नाम्दारो लो-लो ।
म्वहर् च्याऩ् मानन् कुह् मोह् संसारो
वननंय् छिय् विस्त-ज़ारो लो-लो ॥
म्राफ् छिम् तननंय् पाफ् छिम् छ्यननंय्
म्राँफ् छ्यम् व्यज़् कूतु म्रारो लो-लो ।
तार् दिम् बव-सर करुनावतारो
वननंय् छिय् विस्त-ज़ारो लो-लो ॥ ४१५ ॥
गरि गरि दर्शनु च्योनु कुम् बननंय्
हृदयस्-मज़्, कंतु लारो लो-लो ।
यित व्यज़् सनम्वख् दित दीदारो
वननंय् छिय् विस्त-ज़ारो लो-लो ॥
कृष्ण् लगि पारि-पारि च्यान्यन् म्वननंय्
छ्यत कर्त नरकुनु नारो लो-लो ।
दूति-योर् यियितनंय् ज़गतुकु म्रारो
वननंय् छिय् विस्त-ज़ारो लो-लो ॥ ४० ॥

कानि कानि भोज्यानि त्वत्कृते पाचयिष्यन्ति

निमन्त्रणेन आगमिष्यसि गङ्गाधर-भोः नाम।

वृत्वा नयिष्यसि-तां पुनरपि राजकुमारीं (सतीम्)

कथयन्तः० ॥

मनोरूपायाः ऊर्मिकायाः-मध्ये नाम त्वदीयं उट्टङ्कयन्तः

ध्यानात्मखनकलोहत्तुरविशेषेण हे-प्रशस्तसन्नामधेय नाम।

मुद्रां त्वदीयां मानयन् अस्ति सर्वः संसारः

कथयन्तः० ॥

शापाः सन्ति-मे क्षीणीभवन्तः, पापानि सन्ति-मे छिन्नी-भवन्ति

(महती) आशा अस्ति-मे, अधुना कियत्कालं प्रतीक्षिष्ये नाम।

उत्तारं देहि-मे भवसरसः, करुणावतार-भोः

कथयन्तः० ॥ ४१५ ॥

क्षणे क्षणे दर्शनं तव अस्ति-मे भवन्,

हृदयस्य-मध्ये (तत्,) कुत्र (सुदूरं) धाविष्यामि नाम।

आगच्छ-नाम अधुना सांमुख्यं, देहि-नाम साक्षात्कारम्

कथयन्तः० ॥

(ग्रन्थकृत्) कृष्णाख्यः संयोक्ष्यति स्वात्मोपहारं तव गुणेषु

शान्तं कुरु नारकं अग्निं नाम

इतः-परं आगच्छतु-तव (उत्पद्यतां-तव) जगतीं-प्रति दया

कथयन्तः० ॥ ४० ॥

---

41. EPILOGUE OF THE AUTHOR IN PRAISE OF ŚIVA, AS AN INTRODUCTION TO THE SECOND PART.

सदाशिव-स्वामियो कुस् पाफ् गालन्
  सदाशिव-स्वामियो कुस् ज़गि पालन् ॥ ४१८ ॥
सदाशिव स्वामियो कुस् स्वर्ग् दावन्
  सदाशिव-स्वामियो कुस् स्वकलावन् ।
अपंज़ु पंज़ु सोरुय् सेनु कुस् चूह् चालन्
  सदाशिव स्वामियो कुस् ज़गि पालन् ॥
स्यठाहन् नाव्मीज़-मञ्ज़ आश् थावन्
  स्यठाहन् गटि-मञ्ज़ कुस् गाश् हावन् ।
अंशम्बख-सूंत्य् कुस् चूय् पाफ् ज़ालन्
  सदाशिव-स्वामियो कुस् ज़गि पालन् ॥ ४२० ॥
करान् कुस् च्यार लाच्यारन् त खारन्
  विष्णु-रूप कुस् अवतार् दारन्
स्यठाहन् अंदकार-प्यठ कुस् वालन्
  सदाशिव-स्वामियो कुस् ज़गि पालन् ॥
सदा मायाय अन्द-कनि कुस् चूह् रूज़िय्
  तमाशाह् कुस् वुछान् बनि क्याह् अथ् ।
तवय् कुस् छूह् दिवान् कहन् त वालन्
  सदाशिव-स्वामियो कुस् ज़गि पालन् ॥
अगर् कांह् वुमरि-मञ्ज़ करि वारयाह् पाफ्
  अकिय् शिव-नाव-सूंत्य् तस् करख् माफ ।

अथ हिमालयसंबन्धि वृत्तं प्रस्तूयते ॥ ४१ ॥

हे-सदाकल्याणात्मन्-नाथ असि पापानि विनाशयन्
　हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन् असि जगतीं पालयन् ॥ ४१८ ॥

हे-सदाकल्याणात्मन् स्वामिन् असि स्वर्गादिलोकान् वितरन्
　हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन् असि सर्वबन्धमोचकः ।
असत्यं सत्यं सर्वमेव अस्माकं असि त्वं सहमानः
　हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥

असंख्यानां (लोकानां) नैराश्य-मध्ये आशां निदधन्
　असंख्यानां मान्ध्य-मध्ये असि-त्वं स्वप्रकाशं प्रदर्शयन् ।
अग्न्यात्ममुखेन असि त्वमेव पापानि दाहयन्
　हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥ ४२० ॥

कुर्वन् असि उपायं निरुपायानां च दुर्गतानाम्
　विष्णुरूपेण असि अवतारं बिभ्रत् ।
असंख्यान् गर्वान्धसमुच्छ्रायात् असि-त्वं, अधः-पातयन्।
　हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥

नित्यं मायायाः-सकाशात् औदासीन्येन असि त्वं स्थितः
　क्रीडामात्रं असि पश्यन्, भविष्यति किं अस्याः (इति) ।
तेनैव-कारणेन असि संचरन् (इव) पर्वतेषु च अरण्येषु
　हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥

यदि कश्चित् संपूर्णवयसि करिष्यति अनेकानि पापानि
　एकेनैव शिवनामस्मरणेन तस्य करिष्यसि समां (पापविनाशम्) ।

ककर्मन् यिथ् ड्यकस् कुख् श्रय डालन्
सदाशिव-स्वामियो कुख् ज़गि पालन् ॥
तिक़्य् ब्वद् दित यिथु श्रस्य गम् च़लि दूर्
गंङन् च़लि वुक्षोय् ज़न् च़न्द्रमाह् पूर् ।
वलिन् श्रमि संसारकिय् माया-ज़ालन्
सदाशिव-स्वामियो कुख् ज़गि पालन् ॥
क्यह् कंऱ्‌मंचू श्रस्य पथ्-कुन् कर्म हानंय्
पत्युमु पथ् त्राव्, नंवू नंवू हाव् ज़ानंय् ।
नविस् रछ्, वुछ् म व्यज़् पंतिम्यन् मलालन्
सदाशिव-स्वामियो कुख् ज़गि पालन् ॥ ४२५ ॥
सती-मातायि-हंन्दुय् छुय् प्रयम् ज्यान्
श्रकिय् कथि च्याज़ि-वापथ् ज़ोलु तमि पान् ।
स्वकर्म् क्याह् कंऱ्‌मंतु श्रोसु हिमालन्
सदाशिव-स्वामियो कुख् ज़गि पालन् ॥ ४ १ ॥

॥ इति शिवपरिणये पूर्वार्धं समाप्तम् ॥

दुर्भाग्यानां साक्षादागत्य ललाटे अपि हस्तेन स्पृशन्

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥

तादृशीं बुद्धिं देहि-नाम, यथा अस्माकं भीतिः अपयायात् दूरम्

उपरागः अपयास्यति, दृक्ष्यामस्त्वां इव चन्द्रमसं पूर्णम् ।

आवृतास्तेन वयं संसारस्यैव मायात्मना जालेन

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥

अस्ति कृता अस्माभिः प्राक्काले कर्मणः हानिः (दुष्टाचरणविधेयत्यागात्म-दुष्कर्म)

अतीतं पाश्चात्यं परित्यज्य (पापं त्यक्त्वा) नवीनां नवीनां प्रदर्शय सुखप्रिम् ।

नवीनतया पालय, पश्य मा अधुना पुरातनेषु अलीकेषु (अस्मत्कृतेषु त्वद्विषयेषु)

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥ ४२५ ॥

सत्याः-(जगत्-)मातुः अस्ति-ते प्रेम अत्यन्तम्

एकस्या-एव कथायाः-निमित्तेन तव-कृते दग्धः तया स्वदेहः ।

पुण्यकर्म (अलौकिकं) किं-नाम (अचिन्त्यमनुत्तरं च) कृतं आसीत् हिमालयेन

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥ ४१ ॥

॥ इति शिवपरिणये पूर्वार्धं समाप्तम् ॥

PART II.

1. BIRTH OF PĀRVATĪ. HER YOUTH AND UPBRINGING. HER DESIRE FOR ŚIVA AS HER HUSBAND. SHE WANDERS IN THE FOREST CALLING FOR HIM.

कर्मवान् ओसु हिमालय् वंडु दयावान्
    मनस्-मञ्ज़् ओसु दारान् शिव-संन्दु ध्यान् ॥ ४२७ ॥
वंडुय् राज़ा पर्वतन्-हंन्दु आसवुनु सर्
    स्यठाह् आसिस् खज़ानय् लाल गोहर् ।
स्यदन् सादन् दिवान् आसान् दर्म-किनि दान्
    मनस्-मञ्ज़् ओसु दारान् शिव-संन्दु ध्यान् ॥
करान् ओसु ईश्वरस्-कुन् ज़ार-पार
    वनान् ओसुस् च़्ह् कर्तम् स्योनु च्यार ।
मनस् कुम् दख् स्यठाह्, कँह् कुम् न सन्तान्
    मनस्-मञ्ज़् ओसु दारान् शिव-संन्दु ध्यान् ॥
स्यठाह् कुम् माल दोलय् गंज गोहर्
    स्यठाह् असबाब् खन् त वंफ् ज़र-ज़ेवर् ।
घ्उराह् कुम न तवय् कुम् सक्य अर्मान्
    मनस्-मञ्ज़् ओसु दारान् शिव-संन्दु ध्यान् ॥ ४३० ॥
सती-माता गयस खश् बान ओसुस्
    तमिस् राज़स् निशिन् यिनु पान ओसुस् ।
ज़न्म् ह्यतु तमि तस्-निश गौव् स्यठाह् ज्यान्
    मनस् मञ्ज़् ओसु दारान् शिव-संन्दु ध्यान् ॥

उत्तरार्धम् ॥ २ ॥

श्रीपार्वत्या जन्म विवचुरादौ हिमालयवृत्तं प्रारभ्यते ॥ १ ॥

पुण्यकर्मकृत् आसीत् हिमालयः महान् दयालुः (यः)

मनसि आसीत् धारयन् शिवस्य ध्यानम् ॥ ४२७ ॥

महानेव राजा पर्वतानां वर्तमानः शिरोरूपः

अतिशयेन आसंस्तस्य निधयः रत्नानां मुक्तानां (च) ।

सिद्धेभ्यः साधुभ्यः ददन् वर्तमानः धर्मेण -विधिना तद्दानम्

मनसि० ॥

कुर्वन् आसीत् ईश्वरं-प्रति दयोत्पादकविज्ञापनानि

कथयन् आसीत्तस्मै त्वं कुरु-नाम-मे मम अनुग्रहोपायम् ।

मनसः अस्ति-मे दुःखं अतिशयेन, (यतः) किंचित् अस्ति-मे न अपत्यम्

मनसि० ॥

अत्यन्तं अस्ति-मे द्रव्यं धनं निधयः मुक्तादि

अत्यन्तं वस्तूनि स्वर्णं रूप्यं च सौवर्णपदार्थानि-भूषणादीनि ।

अपत्यमात्रं अस्ति-मे न, तेन-हेतुना अस्ति-मे दृढः अभिलाषः

मनसि० ॥ ४३० ॥

(अथ) सती-जगन्माता संपन्ना-तस्य प्रसन्ना, सौपात्रं आसीत्तस्य

तस्य गिरिराजस्य समीपे आगमनं स्वयं आसीत्तस्याः ।

जन्म गृहीतं तया तस्मात् संपन्नं अतिशयेन शोभनम्

मनसि० ॥

तियथ् कोराह् तमिस्-निश् व्यखि शाय
    स्यद्य्-लछ्मी ख्यदुय् तस् गर चाय ।
तिथिस् बाग्यवानस्-सूत्य् कुस् करिय् मान्
    मनस्-मञ्ज़् ओसु दारान् शिव-संन्दु ध्यान् ॥
चिकोटी-देवता छिय् आसवंनि यिम्
    स्यठाह् आसिय् प्रयम् तंमि-संन्दु करान् तिम् ।
तसंन्दि पाद् दर्शनस् यिथ् शेरि दारान्
    मनस्-मञ्ज़् ओसु दारान् शिव-संन्दु ध्यान् ॥
कलान्-छम् ज्यव् तसन्दि तौज़ुकु वनय् क्याह्
    करान् आसि देव् गन्दर् स्यद् वाह्-वाह् ।
स्वंर्य-चन्द्रम-खत आसुय् म ज़ोतान्
    मनस्-मञ्ज़् ओसु दारान् शिव-संन्दु ध्यान् ॥
वनय् कोताह् डद कन्द नाबद-सूत्य्
    रछान् खंद्मथ्गार् तस् आसिंय् कूत्य् ।
बबस् तय् माज्य आंसुय् टाठू ज़न् प्रान्
    मनस्-मञ्ज़् ओसु दारान् शिव-संन्दु ध्यान् ॥ ४३५ ॥
वुछिथ् परमशक्तिय-हंन्दु ध्यान् दारिथ्
    थंवुख् तस् पार्वती नाव् पान चारिथ् ।
स्वन्दर्-मालाह् स्यठाह् क्याह् आस् शूबान्
    मनस्-मञ्ज़् ओसु दारान् शिव-संन्दु ध्यान् ॥
रछान् आस स्यठाह् तस् चज़ दाय
    रछन-आय सतन्-मञ्ज़् याज़् चाय ।

तथैव कन्या-एका तत्समीपे यदा जाता

 सिद्धलक्ष्मीः-एव सम्यक् तस्य गृहे प्रविष्टा

तादृशेन भाग्यवता-सह कः करिष्यति स्पर्धाम्

 मनसि० ॥

त्रिकोटिसंख्याकाः-प्रधाना-देवाः सन्ति वर्तमानाः ये

 अतिशयेन आसन् प्रीतिं तस्याः कुर्वन्तः ते ।

तस्याः पार्श्वे दर्शनार्थं आगत्य शिरसि धारयन्तः

 मनसि० ॥

कुण्ठिता-भवति-मे जिह्वा तस्याः तेजसः कथयिष्यामि किम्

 कुर्वन्तः आसन् देवाः गन्धर्वाः सिद्धाः कौतूहलानि ।

सूर्यात्-चन्द्रमसो-ऽधिकतया आसीत् सा दीप्यन्ती

 मनसि० ॥

कथयिष्यामि कियत् दुग्धेन सिताविशेषेण फाणितेन

 पालयन्तः सेवकाः तां आसंस्तामेव कियन्तः ।

पितुः मातुः च आसीत्सा वत्सला प्राणाः इव

 मनसि० ॥ ४३५ ॥

दृष्ट्वा परमशक्तेः-तस्याः ध्यानं धृत्वा

 स्थापितं-ताभ्यां तस्याः पार्वतीति नाम स्वयं विचिन्त्य ।

अतिसुन्दररूपा-एका अत्यन्तं किंनाम (अवर्णनीया) आसीत् शोभमाना

 मनसि० ॥

पालयन्त्यः आसन् बह्व्यः तां सेवकस्त्रियः धात्र्यः

 पाल्यमानतराभूत् सप्तमे-वर्षे यावत् प्रविष्टा ।

सदाशिव् च्यतस् प्योस्, आसुम् पतिमू ज़ान्
 मनस्-मञ्ज़् ओसु दारान् शिव-सन्दु ध्यान् ॥
सती आसू मंश्रोवुन् मा्जि तथ् मोलु
 गन्योमंतु ओसु तस् शिवनाथ-सन्दु लोल् ।
प्रथम-स्तूतिन् डक-लानिस् द्राय क़ारान्
 मनस्-मञ्ज़् ओसु दारान् शिव-सन्दु ध्यान् ॥
शिव-सन्दु ध्यान् करिथ् सथ् न्यथ् मनस्-मञ्ज़्
 ह्यवान् पय्, वं्नि दिवान् द्राय वनस्-मञ्ज़् ।
तिथय्-पा्ठि शिव-लीला आसू बोलान्
 मनस्-मञ्ज़् ओसु दारान् शिव-सन्दु ध्यान् ॥ १ ॥

---

2. PĀRVATĪ HAS MEMORIES OF HER FORMER BIRTH AS SATĪ, AND UTTERS PRAISES OF ŚIVA.

यिमय् पत दिमय् नाद्
 क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥ ४४० ॥
च़्य् कुख् ज़प-यज्ञुकु ज़फ्
 च़्य् कुख् तप-वनुकु तफ् ।
च़्य् कुख् सादन्-हन्दुय् साद्
 क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥
च़्य् कुख् योगियन्-हन्दु योग्
 च़्य् प्रानियन्-हन्दुय् प्रान् ।

सदाशिवः स्मरणे आगतस्तस्याः, आसीत्तु-तस्याः प्राचीनं ध्यानम्

मनसि० ॥

सती आसीत्सा (अवतीर्णा), विस्मृतस्तया माता पिता च

घनीभूतं आसीत् तस्याः शिवस्वामिनः प्रेम ।

प्रेम्णैव स्वभर्तारं निर्गता मार्गयन्ती

मनसि० ॥

शिवस्य ध्यानं कृत्वा सैव नित्यं मनसि

समन्विष्यन्ती संकेतं, मार्गणानि ददती निर्गता वनस्य-मध्ये ।

तेनैव-प्रकारेण शिवस्तुतीः आसीत् वदन्ती

मनसि० ॥ १ ॥

वने प्रस्थिता पार्वती प्राचीनस्मरणपूर्वकं शिवं प्रति स्तौति ॥ २ ॥

आगमिष्यामि-त्वां पश्चात् दास्यामि-ते आह्वानानि

कथं-नाम स्मरणे मे आपतितस्त्वं-मे ॥ ४४० ॥

त्वमेव असि जपयज्ञस्य जपरूपः

त्वमेव असि तपोवनस्य तपोरूपः ।

त्वमेव असि सज्जनानां-मध्ये साधुः

कथं-नाम स्मरणे० ॥

त्वमेव असि योगिनां योगात्मा

त्वमेव प्राणिनां प्राणात्मा ।

च़्य़् छुख् सज्जन-संवाद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥
च़्य़् छुख् ड्यख च़्य़् छुख् नख
च़्य़् छुख दूर् च़्य़् नज़दीख् ।
च़्य़् छुख् सार्यनिय्-हंन्दु आद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥
च़्य़् छुख् दख् च़्य़् छुख् स्वख्
च़्य़् छुख् परम-आनन्द-स्वख् ।
च़्य़् छुख् कम् च़्य़् छुख् ज्याद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥
च़्य़् छुख् सादन्-हंन्दु सत्संग्
च़्य़ छुय् तनि सफेद् रङ्ग् ।
पम्पोश् दिहि छिह् च्यानि पाद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥ ४४५ ॥
वीदन्-मञ़् छुख् सामवीद्
देवन्-मञ़् च़्य़् इन्द्राज़् ।
दैत्यन्-मञ़् छुख् प्रह्लाद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥
रज़ो-ग्वन छुख् ब्रह्मा
सतू-ग्वन विष्णु-भगवान् ।
तमो-ग्वन गालान् व्याद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥

त्वमेव असि सज्जन-संवादरूपः

कथं-नाम स्मरणे० ॥

त्वमेव असि आधारात्मा त्वमेव असि समीपवर्तिच्छायात्मा

त्वमेव असि दूरे त्वमेव निकटे ।

त्वमेव असि सर्वेषामेव आदिभूतः

कथं-नाम स्मरणे० ॥

त्वमेव असि दुःखात्मा त्वमेव असि सुखरूपः

त्वमेव असि (मोक्षात्मा) परमानन्दसुखम् ।

त्वमेव असि न्यूनात्मा त्वमेव असि अधिकात्मा

कथं-नाम स्मरणे० ॥

त्वमेव असि साधूनां सत्सङ्गरूपः

तव अस्ति-ते मूर्तौ शुक्लः* रागः ।

पद्माभ्यां सदृशौ स्तः तव पादौ

कथं-नाम स्मरणे० ॥ ४४५ ॥

वेदानां-मध्ये असि सामवेदः

देवानां-मध्ये त्वमेव इन्द्रराजः ।

दैत्यानां-मध्ये असि प्रह्लादात्मा

कथं-नाम स्मरणे० ॥

रजोगुणप्रधानः असि ब्रह्मा

सत्त्वगुणप्रधानः विष्णुभगवान् ।

तमोगुणेन (रुद्रात्मना) प्रधानेन नाशयन् (संसारस्य) व्याधिम्

कथं-नाम स्मरणे० ॥

---

* मूर्तिस्ते शुद्धसत्त्वप्रधाना ॥

द्‌र्मच लर्य कर्मकि वर
च्यानिय् वर ञ्चुनु कुम् ।
च़्य् कुख् कनू च़्य् बुनियाद्
कयो याद् म्य प्योह्‌म् ॥
यमि युस् ज़ोनु सुय् तमि मोनु
च़्य् कुख् म्योनु कर्म-लोनु ।
वनय् ब्वह् च्य़ ज़ानिनि वाद्
कयो याद् म्य प्योह्‌म् ॥
लोखनि साज़् प्रथम-बंग्
वायय् रोज़् दमाह् बोज़् ।
यितम् यूरि दितम् नाद्
कयो याद् म्य प्योह्‌म् ॥
ज़ष्ण् दारनावुन् ध्यान्
सुय् यथ् द्‌पान् ब्रह्म-ज़ान् ।
ह्यथ् शिव-राग् दिथ् समाद्
कयो याद् म्य प्योह्‌म् ॥
संकल्प् चावि रटि मन प्रान्
वासना गालि दियि समाद् ।
प्याज़ दयाय प्रावि बिन्दु-नाद्
कयो याद् म्य प्योह्‌म् ॥ २ ॥

धर्मात्मनो गृहस्य कर्मरूपेण द्वारेण

तवैव वरदानेन प्रवेष्टव्यं शक्ति-मे ।

त्वमेव असि प्रतिष्ठाशंकात्मा, त्वमेव आधारभूम्यात्मा

कथं-नाम स्मरणे० ॥

येन यः ज्ञातः स-एव तेन प्रमाणितः

त्वमेव असि मदीयं कर्मभाग्यम् ।

कथयिष्यामि अहं त्वां भाग्यभर्तुः-कृते विज्ञापनानि (उत्तरार्थानि)

कथं-नाम स्मरणे० ॥

प्रेमात्मकानि वीणादिवाद्यवादनानि हार्दभङ्ग्या

श्रावयामि तिष्ठ, क्षणमात्रं शृणु ।

आगच्छ-नाम-मे इहैव देहि-नाम-मे आह्वानम्

कथं-नाम स्मरणे० ॥ ४५० ॥

(ग्रन्थकर्तारं मां) कृपाख्यं समाधापय-तं ध्यानम्

तदेव, यत् कथयन्ति ब्रह्मज्ञानम् ।

गृहीत्वा शिवरागं दत्त्वा समाधिम्

कथं-नाम स्मरणे० ॥

दुःसंकल्पान् त्यक्ष्यति संग्रहीष्यति मनसा प्राणान्

दुर्वासनाः अपाकरिष्यति, दास्यति समाधिम् ।

तव दयया प्राप्स्यति बिन्दुनादात्मताम्

कथं-नाम स्मरणे० ॥ २ ॥

---

3. REMEMBERING ŚIVA'S COMELY APPEARANCE AND HIS LOVABLE DISPOSITION, PĀRVATĪ LAMENTS HER ABSENCE FROM HIM AND ADDRESSES HIM IN PRAYER.

The third chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 453--465).

---

4. CONTINUATION OF THE FOREGOING. SHE CLAIMS IDENTITY WITH ŚIVA.

दया कर् म्य दयावान
 व्वह् छ्यस् पान दयालो ॥ ४६६ ॥
च़्य् छुख् ज्ञक-प्यठुकु टिक
 व्वह् छ्यस् बुथि-प्यठुकु तीज़् ।
ज्ञकस् टिक छुय् शूबान
 व्वह् छ्यस् पान दयालो ॥
च़ह् छुख् दह् त व्वह् छ्यस् राथ्
 च़ह् आकाश् त व्वह् बुतराथ् ।
च़ह् छुख् दानू त व्वह् छ्यस् दान
 व्वह् छ्यस् पान दयालो ॥
च़ह् छुख् पोशनूलाह् ज्यान्
 व्वह् छ्यस् आरवल् शूबान् ।
अकिय् रंग छिय् आसान
 व्वह् छ्यस् पान दयालो ॥

श्रीशिवस्वरूपं चिन्तयन्ती सविलापमिव स्तौति पार्वती ॥३॥

श्रीपार्वती स्वात्मना शिवैक्यभावेन समाक्रन्दपूर्वकं स्तौति ॥४॥

दयाम् कुरु मे हे-दयावन्,

अहं अस्मि स्वयं हे-दयालो* ॥ ४६९ ॥

त्वमेव असि ललाटपृष्ठस्य ललाटिकाभूषणम्

अहं अस्मि मुखपृष्ठस्य तेजोरूपा† ।

ललाटे ललाटिका अस्मि-ते शोभमाना

अहं अस्मि० ॥

त्वं असि दिनरूपः च अहं अस्मि रात्रिः

त्वं आकाशरूपः च अहं भूतधात्री‡ ।

त्वं असि दाडिमफलं च अहं अस्मि अन्तर्गतफलरूपा,§

अहं अस्मि० ॥

त्वं असि जीवजीवपक्षिरूपः सुन्दरः

अहं अस्मि पुष्पविशेषरूपा शोभमाना|| ।

एकेनैव रूपेण स्वस्तौ-एव भवन्तौ

अहं अस्मि० ॥

---

* भवत्सहचारिणी त्वदभिन्नशक्तिस्वरूपा शरणागतास्मि । दयाया आलय-रूपाहमप्यस्मीति च भावः ॥

† अहं तेजस्त्वादुत्कृष्टा । तेजोराहित्ये तव का नामोत्कृष्टतेति भावः ॥

‡ रात्रिं विना दिनं न शोभत इत्यतोऽहमुत्कृष्टा । पृथ्वीसद्भावादेव ततो यज्ञादिद्वाराकाशस्थानां स्थितिः ॥

§ दाडिमस्य फलेभ्य एव पुनरुत्पत्त्यादि । तदभावे तु विफलत्वमेवातो मे उत्कृष्टता ॥

|| आरवलपुष्पं विना जीवजीवपक्षिणः विरावविकासो नोत्पद्यते ॥

ब्वह् छुस् कार्तिकचू ज़न् ज़ून्
स्यठाह् खग् बिय मैज़ून्
वह्यककि रूंर्य कुख् ज़ोतान
ब्वह् छुस् पान दयालो ॥ ४७० ॥

ब्वह् छुस् स्यंज़ू त च़ह् कुख् साद
अकिय् नाद-स्दूतिन् यिम् ।
मांसमू छुस् त ब्वह् क्याह् ज़ान
ब्वह् छुस् पान दयालो ॥

च़ह् कुख् चैलूकुकु राज़
ब्वह् छुस् राजयंत्र् च़य् ह्यिमू ।
च़य् ह्यिहु कुस् कुह् सुय् ब्वह् मान
ब्वह् छुस् पान दयालो ॥

च़य् कुख् आत्म ब्वह् छुस् प्रान्
अकिस् ज्याय क्विह् मेलान् ।
च़ह् कुख् अम्टंय् त ब्वह् छुस् बान
ब्वह् छुस् पान दयालो ॥

च़ह् कुख् मालि-हंन्दिय् फंलि
ब्वह् छुस् पन् तथ् तंलि-तंलि ।
पन-स्दूत्य् मालि क्विह् ज़पान
ब्वह् छुस् पान दयालो ॥

अहं अस्मि कार्तिकमासस्य ज्योत्स्ना इव

अतिशयेन प्रसन्ना तन्वी च ।

वैशाखमासस्य सूर्यरूपः असि-त्वं प्रदीप्यमानः*

अहं अस्मि० ॥ ४७० ॥

अहं अस्मि सरला त्वं च असि साधुः

एकेनैव आह्वानेन आगच्छ-माम् ।

बालिका अस्मि अहं च किं जानामि

अहं अस्मि० ॥

त्वं असि त्रैलोक्यस्य राजा

अहं अस्मि महाराज्ञी तवैव सदृशी ।

त्वत्सदृशः कः अस्ति तमेव अहं मंस्ये

अहं अस्मि० ॥

त्वमेव असि आत्मा अहं अस्मि प्राणरूपा†

एकस्मिन् स्थाने स्वः मिलन्तौ ।

त्वं असि अमृतरूपः अहं अस्मि तत्पात्रम्‡

अहं अस्मि० ॥

त्वं असि मालायाः फलरूपः

अहं अस्मि सूत्रं तस्याः अधोऽधः§ ।

सूत्रेण मालया सन्ति जपन्तः (जपकर्तारः)

अहं अस्मि० ॥

---

* कार्त्तिकज्योत्स्नया कुङ्कुमपुष्पाणां विकासतरत्वं, येषां वैशाखमासस्रुधंस्य साहश्यं प्रसिद्धम् ॥ † प्राणानन्वितात्मनः स्थितिर्नास्ति ॥

‡ पात्रं विना अमृतस्यापि स्थितिर्नास्ति ॥

§ सूत्रं विना माला स्थिरीकर्तुं न शक्यते ॥

चऺह् कुख् वृश्चि-मञ्ज़् चऺन्द्रम्
    ख्यठाह् ख्यश्‌ कुन्युकु न गम् ।
रोहिन् छुस् व्वह् शूबान
    व्वह् छुस् पान दयालो ॥ ४७५ ॥
मेष-हन्दु सूर्य-भगवान्
    ख्यश्‌ आसान् कुख् तप्-मञ्ज़् ।
मेष-सूंत्य् चऺ कुय् यारान
    व्वह् छुस् पान दयालो ॥
मकरि-हन्दि छे बौम-दीव्
    च्याज़ंय् सीव् करय् न्यथ् ।
दृयु रऺतु कुय् न काँह् मकान
    व्वह् छुस् पान दयालो ॥
कऺज़्न-हन्दि प्रथमकि व्वद
    रछय् दद त नावद-सूंत्य् ।
ज्यख् यिम् छिम् लूख् गेलान
    व्वह् छुस् पान दयालो ॥
कर्कटि-हन्दि बृहस्पत
    छुस् पत पत चऺय् क़ारान् ।
ज्योतिश् चऺय् रऺतु गऺञ्ज़रान
    व्वह् छुस् पान दयालो ॥
मीनि-हन्दि शुक्र मन साविदान्
    प्रसन् पान रोज़तम् म्य ।

त्वमेव अपि वृषराशौ चन्द्रमाः

अतिशयेन प्रसन्नः, कस्यापि-वस्तुनः न खेदः (यस्य सद्भावात्)।

रोहिणीनक्षत्रं अस्मि अहं शोभमानम्*

अहं अस्मि० ॥ ४७५ ॥

मेषराशेः सूर्यभगवान्

प्रसन्नः भवन् अपि तस्य-मध्ये।

मेषराशिना तव अस्ति-ते मैत्रम्

अहं अस्मि० ॥

मकर-राशेः हे भौमदेवग्रह

तवैव सेवां करिष्यामि-ते नित्यम्

ईदृक् शोभनं अस्ति-ते न किंचित् स्थानम्

अहं अस्मि० ॥

कन्याराशेः प्रेमपात्र हे-बुधग्रह

पालयिष्यामि-त्वां क्षीरेण सिताविकारविशेषेण च।

शीघ्रं आगच्छ-मां सन्ति-मे लोकाः उपहसन्तः

अहं अस्मि० ॥

कर्कटराशेः हे-बृहस्पतिग्रह

अस्मि पश्चात् पश्चात् त्वामेव अन्विष्यन्ती।

ज्योतिर्विदः त्वामेव शोभनं गणयन्तः

अहं अस्मि० ॥

मीनराशेः हे-शुक्रदेव मनसा सावधानेन

प्रसन्नः स्वयं तिष्ठ-नाम-मां मां-प्रति।

---

* रोहिणीं विना वृषचन्द्रो न शोभते। इत्थं सर्वत्रापि स्वोत्कृष्टत्वं सूचयन्ती अप्रत्यक्षीभावोपालम्भवाक्यानि गायति तद्भङ्गिभङ्गिः स्वयमूह्यम् ॥

मनंकि खिर् छ्यथ् बावान
 व्वह् छुस् पान दयालो ॥ ४८० ॥
तोखि-हंन्दि ग्रनेसर
 व्वचुकु गर पनुनु कुय् ।
क्राउय् वार दारिय् च्रान
 व्वह् छुस् पान दयालो ॥
मिथुनि-मञ्ज़ खग् कुख् राह्
 हे पादग्राह् खख फोजि-मान् ।
संकटा-दख कुख् गालान
 व्वह् छुस् पान दयालो ॥
खिहमि-हंन्दि हर्षकि केत
 यमदूत-निग्र म्वकलावतम्
छ्यथ् खख् त दख् पुग्रान
 व्वह् छुस् पान दयालो ॥
लछ्मी-हंन्दि नारायण
 गयस् मन ग्ररन् च्रय् ।
चृह् कुख् बात्र-सूंत्य् तोठान
 व्वह् छुस् पान दयालो ॥
सावित्री-हंन्दि ब्रह्मा-जिय
 च्योनुय् रूफ् म्य यियि खग् ।
दर्शुन् दिम् छ्यथ् क्रारान
 व्वह् छुस् पान दयालो ॥ ४८५ ॥

मनसः रहस्यानि अक्षि-ते प्रकटयन्ती

अहं अक्षि० ॥ ४८० ॥

तुलाधरराशेः हे-शनैश्चर

(यत्) उच्चभावस्य गृहं स्वकीयं अस्ति-ते

अन्वेषिष्यामि-त्वां समाधेन धृत्वा ध्यानम् ।

अहं अक्षि० ॥

मिथुनराशिमध्ये प्रसन्नः असि-त्वं राहुः

हे सम्राट् ! सुखेन सैन्येन-सहितः ।

सङ्कटाख्यां-दशां अपि-त्वं नाशयन्

अहं अक्षि० ॥

(हे) सिंहराशेः हर्षयुत केतो

(त्वत्तमपुच्छेभ्यो) यमदूतेभ्यः उन्मोचय-नाम-माम् ।

अक्षि-त्वयि सुखं च दुःखं समर्पयन्ती

अहं अक्षि० ॥

लक्ष्म्याः-शक्तेः हे-नारायण (स्वामिन्)

गताहं मनसा प्ररणं तवैव ।

त्वं अपि भावेन (भक्तिमात्रेण) तुष्यन्

अहं अक्षि० ॥

सावित्रीदेव्याः हे-ब्रह्मन् (स्वामिन्)

तवैव रूपं मम आगमिष्यति मनोहरम् ।

दर्शनं देहि-मे अक्षि त्वां अन्विष्यन्ती

अहं अक्षि० ॥ ४८५ ॥

पार्वती-हन्दि परमेश्वर

यितम् गर पनुनु कुय् ।

हृदयम्-मञ्ज़् कुह् च्योनुय् थान्

ब्वह् छुस् पान दयालो ॥

ईश्वर कोन छुख् यिवान्

दर्शुन् कोन छुख् दिवान् ।

मंग्-दिल् कुख् न, कुख् लागान्

ब्वह् छुस् पान दयालो ॥

पालन् छुख् च़ह् म्याऩ् करान्

ब्वह् छुस् च्याऩ् सीव् करान् ।

छ्यास् तोठ् म्य महेशान

ब्वह् छुस् पान दयालो ॥

यहद्यन्-मञ्ज़् कुख् सन्निदान्

ग्रहदि-बल् तस म्य-ति काम् ।

लूकन्-मञ्ज़् छुस् मन्दछान्

ब्वह् छुस् पान दयालो ॥ ४ ॥

---

5. DESCRIPTION OF PĀRVATĪ IN THE FOREST. THE BEAUTY OF THE FOREST BLESSED BY HER PRESENCE. SHE ENTERS A LAKE AND, STANDING IN THE WATER, INVOKES ŚIVA.

दूयय्-पाठि शिव-लीला लंजू वनने ।

वनान् वनान् सदाशिव् लंजू वनने ॥ ४९० ॥

तिकूय् गय मस्य् रूदुस् न कुन्युकु होश् ।

फ्रंलिस् कोलकिस् सरस्-मञ्ज़् प्रेम-पंपोश् ॥

पार्वतीदेव्याः हे-परमेश्वरशिव

आगच्छ-नाम-मां गृहं स्वकीयं अस्ति-ते ।

हृदयस्य-मध्ये अस्ति तवैव स्थानम्

अहं अस्मि० ॥

हे-ईश्वर किं न असि आगच्छन्

दर्शनं किं न असि ददन् ।

कठोरहृदयः असि न, असि तदनुरूपं-कुर्वन्

अहं अस्मि० ॥

पालनां असि त्वं मम कुर्वन्

अहं अस्मि तव सेवां कुर्वन्ती ।

कृष्णां(ग्रन्थकर्तारं मां-)प्रति तुष्य, हे-महेशान

अहं अस्मि० ॥

ग्रहाणां-मध्ये असि संनिहितः

दुर्ग्रहाणामवस्थां तस्य ममापि अपनय ।

लोकानां-मध्ये अस्मि लज्जमानः

अहं अस्मि० ॥ ४ ॥

अतः परं वने यद्वृत्तं संपन्नं तत्पुरःसरं जले स्थित्वा समाधानं श्रीपार्वत्याः प्रस्तूयते ॥ ५ ॥

इत्थं-प्रकारेणैव शिवस्तुतिं प्रवृत्ता वक्तुम् ।

उक्त्वा उक्त्वा सदाशिवैकरूपा प्रवृत्ता भवितुम् ॥ ४९० ॥

तादृश्येव संपन्ना मत्ता, अवस्थितं-तस्याः न कस्यापि परिज्ञानम् ।

प्रफुल्लानि-तस्य भक्तिरूपस्य सरसः-मध्ये प्रेमरूपपद्मानि ॥

शिवंय् सांपञ्ज् दितुन् शिवनाथसंय् दिल् ।
पननि-पानंचू खबर् हॖ्जूस् न बिल्कुल् ॥
वनस्-मञ्ज़् छुह् दिवान् आंसू हॖ्सिकंटू ज़न् ।
शरन् गय ईश्वरस् पुशरिथ् स तन् मन् ॥
वनय् क्याह् तय् वनस् आंसि दन-बाग़े ।
यत्यन् माता भवानी बंकि लागे ॥
सुह् व्यकुल् ओसु कोताह् कर्मवानंय् ।
यमिस्-मञ्ज़् परम-शक्तिय होवु पानय् ॥ ४९५ ॥
वनय् कूतु तमि बुतराचू परम् स्वब् शोवु ।
यमिस्-प्यठ माजि भवानिय कदम् चोवु ॥
वनय् क्याह् आंसि यिम् कुलि दस्ताद ।
लंबुख् पारिज़ात-ख्वत कदर् व्याद ॥
तिमन् आंसिय् कुल्यन् यिम् शॊलिमंतिय् पोश् ।
सपंज़ू तुलसी ति डीशिथ् तिमन् बेहोश् ॥
वसवञ्ज़ आस पाञ्जिच नहर क्याह् खश् ।
वुछिय् म्वर्दर् तिहंन्दु गौव् नाबदस् गश् ॥
सबंज़् कछ्य् वथरिय् तल् पादनंय् दन् ।
सपंनु मखमल् त प्रशल्योव् आदनाह् ज़न् ॥ ५०० ॥
हवाह् कस्तूरंनाफ् ज़न् स्वर्गख्दार् ।
सपंदु आकाश-प्यठ वंकू अम्रंतचू दार् ॥
समिथ् ज्यानवार् करान् आंसि बोल-बाश्य ।
वनान् आंसि शिव शङ्कर अविनाश ॥

शिवरूपेव संपन्ना समर्पितं-तया श्रीशिवे-एव चित्तम् ।

स्वात्मनः प्रवृत्तिः स्थिता-तस्याः न अखिलतया ॥

वनस्य-मध्ये शार्णां ददती आसीत् मृगी इव ।

शरणं गता ईश्वरं समर्प्य सा तनुं मनः ॥

वक्ष्यामि किं (वक्तुं न शक्नोमि) तस्य वनस्य आसन् धन्य-भाग्यानि ।

यत्र जगन्माता भवानी भक्तत्वं अनुकरिष्यति ॥

तत् महारण्यं आसीत् कियत् (अनन्ततया) भाग्यशालि ।

यस्य-मध्ये परमेशशक्त्या प्रकटितः स्वात्मा ॥ ४९५ ॥

वक्ष्यामि कियत्, तया पृथ्व्या परमं मङ्गलं अवाप्तम् ।

यां-प्रति मात्रा भवान्या (महामायया) पदं स्थापितम् ॥

वक्ष्यामि किं आसन् ये वृक्षाः उत्थिताः ।

लब्धस्तैः पारिजातवृक्षात् आदरः अधिकः ॥

तेषां आसन् वृक्षाणां यानि प्रफुल्लानि पुष्पाणि ।

संपन्ना तुलसी अपि दृष्ट्वा तानि निश्चेष्टा ॥

अवरुहन्तः आसन् जलस्य झराः अतिशयेन सुन्दराः ।

अवलोक्य माधुर्यं तेषां, संभूता फाणितस्य मूर्च्छा ॥

हरिद्वर्णः तृणः आस्तरणीभूतः तले पादयोः द्वयोः ।

संपन्नः कौशेयवस्त्रविशेषरूपः प्रदीप्तः च आदर्श-एकः इव (निर्मलदीप्तिः) ॥ ५०० ॥

वायुः कस्तूरीमृगनाभ्युद्भवौषधिः इव सुगन्धपूर्णः ।

संपन्नः, आकाशात् अवतीर्णा अमृतात्मनो-जलस्य धारा ॥

समेत्य पक्षिणः कुर्वन्तः आसन् विरावान् ।

कथयन्तः (इव) आसन् शिव शङ्कर अविनाशेति ॥

ग्यवान् आस बागनंय्-मञ्ज़् कुकिल्ल गूगुः ।
    मल्लिथ् बस्माह् वनान् आस शिव शम्भुः ॥
सभिय् कुम्री प्रथम-सूंतिन् वनान् आसि ।
    च्य् कुय् वासुख् हय्य अस्य लोल्लञंय् फासि ॥
ह्वाह-सूंतिन् वनान् ओसु पन् कुल्यन्-हंन्दु ।
    करान् अस्य नालमंतु कुय् लोल् तंमि-संन्दु ॥ ५०५ ॥
वनान् ओसु पोज़ु ज्वयन्-हंन्दु हे-सदाशिव् ।
    रटन् शिवजौ तवय् ख्यम् चाव्-मंच् दव् ॥
समिय् सारिय् वनान् आसि हे-भवानी ।
    च़्ह् छ्यख् शिव-शक्ति-रूफ् असि बंक्ति च्यानी ॥
करनि आय् देविय-हंन्दु देव् दर्शुन् ।
    कंरुख् आकाश-प्यठ तस् पोश-वर्शुन् ॥
नज़र् चाव्न् वुछुन् अख् नागरादाह् ।
    वसिथ् तथ्-मञ्ज़् दिच़्न् लोलंच् समादाह् ॥
पंरुन् लीला, सदाशिव् शाद् सांपंनु ।
    प्रथम-सूंत्य् शिवनाथस् नाद् सांपंनु ॥ ५१० ॥ ५ ॥

6\. PĀRVATĪ SINGS A HYMN OF PRAISE TO ŚIVA, ALLUDING TO EACH DAY OF THE LUNAR FORTNIGHT.

त्रेल वोतु मेलनस् दर्शुन् म्य हाव्
    प्रथम-सरकिय् पंपोश् काव् ॥ ५११ ॥
अद्वेत रूंप कुख् कुनुय् आसवुनु
    अकि ज्योतिरूप-सूंत्य् न्यय् बासवुनु ।

गायन्त्यः आसन् उद्यानेष्वेव कोकिलाः गूगुः (इति शब्दम्) ।

परिमलय्य भक्त कथयन्त्यः आसन् शिव शम्भुः (इति) ॥

समेत्य पक्षिविशेषाः* प्रेम्णा कथयन्तः आसन् ।

तव अस्ति वासुकिः कण्ठे, अस्माकं प्रेमरूपाः (त्वदीयाः) पाशाः ॥

वायुना-संयुक्तः कथयन् आसीत् पर्णसमूहः वृक्षाणाम् ।

कुर्वत् अस्माकं आलिङ्गनानि अस्ति प्रेम तस्य ॥ ५०५ ॥

कथयत् आसीत् पानीयं अल्पकुल्यानां हे सदाशिव ।

ग्रहीष्यामि-तं श्रीशिवं, तेनैव अस्ति-मया आरब्धा द्रुतगतिः ॥

समेत्य सर्व-एव कथयन्तः आसन् हे-भवानि ।

त्वं असि शिवशक्तिरूपा वयं भक्ताः तवैव ॥

कर्तुं आगताः देव्याः देवाः दर्शनम् ।

कृतं-तैः आकाशात् तस्याः पुष्पवर्षणम् ॥

दृष्टिः दत्ता-तया, दृष्टं-तया एकं देवखातकम् ।

उत्तीर्य तस्य-मध्ये दत्तस्तया प्रेमात्मा समाधिः ॥

अधीता-तया स्तुतिः, सदाशिवः अतिप्रमोदभाक् संपन्नः (यतः) ।

प्रेम्णा शिवस्वामिनः आह्वानं संपन्नम् ॥ ५१० ॥ ५ ॥

प्रतिपदमारभ्य दैवसस्तुतिः क्रियते श्रीपार्वत्या ॥ ६ ॥

समयः प्राप्तः संगमस्य, दर्शनं मे प्रदर्शय

प्रेमात्मसरसः पद्मानि उपभुङ्क्ष्व ॥ ५११ ॥

अद्वैत(प्रतिपत्तिस्थि)रूपः असि एक-एव भवन्

स्वेन ज्योतीरूपेण नित्यं भासमानः ।

---

* कुर्मरि इति प्रसिद्धाः कोकिलसदृशाः पक्षिविशेषाः ॥

कुनुय् कुख् तवय् कुय् केवल नाव्

प्रथम-षरकिय् पंपोश् छाव् ॥

दय-वचन कुख् शिवशक्ति-रूफ्

दुयी चाविथ् कुख् प्रज़लवुनु दीफ् ।

दय-हंन्दि दय च्यय् कुह् रंतु स्वभाव्

प्रथम-षरकिय् पंपोश् छाव् ॥

त्रैलोक्य-नाथ् कुख् त्रिभुवन-सार्

त्रय-म्वन-सूत्य् कुख् करान् व्यवहार् ।

त्रिनेत्र-दारवंनि नज़राह् त्राव्

प्रथम-षरकिय् पंपोश् छाव् ॥

चतुर्भुज़ वातिथ् कुख् च़वा-पोर्

च़न् तरफन् छ़ाय् अवस्थाय च़ोर् ।

च़न् वीदन्-मञ्ज़ कुख् बक्ति-बाव्

प्रथम-षरकिय् पंपोश् छाव् ॥ ५१५ ॥

पंच़-म्वख आसवुनु कुख् शिव-जी

पान्च़न प्रानन् पैरवुनु च़्य् ।

दमि पान्च़-तरङ्ग तार् अन् दर्म-नाव्

प्रथम-षरकिय् पंपोश् छाव् ॥

शयि शयि* क़ाडय् कुम् च्योनु लोल्

शम्बखिस् कुमारजिय-सन्दु कुख् मोलु ।

शडचर् नाव् च्योनु ओशद् द्राव्

प्रथम-षरकिय् पंपोश् छाव् ॥

---

* षडीतिप्रपाठश्चममेतत् ।

(यतः) एक-एव असि तेनैव अस्ति-ते केवल-इति नाम

प्रेमात्मसरसः ० ॥

द्वाभ्यां लक्षणाभ्यां असि शिवशक्तिरूपः

द्वैतं त्यक्त्वा असि प्रज्वलन् दीप-इव ।

द्वितीयातिथेः* ईश्वर तवैव अस्ति शुभः स्वभावः

प्रेमात्मसरसः ० ॥

त्रैलोक्यनाथः असि त्रिभुवनसारभूतः

गुणत्रयेण असि कुर्वन् जगद्व्यवहारम् ।

हे-त्रिनेत्रधर शुभदृष्टिमेकां प्रसारय (अस्मासु)

प्रेमात्मसरसः० ॥

हे-चतुर्भुज व्याप्य असि चतुर्दिक्षु

चतुर्णां दिग्देशानां गृहीत्वा अवस्थाचतुष्टयम्

चतुर्षु वेदेषु असि भक्ति-भावरूपः

प्रेमात्मसरसः० ॥ ५१५ ॥

पञ्चमुखः वर्तमानः असि श्रीशिवः

पञ्चानां प्राणानां अलंकुर्वन् त्वमेव ।

अस्मात् संसारात्म(पाँच्‌तरन्-नाम्नो)नदीप्रवाहात् तारय, आनय (उत्पादय) धर्मरूपां-नौकाम्

प्रेमात्मसरसः० ॥

प्रदेशे प्रदेशे अन्वेषिष्यामि-त्वां, अस्ति-मे तव अतिप्रेम

षण्मुखस्य स्वामिकुमारस्य असि पिता ।

षडक्षरमन्त्रात्म नामधेयं तव (संसारस्य) औषधं उद्भूतम्

प्रेमात्मसरसः० ॥

---

* आषाढद्वितीयायां शिवोत्सवः प्रसिद्धः

मथ्-संग् मादन्-हन्दु सत्य-ह्लफ्
 सत्य-वादी कुख् कुय् न कँह् लीफ् ।
मत्सदाग्निव वथ् म्य सतंचू हाव्
 प्रथम-सरकिय् पंपोश् काव् ॥
अष्टस्वंज़ू सूंत्य् छय् कर् म्योनु पाय्
 अष्टदल-ह्रदयस्-मञ्ज़् च्यांज़् ज्याय् ।
अष्टमूर्त्ति-विष्णु कुख् च्य् मोच् दाव्
 प्रथम-सरकिय् पंपोश् काव् ॥
नव्युमु गर दर्सुकु च्योनु दर ध्यान्
 नव् द्वार् मुचरिथ् रट मन प्रान् ।
नव् निदान् बंरि बंरि छिय् चाव-चाव्
 प्रथम-सरकिय् पंपोश् काव् ॥ ५२० ॥
दशभुज़ नाव् च्योनु नागिन्द्र-हार्
 दहवंनि श्मशन्-हन्दु कुख् च्य् सार् ।
दहन् इन्द्रियनंय् म्यति शंमराव्
 प्रथम-सरकिय् पंपोश् काव् ॥
एकादश-रुद्र च्यानि बक्रिय् छिय्
 तिथुय् कर्त यिथु पर्ज़नावोथ् च्य् ।
अद कति रावि अस्य काहन् गाव्
 प्रथम-सरकिय् पंपोश् काव् ॥
बाहन् बुर्जन्-मञ्ज़् च्योनु व्यवहार्
 बाहन् यज्ञन्-मञ्ज़् च्योनु विस्तार् ।

सत्सङ्गात्मा साधूनां सत्य-रूपः

सत्यवादी असि अस्ति-ते न कश्चित् लेपः ।

हे-मन्नित्यकल्याणात्मन् मार्गं मे सत्यस्य प्रदर्शय

प्रेमात्मसरसः० ॥

अष्टसिद्धयः संयुक्ताः सन्ति-ते, कुरु मम उपायम्

अष्टदलयुक्तहृदयस्य-मध्ये तव स्थानम् ।

(पृथ्व्यादि)मूर्त्यष्टकात्मा-विष्णुः असि त्वमेव मोक्षं दापय-नः

प्रेमात्मसरसः० ॥

नवमं (अहराशिकुण्डलीरीत्या) गृहं धर्मस्य तव, धारयिष्यामि ध्यानं (ते)

नव द्वाराणि उद्घाट्य ग्रहीष्यामि मनसा प्राणान् ।

नव निधयः पूर्णाः पूर्णाः सन्ति-ते अच्छिद्राः

प्रेमात्मसरसः० ॥ ५२० ॥

हे-दशभुज, नाम तव नागेन्द्रहार-इति

दशानामेव दिशां असि त्वमेव सारभूतः ।

दशेन्द्रियाणि (तद्विषयवासनाश्च) ममापि शमय

प्रेमात्मसरसः० ॥

हे-एकादशात्मरुद्ररूप तव भक्ताः स्मो-वयम्

तथैव कुरु-नाम यथा उपलक्षयिष्यामः त्वामेव ।

तदा कुतो-नाम अविनङ्क्ष्यत् अस्माकं एकादशसंख्याकानाम् (एका) गौः*

प्रेमात्मसरसः० ॥

द्वादशसु मेषादिराशिरूपगृहविशेषेषु तव व्यवहारः

द्वादशसु (वाजपेयादि-)यज्ञेषु तव विस्तारः ।

---

* दशेन्द्रियाणां मनस एकादशस्य वाणी कुतो नाम विनष्टा भवेदिति भावः ॥

बाहन्स्वर्यनस्वर्यंच्योन् तीज़् नंनु द्राव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥
हेरंचू चुवंमू -हंन्दु कुख् रंतु फल्
राथ्-द्यन् आस्तिन् म्य च्यांज़्य् कल् ।
त्रयोदश-आत्मस्वर्यमी-तीर्थ मन् नाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥
चदाह् रंतन् द्राख् च्य् आसु बक्ति-बाव्
चदंशू-हंन्दि स्वामियो म्य-ति म्वकलाव् ।
पुनिमू-हंज़ू ज़ून् छ्यस् मत मन्दछाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥ ५२५ ॥
पुनिमू त मावंसि ब्रथ् दारि दारि
न्यथ् करहाय् पूज़् पोश् चारि चारि ।
लोलक्यन् पोशन् कर्तम् क्राव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥
कृष्णस् प्रीम् च्योन् यन-प्यठ ज़ाव्
च्यांज़् सीव् करने ज़न्मस् आव् ।
कालि मेलि वावस्-स्तूतिन् वाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥ ६ ॥

---

7. ŚIVA DISGUISES HIMSELF AS AN ASCETIC, AND COMES TO PĀRVATĪ TO TEST HER. HE URGES HER TO WORSHIP RĀMA, NOT ŚIVA.

मदाशिव् जूगि लागिथ् आसु लारान् ।
वनय् क्याह् हाल कमि आसु क़ाल मारान् ॥ ५२८ ॥

द्वादशसु सूर्येषु तव तेजः प्रत्यक्षं निर्गतम्

प्रेमात्मसरसः० ॥

शिवरात्र्युत्सवाधारभूतायाः त्रयोदशीतिथेः असि शुभं फलम्

रात्रिन्दिवं भूयान्नाम मम तवैव अनुरागचिन्ता ।

त्रयोदशात्मसूर्यस्य (मार्तण्डस्य) (त्रयोदशस्य स्वात्मसूर्यस्य वा) तीर्थे मनः संशोधय

प्रेमात्मसरसः० ॥

चतुर्दशरत्नरूपः उद्भूतस्त्वं त्वमेव, (यतः) आसीद् (देवासुराणां) भक्ति-भावः

हे-चतुर्दशीतिथेः स्वामिन् (तस्यां त्वदुपासकानां मुक्तिश्रुतेः) मामपि उन्मोचय ।

पूर्णिमातिथेः ज्योत्स्ना-इव असि मा-नाम लज्जय

प्रेमात्मसरसः० ॥ ५२५ ॥

पूर्णिमायां च अमावस्यायां व्रतानि धृत्वा धृत्वा

नित्यं कुर्यां-ते पूजां पुष्पाणि विचित्य विचित्य ।

हार्दात्मकानि पुष्पाणि कुरु-नाम-मे उपभोगम्

प्रेमात्मसरसः ० ॥

(ग्रन्थकृतः) कृष्णाख्यस्य प्रेम त्वदीयं यत्कालात्प्रभृति उत्पन्नम्

तत्र सेवां कर्तुं जन्मनि आगतः ।

कालेन संगंस्यति वायुना-सह वायुः (शरीरं नश्वरम्, भूततन्मात्रमात्रमवशिष्यते)

प्रेमात्मसरसः० ॥ ६ ॥

श्रीशिवस्य यतिरूपं धृत्वा पार्वतीवञ्चनाय परीक्षितुमागमनवृत्तं वर्ण्यते ॥ ७ ॥

सदाशिवः योगिनो-लिङ्गं अनुरूपं-धृत्वा आसीत् धावन् ।

कथयिष्यामि किं, वृत्तेन केन अभूत् सुतानि ददन् ॥ ५२८ ॥

हरन् मुषलाह् वलिथ् बस्माह् मलिथ् श्रास् ।
बनिथ् वन्वा॑सि त लागिथ् जूगि संन्यास् ॥
महामाया दपान् श्रोसु ब्रंम्रावन् ।
प्रथम् कोताह् छुह तस् म्योनु श्रज़्मावन् ॥ ५३० ॥
कुनुनु छुस् बाव-वानस् लोलुकुय् खन् ।
मनं॑चू कहवं॑टू ब्वद् लागस् छ्या सुह् कुन्दन् ।
गछ्यम् लोलं॑चू नदी ज्या॑री कमिस् कुन् ।
दह् गंज़्रा॑विथ् दितुन् श्रालव् तमिम् कुन् ॥
करव् संवाद् चह् कन् थाव् राज़-कूरिय् ।
कुह् क्याह् कर्मस् च्य पुश्र-प्योमं॑तु तिह् पूरिय् ॥
कुन्र्य्-ज़न्र् श्रथ् वनस्-मज़् क्याज़ि श्रायख् ।
करन्दु कुय् लोल् क़ारने कस् चह् द्रायख् ॥
मतन्-मज़् यिनु पज़्या दक़नय् वतन्-मज़् ।
गं॑ज़िथ् क्यम्खाव् वुलगं॑नि दि॑नि दतन्-मज़् ॥ ५२५ ॥
दं॑पुस् देविय स्य छ्यम् शिवनाथ-मं॑ज़ माय् ।
दं॑पुस् तं॑मि कुय् सुह् बेपर्वा॑य् है-हाय् ॥
गराह् श्रासान् छुह् शीतल् ज़न् सुह् कोपूर् ।
गराह् श्रासान् स्यठाह् कूदी स्यठाह् कूर् ॥
पकवुनु कुय् न वौदच वति-कुन् सुय् ।
यमिचू दछा गक़ान्-छ्यस् तिय् करान्-कुय् ॥
शकर्-वुठव् म कर् व्यन्र् शिवनाथ शिवनाथ् ।
सुनावता-हूँ तुझे श्रब मैं धर्म-की बाथ* ॥

---

* From here to the end of the chapter the second half of each line is in Hindī.

मार्गे चर्म वसित्वा भस्म परिमलयित्वा आगतस्तस्यै ।

भूत्वा वानप्रस्थः च अनुरूपयित्वा योगिनं संन्यासिनम् ॥

महामायात्मिकां-पार्वतीं चिन्तयन् आसीत् मोहयिष्यामि-ताम् ।

प्रेम कियन्मितं अस्ति तस्याः मम, परीक्षिष्यामि-ताम् ॥ ५३० ॥

विक्रीयं अस्ति-तस्याः भक्त्यात्मापयो प्रेमात्मैव स्वर्णम् ।

मनोरूपं शाणं अहं संयोजयिष्यामि अस्ति-कीदृक तत् स्वर्णं (सा शुद्ध-स्वर्णरूपा स्त किम्) ॥

संपत्स्यति-तस्याः प्रेमात्मिका नदी प्रवहन्ती कं प्रति ? ।

इत्थं संकलय्य दत्तस्तेन आह्वाननादः तां प्रति ॥

करिष्यावः संवादं, त्वं कर्णौ निधेहि हे-राजकन्ये ।

अस्ति किं कर्मणः (भाग्यस्य) तव अपूर्णीभूतं ? तत् पूर्ण-भविष्यति ॥

एकाकिन्येव अत्र वनस्य-मध्ये कुतो-नाम आगतासि ? ।

कस्य अस्ति-ते रागः ? अन्वेष्टुं कं त्वं निर्गतासि ? ॥

सप्तमे-वर्षे (सप्तवार्षिक्याः) आगमनं योग्यमस्ति-किं ईदृशेषु मार्गेषु ? ।

वसित्वा काममूल्यावाख्यं-बहुमूल्यवस्त्रं, निपत्य-संचारान् दातुं (योग्यं किं) लोष्टेषु ? ॥ ५३५ ॥

प्रत्युक्तं देव्या, मम अस्ति-मे श्रीशिवस्य प्रीतिः ।

प्रत्युक्तं-तस्यै तेन, अस्ति सः निर्भयः (निर्गौरवः) महत्कष्टमेतत् ॥

कदाचित् वर्तमानः अस्ति शीतलः सः कर्पूरः इव ।

कदाचित् भवन् अत्यन्तं क्रुद्धः अत्यन्तं क्रूरस्र ॥

आचरन् अस्त्येव न वेदस्य मार्ग-प्रति सः ।

यस्य (कार्यादेः) इच्छा संपद्यते-तस्य, तदेव करोति ॥

स्वादिष्टौष्ठाभ्यां मा कुरु अतःपरं शिवनाथ शिवनाथेति ।

श्रावयामि त्वां अधुना अहं धर्म्यां कथाम् ॥

करुन् ह्यत तफ् त ज़फ् श्रीराम-सन्दु नाव् ।
बजत लच्मी वही देवे रखो भाव् ॥ ५४० ॥

ज़पन् छुस् राथ्-द्यन् श्रीराम श्रीराम् ।
मुझे है कुछ नही उस-के सिवा काम् ॥

म्य छुम् न लूब् आमवुनु छुस् व्वह् परदेस् ।
मुझे सब कहते-हैँ जोगी-ज्यै आदेस् ॥

अयस्-क्यथ् छुय् फकय् म्य अख् कमण्डल् ।
अभी जाता-हूँ मैँ मण्डल्-ब-मण्डल् ॥

बनिय् सर्तलि ख्वन् कन् याव् च़्ह् म्यय् कुन् ।
अरे राजे-की कुमारी गल् मेरी सुन् ॥ ७ ॥

---

8. CONTINUATION OF THE FOREGOING. ŚIVA, IN HIS CHARACTER OF AN ASCETIC, ADVISES PĀRVATĪ TO DEVOTE HERSELF TO RĀMA, LAKṢMĪ AND KṚṢṆA.

The 8th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 545–552).

---

9. PĀRVATĪ'S REPLY. SHE TELLS THE DISGUISED ASCETIC TO GO TO THE DAṆḌAKA FOREST, WHERE HE WILL FIND THAT ŚIVA ALONE IS TO BE WORSHIPPED.

हतो सादो मतो वन्तम् म्य ड़क़ू कथ् ।
सतंचू कथ् चांवूमंचू क्यथ् रांवूमंचू वथ् ॥ ५५३ ॥

तिथुय् तफ् साद् च्य यिथु निर्मल् गछ़िय् मन् ।
दुयौ चावख् वुछख् पानय् सुह् हन्-हन् ॥

व्वह् बाबा-जौ वनय् च्यय् कुन् ज्यवाबाह् ।
अलख् बोलख् फ़लख् ज़न् रंतु ग्वलाबाह् ॥ ५५५ ॥

कर्तुं प्रवृत्ता-भव-नाम तपः जपं च श्रीरामस्य नामस्मरणरूपम् ।

महतीं विभूतिं स-एव दास्यति-ते भ्रातिषु भावनाम् ॥ ५४० ॥

जपन् अस्मि रात्रिन्दिवं श्रीराम श्रीरामेति ।

मम अस्ति किंचित् नहि तद्रहितं कार्यम् ॥

मम अस्ति-मे न लोभः, प्रवर्तमानः अस्मि अहं वैदेशिकः ।

मां सर्वे कथयन्ति हे-योगिनाथ आदेशोऽस्तु-ते (इति आचारोक्तिम्) ॥

हस्ते अस्त्येव केवलं मम एकः कमण्डलुः ।

अधुनैव गमिष्यामि अहं मण्डलान्मण्डलान्तरम् ॥

संभविष्यति-ते आरकूटस्य (इव) स्वर्णं, कर्णौ निधेहि त्वं मामेव (मदुक्तिं) प्रति ।

अङ्ग राज्ञः कुमारि वाचं मे शृणु ॥ १ ॥

आदेशपूर्वकमिव पुनर्वञ्चयितुं कथयति पार्वतीं प्रति श्रीशिवः ॥ ८ ॥

शिवायोगिरूपशिवयोः परस्परविवादः ॥ ९ ॥

रे साधो मा-नाम कथय-मे मे ईदृशीं कथाम् ।

सत्यस्य कथा संत्यक्ता (त्वया) अस्ति-ते विनष्टः मार्गः ॥ ५५३ ॥

तथैव तपः साधय, तव यथा निर्मलं संपत्स्यति-ते मनः ।

द्वैतं त्यक्ष्यसि द्रक्ष्यसि स्वयमेव तं निःशेषम् (विश्वमयम्) ॥

अहं हे-योगिरूप कथयिष्यामि त्वां प्रति प्रत्युत्तरम् ।

अलख् (-इति शिवसूचकं पदं) उच्चारयेश्चेत्, विकसिष्यसि सुन्दरं गलाब (कुमारी) पुष्पं इव ॥ ५५५ ॥

अगर् आज्ञा च़ह् म्यान्य् थावख् मनस्-मञ़् ।
गछ़िथ् सादख् च़ह् तफ् दण्डख्-वनस्-मञ़् ॥
द्यौ चावख् कपठ् थावख् न अख् ज्यव् ।
कहेँगी मैँ तुझे क्या है सदाशिव्* ॥
च्य़ कुय् मन् ऐन ख्वदै कामदास् खय् ।
बतावेँगी तुझे शिवनाथ् क्या है ॥
ननन् कुख् ज़ीव् त ख्वदै बनख् देव् ।
सुनाओँगी तुझे क्या है महादेव् ॥ ९ ॥

---

10. PĀRVATĪ CONTINUES HER ADVICE TO THE ASCETIC TO GO TO THE DANDAKA FOREST. HE WILL THERE FIND THAT ŚIVA IS ALL IN ALL, THAT HE ALONE EXISTS, THAT HE IS BRAHMĀ, BHAGAVAT, ALL THE GODS, AND ALL CREATION, AND THAT THERE IS NO DUALITY.

The 10th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 560–570).

---

11. ŚIVA'S REPLY. HE PRAISES PĀRVATĪ'S BEAUTY, AND ARGUES THAT SO LOVELY A PERSON AS SHE SHOULD NOT UNDERTAKE SUCH ASCETIC PRACTICES.

दंपुस् सादन् म्य-प्यठ् नाहख् गयख् तङ्ग् ।
करान् छ्यख् ज्यङ्ग् दय-पाठि गौव् न सत्सङ्ग् ॥ ५७१ ॥
कपठ् चाविथ् म्य वनुमय् मन् थविथ् साफ् ।
गरज़् क्याह् छुम् म्य च्य़य्-निश, कर् च़ह् इनसाफ् ॥
म्य छुम् फेरान् च़ह् छ्यख्-ना क्याह् खन्दर्-माल् ।
वनय् क्याह्, छुय् च्य़ गोमतु हाल बेहाल् ॥
म्य छुम् फेरान् च़ह् छ्यख्-ना स्वर्य निर्मल् ।
कमिय् कहनय् च्य़ दयु छ़ल् रटुय् ज्यङ्गल् ॥

---

* From here to the end of the section, the second half of each line is in Hindī.

यदि आज्ञां त्वं मदीयां निधास्यसि मनसि ।

गत्वा साधयिष्यसि त्वं तपः दण्डकारण्यमध्ये ॥

द्वैतं त्यक्ष्यसि कपटं निधास्यसि न एकं यवमात्रम् ।

वक्ष्यामि अहं त्वां कः अस्ति सदाशिवः ॥

तव अस्ति-ते मनः आदर्शः (इव) यदि अपनेष्यसि तन्मालिन्यं ।

कथयिष्यामि त्वां, श्रीशिवः किं-वस्तु अस्ति ॥

प्रत्यक्षतया-भासमानः असि-त्वं जीवः, यदि तु संपत्स्यसे देवः ।

श्रावयिष्यामि त्वां, किं-वस्तु अस्ति महादेवः ॥ ९ ॥

उपदेशादिव कथनं श्रीपार्वत्याः ॥ १० ॥

श्रीशिवस्य प्रत्युक्तिः ॥ ११ ॥

प्रत्युक्तं-तस्यै साधुना मदुपरि निरर्थं संपन्ना-त्वं क्रुद्धा ।

कुर्वन्ती असि युद्धमिव, अनेन-प्रकारेण भवति न सत्सङ्गः ॥ ५७१ ॥

कपटं विहाय मया कथितं-मया-ते मनः कृत्वा (स्थापयित्वा) शुद्धम् ।

प्रयोजनं किं अस्ति-मे मे तत्र-समीपे, कुरु त्वं विचारम् ॥

मम अस्ति-मे संतापः (शोकः), त्वं असि-नाम किंरूपा (अलौकिकी) सुन्दरी ।

कथयिष्यामि-ते किं, अस्ति-ते तव संपन्नं वृत्तं विपरीतम् (देहकान्ति-कार्श्यम्) ॥

मम अस्ति-मे संतापः (शोकः), त्वं असि-नाम सूर्य-इव निर्मल-रूपा ।

केन-नाम कृतं-केन-ते तव ईदृक् छलं (वञ्चनं) (येन हेतुनाश्रितं) गृहीतं-त्वया विपिनं (ईदृक्) ॥

म्य छुम् फेरान् च़ह् छ्यख्-ना तीश़-वुज़मल् ।
गछ़ख् मा व्वज़्‌न् च़ह् नाहख् मौगसंय् तल् ॥ ५७५ ॥
म्य छुम् फेरान् ़च्य चोवुथ् फर्श मखमल् ।
क्यथय्-पाठिन् गरि द्रायख् कंमि कंड़ूय् कल् ॥ ११ ॥

---

12. CONTINUATION OF THE FOREGOING. HE ADVISES HER TO GO HOME. ŚIVA IS NOT A HOUSEHOLDER. HE IS NOT SO GLORIOUS AS THE SUN, SO GRACIOUS AS VIṢṆU, OR SO RIGHTEOUS AS BRAHMĀ. SHE SHOULD WORSHIP THEM.

़च्य-सुफारिय् च़ाफ् ऐल सुपारिय्
गर गछ़् राज़-कमारिय् ॥ ५७७ ॥
मत-वंरिग्निय् छ्यख् ख्यत च्यत वारय्
मारय् मत कतं पनुनुय् पान् ।
सुह् कवय् ज़ानिय् करंज़् खानदारिय्
गर गछ़् राज़-कुमारिय् ॥
तस् स्तूरमतिसंय् कति दन-दोलथ्
मस्य् छुय् आनन्द-अम्टंथ् च्यथ् ।
नय् छुय् ग्रहस्थ् त नय् व्यवहारिय्
गर गछ़् राज़-कुमारिय् ॥
वनखय् तीज़-संस्तु सूर्य-भगवानंय्
रूंप छुय् बडि-बंडु देवन्-मञ़् ।
खसंञ़् छस् शूबिदार् रथ-सवारिय्
गर गछ़् राज़-कुमारिय् ॥ ५८० ॥
शूबिय् विष्णु-ज़ुव् लछ्मीवानंय्
सुय् शूबि-सानंय् श्याम-सुन्दर् ।

मम अस्ति-मे शोकः, त्वं असि-नाम तेजस्विनी-विद्युत् (इव)
गमिष्यसि मा-स्वित् अधुना त्वं निरर्थमेव मेघमण्डलस्यैव तले
(तिराधानम्) ॥ ५७५ ॥
मम अस्ति-मे शोकः, त्वया संत्यक्तं शयनीयकं मखमलाख्यबहुमूल्या-
स्तरणोपेतम् ।
केनैव-प्रकारेण गृहात् निर्गतासि, केन समुद्भाविता-तव दुरिच्छा ॥११॥

श्रीपार्वतीं प्रति विनयदानपूर्वकं श्रीशिवः कथयति ॥ १२ ॥

चित्स्फारमास्वादय, अद्धि एलाफलानि पूगफलानि(च)
गृहं गच्छ हे-राजकुमारि* ॥ ५७७ ॥
सप्तवार्षिक्येव असि भुङ्क्ष्व-नाम पिब-नाम मधु-म्
हतकं मा कुरु-नाम स्वकीयं आत्मानम् ।
सः (शिवः) कुतो जानाति क्रियां गार्हस्थ्यस्य (कुटुम्बभरणस्य)
गृहं गच्छ० ॥
तस्य भस्मपरिमलिताङ्गस्य कुत्र धनानि-द्रव्याणि
प्रमत्त-इव अस्ति स्वातन्त्र्यानन्दामृतं पीत्वा ।
नहि अस्ति गृहस्थः, पुनः नहि व्यवहारं-कुर्वन्
गृहं गच्छ० ॥
मन्यसे-चेत् तेजस्वी (वरणयोग्यः) सूर्य-भगवानिव
रूपेण अस्त्येव अनुत्तरः देवानां-मध्ये ।
वाहनरूपेण अस्ति-यस्य शोभमानं रथवाहनमेव
गृहं गच्छ० ॥ ५८० ॥
अनुरूपो-भवेत्तव (सः) श्रीविष्णुः (यो) लक्ष्मी(महाशोभा)वान्
स-एव सुषमयोपेतः श्याम-सुन्दरः ।

---

* चित्स्फारास्वादपूर्वकम् अचित्स्फारं ग्रासीकृत्य, गृहं स्वात्मशम्भुलीनतां प्रयाहीति भावः । एतदनुरूप एवार्थोऽत्र चिन्त्यः ।

तमिय् द्यथ् ज़गतस् अवतार् दारिय्
गर गक़् राज़-कुमारिय् ॥

दपखय् ब्रह्मा ति कुय् ग्वनवानय्
वौद् बखनानय् न्यथ् सथ्-ह्वफ् ।
संसार् कुह् व्यपदावान् चपारिय्
गर गक़् राज़-कुमारिय् ॥

दूम् च्रावथ् छ्यख् कस् पथ् लंजमंच्
संकल्प-कल्प ज़न् गंजमंच् ज़ून् ।
कहन्दि बापथ् छ्यय् दूच् लाच्यारिय्
गर गक़् राज़-कुमारिय् ॥

वुछि वुछि च्यय्-कुन् ताव् कुस्-न अननय्
वननय् कुसय् व्यज् छ्यतकार-पुछ्य् ।
मन् थव् प्रसन् रोज़् बोज़् कन् दारिय्
गर गक़् राज़-कुमारिय् ॥

ह्यय् ह्यय् यमि-मंज़् प्रय् छ्यय् गननय्
च्रावथ् सुह् चलिय् वननय्-मज़् ।
वूज़मंतु कुय् साद् कस् द्राय् सारिय्
गर गक़् राज़-कुमारिय् ॥ ५८५ ॥

गम-रंस्तु वुछान् कुस् मज़् व्यवहारस्
अमदम् फीरि फीरि संसारस् ।
कम् कम् राज़ कम् कम् संसारिय्
गर गक़् राज़-कुमारिय् ॥

तेनैव अस्मिन् जगति अवताराः धृताः

गृहं गच्छ० ॥

(अथवा) मन्यसे-चेत् ब्रह्मा अपि अस्ति गुणवानेव

वेदं अभ्यसन् नित्यं सत्यरूपः ।

संसारं अस्ति उत्पादयन् समन्तादेव

गृहं गच्छ० ॥

एतान् विहाय, असि-त्वं कस्य पश्चात् लग्ना

(नित्यचिन्तन-)संकल्पकलनया गलिता इव ज्योत्स्ना (असि)।

कस्य कृते अस्ति-ते इयती दुर्गतिः

गृहं गच्छ० ॥

दृष्ट्वा प्रति त्वां सहनधर्मं अस्मि न स्वीकुर्वन्

कथयन्नेव अस्मि-त्वां अधुना हितकाराय ।

मनः निधेहि, प्रसन्नं (प्रसन्ना) तिष्ठ, शृणु कर्णौ निधायैव

गृहं गच्छ० ॥

कष्टं कष्टं यस्य प्रीतिः अस्ति-ते घनीभवन्ती

अपहाय सः अपयास्यति (त्वां) वनानामेव-मध्ये ।

श्रुतं अस्ति-त्वया (प्रसिद्धमेतत्) यतयः कस्य संपन्नाः स्थिराः

गृहं गच्छ० ॥ ५८५ ॥

निर्भयः पश्यन् अस्मि मध्ये व्यवहारस्य

स्वेच्छानुकूल्येन परिवृत्य संचारं-गताः (आश्रिताः) संसारस्य ।

के के-नाम राजानः, के के संसारिणः (अनेऽपि बहवो महैश्वर्या महाराजाः सन्ति)

गृहं गच्छ० ॥

त्याग-वैराग-रुस्तु रोज़् व्यवहारौ
व्यवहार-मञ़् व्पकारौ आस् ।
कृष्ण कर् राग-द्वेश-रस्तु खानदारिय्
गर गछ् राज़-कुमारिय् ॥ १२ ॥

---

13. PĀRVATĪ ANGRILY REPROACHES THE DISGUISED ŚIVA, AND ASSURES HIM THAT HE IS ATTEMPTING AN IMPOSSIBLE TASK IN APPEALING TO HER.

हतो सादो कपठ् सोरुय् वनान्-कुख
न च़य् जूगी न च़य् मञ़न् ननान् कुख् ॥ ५८८ ॥
हिहिय् फम्ब-डौँगि त हायख् कञ़ अनान् कुख् ।
व्वह् कँह् बोज़य् न, चय् नाहख् क्यनान् कुख् ॥
अवस् खनवट-सूतिन् खड् खनान् कुख् ।
अवस् मागस् अन्दर् ग्रौनाह् कनान् कुख् ॥ ५८० ॥
वनान् खाराह् फलचू, हाराह् रनान् कुख ।
गछ़िथ् व्वलरस् च़ह् नावद्-फलि कुनान् कुख् ॥ १३ ॥

---

14. CONTINUATION OF PĀRVATĪ'S SPEECH. SHE THREATENS HIM AND PROCLAIMS ŚIVA AS THE ONE OBJECT OF WORSHIP.

न च़ह् कुख् जूगि त न च़ह् संन्यास् ।
बस्राह् मलनुकु आसिनय् पास् ॥ ५८१ ॥
अलमडक् सूत्य् कुय् कस्मथ् माफ् ।
पाफ् मा खस्यम्, न-त दिमहाय् ग्राफ् ।
यिथु पशिहिय् तिथु करहाय् त्रास् ।
बस्राह् मलनुकु आसिनय् पास् ॥

(ग्रन्थकृतः स्वोपदेशः) त्यागेन-वैराग्येण-सहितः तिष्ठ व्यवहारकृत्

व्यवहारस्य-मध्ये परोपकारशीलः भव ।

हे-तृष्णाख्य कुरु रागेण द्वेषेण (च) रहितः गार्हस्थ्यम्

गृहं गच्छ० ॥ १२ ॥

सक्रोधोपालम्भमिव प्रतिवदति पार्वती ॥ १३ ॥

रे साधो कपटं सर्वमेव कथयसि ।

न त्वमेव योगी न त्वमेव सज्जनः (भासमानः) प्रत्यक्षीभवन्नसि ॥ ५८८ ॥

सावूघ्यं पिचु-पिण्डानि तुलाः च शिलाः आनयन्नसि* ।

अहं किंचित् श्रोष्यामि न, त्वमेव निरर्थं (आयासेन) छिन्नीभवसि ॥

निरर्थमेव कफोणिना गर्तं खनन्नसि ।

निरर्थमेव माघमासस्य मध्ये हिममिव विक्रीणासि ॥ ५९० ॥

कथयन् (साधमानः) खारीप्रमाणं† फलस्य (तण्डुलादेः),

शारीमाणं (अल्पमेव) पचन्नसि ॥

गत्वा (च) वुलराख्यमहापद्मसरसो-मध्ये त्वं फाणितखण्डानि पातयन्

(माधुर्यसंपादनाय) असि ॥ १३ ॥

पूर्ववदेव पुनर्वदति श्रीपार्वती ॥ १४ ॥

न त्वं असि योगी न च त्वं संन्यासी ।

भस्मनः परिमलनस्य भूयात्ते शान्तिः (मत्तः) ॥ ५९२ ॥

कूष्माण्डफलविशेषसंभूतः-कमण्डलुः सहभूतः अस्ति-ते, (तेन) कृता-मया शान्तिः ।

(बिभेमि) पापं मा-स्यात् रुष्टं-भवेन्मे, अन्यथा अदास्यं-ते शापम् ।

यथा भवेत्-ते-समुचितं, तथा अकरिष्यं शासम् (दण्डम्) ।

भस्मनः परिमलनस्य०॥

---

* असमञ्जसमेव वदसीति भावः ।

† खारी-षण्णवतिसेढकप्रमाणमुच्यते ।

वंनुय् च्यय् कँह् कुन शिवजौ च्य दय् ।
ज़न् पतिमिय् दह् आमंति क्रिय् ।
महाकालन् कुय् करमंतु ग्रास् ।
वस्राह् मलनुकु आसिनय् पास् ॥
कलि-कालन् मा पान् होवुय् ।
सूँचमंतु सोरुय् कर्म् रोवुय् ।
चान्द्रायन् चाफ् कर् व्पवास् ।
वस्राह् मलनुकु आसिनय् पास् ॥ ५९५ ॥
कन् दारिथ् रोज़् बोज़् संवाद् ।
च्यय् याव् तस् कुन् कथ् याव् याद् ।
अद् कुख् साद् तय् अद् वनुवास्
वस्राह् मलनुकु आसिनय् पास् ॥
पंपोश् हिहि क्रिय् तसंन्दिय् पाद् ।
सुय् स्वद्-सादन्-हंन्दु कुय् साद् ।
सुय् राज़योग् सुय् प्रान-अभ्यास् ।
वस्राह् मलनुकु आसिनय् पास् ॥
कनस् कर् यफ् अद वनस् मज़् फेर् ।
दर्मच लर्य छय् कर्मचू हेर् ।
दति-थोर् शिव शिव करवुनु आस् ।
वस्राह् मलनुकु आसिनय् पास् ॥
कृष्ण च्योनु मोलु त मांजू कुय् ईश्वर् ।
लोल सान् बोल् शा-शिव शङ्कर् ।

कथितं-त्वया कथं किमपि अस्ति-न श्रीशिवः त्वया इत्यम् ।

प्रायः अन्त्यसमयस्य दिनानि आगतानि सन्ति-ते ।

महाकालेन अस्ति-ते कृतः ग्रासः ।

भस्मनः परिमलनस्य० ॥

कलियुगेन किंनाम स्वात्मा प्रकाशितस्ते ? ।

(येन) संचितं सर्वमेव सत्कर्म नष्टं-ते ।

व्रतं चान्द्रायणाख्यं चर कुरु (अनुतिष्ठ) उपवासान् (अनशनव्रतानि) ।

भस्मनः परिमलनस्य० ॥ ५९५ ॥

कर्णौ निधाय समातिष्ठ शृणु सत्संवादम् ।

चित्तं समाधत्स्व तं (शिवं) प्रति, कथां निधेहि स्मृतौ ।

ततः असि-त्वं साधुः तथा ततः वानप्रस्थश्च ।

भस्मनः परिमलनस्य० ॥

पद्मपुष्पसदृशौ स्तः तस्य (शिवस्य) पादौ ।

स-एव सिद्ध-साधूनामपि अस्ति सद्गुरुः ।

स-एव राजयोगः स-एव प्राणाभ्यासकर्म ।

भस्मनः परिमलनस्य० ॥

कर्णस्य कुरु हस्तग्रहणं ततः वनस्य मध्ये संचर (हस्तेन कर्णग्रहणं नाम शपथविशेषः) ।

धर्मरूपे संनिवेशे अस्ति सत्कर्मरूपा अधिरोहिणी ।

इतः-परं शिव शिवेति कुर्वन् भूयास्त्वम् ।

भस्मनः परिमलनस्य० ॥

हे-कृष्णाख्य-स्वात्मन्*, तव पिता माता च अस्ति-ते ईश्वरः ।

सातिप्रेमभक्त्या रटमानो-भव शिवेति शंकरेति ।

* ग्रन्थकर्तुः स्वं प्रति विनयनम् ।

ज़न्म ज़न्म आसख् तसन्दुय् दास् ।
बस्माह् मलनुकु आसिनय् पास् ॥ १४ ॥

---

15. ŚIVA, PLEASED WITH PĀRVATĪ'S CONSTANCY REVEALS HIMSELF IN HIS PROPER FORM, AND PRAISES THE VIRTUES OF CONSTANCY AND DEVOTION.

शरन् डीशिथ् फिरनु ज़ूगिस् वर्न् प्योस् ।
सदाशिव-जी तिथुय् साँपनु यिथुय् आसु ॥
सतुकु संवाद् बूज़िथ् साद् खश् गव् ।
शरन् डीशिथ् बन्योव् ज़ूगिस् सदाशिव् ॥
सतुकु संवाद् छुय् ज़ि कद्रथ् करान् नंज़् ।
सतकि संवाद-सूत्य् छय् कज़ गछ़ान् यंज़् ॥
सतुकु संवाद् ज़ि नेचन् छुय् अनान् गाश् ।
सतुकु संवाद् ज़ि पापन् छुय् करान् नाश् ॥
सतुकु संवाद् बूज़िथ् मन् च़्ह् खश् यव् ।
सतुकु संवाद् छुह् पानय् सत्-सदाशिव् ॥
शरन्-गछ़नुय् चनस्-मज़् मोच् दावान् ।
शरन् गछ़नुय् छुह् लूकालूख् हावान् ॥
शरन्-गछ़नुय् करान्-छुय् खात्मचूय् ज़ान् ।
शरन्-गछ़न छुह् हावान् खात्म-शिव् पान् ॥ १५ ॥

(येन) जन्मनि जन्मनि भविष्यसि तस्यैव दासः ।
भक्तमनः परिमलनस्य० ॥ १४ ॥

श्रीपार्वत्याः सकोपोपालम्भप्रतिभाषितोत्तरं दृढभक्तिनिश्चयं परीक्ष्य श्रीमहादेवस्य लिङ्गिवेशपरावृत्त्या स्वरूपसाक्षात्कारवृत्तम् ॥ १५ ॥

शरणापन्नतां दृष्ट्वा परिवर्तयितुं योगिलिङ्गिनः (शिवस्य) लिङ्गित्वं आपतितं-
तस्य (लिङ्गित्वं त्यक्त्वा स्वरूपमास्थित इत्यर्थः)।
(अर्थात्) श्रीसदाशिवः तादृगेव संपन्नः यादृगेव आसीत् (वस्तुतः)
॥ ६०० ॥
वास्तवं संवादं श्रुत्वा साधुः (योगिलिङ्गी) संतुष्टः संपन्नः ।
शरणापन्नतां दृष्ट्वा संपन्नं योगिलिङ्गिनः (वास्तवं) सदाशिवत्वम् ॥
सत्यस्य संवादः अस्ति हि वाङ्मानसातीतं (वृत्तं) कुर्वाणः प्रत्यक्षम् ।
सत्यस्य संवादेन अस्ति शिलायाः भवन्ती नवनीतता (कठोरस्य मार्दवं संपद्यते इत्यर्थः) ॥
सत्यस्य संवादः नाम अन्धनेत्रयोरपि अस्ति जनयन् सुप्रकाशम् ।
सत्यस्य संवादः हि पापिपापानां संभवति कुर्वन् विनाशम् ॥
सत्यस्य संवादं श्रुत्वा मनः त्वं संतुष्टं संनिधेहि ।
सत्यस्य संवादः (तत्तत्स्वरूपः) अस्ति स्वयमेव सत्सदाशिवः ॥
शरणापन्नता क्षणमात्रकाले-एव मोक्षावस्थां दापयति ।
शरणापन्नतैव संभवति लोके-आलोकं (संसारे सत्प्रकाशं) प्रदर्शयन्ती ॥ ६०५ ॥
शरणापन्नतैव कारयति स्वात्मरूप-परिज्ञानम् ।
शरणापन्नतया संभवति प्रदर्शयन् स्वात्मरूपः-शिवः स्वस्वरूपम् ॥ १५ ॥

---

16. DESCRIPTION OF THE GLORIOUS APPEARANCE OF ŚIVA AS HE REVEALED HIMSELF TO PĀRVATĪ.

The 16th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 607–617).

---

17. PĀRVATĪ SEES ŚIVA IN HIS PROPER FORM, AND BEGINS TO SING HIS PRAISES.

वुछुन् जूगिश् बन्योमंतु व्याख् रंगा ।
खशिथ् वृशबस् वशान् तस् शेर गंगा ॥ ६१८ ॥
सफेद आंशू तस् तन् ज़ि शन् निर्मल् सुह् कोपूर् ।
करोर् सूर्यन्-हन्दि यंदु क्याह् वन तसंन्दु नूर् ॥
अयन् दन् ह्यथ् सुह् पंपोशाह् चिशूलाह् ।
तियथ् तमि पंछ् दाश-वावंचू खास लीला ॥६२०॥१०॥

---

18. PĀRVATĪ'S HYMN IN PRAISE AND AWE OF ŚIVA. SHE ENTREATS HIM TO TAKE HER FOR HIS SPOUSE. HE PROMISES TO GRANT HER PETITION, AND TELLS HER TO GO HOME AND WAIT FOR NĀRADA.

हे शिव शंकर परमेश्वर हर ।
भस्मादर काल-संहारी ॥ ६२१ ॥
अमरनाथंकि अकाल अमर
व्वह् मर च्यय्-पत ह्यथ् सारी ।
सुय् ज़िन्द मरन् कुह् देवन् ति आसु़र
भस्मादर काल-संहारी ॥
सतंचू वथ् हावुनु कुस् सद्श्वर
च़्यय् कुस् महा-व्यचा़री ।

श्रीपार्वतीमोहचिकीर्षयागतस्य श्रीशिवस्य तदनुरूपलिङ्गिरूप-वर्णनं हिन्दीभाषया ॥ १६ ॥

श्रीशिवस्य योगिलिङ्गितात्यागोत्तरं स्वस्वरूपावस्थान-दर्शनम् ॥ १७ ॥

दृष्टं-तया योगिपूर्वरूपस्य संपन्नं अन्यत् स्वरूपम् ।

(यथा) आरुह्य वृषभं (वृषभारूढः सः) प्रस्रवन्ती तस्य शिरस्तः गङ्गा ॥ ६१८ ॥

शुक्लवर्णा आसीत् तस्य मूर्तिः हि इव निर्मलं सः (अभूत्) कर्पूरम् ।

कोटिसंख्य-सूर्याणामप्याधिक्येनाभूत्, किंनाम कथये (यत्) तस्याभूत् प्रभाप्रकाशः ॥

हस्ताभ्यां द्वाभ्यां गृहीत्वा सः (अभूत्) कमलं त्रिशूलं (च) ।

तावत् (तादृक्स्वरूपं दृष्ट्वा) तया (पार्वत्या) अध्येतुं-प्रस्ताविता दासाचरणस्य शुद्धा स्तुतिः ॥ ६२० ॥ १७ ॥

तत्स्वरूपदर्शनमनु श्रीशिवं प्रति पार्वत्याः स्तुतिरियम् ॥ १८ ॥

हे शिव जगत्कल्याणकर परमेश्वर (भवभय-)हर ।

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग महाकालसंहारकर्तः ॥ ६२१ ॥

हे-अमरनाथाख्यक्षेत्रनिवास, अनन्त (वा तत्क्षेत्राश्रयाणां कालहरण) मृत्युहीन ।

अहं मरिष्यामि (उपहारीकुर्यां स्वात्मानं) त्वामुद्दिश्य सह-धृत्वा सर्वपरिवारम् ॥

तदेव जीवदवस्थयापि मरणं समस्ति देवानामपि आश्चर्योत्पादकं (दुर्लभं) ।

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

तत्त्वज्ञानस्य मार्गं प्रदर्शयन् असि सद्गुरुमूर्तिः ।

त्वमेव असि सन्महाविवेककृत् ॥

च़्य् कुख् प्रश्न् त च़्य् कुख् व्वत्तर
भस्मादर काल-संहारी ॥
च़्य् कुख् माता पिता च़र-अच़र
च़्य् कुख् बांदव् त बंद् सारी ।
च़्य् कुख् पनुनु त च़्य् कुख् व्वपर
भस्मादर काल-संहारी ॥
च़्य् कुख् विष्णुरूप महेश्वर हे हर
संसारस् आख् अवतारी ।
राचस् गालिथ् बक्थ् कड्य् खर
भस्मादर काल-संहारी ॥ ६ २ ५ ॥
वीदंचू ग्रोबा कुख् च़ह् विद्यादर
च्य् वातिय् कुख् च़्वापारी ।
कृपा कर्त्तम् कुम् च्योनु आसर
भस्मादर काल-संहारी ॥
गंगाय गयाय प्रयाग पुष्कर
धर्मकि फल पाप-न्यवारी ।
च़्य् देवन्-देव् कुख् महेश्वर
भस्मादर काल-संहारी ॥
न्यथ् सुलि व्वथहा पतिमि पहर
च़रनन् लगहाय् ध्यान पारी ।
दया म्य कर्तम् दया-सागर
भस्मादर काल-संहारी ॥

त्वमेव असि सत्प्रश्नरूपः त्वमेव च असि उत्तररूपः ।

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

त्वमेव असि माता पिता चराचरात्म-जगतः

त्वमेव असि बान्धवरूपश्च संबन्धिरूपश्च सर्वं (बन्धवः संबन्धिनश्च सर्वं त्वमेव)

त्वमेव असि स्वीदः त्वमेव च असि परः

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

त्वमेव असि विष्णुरूपः महेश्वरः (जगत्पालकः) हे हर (जगल्लयकर्तः)

संसारे आगतस्त्वं अवतारेण ।

राक्षसान् विनाश्य (मुक्तिकरी) भक्तिः कृता-त्वया स्थिरा

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥ ६२५ ॥

वेदस्य शोभा (सारगम्यः) असि त्वं हे-विद्याधर (सर्वविद्याश्रय)

त्वमेव व्यापकः असि सर्वतः ।

दयां कुरु-मयि, अस्ति-मे तव अवलम्बः

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

श्रीगङ्गायां गयातीर्थे प्रयागतीर्थे पुष्करतीर्थे

हे-सद्धर्मफलदातः (तथा) पापनाशन ।

त्वमेव देवानां देवः असि हे-महेश्वर

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

नित्यं सुवेलायां (ब्राह्ममुहूर्ते) उत्तिष्ठेयं रात्र्यन्त्यप्रहरे

(ते) चरणयोः येजयेयमात्मानं समाधिं धृत्वा ।

दयां मयि कुरु-मयि हे-दया-सागर

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

महाराज़ बनिथ् यितम् ज़टादर
सूंत्य् ह्यथ् शूबिदार् सवारी ।
कृपा कर्तम् वर्तम् म्य स्वयंवर
महादेवन् काल-संहारी ॥
शिवनाथन् तोर दंपुनस् ब्वह् तिय् कर
यिय् वनहाम् तिय् राज़-कुमारी ।
स्वश् रोज़् स्वख-सान् गछ् व्वन् पनुनु गर
भस्मादर काल-संहारी ॥ ६२० ॥
शॅछि ह्यथ् वातिय् नारद-मुनीश्वर
करनावि खांदरंचू तयारी ।
यिमय् त निमथ् हालंय् गछिय् सर
भस्मादर काल-संहारी ॥
च्योनु म्य-ति छुषस् प्रथम्-दिगंबर
च्यान्य् बकुथ् छम् सदारी ।
श्रोशद् मनश् ज़प न्यथ् शङचर
भस्मादर काल-संहारी ॥ १८ ॥

---

19. ŚIVA COMFORTS THE AWE-STRICKEN PĀRVATĪ. HE PROMISES TO MARRY HER IN HER FATHER'S HOUSE, AND RETURNS TO KAILĀŚA.

महदेवन् दंपुस् अज़-हद् कंरुथ् तफ् ।
ब्वह् कंरुथस् स्वश् स्यठाह् दफ् क्याह् गछिय् दफ् ॥ ६५२ ॥
यिछख् यंदुवय् त पख् म्यथ्-सूंत्य् चृह् वुम्न्क्यन् ।
पकख्-नय् अद करुन् क्याह् गछि तिह् च्य् वन् ॥

महाराजः (वरः) भूत्वा आगच्छेः-मे (मद्वरणाय) हे-जटाधर
सह धृत्वा शोभमानां जन्यशादिततिम् ।
कृपां कुरु-मयि वृणुयाः-मां मां स्वयंवरेण
हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥
श्रीशिवनाथेन उत्तरं कथितं-तस्यै अहं तदेव कुर्याम्
यदेव कथयेः-मां तदेव हे-राजकुमारि ।
प्रसन्ना भव सुखेन गच्छ अधुना स्वीयं गृहम्
हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥ ६३० ॥
संदेशं धृत्वा प्राप्नुयात्-ते नारदमुनीश्वरः
कारयिष्यति विवाहोत्सवस्य सज्जनाम्
आगच्छेयं-ते नाम सह-नयेयं-त्वां शीघ्रमेव भवेत्ते सुज्ञातम्
हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥
तव ममापि कृष्णाभिधस्य (ग्रन्यकृतः) प्रेम (अस्ति) हे-दिगम्बर
तवैव भक्तिः अस्ति-मे प्रोन्नताधिकारित्वम् ।
भवौषधभूतं मन्त्रं जपेयं नित्यं षडक्षरात्मकम् ।
हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥ १८ ॥

श्रीपार्वत्यास्तपःसंतुष्टः श्रीमहादेवः पुनरपि तत्प्रशंसनोत्तरं वरदित्सया संवदति ॥ १९ ॥

श्रीमहादेवेन कथितं-तस्यै अत्युत्कृष्टं कृतं-त्वया तपः ।
अहं कृतस्त्वयाहं प्रसन्नः अतिशयेन कथय किं इष्टं-तव कथय ॥ ६३३ ॥
इच्छसि यदि तु आयाहि मयैव-सह त्वं अधुना ।
आयासि-न-चेत् ततः कर्तव्यं किं अस्ति तत् त्वमेव वद ॥

दंपुस् तमि छम् म्य यिच्छा हिमाल-संन्दु यिख् ।
त्रिकोटी देवता ह्यथ् तंति म्य वरिथ् निख् ॥ ६ ३ ५ ॥
दंपुस् तंमि तोर सोरुय् चोनु कुह् मंज़ूर् ।
ब्वह् कुस् च्यय् स्तुंति-स्तुंतिनंय् कुस्-न कँह् दूर् ॥
यिह् श्रामंवख् ब्वह् तथ्-कुन् न्यथ् थवय् च्यथ् ।
सश्रादथ् कुम् सश्रादथ् कुम् सश्रादथ् ॥
ब्वह् यूरि सोज़ख् सत-ऋंषि ह्यथ् अरुन्धथ् ।
मुकर्रर् तिम् करन् द्रति खांदरंचू कथ् ॥
तिमन् पत पान नारद-ऋंषु ब्वह् सोज़न् ।
लद्ख् शंकि तिम् तसङ्य वांनिय बोज़न् ॥
चह् गछ् ब्वज़् माज्य-मांलिस् माज्यराह् वन् ।
द्रह् बूज़िथ् यिथु लदन् तिम् हनि-प्यठ् हन् ॥ ६ ४ ० ॥
ब्वह् कुस् शिव् शक्ति-रूंप वांतिथ् चपोरुय् ।
यमिस् दितु म्य तमिस् च्यथ् दितुथ् सोरुय् ॥
ब्वह् कुस् च्यय् स्तुंत्य् चय् म्य स्तुंत्य् छख् नितोन्यय् ।
द्रऊय् कुय् सथ् द्रऊय् कुय् सथ् द्रऊय् सथ् ॥
चह् छख् गौरी ब्वह् कुस् शंकर् कुह् क्याह् ब्यन् ।
कुह् कंरुमंतु कर्मलानिय् अस्य पैथ्यन् ॥
च्य स्तुंत्य् कँह् म्य तफावथ् छु-न कन् याव् ।
कुह् गौरी-शंकर व्यंदु म्यथ् कुनुय् नाव् ॥
द्रऊय् नाव् युसु ज़पिथ् तस् कास संकट् ।
दया करवुनु रोज़ न्यथ् ब्वय् तमिस् प्यठ् ॥ ६ ४ ५ ॥

प्रत्युक्तं-तस्मै तया अस्ति-मे मम इच्छा हिमालयस्य (गृहे) आगच्छेस्त्वम् ।
त्रिकोटिसंख्याः देवताः सह-कृत्वा तत-एव मां वृत्वा नयेस्त्वम् ॥ ६३५ ॥
प्रत्युक्तं-तस्यै तेनोत्तरं सर्वमेव त्वदीयं अस्ति (मे) स्वीकृतम् ।
अहं अस्मि त्वया नित्यं-सहवर्त्येव अस्मि न किमपि दूरे (व्यतिरिक्तः) ॥
यत् आज्ञापयसि अहं तदुपलक्ष्य नित्यं समाधास्यामि चित्तम् ।
अतिसंमतं अस्ति-मे अतिसंमतं अस्ति-मे अतिसंमतम् ॥
अहं इहैव प्रेषयिष्यामि-तान् सप्तर्षीन् सह अरुन्धत्या ।
निश्चितं ते करिष्यन्ति इह विवाहोत्सवस्य कथां (वृत्तम्) ॥
तेषां पश्चात् (तान्प्रति) स्वयं नारद-देवर्षिं अहं प्रेषयिष्यामि-तम् ।
प्रेषयेयं-तान्प्रति संदेशं, ते तस्य वाचा श्रोष्यन्ति ॥
त्वं गच्छ अधुना मातापितृभ्यां सर्ववृत्तान्तं कथय ।
इदं-वृत्तं श्रुत्वा यथा आरोपयिष्यतः तौ अङ्गेषु अङ्गानि (हर्षेण स्ववपुषि नो मास्यतः) ॥ ६४० ॥
अहं अस्मि शिवः शक्तिरूपेण (अभिन्नशिवशक्तिः) व्याप्य-स्थितः परितः (सर्वत्र) ।
यस्मै दत्तं (भोगमोक्षफलं) मया तस्मै त्वयैव दत्तं-त्वया सर्वम् ॥
अहं अस्मि त्वयैव सह त्वमेव मया सह असि नित्यदा (न कदापि वियुक्तिरावयोः)
इदमेव अस्ति सत्यं इदमेव अस्ति सत्यं इदमेव सत्यम् ॥
त्वं असि गौरी अहं अस्मि शंकरः अस्ति को-नाम भेदः ।
अस्ति कृतं आद्यदेवेन आवयोः पिण्डैक्यम् ॥
त्वया सह कोऽपि मम विशेषः अस्ति-न कर्णौ निधेहि (समाधानेन शृणु)
अस्ति गौरीशंकर-इति प्रसिद्धं मम एकमेव नाम ॥
इदमेव नाम यः जपिष्यति तस्य अपाकुर्यां संकटम् (दुःखजालम्) ।
दयां कुर्वन् भवेयं नित्यदा अहं तं प्रति ॥ ६४५ ॥

दृऊय् नाव् ज़पवन्यन् न्यय् स्वर्ग् दावे ।
दृऊय् नाव् युस् ज़पिय् सुय् मोच प्रावे ॥
बन्येमंचू छख व्वय् कुस् व्वह् स्वूतिनंय् च्यय् ।
च्य त म्य छ्य-न फर्व् कँह् छम् पननंञ् द्रिय् ॥
वनिय् दृय् गव् सदाशिव् कोहि-कैलास् ।
श्रमिय् लोल श्रमिय् प्रयम दृहय् श्रास् ॥
बनिन् छ्णास् म्य दृकू बक्री इथुय् लोल् ।
च्यय् म्य गौरी-शंकर कुख् मांजू तय् मोलु ॥ १९ ॥

---

20. PĀRVATĪ LEAVES THE FOREST OF HER AUSTERITIES, AND RETURNS HOME. HER RECEPTION BY HER PEOPLE.

भवांनी श्राय श्रज़-जंगल् ब-खानय् ।
वनय् क्याह् तफ् करन् श्रोसुस् बहानय् ॥ ६५० ॥
महामाया स श्रांसू-ना पननि-पानय् ।
कुह् सोरु त्रैलोक्य् तसंन्दुय् श्रख् निशानय् ॥
शिवस् सूंत्य्-शक्ति श्रज़लय् मिलु प्रसिद् श्रोसु ।
दृयय् ज़ाहिर्-ज़मादाह् तफ् करन् प्योस् ॥
ह्यौव् तम् तप-सूंत्य् तेज़् कोताह् ।
वनव् कोताह् करय् व्वञ् कस् कोताह् ॥
ह्यचोव् याञ् तमि पकंनुय् गर-वते-कुन् ।
वुछिय् देवव् तिह् ह्यंतु तस् बोज़नावुन् ॥
कंरुय् देवन्-हंन्दिय् देवन् बंडु च्य प्रसाद् ।
च्य गौरी राज़कूरी कुय् श्राफरौं-बाद् ॥ ६५५ ॥

इदमेव नाम जपद्भ्यः नित्यं स्वर्गभोगं दापयिष्यति ।

इदमेव नाम यः (समाधानेन) जपन्स्यात् सः मुक्तिं प्राप्स्यति ॥

संसिद्धा असि-त्वं अहमेव, अस्मि अहं नित्याविद्युक्तः त्वया ।

तव अपि ममापि अस्ति-न अन्तरं किमपि (तत्कृते) अस्ति-मे स्वात्मनः शपथः ॥

उक्त्वा इत्यमेव गतवान् श्रीसदाशिवः शिखरस्थानं-कैलासस्य ।

ईदृश्या आसक्त्या ईदृशा प्रेम्णा (युक्ता) नित्यमेव भूयाः (इति) ॥

भवतु-नाम कृपास्य मम ईदृशी भक्तिः ईदृगेव प्रेमासञ्जनम् ।

त्वमेव मम हे-गौरीशंकर असि माता पिता च ॥ १९ ॥

श्रीगौर्याः पितृगेहमागत्य तदनुबन्धि वृत्तम ॥ २० ॥

भवानी आगता वनप्रदेशात् पितृगेहम् ।

वदिष्यामि किंनाम तपश्चरणं आसीत्तस्याः हेतुमात्रम् ॥ ६५० ॥

(यतः) महामायाशक्तिः सा आसीत्-न स्वस्वरूपेण. (वस्तुतः) ।

अस्ति-हि सर्वं त्रैलोक्यं तस्या-एव एकं कलामात्रम् ॥

शिवेन सहचारिणी (अभिन्ना) शक्तिः (इति) आदित-एव ऐक्यं प्रसिद्धं आसीत् ।

कारणविशेषेण (स्वातन्त्र्यलीलामात्रेण) लोकाचारदर्शनार्थं तपसः करणं आभाषितम् ॥

(तत्रापि) अत्युत्कृष्टतां-गतं तस्याः तपश्चर्यया तेजः अत्यन्ततया ।

वक्तुं-शक्यं कियन्नाम, कुर्यां अधुना प्रासङ्गिकवृत्तं समाप्तम् ॥

आरब्धं यावत् तया संक्रमणं गृहमार्गं-प्रति ।

समीक्ष्य देवैः तत् आरब्धं तामुद्दिश्य संस्तवनं (प्रशंसनम्) ॥

(यथा) कृतः देवानामपि दैवेन महान् तव प्रसादः ।

तव, हे-गौरि, हे-राजकुमारि, अस्ति अभ्युदयवादः (अस्मत्तः) ॥ ६५५ ॥

वुछिथ् मैनावती गय वार्याह् खश् ।
हिमालय् ते ख्यठाह् लंगु तस् करनि शाबश् ॥
प्रज़लवुनु तस् वुछुख् कर्मुकु बंडु खप्रकाश् ।
कंरख् तस् मर्हबा शाबाश् शाबाश् ॥
ल्वकटि-पान-प्यठय् श्रांस्रूय् ़च्य सतंचू लय् ।
़च्य व्वथिनय् जय् सदाशिव-संज़ू दया छय् ॥ २० ॥

---

21. HIMĀLAYA AND MĒNAKĀ PRAISE PĀRVATĪ.

प्रथम् श्रोसुय् शिव-संन्दु ज्यन-कालय् ।
करय् ब्वह् लोल-पोशन् पोश-मालय् ॥ ६५९ ॥
दिच़थ् हरनज़ क़ालय् लोल-डालय्
सदाशिव् पान क़ोडुथन् बाल-बालय् ।
़च्यहय् बाल-पान तोथोय् बूल-बालय्
करय् ब्वह् लोल-पोशन् पोश-मालय् ॥ ६६० ॥
दछन्-दोशुकु च़ंलुय् जल्दंय् मलालय्
़च्य वरने सदाशिव् थियि कमि हालय् ।
़च्य ल्यूखुमंतु रंतु कुह् पानय् पननि कपालय्
करय् ब्वह् लोल-पोशन् पोश-मालय् ॥
गनान् छम् प्रथ् वनन्-हंन्दि पोश् वालय्
़च्य लागय् पोश् मिलविथ् श्रर्ग-च़ालय् ।
छह् हष्यांज़् पालना च्यानिय् हवालय्
करय् ब्वह् लोल-पोशन् पोश-मालय् ॥

(तां तथाविधां) दृष्ट्वा मेनका (जननी) संपन्ना अत्यन्तं प्रसन्ना ।
हिमालयः (पिता) च अत्यन्तं (प्रसन्नः) लग्नः तस्याः कर्तुं प्रशंसाम्) ॥
देदीप्यमानः तस्याः दृष्टस्ताभ्यां सौभाग्यस्य अतिमहान् स्वप्रकाशः ।
कृतं-ताभ्यां (च) तस्याः अहोभाग्यमिति प्रशंसनं प्रशंसनं (वीप्सया प्रशंसनम्) ॥
बाल्यादेव-प्रभृति आसीत्ते तत्र सद्वस्तुसंयोगस्य प्रीत्यासक्तिः ।
तव भूयात्ते जयजयकारः श्रीसदाशिवस्य महान् अनुग्रहः अस्ति-यां-प्रति ॥ २० ॥

श्रीपार्वत्या मातृकृतस्तुतिप्रस्तावना ॥ २१ ॥

प्रेम आसीत्ते परमशिवस्य जन्मन-आरभ्य ।
कुर्यां-त्वत्कृते अहं प्रेमपुष्पैः (विचिताः) पुष्पमालाः ॥ ६५९ ॥
दत्तानि-(विहितानि-)त्वया मृगपोतस्येव उच्छलितगतानि प्रेमविह्वलतया
श्रीसदाशिवः स्वयमेव अन्विष्टः प्रति-पर्वताधित्यकोपत्यकम् ।
तवैव बाल्यावस्थायां संतुष्टीभूतस्ते नित्यबाल्यमनोहरमूर्तिः-शम्भुः
कुर्यां-त्वत्कृते० ॥ ६६० ॥
दाक्षिणात्यप्रदेशस्य (अर्थतो दक्षप्रजापतिसंबन्धी) अपगतस्ते शीघ्रमेव मन्युः
तव वरणाय श्रीसदाशिवः आगमिष्यति येनापि वृत्तेन (महाप्रश्रयसंभारेण)
त्वया (हि) लिखितं प्रशस्तं अस्ति (सद्भाग्यं) स्वयमेव स्वस्मिन् भालपट्टे
कुर्यां-त्वत्कृते० ॥
घनीभवन्ती अस्ति-मे प्रीतिः वनानां पुष्पाणि आनयिष्यामि
त्वयि समर्पयिष्यामि पुष्पाणि मेलयित्वा अक्षतहस्तपूरैः ।
अस्तिं कृष्णास्य पालनं तव स्वायत्तमस्ति
कुर्यां त्वत्कृते० ॥

करन् बंक्ति बक्थ् च्यांज़्य् परमग्रक्ती
छह् बक्यन् च्याज़् बक्थ्य् नित्यम्वक्ती ।
छह् बक्ती च्याज़् कासान् सांज़् सक्ती
छह् बक्थ् च्याज़् बक्यन् नेख्बख्ती ॥ २१ ॥

22. PRAYER AND PRAISE ADDRESSED TO PĀRVATĪ BY THE WHOLE UNIVERSE.

हिमालय-पर्वतनि गरि चॖय् ज़ायख् ।
आयख् करने ज़गि रछपाल् ॥ ६६४ ॥
परमग्रख्य् परमशिव् क्राडनि द्रायख्
कर्म-सूत्य् सपंज़ुख् शिवग्रक्ति-रूफ् ।
भगवथ्-माया वोज़नय् आयख्
आयख् करने ज़गि रछपाल् ॥ ६६५ ॥
परमात्म-सूर्य-मज़ तीज़् नंनु द्रायख्
प्रज़लनि आयख् संसारस् ।
यमि-मज़ द्रायख् तथि मज़् चायख्
आयख् करने ज़गि रछपाल् ॥
ज़गतंचू दाता छख् फलदायख्
यस् दिख् चॖय् तस् दियि शिवजी ।
सुय् च्यथ लायख् चॖय् तस् दायख्
आयख् करने ज़गि रछपाल् ॥
वरने यियिय् छय् वैकुंठ-नायख्
वोगिस् खसनुक् कुय् छाय्यख् ।

कुर्वन्ति (सर्व एव) भक्ताः भक्तिं तवैव हे परमशक्ते
अस्ति (हि) भक्तानां तव भक्तिरेव नित्यमुक्तिरूपा ।
अस्ति (हि) भक्तिः तव नाशयन्ती अस्माकं संकटम्
अस्ति (हि) भक्तिः तव भक्तानां सौभाग्यशालिता ॥ २१ ॥

पार्वतीं प्रति सर्वस्य जगतः स्तुतिपूर्वकं कीर्तनम् ॥ २२ ॥

हिमालय-पर्वतस्य गृहे त्वमेव जाता-त्वम् ।
आगता-त्वं कर्तुं जगत्याः पालनाम् ॥ ६६४ ॥
परमशक्तिरूपा परमशिवं अन्वेष्टुं निर्गता-त्वम्
सत्कर्मणा (लोकाचारविहितेन) संपन्ना-त्वं अभिन्नशिव-शक्तिरूपा ।
भगवन्माया (साक्षात्) दृष्टिपथं आगता-त्वम्
आगता-त्वं० ॥ ६६५ ॥
परमात्म-सूर्य-मध्यात् प्रकाशरूपा प्रत्यक्षं निर्गता-त्वम्
प्रकाशयितुं आगता-त्वं संसारमण्डलम् ।
यन्मध्यात् निर्गता-त्वं तस्यैव मध्यं प्रविष्टा-त्वम्
आगता-त्वं० ॥
जगतः दातृरूपा असि फलदात्री
यस्मै दास्यसि त्वमेव तस्मै दास्यति (सत्फलं) श्रीशिवः ।
स-एव तवैव योग्यः त्वमेव तस्य धीसचिवात्मिका
आगता-त्वं० ॥
वरीतुं आगमिष्यति-त्वां (सः) सह-कृत्वा वैकुण्ठ-नायकम् (श्रीविष्णुम्)
विमानचित्रस्य* आरोहणस्य अस्ति-ते संपदुपभोगः ।

---

* विवाहोत्सवेषु गृहाङ्गनमध्ये पञ्चरङ्गादिना यद्विमानाकारं चित्रं लिख्यते स उच्यते ।

मानर्यंज़् पतिव्रय् त सती द्रायख्
आयख् करने ज़गि रछपाल् ॥
कृष्ण लोल-तारौ सेतार वायख्
वानी भवानी च्यय् गछि स्यद् ।
सय् करिय् नाद-व्यंद् बोज़नस् लायख्
आयख् करने ज़गि रछपाल् ॥ १२ ॥

---

23. THE LEGEND OF THE ASURA TĀRAKA. HE OPPRESSES THE GODS. ŚIVA TELLS HOW BRAHMĀ HAS EXPLAINED TO THEM THAT HE CAN ONLY BE CONQUERED BY ŚIVA'S SON, AND SENDS ARUNDHATĪ AND THE SEVEN ṚṢIS AND OTHERS TO HIMĀLAYA TO ASK HIM AND HIS WIFE TO GIVE THEIR DAUGHTER TO ŚIVA IN MARRIAGE. THEY CONSENT. ARUNDHATĪ, ETC., RETURN TO BENARES AND INFORM ŚIVA. HE IS PLEASED, AND DIRECT NĀRADA TO SUMMON BRAHMĀ, VISNU, AND THE OTHER GODS.

ऋंष्वाह् अख् ओसु ओसुस् शिवसंन्दु वाव् ।
तमिस् छिय् सूंत-पौरानिख् दपान् नाव् ॥ ६७० ॥
ऋंषीश्वर् बंडु तपीश्वर् कर्मवानंय् ।
मनस् आंसिस् खनिथ् अरदाह् पुरानंय् ॥
दूयय् पांठिन् दिवान्-छुय् वीद-सांची ।
तपोवन-प्यठ शिव-जी आव् कांशी ॥
बनारस् नाव् कांशिय-हंन्दु छुह् मशहूर् ।
महादेवस् छुह् तमि दौशुकु प्रयम् पूर् ॥
बसान् युस् तति मोंचंचूय् गय् बनान्-छ्यस् ।
सदाशिव् पान शिव-लूकस् अनिथ् तस् ॥
तंतुय् वांतिय् सत ऋंषि संगनाविन् ।
तिमन् सांरिय् मनंकि सिर् वार वांविन् ॥ ६७५ ॥

मानवती पतिव्रता सती च निर्गता-त्वं (एव)

आगता-त्वं० ॥

हे कृष्णाख्य* हार्दात्म-तन्त्रीभिः वीणां वादयिष्यसि (चेत्)

वाणी (परात्मिका) भवानी तवैव संपत्स्यते सिद्धा ।

सा-एव करिष्यति-ते नाद-बिन्द्वात्मकं† श्रवणार्थं योग्यम्

आगता-त्वं० ॥ २२ ॥

प्रकृतवृत्तकथानकनिरूपणम् ॥ २ २ ॥

ऋषिरेकः एकः आसीत् आसीच्-(च)-तस्य शिवात्मपरमात्मनः अतिरागः ।

तस्य सन्ति (लोकाः) सूत-पौराणिक-इति कथयन्तः नाम ॥ ६७० ॥

(सः) मुनीश्वरः महान् तपस्विनामग्रः सत्कर्मशीलः (च) ।

मनसि आसन्-यस्य उट्टङ्कितानीव अष्टादश पुराणानि ॥

(तत्कथनानुरूपं) इत्थं प्रकारेण प्रददाति वेदस्य-प्रामाण्यम्‡ ।

तपोवन-पृष्ठात् श्रीशिवः आगतः काश्याम् ॥

वाराणसीति नाम काशीपुरः अस्ति प्रसिद्धम् ।

महादेवस्य अस्ति तस्य देशस्य प्रेम पूर्णम् ॥

वास्तव्यः यः तत्र मोक्षस्यैव गतिः संभवन्ती-तस्य ।

सदाशिवः स्वयं शिवलोकं आनयिष्यति तम् ॥

तत्रैव प्राप्य सप्तर्षयः आनायितास्तेन ।

तेषु सर्वाण्येव मनसः रहस्यानि सम्यक् आविष्कृतानि-तेन ॥ ६७५ ॥

---

* ग्रन्थकृतः स्वोक्तिः । † योगप्रसिद्धः शब्दः ।

‡ एतदुक्तं वेदे पूर्वभूतमेव प्रकाशयति सूत इति भावः ।

अरुंधती वमै नारद्-मुनीश्वर् ।
    सपंनि हाज़िर् तिमन् लंगु वननि ईश्वर् ॥
कुह् तारक-नाम् दैत्याह् अख् बज़ोरंय् ।
    तमिय् न्यूमंतु-कुह् देवन् राज्य् सोरुय् ॥
छिह् तस्-निश देवता लाचार् आमंति ।
    बहार् अचाफ् छिय् तफ् करनि द्रामंति ॥
तिमन् वंनुमंतु ज़ि कुह् ब्रह्मा-जियन् दूय् ।
    कुह् राज़ौ तारकस् प्यठ् पान शिव-जिय् ॥
करिव् तफ् शिव-नायस् बनि संतान् ।
    लबिव् अद राज्य् सुय् ह्यथि तारकस् ज्यान् ॥ ६८० ॥
सुह् तारुख् दर्म-कर्म-निश् प्यथि तंतु-ताम् ।
    शिवस् संतान् व्वत्पथ् गछि यंतु-ताम् ॥
बहानाह् ज़ाहिरकु तस् दूथु वनुनु प्यव् ।
    न-तय् निष्काम निष्कल् छुय् सदाशिव् ॥
गछिव् लंहि तस् हिमालस् निश् वनिव् दूय् ।
    अनोन् गौरी वनन् दूथ-पांठि शिव-जिय् ॥
कुह् फ़र्मावान् दूथय्-पांठि शिव शंकर् ।
    करव् गौरिय सूंतिनय् असि स्वयंवर् ॥
व्वथ्यन् जै-जै च्य-हिहिस् बाग्यवानस् ।
    सदाशिव् पान यियि यस् कन्नदानस् ॥ ६८१ ॥
दूह् बूज़िथ् सत-ऋषि अरुंधती ह्यथ् ।
    पकान्-गय् वंन्नूख् हिमालस् हकैकथ् ॥

अरुन्धती (वसिष्ठर्षिसधर्मिणी) (च) सह नारदर्षिणा ।

(ते सर्वे) संपन्नाः संनिहिताः तान्-प्रति प्रवृत्तः वक्तुं ईश्वरः ॥

अस्ति (हि) तारको-नाम दैत्य-एकः एकः अतिबली ।

तेनैव अपनीतमस्ति देवानां राज्यं सर्वमेव ॥

सन्ति (हि) तस्मात् देवाः उद्वेगं आगताः ।

बहिरेव दूरेषु-प्रदेशेषु सन्ति तपः तप्तुं निष्क्रान्ताः ॥

तेभ्यः कथितं हि अस्ति श्रीब्रह्मणा इदमेव ।

अस्ति प्रसन्नः तारकं प्रति स्वयं श्रीशिवः ॥

कुरुत तपः (येन) श्रीशिवस्य उद्भविष्यति अपत्यम् ।

अलप्स्यत ततः राज्यं (स्वं) स-एव ग्रहीष्यति (अपनयिष्यति) तारकासुरस्य जीवनम् ॥ ६८० ॥

सः तारकासुरः धर्मात्-कर्मणः पतिष्यति तत्कालपर्यन्तम् ।

शिवस्य अपत्यं उत्पन्नं संपत्स्यते यावत् ॥

मिषमात्रं प्रत्यक्षं (लौकिकं) तस्य ईदृशं कथयितुं आपतितम् ।

अन्यथा निष्कामः निर्वासनः अस्ति सदाशिवः ॥

गच्छत यूयं तस्य हिमालयस्य समीपे कथयत इदमेव ।

आनयिष्यामः(आनयिष्यामि)-तां गौरीं कथयन्ति (कथयति) इत्थं श्रीशिवः ॥

अस्ति आज्ञापयन् इत्थं-प्रकारेण श्रीशिवः शंकरः ।

करिष्यामः (करिष्यामि) गौर्या सह वयं (अहं) स्वयंवरम् ॥

भूयात् जयकारः त्वत्सदृशस्य भाग्यशालिनः ।

सदाशिवः स्वयं आगमिष्यति यस्य कन्यावरणार्थम् ॥ ६८५ ॥

इदं श्रुत्वा सप्तर्षयः अरुन्धत्या सह ।

निर्जग्मुः कथितस्तैः हिमालयाय वृत्तान्तः ॥

च़ह् कुख् बंड़ु बाग्यवानंय् कर्मवानंय् ।
यियिय् शिवनाथ् ह्यियिय् च़्यय् कऩ्दानंय् ॥

कुह् वीदुकु आद् युस् ओंकारसंय्-मञ़् ।
यियिय् सन्वख् सुह् च्यानिस् द्वारसंय्-मञ़् ॥

निरंज़न् निर्मल् निर्वन् निराकार् ।
न तस् क्रूदंय् न तस् लूबंय् निराहार् ॥

महामायाय चंन्दु कुय् कर्मलोनुय् ।
दियिय् दर्शुन् यियिय् सुय् गर च्योनुय् ॥ ६९० ॥

तिथय् मैनावती ग्यलि बोज़नावूख् ।
स्यठाह् सॉपंज़् प्रसन् आँकार् स दावूख् ॥

दंपुख् हिमालन् ति मञ़्ज़ूर् कुह् मञ़्ज़ूर् ।
पुनिमू-च़ंद्रम खंतु म्यय् पूरि-कनि पूर् ॥

दूहय् कथ् च़्यथ् यविथ् मॉनिव् दय-गथ् ।
म्य वंनुमव वाख् लंहि ज़ॉनिव् सतो सथ् ॥

ह्यंतुख् रुख्सथ् तिमन्-निश आय् काशी ।
महादेवस् दंपुख् हे अविनाशी ॥

यिह् कँक़ाह् अस्य आसूय् आगिया च़्याऩ् ।
अंकूय् कथ् बोज़वुनु पानय् तिमौ माऩ् ॥ ६९५ ॥

दूह् बूज़िथ् वारयाह् खश् गव् महेश्वर् ।
तिथय् हॉज़िर् सपंनु नारद् मुनीश्वर् ॥

महादेवन् दंपुस् शक्कि बोज़् थव् कन् ।
गक्किथ् ब्रह्मा-जुवस् विष्णस दूह् कथ् वन् ॥

त्वं अपि महान् भाग्यवान् सुकर्मकृत् ।

आगमिष्यति-ते श्रीशिवः प्रतिग्रहीष्यति-ते त्वत्तः कन्यादानम् ॥

अस्ति (हि) वेदस्य आदिभूतः यः ओं-(प्रणव)-इति-तस्य मध्ये ।

आगमिष्यति-ते संमुखं सः तव द्वारमध्ये (द्वारे) ॥

(यः) निरञ्जनः निर्मलः निर्गुणः निराकारः (च) ।

न तस्य क्रोधः न तस्य लोभः निरपेक्षभोज्यः (चास्ति) ॥

महामायारूपायास्त्वत्कन्यायाः अस्ति भाग्यं (भर्तृरूपः सः) ।

दास्यति-ते दर्शनं आगमिष्यति स-एव गृहं तवैव ॥ ६९० ॥

तथैव मेनका यदा श्राविता-तैः ।

(सापि) अतिशयेन संपन्ना प्रसन्ना अङ्गीकारं सा दापिता-तैः ॥

प्रतिकथितं-तेभ्यः हिमालयेन अपि स्वीकृतं अस्ति स्वीकृतम् ।

पूर्णिमाचन्द्रमाः (इव) उदितः ममैव पूर्वदिग्भागात् पूर्णः ॥

इमामेव कथां (वाचं) चित्ते निधाय मन्यध्वं दैवीं-गतिम् ।

मया कथितं-वः वाक्यं यूयं जानीत सत्यमेव सत्यम् ॥

गृहीता-तैः गमनानुज्ञा तेभ्यः आगताः काशीम् ।

(तत्र) महादेवाय कथितं-तैः हे अविनाशिन् ॥

यत्किंचिद्रूपा अस्माकं आसीत् आज्ञा त्वदीया ।

एकामेव कथां (वाचं) शृण्वद्भिः स्वयमेव तैः संमता (सा) ॥ ६९५ ॥

इदं श्रुत्वा अतिशयेन प्रसन्नः संपन्नः महेश्वरः ।

तथैव प्रत्यक्षः संपन्नः नारदः मुनीश्वरः ॥

महादेवेन कथितं-तस्मै संदेशं शृणु निर्धाह करो (त्वम्) ।

गत्वा श्रीब्रह्मणे विष्णवे इमां वाचं वद ॥

त्रिकोटी देवता ह्यथ् ग्रस्य निश् थिन् ।
वुछिथ् वेलाह् समिथ् तिम् हाज़िरी दिन् ॥
दूह् बूज़िथ् द्राव् नारद्-जी तुजून् दव् ।
पकान्-गव् विष्णुलूकस् वातिथ्य्-प्यव् ॥ २ १ ॥

---

24. NĀRADA GOES TO VIṢṆU, AND, AFTER PRAISING HIM, INFORMS HIM OF ŚIVA'S INTENDED MARRIAGE.

हरि-नारायणस् लगु बावने हाल् ।
महाराजा महादेवुनु छ्य कुय् साल् ॥ १०० ॥
चूह् राम-रूप-किनि सीताय तोग्योख्
चूह् कृष्ण-रूप-किनि राधाय तोग्योख् ।
तुलुथ् च्यय् किस्-प्यठ गोवर्धनुकु बाल्
महाराजा महादेवुनु छ्य कुय् साल् ॥
छ्य लोलंचू थंज्र् व्ययथ् यशोदाय निश्
चूह् रुदुख् लोल-किनि कुब्जाय निश् ।
सुदामनि ग्रथ व्ययथ् कंमू-सिरिचू चाल्
महाराजा महादेवुनु छ्य कुय् साल् ॥
बनोवुथन् ग्रकिय् सिरि-स्वछ्य-सुंत्य् दनिय्
द्रथिम्य स्वछ्य ग्रय रंटुनय् ग्रौरुक्मिणिय् ।
व्यनथ् कंरूनय् दिहस् कोताह् ज़रो-माल्
महाराजा महादेवुनु छ्य कुय् साल् ॥
विभीषणस् दितुथ लंकाय-हन्दु राज्य्
कलस्-प्यठ स्यय् थंवुथ् सुग्रीवसंय ताज् ।

त्रिकोटिसंख्याकान् मुख्यदेवान् सहकृत्वा अस्माकं समीपे आगच्छेयुः।

(यथा) समीच्य समयं समेत्य ते साक्षात्कारं दद्युः ॥

इत्थं श्रुत्वा निष्क्रान्तः नारदर्षिः उत्थापिता-(स्वीकृता)-तेन द्रुतगतिः।

अगमत् (च) विष्णुलोकं प्राप्नोत् ॥ २३ ॥

विष्णुलोकं प्राप्य नारदार्षर्विष्णुं स्तौति प्रवृत्तिं च प्रस्तौति ॥ २४ ॥

हरये-नारायणाय प्रवृत्तः कथयितुं वृत्तम्।

हे-महाराज महादेवस्य तव अस्ति निमन्त्रणम् ॥ १०० ॥

त्वमेव राम-रूपेण सीतायाः (परमशक्तेः) अतुष्यः

त्वमेव कृष्ण-रूपेण श्रीराधिकायाः अतुष्यः।

उत्थापितस्त्वया त्वयैव कनिष्ठिकाङ्गुल्यां गोवर्धनाख्यः पर्वतः

हे-महाराज० ॥

त्वया प्रेमसमर्पितं नवनीतं भुक्तं-त्वया यशोदायाः समीपे

त्वं आस्थितस्त्वं हार्देन कुब्जायाः समीपे।

सुधामब्राह्मणस्य हस्तेन भुक्तं-त्वया तण्डुलकणरेणोः

हस्तपूरमात्रम्

हे-महाराज० ॥

संपादितस्त्वया-सः एकेनैव तण्डुलकणचूर्णदानेन महाधनी

द्वितीयायाः मुष्टेः (तद्ग्रहणकृते) हस्तः गृहीतस्तया-ते

श्रीरुक्मिण्या।

विचक्षिः कृता-तया-ते दास्यसि-तस्मै कियन्-नाम स्वर्णादिद्रविणम्

हे-महाराज० ॥

विभीषणाय दत्तस्त्वया लङ्कायाः राज्यम्

शिरसि त्वयैव स्थापितं-त्वया सुग्रीवस्य (राज-)मुकुटम्।

ज़्य बख़्चुय् बलिदानवस् ति पाताल्
  महाराजा महादेवुनु ज़्य कुय् साल् ॥
वछ्यन् त बालकन ह्यथ् ग्वंयु ज़्य ब्रह्मा
  बनाविथ् तिम् तिथिय् तस् कंरुय् चमा ।
च़ह् तोथ्योख् गोपियन् कुय् नाव् गोपाल्
  महाराजा महादेवुनु ज़्य कुय् साल् ॥ ७०५ ॥
मरिथ् आसि देवकिय् गामंति श्र संतान्
  अनिथ् दितिथस् दिलुकु कंडुयस् ज़्य अर्मान् ।
तिमन् ओसु मरनस् गोमंतु स्यठाह् काल्
  महाराजा महादेवुनु ज़्य कुय् साल् ॥
परिथ् विद्या ग्वरन् दचिना मंजूय् ज्यान्
  गछ्यमत्यय् दिनु मूदमंतु अनिथ् संतान् ।
समुद्रस् फंटुम् वंदि वंदि स्य गंलिम् लाल्
  महाराजा महादेवुनु ज़्य कुय् साल् ॥
मनस् व्यलि राग् संतान-संन्दु स्यठाह् गोस्
  अनिथ् तमि रूप दितुयस् यियु तमिस ओस् ।
कंरून् अस्लय् ज़्य-कुन् चय् कुख फिरान् काल्
  महाराजा महादेवुनु ज़्य कुय् साल् ॥
शंखासुर् दैत्य् मोरुथन् शंख् तमिस् द्राव्
  कुह् तय् शंखस् ज़्य थंवुमंतु पान्चज़न्य् नाव् ।
तवय्-बापथ् दिचुय् पाञ्जिस् अन्दर् क़ाल्
  महाराजा महादेवुनु ज़्य कुय् साल् ॥

त्वया परितोषेण-समर्पितं-त्वया बलिदानवाय अपि पातालराज्यम्

हे-महाराज० ॥

वत्सान् (गोपाल-)बलकान् च संगृह्य अपगतः त्वत्तः ब्रह्मा

समुद्भाविताःस्त्वया ते तथैव (तादृशा एव) तस्मै (ब्रह्मणे)

कृता-त्वया क्षमा ।

त्वं संतुष्टस्त्वं गोपीनां अस्ति-ते नाम गोपाल (इति)

हे-महाराज० ॥ १०५ ॥

मृत्वा आसन् देवकीमातुः गतपूर्वा षट् पुत्राः

आनीय दत्तास्त्वया-तस्यै मनसः निष्कासितस्त्वया-तस्याः

त्वया अत्यौत्सुक्यक्लेशः ।

तेषां आसीत् मरणकालात् व्यतीतः अत्यन्तः समयः

हे-महाराज० ॥

अधीत्य (अध्याप्य) विद्याः गुरुणा दक्षिणा प्रार्थिता-त्वत्तः रुच्या

इष्टं-देयमस्ति-चेत् दातव्य(स्त्वया) मृतः आनीय पुत्रः ।

समुद्रे निमग्नः-स-मे रुदित्वा रुदित्वा मम विनष्टा-मे कनीनिकाः

हे-महाराज० ॥

(इत्थं) मनसि यदा रागः (अत्यौत्सुक्येन हठः) पुत्रस्य अतिशयेन संपन्नस्तस्य

आनीय तेन रूपेण (साक्षात्स एव) दत्तस्त्वया-तस्मै यादृश (-एव) तस्य आसीत् ।

कृता-तेन कृतकृत्यभावेन-स्तुतिः त्वां-प्रति, (यतः) त्वमेव असि विपर्ययन् मृत्युम्

हे-महाराज० ॥

शङ्खासुरनामा दैत्यः हतस्त्वया-सः शङ्खः तस्मात् निर्गतः

अस्ति तस्य शङ्खस्य त्वया संनियतं पाञ्चजन्य-इति नाम ।

तत्कार्यार्थमेव प्रक्षिप्ता-त्वया जलधेः मध्ये झम्पा

हे-महाराज० ॥

करनि लंगि पांन्क् पांडव् च्यांऩ् पूज़ा
  स्यठाह् गव् रग्रख् राजन् क्याह् दृह् शूब्या ।
सुदर्शन-चक्र मोक्ल्यन सुय् शिशुपाल्
  महाराजा महादेवुन् ऩ्य कुय् साल् ॥ ७१० ॥
कुह् कम् तागय् वनिथ् ह्यकि च्योनु चर्यथ्
  श्रुराह् सास् ऐठ् अख् हय् त्रिय वर्यथ् ।
वरिथ् कुख बालुखाह् चटिथ् मुहंनि ज़ाल्
  महाराजा महादेवुन् ऩ्य कुय् साल् ॥
बनाविथ् रूंफ् ब्यंनु ब्यंनु प्रथ्-अकिस् सूंत्य्
  कुनुय् आसिथ् करान् ओसुख् चह् दिह् कूंति ।
स्यठाह् ग्ररमन्द गोसय तिथु वुछिथ् हाल्
  महाराजा महादेवुन् ऩ्य कुय् साल् ॥
ऩ्य खारिथ् स्वक्तमालि-किति स्वक्त कुलिथ्
  मज्झिमि-यारि राधिकाय-हंन्दि कूंति तुलिथ् ।
तियथ्-पाठि वालि शिवजी रूद-कनि लाल्
  महाराजा महादेवुन् ऩ्य कुय् साल् ॥
वंल्लय् यिथ-पाठि लक्ष्मी आस् ऩ्यय् प्रथ्
  तियथ्-पाठि शंकरस् गौरी वल्लऩ् छय् ।
कह्नु कुय् वारयाह् खग्र् नसति हिमाल्
  महाराजा महादेवुन् ऩ्य कुय् साल् ॥
कुनुय् कुख आसवुन् किय् लक्ष-बंदि नाव्
  सदाशिव-रूंप क्रष्णस् दर्शनाह् हाव् ।

कर्तुं प्रवृत्ताः पञ्च पाण्डवाः तव पूजाम्

(तेन) अतिशयेन संपन्नः द्वेषः राज्ञः किंनाम इत्थं शोभते
(योग्यं नास्तीति)

(तावत्) सुदर्शनेन-चक्रेण हतस्त्वया-सः स-एव शिशुपालः

हे-महाराज० ॥ ७१० ॥

अस्ति कस्य सामर्थ्यं कथयितुं शक्नुयात् तव चरित्रम्

षोडश सहस्रं अष्टौ एकं शतं स्त्रियः वृतास्त्वया।

(तास) वृत्वा अपि बालकमात्रं छित्वा मोहस्य जालानि

हे-महाराज० ॥

उद्भावितानि-त्वया रूपाणि भिन्नं भिन्नं प्रत्येकया सह

एक-एव भूत्वा कुर्वन् आसीः त्वं रूपाणि कियन्ति (असंख्यानि)।

अतिशयेन लज्जितः संपन्नो-ऽहं-ते तादृशं दृष्ट्वा चरितम्

हे-महाराज० ॥

त्वया आरोपिताः राधिकायाः-कृते (मुक्तमालाया वा) मुक्तफलात्मकाः
वृक्षाः

मध्यस्थेन (विवाहार्थं) (येभ्यः) राधिकायाः असंख्याः
(मुक्ताः) उत्थापिताः (प्राप्ताः)।

तादृक्-प्रकारेण वर्षिष्यति श्रीशिवः वर्षणरूपेण रत्नानि

हे-महाराज० ॥

वृता-त्वया येन-प्रकारेण लक्ष्मीः आसीत् तवैव अनुरागः

तादृक्-प्रकारेण शङ्करस्य पार्वती वरणीया अस्ति।

कर्तव्यः अस्ति अतिशयेन प्रसन्नः तथापि हिमालयः

हे-महाराज० ॥

एक-एव अपि वर्तमानः सन्ति-ते लक्षशः नामानि

सदाशिव-रूपेण भक्तस्य (कृष्णाख्यग्रन्थकर्तुः) दर्शनं प्रदर्शय।

अबीद-बक्य् वखंचुस् तस् दुयी गाल्
　　महाराजा महादेवुनु ञ्च कुय् साल् ॥ ७१५ ॥ २४ ॥

---

25. VIṢṆU, PLEASED, DISPATCHES NĀRADA TO CALL BRAHMĀ AND THE OTHER GODS. THEY ALL APPROACH ŚIVA. ŚIVA DISPATCHES NĀRADA TO WARN HIMĀLAYA, WHO NOTIFIES THE APPROACHING WEDDING. NĀRADA INFORMS ŚIVA OF THIS. THE WEDDING PROCESSION IS FORMED AND STARTS. VIṢṆU LEADS THE OTHER GODS.

दुह् बूज़िथ् श्री-विष्णुजी खश् स्यठाह् गव् ।
　　वननि लंगु मोनु स्वामी श्री-सदाशिव् ॥ ७१६ ॥
अच्छिव्-किनि अंसि पकव् हर्शस् थविथ् मन् ।
　　च़ह् गछ् ब्रह्मा-जियस् वन् सूंत्य् सुय् अन् ॥
गंडिथ् गुलि द्राव् नारद्-जी दुहय् कथ् ।
　　वंनून् ब्रह्मा-जियस् कथ् आव् तस् ह्यथ् ॥
खबर् नारद्-जुन्न् कंरू ज्याय-ज्याय ।
　　त्रिकोटी देवता बूज़िथ् तिय् आय ॥
खसिथ् गरुडस् मुरारी कंरू तयारी ।
　　शिवस् निश आव् अद ह्यथ् देव् सारी ॥ ७२० ॥
गंडिख् गुलि त कंरुख् शिवनायस् नमस्कार् ।
　　क्यह् क्याह अस्य आगिया, सारिय् छिह् तयार् ॥
महादेवन् दंपुख् नारद्-मुनीश्वर् ।
　　ग्वडन् शंकि ह्यथ् गछिन् तंतु तिय् कुह् व्यह्तर् ॥
गछिथ् वंनु नारदन् हिमालयस् दुय् ।
　　त्रिकोटी देवता ह्यथ् ओय् शिव-जिय् ॥

चाद्वैतरूपां-भक्तिं वितर-तस्मै तस्य (भक्तस्य) द्वैतं विनाशय ॥ ११५ ॥ २४ ॥
हे-महाराज० ॥

श्रीविष्णुना तच्छ्रुत्वा प्रत्युच्यते यच्च विधीयते तद्वृत्तम् ॥ २५ ॥

इत्थं श्रुत्वा श्री-विष्णुः प्रसन्नः अतिशयेन संपन्नः ।
कथयितुं प्रवृत्तः अस्माकं स्वामी श्री-सदाशिवः (अस्ति)
॥ ११६ ॥
अस्तिद्वारा (इव) वयं (अहं) आगमिष्यामः (-मि) हर्षे
स्थापयित्वा मनः ।
त्वं गच्छ ब्रह्माणं वद, सह तं आनय ॥
बद्ध्वा अञ्जलिं निर्गतः नारदर्षिः इयमेव वार्त्ता ।
(गत्वा) कथिता-तेन श्री-ब्रह्मणे कथा (प्रवृत्तिः), आगतः
(नारदः) तं सह-कृत्वा ॥
प्रवृत्तिः नारदर्षिणा कृता (आविता) प्रति-देश-देशं (सर्वान्देवादीन्) ।
त्रिकोटिसंख्याकाः मुख्यदेवाः श्रुत्वा तदेव आगताः ॥
आरुह्य गरुडं मुरारिणा कृता सज्जना ।
शिवस्य समीपे आगतः अनन्तरं गृहीत्वा देवान् सर्वान् ॥१२०॥
बद्ध्वा-तैः अञ्जलीन् कृतस्तैः च शिवस्वामिने नमस्कारः ।
अस्ति का-नाम अस्माकं आज्ञा सर्व-एव स्मः सज्जाः ॥
महादेवेन प्रयुक्तं-तान् नारदमुनीश्वरः ।
प्रथमं संदेशं गृहीत्वा गच्छतु तत्र तदेव अस्ति समञ्जसम् ॥
गत्वा (च) कथितं नारदेन हिमालयस्य इदमेव ।
त्रिकोटिसंख्यात्मकान् देवान् सह-कृत्वा आगतस्त्वत्समीपे
श्रीशिवः ॥

पकान् छ्यय् म्यय् पतय् तमंज़ूय् सवारी ।
तयारी कर् तयारी कर् तयारी ॥
खबर् बूज़िथ् बजाविन् शादियान ।
वज़ान् ओसु ज्याबज्या बंडु नगारखान ॥ ७२५ ॥
मुवाफिख् आव् म्य वज़् दोर्य-ज़मान ।
बनिथ् महाराज़ यियि शिव-नाथ् पान ॥
सदाशिवस् निश नारद् मुनीश्वर् ।
सपंनु हाज़िर् दप्योनस् हे महेश्वर् ॥
पकिव् दिमाख-संन्दि-किनि छ्यन कुतिचू ताह् ।
वुछूम् तस् वारयाह्-पाठि ह्यमथ् त दाह् ॥
खबर् बूज़िथ् सपंज़् सारिचू तयारी ।
सवारी आस् देवन्-हंज़ू चपारी ॥
वुछुख् लंगनाह् ग्रहंदि तथ्-प्यठ् किंदंरि बीठि ।
स्यदय् आय योगिनी ह्यथ् तथ् दितिन् मीठि ॥७३०॥
सदाशिव् द्राव् ह्यथ् त्रैलोक्य सोरुय् ।
लछन्-हंन्दि लछ् करोरन्-हंन्दि करोरय् ॥
खसिथ् गरुडस् चतुर्भुज़् श्री-नरायण् ।
पकान् अस्तंय् छकान् ओसु शंख् वायन् ॥
करान् आसिस् लता गंदर्व सारी ।
हरे गोपाल श्री-गोवर्धन-दारी ॥ ९५ ॥

आगच्छन्तः सन्ति ममैव पश्चात् तस्य सादिमुख्याः (सहचराः) ।

सज्जनां कुरु सज्जनां कुरु सज्जनाम् ॥

वृत्तान्तं श्रुत्वा वादितास्तेन (हिमालयेन) उत्सवार्थपटहाः ।

ध्मायमानः आसीत् प्रतिस्थानं महान् आनकादिवाद्यनिवहः ॥ १२५ ॥

इष्टानुकूलः समागतः मे अधुना प्रचारः-समयस्य ।

(यतः) भूत्वा महान्वरः आगमिष्यति श्रीशिवः स्वयम् ॥

(अनन्तरं) श्रीसदाशिवस्य समीपे नारदः मुनीश्वरः ।

संपन्नः प्रत्यक्षः कथितं (-च)-तेन-तस्मै हे-महेश्वर ॥

आगच्छत हिमालयस्य-द्वारा नास्ति कस्यापि (वस्तुनः) विलम्बः ।

दृष्टं (-च)-मया तस्य अत्यन्त-प्रकारेण औदार्यं धैर्यं (च) ॥

(एतत्) वृत्तं श्रुत्वा संपन्ना सर्वप्रकारेण सज्जना ।

अश्वहस्त्यादिवाहनानि आसन् देवानां समन्तात् ॥

समीचितं-तैः विवाहमुहूर्तलग्नं ग्रहाः (सूर्यादयः) तत्र-स्थानेषु केन्द्राणां स्थिताः ।

सिद्धिः आगता योगिनीः गृहीत्वा तस्य (लग्नस्य) दत्तानि-तया शुभचुम्बनानि ॥ १३० ॥

सदाशिवः निर्गतः गृहीत्वा त्रैलोक्यमुख्यान् सर्वान् ।

लक्षसंख्याकानां लक्षान् कोटिसंख्याकानां कोटीः ॥

आरुह्य गरुडं चतुर्भुजः श्रीनारायणः ।

गच्छन् अमृतं सिञ्चन् आसीत् शङ्खं वादयन् ॥

कुर्वन्तः आसन्-यस्य स्तुतीः गन्धर्वाः सर्व-एव ।

हे-हरे गोपाल हे-गोवर्धनधर (इति) ॥ २५ ॥

---

26. THE GANDHARVAS PRAISE VIṢṆU.

तोठान् चय् कुख् बक्ति-वावस् ।
श्याम-रूप लगयो राम-नावस् ॥ ७३४ ॥

शाशिम्ख गौथ् कुय् ग्यवान् शेषनाग्
राथ्-द्यन् आसितन् म्य च्योनुय् राग् ।
ज़नख्-राज़ च्यय् करनोवुथन् त्याग्
राज़-भर्तृहरियस् दितुथ् वैराग् ।
योग-किनि तोव्योख् भुसुंड-कावस्
श्याम-रूप लगयो राम-नावस् ॥ ७३५ ॥

शंख-मंज़ शब्द्-चावनस् लगयो
बोज़वुनु मोछ् दावनस् लगयो ।
असवुनु ग्वख् हावनस् लगयो
नाश-रक्तिस् यावनस् लगयो ।
लगयो सथ्-रूपकिस स्वभावस
श्याम-रूप लगयो राम-नावस् ॥

हे शिव केशव कुस् च्योनु दास्
शिव-रूप बसवुनु कुख् चह् कैलास् ।
राम-रूप लंकाय करवुनु डास
कृष्ण-रूप-किनि कुख् खेलान् रास् ।
तार् दिस् मोहनिस् दरियावस
श्याम-रूप लगयो राम-नावस् ॥

सुख्यमय्यं च श्रीविष्णुं प्रति गन्धर्वादीनां स्तुतिप्रस्तावः ॥ २६ ॥

तुष्यन् त्वमेव असि भक्तिभावस्य ।

हे-श्यामरूप उपहारीभूयासं-ते रामेति-नाम्नि ॥ १३४ ॥

सहस्रमुखैः कीर्तिगीतिं अस्ति-ते गायन् शेषनागः

रात्रिन्दिवं भूयान्नाम मे तवैव अनुरागः ।

जनकराजः त्वयैव कारितस्त्वया-सः सर्वसंसारत्यागम्

राज्ञे-भर्तृहरये दत्तं-त्वयैव वैराग्यम् ।

योगविधानेन संतुष्टस्त्वं भुसुण्ड-काकस्य

हे-श्यामरूप० ॥ १३५ ॥

शङ्खमध्यात् शब्दप्रकाशनस्य उपहारीभवेयं-ते

तच्छ्रुतिसमकालमेव मोक्ष-वितरणस्य उपहारीभवेयं-ते ।

हसनशीलस्य मुखस्य प्रदर्शने उपहारीभवेयं-ते

अनन्तस्य यौवनसौन्दर्यस्य उपहारीभवेयं-ते ।

उपहारीभवेयं-ते सत्यरूपस्य स्वभावस्य

हे-श्यामरूप० ॥

हे शिवात्मन् केशवात्मन् अस्मि तव दासः

शिवस्वरूपेण वास्तवः असि त्वं कैलासे ।

रामरूपेण लङ्कायाः कुर्वन्नसि सर्वनाशम्

कृष्णरूपेण असि-त्वमेव क्रीडन् रासलीलाम् ।

तारं देहि-मे मोहात्मिकायाः महानद्याः

हे-श्यामरूप० ॥

कति य॑वि शमयन् कंसस् ज़ोर्

कति रूज़ॗ रावणस् तिक़ॗ दोर्-दोर् ।

कति रू॑दि लंकाय बाह् शथ् पोर्

अज़्-ताज़् संसार् कस् रूदु सोर् ।

कॅमि दीफ् प्रज़लोवु मज़् वावस्

श्याम-रूॅप लगयो राम-नावस् ॥

सर्व-व्यापख् कुख् मज़् मनस्

कृष्ण-रूॅफ् दॉरिथ् मज़् वनस् ।

कल ह्यथ् वामन्-ज़ीवनस्

आस़र् च्य़ होवुथ् अर्ज़ुनस् ।

च्याज़ बक्तिय-हॅन्दु कुम् म्य हावस्

श्याम-रूॅप लगयो राम-नावस् ॥

रामचन्द्र शीतल् कुय स्वबाव्

पुनिमॗ-द्दह शिव-आर्ती करनाव् ।

चन्द्रचूॅड सूॅर्य-हिक़् दर्शुन् म्य हाव्

कृष्णस् शिव-लोल तिथु गंज़्राव् ।

यिथु पार्यों करि दरि मावस्

श्याम-रूॅप लगयो राम-नावस् ॥ ७४० ॥ २६ ॥

कुत्र-नाम निहितानि समयेन कंसस्य वीर्याणि

कुत्र-नाम स्थिता रावणस्य तादृशी प्रभावशीलता ।

कुत्र स्थितानि लङ्कायाः द्वादश शतं पुराणि

अद्य-यावत् संसारः कस्य स्थितः सारभूतः (ध्रुवः) ।

केन दीपः प्रज्वलितः मध्ये वातस्य

हे-श्यामरूप० ॥

सर्वव्यापकः अपि-त्वं मध्ये मनसः

कृष्णरूपं धृत्वा मध्ये वनस्य ।

शिरः छित्त्वा वामनजीवनाख्यस्य

आश्चर्यरूपं त्वया प्रदर्शितं-त्वया अर्जुनाय ।

तव भक्ति(-दार्ढ्यस्य) अस्ति-मे मे कुतुकम्

हे-श्यामरूप० ॥

हे-रामचन्द्रात्मन् शीतलः अस्ति-ते स्वभावः

पूर्णिमा-दिने शिव-आरती-नामिका-दयाक्रन्दस्तुतिं कारय-माम् ।

हे-चन्द्रचूड सूर्यवत्प्रदीप्यमानं दर्शनं मम प्रदर्शय

कृष्णाख्यस्य (मे-ग्रन्थकर्तुः) शिवप्रीतिं तादृशीं घनीकुरु ।

यथा (नित्यं) पार्थिवलिङ्गात्मशिवार्चनां करिष्यति व्रतानि-करिष्यति
अमावस्यादीनाम्

हे-श्यामरूप० ॥ ७४० ॥ २६ ॥

---

27. THE AUTHOR EXPLAINS THAT HE CANNOT DESCRIBE THE GLORY OF ŚIVA'S WEDDING, WHICH EVEN THE GODS ARE UNABLE TO PRAISE.

कलन् छम् ज्यव् डलन् कुस् कुय् सथंय्-सथ् ।
कुह् कस् ताकथ् सुह् करि तमि खांदरंचू कथ् ॥७४१॥
समेमंति आंसि सालर् क्याह् वनय् कूंति ।
सदाशिव् ओस् किथु त कम् आंसिस् तमिस् सूंत्य् ॥
महापुरुशन् महादेवुनु महात्मिय् ।
वनुनु दर्लब् म्य ब्वद् क्यथ-पांठि वातिय् ॥
तसुंज़् लीला कठिञ् गांमंच़ू छह् देवन् ।
वनुनु पञ्या अद अस्य मूंर्खन् त ज़ीवन् ॥
वनय् क्याह् मूंर्ख-बावाह् दयु वनुन् कुय् ।
फकथ् शिवनाथ-संन्दु नावाह् वनुन् कुय् ॥ ७४५ ॥
रनिस् खनवट-सूंतिन् खड् खनुनु कुय् ।
अनिस् रूंपस् अंदर् वावाह् अनुनु कुय् ॥
दथिस् कुलिसंय् कुह् कति त्युहंदय कुह् कति मूल् ।
करान् कुस् स्वकमर् अति कुम् गक़ान् तूल् ॥
कलन् छम् ज्यव् डलन् ब्वद् छम् वनय् क्याह् ।
परय् लीला करय् व्यञ् कुस कोताह् ॥ २७ ॥

28. THE AUTHOR AGAIN EXPRESSES HIS INABILITY AND UNWORTHINESS.

सदाशिव खांमियो कुस् बकि ह्यूनुय् ।
बन्योमंतु पाप-शैलाह् ज़ड् त च्यूनुय् ॥ ७४९ ॥

ब्रह्मादिभिरपि स्तोतुमशक्यस्य श्रीशिववृत्तस्य वर्णितुमत्यशक्तत्वं स्वीयं मन्यमानो ग्रन्थकृद्वदति ॥ २७ ॥

मूकीभवन्ती अस्ति-मे जिह्वा चञ्चलीभवन् अस्मि अस्त्येव
सत्यमेव-सत्यम् ।
अस्ति कस्य सामर्थ्यं सः करिष्यति तस्य तत्त्वस्य निरूपणम्
॥ ७४१ ॥
समेताः आसन् जनाः किं वदिष्यामि कियन्तः (असंख्याः) ।
सदाशिवः आसीत् कीदृशः के च आसंस्तस्य तस्य सहचराः ॥
महापुरुषाणां (अपि) महादेवस्य माहात्म्यम् ।
वक्तुं दुष्करं मम बुद्धिः केन-प्रकारेण पर्याप्स्यति (तन्माहात्म्यं वक्तुम्) ॥
तस्य स्तुतिक्रिया कठिना संभूता अस्ति देवानाम् ।
कथयितुं योग्यमस्ति-किं ततः अस्माकं मूर्खाणां देहिनां च ॥
कथयिष्यामि किं मौर्ख्यमेव ईदृक् कथनीयं अस्ति ।
केवलं श्रीशिवस्य नाममात्रं कथनीयं अस्ति ॥ ७४५ ॥
कुकरस्य कफोणिना गर्तः खननीयः (इव) अस्ति ।
अन्धस्य (इव) रूपस्य दर्शनविषये वायुः (कीदृग्रूपोऽस्तीति पृच्छा इव) आनेयः अस्ति ॥
ईदृशस्य वृत्तस्य अस्ति कुत्र अग्रभागः अस्ति कुत्र मूलभागः ।
कुर्वन् अस्मि संक्षेपणं (परंतु) अत्र अस्ति-मे संभवन् दैर्घ्यम् ॥
मूकीभवन्ती अस्ति-मे जिह्वा, तरलीभवन्ती बुद्धिः अस्ति-मे,
कथयिष्यामि किम् ।
पठिष्यामि स्तुतिं करिष्यामि अधुना वृत्तान्तं समाप्तम् ॥ २७ ॥

स्वासामर्थ्यमयोग्यत्वं च प्रकटयन्ग्रन्थकृदेव पुनर्वदति ॥ २८ ॥

हे-सदाशिव स्वामिन् अस्मि भक्त्या हीन-एव ।
संपन्नः पापात्मशिलारूपः जडः भित्तिरूपः च ॥ ७४९ ॥

दया दर्मस् कुनय् कँह् कुम् न मैलय् ।
  कचैलय् कुस् कचैलय् कुस् कचैलय् ॥ ७५० ॥
अहंकारन् बनोवुमंतु ग्वनौ रस्तुय् ।
  ग्वहाह् आसिथ् ग्वहन् करुमंतु व्वह् हंस्तुय् ॥
मलिनि वस्त्र् वलिथ् छिम् कुस् न अूचुय् ।
  फकथ् इंद्रिय्-खखंचू छ्यम् वार कूचुय् ॥
पश्यन्-हंन्दि-पाठि कुस् ख्यथ् च्यथ् श्वंगान् व्वह् ।
  मशान् मथ् कुम् दिङ्कु खख् कुस् मंगान् व्वह् ॥
शमान् कुस् न लमान् कुस् लूबमय् कुन् ।
  कुनान् टस्मा तवय् छ्यम् चूबमय् कुन् ॥
स्यठाह् कुम् मद् त छ्यम् न वासना स्वद् ।
  गकख् कयथ-पाठि स्यद् म्य छ्यम् न तिकूय् व्वद् ॥ ७५५ ॥
न ज़ानय् योग् पूज़ा नय् लता ध्यान् ।
  न ज़ानय् यज्ञ वक्थ् न संध्या स्नान् ॥*
न ज़ानय् वीद् परुनुं खरुन् न नावय् ।
  न ज़ानय् तफ्† न ज़ानय् बक्ति-बावय् ॥
न छुम् परुमंतु शास्त्र् नय् पुरानय् ।
  वुछिथ् लूकन् कुनय् छुम् व्रथ् दरानय् ॥
यविथ् व्रथ् छ्यम् ख्यनचू आसान् मनस् कल् ।
  खसान् छुम् कूद् असान् आसान् पतय् लल् ॥

---

* न ज़ानय् पार्थि-पूज़ा नय् लता ध्याव् ।
  न ज़ानय् आरती न स्नान् संध्या ॥ इति पाठान्तरम् ॥

† न ज़ानय् ज़फ् करनु । इति पाठान्तरम् ॥

दयायां धर्मे प्रत्येव कापि अस्ति-मे न रुचिः ।

कुचैल-एव अस्मि कुचैल-एव अस्मि कुचैल-एव ॥ १५० ॥

अभिमानेन संपादितः गुणैः विहीन एव ।

मषकः भूत्वा मोहेन कृतो-ऽस्मि अहं हस्तिरूपः ॥

मलिनानि वस्त्राणि आच्छादितानि सन्ति-मे, अस्मि न शुद्धः ।

केवलं इन्द्रियसुखस्य अस्ति-मे सुष्ठु रुचिरेव ॥

पशूनां-सदृशवृत्त्या अस्मि जग्ध्वा पीत्वा स्वपन् अहम् ।

विस्मरन् सत्यं अस्ति-मे, देहस्यैव सुखं अस्मि कामयन् अहम् ॥

शाम्यन् अस्मि न अनुसरन् अस्मि लोभं प्रत्येव ।

पातयन्ती तृष्णा तेनैव-हेतुना अस्ति-मे लोभं प्रति ॥

अतिशयेन अस्ति-मे मदः अस्ति-मे च न वासना शुद्धा ।

संपत्स्यसि केन-प्रकारेण सिद्धः मम अस्ति-मे न तादृशी बुद्धिः ॥ १५५ ॥

(तव) न जानामि योगं पूजां नैव स्तुतिं ध्यानम् ।

न जानामि यज्ञं भक्तिं न संध्यां स्नानम्* ॥

न जानामि वेद-पाठं† स्मरणं न नाम्नः (तव) ।

न जानामि तपः न जानामि भक्ति-भावम् ॥

न अस्ति-मया अधीतं शास्त्रं नैव पुराणम् ।

समीक्ष्य लोकान् प्रत्येव अस्मि व्रतानि धारयन् ॥

निधाय व्रतानि अस्ति-मे भुक्तयर्थमेव वर्तमाना मनसि कलना ।

आरोहन् अस्ति-मे क्रोधः हसन्ती वर्तमाना अन्वेव ललना (कुत्सिता) ॥

---

* न जानामि पार्थिवलिङ्गपूजां न स्तुतिं तव ।
न जानामि न्यातिस्तुतिं न स्नानं संध्याम् ॥ इति पाठान्तरस्य ॥

† न जानामि जप-करणम । इति पाठान्तरस्य ॥

म वुक् म्यय् कुन् उमानाथो चमा कर् ।
च़ह् वुक् पनज़्य् दयाय कुन् दया कर् ॥ ७६० ॥
खबर् च़्यय् छ्यय् बह् कुस् अन्तर्बहि: किथु ।
च़ह् कुस् यिथु यिथु नमस्काराह् च़्य तिथु कुय् ॥
ख्वोमतु कुस्, स्यठाह् कुस् मूर्ख् नादान् ।
तवय् ज़ानान् बह् कुस् कुस् मासुकु पान् ॥
खबर् कँह् छुम् न दुय् मासस् बन्योव् कथ् ।
खबर् कँह् छुम् न छुम् कथ-पाठि व्वत्यथ् ॥
अंन्द्रि-किनि काल मारान् कुस् च़पोरुय् ।
न्यबरि-किनि छुस् वनान् प्रारब्द् छुह् सोरुय् ॥
असय् वानी वनान् कुस् कुम् डलान् मन् !
अपंज़ु पंज़ु बूज़ि बूज़िय् कुस् यवान् कन् ॥ ७६५ ॥
न्यबर् तज़्र् अन्दर् सोरुय् म्वच्यर् छुम् ।
खच्यर् छुम् तय् खच्यर् छुम् तय् खच्यर् छुम् ॥
तिक़ूय् कामचू म्य छुम् नेत्रन् अन्दर् ज्याय् ।
नज़र् थामय् दिवान्-कुस् छुम् गक़ान् राय् ॥
म वुक् म्यय् कुन् उमानाथो चमा कर् ।
च़ह् वुक् पनज़्य् दयाय कुन् दया कर् ॥
खबर् साह्यय् च़्य छ्यय् मन् म्योनु कूठु कियु कुय् ।
च़ह् कुस् यिथु यिथु नमस्काराह् च़्य तिथु कुय् ॥
गराह् वनान् कुमय् निर्ग्वन् निराकार् ।
गराह् वनान् कुमय् शंभो जटादार् ॥ ७७० ॥

मा पश्य मामेव प्रति,* हे उमानाथ क्षमां कुरु ।

त्वं पश्य स्वकीयामेव दयालुतां प्रति, दयां कुरु ॥ १६० ॥

विदितं तवैव अस्ति-ते अहं अस्मि अन्तर्बहिः (च) कीदृशः ।

त्वं असि यादृक् यादृक्(रूपः) नमस्कारः (मम) ते तादृक् अस्ति ॥

त्रिमलेन-स्थूलीभूतः अस्मि, अतिशयेन अस्मि मूर्खः निर्बुद्धिः ।

तेनैव-हेतुना जानानः अहमस्मीति (ममतां) अस्ति-मे मांसमयः स्वात्मा ॥

विदितं किंचित् अस्ति-मे न इदं मांसं संपन्नं कस्य-वस्तुनः ।

विदितं किंचित् अस्ति-मे न अस्ति-मे केन-प्रकारेण उत्पत्तिः ॥

अन्तःकरणद्वारा अभ्यासः ददत् अस्मि समन्तादेव ।

बाह्यव्यवहारेण अस्मि कथयन् प्रारब्धं अस्ति सर्वमेव ॥

असत्यां वाचं कथयन् अस्मि, अस्ति-मे तरलीभवन् मनः ।

असत्यं सत्यं श्रुत्वा श्रुत्वा अस्मि संनिरुधन् कर्णौ ॥ १६५ ॥

बहिः तनुता अन्तः सर्वमेव स्थौल्यं अस्ति-मे ।

मालिन्यं अस्ति-मे मलिन्यं च अस्ति-मे पुनः मालिन्यं अस्ति-मे ॥

तादृश्येव कामनायाः मम अस्ति-मे नेत्रयोः मध्ये स्थितिः (ते) ।

दृष्टिं यदा ददासि अस्ति-मे संभवन् संकल्पः ॥

मा पश्य मामेव प्रति, हे-उमानाथ क्षमां कुरु ।

त्वं पश्य स्वकीयामेव दयालुतां प्रति, दयां कुरु ॥

विदितं सर्वमेव तव अस्ति-ते मनः मदीयं कठोरं कीदृक् अस्ति ।

त्वं असि यादृक् यादृक् नमस्कारः (मम) ते तादृक् अस्ति ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां निर्गुणः निराकारः ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां हे-शम्भो जटाधर ॥ १७० ॥

* सत्कर्माणि कुत्सितानि मा समीक्षस्व इति भावः ।

गराह् वनान् कुसय् कुय् न च्य काँह् रंग् ।
    गराह् वनान् कुसय् कोफुर् छिय् अंग् ॥
गराह् वनान् कुसय् निर्लूब् निष्क्रिय् ।
    गराह् वनान् कुसय् छय् बातूच्य् प्रय् ॥
गराह् वनान् कुसय् खटिय् रटिय् वन् ।
    गराह् वनान् कुसय् पानय् च़ह् हन् हन् ॥
गराह् वनान् कुसय् ओंकारकुय् व्यंद् ।
    गराह् वनान् कुस् नय् ग्वड् न च़्यय् अंद् ॥
गराह् वनान् कुसय् अगोर् हे-स्वछंद् ।
    गराह् वनान् कुसय् बे-मिसलु-मानंद् ॥ ७७५ ॥
गराह् वनान् कुसय् कुख् आत्मा प्रान् ।
    गराह् वनान् कुसय् कुख् योग् त ज़ान् ॥
गराह् वनान् कुसय् बड्डू छय् च़्य दया ।
    गराह् वनान् कुसय् कँह् कुय् न पर्वा ॥
गराह् कुय् विष्णुरूपय्-किनि म्वकुटा ।
    गराह् छय् शिवरूपय्-किनि च़्य जटा ॥
ब्वह् कुस् द्वन्-व्यन्-अंदर् गोमतु ब्वदासी ।
    कुनुय् कुख् आसवुनु कैलास-वासी ॥
च़्य कुस् ज़ानिय् च़ह् कुख् कियु-हियु निराकार् ।
    च़ह् कुख् यियु तियु तियय् ब्रय्नय् नमस्कार् ॥ ७८० ॥ २८ ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां अस्ति-ते न तत्र कश्चित् रागादिः ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां कर्पूरस्य(-इव) सन्ति-ते अङ्गानि ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां निर्लोभः निष्क्रियः (इति) ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां अस्ति-ते भावस्यैव प्रीतिः ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां गूढं गृहीत्वा वनरूपः (इवागाधः) ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां स्वयमेव त्वं अंशमशंम् ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां प्रणवस्य बिन्दुरूपो (ऽसीति) ।

कदाचित् कथयन् अस्मि नहि आदिः न तव अन्तः ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां अघोर हे स्वच्छन्देति ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां अनुपमसादृश्य-इति ॥ ११५ ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां असि आत्मा प्राणरूपः ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां असि योगः ज्ञानं च ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां महती अस्ति-ते तव दया ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां किंचित् अस्ति-ते न भयम् ॥

अदाचित् अस्ति-ते विष्णुरूपस्य मुकुटम् ।

कदाचित् अस्ति-ते शिवरूपस्य तव जटा ॥

अहं अस्मि दोलायमानः संपन्नः उदासः ।

एक-एव असि वर्तमानः कैलासवास्तव्यः ॥

त्वां कः जानाति त्वं असि कीदृक् निराकारः ।

त्वं असि यादृशः तादृशः, तादृशः (तादृशाय) भूयात्ते नमस्कारः ॥

१८० ॥ २८ ॥

29. THE REJOICING IN THE HOME OF HIMĀLAYA AT THE APPROACHING ARRIVAL OF ŚIVA. NĀRADA IDENTIFIES TO MĒNAKĀ THE MEMBERS OF THE PROCESSION, AS FROM A HIGH TOWER SHE WATCHES THE APPROACH. HER LAMENTATIONS ON ŚIVA, IN HIS ASCETIC FORM, BEING POINTED OUT TO HER. SHE REFUSES TO BE COMFORTED. PĀRVATĪ, ON THE OTHER HAND, IS ENRAPTURED, AND CONSOLES HER MOTHER.

वनय् क्याह् वा॒ति तिम् नज़दीख् यख्-वार् ।
हरेः नारायणस् व्यनस् नमस्कार् ॥ ७८१ ॥
तिथय् श्रद् पाञ्चज़न्य् नोमु शंख् वोयुन् ।
शिवः शंभुः करिथ् स्वब-शब्द् लोयुन् ॥
शब्द् बूजिथ् स्यठाह् खश् गैय् सारी ।
वननि लॅ॒गि वा॒चू शिव-नाथन् सवारी ॥
तिथय् मैनावती गय वारयाह् खश् ।
लयौं खत थॅदु वुकुन् बंगालुकुय् पश् ॥
खसिथ् तॅ॒थि-प्यठ् दॅपुन् पिल्यम् नज़र् दूर् ।
वुछन् शिव-जी आसि कितु कुम् प्रथम् पूर् ॥ ७८५ ॥
यिथ्यम् महाराज़ कितु राज़कमार्य ।
कथ चा॒विथ् लगस् वह् रथ-सवार्य ॥
लगस् अथ् स्वक्त-ज़म्पानस् लगस् वह् ।
लगस् महाराज़-सामानस् लगस् वह् ॥
गुरिस् खसनस् पथर् वसनस् लगस् वह् ।
खंदर् स्वखस् रतिस् असनस् लगस् वह् ॥
लगस् कम्ख़ाब-ज्यामन् लगस् वह् ।
लगस् अतलास-पैज्यामन् लगस् वह् ॥

प्रकृतवृत्तमेतत् ॥ २९ ॥

कथयिष्यामि किं-नाम, प्राप्ताः ते समीपस्थानं युगपत् ।

हरये नारायणाय (प्रधानपुरुषाय) भूयान्नाम-तस्मै नमस्कारः ॥ १८१ ॥

तथैव (तत्काले) ततः पाञ्चजन्यं नाम शङ्खः ध्मापितस्तेन ।

शिवः शम्भुरिति कृत्वा कल्याणप्रदशब्दः प्रचालितस्तेन ॥

शब्दं श्रुत्वा अतिशयेन प्रसन्नाः संपन्नाः सर्व-एव ।

कथयितुं प्रवृत्ताः प्राप्ताः श्रीशिवस्य अश्वहस्त्यारोहादयः ॥

तथैव (विशेषतः) मेनावती संपन्ना अतिशयेन प्रसन्ना ।

गृहेभ्यः अत्युन्नतः समीक्षितस्तया (यः) प्रासादस्य पटलः (ऊर्ध्वभागः) ॥

आरुह्य* तस्मिन्नेव कथितं-(विचारितं-)तया पर्यास्यति-मे दृष्टिः सुदूरं (अस्मादेव) ।

द्रक्ष्यामि-तं, श्रीशिवः स्यात् कीदृशः अस्ति-मे प्रेम (औत्सुक्यं) पूर्णम् ॥ १८५ ॥

समागमिष्यति-से वरश्रेष्ठः कीदृक् राजकुमार्याः ।

(अन्याः) कथाः परित्यज्य उपहारीभवेयं-तस्य अहं सहागतरथिभ्यः ॥

उपहारीभवेयं-तस्य अस्मिन् मुक्तामययाप्ययाने उपहारीभवेयं-तस्य अहम् ।

उपहारीभवेयं-तस्य वराईसामग्र्यां उपहारीभवेयं-तस्य अहम् ॥

अश्वं-प्रति आरोहणे तस्माद्भूमौ अवतरणे उपहारीभवेयं-तस्य अहम् ।

सुन्दरमुखे शोभन-स्मिते उपहारीभवेयं-तस्य अहम् ॥

उपहारीभवेयं-तस्य बहुमूल्यवस्त्रविशेषेषु उपहारीभवेयं-तस्य अहम् ।

उपहारीभवेयं-तस्य बहुमूल्यवस्त्रविशेषाधरीयवस्त्रे उपहारीभवेयं-तस्य अहम् ॥

* मनोराज्यानि करोति मेना ।

यियय् पाठिन् गनान् श्रोसुस् प्रथम् बाव् ।
तियय् नारद् मुनीश्वर् तस् निशिन् श्राव् ॥ ७९० ॥
गंडिथ् गुलि तस् दंपुन् दय् हे मुनीश्वर् ।
दमन् मञ्ज़् कुस् कुह् हावुम् शिव-शंकर् ॥
इह् वन्तम् श्याम-रूपय् कुस् कुह् ज़ोतन् ।
म्वकटाह् दिथ् हटिस् कुस् कोस्तुब-मन् ॥
खसिथ् गरुडस् कुनिथ् कुय् लाल-मालय् ।
वलिथ् कुस्-ना पीतांबरकुय् दुशालय् ॥
निथर् पंपोश् किस् ज़ि कुय् तीज़वानय् ।
म्य श्रमि-संन्दु म्वख् वुछिथ् कुय् दख् चलानय् ॥
दय् मा महाराज़ आस्यम् खग् गछ्म् मन् ।
गनिथ् यक् छम् म्यठाह् पक् म्य श्रनतम् ॥ ७९५ ॥
दंपुस् नारद्-जियन् लछ्मी-नरायन् ।
दछय् कुय् पाञ्चज़न्य नोमु शंख् वायन् ॥
मतु-म्वन् कुस् म्यठाह् कासान् कुह् संकठ् ।
भगंज़्लय् छम् भगलस्तु वक्षस्-प्यठ् ॥
दछय् शिवनाथ-संज़ू खरन् फिरान् कुय् ।
शरन् गछि गछि चरन् तमन्दिय् खरन् कुय् ॥
दप्योनस् बिय हे नारद मुनीश्वर् ।
म कर जल्दी म्य सूतिन् अख् गराह् वर् ॥
इह् वन्तम् कुस् कुह् ह्यय् गंदर्व-लूखय् ।
म्वखौ चोरौ परान् कुय् वीद-श्रूखय् ॥ ८०० ॥

येनैव प्रकारेण घनीभवन् आसीत्तस्याः प्रेम भक्तिः ।

तथैव (तत्काले) नारद-मुनीश्वरः तस्य समीपे आगतः ॥ ७९० ॥

बद्ध्वा अञ्जलिं तं-(नारदं-)प्रति कथितं-तया इदमेव हे मुनीश्वर ।

एतेषां मध्ये कः अस्ति प्रदर्शय-मे शिव-शङ्करः ॥

इदं कथय-नाम-मे श्यामरूपः कः अस्ति देदीप्यमानः ।

मुकुटं धृत्वा वैकक्षकं अस्ति-तस्य कौस्तुभ-रत्नम् ॥

आरुह्य गरुडं निपात्य अस्ति मणिमालाः ।

वसितं अस्ति-तस्य-नाम पीतरागवस्त्रस्य बहुमूल्यकम्बलयुग्मम् ॥

नेत्रे पद्मपुष्पे-इव स्तो-ऽस्य हि अस्ति महातेजस्वी ।

मम अस्य मुखं दृष्ट्वा अस्ति दुःखं अपगच्छत् ॥

अयं स्वित् महावरः स्यान्मे प्रसन्नं संपत्स्यति-मे मनः ।

घनीभूता कामना अस्ति-मे अत्यन्तं प्रतीतिं मे आनय-नाम-मे ॥ ७९१ ॥

प्रत्युक्तं-तस्यै नारदर्षिणा लक्ष्मी-नारायणः ।

अयमेव अस्ति पाञ्चजन्यं नाम शङ्खं वादयन् ॥

शुद्धसत्त्वगुणः अस्त्यस्य अतिशयेन अपनयन् अस्ति संकटम् ।

भृगुमुनेः पादघातचिह्नं अस्ति-तस्य भृगुलतेति-नाम वक्षसि ॥

अयमेव श्रीशिवस्य स्मरणं अभ्यस्यन् अस्ति ।

शरणं गत्वा गत्वा चरणौ तस्यैव स्मरन् अस्ति ॥

प्रत्युक्तं-तया-तस्मै पुनः हे नारद मुनीश्वर ।

मा कुरु शैघ्र्यं मया सह एक-घटिकाकालं व्यतिक्रमस्व ॥

इदं कथय-नाम-मे कः अस्ति सहधृत्वा गन्धर्वलोकान् ।

मुखैः चतुर्भिः पठन् अस्ति वेदश्रुतीः ॥ ८०० ॥

खसिथ् हंसस् वलिथ् वस्तर् व्वज़्लि कुय् ।
अयन् चन् ह्यथ् चतुर्वेदय् परान् कुय् ॥
दंपुस् नारद्-जियन् शक्ति बोज़् चह् कन् दार् ।
दह् कुय् ब्रह्माजुवंय् व्यनस् नमस्कार् ॥
अंमिय् ब्वपदोवुमंतु कुह् संसार् सोरुय् ।
असङ्ग्य वानिय निश् द्राथ् वीद् चोरय् ॥
दप्योनस् बिय वन् कुम् शिव-सन्दु लोल् ।
म्य सारिय् हावत व्वज़् यियु चख़म् होल् ॥
दह् वन्तम् छाय् कस्ङ्ग् दकू रथ-सवारी ।
पकान् कुय् स्वंत्य् ह्यय् वालख् चपारी ॥ ८०५ ॥
ख्यठाह् कुय् तीज़-सस्तुय् तीज़वानंय् ।
म्य अंसि-सन्दु दर्शनुय् कुय् खश्-यिवानंय् ॥
दह् मा महाराज़ आस्यम् खश् गछ्यम् मन् ।
दंपुस् नारद्-जियन् वन व्वह् चह् यव् कन् ॥
दह् कर्मुकु गाश् कुय् दर्मुकु निदानंय् ।
दह् प्रत्यक्ष् देवता कुय् तीज़वानंय् ॥
अमिस् किय् सूर्य-भगवानंय् वनानंय् ।
दऊय् कुय् परमशिव-सन्दु रथवानंय् ॥
दथय्-पाठि हाविनस् वनि-दिथ् चपारिय् ।
दर्म-राज़ बसै इन्द्राज़ सारिय् ॥ ८१० ॥
दप्योनस् बिय वन्तम् क्याम् इच्छा दय् ।
अकिव् वुकर्हान् किथु कुह् महाराज़ शिव-जिय् ॥

आस्य हंसं वसित्वा वस्त्राणि रक्तवर्णानि अस्ति ।

हस्तेषु चतुर्षु गृहीत्वा चतुर्वेदान् पठन् अस्ति ॥

प्रत्युक्तं-तस्यै नारदर्षिणा संदेशवाचं शृणु त्वं कर्णौ धारय ।

अयं अस्ति ब्रह्मा भूयादस्मै नमस्कारः ॥

अनेनैव उत्पादितं अस्ति जगत् सर्वमेव ।

अस्य वाणी-सकाशात् निर्गताः वेदाः चत्वारः ॥

प्रत्युक्तं-तया-तस्मै पुनः कथय अस्ति-मे श्रीशिवस्य हार्दम् ।

मह्यं सर्वानेव प्रदर्शय-नाम अधुना यथा अपयास्यति-मे

अत्यौत्सुक्याधिः ॥

इदं कथय-नाम-मे अस्ति कस्य ईदृक् रथगामिसमूहः ।

व्रजन् अस्ति सह कृत्वा बालकान् समन्तात् ॥ ८०५ ॥

अतिशयेन अस्ति तेजःसहितः महातेजस्वी ।

मम अस्य दर्शनमात्रं अस्ति अतिरोचकम् ॥

अयं स्वित् महावरः स्यान्मे प्रसन्नं संपत्स्यति-मे मनः ।

प्रत्युक्तं-तस्यै नारदर्षिणा कथयिष्यामि अहं त्वं निधेहि कर्णौ ॥

अयं कर्मणः प्रकाशात्मा अस्ति धर्मस्य हेतुभूतः ।

अयं प्रत्यक्ष-देवः अस्ति महातेजस्वी ॥

अस्य सन्ति सूर्यभगवानिति (नाम) कथयन्तः ।

अयमेव अस्ति परमशिवस्य रथवाहकः ॥

इत्थमेव प्रदर्शितास्तेन-तस्यै अन्विष्य परितः ।

धर्मराजः सह इन्द्रराजादिभिः ॥ ८१० ॥

प्रत्युक्तं-तया-तस्मै पुनः कथय-नाम-मे अस्ति-मे इच्छा इयमेव ।

नेत्राभ्यां पश्येयं-तं कीदृक् अस्ति महावरः श्रीशिवः ॥

कुह् सादाह् अख् दमन् मज़् कमि हाल ।
हटिस् प्रथ्-तर्फ गंडिथ् सर्प-माल ॥
असंन्द्‌ ख्वख् कासवुनु दख् गालवुनु व्याद् ।
दऊय् गव् साद् क्रिस् पंपोश-हिहि पाद् ॥
ख्वशोंड़्वाह् नालि कुनिथ् कुय् कमि हाल ।
दृथिस् निर्मल् रूपसंय् कल-माल ॥
दह् तन् ज़ोतन् स्यठाह् छ्यस् कुस् मलिथ् सूर् ।
सफेद् साफ् त निर्मल् ज़न् कुह् कोफूर् ॥ ८१५ ॥
अंगन् बसाह् अमरबूथाह् मलिथ् कुस् ।
गज़-चम् त सूह-मुसलाह् वलिथ् कुस् ॥
खसिथ् वृशवस् असवुनु न्यथ् लसवुनु ।
ननन्-कुम् मज़् वनन् आसिथ् बसवुनु ॥
करिथ् वन्वासंचू सन्यास-चालाह् ।
कुह् ज़न् सूर-सासस् तल् खास लालाह् ॥
कुह् मस्तानाह् कुन्युकु कुस् न खयालाह् ।
स्यठाह् सादाह् विरक्ताह् बूलवालाह् ॥
दह् मारान् आसि क्राल बाल-बाल ।
दह् वन्तम् कयथ-पाठि आमतु कुह् साल ॥ ८२० ॥
दप्योनस् तंमि स्य कुय् दन-बाग्य कन् थव् ।
पयस् वांचख् दऊय् क्या गव् सदाशिव् ॥
दऊय् शिवनाथ् कुय् महाराज़ च्योनुय् ।
कुह् कोर्य च्याञ-हंन्दुय् कर्म-लोनुय् ॥

अस्ति (हि) साधुः एकः एतेषां मध्ये केन चरितेन (अलौकिकरूपः)।

कण्ठे (यस्य) प्रतिस्थानं (परितः) बद्धा सर्पात्ममालाः ॥

अस्य मुखं अपनयन् दुःखं विनाशयन् व्याधिम्।

अयमेव अस्ति साधुः स्तो-ऽस्य पद्मसदृशौ पादौ ॥

योगीन्द्रः कण्ठावलम्बं पातयन् अस्ति अचिन्त्य-रूपेण।

ईदृशे निर्मले रूपे-ऽपि कपालमालाः ॥

इयं (अस्य) तनुः दीप्यन्ती अतिशयेन अस्त्यस्य, अस्त्यस्य परिमलितं भस्म।

शुक्लः शुद्धः निर्मलः च अस्त्ययं कर्पूरः इव ॥ ८१५ ॥

अङ्गेषु भस्म अमरभूतिः परिमलितं अस्त्यस्य।

गजचर्म सिंहचर्म च वसितं अस्त्यस्य ॥

आरूढः वृषभं हसनशीलः नित्यं जीवन्।

परिज्ञायते-मया (अयं) मध्ये वनानां स्यात् निवसन् ॥

कृत्वा वनवासयोग्यां संन्यासिवृत्तिम्।

अस्ति भस्मरेखोः अधस्तात् शोभनं रक्तं इव ॥

अस्ति आमोदमग्नः कस्यापि अस्त्यस्य न स्मरणमात्रम्।

सिद्धः साधुः वैरागी ऋजुस्वभावः ॥

अयं प्रचारयन् स्यात् प्रुतवत्संचारान् गिरौ-गिरौ।

इदं कथय-नाम-मे केन-हेतुना आगतः अस्ति निमन्त्रणे ॥ ८२० ॥

प्रत्युक्तं-तेन-तस्मै तेन (नारदर्षिणा) तव अस्ति धन्यवाद-भाग्यं, कर्णौ समाधत्स्व।

संज्ञानं प्राप्ता-त्वं अयमेव नाम अस्ति सदाशिवः ॥

अयमेव श्रीशिवः अस्ति महावरः त्वत्संबन्धी।

अस्ति कुमार्याः तव कर्मभाग्यभूतो-वरः ॥

इङ्गय् सन्यास् कुह् आसान् कोहि-कैलास् ।
　　छिह् सारिय् अमि-संन्दि दासन्-हंन्दिय् दास् ॥
इह् बूज़िथ् प्योस् मातम् गोस् हाला ।
　　वनान् क्याह् कुख् चह् इथु वनुनुय् बह् चाला ॥
दप्योनस् बिय नारद्-जी इह् क्याह् गोम् ।
　　ग्वसोइ़्वाह् हिहु इह् कियु महाराज़ यिय् प्योम् ॥ ८२५॥
इह् कंमि इक़ुनम् इथुय् महाराज़ यियिनय् ।
　　ग्वसोइ़्वाह् राज़कमार्य च़्य निथिनय् ॥
इकुम् कंमि पोशमंय् सूंत्य् खार् लज़िन् ।
　　इकुम् कंमि सूरमंय् सूंत्य् नार् लज़िन् ॥
दिचून् अद वाख् लंजूस व्यज़् लूक-पामन् ।
　　मलनि लंजू खाख् वांलिन् च्याख् ज्यामन् ॥
दमन्-मज़् वुछ् वनान् क्याह् व्यवहारस् ।
　　सपंज़् मातम-सरायाह् राज़-दारस् ॥
समिथ् ब्रहर्थङ़ यिम आमय् वनवान् ।
　　वुठन् ब्रंडि कडिय् गय अथ हावान् ॥ ८३० ॥
सपंनि हैरान् सारिय् इथि हालय् ।
　　लज्योव् अद बोज़नावने तस् हिमालय् ॥
म वद् कर् बद् गयख् च़्य् कथ् खयालस् ।
　　त्रिलोकेश्वर् कुह् आमंतु पान सालस् ॥
इकूय् इच्छा गयस् दोहन् इथु लिबासाह् ।
　　मंलुन् अथ् नूर-रूपस् सूर-सासाह् ॥

अयमेव संन्यासिरूपः अस्ति वर्तमानः कैलासपर्वते ।

सन्ति सर्व-एव अस्य दासानामपि दासाः ॥

इत्थं श्रुत्वा आपतितस्तस्याः शोकः संपन्नं-तस्याः (च) वृत्तं-कठिनम् ।

कथयन् किं-नाम ऋषि त्वं, ईदृक् कथनं अहं सहिष्यामि-किम् ॥

कथितं-तया-तस्मै पुनः हे-नारद इदं किं संपन्नं-मे ।

वैराग्यवान् इव अयं कीदृक् वरः आगत्य आपतितो-मे ॥ ८२५ ॥

इदं येन (द्विषता) अभीप्सितं-तेन-मम ईदृगेव वरः आगच्छतु-ते ।

विरक्तसाधुः राजकुमारीं तव नयतु-ते ॥

अभीष्टं-मे येन (द्विषता) पुष्पैरेव सह कण्टकजालं तिष्ठतु ।

अभीष्टं-मे येन (द्विषता) भस्मनैव सह अग्निकणः तिष्ठतु ॥

प्रसारितं-तया ततः आक्रन्दनं लग्नाहं अतः-परं लोकनिन्दापात्रताम् ।

परिमलितुं प्रवृत्ता (स्वदेहे) मृद्भस्मादि, कृतानि-तया खण्डनानि वस्त्राणाम् ॥

क्षणे-क्षणे पश्य संपद्यते किं-वृत्तं (विपर्ययः) व्यवहारस्य ।

संपन्नं शोकाक्रन्द-गृहं (इव) राजद्वारस्य ॥

समेताः संबन्ध्यतिथिस्त्रियः याः आसन् गायन्त्यः ।

ओष्ठेषु संकोचान् विधाय गताः हस्तान् प्रदर्शयन्त्यः ॥ ८३० ॥

(यदा) संपन्नाः विमनस्काः सर्व-एव ईदृशेन वृत्तेन ।

प्रवृत्तः तदा श्रावयितुं तां हिमालयः ॥

मा रुदिहि संविधत्स्व बुद्धिं गता-त्वं त्वमेव कस्यां चिन्तायाम् ।

त्रिलोकेश्वरः अस्ति आगतः स्वयं निमन्त्रणे (स्वयंवरे) ॥

ईदृशी इच्छा संभूतास्य, धृतो-ऽनेन ईदृशः वेषः ।

परिमलितोऽनेन अस्य ज्योतिःस्वरूपस्य भस्मरेणुव्यूहः ॥

अमिस् लछ्य-नाविसंय् छिय् लछ्य-वं्दि रंग् ।
च्य् ज्यूठुय् अं्कुय् रंग् दकू गयख् तंग् ॥
दऊय् शंभू खयंभू छुस् दऊय् रूफ् ।
दऊय् कुय् प्रज़लावान् सतवय् दीफ् ॥ ८३५ ॥
सूंर्य अ्मि-सन्दि तीज़ुकु अख् ज़्चाह् कुय् ।
समंदर् सय् असंज़ अख् कल्-क़्चाह् छिय् ॥
दयय् पा्ठि तस् हिमालन् व्यलि वन्नोनस् ।
दंपुस् तमि तोर हे खामी व्यञ् करिव् बस् ॥
कुह् फ़रमावुनु तुहंन्दु सोरुय् सयंय्-सय् ।
म्य कुम् फेरान् दह् छम्-ना खांदरंचू कय् ॥
दह् गरू छय् सार्यनिय् शुवाय मानंय् ।
तवय् लूकन् वुछिय् छस् मंदछानंय् ॥
महाराज़स् पज़्या दाहनु वरन् दयु ।
ग्रहस्यन् लूब-सख्यन् कुय् खरान् दयु ॥ ८४० ॥
दपिव् खदै लम्ल् दाञस् कुह् नेरान् ।
म्य वुञ्-क्यन् पक् यिय्यम्-न कुम् ज़ि फेरान् ॥
दह् गम् व्यलि बोज़नोवुन् ज़्यूठु तय् क्रूठु ।
हिमालय् गव् व्ययिय् अद लबि-कनि व्यूठु ॥
दयय्-पा्ठि सारिवंय् ब्यंनु ब्यंनु वंनुख् तस् ।
कमी तस् गयस्-न कॅंह् क्रूद-चूवस् ॥
खबर् देविय गय रूदुस्-न कॅंह् होश् ।
महादेव्'नि महोवतन् दितु तमिस् जोश् ॥

अस्य लक्षशो-(अनन्त-)-नामधेयस्य सन्ति अनन्तानि रूपाणि ।
त्वया दृष्टं त्वया एकमेव रूपं ईदृशी संपन्ना-त्वं खिन्ना ॥
अयमेव कल्याणप्रभवः स्वयंभूः अस्त्यस्य इदमेव रूपम् ।
अयमेव अस्ति विद्योतयन् सप्त दीपान्* ॥ ८३५ ॥
सूर्यः अस्य तेजसः एकं कणमात्रं अस्ति ।
समुद्राः सप्त अस्य एकं गण्डूषमात्रं सन्ति ॥
इत्थं प्रकारेण तस्यै हिमालयेन यदा कथितं-तेन-तस्यै ।
प्रत्युक्तं-तस्मै तया उत्तरं हे स्वामिन् अतः-परं कुरुत अलम् ॥
अस्ति आज्ञापनं यौष्माकीणं सर्वमेव सत्यमेव ।
मम (तु) अस्ति-मे वैमनस्यं, इयं अस्ति-मे-नाम महोत्सवस्य कथा (अवसरः) ॥
इयं वेला अस्ति सर्वेषामेव शोभया सहिता (भवितव्या) ।
तेनैव लोकान् समीक्ष्य अस्मि लज्जमाना ॥
वरस्य योग्यमस्ति-किं धारणीयं रूपं ईदृक् ।
गृहस्थानां सदा-कामनोपेतानां अस्ति अरोचकं ईदृक् (विधानम्) ॥ ८४० ॥
कथयिष्यथ यदि तण्डुलं धान्यात् अस्ति निर्गच्छत् ।
मम संप्रति (तादृङ्नियमवाक्ये) प्रतीतिः आगमिष्यति-मे-न, (यतः) अस्ति-मे हि वैमनस्यम् ॥
इत्थं शोकः यदा भावितस्तया-सः दीर्घः क्लिष्टः च ।
हिमालयः गतः उत्थाय ततः कोष्ठान्तभागे आस्थितः ॥
इत्थमेव सर्वैरेव भिन्नं भिन्नं कथितं-तैः तस्यै ।
न्यूनता तस्याः संपन्ना-तस्या-न काचित् क्रोधक्षोभयोः ॥
विदितं देव्याः (पार्वत्याः) संपन्नं समास्थितं-तस्यै-न किंचित् स्मरणम् ।
महादेवस्य प्रेमातिशयेन वितीर्णं तस्यै पाटवम् ॥

---

* योगप्रसिद्धाः सप्तभूमिकाः ।

पकान्-गय माज्य निश तस् वननि लंजू द्दय ।
  चूह् क्याह् ज़ानख् कमिस् प्यव् नाव् शिव-जिय् ॥ ८४६ ॥
ज़गथ् कुनि ओसु-न तथ् ब्रोंठ् सुय् ओसु ।
  त्रिभ्वन-रूपाह् करनु द्वच्छाय-पुछ्य् प्योस् ॥
द्दयिस् आकाशस्य् वीदस् ति गव् ज़्यूठु ।
  खसुनु हांर् सु-ति अकिस् हेरि-प्यठ् ब्यूठु ॥
कुह् कस् ताकथ् महात्मा वनि अंमि-सन्दु ।
  कठिनु ब्रह्मा-ज़ुवस् गोमंतु कुह् यंमि-सन्दु ॥
द्दछय् बेरंग् कुय् प्रथ् रंगसंय् मञ्ज़् ।
  द्दछय् सादन्-हन्दिस् सत्संगसंय् मञ्ज़् ॥ २९ ॥

---

30. PĀRVATĪ DESCRIBES ŚIVA'S VIRTUES TO HER MOTHER.

परम-शक्ति वरवुनु परमेश्वर् है ।
  द्दछय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥ ८५० ॥
ब्रह्म-रूप आसवुनु वीद-सागर है
  विष्णुरूप दारवुनु ज़गि अवतार् ।
शिव-रूप राचसन् ति दिववुनु वर् है
  द्दछय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥
द्दछय् चूरि निवनाववुनु सीताय है
  द्दछय् लंकाय है करवुनु डास् ।
द्दछय् राम-लछ्मण श्याम-सुंदर् है
  द्दछय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥

आगमत् (च) मातुः समीपे तां कथयितुं प्रवृत्ता इदमेव ।

त्वं किं-नाम जानासि कस्य आपतितं नाम शिव-इति ॥ ८४५ ॥

जगत् कुत्रापि आसीत्-न तस्मात् प्राक् स-एव आसीत् ।

त्रिगुणात्मकरूपं करणीयं स्वेच्छार्थं आपतितं-तस्य ॥

एतादृशे चिदाकाशे (स्तोतुं) वेदस्य अपि संपन्नं दीर्घम् ।

आरोहणं ऊर्ध्वं सो-ऽपि एकस्मिन् सोपाने आस्थितः ॥

अस्ति कस्य सामर्थ्यं माहात्म्यं वदिष्यति अस्य ।

कठिनं (दुष्करं) श्रीब्रह्मणः संपन्नं अस्ति यस्य (माहात्म्यानुकीर्तनम्) ॥

अयमेव नीरूपः अस्ति प्रति-रूपस्य मध्ये ।

अयमेव साधूनां सत्सङ्गस्य मध्ये ॥ २९ ॥

अथात्र पार्वती मातरं प्रति श्रीशिवस्य सद्गुणान्वर्णयति ॥ ३० ॥

परमायाः शक्तेः वरः परमेश्वरः अयि (मातः) ।

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥ ८५० ॥

ब्रह्मात्मना वर्तमानः वेदसमुद्रः अयि

विष्णुरूपेण धारयन् जगत्यां अवतारम् ।

शिवरूपेण राक्षसेभ्यः अपि वितरन् वरं अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अयमेव चौर्यमिषेण नाययन् (रावणद्वारा) सीतां अयि

अयमेव लङ्कायाः अयि कुर्वन् सर्वनाशम् ।

अयमेव रामलक्ष्मणात्मा श्यामसुन्दरः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

पांन्नन् पांडवन्-हंन्दु ईश्वर् है
दऊय् अरदाह् अचौहिनी गालवुनु ।
दऊय् कृष्ण-जुव् मुरली-मनोहर् है
दऊय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥
मत्स्य-अवतार क्रुय् ज्ञान् व्यपदाववुनु
सावर्णि-राज़स् प्रलय् हाववुनु ।
कल्पांथ् श्रुति-मंन्दु चन-माथ्र् है
दऊय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥
कूर्म-रूप समुद्रस् क्रुय् मंदनाववुनु
च्वदाह् रंतन् दाववुनु बागरावित्य् ।
अथि ह्यथ् त अमृत्य् धन्वन्तर् है
दऊय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥ ८५५ ॥
पाताल वराह-रूप पृथिविय खारवुनु
हिरण्याच-दैत्यस् दऊय् मारवुनु ।
गजेन्द्रस् म्वकलावुनु हरिहर् है
दऊय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥
प्रह्लाद-बक्तिस् दऊय् पालवुनु है
मद-माज़ वालवुनु हिरण्यकश्यपस् ।
नरसिंह-जी दऊय् नर्मदेश्वर् है
दऊय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥
दऊय् म्वक्थ् करवुनु मुक्तीश्वर् है
दऊय् ध्रुव-राज़न् गोपीनाथ् ।

पञ्चानां पाण्डुपुत्राणां ईश्वरः अयि

अयमेव अष्टादश अक्षौहिणीः विनाशयन् ।

अयमेव श्रीकृष्णः मुरलीमनोहरः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

मत्स्यावतारेण अस्ति ज्ञानं उत्पादयन्

सावर्णिमनवे प्रलयं प्रदर्शयन् ।

कल्पमितकालः अस्य क्षणमात्रकालः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

कूर्मात्मनावतारेण समुद्रं अस्ति मथयन्

चतुर्दश रत्नानि दापयन् विभज्य (देवासुरेभ्यः) ।

हस्तेन धृत्वा च अमृतं धन्वन्तरिः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥ ८५५ ॥

पातालात् वराहात्मावतारेण पृथिवीं उद्धारयन्

हिरण्याक्षाख्यदैत्यं अयमेव निघ्नन् ।

गजेन्द्रं उन्मोचयन् हरिहरात्मा अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

प्रह्लाद-भक्तं अयमेव पालयन् अयि

मदान्मांसात् (निर्मदवीर्यं कुर्वन्) अवरोपयन् हिरण्यकशिपुम् ॥

नरसिंहरूपी अयमेव नर्मदेश्वरः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अयमेव मुक्तिं विदधत् मुक्तीश्वरः अयि

अयमेव ध्रुवराजस्य इष्टदेवो-वरप्रदश्च ।

अटल-पद् दिववुनु विश्वेश्वर् है
दऊय् शंकर् है त्रिबुवन-सार् ॥
दऊय् वामन-जी गंगादर् है
बलि-राज़स् बंडु दान करवुनु ।
दऊय् पान आसवुनु कुह् स्वर् त अस्वर् है
दऊय् शंकर् है त्रिबुवन-सार् ॥
अमिसंय् सादन्-हंन्दु न्यय् प्रनाम् है
भार्गव-राम् है दऊय् आसवुनु ।
चत्रियन् गालवुनु अथि तबं्‌रू ह्यथ् है
दऊय् शंकर् है त्रिबुवन-सार् ॥ ८६० ॥
ब्वद्ध-रूंफ् दारिथ् न्यंदर् त्राववुनु है
ज्यग-निश्च थाववुनु राचसन् पथ् ।
दऊय् दन-दिववुनु दामोदर् है
दऊय् शंकर् है त्रिबुवन्-सार् ॥
कर्कि-अवतार् कुय् दऊय् दारवुनु है
अदर्मीं गालवुनु तथ् कालस् ।
दर्म् बंड्राववुनु विद्याधर् है
दऊय् शंकर् है त्रिबुवन-सार् ॥
दऊय् विष्णु-भगवानुनु सद्-स्वर् है
पोश-कनि लोगुनस् त्रियुसु निय्र् ।
राम-संन्दु पूज़नी रामेश्वर् है
दऊय् शंकर् है त्रिबुवन-सार् ॥

अचलपदं (तस्मै) वितरन् विश्वेश्वरः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अयमेव श्रीवामनः गङ्गाधरः अयि

बलिदानवराजं महान्तं वदान्यं कुर्वन् ।

अयमेव स्वयं वर्तमानः अस्ति देवात्मा असुरात्मा च अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अस्मा-एव साधूनां नित्यं प्रणामः अयि

भार्गवरामरूपेण अयि अयमेव वर्तमानः ।

क्षत्रियान् विनाशयन् हस्ते परशुं धृत्वा अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥ ८६० ॥

बुद्धावतारं धृत्वा योगनिद्रां आस्थितः अयि

यत्नात् निधापयन् राक्षसान् विमुखान् ।

अयमेव धनदाता दामोदराख्यः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

कल्क्यवतारं अस्ति अयमेव धारयन् अयि

पापात्मनः विनाशयन् तस्मिन् काले ।

धर्मं विवर्धयन् विद्याधरेति अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अयमेव विष्णोर्भगवतः सद्गुरुः (पूज्यस्य) अयि

(येन) पुष्पार्थं निवेदितं तृतीयं नेत्रम् ।

रामस्यापि पूजायोग्यः रामेश्वरः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

कालस् ज़ालवुनु बखादार् है
तवय् नाव् छ्वहस् कालसंहार् ।
यमराज़स् अ्मि-संज़ू थर-थर है
इ़ऊय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥
इ़ऊय् अमरनाथुक् अमरेश्वर् है
अयोध्याय द्वारकाय बिय मथुरा ।
नैपाल काशिय कश्मीर-पर् है
इ़ऊय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥ ८६५ ॥
बूगन् बूगवुनु* योगेश्वर् है
च्यय् ब्वद् मन् प्रान् इ़ऊय् आत्मा ।
इ़ऊय् अंदर् है इ़ऊय् न्यबर् है
इ़ऊय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥
पुष्पदन्त-रूप कुय् बूग-मूच् द्राववुनु
इ़ऊय् वननाववुनु महिम्न-पार् ।
इ़ऊय् आनंद-गन् नंदिकेश्वर् है
इ़ऊय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥
हनि-हनि मंज़ू इ़ऊय् चराचर् है
कृष्णस् वननाववुनु लीला ।
थापना अ्संज़ू छंदयुक् मंदिर् है
इ़ऊय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥ ३० ॥

---

* ज़ेनवुनु (जयकृत्) इति पाठान्तरम् ।

कालं दाहकः भस्मलिताङ्गः अयि
तेनैव नाम नियतं-तेरस्य कालसंहार-इति ।
यमराजस्यापि अस्मात् महाकम्पो-भीतिश्च अयि
अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥
अयमेव अमरनाथक्षेत्रस्य अमृतेश्वरः अयि
अयोध्यायां द्वारकायां पुनः मथुरायाम् ।
नेपालदेशे काश्यां कश्मीरदेशे अयि
अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥ ८६५ ॥
भोगानां भोगकृत् योगेश्वरः अयि
चित्तरूपः बुद्धिरूपः मनोरूपः प्राणरूपः अयमेव आत्मा ।
अयमेव अन्तः अयि अयमेव बहिश्च अयि
अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥
पुष्पदन्तात्मना अस्ति भोगमोक्षात्मफलं दापयन्
अयमेव वाचयन् महिम्नाख्यं-स्तोत्रम् ।
अयमेव आनन्दराशिः नन्दिकेश्वरः अयि
अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥
अंशस्य-अंशस्य मध्ये अयमेव चराचरात्मना (परिणतः) अयि
कृष्णस्य वाचयन् स्तुतीः-कीर्तीश्च ।
वासस्थानं अस्य हृदयरूपं मन्दिरं अयि
अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥ ३० ॥

31. MĒNAKĀ SCOLDS PĀRVATĪ FOR THUS SPEAKING WELL OF THE HORRIBLE BRIDEGROOM. PĀRVATĪ JUSTIFIES HERSELF. NĀRADA REPORTS THE STATE OF AFFAIRS TO ŚIVA.

इयथ् पाठि पार्वतीय शिव-लीला ।
कनन् मातायु कंछ् छ्यस् वंडू दलीला ॥ ८६९ ॥
महात्मा तस् वंनुन् कोताह् वनय् क्याह ।
दंपुस् तमि इय् वनुनु पज्या च्य वाह् वाह् ॥ ८७० ॥
मंदछ् छ्यय्-ना वनान् छ्यख् ऊर-तेशूर् ।
च़ह् छ्यख् किछू कूछ् म्य-निश् व्वञ् दूर् च़ल् दूर् ॥
अछिव् वुछनय् वनान् छ्यख् वंडू दलीलाह् ।
असंछ़ू ब्रोंठय् बन्येमंचू छ्यख् वकीलाह् ॥
चपाथ् तस् दिच़न् छ्यय् वारयाह् शर्म ।
यिवान् कँह् छ्यख्-न अंछि-तंलि छ्यख् च़ह् नर्म् ॥
सपंञ् शर्मन्द गौरी इथु वुछिथ् हाल् ।
दृह् क्याह् बोज्यम् अमिस् वंलुमंतु मुहन् नाल् ॥
महादेवुनु महात्माह् बोज़ि सुय् पूर् ।
अहंकारस् बन्योमंतु आसि यस् सूर् ॥ ८७५ ॥
व्वलंगिथ् रोज़ि सुय् मायाय ज़ालय् ।
प्रयन् यस् परमशिवंञ सर्प-मालय् ॥
सफेदस्-प्यठ् लगान् छिय् वारयाह् रंग् ।
सफेदी मानि सुय् युस् ज़ानि सत्संग् ॥
शरीरस् कुय् पतव्-लाकन् बनान् सूर् ।
बस्म् प्रयि तस् युस् रोज़ि देह-निश् दूर् ॥

इत्थं पार्वत्युक्तिं श्रुत्वा सभर्त्सनमिव प्रतिवदति मेना ॥ ३१ ॥

इत्थं प्रकारेण पार्वत्या शिवकीर्तिस्तुतिः

कर्णयोः मातुः कृता (गोचरीकृता) अस्ति-तस्यै महती कथा (वार्ता) ॥ ८६९ ॥

माहात्म्यं तस्यै कथितं-तया कियत् कथयिष्यामि किं (अलौकिकम्)।

प्रत्युक्तं-तस्यै तया (मात्रा) इदमेव कथनीयं योग्यमस्ति-किं त्वया अहो अहो ॥ ८७० ॥

लज्जा अस्ति-तव-न-किं कथयन्ती असि असमञ्जसम्।

त्वं असि कीदृशी कन्या मत्तः अधुना दूरं गच्छ दूरम् ॥

अक्षिभ्यां अदृष्टेव कथयन्ती असि महतीं वार्त्ताम्।

अस्य (शिवस्य) पुरस्तादेव संपन्ना असि मध्यस्थरूपा ॥

चपेटिका तस्यै प्रक्षिप्ता-तया अस्ति-तव अतिशयेन लज्जा (काक्वा नेति)।

आगच्छन्ती किंचिदपि असि-न अक्षिविषये असि त्वं सुकुमारीव ॥

संपन्ना सुलज्जिता गौरी ईदृक् दृष्ट्वा वृत्तम्।

(व्यचारयच्च) इयं किं-नाम श्रोष्यति-मां अस्याः आवृतं मोहेन वेष्टनम् ॥

महादेवस्य माहात्म्यं श्रोष्यति स-एव पूर्णम्।

अहंकारस्य संपन्नं स्यात् यस्य भस्म ॥ ८७५ ॥

उल्लङ्घ्य स्थास्यति स-एव मायायाः जालम्।

प्रीतिजनकाः यस्य परमशिवस्य सर्पात्ममालाः (भवेयुः) ॥

शुक्लवर्णे संलगन्तः सन्ति अनेकाः रागाः।

शौक्ल्यं संस्यति स-एव यः जानाति सत्सङ्गम् ॥

शरीरस्य अस्ति अन्ततः संभवत् भस्म।

भस्म प्रियं-भविष्यति तस्य यः स्थास्यति देहात् दूरं (उदासीनः) ॥

तियथ् नारद्-जियन् य्वलि वुछु दृयुय् रंग् ।
व्वथिथ् गव् पकनि लगु सांपनु स्यठाह् तंग् ॥
सदाशिवस् निश् दवान् दवान् आव् ।
व्यनथ् करनस् प्रवो अर्ज़स् स्य कन् थाव् ॥ ८८० ॥
छ्यह् य्वस् लह्य आसवंज़् मैनावतौ हश् ।
वुछिथ् सय् मुर्ख-व्वंज़ू-किनि गय नाखश् ॥
दकान् आमू महाराज़ाह् ज्यान् यिय्यम् ना ।
वरिथ् सुय् राज़कमार्य नियम् ना ॥
कुनिय् किव लहि तुहंज़ू माया छ्यह् प्रज़ा ।
दुयौ तसि बासि यस् आसि लूक-लज्ज़ा ॥
मंदछ् यमि चावू तमिय् प्रावू गय् बेशख् ।
चह् मंदछख् कस् छुख् सर्वव्यापख् ॥ २१ ॥

---

32. NĀRADA PRAISES ŚIVA, AND ASKS HIM TO ABANDON HIS HORRIBLE FORM.

लज्ज़ाय-रस्ति प्रजाय ।
अनुग्रह् कुह् च्योनु ज्याय-ज्याय ॥ ८८५ ॥
कुस् छुय् दयुसु कस् मंदछख्
निर्मल-रूप-किनि छुय्-न शख् ।
ग्वन् च्यानि न गंज़रन आय
अनुग्रह् कुह् च्योनु ज्याय-ज्याय ॥
बालक-अवस्था छ्यय् च्यय् न्यथ्
छुय् बूल-बालय् नाव् च्य सथ् ।

तथैव नारदर्षिणा यदा दृष्टं ईदृक् चरितम् ।

उत्थाय गतः चलितुं प्रवृत्तः संपन्नः अत्यन्तं बद्ध-इव-क्रुद्धः ॥

सदाशिवस्य समीपे धावन् धावित्वा आजगाम ।

विज्ञप्तिः कृता-तेन-तस्मै हे-प्रभो विज्ञप्तेः मम कर्णौ निधत्स्व ॥ ८८० ॥

अस्ति या युष्माकं वर्तमाना मैनावती श्वश्रूः ।

दृष्ट्वा सैव मूढबुद्ध्या संपन्ना अप्रसन्ना ॥

इच्छन्ती आसीत् महावरः रुचिरः आगच्छतु-मे नाम ।

वृत्वा स-एव राजकुमारीं नयतु-मे नाम ॥

एकरूपाः स्थ यूयं भवतां मायाविवर्तः अस्ति प्रजात्मभूतसर्गः ।

द्वैतं तस्यैव भासिष्यते यस्य स्यात् लौकिकी-लज्जा ॥

लोकलज्जा येन परित्यक्ता तेनैव प्राप्ता गतिः निःसंदेहम् ।

त्वं लज्जितो-भविष्यसि कस्मात्, असि (यतः) सर्वव्यापकः ॥ ३१ ॥

नारदस्तुतिवृत्तं श्रीशिवं प्रति ॥ ३२ ॥

हे-लज्जया-विहीन प्रजायाः ।

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥ ८८५ ॥

कः अस्ति-ते द्वितीयः कस्मात् लज्जिष्यसे

निर्मलेन-रूपेण अस्ति-ते-न संशयः ।

गुणाः त्वदीयाः नहि संकलने (सर्वत्र) आगताः

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

बालकस्येवावस्था अस्ति-ते तवैव नित्यम्

अस्ति-ते बूलबालेति (सदार्जवोपेतार्थकं) नाम तत्र सत्यम् ।

जै-जै छुय् दकि़ दयाय
अनुग्रह् कुह् च्योन् ज्याय-ज्याय ॥
निर्लूब सुह् छुय् गोलुमंतुय्
आस्चर्य काम् छुय् ज़ोलुमंतुय् ।
आंसिथ् द्युत तौज़् उमाय
अनुग्रह् कुह् च्योन् ज्याय-ज्याय ॥
विरक्त वंसतृर् छिव्-न नालि
फेरान् चय् कुख् वालि-वालि ।
कुस् ज़ानि कुख् चह् कथ् शाय
अनुग्रह् कुह् च्योन् ज्याय-ज्याय ॥
न्यथनंनि अमरनाथ् चह् कूख्
वंसतृर् चावि तंमि यंमि लंबुख् ।
नालमंति करि प्रतिमाय
अनुग्रह् कुह् च्योन् ज्याय-ज्याय ॥ ८९० ॥
परमशक्ति-संत्ति वूलबाल
नालि छुय् कुज़्मच़ कल-माल ।
मस्तान बेपर्वाय
अनुग्रह् कुह् च्योन् ज्याय-ज्याय ॥
खकट-कनि छुय् च जटा
नाव् प्यंयु संकट-कटा ।
जटा-खकट-गंगाय
अनुग्रह् कुह् च्योन् ज्याय-ज्याय ॥

जयजयकारः अस्ति-ते ईदृश्याः दयायाः

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

हे-निर्लोभ मोहः अस्ति-त्वया विनाशितः

आश्चर्यं कामः अस्ति-त्वया दग्धः ।

भूत्वा ईदृक् तेजः उमायाः

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

हे-विरक्त वस्त्राणि सन्ति-ते-न वर्णितानि

संचरन् त्वमेव असि प्रतिपर्वतप्रायप्रदेशेषु

कः जानाति असि त्वं कस्मिन् स्थाने

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

हे-नग्नमूर्ते अमरनाथः त्वं असि

वस्त्राणि त्यक्तानि तेन येन लब्धस्त्वम् ।

आलिङ्गनानि करिष्यति प्रतिमायाः (तव तत्र)

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥ ८९० ॥

हे-परमशक्त्यपेत सदार्जवस्वभाव

वैकत्तकरूपेण सन्ति-त्वया धृताः मुण्डमालाः ।

आनन्दमग्न निर्भय

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

मुकुटस्थाने अस्ति-ते तव जटा

नाम पतितं-ते संकटवर्तति ।

जटामुकुटस्थायाः-गङ्गायाः

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

नव् निद्रान् छिय् दन-पूर्
    आस़्र् तिह् चांविथ् मंलुय् सूर् ।
वंलुनख् न मुह-मायायं
    अनुग्रह् कुह् च्योन् ज्याय-ज्याय ॥
वृग्रबस् खसिथ् बस्माह् मंलुय्
    हंस्ति-चम् त सह-मुसल वंलुथ् ।
खग् ग्वंयु च़् दूय् दृच्छाय
    अनुग्रह् कुह् च्योन् ज्याय-ज्याय ॥
महाराज़ आयोख् बनिथ्
    कस् कोर्य कुस् ह्यकि वनिथ् ।
मैना च़् वुछने द्राय
    अनुग्रह् कुह् च्योन् ज्याय-ज्याय ॥ ८९५ ॥
डीशिथ् च़् गय चूवस् अंदर्
    हावतस् तिथुय् रूंफाह् खंदर् ।
यिथु लगिह्यि् पंतु-छाय
    अनुग्रह् कुह् च्योन् ज्याय-ज्याय ॥
हंमनाद-प्यठ साहाय
    रोज़् त्राव् हंसुनु साय ।
ह्यंसा म्य ख्यम् हंसाय
    अनुग्रह् कुह् च्योन् ज्याय-ज्याय ॥
कृष्णस् तिथु दित दर्शुनुय्
    यिथु बासिहेख् त्रिबुवन् कुनुय् ।

नव अङ्कादयो-निधयः सन्ति-ते धनेन-पूर्णाः

आश्चर्यं तत् त्यक्त्वा परिमलितं-त्वया भस्म ।

आवृतस्तया-त्वं नैव मोहमायया

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

(अधुना च) वृषभं आरुह्य भस्म परिमलितं-त्वया

हस्तिचर्म सिंहचर्म च वसितं-त्वया ।

रोचकं संपन्नं-ते तव इदमेव इच्छया

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

महावरः आगतस्त्वं भूत्वा

कस्याः कन्यायाः (एतच्च) कः पर्याप्स्यति कथयितुम् ।

मेनका त्वां द्रष्टुं निर्गता

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥ ८९५ ॥

दृष्ट्वा त्वां गता क्षोभस्य मध्ये

प्रदर्शय-नाम-तस्यै तादृशं रूपं रुचिरम् ।

यथा उपहारीभवेत्ता-तव पाश्चात्यशोभायाम्

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

हंसनादस्थानात् वहाय

तिष्ठ प्रक्षिप (अस्मासु) राजहंसस्य छायां (राजत्वनिमित्तभूताम्)

हिंसा (तृष्णा) मम अस्ति-मे समीपत्रास्तत्रा

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

कृपायाः (अन्यकर्तुः) तादृक् देहि-नाम दर्शनम्

यथा भाविष्यते-तेषां त्रिभुवनं एकरूपमेव ।

च्ा[वि]हे लूक-लज़्जाय
    अनुग्रह् कुह् च्योन् ज्याय-ज्याय ॥ ३ १ ॥

---

33. ŚIVA TAKES A BEAUTIFUL AND ADORNED FORM. MĒNAKĀ'S WONDER.

दूह् लीला बूज़िथ्य खश गव् महेश्वर् ।
    अमान् असान् दप्योन् तस् हे मुनीश्वर् ॥ ८९९ ॥
कुह् सोरुय् वनुन् च्योनुय् म्य मञ्जूर् ।
    बराबर् न-त म्यय् निश् म्वक तय् सूर् ॥ ९०० ॥
समदृष्टौ वनय् क्याह् छय् म्य कथ् हिश् ।
    हिङय् कुय् बुज़् तय् कामखाव् म्यय् निश् ॥
वनन्-वनन् नज़र् नारद्-जियन् चा[वू] ।
    महादेवन् महामाया पनञ् हा[वू] ॥
स माया यथ् दपान् विश्वरूप-दर्शुन् ।
    सुह् दर्शुन् यथ् वनन् अमृत-वर्शुन् ॥
करोर् सूर्यन्-इन्दुय् तीज़ाह् बनोवुन् ।
    परंब्रह्मन् पनुनु प्रकाश् होवुन् ॥
परमशिवन् पनुन् प्रचंड् चोवुन् ।
    करोर् सूर्य तीज़् यख-ज्याह् मिलनोवुन् ॥ ९ ० ५ ॥
थविव् लहि बोज़वन्यव् वार ज़ानय् ।
    करिव् बड् च्यथ् थविथ् सथ् कुस् वनानय् ॥
कुनुय् सूर्य वुकुनु कुव न बनानय् ।
    निथर् तय् दर्शनस् छिव न दरानय् ॥

(यथा) अत्यच्यत् लौकिकीं-लज्जाम्

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिख्यानम् ॥ ३२ ॥

शिवस्य सच्छोभिसालङ्कारादिवेषोद्भवं वृत्तं प्रकाश्यते ॥ ३३ ॥

एतां स्तुतिं श्रुत्वा प्रसन्नः संपन्नः महेश्वरः ।

हसित्वा हसित्वा अकथयत् तं (नारदर्षिं) हे मुनीश्वर ॥ ८९९ ॥

अस्ति (हि) सर्वमेव कथनं तव मम अङ्गीकृतम् ।

समानं अन्यथा ममैव समीपे मुक्ता भस्म च ॥ ९०० ॥

समदर्शनं कथयिष्यामि किं अस्ति मम कस्य समानम् ।

सदृशमेव अस्ति भूर्जं बहुमूल्यवस्त्रविशेषश्च मम समीपे ॥

कथानुसारं दृष्टिः नारदर्षिणा प्रदत्ता ।

महादेवेन महामाया स्वकीया प्रदर्शिता ॥

सा माया यां प्रवदन्ति विश्वरूपदर्शनमिति ।

तत् दर्शनं यत् कथयन्ति अमृतवर्षणमिति ॥

कोटिसंख्याकानां सूर्याणां तेजः उद्भावितं-तेन ।

परब्रह्मणा स्वकीयः प्रकाशः प्रदर्शितस्तेन ॥

परमशिवेन स्वकीयं तीक्ष्णतेजः आविष्कृतं-तेन ।

कोटिसूर्यतेज-(इव) युगपत् संयोजितं-तेन ॥ ९०५ ॥

समादद्धं यूयं, हे-श्रोतारः, मुहु ध्यानेनैव ।

कुरुत बुद्धिम्, चित्तं निदद्धं, सत्यं अस्ति कथयन् ॥

एकमेव सूर्यं द्रष्टुं अस्ति-वः न प्रभावः ।

नेत्रे तस्मिन् दर्शने स्तो-वः न स्थिरीभवतः ॥

करोर् यति आसि तति क्याह् आसि प्रकाश् ।
    वुछिथ् कुस् ह्यकि कस् आसि तिथु गाश् ॥
त्वह् क्याह् वन अद महाराज़ाह् वन्योव् कितु ।
    तिथिम् परिवारस्य् यिथु शूबिहे तिथु ॥
डलन् छुम् ब्रद् वनय् क्याह् मांज़ि बदल् ।
    शफख् आव् ब्रूठु तम् तति पादनय् तल् ॥ ९१० ॥
वुछिथ् नारद-जियन् कंरनस् नमस्कार् ।
    च़ह् कर्ता सारिकुय् कुख् हे निराकार् ॥
कुनुय् ओसुख् मनस् य्यलि ग्वंयु च़ यख-बार् ।
    स्यठाह् वनहा त दिमहा ज़्यूठु व्यस्तार् ॥
अकिस् चन-माचस्-मज़्र् मोरु संसार् ।
    कंरुथ् व्वत्पथ् त क्याह् ताजिब् कुरु दयु कार् ॥
बनाविथ् पांछ कारन् शक्लि-ओंकार ।
    च़ह् कुख् परमात्मा मज़्-बाग् स्वख्तार् ॥
दयालो दय् च़ह् कुख् छुय् बावंचूय् प्रय् ।
    च़् ब्रय्नय् जै च़ ब्रय्नय जै च़ ब्रय्नय् ॥ ९१५ ॥
व्यनय् छुम् बिय दय् हे मृत्युंजय् ।
    वुछन्वाल्यन् तिछ़ू अंछि दिह् यिथु वुछनय् ॥
असान् असान् पकनि लंगु अद सदाशिव् ।
    वनय् कोताह् प्रच़ंडाह् पर्बतस् प्यव् ॥
वुछिथ् मैनावती सांपंज़् खबर्दार् ।
    नज़र् त्रांविथ् वुछुन शंभू जटाधार् ॥

कोटिसंख्या यत्र स्यात् तत्र कीदृक् स्यात प्रकाशः ।

द्रष्टुं कः शक्नुयात्, कस्य स्यात् तादृक् प्रकाशः ॥

अहं किं वदिष्यामि ततः महावरः संपन्नः कीदृक् ।

तादृशस्य परिवारस्य यादृक् योग्यमासीत् तादृक् ॥

चञ्चलीभवन्ती अस्ति-मे बुद्धिः, कथयिष्यामि किं सज्जितारागस्य विधानार्थे ।

दिग्रागः (यः सूर्योदयास्तसमये उत्पद्यते) आगतः निविष्टः तस्य तत्र पादयोः तले ॥ ९१० ॥

दृष्ट्वा नारदर्षिणा कृतस्तेन-तस्मै नमस्कारः ।

(अवदच्च सं) त्वं कर्ता सर्वस्यैव असि, हे निराकार ॥

एक-एव आसीः मनसि यदा उद्गतं-ते तव एकदा ।

बहु कथयेयं, दद्यां च दीर्घं विस्तारम् ॥

एकस्मिन् क्षणमात्रकाले सर्वः संसारः ।

विहितस्त्वया उत्पन्नस्त्वया, किं च आश्चर्यं अस्ति ईदृक (वर्तमानं) कार्यम् ॥

समुद्भाव्य पञ्च कारणानि प्रणवाकारेण ।

त्वं असि परमात्मा तन्मध्यभागे स्वच्छन्दः ॥

हे-दयालो, ईश्वरः त्वं असि, अस्ति-ते भक्तिभावस्य प्रीतिः ।

ते भूयात्ते जयकारः, ते भूयात्ते जयकारः, ते भूयात्ते ॥ ९१५ ॥

(पुनरवदत्) विज्ञप्तिः अस्ति-मे पुनः इयमेव, हे मृत्युंजय ।

अवलोकयितॄणां तादृशीं दृष्टिं वितर यथा पश्येयुस्त्वाम् ॥

स्मित्वा स्मित्वा गन्तुं प्रवृत्तः ततः सदाशिवः ।

कथयिष्यामि कियत् प्रचण्ड-तेजः पर्वतं व्यापत् ॥

अवलोक्य मेनावती संपन्ना विदितवृत्ता ।

दृष्टिं प्रसार्य दृष्टस्तया शम्भुः जटाधरः (यः पूर्वदृष्टः) ॥

बन्योमंतु राज़-ग्रंथाह् तौज़वानाह् ।
　　वरिथ् तमन्दिय् तौज़-सूंत्य् आमंतु ज्यहानाह् ॥
सुह् महाराज़ाह् सुह् साज़ाह् राज़-च्यालाह् ।
　　कुह् कस् ताकथ् तम्युकु करि अख् खयालाह् ॥ ९२० ॥
सुह् ज़ंपानाह् सुह् सामानाह् विमानाह् ।
　　कुह् कम् ताकथ् तम्युकु वनि अख् निशानाह् ॥
महाराज़स् वुछिथ् दयु तौज़ुकुय् स्वख् ।
　　चंलुम् दख् तस् बन्योस् परमात्मुकुय् खख् ॥
वननि लंजू क्याह् मनंकि तमना म्य द्राया ।
　　इह् छा पंज़ु किन वुछान् छुम् स्वप्न-माया ॥
वनन् वनन् दयथ्-पाठि गय हर्शम् ।
　　ग्रहिदि सारि किंदरि वौठिम् म्य वर्शम् ॥
च्य् व्वज़् हर्शेश्वरो हर्शस् व्रह् कंरूयस् ।
　　च्य् आनंदेश्वरो आनंद व्रह् वंरूयस् ॥ ९२५ ॥ ३३ ॥

---

34. MENAKĀ, SEEING ŚIVA IN A FORM OF UNEARTHLY BEAUTY, PRAISES HIM.

म्य गम् कौसुथ् दिगंबरय् ।
　　पंपोश-पूज़ा करयो ॥ ९१६ ॥
प्रथमय् च्यानि द्रायस् व्रह् गरय्
　　करहा हर्शेश्वरकु दर्शन् ।
आनाह् कंरम् कुरुक्षेत्र-सरय्
　　पंपोश-पूज़ा करयो ॥

(स-एव) संपन्नः राजपुत्रः अतितेजस्वी ।

पूर्णतां तस्यैव तेजसा समागतं जगत् ॥

(समुत्पन्नः) सः (तादृक्ष) महावरः तत् अलङ्कारजालं राजयोग्यवेषादिकम् ।

अस्ति कस्य सामर्थ्यं तस्य करिष्यति (यः) केवलं स्मरणमात्रम् ॥ ९२० ॥

तत् याप्ययानं तं सामग्रीसमुदायं विमानं (च) ।

अस्ति कस्य सामर्थ्यं तस्य कथयिष्यति (वर्णनेन) एकं चिह्नमात्रम् ॥

महावरस्य अवलोक्य ईदृशं तेजस्वि मुखम् ।

अपगतं-तस्याः दुःखं, तस्याः (मेनकायाः) उद्भूतं-तस्याः परमात्मनः सुखम् ॥

कथयितुं प्रवृत्ता किं-नाम मनसः औत्सुक्यक्लेशाः मम अपगताः ।

इदं अस्ति-किं सत्यं किंवा पश्यन्ती अस्मि स्वप्नमायाम् ॥

कथयित्वा कथयित्वा इत्थमेव संगता-सा हर्षम् ।

(व्यचारयच्च) ग्रहाः सर्वे (सूर्यादयः) केन्द्रस्थानेषु स्थिताः-मे मे वर्षचक्रे (ज्योतिषप्रसिद्धे) ॥

त्वया अधुना हे-हर्षेश्वर हर्षं अहं आपादिता-त्वयाहम् ।

त्वया हे-आनन्देश्वर आनन्देन अहं पूर्णीकृता-त्वयाहम् ॥ ९२२ ॥ ३३ ॥

अनुत्तररूपसौन्दर्यं श्रीशिवस्य दृष्ट्वा मेनका स्तौति ॥ २४ ॥

मम शोकः अपनीतस्त्वया, हे-दिगम्बर ।

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥ ९२६ ॥

प्रेरणया तव निर्गताहं अहं गृहात्

कुर्यां-नाम हर्षेश्वरस्य दर्शनम् ।

स्नानमात्रं कृतं-मया कुरुक्षेत्रसरसि

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

प्रथमच पृथिविय परात्परय्

ज़्यवान् ज़्यत्रन कुह् वावुक् व्योलु ।

ज़ोवरि ज़न्म-पाफ् ज़ालिथ् हरय्

पंपोश-पूज़ा करयो ॥

ज़ोवरि-नाग-ज़ल ज़गदीश्वरय्

अथ् वाव-व्यालिस् बन्योव् सग् ।

परमार्थ-रस् प्योस् परमेश्वरय्

पंपोश-पूज़ा करयो ॥

गंलुम् चूव अकि चनमातंरय्

चंलुम् खनमुह् वातिथ् मुह् ।

भुवनेश्वरिय ताहस् बतसरय्

पंपोश पूज़ा करयो ॥ ९३० ॥

अनंत अकाल हे अमरय

यम्हेरि खसान् बन्योम् शम् दम् ।

यमकिंकर् गालिथम् शंकरय्

पंपोश-पूज़ा करयो ॥

कामकि कूदकि भस्मास्वरय्

अस्वर् प्रकंचू कंह्नय् सूर ।

हर्शस् बह् कंह्यस् हर्शेश्वरय

पंपोश-पूज़ा करयो ॥

हे शिव केशव स्वफि अंदरय

दय आकार कुस् अदय-रूफ ।

शमात्मिकायाः पृथिव्याः हे-परात्पर

उत्पद्यमानं जुयवनाख्यक्षेत्रे अस्ति भावरूपं बीजम् ।

ज़ीवंन्-आख्ये-क्षेत्रे जन्मार्जितपापानि दग्ध्वा त्वत्स्यामि

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

ज़ीवंन्-क्षेत्रनागजलेन हे-जगदीश्वर

अस्य भावात्मबीजस्य संपन्नः सेकः ।

(यत्र) परमार्थरूपरसः आपतितः हे-परमेश्वर

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

विनष्टो-मे क्षोभः एकेन क्षणमात्रकालेन

नष्टो-मे स्वनमुहाख्यं-क्षेत्रं प्राप्य मोहः ।

(तत्र) भुवनेश्वरीदेव्या-प्रतिष्ठितया (स्वकन्यया च) तारिताहं भवसरसः

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥ ९३० ॥

हे-अन्तरहित कालरहित हे अमृतमूर्ते

यमुहेर-नाम्नि-गिरौ आरोहन्त्याः संपन्नो-मे श्रमः दमः ।

यमकिङ्कराः नाशितास्त्वया-मे हे-शंकर

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

(स्वप्रकृतिं निन्दति) कामात्मनः क्रोधात्मनः भस्मासुरस्य

आसुर्या प्रकृत्या कृतं-तया-तव भस्म ।

हर्षं अहं आपादिता-त्वयाहं हे-हर्षेश्वर

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

(तत्र) हे शिवात्मन् केशवात्मन् गुहायाः मध्ये

द्वयेन आकारेण असि (वस्तुतः) अद्वैतरूपः ।

रामेश्वर त श्यामसुंदरय्
पंपोश-पूज़ा करयो ॥
संकट-कटा च़ जटादरय्
नाव् प्यंयु म्य कोसुय् सोरु संकठ ।
वर् लंबु म्य च़्यय्-निश् हरे-हरय्
पंपोश-पूज़ा करयो ॥
हे अमरय् हे अज़रय्
वुछिय् च़ ज़रय् ह्रदुम्-न होश् ।
च़राच़रय् कुख् आसरय्
पंपोश-पूज़ा करयो ॥ ९ ३ ५ ॥
तिक् अख म्य दितम् विश्वेश्वरय्
वुछ़्याय् करोर-सूर्यंकु तीज़् ।
न-त अय् तीज़स्-निश कति दरय्
पंपोश-पूज़ा करयो ॥
तीज़् द्युतु बनोवुय् बस्मादरय्
बय्यनय् च़ दयस् जै-जै-कार् ।
वाच़स पयस् गयस् वस्मरय्
पंपोश-पूज़ा करयो ॥
कृष्णस् दिह् बक्ती म्वक्तीश्वरय्
गदादरय् सदाह् बोज़् ।
आनंद् दिह् आनंदेश्वरय्
पंपोश-पूज़ा करयो ॥ ३ ४ ॥

रासेश्वरः श्यामसुन्दरश्च

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

संकट-हर्ता तव हे-जटाधर

(तदेव) नाम प्रसिद्धं-ते मम अपकृतस्त्वया सर्वः संकटः।

वरः लब्धः मया त्वत्त-एव हे-हरे-हर

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

हे अमर हे अजर

अवलोक्य त्वां अल्पशो-ऽपि स्थिता-मम-न चेतना ;

चराचरात्मरूपेण असि आश्चर्यरूपः

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥ ९३५ ॥

तादृशे नेत्रे मह्यं देहि-नाम-मे हे-विश्वेश्वर

पश्येयं-ते कोटिसूर्याणां तेजः ।

अन्यथा अस्मात् तेजसः कुत्र स्थास्यामि

पद्मैः-पूजां कुर्यां ते ॥

तेजः ईदृक् समुद्भावितं-त्वया हे-भस्मपरिमलिताङ्ग

भूयात्ते तव ईश्वरस्य जयजयकारः ।

प्राप्ताहं स्मृतिं गताहं (च) विस्मृतिं (निश्चेष्टताम्)

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

(ग्रन्थकर्तुः) कृष्णस्य देहि भक्तिं हे-मुक्तेश्वर

गदाधरात्मविष्णुमूर्ते विज्ञमिश्रस्य शृणु ।

आनन्दं देहि हे-आनन्देश्वर

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥ ३४ ॥

35. MĒNAKĀ'S SATISFACTION.

स्यठाह् ख्यलि सॉपंनुस् मन् साविदानय् ।
वननि लंजू ख्यम् कमारी बाग्यवानय् ॥ ९३९ ॥
नमस्कार् आग्यनस् कुस् कर्मलोनुय् ।
स्यठाह् रूपिठ् त खंदर् नुंदबोनुय् ॥ ९४० ॥
ज़नानन्-कुन् दंपुन् दय् है सपंनु नंनु ।
खंदर् वाणिय ह्यॉयितोम् त्वंहि वनवुन् ॥ ३५ ॥

---

36. MĒNAKĀ CALLS UPON THE BRIDESMAIDS TO SING IN HONOUR OF ŚIVA.

संमिवे त्रिगिज़्व् वनवुन् ज़ोनु है ।
महाराज़ सोनु है त्रिबुवन-सार् ॥ ९४१ ॥
वुज़् ओस् वुडु तय् वुज़् वन्योव् बालय्
सोनु है सालय् कमि हाल आव् ।
नव्यन्-हंन्दु नवु है प्रान्यन्-हंन्दु प्रोनु है
महाराज़ सोनु है त्रिबुवन-सार् ॥
स्यठाह् तीज़वान् है शूबाय-सान् है
गर सोनु पान भगवान् है च़ाव् ।
ज़ोनु है ज़ुवान् है मोनु है सोनु है
महाराज़ सोनु है त्रिबुवन-सार् ॥
संकट-गटि-मज़ अनवुनु गाश् है
यववुनु आश् है आशि-रछ्यन् ।

अनुत्तरशोभाशालिरूपमवलोक्य मेनाया यद्वृत्तं तद्वर्णयति ॥ ३५ ॥

अतिशयेन यदा संपन्नं-तस्याः मनः सानन्दम् ।

वक्तुं प्रवृत्ता अस्ति-मे कुमारी महाभाग्यवती ॥ ९३९ ॥

नमस्कारः भूयात्तस्यै (यतः) अस्ति-तस्याः सत्कर्मभाग्यं (भर्ता)

अतिशयेन रूपवान् सुन्दरश्च मनोहर-एव ॥ ९४० ॥

जना-स्त्रियः-प्रति अकथयत् ईश्वरः अपि संपन्नः प्रत्यक्षः ।

सुन्दररूपया वाण्या आरभध्वमस्यार्थे यूयं उत्सवगीतिम् ॥ ३५ ॥

मेनाया जन्यस्त्र्याह्वानपूर्वं गानं वरं प्रति कटाचौक्त्य ॥ ३६ ॥

समावेता-भवथ हे-दिव्यास्त्रियः गानं ज्ञातं (अस्माभिरुचितं) अपि ।

(यतः) महावरः अस्मत्संबन्धी अपि त्रिभुवनसारभूतो-(ऽस्ति) ॥ ९४२ ॥

अधुनैव आसीत् स्थविरः ननु अधुनैव संपन्नः बालकरूपः

अस्मद्गृहे अपि निमन्त्रणेन केन (अलौकिकेन) वृत्तेन आगतः ।

नवीनानां नवीनः अपि पुरातनानां पुरातनः अपि

महावरः अस्मत्संबन्धी अपि त्रिभुवनसारभूतो-ऽस्ति ॥

अतिशयेन तेजस्वी अपि शोभावान् (च) अपि

गृहे अस्माकं स्वयं भगवान् अपि प्रविष्टः ।

ज्ञातः (चायं) अपि जीवात्मभूतः अपि संमतः अपि (च) अस्माकं अपि

महावरः अस्मत्संबन्धी अपि त्रिभुवनसारभूतो-ऽस्ति ॥

संकटात्मनस्तामिस्रात् उत्पादयन् प्रकाशं अपि

निधापयन् आशां अपि निराशानाम् ।

साञ़ कर्मारिय-हन्द् कर्म-लोंनु हे
महाराज़ सोनु हे त्रिवुवन-सार् ॥ ९४५ ॥
ज़ोतन् तनि-सूंत्य् मन निववुनु हे
खख् दिववुनु हे स्वख् हाविथ् ।
कृष्णस् हृदयस् मञ़् बासवुनु हे
महाराज़ सोनु हे त्रिवुवन-सार ॥ ३६ ॥

---

37. THE BRIDESMAIDS SING PRAISES OF VIṢṆU, WHO LEADS THE PROCESSION.

नंदलाल् आव् गिंदने रास् ।
आर करिवे आरय् ॥ ९४७ ॥
आरवल दंज़ लोल-नारय्
आर-रस्ति कर् वनवास् ।
आर-कंच़ फोल् आर-आरय्
आर करिवे आरय् ॥
देह-दारकाय मञ़् वारय्
वुछितोन् खेलवुनु रास्
दार्य सुच़रिय् नवदारय्
आर करिवे आरय् ॥
हरम्वख तय् हरदारय्
वनि-कडितोन् सन्यास् ।
सूंत्य् ज्ञान सुव्यच़ारय्
आर करिवे आरय् ॥ ९५० ॥

अस्माकं कुमार्याः सुकर्मभाग्यभूतो-भर्ता अयि

महावरः अस्मत्संबन्धी अयि त्रिभुवनसारभूतो-ऽस्ति ॥ ९४५ ॥

देदीप्यमानः मूर्त्या मनः हरन् (अस्ति) अयि

सुखं ददत् अयि मुखं प्रदर्श्य ।

कृष्णस्य (ग्रन्थकर्तुः) हृदयस्य मध्ये भासमानो-(ऽस्ति) अयि

महावरः अस्मत्संबन्धी अयि त्रिभुवनसारभूतो-ऽस्ति ॥

सदागतसभ्याग्र्यं श्रीविष्णुं स्तुतिभिर्गायन्ति जन्यस्त्रियः ॥ ३७ ॥

नन्द-नन्दनः आगतः क्रीडितुं रासलीलाम् ।

दयया कुरुत-भोः मण्डलीविशेषम् ॥ ९४६ ॥

पुष्पविशेषवाटिका दग्धा हार्दात्मसंतापेन

निष्करुणेन कृतः वनवासः ।

दयया-आर्द्रीभूता संचारंगता जलाटवीषु

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥

देहात्मिकाया-द्वारकायाः मध्ये मुमु

पश्यत-नाम-तं (दृश्यतां सः) क्रीडनशीलः रासलीलायाम् ।

पञ्चद्वाराणि उद्घाट्य नवद्वारात्मिकानि

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥

(प्रतिमुखं) हरमुखाख्ये-गिरिक्षेत्रे पुनः हरद्वाराख्ये-श्रीगङ्गातीर्थे

उपलक्ष्यतां-सः संन्यासी ।

हेतुना ज्ञानेन सद्विचारेणैव

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥ ९५० ॥

तारि क्याह् दमि संसारय्
  सासन् ति क॑रिवे सास् ।
अख् दय-नाव् तारि तारय्
  आर क॑रिवे आरय् ॥
हार-पर्बत दर्बारय्
  लछ्य-ब॑दि सास-ब॑दि सास्
नि॒यिवे दय-दन-द्यार॑य्
  आर क॑रिवे आरय् ॥
ब॑निवे यिय् गुपकार॑य्
  शहर-मञ्ज़ वन्वास ।
ग्य॑विवे शंकराचारय्
  आर क॑रिवे आरय् ॥
क॑रिवे सुंदरीनारय्
  रव्-करनुक् अभ्यास ।
श्याम-सुंदर् बोज़ि वारय्
  आर क॑रिवे आरय् ॥
कृष्ण-जुव् चाव् मानि दारय्
  स॑त्य् छ्यय् हरम्खवास् ।
सूर्य-चंद्रम प्रकारय्
  आर क॑रिवे आरय् ॥ ९५५ ॥

अनुयास्यति किं-वस्तु (सारात्मना) अस्मात् संसारात्

सहस्रशः-संख्याकानि-द्रव्याणि अपि कुरुत-भोः भस्म ।

एकं ईश्वरनाम तारयिष्यति पारं (भवसरः-पारम्)

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥

शारिकागिरिरूपात् महाधिकारिपदात्

लक्षसंख्याकानि सहस्रशः सहस्रम् ।

स्वीकुरुत-भोः ऐश्वर्यात्मधनद्रव्याण्येव

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥

भवत-भोः आगत्य गुपकाराख्ये-गोपाद्रिप्रदेशे

नगरमध्यात् वनवासितम् ।

गायत-भोः शङ्कराचाराख्यगिरिस्थज्येष्ठेश्वरमन्दिरे

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥

कुरुत-भोः स्कन्दरिनाराख्ये-स्थाने*

संमुखं-पङ्क्तिद्वयविधानेन† अभ्यासम् ।

(येन) श्यामसुन्दरः श्रोष्यति सुष्ठु

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥

(अयं) कृष्णचन्द्रः प्रविष्टः अस्माकं द्वारे

सह धृत्वा हरमुखवास्तव्यं-महादेवम् ।

सूर्याचन्द्रमसोः प्रकारेण (स्त इमौ)

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥ ९५५ ॥

---

* विष्णुपादनिकटे ॥

† पुरःपश्चाद्गतिविशेषपूर्वकः स्त्रीणां गानविशेषः ॥

क्रष्णस् सूंत्य् ल्वकच्यारय्
क्रष्ण-ज़ुव् करि अयवास् ।
गिंदनंकि छिह् दह् तारय्
आर करिवे आरय् ॥ ३७ ॥

---

38. THE WOMEN ASSEMBLE TO WATCH THE BRIDEGROOM.

दूह् बूज़िय् चयलूकच चिय आय ।
महाराज़स् वुछनि कमि खोल द्राय ॥ ९५७ ॥
नज़र् दार्यो बरौ-किनि थाज़् चावुख् ।
महादेवंज़् सवारौ पर्ज़नावुख् ॥
निथर् दितिनख् तिथिय् चियु बोज़न आख् ।
खंदर् वानिय वज़ेहम् वनवन्-वाख् ॥
ह्यंतुख् ज़न् वैकुण्ठ् मंडुल् बनावुन् ।
समिथ् चिय-बाव ह्यंतुहम् वननावुन् ॥ ९६० ॥ ३८ ॥

---

39. THEY SING THE WEDDING SONG.

पारि पारि लगितोस् रथ-सवार्य
महाराज़ राज़-कमार्य आव् ॥ ९६१ ॥
बय चल् मृत्युंज़यने ज़य-सूंत्य्
दय-सज़्य नयि मज़ तोताह् द्राव् ।
हिमालय-पर्वतज़ वन्-हार्य
महाराज़ राज़-कमार्य आव् ॥

(ग्रन्थकृतः स्वात्मालापः) कृष्णाख्येन सह बाल्य-एव

श्रीकृष्णः करिष्यति हस्तावलम्बनम् ।

क्रीडाविधानस्य सन्ति दिवसाः त्रिकसंख्याकाः

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥ ३७ ॥

जन्यस्त्रीणां समितत्वम् ॥ ३८ ॥

इदं श्रुत्वा त्रैलोक्यस्य स्त्रियः समागताः ।

महावरं द्रष्टुं क्षेन (महता) औत्सुक्येन निर्गताः ॥ ९५७ ॥

दृष्टिः पक्षकेभ्यः द्वारैः (च) यावत् प्रक्षिप्ता-ताभिः ।

महादेवस्य हस्त्यारोहादयः उपलक्षितास्ताभिः ॥

नेत्राणि वितीर्णानि- तेन-तासां तादृशानि यथा अवलोकने आगतः-

स-तासाम् ।

सचिरया वाण्या उदितानि-ताभिस्तस्मै उत्सवगान-वाक्यानि ॥

आरब्धं इव वैकुण्ठ-सदृशं मण्डलं भावयितुम् ।

समेत्य स्त्रीभावेन प्रक्रान्तं-ताभिस्तस्य गायनम् ॥ ९६० ॥ ३८ ॥

शिवमुपलक्ष्य विवाहोपयोगि गानम् ॥ ३९ ॥

स्वात्मनः-समर्पणे लगत-तस्य रथावरोहणम् ।

महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ९६१ ॥

भयं अपगतं मृत्युञ्जयस्य जयेन

ईश्वरात्मनः उपत्यकायाः (नियतिशक्तेर्वा) मध्यात् शुकविशेषः

निर्गतः ।

(सः) हिमालय-पर्वतस्य वनशारिकात्मिकायाः (कन्यायाः)

महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

सांनिस् पोश्-बागस् घोसु गोश्राह्
गोशस्-प्यठ् पंपोश्राह् व्यूठु ।
रोश् चाव् पोशनूल् मञ्ज़् पोश्-वार्य
महाराज़ राज़-कमार्य आव् ॥
पंपोश्-पाद वुकु साद श्राह्ज़ादाह्
बागस्-मञ्ज़् नागरादाह् द्राव् ।
आकाश अम्ंय् प्यव् दारि-दार्य
महाराज़ राज़-कमार्य आव् ॥
पंपोश फर्शाह् कंरु बंगालस्
चिज़गत्यालस् मालस् दंपु ।
बाल व्यूठु बालादर्य प्यठ्-दार्य
महाराज़ राज़-कमार्य आव् ॥ ९६५ ॥
वनंचूय् विगिञ़ाह् वनवनि द्राय
आकाश-प्यठ वक् अकरक् व्वन् ।
व्वन् छुस् वननावान् कन् दार्य
महाराज़ राज़-कमार्य आव् ॥
विमानन्-क्यथ् छिह् पंतु-महाराज़य्
सिंहासनन् प्यठ् छिह् राज़य-च़्रंपि ।
वंमि प्येय् अंमि वुछिथ् हंस्ति-अंबार्य
महाराज़ राज़-कमार्य आव् ॥
मालरौ डाल दिच़ प्यठ् डालानस्
दीवान्खानस् देवता बीठि ।

आम्राकीनस्य पुष्पोद्यानस्य।आसीत् शोभाविशेषः
शोभाविशेषे पद्मं निविष्टम् ।
शनैः-शनैः प्रविष्टः जीवजीवपक्षी मध्ये पुष्पवाटिकायाः
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥
पद्मचरणोपेतः दृष्टो-ऽस्माभिः ऋजुस्वभावः सम्राड्नन्दन-इव
तस्मिन्नुद्याने देवखातकमिव निर्गतम् ।
(यत्र) आकाशात् प्रसृतं।पतितं धारासारेण
महावरः राज-कुमारीं।आगतः (वरीतुम्] ॥
पद्मैरेव आस्तरणं कृतं प्रासादविशेषे
(यत्र) त्रिजगत्पालस्य निमन्त्रणं कथितम् ।
बालात्मा (शम्भुः) निविष्टः महोच्चस्वस्तिकस्य पक्षद्वारे
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥ ९६५ ॥
वनवासस्था वनदेवता।उत्सवगानगानाय निर्गता
आकाशात् (च) अवतीर्णाः अप्सरसः भूमौ ।
गुणान् सन्ति-तास्तस्य गापयन्त्यः कर्णौ समाधास्यति (इति अतः)
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥
विमानानां-मध्ये सन्ति वरसमानवेषा-बालकाः
सिंहासनेषु-स्थिताः सन्ति राजर्षयः ।
अधः-पतिता-इव* वयं अवलोक्य।हस्तिपृष्ठस्थपरिस्तोमविमानानि
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥
जन्यैः आसनविशेषाः दत्ताः (कृताः) पृष्ठे सर्वतोभद्रगृहमध्यभाग-
विशेषस्य
कोष्ठकविशेषे देवाः निविष्टाः ।

---

* अपूर्वतेजःपुञ्जावलोकनेन जातमूर्छाः संपन्ना इति भावः ।

अ॑ड्ि अपार्य त अ॑ड्ि दुपार्य

महाराज़ राज़-कमार्य आव् ॥

शिव-सत्संग-नोमु अन् कर्म-ज्याय

बांग्रोवु दर्म-सबाय मञ़् ।

परमार्थ रस् फिह् प्रयमच नार्य

महाराज़ राज़-कमार्य आव् ॥

ख्यावनस् च्यावनस् छिख् सेवाय

कम् कम् राज़-ऋ॑षि ख॑द्मथ्गार्

मैल छिख् ख्यावान् ऐल-सुफार्य

महाराज़ राज़-कमार्य आव् ॥ ९७० ॥

द्रयु महाराज़ पज़ि द्रछ्य थज़्य कार्य

ज्यल् ज्यल् वा॑लितोस् राज़-कमार् ।

वौगिस्-प्यठ् ब्यन् कोताह् प्रार्य

महाराज़ राज़-कमार्य आव् ॥

दारस् बा॑निस् बन्योव् स्वर्गदाराह्

काञ़ञ़् सा॑ञ़् शालमाराह् ज़न् ।

माल्रौ कमि-हाल तति क़ाल मार्य

महाराज़ राज़-कमार्य आव् ॥

चंदन् चा॑विथ् कल छिस् वंदन्

वंदन् छ्यफ् दिचू लंदन् वोतु ।

च़ंदन-ज़िनु वोलु ज़ोलु वुखार्य

महाराज़ राज़-कमार्य आव् ॥

केचित् (जनाः) पारभागे (तस्य) केचित् च अवारभागे
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥
शिवशास्त्रानुसारिसत्सङ्गनामकं भोजनं सत्कर्मात्मनि-स्थाने
विभक्तं धर्मात्मसभायाः मध्ये ।
परमार्थात्मा रसः प्रस्रावितः प्रेमात्मिकायाः नाडीकुम्भ्याः
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥
भोजयितुं पाययितुं सन्ति सेवायाम्
के के (अलौकिकमाहात्म्याः) राजर्षयः सेवाकारिणः ।
रोचकानि सन्ति भोजयितारः ऐलापूगीफलानि
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥ ९७० ॥
(अस्ति हि) ईदृक् महावरः युक्तः* ईदृशेन उन्नतेन ग्रीवाङ्केन-वर्तमानः
शीघ्रं शीघ्रं समानीयतामस्य (अवतार्य) राजकुमारी ।
(सोऽयं) अजिरलिखितपञ्चरागात्मकविमानचित्रे अतः-परं कियन्तं-कालं प्रतीक्षिष्यते
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥
द्वारस्य आसाकीनस्य संपन्नं स्वर्गद्वारम्
वलभी (गृहोर्ध्वपुरं) अस्माकं शालमाराख्यप्रसिद्धोद्यानगृहं इव (प्रतिभाति) ।
जनैः अचिन्त्यचरितेन तत्र संचारविशेषाः विहिताः
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥
सर्वबन्धनानि परित्यज्य शिरांसि सन्ति-तस्मै उपहरन्तः
(यत्र) शीतकालेन गूढं आस्थितं नन्दनं प्राप्तस्य-सः ।
चन्दनात्मकाष्ठं अवरोपितं प्रज्वालितं कोष्ठमध्यगते-औष्ण्योत्पादकेऽग्निधन्त्रविशेषे
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

---

* अनुत्तरमाहात्म्यौन्नत्यवान् इति भावः ।

कृष्ण अर्दनारीश्वर-सङ्ग द्रिय् छ्यय्
चिय-वंग मर्द-पान दर्द वननाव् ।
शिव-शक्ति-रूफ् दव कँङ्गाह् यार्य
महाराज़ राज़-कमार्य आव् ॥ ३८ ॥

---

40. THE BRIDESMAIDS PRAISE ŚIVA IN A SONG ACCOMPANIED BY DRUMS.*

हे अगोर नीलकंठ ॰ कुख् हन् हन् तय् ।
शिव-रूफ् दारिथ् ॰ वृशवाशन् तय् ॥ ९७५ ॥
चंद्रचूड च्यान्यन् ॰ पद्मपादन् तय् ।
मीठि दिम शम कुख् ॰ त्रिलोचन् तय् ।
भैरवनाथ कर् ॰ चय् पापन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ॰ कुख् हन् हन् तय् ॥
ब्रह्म-रूप संसार् ॰ संबालन् तय् ।
विष्णु-रूफ् दारिथ् ॰ ज़गि पालन् तय् ।
संहार-रूप कुख् ॰ थ्यथ् गालन् तय् ।
निर्वन च्यय् किय् ॰ अशवय् ग्वन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ॰ कुख् हन् हन् तय् ॥
नागिंद्रहार् छिद् नालि आसन् तय् ।
खख-ग्वख कुख् वंडु ॰ दख कासन् तय् ।

---

* In each line of this song, the passage beginning with the mark ° should be read twice. The verses contain a varying number of lines, and, at the end of each verse, verse 975 is to be repeated.

(ग्रन्थकृतः स्वात्मालापः) हे कृष्णाख्य अर्धनारीश्वरस्य शपथः
अस्ति-ते ।

(यतः) स्त्रीवाग्भङ्ग्या पुरुषरूपेण हार्देन शापय ।

(सो ऽर्धनारीश्वरः) शिवशक्त्यात्मरूपेण ननु-स्वित् किंचिन्नाम
संख्यया-पूर्णतां-नयिष्यति ॥

महावरः ॥ ३९ ॥

जन्यस्त्रीभिः स्वरविशेषेण पुनरपि गीयते* ॥ ४० ॥

हे अघोरात्मन् नीलकण्ठ असि अंशे अंशे च
शिवरूपं धृत्वा वृषभासनो (ऽसि) नाम ॥ ९७५ ॥

हे-चन्द्रचूड त्वदीययोः कमलरूपचरणयोः च ।
चुम्बनानि दास्यामि शान्तो-भविष्यामि असि त्रिलोचनः नाम
हे-भैरवात्मस्वामिन् कुरु क्षयं पापानां पुनः ।
हे अघोरात्मन् ० ॥

ब्रह्मात्मना संसारं विस्तारयन् च ।
विष्णुरूपं धृत्वा जगतीं पालयन् (असि) नाम ।
रुद्रात्मना-संहाररूपेण असि स्थितिं (जगतः) नाशयन् पुनः ।
हे-निर्गुण तवैव सन्ति त्रय-एव गुणाः पुनः ।
हे अघोरात्मन्० ॥

सर्पराजात्महाराः सन्ति-ते वैकल्तकरूपेण भवन्तः नाम ।
अकस्मादेव असि महत् दुःखं अपनयन् पुनः ।

---

* स्तुतिरियमानकविशेषे वादनगानोपयुक्ता । सर्वेषु पदेषु ० एतच्चिह्नादारभ्य द्विरावृत्तिपाठः पाठकाले विधेयः । सर्वस्मिन्नस्मिन्स्तोत्रे ऽयं क्रमो ऽस्ति ।

निर्मल तनि कुख् ॰ वस्म मलन् तय् ।
ब्यन् व्यवनन-हंन्दु ॰ कुख् कारन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ॰ कुख् हन् हन् तय् ॥
त्रैलोक्यनाथ क्रिय् च्य ॰ अब-लच्छन तय् ।
महाकल्यांथ् ख्यलि ॰ कुय् बनन् तय् ।
वन-माथर् च्योनु ॰ वीद् वखनन् तय ।
माया च्यय्-कुन ॰ शांय् गक्रन् तय् ।
च्याञ्ज़ दक्काय-सूंत्य् ॰ बिय मांँपनन तय ।
हे अगोर नीलकंठ ॰ कुख हन हन तय ॥
ज़ीवन् त देवन् ॰ कुख् व्यंगलन् तय् ।
अविनाश च्यय-निश ॰ बिय नेरन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ॰ कुख् हन् हन् तय् ॥ ९८० ॥
च्योनु द्यान् दारिथ् ॰ सारि सज़्जन् तय् ।
खटवंनि पान् तय् ॰ रटवंनि वन् तय् ।
परम-शिव ह्रदयस् ॰ मज़्ज़् बत्यन् तय् ।
परमात्म-ज्योती-रूफ् ॰ कुख् वासन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ॰ कुख् हन् हन् तय् ॥
सय्-च्यय्-रूप ॰ कुख् आनंद-गन् तय् ।
अनुबव-बाव-किनि ॰ कुख् तोठन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ॰ कुख् हन् हन् तय् ॥
परम-शक्ति-सत्ति च्यानि ॰ द्यान-खरन तय् ।
खनम् मादन ॰ काय मादन तय् ।

निर्मलायां तनौ असि भस्म परिमलयन् पुनः ।

त्रयाणां भुवनानां असि ।कारणं नाम ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

हे-त्रैलोक्यनाथ सन्ति-ते तव शुभलक्षणानि पुनः ।

महाप्रलयात्मा यदा (यावान्) अस्ति भवन् पुनः ।

(तत्) क्षणमात्रं त्वदीयं वेदः कथयति नाम ।

महामाया त्वामेव-प्रति शान्तिं गच्छति पुनः ।

तव इच्छया-हेतुना पुनरपि संभवति (जगत्) पुनः ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

जीवान् देवान् च असि निगिलन् नाम ।

हे-अविनाश तवैव-सकाशात् पुनरपि निर्गच्छति पुनः

हे अघोरात्मन् ० ॥ ९८० ॥

तव ध्यानं धृत्वा सर्वे सज्जनाः च ।

गूहयन्तः स्वात्मानं गृह्णन्तः च वनानि पुनः ।

हे-परमकल्याणात्मन् हृदयस्य मध्ये भक्तानां च (असि) ।

परमात्मज्योतिःस्वरूपः असि भासमानः पुनः ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

सच्चिदात्मरूपेण असि आनन्दघनः नाम ।

अनुभव-भाव-हेतुना असि तुष्यन् च ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

हे-परमशक्तिसंयुक्त त्वदीयेन ध्यानस्मरणेन च ।

स्वर्णस्य साधकं अस्ति सादनाख्यमौषधं नाम ।

श्वित्र शिव गछ़न्-कुय् ० पाँ-कूलन् तय् ।
पवन-सूंत्य् वर्ग्- ० -खरन् फिरवन् तय् ।
अज़पाय पानि-पान० कुख् ज़पन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ० कुख् हन् हन् तय् ॥
वासनाय-किनि अंसि ० देह् मानन् तय् ।
सो-ऽहं-सो वंनु ० मानि प्रानन् तय् ।
अंसि, बेखबर् कँह् ० क्रिन ज़ानन् तय् ।
दह् प्रान् ज़ुव-सान् ० .च्यय् अर्पन् तय् ।
मुक्तीश्वर कर् ० ज़न्मन् .छ्यन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ० कुख् हन् हन् तय् ॥
शेर् च्योनु थंदु प्यठ् ० आकाशन् तय् ।
तल् पातालन् ० पाद् च्यानि ब्वन् तय् ।
आदिकार् च्योनु कुन ० काँह् ज़ानन् तय् ।
बडि आदिकार-संस्तु ० कुख शूबन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ० कुख् हन् हन् तय् ॥ ९८५ ॥
पाद्य-प्रनाम् कुय् ० अष्ट-भैरवन् तय् ।
सूंत्य् सूंत्य् रोज़हा ० .च्यय् राथ्-द्यन् तय् ।
लीलाय च्यान्य छ्यम् न ० ब्वद् वातन् तय् ।
.च्यथ् कुम् डलन् .ज्यव् ० छ्यम् कलन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ० कुख् हन् हन् तय् ॥
अनाथन्-हन्दि नाथ ० स्वव-च़रनन् तय् ।
शरने आस् कुख् ० संकर्षन् तय् ।

शिव शिव (इति स्मरणं) उद्भवति निर्भरणां नाम ।

वायुना (प्राणात्मना) भर्गमन्त्रात्म पत्त्राणि च स्मरणं
वर्तयिष्यन्ति च ।

अजपामन्त्रं स्वात्मना असि जपन् नाम ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

(यत्त्वत्स्वात्मरूपं) वासनया वयं देहं मन्यमानाः-स्मः पुनः ।

सोऽहं सः (इति मन्त्रः) उच्चारितः (उच्चार्यते)
आस्माकीनेन प्राणेन पुनः ।

वयं अज्ञाः किंचित् स्मो-न जानन्तः नाम ।

दश प्राणाः जीवेन-सह त्वय्येव समर्पिताः (सन्तु) पुनः ।

हे मुक्तीश्वर कुरु जन्मनां छेदं (निःशेषतां) नाम ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

शिरः तव उन्नतं उपरि आकाशेभ्यः नाम ।

तलव्यापकौ पातालानां पादौ तव अधस्तात् च ।

अधिकारं तव नास्ति कश्चित् जानन् च ।

महता अधिकारेण-सहितः असि शोभमानः नाम ।

हे अघोरात्मन् ० ॥ ९८५ ॥

पादप्रणतिः अस्ति-ते अष्टभैरवाणां पुनः ।

सहवासः सहवासः तिष्ठेयं त्वयैव रात्रिन्दिवं च ।

स्तुतिकीर्तौ तव अस्ति-मम न बुद्धिः प्राप्नुवती नाम ।

चित्तं अस्ति-मे तरलीभवत् जिह्वा अस्ति-मे मूकीभवन्ती च ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

हे-अनाथानां नाथ शुभदचरणयोः पुनः ।

शरणं आगतो-ऽस्मि असि दुःखसंकर्षणः नाम ।

कर् दया पूरक • कुख् पूरन् तय् ।

निष्कल लीन कर् • म्योनुय् मन् तय् ।

हे अगोर नीलकंठ • कुख् हन् हन् तय् ॥

बंकि च्यांनूय् • वंज़् क्षणन् तय् ।

यिथु ब्वति रोज़हा • मञ्जू बत्यन् तय् ।

गङ्गादर हर • हर थव् कन् तय् ।

हे अगोर नीलकंठ • कुख् हन् हन् तय् ।

शिव-ह्यफ् दारिथ् • त्र्यम्बासन् तय् ॥ ४० ॥

---

41. A Song in praise of Viṣṇu.

मुरली-शब्दाह् अस्य गव् कनन्

वनन्-किह् राधाकृष्ण आव् ॥ ९८९ ॥

यशोदा छुह् नंद-गूरिस् वनन्

ज़गथ् यस् ज़ाव् सुय् अस्य ज़ाव् ।

आसू मुचरोवुमस् त आसुर् कुह् ननन्

वनन्-किह् राधाकृष्ण आव ॥ ९९० ॥

यिम् म्वन् खटिमति आमि निर्वनन्

तिम् ह्यथ् अंद्र न्यबर् द्राव् ।

प्रकठ-करि श्रीकृष्णनि ज्यनन्

वनन्-किह् राधाकृष्ण आव् ॥

उद्धव-जियस् छुह् गोपिय वनन्

च्रह् कंखु ज़ान् वननु चाव् ।

कुरु दयां पूरकानां अपि पूरकः पुनः ।
हे-निष्कल लीनं कुरु ममैव मनः पुनः ।
हे अघोरात्मन् ० ॥

भक्तिः त्वदीया कथिता कृष्णाख्येन (मया) नाम ।
यथा अहमपि तिष्ठेयं मध्ये भक्तानां नाम ।
हे-गङ्गाधर हर पापहर निधेहि कर्णौ च ।
हे अघोरात्मन् ॥ ४० ॥

मध्यमुख्ययजमानं श्रीविष्णुमुपलच्य गायन्ति ॥ ४१ ॥

मुरलीनाम्नो-वंशस्य-स्वरः अस्माकं संपन्नः कर्णगोचरः
(यमुपलच्य) कथयन्ति राधाकृष्णाः* समागतः ॥ ९८९ ॥

यशोदा-गोपिका अस्ति नन्दाख्यं-स्वस्वामिनं कथयन्ती
जगत् यस्मात् जातं स-एव अस्मत्तः जातः ।

आस्यं उद्घाटितं-मयास्य तु (तत्र) आश्चर्यं अस्ति प्रत्यक्षीभवन्
(यमुपलच्य) कथयन्ति ० ॥ ९९० ॥

यानि चरितानि (गुणाः) गोपितानि आसन् निर्गुणेन
तानि गृहीत्वा अन्तरात् बहिः निर्गतः (अयम्) ।

प्रकटीकृतानि-तानि (वयं वा) श्रीकृष्णस्य जन्मना
(यमुपलच्य) कथयन्ति ० ॥

उद्धवाख्याय-यादवाय† सन्ति गोप्यः कथयन्त्यः
त्वं शुष्कं (नीरसं) ज्ञानं वक्तुं त्यज‡ ।

---

* राधया चिच्छक्त्या अभिन्नः परमात्मा ॥

† श्रीकृष्णे मथुरायां दृढतया कृतनिवेशे गोपीनां समाश्वासार्थं गोकुले उद्धवः प्रेषित इत्याख्यानम् ॥

‡ श्रीकृष्णभक्तिं विना ज्ञानं शुष्कं । तत्कथनं परित्यजेति भावः ॥

बक्तिथि-सूतिन् छुह् मुक्ती बनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
कुखय् च़ह् आत्मा एकय् वनन्
सुय् गोख् च़ग् अख् ख्वखताह् हाव् ।
न-त कुख् अग्नकुथ् ज़ीवाह् ननन्
वनन् छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
गोवर्धन् तुलु निरञ्जनन्
प्यठ् किस्य यिथ पन-बर्गम् वाव् ।
तियुय् नाव अंसि छुह् मन-वाज्य खनन
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
बक्ति तमि-संञ्जू कहू अर्जुनन
सुभद्रा निथ् ति ब्वज़वान् द्राव् ।
यस् वरि तस् पापन् छिह् प्रञ् बनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥ ९९५ ॥
द्रौपदिय क्याह् कर् दुर्योधनन्
च्यतस् याञ् प्योस् अख् कृष्ण-नाव् ।
अंबर-अंबर् गयेस् वर्दनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
दयुमु काँह् कुन तस् छिहु ननन
कस् आसि तमि-सन्दु छिहु खबाव ।
वैकुण्ठ-गथ् प्रान् विन्द्राबनन
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥

केवलया-भक्त्यैव अस्ति मुक्तिः संभवन्ती

(यमुपलभ्य) कथयन्ति० ॥

अपि-चेत् त्वं आत्मा (सर्वव्यापी) एक-एव (इत्थं) आमनन्ति (वेदाः)

सः (तदा) भवसि त्वमेव एकां युक्तिं-कांचित् प्रदर्शय ।

अन्यथा अपि असमर्थः जीवमात्रः उपलभ्यमानः

(यमुपलभ्य) कथयन्ति० ॥

गोवर्धनाख्यो-गिरिः उत्थापितः निरञ्जनात्मना-कृष्णेन

पृष्ठे कनिष्ठिकाङ्गुलौ यथा वृक्षपलाशं वायुः (उत्थापयति) ।

तादृशमेव नाम (श्रीकृष्णाख्यं) वयं स्मः मनोरूपायाभूमिकायां खनन्तः

(यमुपलभ्य) कथयन्ति० ॥

भक्तिः तस्य कृता अर्जुनेन

(येन भक्तत्वेन) सुभद्राख्यां (श्रीकृष्णभगिनीं) अपहृत्य अपि बुद्धिमान् निर्गतः* ।

यं वृणुयात् तस्य पापानां (अपि) अस्ति (सन्ति) पुण्यता (पुण्यानि) संभवन्ती (भवन्ति)

(यमुपलभ्य) कथयन्ति० ॥ ९९५ ॥

द्रौपद्याः (पाण्डवपत्न्याः) कीदृक् (चीरहरणाद्यात्मावमानं) कृतं दुर्योधनेन

स्मरणे यावत् आपतित-तस्याः एकं कृष्णनामधेयम् ।

असंख्यत्वं-राशित्वं संपन्नं-तस्याः वस्त्राणाम्

(यमुपलभ्य) कथयन्ति० ॥

द्वितीयः कोऽपि नास्ति तस्य (ईश्वरः) सदृशः प्रत्यक्षरूपः

कस्य स्यान्नाम तस्य सदृशं सामर्थ्यं (स्वभावः) ।

वैकुण्ठगतिः (विष्णुलोकतुल्यता) प्राप्ता वृन्दावनेन

(यमुपलभ्य) कथयन्ति० ॥

---

* तद्भक्तिमत्त्वादेव कृतपापो ऽपि निर्मलबुद्धिर्निष्पाप एव गण्यते इति भावः ॥

न्यथनज़ द्राय ॳसि मज़्‌ ऑंगनन्
मुरली-शब्द्‌ याज़्‌ कनन्‌ च़ाव ।
न्यंद्‌रि-हच़न्‌ व्वठ-कंडू मनन्
वनन्‌-छिह्‌ राधाकृष्ण आव्‌ ॥
यिह्‌ अस्य वन्योव्‌ त तिह्‌ कस्‌ कुह्‌ बनन्
सुय्‌ ज़ानि यस्‌ द्‌यु बनिथ्‌ आव्‌ ।
न्यथनज़ नेरव्‌ त फेरव्‌ वनन्
वनन्‌-क्रिह्‌ राधाकृष्ण आव ॥
गूरि-बाव्‌ प्रावनाव्य आनन्दगनन्
व्यद्‌ गय स्यद्‌ अस्य द्रद्‌ याम्‌ ज़ाव्‌ ।
मोहय्‌ ह्यकनावि तमि-संन्दि च्यनन्
वनन-क्रिह्‌ राधाकृष्ण आव ॥१०००॥
बोज़ुनु श्रवन्‌ त करुनु मनन्
निदिध्यासन्‌ कुह्‌ अख्‌ बकौ-बाव्‌ ।
साक्षात्कार्‌ वुछु त योगी क्रिह्‌ क्ष्यनन्
वनन्‌-क्रिह्‌ राधाकृष्ण आव्‌ ॥
यिकन्‌ रांचून्‌ त यिथ्यन्‌ ह्यनन्
राम्‌ ॳमि खेलान्‌ तिय्‌ याद्‌ पाव्‌ ।
तिय्‌ याद्‌ प्यथ्‌ अस्य छ्यह्‌ हन्‌-हन्‌ छ्यनन्
वनन्‌-क्रिह्‌ राधाकृष्ण आव्‌ ॥
प्रयम्‌ तमि-संन्दु गनन्‌-गनन्
ॳसि सुय्‌ छ्यह्‌ बनन्‌ च़ह्‌ मो नंग्राव ।

नग्नाः (दिगम्बराः) निर्गताः वयं मध्ये अङ्गनभूमीनाम्

(तस्य) मुरली (वंश)-स्वरः यावत् कर्णेषु प्रविष्टः ।

निद्रालीनानां (अस्माकं) प्रोच्चलितं मनसा

कथयन्ति० ॥

यत् (अवस्थानं) अस्माकं संभूतं तु तत् कस्य भवति संभवत्

स-एव जानाति यस्य ईदृक् संभूय आपतितम् ।

दिगम्बराः (भूत्वा) निर्गमिष्यामः तु संचरिष्यामः वनेषु

कथयन्ति० ॥

गोपालिकात्वं प्रापिता-वयं अनिर्वाच्यानन्दघनमूर्तिना

क्रियाः संपन्नाः सिद्धाः अस्माकं दुग्धं यावत् उद्भूतम् ।

सर्वमेव शिक्षिताः तदीयेन पानेन

कथयन्ति० ॥ १००० ॥

(प्रथमं) आतव्यं श्रवणं पुनः कर्तव्यं मननम्

(ततः) निदिध्यासनं अस्ति एकः भक्तिभावः (उक्तदुष्कर-साधनोत्कृष्टः) ।

(येन) साक्षात्कारः (तस्य) दृष्टो-ऽस्माभिः पुनः (यदर्थे) योगिनः सन्ति खिद्यन्तः

कथयन्ति० ॥

यादृशेषु रात्रिषु यादृशेषु च दिनेषु

रासलीलां आस्म क्रीडन्त्यः तदेव स्मृतौ आपातय ।

तदेव स्मृतौ आगत्य अस्माकं अस्ति निखिलं (अवयवजातं) नीर्णीभवत्

कथयन्ति० ॥

प्रेमैव तस्य घनी-घनीभूय (अस्माकं दृढमस्ति)

वयं ए-एव स्मः भवन्त्यः (तदाकारचित्तवृत्तयः स्मः) त्वं मा-भो नाशय-नः* ।

---

* अद्वैतज्ञानादिकथनेन तद्भक्तिसिद्धिं मा च्छेदयति भावः ॥

वनुन् द्दलव् कुह् द्दयु सज़्ज़नन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
द्दह् कह् अस्य अक्रूर्नि निनन्
गछ् श्रीकृष्णस् दूतु वातनाव् ।
न-त यिख् ह्यन मज़्‌ सान्यन् कॅटॖन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
द्दह् बूज़िय् उद्धव् कुह् कृष्णस् वनन्
द्दछ् गोपियाह् अख् स्य-ति वननाव ।
बक्री द्दह्‌ज़् छ्यम् जिगरस् सनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥ १००५ ॥
ज्ञान-द्दद् वीद-कामदीनि यनन्
ह्यय् च्यय् ज़ोनुथ् स्य दामाह् च्याव् ।
बद् म्यांज़् द्दद् ज़न छ्यह् तनन् त गनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
बँबुरस्-कुन् यिह् छ्यह् गोपिय वनन्
तय् प्यव् बँबुर-गीता नाव् ।
बूज़िय् तिह् वख़्यन मुक्री छ्यह् बनन्
वनन् छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
यं बंरुज़लन् कुह् अंबर् छ्यनन्
मव् रोग् बँबुर अंबर् छाव् ।
अछ्यन्-कुन् वुछ् त तन् लाग् तनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥

कथनीयं अतिदुष्करं अस्ति ईदृगस्मदवस्थानं सज्जनानां (मुनीश्वराणां)

कथयन्ति० ॥

इदं कृतं अस्माकं अक्रूरयादवस्य-कर्तृकेण नयनेन (इतः श्रीकृष्ण-संबन्धिनः)

गच्छ श्रीकृष्णं इहैव प्रापय ।

अन्यथा आगमिष्यसि बन्धने मध्ये अस्माकीनानां रूणानाम्

कथयन्ति० ॥

(गोपीभ्यः) इत्थं (वृत्तं) श्रुत्वा उद्धवः अस्ति श्रीकृष्णं कथयन् (पुनः)

ईदृशीं कांचिद्गोपीं एकां मामपि सम्पादय ।

भक्तिः (भवद्विषया) अमीषां अस्ति मे हृदये मग्नीभवन्ती (अगाधे इव)

कथयन्ति० ॥ १००५ ॥

ज्ञानात्मकं-दुग्धं वेदात्मकामधेनोः स्तनयोः

गृहीत्वा त्वयैव ज्ञातं-त्वया (ग्रहीतुं त्वमेव जानासि) मां पानग्रासमात्रं पायय ।

बुद्धिः मदीया दधि इव अस्ति विरलीभवन्ती (कदाचित्) घनीभवन्ती च

कथयन्ति० ॥

भ्रमरं-उपलभ्य यत् सन्ति गोप्यः कथयन्त्यः

तत् (शास्त्रस्य) आपतितं (भूतं) भ्रमरगीता इति नामधेयम् ।

श्रुत्वा तत् भक्तानां मुक्तिः अस्ति भवन्ती

कथयन्ति० ॥

पुष्पविशेषेभ्यः अस्ति अम्बराख्यं (महासुगन्धि द्रव्यं) निर्गच्छत्

मा-नाम रुष्टो-भव भ्रमर अम्बराख्यं (सुगन्धं) उपभुङ्क्ष्व ।

अस्तिपार्श्वेषु पश्य तु तनुं (स्वां) संगमय अस्मत्तनुषु

कथयन्ति० ॥

---

* इदृक्त्तयो गोप्यः कृष्णसमानवर्णं भ्रमरमुपलभ्योन्मत्तीभूता इव हार्दं निवेदयन्ति यत्र ॥

महाराज़ ज्ञाननाव़ि यिय् यंज़ूमनन्
सूर्य त चन्द्रम गर ज़न् चाव् ।
श्यामस् त प्रबातस् मिलु र्‌तु छुह् बनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव ॥
कृष्णुनु अथ अंषि छह् च्यय्-कुन अनन्
अथस्-सूतिन् अथ मिलनाव् ।
इथि रास अथ-वास् ज़ाह् छुह् न छ्यनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥ १०१० ॥ ४१ ॥

---

42. A PRAYER OF THE AUTHOR, UNDER THE FORM OF A SONG OF THE BRIDESMAIDS.

हंस पख छाय् च्यय्-फंबमीर्य प्रभो
वनि यित म्य हरम्बख-नीरि प्रभो ॥ १०११ ॥
शांति-ग्रहस्‌कु दिम् विज्ञान राज्यंय्
बक्ति व्वडि दिम् शक्तिपातुकु ताजंय् ।
म्वक्त मेलि पानय् ब्रगतीर्य प्रभो
वनि यित म्य हरम्बख-नीरि प्रभो ॥
कल्प-वृच बक्ति रखि कुख् दख् कासन्
निष्क्राम कर्मा कर् निर्वासन् ।

वरः (प्रसिद्धज्योतीरूपः शिवः) संज्ञापिता-वयं आगत्य (साक्षात्कारं दत्त्वा) यजमानेन (श्रीकृष्णेन)

सूर्यः चन्द्रमाः च गृहे इव प्रविष्टा-नः ।

सायंकालस्य (श्यामरूपस्य कृष्णस्य) पुनः प्रभातकालस्य (प्रभातशुक्ल-रूपस्य शिवस्य) संगमः शुद्धः अस्ति भवन् *

कथयन्ति० ॥

कृष्णस्य (ग्रन्थकर्तुः) हस्तौ वयं स्मः त्वामेव-उपलक्ष्य आनयन्त्यः

हस्तेन-सह हस्तं संगमय ।

ईदृशेन रासलीलाविधानेन हस्तसंयोगः जातु अस्ति न भेदं-(छेदं-) गच्छन्

कथयन्ति० ॥ १०१० ॥ ४१ ॥

जन्यस्त्रीगानद्वारा ग्रन्थकृत्स्वयं प्रार्थयति ॥ ४२ ॥

हंसात्मपक्षौ गृहीत्वा चित्तात्मक(चेतना)-कम्भसीदनामकपक्षिणा हे-शम्भो

उपलक्षणे आगच्छ-नाम मम हरमुखगिर्यधित्यकायां (प्रतिमुखं सांमुख्ये च) हे-शम्भो ॥ १०११ ॥

शान्ति-पुरस्य देहि-मे विज्ञानात्मकं-राज्यम्

भक्तिरूपे शिरसि देहि-मे शक्तिपातात्मकं मुकुटम् ।

(तेन) (मुक्तिरूपा) मुक्ता संयोक्ष्यति (लब्धा भविष्यति) स्वयमेव बकपक्तिविशिष्टपक्षेण (चित्तवृत्तिश्च) हे-शम्भो

उपलक्षणे० ॥

हे-कल्पवृक्षात्मन् भक्तिरूपायाः शाद्वलभूमेः असि दुःखात्मकसकण्टकान् अपनयन्

निष्कामेन कर्मणा कुरु निर्वासनताम् ।

---

* यस्य श्रीकृष्णस्य साक्षात्कारेण मुक्तिः सम्पन्ना नः। तथा च सूर्याचन्द्रमसोः 'दिनरात्रिकालस्य' इडा-पिङ्गलाधिदैवात्मकस्य गृहे सुषुम्नामार्गे प्रवेशो जायते। योगिसिद्धं चैतद्यदि हि सुषुम्नायामग्निनाम्नां प्राणापानात्मकप्राणद्वयस्य लयः सम्पद्यते। तदा मुक्तिर्भवति। दिनरात्रिरूपकालादिद्वैतबुद्धिर्विलीयते॥

ग्रहज्यार् फिर् म्य प्रक्रुंच् वीर्य ग्रम्भो
वनि यित म्य हर्म्यख-नीरि ग्रम्भो ॥
निर्वान-इन्द्रस् कुय् वर् विज्ञान्
पखचौ-कनि इन्द्रिय् योज़्न-कनि प्रान् ।
नाम-रूप-पन् कत् वाव-सीर्य ग्रम्भो
वनि यित म्य हर्म्यख-नीरि ग्रम्भो ॥
प्रारब्दस्-प्यठ् रोज़् यव् म शुरि-वाव्
दक्षि बाज़ि मज़् व्ययोग डोनाह् चाव् ।
डुल गंक्षितन् फचि या मीर्य ग्रम्भो
वनि यित म्य हर्म्यख-नीरि ग्रम्भो ॥ १०१५ ॥
देह-दृष्टि-रस्तु युम् रोज़ि देहस्य् मज़्
करि आत्मस् व्यवीक-पूज़ाय मज़् ।
सालिग्राम्-हिह् शूबि प्यठ् पीर्य ग्रम्भो
वनि यित म्य हर्म्यख-नीरि ग्रम्भो ॥
शांति विज़या च्याविथ् चाविथ् गम्
दम-दम ह्यस खारिथ् वालिथ् दम् ।
खर-दम ग्रम दम-ज्ञंज़ूर्य ग्रम्भो
वनि यित म्य हर्म्यख नीरि ग्रम्भो ॥
अन्तःकरनन् मज़् च्योनु प्राकार्
कार्-कारवनि च्यानि-सृत्य् इन्द्रिय-द्वार् ।
हलि ज़ंदि कर् खंदि नलिचीरि ग्रम्भो
वनि यित म्य हर्म्यख-नीरि ग्रम्भो ॥

शीतलत्वं निर्वर्तय मे प्रकृत्यात्मकस्य वेतसवृक्षस्य हे-शम्भो
उपलक्षणे० ॥

(पुनश्च) निर्वाणात्मनः-सूत्रादिकर्तनयन्त्रस्य अस्ति वेष्टनं विज्ञानात्मकम्
वाक्संज्ञं इन्द्रियाणि बन्धनसूत्राणि प्राणाः ।

(तव) नामात्मकं-सूत्रं कर्तितं वायुरूपपिच्छवादिखण्डस्य हे-शम्भो
उपलक्षणे ॥

प्रारब्धानुसारेण तिष्ठ मृन्मूर्तिरिव मा बाल-भावम्
ईदृश्याः मायायाः मध्ये उद्योगात्मकं अक्षोटफलं प्रक्षिप
(क्रीडाविशेषार्थम्) ।

(तत्) गोलवद्भ्रान्तं गच्छतु नाम (संभवतु) गर्तविशेषाद्बहिः
अथवा गर्तविशेषमध्ये हे-शम्भो
उपलक्षणे० ॥ १०१५ ॥

देहात्मालोकनेन-विना यः स्थास्यति देहस्य मध्ये
करिष्यति आत्मनः विवेकात्मपूजाय सज्जनाम् ।

(तस्मिन् कृते) सालिग्राम-सदृशः शोभिष्यते उपरि पीठस्य हे-शम्भो
उपलक्षणे ॥

शान्त्यात्मकं भङ्गरसं पायपित्वा त्यक्त्वा आधिम्
क्षणे-क्षणे सावधानतया ऊर्ध्वारोहणं अधोऽवरोहणं श्वासस्य
शब्ददमेन शान्तो-भविष्यामि प्राणनिःस्पन्दात्मशृङ्खलया* हे-शम्भो
उपलक्षणे० ॥

(यतः) अन्तःकरणानां मध्यभागे तव अन्तःस्थितिः
हे-सर्वकार्यकर्तः तव सहायेन (स्वाधीनानि विधाय) इन्द्रिय-
द्वाराणि ।

वक्राणि रन्ध्राणि कुरु ऋजूनि नालिकाछेदनयन्त्रेण† हे-शम्भो
उपलक्षणे० ॥

---

* प्रमदमात्मकभङ्गारिणुपानयन्त्रे च ॥

† नलिचीङ् नाम्नो यन्त्रस्य पञ्चरन्ध्रात्मकस्य कर्मेन्द्रियपञ्चकद्वार-समूहस्य च

परमहंम ज़ाननाव्तम् सोहम् पद्
तथ् पदसंय् यथ् स्वछि सद्गवन स्वद् ।
थूल दृष्टी रंगि ख्यम् गौर्य ग्रम्रो
वनि यित म्य हर्स्वख-नौरि ग्रम्रो ॥
बाव क्राव य्यलि अन् ज़न् फ्रम्वन श्राख्
प्रयम् तंमि-संन्द्व कुय् स्वयम्-पाख् ।
मेख् इक्ति कालि इक्ति ग़ालि टौर्य ग्रम्रो
वनि यित म्य हर्स्वख-नौरि ग्रम्रो ॥ १०२० ॥
विश्वरूफ् ज़ान् निर्लेफ् विश्वम्भर्
विरक्त-बाव-किलि रोज़् दिगम्बर् ।
आग्र-थफ् ताव् अज्ञान-चौर्य ग्रम्रो
वनि यित म्य हर्स्वख-नौरि ग्रम्रो ॥
सुय् कलि निर्मल ज़ल निष्कामय्
सुह-मल वृंचु बंरिमंति यस् क्रिह ज्यामय् ।
युम् दार-दर ग्वर-वर चौरि ग्रम्रो
वनि यित म्य हर्स्वख-नौरि ग्रम्रो ॥
कृष्णस् गुह-श्रावलन-मज्र् वंटु खार्
गट-दृष्टि फटनम् कुम् तार् व्यचार् ।
ख्वलि-रंस्तु ङुनु कलि मज़् ईरि ग्रम्रो
वनि यित म्य हर्स्वख-नौरि ग्रम्रो ॥ ४१ ॥

हे-परमहंसस्वरूप ज्ञापय-नाम-मां सोऽहं पदम्

तस्मात् पदादेव यस्मात् अवशिष्यते सद्गुरुरूपं शुद्धम् ।

स्थूला दृष्टिः रागेण-युक्ता (या) अस्ति-मे गैरिकेण हे-शम्भो

उपलक्षणे० ॥

भावात्मकेन अन्नपाकेन यदा अन्नं इव विकासं आगतस्त्वम्

प्रेम तस्य अस्ति-ते स्वयं-पाकः ।

संयोगः संभविष्यति कालेन ईदृशस्य अणुधानाविशेषस्य पक्वान्नराशेः हे-शम्भो

उपलक्षणे० ॥ १०२० ॥

विश्वरूपं जानीहि लेपरहितं विश्वंभरम्

विरागात्मना-भावेन तिष्ठ दिगम्बररूपः ।

आशावलम्बं त्यज अज्ञानात्मक-चौरिनाम्नः कण्टकस्य हे-शम्भो

उपलक्षणे० ॥

स एव शोधयिष्यति निर्मलेन जलेन निष्कामात्मना

मोहरूप-मलस्य वृत्तया मलिनीकृतानि यस्य सन्ति वस्त्राणि ।

यः धैर्यात्माकर्षणविशेषेण सद्गुरुस्वरूपेण निष्पीडयिष्यति हे-शम्भो

उपलक्षणे० ॥

कृष्णाख्यं* मोहात्मवर्तात् तीरं-प्रति आरोपय

तामिस्रव्याप्तदृष्टिमध्ये विकासप्रकाशरूपः अस्ति-तस्य तारणोपायः विचारात्मा ।

(अन्यथा) त्वग्रहितं अक्षोटफलमिव महानद्याः-संसारात्मिकायाः मध्ये भ्रान्तो-भविष्यति† हे-शम्भो

उपलक्षणे० ॥ ४२ ॥

---

* ग्रन्थकर्तुः स्वानुकूलः संकेतः ॥

† यथाक्षोटफलं सत्वकं निमज्जति तद्दूरभावे सति निमज्जति नैव तथा गत-देहात्मबुद्धिः पुरुषोऽपि न निमज्जतीति भावः ॥

43. A PRAYER OF THE AUTHOR, UNDER THE FORM OF A SONG SUNG BY MENAKĀ.

वाल् नेरि च्याज़ वेरि शम्भो
निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥ १०२४ ॥
रंग-रंग फ़ुलु वेरग कुलु
मलंगुकुय् रंग-वुलवुल् ।
लोल-ओल्वाह् येरि शम्भो
निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥ १०२५ ॥
फिरनावतम् दिथ् ज्ञान-वल्
सूक्ष्म-स्थूल थवि समदृष्टि-ज़ल् ।
परमशिव कर्म क्रौरि शम्भो
निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥
खस-वसि हंस-तोलवार्य
आत्म देह ल्वति र्ग्वव वार्य ।
प्रानापान ज़ेर्य शम्भो
निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥
गोश्नि-गोशि होश्नि पोश-वार्य
ध्यान-योग अमृत-दार्य ।
कर्म-डोरि दर्म-वेरि शम्भो
निर्नय नयि फेरि शम्भो ॥
कोफिल आसि वायान् डोल्
ओंठ् अंगुमतु होश-वोल् ।

पुनरपि स्ववाण्यात्मिकां मेनामभिमुखीकृत्य स्तौति ॥ ४३ ॥

बाला (अहं) निर्गमिष्यति तव भाशया (लब्धेः) हे-कल्याणप्रभव

निर्णयात्मिकायामधित्यकायां संचरिष्यति हे-शम्भो ॥ १०२४ ॥

नानाविधेन विकसितः अनंशः वृक्षः (संसारात्मा)

(तत्र) सत्सङ्गात्मा (मदीयः) चूष्याकाख्यः-पक्षी ।

प्रेमरागात्मनीडं संतनिष्यति हे-शम्भो

निर्णया० ॥ १०२५ ॥

संचारयस्व-नाम-मां दत्त्वा ज्ञानात्मबलम्

सूक्ष्मस्थूलभूतवर्गात्मके स्थले साम्यज्ञानात्मजलं (यत्र) ।

हे परमशिव सत्कर्मात्मनः कूपात् हे-शम्भो

निर्णया० ॥

आरोहावरोहात्मना (प्राणाभ्याससिद्धेन) हंसमन्त्रात्मजलसंयुक्तेनो-

त्थापनपात्रेण

(१) जीवात्मना (२) देहात्मना (१) लघुना (२) गुरुणा

भारेण ।

प्राणापानयोः चालनया (अभ्यासरूपया) हे-शम्भो

निर्णया० ॥

शोभामनूपलभ्य चेतनारूपायाः पुष्पवाटिकायाः

ध्यानयोगात्मिकया अमृतधारया (युक्तायां यत्र) ।

सत्कर्मात्मालवालक्षेत्रभागेषु धर्मात्मावृतिसेतुषु हे-शम्भो

निर्णया० ॥

(यत्र) पान्यसमूहः स्यात् धमन् आनकान्

पुरस्तात् संविष्टः स्मार्तकृत् ।

पंतु वाति ब्रोँठ् छेयँ ग्रम्भो
    निर्नय-नयि फेरि ग्रम्भो ॥
ग्रहर मज़् कर् हरम्बख ज़ान्
    न वनम् मज़् मंग्ररिथ् पान् ।
महाखिग्र-हन्दि तेरि ग्रम्भो
    निर्नय नयि फेरि ग्रम्भो ॥ १०३० ॥
कर् कथ् त्याग् कर् कथ् राग्
    वक्थ् वख्चिथ् प्रथम-पोग्र् लाग् ।
श्रमरेश्वर-ग्रेरि ग्रम्भो
    निर्नय-नयि फेरि ग्रम्भो ॥
यन् त रांचू-हंन्दु ज़ग् त ग्रंनु चार्
    सूंर्य-श्रंग्न-जोग्र सोम-होग्र् फ्यार् ।
सूंत्य् व्यचार-येयँ ग्रम्भो
    निर्नय-नयि फेरि ग्रम्भो ॥
पञ्च-तत्व ग्रम दम रट द्वार्
    ज्योति-रूंप खग्रह-यँह कोँह खार् ।
ग्रखत बक्ति-बाव सेयँ ग्रम्भो
    निर्नय-नयि फेरि ग्रम्भो ॥
मोच-दायख् कुह च्योनुय् नाव्
    सूंर्य-नेत्रंचु नज़राह् चाव् ।
मज़् मोह-ग्रंन्दिहेयँ ग्रम्भो
    निर्नय-नयि फेरि ग्रम्भो ॥

पाश्चात्यः प्राप्स्यति अग्रतः ध्वजस्य हे-शम्भो*
निर्णया० ॥
(तस्मात् स्वदयया) नगरस्यैव मध्ये कुरु हरुम्वस्वतीर्थस्य त्यागं
(यावद्भूतजातं स्वात्माभिन्नज्ञानम्)।
न-तु वनस्य मध्ये विस्तार्य स्वात्मानम्।
महालिङ्गिनामाधित्यकास्थलगतस्य मेघस्य (इव) हे-शम्भो
निर्णया० ॥ १०३० ॥
कुरु-नाम कस्य त्यागं कुरु कस्य रागम्†
भक्तिं प्रसार्य प्रीति-पुष्पाणि संयोजय।
अमरेश्वरात्मनः-शिवस्य-शिरसि हे-शम्भो
निर्णया० ॥
(तत्कुलात्) दिनात्मनः च रात्र्यात्मनः (च) रक्तवर्णं शुक्लवर्णं च
संशोधय
सूर्याग्निसंतापेन (वामदक्षिणप्राणाभ्यासेन) सोमात्मसंविदं
(रसं) विभिन्नीकुरु (निष्कर्षय)।
सह-कृत्वा विचारात्मकं-मार्जनीविशेषं हे-शम्भो
निर्णया० ॥
(यथा) पञ्चतत्त्वानां (भूरादीनां) शमेन दमेन बध्नीयां द्वारम्
हे-ज्योतिःस्वरूप स्वदेहात्मदेल्या भाण्डविशेषस्य परिपाकं-कुरु।
परिपक्वायाः भक्तिभावात्मिकायाः इष्टकायाः हे-शम्भो
निर्णया० ॥
मोक्षप्रदं अस्ति त्वदीयमेव नामधेयम्
सूर्यात्मनेत्रस्य प्रसाददृष्टिं वितर।
मध्य-एव मोहान्धकारस्य हे-शम्भो
निर्णया० ॥

---

* भक्तिं विना योगमार्गादिषु भ्रमणमायाममाचदमापाततः फलितं भवति, भक्ति-स्त्वदनुग्रहलब्धात्यन्तिकसिद्धिदा इति भावः ॥

† यथेच्छं रुचित्यागौ विषयविषयौ विधेहि इति भावः ॥

चन्द्रचूड च्योनु चरनारबिन्द्
च्यथ् बंवुरस् तति करि बन्द् ।
फीरिथ् कतु सुह् नेरि शम्भो
निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥ १०३५ ॥
भक्त-लयं प्यठ् कुह् च्योनु दर्बार्
भक्ति-वत्सल कृष्णस् ति ख्वार् ।
शक्ति-पातच हेरि शम्भो
निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥ ४२ ॥

---

44. A HYMN BY THE AUTHOR IN HIS OWN NAME, UNDER THE FORM OF A SONG SUNG BY THE WOMEN.

कम् वंस्त्र् नालि क्याह् वन लो-लो
मन क्ारथ् वंस्त्र्-वन लो-लो ॥ १०३७ ॥
शिव-नाथनि श्वब-दर्शन लो-लो
च्यत्तके अम्रृत-वर्शन लो-लो ।
वनि यित म्य वक्ताह् नन लो-लो
मन क्ारथ् वंस्त्र्-वन लो-लो ॥
हर-सञ्ज्य वेरि लग दन-पन लो-लो
हर्द वीह् ज़न् छ्यन पन-पन लो-लो ।
सुय् छ्यनंनुय् कुख् च़ह् यावन लो-लो
मन क्ारथ् वंस्त्र्-वन लो-लो ॥
जटदारवनि वृशबासन लो-लो
संकट-गट कुख् कासन लो-लो ।

(यथा) हे-चन्द्रावतंस त्वदीयं चरणकमलम्

चित्तात्मकं भ्रमरं तत्रैव (स्वमध्ये) करिष्यति बद्धम् ।

प्रत्यावृत्तः कुत्र-नाम सः निर्गमिष्यति हे-शम्भो

निर्णया० ॥ १०३५ ॥

मुक्तामये-गृहे (मुक्तात्मनि-गृहे च) अस्ति त्वदीयः संनिवेशः

हे-भक्तिप्रिय कृष्णाख्यं (मां) अपि अधिरोहय ।

शक्तिपात(अनुग्रह)रूपायां अधिरोहिण्यां हे-शम्भो

निर्णया० ॥ ४३ ॥

ग्रन्थकृत्स्वयं स्तौति ॥ ४४ ॥

कानि-नाम (विचित्राणि) वस्त्राणि वसितानि (तस्यासन्) (इति)

किं वक्ष्यामि (वक्तुं शक्नुयां) नाम

मनसा (समाधानेन मनोरूपे वा) अन्विष्येयं-त्वां

वनविशेषे नाम ॥ १०३७ ॥

श्रीशिवस्य शुभदर्शनेन नाम

चिदात्मनः अमृतवृष्टिसेकरूपेण नाम ।

दृष्टिविषये आगच्छ-नाम मम (यथा) भक्तः प्रकटीभूयामहं नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां० ॥

श्रीहरस्य रागे संगंस्यामि धनद्रव्यादिना (मनोवाक्कायादिना सर्वतो

भावेन) नाम

शरदि वेतसतरुः इव क्षीणीभवेयं प्रतिपन्नं नाम ।

तादृशं क्षीणावस्थाभवनमेव अपि त्वं यौवनाद्यवस्थादेह नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां० ॥

हे-जटामुकुटधारिन् वृषभवाहन नाम

संकटात्माध्यं अपि-त्वं अपहरन् नाम ।

हटि वासुख् क्रुय् आसन लो-लो
मन क़ारय् वंसत्र्-वन लो-लो ॥ १०४० ॥

कास्न पूज़ा करय् कमि ग्वन लो-लो
कम्बक्तम् वंक्ति छ्यन लो-लो ।
निर्दन-संन्दु खन-पोश् व्यन लो-लो
मन क़ारय् वंसत्र्-वन लो-लो ॥

प्रथ् मावसि पुनिमू-हन्दि द्यन लो-लो
अूछि बूज़न् च्यय्-कित्ति रन लो-लो ।
म्वक्थ् बन च्यानि ख्यन अकि वन लो-लो
मन क़ारय् वंसत्र्-वन लो-लो ॥

मन-वाज्य नाव् च्योनु खन लो-लो
राज़-योगुकु राज़ाह् बन लो-लो ।
चैतन्य तोठ् च्यय्-चेनन लो-लो
मन क़ारय् वंसत्र्-वन लो-लो ॥

च्यानि डेशन छ्यन व्यचन लो-लो
खश् सांँपन् रंह्नि-वचन लो-लो ।
अस्य त्रियनंय् त्रयलोचन लो-लो
मन क़ारय् वंसत्र्-वन लो-लो ॥

सत्प्वरशन्-हन्दि सज्जन लो-लो
हे सच्चिदानन्द-गन लो-लो ।
कृष्णस् तोठ् स्ववलख्यन लो-लो
मन क़ारय् वंसत्र्-वन लो-लो ॥ १०४५ ॥ ४४ ॥

गले वासुकिनागः अस्ति-ते भवन् नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां ॥ १०४० ॥

कां पूजां कुर्यां-ते (कर्तुं शक्नुयां) केन गुणेन नाम

दुर्भाग्यस्य (मे) भक्तिः (तव) नास्ति नाम ।

(प्रसिद्धं च) निर्धनस्य (दरिद्रस्य) स्वर्णमयपुष्पतुल्यं ओषधि (तृणविशेषपत्रमात्रं) नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां० ॥

प्रत्येकस्मिन् अमावस्यायाः पूर्णिमायाः दिने नाम

शुद्धसंपन्नानि भोजनानि त्वत्कृते-एव पचेयं नाम ।

मुक्तः संपत्स्यामि त्वत्कर्तृकेन आहारेण एकेन क्षणेन नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां० ॥

मनोरूपोर्मिकायां नाम त्वदीयं खनिष्यामि नाम

राजयोगस्य (प्राप्तस्वाराज्यसिद्धिः) राजा-एकः संपत्स्यामि नाम

हे-चैतन्यरूप तुभ्य चेतनानां-(जीवानां-)चेतनप्रद नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां० ॥

त्वदीयेन दर्शनेन सो-न स्वशरीरे-मान्यः नाम

प्रसन्नो भवस्व क्रमपङ्क्तिगाथाभिः नाम ।

अस्माकं स्वीणामेव हे-त्रिलोचन नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां० ॥

सत्पुरुषाणां (ब्रह्मादीनां) हे-सज्जन (महनीय) नाम

हे सत्यज्ञानानन्दघन नाम ।

कृष्णाख्याय (ग्रन्थकृते-मे) तुभ्य हे-शुभ-(सत्त्वप्रधान-)लक्षण नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां० ॥ १०४५ ॥ ४४ ॥

45. ANOTHER HYMN OF PRAISE BY THE AUTHOR, UNDER THE FORM OF THE WOMEN ADDRESSING PĀRVATĪ AS A ŚĀRIKĀ BIRD.

रंग बुलबुल् कुय् जटदारी
हारी कर् पारीज़ान् ॥ १०४६ ॥
गेरि-रंग छिस् वस्तर् सारी
नंनु होवुन् ब्रह्मचारी पान् ।
त्याग-मज़ंय् कुय् व्यवहारी
हारी कर् पारीज़ान् ॥
राग-द्वेश-निश कुय् त्वति-वारी
पोश-लंज्यनंय् प्यठ् कुह् शूबान् ।
संतोश वुंचू प्रान-सन्दारी
हारी कर् पारीज़ान् ॥
ब्रम् मानिथ् करान् खानदारी
गास-कच्यनंय् ओलु येरान् ।
गछि आसुनु दयुय् संसारी
हारी कर् पारीज़ान् ॥
पर-पद-संस्तु यदि प्रकारी
कर्म आगरन् परम-शिव-स्थान् ।
अख् दाज़्रान् अनेक-प्रकारी
हारी कर् पारीज़ान् ॥ १०५० ॥
ब्रह्म-आम्नाय-किनि व्यवहारी
वाल्-बच्यनंय् आम्प आपरान् ।

पुनरपि ग्रन्थकृत् स्तौति स्त्रीणां मुखेन शारिकारूपां पार्वतीं संलक्ष्यीकृत्य ॥ ४५ ॥

धूम्याटपक्षौ (मस्तकचूडः) अस्ति जटामुकुटधरः (जटया लक्षणीयः)

हे-शारिके-देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिलक्षिमम् ॥ १०४६ ॥

गैरिकानि सन्ति-अस्य वस्त्राणि सर्वाणि

प्रत्यक्षं प्रदर्शितः-अनेन ब्रह्मचारिरूपः स्वात्मा ।

परिव्राड्धर्ममध्ये-एव अस्ति व्यवहरन् (गार्हस्थ्यम्)

हे-शारिके-देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिलक्षिमम् ॥

रागात्-द्वेषात् अस्ति लघु-भारः (तद्रहितः)

पुष्पशाखासु पृष्ठे अस्ति शोभमानः ।

संतोषरूपया वृत्तया प्राणाप्यायनकरः

हे-शारिके-देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिलक्षिमम् ॥

भ्रान्तिरूपं (संसारं) मत्वा कुर्वन् गार्हस्थ्यम्

तृणा-लवकैरेव कुलायं वितन्वन् ।

दृष्टं-हि भवितव्यं ईदृशेनैव संसारिणा (मादृशेन)

हे-शारिके-देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिलक्षिमम् ॥

परमपदस्थितः* अत्युच्चैः प्रकारेण

कर्मणा आश्रयन् परमकल्याणस्थानम् ।

एकं ध्यायन् अनेकप्रकारभूतम्

हे-शारिके-देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिलक्षिमम् ॥ १०५० ॥

देवस्याज्ञाकर्तृभावेन व्यवहरन्

बालशिशुकादीन् तृप्तिभुक्तिलवान् भोजयन् ।

---

* कीदृशेन भाव्यमिति विवृणोति ।

ज़ीव-दयाय पर्-व्वपकारी
    हारी कर् पारीज़ान् ॥
यज़रस् वनि-दिय् च्वापारी
    अविनाश वाश कुय् बोलान् ।
क्षणस् वुफि तारि हंसदारी
    हारी कर् पारीज़ान् ॥ ४५ ॥

---

16. PARABLE OF THE MEANS OF SALVATION IN THE FORM OF A HYMN IN PRAISE OF THE RĀSA-LĪLĀ.

मन् म्योनु बिन्द्राबन् त लो-लो
    आत्म-रूप-नारायण् त लो-लो ॥ १०५३ ॥
सूत्य् सूत्य् वृचु-गोपियन् त लो लो
    तथि मञ्ज़ कुह् रास खेलन् त लो-लो ।
मन् म्योनु बिन्द्राबन् त लो-लो ॥
अन्दकार-काल-सर्पन् त लो-लो
    भूतात्म वलु हन्-हन् त लो-लो ।
इन्द्रिय-गूरि-बालकन् त लो-लो
    व्यह् दिय् कुह् होश डालन त लो-लो ।
मन् म्योनु बिन्द्राबन् त लो-लो ॥ १०५५ ॥
ज्ञान-रूप-कृष्णन् त लो-लो
    मुह-ग्वलु दिय् त सद्ग्वन् त लो-लो ।
प्रकृचू-ज़ल् हन्-हन् त लो-लो
    ग्वद् कर् अमृथ् ज़न् त लो-लो ।
मन् म्योनु बिन्द्राबन् त लो-लो ॥

जीवदयालुत्वेन परोपकरणशीलः

हे-शारिके-देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिरूर्जामिम् ॥

अत्युच्चस्थानेषु अनुसृत्य परितः

अविनाशेति भाषणानि अस्ति भाषमाणः ।

कृष्णाख्यं-मां उड्डाय तारय-भोः हंसद्वाराख्यगिरेः (हंसमन्त्राभ्यासमिद्धेः)

हे-शारिके-देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिरूर्जामिम् ॥ १०५२ ॥

रासलीलामिव लक्ष्यीकृत्य पुनर्ग्रन्थकृत् स्तौति ॥ ४६ ॥

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम

(तत्र) परमात्मरूपः (मदीयात्मरूपो वा)-नारायणः तु नाम

॥ १०५३ ॥

सह सह (कृत्वा) वृत्तिरूपाः-गोपीः तु नाम

तत्रैव मध्ये अस्ति रासलीलां क्रीडन् तु नाम ।

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥

अन्धकारात्मना-कालसर्पेण तु नाम

जीवस्वरूपः आवृतः प्रत्यंशं तु नाम ।

इन्द्रियात्म-गोपालबालकानां तु नाम

विषं दत्त्वा अस्ति (स सर्पः) स्मृतिं अपाकुर्वन् तु नाम ।

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥ १०५५ ॥

ज्ञानात्मना-श्रीकृष्णेन तु नाम

आविलीभावं दत्त्वा तु सद्गुणरूपं तु नाम ।

प्रकृत्यात्मकं-जलं प्रत्यंशं तु नाम

निर्मलं कृतं अमृतं इव तु नाम ।

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥

बावनाय-जमुनाय तन् त लो-लो
 वृ॑चु-गोपिय नावन् त लो-लो ।
न्यथनञ्ज पान् हावन् त लो-लो
 लूक-लज्जाय चावन् त लो-लो ।
मन् म्योनु बिन्द्रावन् त लो-लो ॥
वंखंचु तुलसी क्षावन् त लो-लो
 श्रीकृष्णस् प्रावन् त लो-लो ।
कृष्ण-नाव् कुह् आनन्द-गन् त लो-लो
 कृष्ण-नाव् कुह् मोच् बक्यन् त लो-लो ।
मन् म्योनु बिन्द्रावन् त लो-लो ॥
कृष्ण-नाव् कुह् प्रान् प्रानियन् त लो-लो
 कृष्ण-नाव् कुह् अन् प्रानन् त लो-लो ।
कृष्ण-नाव् कुह् संजीवन् त लो-लो
 कृष्ण-नाव् कुह् आरत्यन् दन् त लो-लो ।
मन् म्योनु बिन्द्रावन् त लो-लो ॥
कृष्ण-नाव् कुह् ग्वनियन ग्वन् त लो-लो
 कृष्ण-नाव् कुह् अविज्यथ ज़न् त लो-लो ।
कृष्ण-कृष्ण कंरु कृष्णन् त लो-लो
 मरतलि मर्पदुम ख्वन् त लो-लो ।
मन् म्योनु बिन्द्रावन् त लो-लो ॥ १०६० ॥ ४६ ॥

भावनात्मिकायां-यमुनायां तनूः तु नाम

वृत्त्यात्मिकाः-गोप्यः स्नापयिष्यन्ति तु नाम ।

दिगम्बराः देहं प्रदर्शयिष्यन्ति तु नाम

लोकेभ्यः-त्रपां त्यक्ष्यन्ति तु नाम ।

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥

भक्तिरूपां तुलसीं उपभोक्ष्यन्ति तु नाम

श्रीकृष्णं (तत्साक्षात्कारं) प्राप्स्यन्ति तु नाम ।

कृष्णनामधेयं अस्ति परमानन्दपूर्णं तु नाम

कृष्णनामैव अस्ति मुक्तिः भक्तानां तु नाम ।

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥

कृष्णनामैव अस्ति प्राणरूपः प्राणिनां तु नाम

कृष्णनामैव अस्ति अन्नं (तृप्तिकारणं) प्राणानां तु नाम ।

कृष्णनामैव अस्ति संजीवनं तु नाम

कृष्णनामैव अस्ति दीनानां धनरूपं तु नाम ।

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥

कृष्णनामैव अस्ति गुणिनां गुणरूपं तु नाम

कृष्णनामैव अस्ति सर्वसिद्धिदं-मुहूर्तं इव तु नाम ।

कृष्ण-कृष्णेति कृतं कृष्णाख्येन (ग्रन्थकृता मया) तु नाम

रीतिधातोः संपन्नं-तस्य स्वर्णं तु नाम ।

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥ १०६० ॥ ४६ ॥

---

47. PRAISE BY THE AUTHOR UNDER THE FORM OF A PARABLE SUNG BY THOSE DESIROUS OF SALVATION.

बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-यर्य शंभो
    हर-दृष्टि गछि वरि कति हरि शंभो ॥ १०६१ ॥
रांचू-वन-खत वन् कुस् वन् कुह् गंबीर्
    तंथि मज़् साद् तफ् अद मानोय् वीर् ।
गाल् अज्ञान अर्खालु हरि शंभो
    बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-यर्य शंभो
स्वप्रकाश-रूंप सन्मुख् वुक्त कुय् न दूर्
    अन्दकार-क़ाय् ज़ाल् मल् विज्ञान-सूर् ।
हाह् कुय् मज़् आंनस् ठरि शंभो
    बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-यर्य शंभो ॥
हंस-पखवंय्-सूंत्य् वुफनावुन् पान्
    ज़ीवात्म हालव् होश्-मैदान् ।
सूव-तोन्ति मज़ चंलु सुहचर्य शंभो
    बाव-यावुन् कुह् होश-पोश् यर्य शंभो ॥
सुय् वांगंजि-वारि ग्रन् वरि शंभो
    युस् पर्ज़नावि खानदार् गरि शंभो ।
नर्य बाड्रान् लोस लूक-लर्य शंभो
    बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-यर्य शंभो ॥ १०६५ ॥
मोचदायख् प्रावनावि साचात्कार्
    चन-मात्रस् मज़् गालि सुह-अन्दकार् ।

मुमुक्षुजनोपकृतये पुनरपि ग्रन्थकृदेव स्तौति ॥ ४७ ॥

भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो
हरदयादृष्ट्या संपत्स्यति पुष्पं (तदा) कुत्र-नाम जीर्णीभूय-
पतिष्यति हे-शम्भो ॥ १०६१ ॥

रात्रिरूपात्-वनात् कथय किं-नाम वनं (अधिकं) अस्ति गम्भीरम्
तस्यैव मध्ये साधय तपः ततो मंस्यामस्त्वां वीरम् ।
नाशय अज्ञानात्मकं दुःस्वप्नदारु पतितं-तद्भवेत् हे-शम्भो
भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥

स्वात्मप्रकाशरूपेण संमुखं पश्य-नाम अस्ति न दूरम्
अन्धकारात्म-छायां दाहय परिमलय विज्ञानात्मभस्म ।
निःश्वासवायुः अस्ति मध्ये आदर्शस्य निरोधः हे-शम्भो
भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥

हंसाभ्यासात्मपक्षाभ्यामेव (हे हंस पक्षाभ्यां च) उड्डापय-नाम-तं
स्वात्मानम्
जीवात्मरूपः शलभः चैतन्यस्थले ।
लोभात्मचञ्चोः मध्यात् संचलितः मोहात्मचटिकायाः हे-शम्भो
भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥

स-एव परसद्मनिवासे दिनं व्ययिष्यति हे-शम्भो
यः उपलक्षिष्यति कुटुम्बिनं स्वगृहे हे-शम्भो ।
बान्धवः निर्माय आन्ताः परगृहाणि हे-शम्भो
भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः
हे-शम्भो ॥ १०६५ ॥

मोक्षप्रदानशीलः प्रापयिष्यति स्वसाक्षात्कारम्
क्षणमात्रस्यैव मध्ये नाशयिष्यति मोहात्मान्धकारम्

सूर्यस् निश् गट कति द्रि ग्रंभो
    बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-यर्य ग्रंभो ॥
राज़योग-राज़ यस् पकि च्यय् ह्यिवु सूंत्य्
    दय-दन-वा्लि तस् वति मेलन् कूं्ति ।
इन्द्रिय-चूरन् कति डरि ग्रंभो
    बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-यर्य ग्रंभो ॥
यद्धि सूर्युक् प्योमंत् कुह् सज़रस् गाह्
    वु्छिज़ि तज़रस् गज़रस् अज़रस् क्याह् ।
नज़रस् प्यठ् बालादर्य ग्रंभो
    बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-यर्य ग्रंभो ॥
विष्णुर्पन् कृष्णस् स्व-स्वरूंफ् हाव्
    च़्यथ्-आनन्द-अमृथ् न्यथ् च्यावनाव् ।
निमेश उन्मेश् गरि-गरि ग्रंभो
    बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-यर्य ग्रंभो ॥ ४७ ॥

---

48. THE ASSEMBLING AND FEASTING OF THE WEDDING PARTY. THEY THEN COMMENCE THE WORSHIP OF THE DEITY OF THE HOUSE-DOOR.

महाराज़स् सूंत्य् सालर् आय
    कर्मवान् दर्म-सबाय बौ्ठि ॥ १०७० ॥
द्रकि़ मान पकि़ सान् बौ्ठि ओच्य़ ज्याय
    द्रच्क़ा-बूज़न् आ्सि तयार् ।

(तदा) सूर्यस्य (इव) समीपे तमः (इव) कुत्र स्थिरीभविष्यति
हे-शम्भो

भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥

राजयोगेश्वरः यस्य चरिष्यति त्वयैव सदृशः सह

दैवधनयुक्ताः तस्य मार्गं संगंस्यन्ति कियन्तः (अनेके) ।

इन्द्रियात्माचौरेभ्यः कुत्र भेष्यति (भयं प्राप्स्यति) हे-शम्भो

भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥

उच्चस्थानात् सूर्यस्य आपतितः अस्ति निम्नस्थाने प्रकाशः

पश्येन्नाम तनुत्वस्य घनत्वस्य आन्ध्ये किं-नाम (कं भेदम्) ।

प्राकाशी प्रसृतः प्रांशुपुरप्रासादस्य हे-शम्भो

भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥

विष्णुप्रीत्यर्थं (धर्मकारणेन) कृष्णाख्याय (मे) स्वस्वरूपं प्रदर्शय

चैतन्यात्मानन्दामृतं नित्यं पायय ।

प्रतिनिमेषं प्रत्युन्मेषं प्रतिक्षणं हे-शम्भो

भावनात्मकं यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो
॥ ४७ ॥

जन्यागमनवृत्तम् ॥ ४८ ॥

महावरेण सह जन्याः समागताः

सत्कर्मशालिनः धर्म्यसभायां निविष्टाः ॥ १०७० ॥

इच्छया मानेन श्रद्धया सह निविष्टाः शुद्धायां भूमौ

(तत्र) इच्छानुकूलानि-भोजनानि आसन् निष्पन्नानि ।

खम् गव् इय् ईश्वर-इच्छाय
कर्मवान् दर्म-सबाय बीठि ॥
ताज़-ताज़ बूज़न् रननय् आय
माज़र्चु-हंन्द्‌ कुख न कँह ति हाजथ् ।
राज़ सवि बीठि वाज़ बागरनि आय
कर्मवान् दर्म-सबाय बीठि ॥
बूज़न् ख्यय तिम् आँगन् चाय
टफय् गैय तिहुंज़ सेवाय-स्तुत्य् ।
तन मन वार लगि द्वार-पूज़ाय
कर्मवान् दर्म-सबाय बीठि ॥ ४८ ॥

---

49. THE SONG OF THE WOMEN OF THE WEDDING PARTY AT THIS WORSHIP.

वनवनि अक्रक् वक् खर्गद्वारय्
वारय् करयो द्वारय्-पूज़् ॥ १०७४ ॥
च्यानि सत्संग-स्तुत्य् गंगाद्वारय्
द्वारस् कर्म-कूलु खार वारय् ।
रंग-रंग बर्हंग द्राव् गंग-आरय्
वारय् करयो द्वारय्-पूज़् ॥ १०७५ ॥
हर-दृष्टि द्वारस् बन्योव् हरद्वारय्
द्वास-बाव द्वासस् बन्योव् कैलास् ।

अभीप्सितं संपन्नं इदमेव ईश्वरेच्छायाः

सत्कर्मशालिनः धर्म्यसभायां निविष्टाः ॥

अपर्युषितानि भोजनानि पच्यन्ते स्म

पौनःपुन्येन-यथेच्छानुकूलभोजनपृच्छायाः अस्ति-तेषां न काचित् अपि अपेक्षा ।

राजानः पङ्क्तौ निविष्टाः सूदाः विभाजयितुं (अन्नादीनि) आगताः

सत्कर्मशालिनः धर्म्यसभायां निविष्टाः ॥

भोजनानि भुक्त्वा ते अजिरप्रदेशे प्रविष्टाः

संतृप्ताः (संतुष्टाः) संपन्नाः तत्कृतया सेवया ।

तन्वा मनसा (तत्समाधानतया) सुष्ठु प्रवृत्ताः द्वारदेवतापूजने

सत्कर्मशालिनः धर्म्यसभायां निविष्टाः ॥ ४८ ॥

तत्काले जन्यस्त्रीवाक्यगानं विवृणोति ॥ ४९ ॥

प्रगातुं अप्सरसः अवतीर्णाः स्वर्गद्वारात्

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम्* ॥ १०७४ ॥

त्वदीयेन सत्सङ्गेन हे-गङ्गाधर

द्वारे सत्कर्मात्मकचित्रविशेषं आरोपयिष्यामि सुष्ठ्वेव ।

नानाविधतया द्वारनासातः प्रसृतः गङ्गाप्रवाहः

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥ १०७५ ॥

हरस्य-दृष्ट्या द्वारस्थाने संपन्नं हरद्वारतीर्थम्

हरदासभावेन अधोदारुस्थाने संपन्नं कैलासस्थानम् ।

---

* स्वात्मपूजाविधानं च श्लेषेणात्र बोध्यं यत्र शिवस्य प्रवेशः प्रार्थ्यते इत्यप्यवधेयं बुद्धिमद्भिः ।

कूलु खोरु् लब गय नबच तारय्
वारय् करयो द्वारय्-पूज़् ॥
वीद-रश्ति शिव वीदकि ओंकारय्
शुकदेव् त व्यास् छिय् वीदु् वखनान् ।
ग्वनवान योज़स् छय् खन-तारय्
वारय् करयो द्वारय्-पूज़् ॥
नवद्वार् सुच़रिथ् दारनाय दारय्
जटादार संकट-कट च्योनु ध्यान् ।
पादन् तल् ब्रह् च्य् दृन्द्रिय् मारय्
वारय् करयो द्वारय्-पूज़् ॥
अस्य दरकारय् कति छय् हारय्
म्वहर त ध्यारय् ठेलि ब्रॅरि ब्रॅरि ।
कल प्यॅठि छकोय् लूब रश्ति शूबिदारय्
वारय् करयो द्वारय्-पूज़् ॥
वुज़् सोनु् वैकुण्ठ् बन्योव् वार-कारय्
कूच्यन् मज़् ब्यूठु कूटि-तीरय् ।
च़न्दनुकु खबाव् द्राव् देवदारय्
वारय् करयो द्वारय्-पूज़् ॥ १०८०॥
लंगनस् वेल वोतु् विघ्न-न्यवारय्
अंग्नस्-प्यठ् छिय् प्रारान् देव् ।
ग्वनवान खन हेरि खस् वार-वारय्
वारय् करयो द्वारय्-पूज़् ॥

चित्रविशेषः आरोपितः वरणाः संपन्नाः नभसः ताराव्याप्ताः

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥

हे-भेदरहित शिवात्मन् वेदस्य ओंकाररूप (तद्वाच्य)

शुकदेवः व्यासः च स्तः वेदं अधीयमानौ ।

हे-सद्गुण त्वदुपवीतस्य सन्ति-ते सौवर्णतन्तवः

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥

नवद्वाराणि उन्मोच्य धारणया धारयिष्यामि

हे-जटाधर संकटहर्तः तव ध्यानम् ।

पादयोः तले अहं तव इन्द्रियाणि (एव मेषोपहारः) हृयिष्यामि

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता पूजाम् ॥

अस्माकं प्रयोजनार्हाणि कुत्र-नाम (न कुत्रापि) सन्ति हेपकाकिण्यः

स्वर्णमुद्राः द्रव्याणि च पोटलिकाविशेषेषु पूर्णं पूर्णं ।

शिरसः ऊर्ध्वभागात् प्रक्षेप्स्यामः हे-निर्लोभ शोभायमान

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥

निःसरणं अस्माकं वैकुण्ठरूपं संपन्नं साधुकारमेव

महादारुषु मध्ये निविष्टं कोटितीर्थाख्यं-तीर्थम् ।

श्रीचन्दनस्य स्वभावः समुद्भूतः देवदारुणा

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥ १०८० ॥

विवाहसमयस्य वेला प्राप्ता हे-विघ्ननिवारण

अग्नि-समीपे सन्ति-तव प्रतीक्षमाणाः देवाः ।

हे-सद्गुणोपेत सौवर्ण्यां निःश्रेण्यां आरुह शनैः-शनैरेव

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥

क्रुष्णम् परमात्मा निराकारय्
प्रानरूप नाडियन् कुख् फेरान् ।
विशयन् दारवुन् कुख् नवद्वारय
वारय् करयो द्वारय्-पूज़् ॥ ४९ ॥

---

50 THE ARRIVAL OF MAHĀDĒVA HIMSELF. THE WEDDING DINNER.

महादेव् य्यलि महाराज़ाह् बनिथ् आव् ।
तिहंन्दु बावाह् वुछिथ् वागम् अन्दर् च़ाव् ॥ १०८३ ॥
करिथ् श्रोसु यंवुमंतु फर्शाह् तिमौ ज़्यूठु
दुच्छा बूज़न् ख्यने ह्यथ् देवता ब्यूठु ॥
दुच्छा बूज़न् वनय् क्याह् कथ् वनान्-छिय् ।
यमिस् यमिचू दुच्छा गछि तम् वनान् तिय् ॥१०८५॥
प्रयन् ओसु यस् यिह् तम् तिथ् दथन् लंदु
वयन् यिय् ओसु तस् तिह् मृत्युंज़यन् लंदु ॥ ५० ॥

---

51. A FURTHER DESCRIPTION OF THE WEDDING DINNER.

दुच्छा-बूज़न् ख्ययंय् आँगन-अन्दर् च़ाय्
व्वत्तम् वैकुण्ठ-खत सांपंज़् ततिचू ज्याय् ॥ १०८७ ॥
पद्म-पादौ कदम् तमि याज़् चोवुन् ।
सुह् आँगुन् परम-पदवी प्रावनोवुन् ॥
खसिथ् वीगिस्-प्यठय् य्यलि थंवि तमि पाद् ।
कंहख् तय् सर्वतीर्थौं देवप्रसाद् ॥

(ग्रन्थकृतः स्वस्यालापः) कृष्णाख्यस्य परमात्मान्तर्यामिन् निराकारात्मन्
प्राणरूपेण नाडीनां-मध्ये असि संचरन्
विषयाणां संग्रहकर्ता असि नवद्वारद्वारा
सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥ ४९ ॥

वरस्य महादेवस्यागमनवृत्तम् ॥ ५० ॥

महादेवः यदा महावरः भूत्वा आगतः
(तत्र) तेषां भावनां अवलोक्य उद्यानस्य मध्ये प्रविष्टः ॥ १०८३ ॥
विधाय आसीत् स्थापितं आस्तरणं तैः सुदीर्घम्
स्वेच्छानुकूलं भोजनं भोक्तुं गृहीत्वा देवान् निविष्टः ॥
स्वेच्छानुकूलं भोजनं कथयिष्यामि किं किं-वस्तु प्रवर्दन्ति
यस्य-पुरुषस्य यस्य-वस्तुनः इच्छा संभवेत् तस्य भवति-प्राप्ति-
विषयं तदेव ॥ १०८५ ॥
(तत्रापि) रुचिकरं आसीत् यस्य यत् तस्मै तदेव ईश्वरेण प्रेषितं (प्रापितं)
पथ्यानुसारि यदेव आसीत् तस्मै तत् मृत्युञ्जयेन (महादेवेन) प्रापितम् ॥ ५० ॥

उक्तवृत्तमेव पुनर्विवृणोति ॥ ५१ ॥

स्वेच्छानुकूलभोजनानि भुक्त्वेव अजिर-मध्ये प्रविष्टाः ।
सत्तमं वैकुण्ठस्थानादपि संपन्नं तत्रत्यं स्थानम् ॥ १०८७ ॥
पद्मसदृशचरणाभ्यां पादसंचारः तेन (महादेवेन) यावत् प्रक्रान्तस्तेन ।
तत् अङ्गनं परमपदस्थानं प्रापितं-तेन ॥
आरभ्य चित्रितरेखात्मकविमानप्रतिबिम्बस्थाने यदा स्थापितानि तेन पदानि ।
कृतस्तैः तत्र-स्थाने सर्वतीर्थैः निवेशात्मा-देवप्रसादः ॥

महार्यंज़् वीगिसंय्-प्यठ वातनावॖख्
    महाराज़स् स खोवरिय्-कनि थावॖख् ॥ १०९० ॥
महाराज़ ओसु कुस् कस आसॖ महार्यंज़् ।
    महादेवस् महामाया सॉंपनंज़् नंज़्* ॥
स्यदय् आयख् ज़ंगि कंरुनख् नमस्कार् ।
    व्यंकिख् लछिमय कल प्यंठि म्वहर त हार् ॥
अयस्-क्यय् दीफ् ह्यय् आसॖ दीपमाला ।
    रंतन्-चॉंगिज्य आलवान् आसॖ पान ज़्वाला ॥
महाविद्या तिमन् आसॖ आपरावन् ।
    तिथिय् नावद्-फंलिय् यिम् मोच् दावन् ॥
वनिथ् आसॖ संपदा मज़् किसि वाज़ॖय् ।
    बन्येमंचॖ सरस्वती आसॖ द्रद-माजिय् ॥ १०९१ ॥
अन्दर् गंगासागर्य आसॖ पान गंगा ।
    गंगज़ल् ह्यय् गंगादर् ज़ल् च्यय्म् ना ॥
पकान् गैय् वेगि-प्यठ याज़् वार वारय् ।
    करनि लंगि द्वार्-पूज़ा वार-कारय् ॥
क्याह् क्याह् कथ् वन ब्रान्दन् प्रावॖ किकॖ गय् ।
    यमिस् प्यठ सचिदानन्दन् थंवॖन लय् ॥
वनिथ् कुस् ह्यकि ततिकिस् व्यवहारस् ।
    नज़र् चावॖन् बन्योव् हरद्वार् द्वारस् ॥

* महदेवस् महामाया खोवॖरि किनि (महादेवस्य महामाया वामभागतः) इति पाठान्तरम् ॥

(तदैव) महाराज्ञीरूपा-वधूः विमानप्रतिबिम्बे-एव समानीता-तैः ।

महावरस्य सा वामभागतः निवेशिता-तैः ॥ १०९० ॥

महावर आसीत् कस्य का-च आसीत् वधूः ।

(तत्) महादेवस्य महामाया संभवन्ती-आसीत् प्रत्यक्षा ॥

सिद्धिः समागता-ताभ्यां सुशकुनार्थं कृतस्तया-ताभ्यां नमस्कारः ।

प्रक्षिप्तं-तयोः लक्ष्म्याः शिर ऊर्ध्वतः सुद्राः धनम् च ॥

हस्तयोः नीराजनदीपान् गृहीत्वा आसीत् दीपमालादेवता ।

(तान्) नीराजनदीपान् भ्रामयन्ती (तच्छिरसि) आसीत् स्वयं ज्वालामुखी ॥

महाविद्यादेवता तयोः आसीत् भोजयन्ती ।

तादृशानि फाणित-खण्डानि यानि मोक्षं दापयन्ति ॥

भूत्वा आसीत् संपद्देवी मध्ये कनिष्ठिकायाः ऊर्मिका ।

संभूता सरस्वतीदेवी आसीत् धात्री ॥ १०९५ ॥

अन्तःस्थितं गङ्गासागराख्यकमण्डलौ आसीत् स्वयं गङ्गा ।

गङ्गाजलं गृहीत्वा अयं-गङ्गाधरः जलं पिबतु-मे नाम ॥

संचरन्तौ गतौ विमानचित्रस्थानात् यदा शनैः शनैः ।

कर्तुं प्रवृत्तौ द्वारदेवता-पूजां साधुकारेणैव ॥

अस्ति का-नाम कथा (यां) कथयिष्यामि देहल्या अवाप्ता कीदृशी गतिः ।

यस्याः पृष्ठे सच्चिदानन्दात्मना निहितं पदम् ॥

कथयितुं कः शक्नुयात् तत्रत्यं व्यवहारम् ।

दृष्टिः (यत्र) निहिता-तेन संपन्नं हरद्वारतीर्थं द्वारस्य-स्थाने ॥

वनोवुन् दामबावय् दास् कैलाम् ।
हरिः-हर् श्याम-सुन्दर् ह्यथ् अन्दर् चास् ॥ ११०० ॥
बिहिथ् यति अोसु ब्रह्मा ह्यथ् ब्राह्मन् ।
महाराज़ा तंतुय् वोतु ह्यथ् नरायन् ॥
बिहिथ् पद्मासनस्-प्यठ् शक्ति अोंकार् ।
दितुख् अंगनुकु त लंगनुकु ज्यान् व्यस्तार् ॥
सपंज़् मैनावती खश् दृथु वुछिथ् रंग् ।
परनि लंजू चिय-वानिय वावुकुय् बंग् ॥
नचन् नचान् दपुन् तमना म्य है द्राम् ।
ज़गदीश्वर् हरिः-हर् गर है चाम् ॥ ५१ ॥

---

52. THE JOYFUL SONG OF MĒNĀ.

राज़-हंसाह् गर चामय्
अज़् म्य द्रामय् तमना ॥ ११०५ ॥
बाल बाल-पान वनि आमय्
लाल-माल छ्यस् नालौ ।
कमि हाल छिस् माल-ज्यामय्
अज़् म्य द्रामय् तमना ॥
हनि हनि युस् काँकामय्*
शहर गामय् आलमस् ।
मनि-मञ्जू-बाग् वनि आमय
अज़् म्य द्रामय् तमना ॥

---

* काज्यामय् (अन्विष्टा-मया) इति पाठान्तरम् ॥

संपादिता-तेन दासभावेन-स्थिता शिला कैलासरूपा ।

(यन्मार्गेण) हर्यभिन्नो-हरः श्यामसुन्दरं सह-धृत्वा अन्तः प्रविष्टस्तस्याः ॥ ११०० ॥

आसीनः यत्र आसीत् ब्रह्मा सह-कृत्वा ब्राह्मणान् ।

महावरः तत्रैव प्राप्तः सह-धृत्वा नारायणम् ॥

स्थित्वा पद्मासने (यत्राभूत्) आसनेन ओंकारात्मा ।

दत्तस्तैस्तत्र अर्घ्यः लग्नस्य च शोभनः विस्तारः ॥

संपन्ना मेनावती प्रसन्ना ईदृक् अवलोक्य प्रकारम् ।

पठितुं प्रवृत्ता स्त्रीवाणीयोग्यां भक्तिपूर्णां गीतिभङ्गिम् ॥

नृत्यं-विधाय नृत्यन्त्या कथितं-तया अत्यौत्सुक्यं मम भोः फलितं-मे ।

(यतः) जगदीश्वरः हरिहरात्मा गृहं भोः प्रविष्टो-मे ॥ ५१ ॥

अतिहर्षेण गानं मेनाया एतत् ॥ ५२ ॥

राजहंसरूपः गृहं प्रविष्टो-मे

अद्य मे फलितं-मे (निर्गतं-मे) अत्यौत्सुक्यं (प्रयोजनम्) ॥ ११०५ ॥

बालरूपः बाल्यात्मनि उपलक्षणे आगतो-मे

मणिमालाः सन्ति-अस्य वैकक्षकरूपाः ।

केन (अचिन्त्येन) वृत्तेन सन्ति-अस्य निमन्त्रणयोग्यानि-वसनानि

अद्य मे फलितं-मे ० ॥

अंशं अंशं यः काङ्क्षितो-मया

नगरेषु ग्रामेषु विश्वस्मिन् ।

(सः) मनो-मध्य-भागे उपलक्षणे आगतो-मे

अद्य मे फलितं-मे ० ॥

श्याम-रूफ् ह्यथ् स्य डेछ्यामय्
प्यठ बामय् शिव-जी ।
शिव कंरु स्य तंति राम रामय्
अज़् स्य द्रामय् तमना ॥
मन-नागस् बाव-सामय्
गंण्डि स्य दैर्यकि चिल-सूंत्य् ।
प्रीम-ज़ल् च्योम् दाम-दामय्
अज़् स्य द्रामय् तमना ॥
शिव-रागुकुय् स्य वव्यामय्
कर्म-बुतराचू बाव-व्योलु ।
सथ्च्यथ्-ज़ल सूंत्य् ज़ामय्
अज़् स्य द्रामय् तमना ॥ ११९० ॥
न्यथ् अविचारच हामय्
नेम-न्यन्द दिथ् कज्यमस् ।
प्रथम-रस बसनन आमय्
अज़् स्य द्रामय् तमना ॥
अनुग्रह-स्यह-निग्र खामय्
ग्रस्त गय स्वक्ति स्वकहाल् ।
गज्यम् फिकिर त चज्यम् पामय्
अज़् स्य द्रामय् तमना ॥
कृष्ण निष्कल निष्कामय्
शिव-नामय् खख् बर् ।

श्यामरूपं (विष्णुं) सह-धृत्वा मया अवलोकितो-मया

पृष्ठात् पटलस्य श्रीशिवः ।

शिवेति कृतो मया तत्रैव राम रामेति (च)

अद्य मे फलितं-मे ० ॥

मनोरूपे-ऽखातके भावात्मनिःश्रेण्यः

स्थिताः मया धैर्यात्मना कीलकेन ।

प्रेमात्मजलं पीतं-मया पानविशेषेण

अद्य मे फलितं-मे ० ॥

शिवरागात्मकं मया उप्तं-मया

कर्मात्मिकायां-भूमौ भक्ति-बीजम् ।

सच्चिदात्मकजलेन (तत्) जातम् (उद्भिन्नम्)

अद्य मे फलितं-मे ० ॥ ११११० ॥

नित्यं अविचारात्मकाः नीवाराः

नियमात्मकस्थानि विधाय निष्काषिता-मया (यत्र) ।

प्रेमरसेन आवृतैः-अल्पप्रकाशावस्थां समागतं-मे

अद्य मे फलितं-मे ० ॥

अनुग्रहात्मना-स्वेन अपक्वीभूतपूर्वम्

पक्वं संपन्नं मोक्षात्मकं मुक्तहालनामकं-धान्यम् ।

(येन) विनष्टाः-मे दुश्चिन्ताः पुनः अपगताः-मे लोकनिन्दाः

अद्य मे फलितं-मे ० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वालापः) कृष्णाख्य निष्कलरूपेण निष्कामतया

शिवनामस्मरणेनैव सुखं समातिष्ठ ।

सुव हाविय् मञ्ज़ ग्रामय्
अज़् न्य द्रामय् तमना ॥ ५२ ॥

---

53. THE GODS AND BRĀHMAṆS RECITE VEDIC HYMNS.

गनन् गनन् प्रयम् व्यलि तमि इथुय् वनु ।
कनन् यस् गव् सुह् ज़ीवन्-म्वक्थ् साँपनु ॥ १११४ ॥
परान् ओसु माम-वीदकु अ़ूख् ब्रह्मा ।
उमा छ्यय् स्तुत्य-स्तुतिन् कर् च़ह् चमा ॥ १११५ ॥
परान् ओसु वीद-अ़ुचू तय् बक्ति-अ़ूखय् ।
ब्रह्मा-जुव् स्तुत्य् ह्यय् गन्दर्व-लूखय् ॥
तुलान् ओसु पान नारायण् च़तुर्भुज़् ।
शिव-शास्तर् लता-नाम परि परिय् ग्रज़् ॥
लगन् वुकु ब्राह्मनौ ह्यतु वीद्-वखनुन् ।
विगन् च़ंलु ज्योति-रूफ् गव् अ़गन-मञ्ज़ ननु ॥
चिरवन-ग्रहशाह् अ़गन-मञ्ज़ गव् नमूदार् ।
बिहिथ् मन्त्रख् करन् प्रथ-चीज़् आहार् ॥
जटौ-मञ्ज़ अ़गुन् नेरान् वीरभद्रय् ।
दपान् तस् नाव् छिय् कालाग्निरुद्रय् ॥ ११२० ॥
प्रथम्-बावुकु स्वयम् तस् छुय् मकानाह् ।
छुह् अ़न-अ़पनुकु अ़गुन् तसन्दुय् निशानाह् ॥
छुह् सुय् त्यत्तुकु विमर्शाह् दीप्तिमान ।
तवय् हृदयस् अ़न्दर् तसन्दुय् छुह् थान ॥

प्रभातविकासं प्रदर्शयिष्यति-त्वां मध्ये सायाह्नस्य

अद्य मे फलितं-मे ० ॥ ५२ ॥

इत्थं मेनोक्तगीतिविशेषमनूद्य प्रक्रान्तं विवृणोति ॥ ५३ ॥

घनीभूतं घनीभूय प्रेमातिशयवाक्यजालं यदा तया ईदृगेव कथितम् ।

कर्णयोः यस्य गतं सः जीवन्मुक्त (इवानन्दपूर्णः)

संपन्नः ॥ ११११४ ॥

(तस्मिन्नवसरे) पठन् आसीत् सामवेदस्य श्लोकान् ब्रह्मा ।

उमा अस्ति-ते सहचारिणी कुरु त्वं तमां (अस्मत्पादैः) ॥

१११५ ॥

पठन् आसीत् वेदश्रुतीः पुनः भक्तियुक्तश्लोकान् ।

श्रीब्रह्मा सह धृत्वा गन्धर्वलोकान् ॥

उत्थापयन् आसीत् स्वयं नारायणः चतुर्भुजः ।

शिवज्ञानशास्त्राणि स्तुतिसूक्तीः अधीत्य अधीत्य उच्चैः-शब्दम् ॥

(यावत्) लग्नवेला समीचिता ब्राह्मणैः आरब्धं वेदाध्ययनम् ।

विघ्नः अपगतः ज्योतीरूपः संपन्नः अग्निमध्यात् प्रत्यक्षः ॥

त्रिगुणात्मा-पुरुषः अग्निमध्यात् संपन्नः प्रकटः ।

निविश्य संमुखं कृतस्तेन प्रत्येकद्रव्यस्य आहारः ॥

जटामध्यभागात् अग्निः(यः) निर्गच्छति वीरभद्रात्मा ।

वदन्ति तस्य नाम कालाग्निरुद्र-इति ॥ ११२० ॥

प्रेमभक्तिभावात्मा स्वयमाद्यप्रवेशः तस्य अस्ति निवासस्थानम् ।

अस्ति अन्न-जीर्णनस्य अग्निः (जाठराग्निः) तस्यैव चिह्न-

(कला-)मात्रम् ॥

अस्ति स-एव चित्तसंबन्धी विमर्शः देदीप्यमानः ।

तेनैव हृदयस्य मध्ये तस्यैव अस्ति स्थानम् ॥

सुह् ज्योती-रूफ् सदाशिव् ओसु पान ।
अंगन-मज़ नंनु-गकुनु ओसुस् बहान ॥
कुह् सुय् ज्योती-रूप हृदयस मज़ स्वप्रकाश् ।
कुह् सुय् ज्योती-रूफ् न्यय् सच्चिदाकाश् ॥
सुह् ज्योती-रूप कुय् नेत्रन् अन्दर् गाश ।
सुह् ज्योती-रूप कुय् लगनन् अन्दर् राश् ॥ ११२५ ॥
सुह् ज्योती-रूप कुय् सूर्यस् अन्दर् तीज़् ।
सुह् ज्योती-रूप कुय् प्रय्-चीज़कुय् बीज़् ॥
सुह् ज्योती-रूप पानय शिव् त केशव् ।
प्रसन् गव् अंगन-मज़ तस नंनु-गकुनु प्यव् ॥
महामायाय मन् हर्शस् ख्यठाह् गव् ।
कंडन् अनुग्रह् वंडन शंभू सदाशिव् ॥
ज़नानी वंनु दयन् कंह् पान दया ।
दयाय दय् दयन् वंह् पान दया ॥
परंब्रह्मस् पनुनु चिय-बाव् बोवुख् ।
खन्दर् वानी भवानी वननावुख् ॥ ११३० ॥ ५३ ॥

---

54. SONG FOR THE PUṢPAPŪJĀ, DESCRIBING THE VARIOUS FORMS UNDER WHICH PĀRVATĪ CHOSE ŚIVA.

ओं कर् शूख् पर् श्रीगणेशाय
पोश-पूज़ाय वेल है वोतु ॥ ११३१ ॥
कर्म पंपोश् सोनु ख्वंबि-मज़ खंतु सर
हर मोनु गर मानि बर याज़् चाव् ।

स-तु ज्योतीरूपः सदाशिवः आसीत् स्वयमेव-प्रत्यक्षः ।

अग्नि-मध्यात् प्रकटीभावः आसीत्तस्य मिषमात्रम् ॥

अस्ति स-एव ज्योतीरूपेण हृदयस्य मध्ये स्वप्रकाशात्मा ।

अस्ति स-एव ज्योतीरूपः नित्यं सच्चिदाकाशात्मा ॥

सः ज्योतीरूपात्मतया अस्ति नेत्रयोः मध्ये प्रकाशः ।

सः ज्योतीरूपात्मना अस्ति लग्नानां मध्ये (मेषादि)
राश्यात्मा ॥ ११२५ ॥

सः ज्योतीरूपात्मना अस्ति सूर्यस्य अन्तर्गतं तेजः ।

सः ज्योतीरूपात्मना अस्ति प्रत्येकवस्तुनः बीजम् ॥

सः ज्योतीरूपात्मना स्वयमेव शिवः केशवः च ।

प्रसन्नः संपन्नः अग्नि-मध्यात् तस्य प्रकटीभवनं आपतितम् ॥

महामायात्मपार्वत्याः मनः हर्षपूर्णं अतिशयेन संपन्नं (यतः) ।

कृतस्तया अनुग्रहः वृतस्तया कल्याणप्रभवः सदाशिवः ॥

जनस्त्रीभिः कथितं ईश्वरेण वृता स्वयं (प्रत्यक्षतया) दया (यतः)

दयया (पार्वत्या) ईश्वरः, ईश्वरेण वृता स्वयं (प्रत्यक्षं) दया
(पार्वती) ॥

परस्मै-ब्रह्मणे स्वकीयः स्त्रीभावः प्रकटीकृतस्ताभिः ।

रुचिरां वाणीं भवानी अनुवादिता-ताभिः ॥ ११३० ॥ ५३ ॥

पुष्पपूजार्थं स्तुतिः ॥ ५४ ॥

ओंकारं (मुख्यं) कुरु श्लोकान् अधीहि (यदादौ) श्रीगणेशाय
(इत्यस्ति)

पुष्पपूजायाः अवसरः भोः प्राप्तः ॥ ११३१ ॥

सत्कर्मरूपं पद्मं अस्मदीयं पङ्क-मध्यात् आरूढं सरसः

हरः अस्माकं गृहे अस्मदीये द्वारे यदा प्रविष्टः ।

(तत्सद्भावात्) चित्तं निधेहि जनित्वा नास्ति पुनर्जन्म

स-एव सत्यात्मा स्यास्यति पश्चादवशिष्य ।

इमामेव कथां नित्यं मन्यमानो-ऽहम्

कुर्या-नाम-तस्य ० ॥

सद्गुणसंपत्त्या मनस-एव अतिगम्भीरः

वनात् प्रवृत्ता-भविष्यामस्तं मार्गयितुम् ।

(तदर्थं) धारणया ध्यानेन धारणीयः-सः

कुर्या-नाम-तस्य ० ॥ ११९५ ॥

स्वर्णपुष्पमिव व्यनाख्यलतापत्त्रं ज्ञातव्यम्

शरणमेव गच्छ-नाम तं प्रत्येव ।

लोभः (पूजादिरन्यकृतायाः) अस्ति-यस्य न, (यतः) अस्ति-सः नित्यं नग्न-एव

कुर्या-नाम-तस्य ० ॥

हरेति-नाम हृत्कमले खातमस्माभिः

(येन) शिवलोकः आरब्धः अवाप्तुम् ।

तत्र नास्ति जनित्वा पुनः मरणम्

कुर्या-नाम-तस्य ० ॥

स्थूलरूपेण (देहादिना) स-एव अस्ति शोभमानः

सूक्ष्मात्मना देहात् भिन्न-एव ।

मायासकाशात् बहिरेव स्थितिशीलः

कुर्या-नाम-तस्य ० ॥

अस्माकं (सर्वेषां) मध्ये स-एव अस्ति एकः पुरुषः

शक्त्या-हेतुभूतया भक्तिविधानस्य तुष्यन् ।

पोश-पूज़ाय खंतु वंनुय
 करसंय् पोश-वर्शुंनुय ॥
ऋंग्नन् ह्यंतु प्रज़लुनुय
 अक्षंचू-स्तंत्य् वल् निववुनुय ।
ब्रह्मा-संन्दु विष्णुनुय
 करसंय् पोश-वर्शुंनुय ॥ १२०० ॥
संसार-सर् क्रुह् बंडु संनुय
 व्वन्दुकुय् च्यन्द कुन कंनुय
हर नाव-तार् तारवुनुय
 करसंय पोश-वर्शुंनुय ॥
चीर-खंड-याला्ह अंनुय
 कन्द-नावद-स्तंत्य् गंनुय ।
दय् ह्यथि दय-वत ख्यंनुय
 करसंय् पोश-वर्शुंनुय ॥
कृष्णन् बक्ति-बाव् वंनुय
 रंग-रंग बंग ब्यंनु ब्यंनुय ।
दिथि तस् लोल मस् च्यंनुय
 करसंय् पोश-वर्शुंनुय ॥ ५८ ॥

---

59. SONG ON PUTTING ON THE WEDDING GARLAND.

बक्त-वत्सल मोनुख् म्यानि मननंय्
 भक्ति-नाथ गंडयो मननंय्-माल्* ॥१२०४॥

---

* भक्तिरहित्ये मननात्ममालाया असंभव इति च द्योत्यते ।
भवता चण्डाली मुक्तिं प्रापिता, दूतकृत्पुत्रश्चन्द्रः संपादितः, इत्यादि कार्याणि त्वयैव कृतानि । तत्स्मरणं च मननमुच्यते ॥

पुष्पपूजापुष्पाणां आरूढः (संपन्नः) कूटः

कुर्यो-नाम-तस्य ० ॥

अग्निना (च) आरब्धं प्रज्वलितुम्

आहुतीभिः बलं स्वीकुर्वन् ।

(यत्र) ब्रह्मदेवस्य विष्णोश्च (बलिमित्यन्वयः)

कुर्यो-नाम-तस्य ० ॥ १२०० ॥

संसारात्म-सरः अस्ति महत् गम्भीरम्

चित्तात्मकं " पाकट "-विशेषकं नास्ति रिक्तम् ।

हरेति-नाम नौतरपण्यमस्ति (नः) तरणोपायः

कुर्यो-नाम-तस्य ० ॥

शर्करामिश्रपायसस्थाली आनीता (या)

सिताविशेषेण-फाणितादिना (च) घनीभूतासीत् ।

ईश्वरः आरप्स्यते विवाहविध्युपयुक्तान्नं भोक्तुम्

कुर्यो-नाम-तस्य ० ॥

(ग्रन्थकर्तुःस्वालापानुकूलोक्तिः) कृष्णाख्येन भक्तिभावः कथितः

नानाप्रकारेण भङ्ग्या (छन्दसां) भिन्नं भिन्नमेव ।

दास्यति तस्मै स्वप्रेमात्मानं आसवं पानाय

कुर्यो-नाम-तस्य ० ॥ ५८ ॥

(प्रसङ्गतो मङ्गल्यमालाख्यविवाहोपयोगिपुष्पमालाबन्धन-

गीतिं तद्योग्यकीर्तीश्च गायंति ॥ ५९ ॥

हे-भक्तवत्सल संमतस्त्वं ममेव मनसेव

हे-भक्ताभिन्नस्वामिन् बध्नीयां-ते मङ्गल्यमालाख्यपुष्पमालाम् ॥

१२०४ ॥

बूज़ि बूज़ि अवनंय् युस् करि मननंय्
निदिध्यासन ज्ञान-दीफंय् ज़ाल् ।
साचात्कार छुख् श्चिवरूफ् ननंय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननंय्-माल् ॥ १२०५ ॥
आदिकार् दितु-मंतु कुय् सय-ज़ननंय्
मज़् कुय् अन्द् छ्यय माया-ज़ाल ।
निर्ग्वन लगयो इथ्यनंय ग्वननंय
शक्ति-नाथ गंडयो मननंय-माल ॥
यियु छुख् त तियु छुख् किय छुख ननंय
सुय् ज़ानि यस् बनि द्रय् हिहु हाल् ।
वंनु दिय् नंनु वुछि वुछि अनि छिह् बननंय
शक्ति-नाथ गंडयो मननंय-माल् ॥
देहान्दकारुकु कुलु छ्यि कननंय्
तीव्र-वैराग्युकु सूराह् वाल् ।
श्चिवरूप तिय् बनि यिय् ग्रहि-पननंय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननंय-माल ॥
बीगन यिम् ग्वख् च्यय् कुन् अननंय्
तिमनंय् आय् मंगि काल् यंचु-काल ।
तिहङ्ग अंकि-नाँटि मज़् कल्पान्थ् बननंय
शक्ति-नाथ गंडयो मननंय्-माल ॥
लोल आलव अग्नि-फ्यह् वैंस कननंय्
च्यान्यन् गक्निना तर् क्षिम् लाल ।

श्रुत्वा श्रुत्वा पुराणादिश्रवणानि यः करिष्यति मननम्

तस्य निदिध्यासनात्मना ज्ञानदीपमेव प्रज्वलय ।

साक्षात्कारदानेन असि शिवरूपः प्रत्यक्षीभवन्

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥ १२०५ ॥

प्रधानभावः दत्तः अस्ति-त्वया सज्जनेभ्यः

मध्ये अस्ति-ते अन्तश्च गृहीत्वा मायाजालम् ।

हे-निर्गुण उपहारीभवेयं-ते ईदृशेषु गुणेषु

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥

यादृशः असि, तादृशः च असि, कीदृशः असि प्रत्यक्षीभवन्

स-एव जानाति यस्य भविष्यति ईदृक् सदृशी अवस्था ।

मार्गणानि दत्त्वा प्रत्यक्षं दृष्ट्वा दृष्ट्वा अन्धाः सन्ति भवन्तः

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥

(अयं जीवात्मा) देहान्धकारात्मा वृक्ष प्रवृत्तो-भविष्यति निष्पतत्पक्षी-भवितुम्

तीव्र-वैराग्यात्मकान् तुषारकणान् अवरोपय (अत्र विधेहि) ।

शिवभावेन तदेव भविष्यति (यदेव) पौषमासि-वृक्षपर्णानाम्

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥

हे-भीषणात्मन् ये सांमुख्यं त्वामेव प्रति आनयिष्यन्ति

तेषामेव आयुर्बलं कामयिष्यति महाकालः चिरकालपर्यन्तम् ।

तेषां अक्षिनिमेषमात्रस्य मध्ये कल्पान्तकालाः संभविष्यन्ति

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥

प्रेमात्मना आह्वानेन (युक्ताः) वाष्पकणाः (मदीयाः) वंशात्मनोः कर्णयोः

तव संगच्छन्तु-नाम सखेहे स्तो-मे कनीनिके ।

सुय् म्वक्त बनिहेस् यथ् क्रिह् म्वक्त वनन॑य्
    शक्ति-नाथ गंडयो मनन॑य्-माल् ॥ १२१० ॥
पज़ि बाव पर् माननाव पान् पनुनुय्
    शाह् पूर् वर्ताव अथि ह्यथ् माल् ।
मज़् बाज़रस् वान् ल॑दु निर्दनन॑य्
    शक्ति-नाथ गंडयो मनन॑य्-माल् ॥
ह्यखि ह्यखि लावि लावि मावि मावि ग्वन्यन॑य्
    कुज़रकि खल फल व॑क्रू म्वक्तहाल् ।
गाटस् गाट प्यव् हर्रस् कुह् क्रुननय्
    शक्ति-नाथ गंडयो मनन॑य्-माल् ॥
नेमच्यन् नारिज्यन् यमक्यन् यनन॑य्
    समदृष्टि-ज़ल् फिर् मालामाल् ।
निष्काम-कर्म-बूमि कल्पवृच्छ् वनन॑य्
    शक्ति-नाथ गंडयो मनन॑य्-माल् ॥
ज़्यथ्-आकाश हाव् न्यथ् म्वख् पनुनुय्
    क़ाडनस् ल॑गु म॑तु कुस् पाताल्
र॑नु कुस् खनवट खड् कुस् खननय्
    शक्ति-नाथ गंडयो मनन॑य्-माल् ॥
योग अ॑ग्न विन् कुस् ज्ञान अन् रनन॑य्
    योगेश्वर कुय् मुर्ख-स॑न्दु साल् ।
अनिच्छाय कर्तम् अनुग्रह् पनुनुय्
    शक्ति-नाथ गंडयो मनन॑य्-माल् ॥ १२१५ ॥

(यत्र) तदेव मुक्तारत्नं अभविष्यत्तस्य यस्य सन्ति मुक्ता-इति (विशिष्टं) कथयन्तः (विज्ञाः)

हे-शक्तयभिन्न-स्वामिन् ० ॥ १२१० ॥

सत्येन भावेन (वास्तवमूल्येन च) उत्कृष्टं संमानयिष्यामि (परमानाख्यं तोल्यपरिमाणं च) आत्मानं स्वकीयम्

श्वासं (वणिक्त्वं च) पूर्णं प्रवर्तयेयं हस्ते गृहीत्वा मालाम् ।

मध्ये विपणेः आपणं आरोपितं निर्धनेन (मया)

हे-शक्तयभिन्न-स्वामिन् ० ॥

कणिशं कणिशं मुष्टिबन्धं मुष्टिबन्धं हस्तपूरं हस्तपूरं आवसितस्थानेषु

कैवल्यात्मनि खले फलरूपं (धान्यं) निःसृता मुक्तहाल्नामकं-विशिष्टधान्यभेदं (मुक्तयात्मफलं वा) ।

प्रज्ञायाः हीनता (यत्र) संपन्ना आधिक्ये-सति अस्ति नूनीभवन्

हे-शक्तयभिन्न-स्वामिन् ० ॥

शौचादिनियमात्मिकासु जलनालिकासु अहिंसादियमात्मिकासु अल्प-क्षेत्रभूमिषु (निम्नोन्नतस्वभावासु)

समदृष्ट्यात्मक-जलं प्रवर्तय परिपूर्णम् ।

(येन) निष्कामात्मकृतकर्मभूमेः कल्पवृत्ताः संभविष्यन्ति

हे-शक्तयभिन्न-स्वामिन् ० ॥

हे-चिदाकाशात्मन् प्रदर्शय नित्यं मुखं स्वकीयम्

अन्वेषणार्थं लग्नः अस्मि पाताले ।

कुणिः अस्मि कफोणिना गर्तं अस्मि खनन्

हे-शक्तयभिन्न-स्वामिन् ० ॥

योगात्मना अग्निना विना अस्मि ज्ञानात्मकं ओदनं पचन्

हे-योगेश्वर अस्ति-तव मूर्खस्य (मम) निमन्त्रणम् (तत्र भोजने)

(तत्सद्भावे ऽपि) अकस्मादेव कुरु-नाम-मे अनुग्रहं स्वकीयम्

हे-शक्तयभिन्न-स्वामिन् ० ॥ १२१५ ॥

दय-दन प्रापय् कुह् प्रय्-कैंसि वननंय्
    बान-रंस्तु कर्म-ह्यून् कुस् कंकाल्।
बडि-भगवान व्यज़्‌ म्य लद्त बान पनुनुय्
    शक्ति-नाथ गंडयो मननंय्-माल् ॥
गंड-गंड् वुज़्‌ छ्यम् श्राम्यन् पननंय्
    वर् दिम् इन्द्रचन्द्र कुख् दयाल्।
दंग्नाव् व्यलंगिय् कुख् त्र्यन् ग्वननंय्
    शक्ति-नाथ गंडयो मननंय्-माल् ॥
साद छ्यम् इच्छा कमांरी ननंनय्
    स्यंज़ू साज़गंह् स्वज़िय् संबाल्।
वंहनस् संज़िवरिकिय् वर्तननंय्
    शक्ति-नाथ गंडयो मननंय्-माल् ॥
शक्तिपात-स्वंत्य् बक्ति-बाव न्यथनन्यनंय्
    वक्य् कर् मैना-बाव् हिमाल्।
ताह् खूलु वर्-दिनक्यन् वर्दननंय्
    शक्ति-नाथ गंडयो मननंय्-माल् ॥
यफ् कंह् मनस् चिदानन्द-गननय्
    तफ् गव् स्यद् श्रथि मंठ् ज़फ्-माल्।
मस्य् कंह्नस् इथि प्रयम-मस्-च्यननंय्
    शक्ति-नाथ गंडयो मननंय्-माल् ॥ १२२० ॥
मैनाय हिमाल पर्वुथ् कुह् वननंय्
    चक्रेश्वर् कुय् त्रिज़गत्पाल्।

दैवात्मधनस्य प्राप्तिः अस्ति प्रत्येकस्य संभवत्येव

(अहं) पात्ररहितः (कुपात्रः) सत्कर्मभाग्यहीनः अस्मि दरिद्र-पामरः।

हे-महैश्वर्यशालिन् संप्रति मह्यं प्रेषय-नाम पात्रं (दयात्मकं) स्वकीयमेव

हे शक्तरभिन्न-स्वामिन् ०॥

अन्वयः (संबन्धाः) अधुनापि अस्ति-मे अपक्वानां सूत्राणामेव

वराख्यकर्तनं (वरं च) देहि-मे इन्द्र(यन्त्र)रूपप्रकाशस्वभाव (हे-भगवन्) असि (यतः) परमदयालुः।

द्विगुणीकुरु उल्लङ्घ्य असि त्रिभ्यः गुणेभ्य-एव

हे-शक्तरभिन्न-स्वामिन् ०॥

ऋजुस्वभावा अस्ति-मे इच्छात्मिका कुमारी प्रत्यक्षीभवन्ती

सिद्धिं (ऋज्वीं च) प्रसाधिकां प्रेषयित्वा संस्कारय (ताम्)।

वृतपूर्वाहं-तस्य समुद्गकस्य* वर्तनेन

हे-शक्तरभिन्न-स्वामिन् ०॥

परमानुग्रहोद्भूतेन भक्तिभावेन दिगम्बराणां (विनाभूतानां) (नः)

भक्तिं कुरु मेनका-भावं हिमालयम्।

संबन्धनानि उद्घाटितानि वरप्रदानात्मनां वधूयोग्यवस्त्राणाम्

हे-शक्तरभिन्न-स्वामिन् ०॥

अवलम्बना कृता मनसः चिदानन्दघनेनैव

तपः संपन्नं सिद्धं हस्ते विस्मृता जपविधानमाला।

उन्मत्त-इव कृतस्तेनाहं ईदृशेन प्रेमात्ममद्यपानेन

हे-शक्तरभिन्न-स्वामिन् ०॥ १२२०॥

मेनां हिमालयपर्वतः अस्ति कथयन्

(अयं) संसारात्मचक्रेश्वरः अस्ति त्रिजगत्पालकः।

---

* यत्र विवाहादौ कुङ्कुमादिचूर्णं वरपक्षैः संस्थाप्य वधूपक्षेषु तत्काले समर्प्यते।

सा॑रि देव् चक्रस् फौ॑रि प्रदख्यननंय्
  शक्ति-नाथ गंडयो मननंय्-माल् ॥
कृष्णम् हर्म्वख म्वख् हाव पनुनुय्
  यपि खारतन् प्यठ् सोहंस-बाल् ।
फौ॑रि फौ॑रि नेरि नेरि निर्नय-वननंय्
  शक्ति-नाथ गंडयो मननंय् माल् ॥ ५८ ॥

---

60. THE WOMEN COMPLAIN THAT THE BRIDE HAS NO ORNAMENTS ŚIVA CREATES GOLD, AND IT IS SHOWERED LIKE SNOW UPON THE BRIDE.

दयन् दयाय स्त्रॊत्य् ह्यॊतु दय-वत ख्यॊनु ।
  ज़नानौ वनवन्-वा॑निय अन्दर् वॊनु ॥ १ २ २ ३ ॥
शख्य् यियि व्वलसनस् संसा॑र् दार्य ।
  गछ्यस् आसॆञ् लॊ॑ँकरन् राज़-कमार्य ॥
द्रह्य् कथ् गय शिवनाथस् कनन्-मञ़् ।
  सुह् कुय्-ना सार्थनिय् वा॑तिथ् मनन्-मञ़् ॥ १ २ २ ५ ॥
दॊपुख् तॊ॑मि लॊ॑ँकरन् क्याह् गय म्य वॊ॑नितोम् ।
  सुह् कुस् ओशद् कुह् वॊ॑निथ्य् पक् म्य अॊ॑नितोम् ॥
व्यनथ् कॊ॑रुहस् महाराजा यविव् कन् ।
  महार्यञ़ लॊ॑ँकरन् गय गह्न तय् स्वन् ॥
दॊपुख् तॊ॑मि गह्न तय् स्वन् कथ् छिह् वनन् ।
  कनन् कॊ॑रितोम् कुवना कैँसि बनन् ॥

सर्वे देवाः चक्रस्य संचीर्णाः प्रदक्षिणेषु*

हे-शक्त्याभिन्न-स्वामिन् ० ॥

(ग्रन्थकृतः स्वालापः) कृष्णाख्यस्य हरमुखगिरौ मुखं प्रदर्श्य स्वकीयमेव

हस्तावलम्बिन आरोपय-नाम पृष्ठे हंसवालाख्ये-सोहंसात्मयोग-भूमिकायां ।

पुनः पुनः अधित्यकासु निर्गमिष्यति निर्णयात्मवनेभ्यः

हे-शक्त्याभिन्न-स्वामिन् ० ॥ ५९ ॥

स्वर्णमणिवृष्टिवृत्तविवक्षया वृत्तान्तान्तरं प्रक्रामति ॥ ६० ॥

ईश्वरेण दयया (महामायया) सह आरब्धं विवाहविध्युपयोगि-भोजनं भोक्तुम् ।

जन्यस्त्रीभिः गीतिवाख्याः मध्ये कथितम् ॥ १२२३ ॥

(यथा) शक्तिः आगमिष्यति उल्लसनं गृहस्थव्यवहारं धारयिष्यति ।

(तथा) योग्या-अस्याः भवितुं अलंकृतिः राजकुमारीरूपायाः ॥

इयमेव कथा संगता श्रीशिवस्य कर्णयोः ।

सः (हि) अस्ति-नाम सर्वेषामेव व्याप्नुवन् मनःसु ॥ १२२५ ॥

प्रत्युक्तं-ताभ्यः तेन अलंकृतिः किं-नाम भवति मां कथयत-नाम-मास् ।

तत् किं औषधं अस्ति कथयित्वैव प्रतीतिं मे आनयत-नाम-मे ॥

विज्ञप्तिः कृता-ताभिस्तस्य हे-महाराज निधास्यथ कर्णौ (शृणु) ।

महाराज्ञ्याः-कृते अलंकृतिः अस्ति आभूषणानि पुनः स्वर्णम् ॥

प्रत्युक्तं-ताभ्यः तेन भूषणानि पुनः स्वर्णं किं-वस्तु सन्ति कथयन्तः ।

कर्णयोः कुरुत-नाम-मे (श्रावयत) अस्ति-युष्माकं-न-किं कस्यापि प्राप्तियोग्यम् ॥

---

* अस्य प्रदक्षिणेन संसारचक्रप्रदक्षिणफलं संजायते इति ।

सुह् छ्रा अन् हिहु यियु सुह् मन्दारि प्रानन् ।
कुह् क्याह् ग्वन् तथ् व्रह् दयु स्वन् कुम् न ज़ानन् ॥
व्वपंदु थ्यलि कम् त अमृदन् दयु म्वलुलु गव् ।
हिवुथ् ग्राह् त गदाह् व्वज़् अस्य कल्तनु प्यव् ॥ १२३० ॥
तियुय् बुतराचू-प्यठ् व्वत्पय् बनिन् स्वन् ।
हिविय् मोरिय् बनन् अद लूब-निग्र् प्यन् ॥
वनिय् दूय् तस् बेपर्वायसंय् गय राय् ।
कंह्न् गगराय् ज़ि गह्नस् किचू करिव् ज्याय् ॥
ह्यंतुन् स्वन-ग्रीन् वालुन् दारि-दार्य ।
गह्न वोतु वारिविकु राज़कमार्य ॥ ६० ॥

---

61. SONG OF PRAISE TO ŚIVA, ON ACCOUNT OF THE SHOWER OF GOLDEN SNOW.

स्वन-ग्रीन बुतराथ् बरनय् आय
जै-जै भगवथ्-मायाय ॥ १२३४ ॥
मार्यनिय् गह्नंकि तमनाह् द्राय
ग्रंकरन् कैचाह् लाँकरन् चावू ।
डाय्-गज़् स्वनंकि खंति बूमिकाय
जै-जै भगवथ्-मायाय ॥ १२३५ ॥
ग्ररने आय् व्वज़् ़च्य बेपर्वाय
बडि दय यित अस्य दयाय-प्यठ् ।
दरि नय् लर्य फेरन् लर्य ज्याय
जै-जै भगवथ्-मायाय ॥

सः अस्ति-किं अन्नं इव यथा सः जीवयति (स्वस्थीकरोति) प्राणान् ।

अस्ति को-नाम गुणः तस्य अहं ईदृक् सुवर्णं अस्मि न जानन् ॥

उत्पन्नं यदा अस्यं सुज्ञातरूपेण च ईदृक् दुर्मूल्यं संपन्नं ।

समानमेव राजा भिक्षुः च अधुना अस्माकं कर्तव्यः आपतितः ॥ १२३० ॥

तथैव भूतधात्र्यां उत्पन्नं भवतु सुवर्णम् ।

समानाः सर्व-एव भविष्यन्ति ततः लोभात् पतिष्यन्ति (विमुखा भविष्यन्ति) ॥

कथयित्वा इत्थमेव तस्य निर्भयस्य संपन्ना मतिः ।

कृता-तेन मेघनिर्घोष-इव-गर्जना हि भूषणादेः कृते कुरुत प्रदेशं ॥

प्रवृत्तं सुवर्णमयहिमं पतितुं धारासारवत् ।

(तत्) भूषणजातं प्राप्तं श्वशुरगेहीयं (वरगेहीयं) राजकुमार्याः ॥ ६० ॥

सौवर्णहिमवर्षणवृत्तं गीतिरूपेण प्रस्तौति ॥ ६१ ॥

सौवर्णहिमेन भूतधात्री पूरणं समागता

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥ १२३४ ॥

सर्वेषामेव भूषणजातस्य औत्सुक्यानि फलितानि

शंकरेण कियती (अविच्छिन्नरूपा) स्वर्णालंकृतिः अवरोपिता ।

सार्धद्वयदण्डप्रमाणं सुवर्णस्य अधिरूढं भूमिपृष्ठे

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥ १२३५ ॥

शरणार्थं समागता-वयं अधुना त्वां हे-निर्भय

हे-महन् ईश्वर आगच्छ-नाम अस्माकं दयासांमुखी ।

निरुद्धं-भविष्यति न-चेत् विरुद्धपातेन पतिष्यन्ति सद्मानि निवासस्थानानि

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥

समदृष्टि-सूत्य् पथ् ह्यतु वश्माय
वाज़न् छ्यह् राज़न् सूत्य् कस्म कोमू ।
राज़-बाय-छिम्य द्राय चज़ तय् दाय
जै-जै भगवथ् मायाय ॥

खनुकुय् अवतार् दोरु् खनग्राय
खंति प्रथ्-ग्राय खनंकिय् डेर् ।
खग्र् गव् दूय् ईश्वर-दृच्छाय
जै-जै भगवथ्-मायाय ॥

सार्यनिय् स्यद् गय मन-कामनाय
लूब् चलु त कुम् कथ् रुदु स्वहृताज्
सोरुय् संसार् गव् कुज़ चाय
जै-जै भगवथ्-मायाय ॥

दय-दन आसवुनु छुह् मज़् बात्नाय
सुय् दन गछ् दमि-निग्र गैय् सेर् ।
अद् मँगु सारिय् तिय् प्रज़ाय
जै-जै भगवथ्-मायाय ॥ १२४० ॥

कर्म-फल् व्यपदोवु दर्म-अद्दाय
लूब् व्यलि गलु त सुह् पानय् चलु ।
पर् त पान् यखसान् बोज़न आय
जै-जै भगवथ्-मायाय ॥

लूब् कामि क्रष्णास् कर्यस् व्पाय
च्यय्-ग्रंखंचु-हज़्य शूबाय सूत्य् ।

समदर्शनेन निवृत्तिः गृहीता तृष्णाया

पाचकानां अस्ति राजभिः सह का क्रिया ।

राज्ञीसमानवेशाः निर्गताः (संपन्नाः) चेट्यः पुनः दास्यः

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥

सुवर्णस्यैव अवतारः धृतः सुनयनानाम्न्या-देव्या

(येन) अधिरूढाः प्रतिस्थानं सुवर्णस्य राशयः ।

अभीष्टं संपन्नं इदमेव ईश्वरेच्छायाः

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥

सर्वेषामेव सिद्धाः संपन्नाः मनःकामनाः

लोभः अपगतः कस्य कस्य संस्थितः अधीनः ।

सर्व-एव संसारः संगतः एकस्यां अवस्थायाम्

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥

ऐश्वर्यधनं संभवत् अस्ति मध्ये भक्तेः

तदेव धनं अस्मदिष्टं अस्मात् संपन्ना-वयं तृप्ताः ।

अनन्तरं प्रार्थितं सर्वयैव तदेव प्रजया

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥ १२४० ॥

कर्मफलं उत्पादितं धर्म्य-श्रद्धया

लोभः यदा विनष्टः मोहस्य स्वयमेव विनष्टः ।

परः स्वात्मा च एकरूपेण समीक्षणे आगताः

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वंप्रत्यालापः) लोभं अपनयिष्यति कृष्णाख्यस्य करिष्यति-
तस्य उपायम्

त्वदीयायाश्चित्रशक्तेः (स्वकीयायाः) शोभया हेतुभूतयम् ।

हावि तस् व्वलसुन् पनुनु ज्याय ज्याय
जै-जै भगवथ्-मायाय ॥ ६१ ॥

---

62. THE GUESTS DECIDE TO CLIMB ON TO THE ROOFS OF THE HOUSES.

महामायाय प्रत्यख् होवु दर्शुन् ।
दुदलि-बदल् प्यवान् ओसु लाल-वर्शुन् ॥ १२४३ ॥
करान् आसि पानवंञ् संवाद् सारिय् ।
करिव् बा व्वञ् लर्यन् खसनंचू तयारिय् ॥ ६२ ॥

---

63. THE PEOPLE SHOVEL THE GOLDEN SNOW FROM THE ROOFS, AND FIND THAT THE ROADS ARE BLOCKED UP WITH IT. THEY LAMENT THE INCONVENIENCE OF THE UNIVERSAL WEALTH AND INDRA RECOMMENDS THEM TO ASK ŚIVA TO STOP THE FALL.

संमिवो लूकौ स्वन-शीन् वालव्
पश् आय् बंरि-बंरि लालौ-सूंत्य् ॥ १२४५ ॥
आंगनन् टँग् खंति पथ् ह्यंतु बालौ
कुठि-पोरन् खंतु तालवन्-सूंत्य् ।
द्वर्गय् चावू गय् प्रावू जदालौ
पश् आय् बंरि-बंरि लालौ-सूंत्य् ॥
शिव-नाथ स्वामियो द्यु न-स चालव्
क्याह् बनि फ़त्यौं त यालौ-सूंत्य् ।
वथ् मत लंगितन् प्यठ् बंगालौ
पश् आय् बंरि-बंरि लालौ-सूंत्य् ॥

प्रदर्शयिष्यति तस्मै उल्लासं स्वकीयं स्थाने स्थाने

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥ ६१ ॥

स्वर्णमणिमयवृष्टिपातवर्णनम् ॥ ६२ ॥

महामायया प्रत्यक्षतया प्रदर्शितं दर्शनम्

(येन) करक-रूपेण निपतन् आसीत् मणिवर्षणम् ॥ १२४३ ॥

कुर्वन्तः आसन् परस्परं संवादं (मन्त्रणं) सर्व-एव ।

कुमत भोः अतो-ऽनन्तरं सद्म-पटलेषु आरोहणस्य सज्जनाम् ॥ ६२ ॥

लोकानां वृष्टिमनु संवादः ॥ ६३ ॥

समवेता-भवथ हे-लोकाः सौवर्णहिमं अधः पातयिष्यामः

पटलानि संपन्नानि परिपूर्णानि मणिभिः ॥ १२४५ ॥

अजिरेषु कूटानि आरूढानि (यथा) पश्चाद्भावः (पराजयः) गृहीतः पर्वतैः

कोष्ठकपुरेषु (गृहोर्ध्वपुरेषु) आरूढं (स्वर्णवर्षणं) पटलैः-संयुक्तम् ।

दुर्गतिः (दरिद्रता) परित्यक्ता गतिः प्राप्ता चण्डालविशेषैः

पटलानि संपन्नानि ० ॥

हे-शिवनाथ स्वामिन् ईदृक् नहि-भोः शक्नुयाम

किं संपत्स्यति काण्डोलैः स्थालीभिः च ।

मार्गः (गमनार्थं) मा-नाम संयुक्तो-भवतु पृष्ठभागात् गृहोर्ध्वभागेभ्यः

पटलानि संपन्नानि ० ॥

कम् छुन प्यो-मंतु कुछ्य संबालव्
    क्याह् बनि सान्यौ ज़ालौ-सूंत्य् ।
वान-वा़लि वानन् गैय् दिथ् फालव्
    पश् आय् बं़रि-बं़रि लालौ-सूंत्य् ॥
इन्द्राज़न् तोर दितुनख् आलव्
    क्याह् बनि तुहञ्ज़ौ नालौ सूंत्य् ।
बू़ज़ितन् शिव-जौ अंब़रस् ति डालव्
    पश् आय् बं़रि-बं़रि लालौ-सूंत्य् ॥
लोलुकु अंशु चाव् चालौ-चालौ
    ख्वक वाल् नेत्रक्यौ लालौ-सूंत्य् ।
कृष्णो ज़फ् कर् मालौ मालौ
    पश् आय् बं़रि-बं़रि लालौ-सूंत्य् ॥ १२५० ॥ ६३ ॥

---

64. THE EARTH FINDS THE WEIGHT OF THE GOLD INCONVENIENT.

वननि लंजू पृथिवी क्यथ पा़ठि दरय् ब्रह् ।
    इथय्-पा़ठि वालि ख्वद्दै क्याह् करय् ब्रह् ॥ १२५१ ॥
वननि लंजू इय् स ज़गत्पालसंय् कुन् ।
    पज़्या इमि हाल चावुनु लाल-वर्शुन् ॥ ६४ ॥

---

65. THE EARTH IMPLORES ŚIVA TO STOP THE FALL OF GOLD.

पालवंनि इमि हाल वय् लगि बाल-बाल
    बाल यूतु चाल कूतु लाल-वर्शुन् ॥ १२५२ ॥

अल्पं (ईदृग्वर्षणं) नास्ति पतितं (येन) कोष्ठानि (धान्यावस्थिति-गृहविशेषाः) संस्करिष्यामः
किं संपत्स्यति अस्माकं चिन्तात्मशीतज्वरेण ।

आपणव्यवहारिणः आपणेषु गताः दत्त्वा कवाटबन्धनानि

पटलानि संपन्नानि ० ॥

इन्द्रराजेन प्रत्युत्तररूपेण दत्तं-तेन-तेभ्यः संबोधनम्

किं-नाम भविष्यति यौष्माकीनैः आक्रन्दनादैः ।

शृणोतु-नाम श्रीशिवः अभ्रस्य अपि निवृत्तिं-करिष्यामः

पटलानि संपन्नानि ० ॥

प्रेमपूर्णं अश्रु परित्यज हस्तपूरतया (प्रस्तुतिपूर्णमात्रेण)

मुक्ता (इव) वृष्टिवत्-निपातय नेत्रान्तर्गताभिः तारकाभिः ।

(ग्रन्थकृतः स्वालापः) हे-कृष्णाख्य शिवेति-जपं कुरु मालाभिः मालाभिः (निरन्तरतया)

पटलानि संपन्नानि ० ॥ १२५० ॥ ६३ ॥

पृथिव्याः सविलापकथनम् ॥ ६४ ॥

कथयितुं प्रवृत्ता पृथिवी केन-प्रकारेण स्थिरा-भविष्यामि अहम् ।

इत्थमेव वृष्टिपातो-भवेत् यदि किं-नाम करिष्यामि अहम् ॥ १२५१ ॥

कथयितुं प्रवृत्ता इदमेव सा जगत्पालकं-शिवं प्रति ।

योग्यमस्ति-किं अनेन प्रकारेण पातनीयं मणिवर्षणम् ॥ ६४ ॥

पृथिव्याः शिवं प्रति सदयं विज्ञापनं प्रस्तौति ॥ ६५ ॥

पालनकर्तः अनेन प्रकारेण अयनं संगंस्यति पर्वतशृङ्गेषु

बालभूताहं इयत् शक्नुयां (सहिष्ये) कियत् मणिवर्षणम् ॥ १२५३ ॥

च्याञ़ पालनाय सूत्य् बाल चिज़गत्पाल
चालवंज़् छस् ब्रय ज़गतुक् बार् ।
हिरण्याच् मारिय् खाल्य्थम् पाताल
बाल यूतु चाल कूतु लाल-वर्ज़ुन् ॥
दशभुज़ चाव कैचाह् अशज़ चाल
नशि मा संसार् पश कोताह्
पालवंनि दथि साल शूबा दूमि हाल
बाल यूतु चाल कूतु लाल-वर्ज़ुन् ॥ १२५५ ॥
बंय कास् हे मृत्युंजय व्वज़् निष्काल
जय शिव श्रोंकार छस् च्याञ़् सय् ।
कम् कर्त खन-शीनस् दम-संबाल
बाल यूतु चाल कूतु लाल-वर्ज़ुन् ॥
खंड खंड काशिय कश्मीर नैपाल
बंक्रि च्यानि यावान् क्रिह् म्यय् प्यठ् पाद् ।
तिहन्दि पास कैलास-वास कास्तम् ज़ाल*
बाल यूतु चाल कूतु लाल-वर्ज़ुन् ॥
शुक्ल-रंग गंगजट दारवंनि बून-बाल
न्यथननि नंग नालमति रटहाय् ।
मंग क्याह् च्य टंग श्रासस् बोज़तम् नाल
बाल यूतु चाल कूतु लाल वर्ज़ुन् ॥

---

* अन्यथा कैलासवस्तुस्त्वमेकाकी अवशेषिष्यसे, कैलासोऽपि निमग्नो भविष्यतीति द्योत्यते

त्वदीयया पालनया हेतुभूतया हे-बाल हे-त्रिजगत्पालक

सहमाना अस्मि अहमेव जगतः भारम् ।

(विष्णुरूपेण) हिरण्याक्षदैत्यं हत्वा आरोपिता-त्वयाहं पातालात्

बालभूताहं इयत्० ॥

हे-दशभुज (स्वच्छन्दमूर्ते) निःसारयिष्यामि कियतीः अश्रुणः प्रस्रुतीः

विनष्टो-भविष्यति मास्वित् संसारः विषादं-करिष्यामि कियत् ।

हे-रक्षणशील ईदृशे निमन्त्रणे (उत्सवे) शोभिता-भविष्यामि-किम् अनेन प्रकारेण

बालभूताहं इयत्० ॥ १२५५ ॥

भयं अपनय हे मृत्युञ्जय इतोऽनन्तरं हे-अविनाश

जय शिव ओंकारात्मन्, अस्ति-मे तव आशा ।

न्यूनतां कुरु-नाम स्वर्णमयहिमस्य (यथा) समाश्वस्ता-भविष्यामि

बालभूताहं इयत्० ॥

खण्डे खण्डे काश्यां काश्मीरेषु नेपालदेशे

भक्ताः तव निदधन्तः सन्ति ममैव पृष्ठे पादौ ।

तेषां हेतोः (निमित्तं) हे-कैलासवासिन् अपनय-नाम-मे दुःखात्मज्वरम्

बालभूताहं इयत्० ॥

शुक्लवर्णां गङ्गात्मजटां धारणशील ऋजुस्वभाव

दिगम्बरं नग्नमेव आलिङ्गनेन गृह्णीयां-त्वां-नाम ।

प्रार्थयिष्यामि किमन्यत् त्वत्तः उद्वेगं आगताहं शृणु-नाम-मे उच्चैर्नादान्

बालभूताहं इयत्० ॥

यावरन्-मझ् वडि-वल-सम्ति हिमाल*
खन-ग्रीन-सूतिन् कावरान् छ्यस् ।
निचक्यौ लालौ कोताह् म्वक वाल
वाल यूतु चाल कूतु लाल-वर्ग्रुन् ॥
निप्रकल कलमाल-दारवनि कलवाल
ग्रीम-मसकिथ् प्याल कथ्यास् च्याव् ।
मंसिती अनि तस् अद वनि मंतु-वाल
वाल यूतु चाल कूतु लाल-वर्ग्रुन् ॥ १२६० ॥ ६५ ॥

---

66. THE GODS, DISTRACTED BY THE IMMENSE MASS OF THE GOLDEN SNOW PRAISE ŚIVA, AND CONFESS THAT THEY HAVE MORE THAN THEY REQUIRE.

वुकिथ् खन-ग्रीन् गैय् हैरान् सारिय् ।
वञोख् शंभो लगोयो पारि-पारिय् ॥ १२६१ ॥
शक्तिनाथो वक्थ्-दिनस् लगोयो ।
शक्ति-सूत्य् व्वलसन यिनसंय् लगोयो ॥
अनाहत शब्दकि नादो लगोयो ।
पद्मपादो खदो सादो लगोयो ॥
ज़ितेन्द्रिय योगाभ्यासो लगोयो ।
म्वसाज़ो जूगि संन्यासो लगोयो ॥
अवीद-बंखच-हन्दि वावो लगोयो ।
प्रयवनि राम-सन्दि नावो लगोयो ॥ १२६५ ॥

---

* सहायार्थं हिमालयं प्रति कथयति ।

पर्वतादिस्थान-मध्ये महाबलिन् हे-हिमालय

सुवर्णमयहिमेन श्यामीभवन्ती (दुर्बलतया) अस्मि ।

नेत्रयोः कनीनिकाभ्यां कियत्प्रमाणानि मुक्तात्म(-अश्रूणि) वृष्टिवन्ति-पातयिष्यामि

बालभूताहं इयत्० ॥

हे-निष्कलात्मन् मुण्डमाला-धारणशील स्वानन्दामृतपायिन् (मद्यप)

स्वप्रेमात्मासवस्य कंषान् कृष्णाख्य(-अन्यकृतः) पायय ।

मत्तता आगमिष्यति तस्य ततः भविष्यति उन्मत्त-इव

बालभूताहं इयत्० ॥ १२६० ॥ ६५ ॥

पृथ्व्याः कीर्तितविज्ञप्तिस्तुतेरनन्तरं देवानां तत्काले यत्संपन्नं तैश्च यद्वर्णितं तद्वर्णयति ॥ ६६ ॥

समीक्ष्य स्वर्णमयहिमं संपन्नाः विमनसः सर्व-एव ।

अकथयंश्च हे-शम्भो संयोजयिष्यामस्त्वयि स्वात्मोपहारम् ॥ १२६१ ॥

हे-शक्तिनाथ भक्तेः-दानस्य उपहारीभवेमत्वयि ।

शक्त्या-सह विकासभावं आगन्तुं उपहारीभवेम-त्वयि ॥

अनाहतात्मनः शब्दस्य नादात्मन् उपहारीभवेम-त्वयि ।

पद्मसमानपाद सिद्ध साधो उपहारीभवेम-त्वयि ॥

जितेन्द्रियाणां योगाभ्यासरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

विरागिन् योगिन् संन्यासिन् उपहारीभवेम-त्वयि ॥

भेदरहित-भक्तेः भावरूप उपहारीभवेम त्वयि ।

परानन्दवत्प्रीतिजनक रामस्य (रामेति) नामात्मन् (नामवाच्य) उपहारीभवेम-त्वयि ॥ १२६५ ॥

कमल-च़रनो मनंकि स्वरनो लगोयो ।
अन्दर् हृदयंकि सुन्दर्-वर्नो लगोयो ॥
च़्यतंकि च़ेतन सतंकि संगो लगोयो ।
रंगन्-हिन्दि रंग बेरंगो लगोयो ॥
शमिथ् संसार-वैरागो लगोयो ।
देहंकि त्यागो सतंकि रागो लगोयो ॥
अविनाशो चिदाकाशो लगोयो ।
मनंकि गाशो स्वप्रकाशो लगोयो ॥
ज्ञानंकि योगंकि होशो लगोयो ।
फ़लिथ् हृदयंकि पंपोशो लगोयो ॥ १२७० ॥
असथ् चाविथ् सतंकि दैर्यो लगोयो ।
सद्-स्वन-रूप निर्वैरो लगोयो ॥
दया-दर्मंकि सुव्यच़ारो लगोयो ।
निराकारो निराहारो लगोयो ॥
शिव-प्रथमंकि आनन्दो लगोयो ।
अमरनाथंकि स्वच्छ़न्दो लगोयो ॥
कुनुय् आसिथ् बहुरूपामो लगोयो ।
मनंकि आरम श्रीरामो लगोयो ॥
इच्छ़ा गवनस् प्रकट्-बननस् लगोयो ।
च़्य बिय पानस्-कुनय् अननस् लगोयो* ॥ १२७५ ॥
देहच स्वरंचू करंज़्-तगनस् लगोयो ।
देहस् मञ्ज़् म्यह् गछ़िथ् लगनस् लगोयो ॥

* इच्छयेदं सृष्ट्वा पुनः स्वात्मनि लीनं करोषि इति भावः ॥

कमलसमचरण मनसः स्मरणरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

अन्तःस्थ हृदयस्य रुचिरवर्ण उपहारीभवेम-त्वयि ॥

चित्तस्य चेतनात्मक सत्यस्य सङ्गात्मक उपहारीभवेम-त्वयि ।

रागाणां (प्रकाराणां) (उत्तम) रागात्मक (प्रकारात्मन्)
रागरहित (निष्प्रपञ्च) उपहारीभवेम-त्वयि ॥

शान्तिं-प्राप्य (शमप्राप्तिरनन्तरं) संसार-वैराग्यात्मन् उपहारीभवेम-त्वयि ।

देहस्य त्यागरूप सत्यस्य रागरूप उपहारीभवेम-त्वयि ॥

अविनाशात्मन् चिदाकाशरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

मनसः प्रकाशात्मन् स्वप्रकाशस्वरूप उपहारीभवेम-त्वयि ॥

ज्ञानस्य योगस्य (च) चैतन्यरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

विकसितस्य हृदयस्य पद्मात्मन् उपहारीभवेम-त्वयि ॥ १२७० ॥

असत्यं परित्यज्य सत्यस्य धैर्यात्मन् उपहारीभवेम-त्वयि ।

सत्त्वगुणरूप निर्वैर उपहारीभवेम-त्वयि ॥

दयोपेतधर्मस्य सद्विचारात्मन् उपहारीभवेम-त्वयि ।

निराकारात्मन् निराहारस्वभाव उपहारीभवेम-त्वयि ॥

नित्यकल्याणात्मप्रेम्णः आनन्दस्वरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

अमरनाथक्षेत्रस्य स्वच्छन्दरूप उपहारीभवेम-त्वयि ॥

एक-एव भूत्वा एकोऽहं-बहुस्यामितीच्छाशील उपहारीभवेम-त्वयि ।

मनसः विश्रान्तिधामरूप श्रीराम उपहारीभवेम-त्वयि ॥

इच्छायाः प्रादुर्भावे प्रकटीभवनस्य उपहारीभवेम-त्वयि ।

तव पुनरपि स्वात्मानं-प्रत्येव आनयने उपहारीभवेम-
त्वयि ॥ १२७५ ॥

देहस्य चित्रात्मतायाः विधानतज्ज्ञतायां उपहारीभवेम-त्वयि ।

देहस्य मध्ये मोहं अपपाय त्वत्संगीभवने उपहारीभवेम-त्वयि ॥

ज़्य सांही रोज़नस् प्वरशो लगोयो ।
स्वरूप-दृष्टि-हंन्दि हरशो लगोयो ॥
कमार-संन्दि गणेश-संन्दि माल्यो लगोयो ।
ज़गथ् व्वत्पथ्-करनवाल्यो लगोयो ॥
लगोयो ज़ुव् पनुनु अर्पन् करयो ।
करिथ् अर्पन् ज़ुवस् ज़िन्दय् मरोयो ॥
खबर् कति आस दयु आसख् च़्ह् शिवजी ।
पननि पानय्-मञ्ज़् बासख् शिवजी ॥ १२८० ॥
खबर् कति आसू कुख् च़्य् हनि-हनि-मञ्ज़् ।
कुनुय् आसिथ् च़्ह् आसख् प्रथ्-कुनि-मञ्ज़् ॥
महात्म च्यानि निश अंसि डंलिमंतिय् आसि ।
च्य कोसुथ् लूब् लूबन् वंलिमंतिय् आसि ॥
खनुकु च़ंलु लूब् दनुकु द्राव् तमन्ना ।
सपंनु मोलुम् सोहय् कर् च़्ह् चमा ॥ ६६ ॥

---

67. THE PEOPLE PRAY TO SIVA FOR THE CESSATION OF THE SHOWER OF GOLD.

स्वंगु ज़ोनु शिवरूंफ् द्रंगु ज़ोनु खन्
राय् कति आसू अस्य डाय्-गज़् प्यन्* ॥ १२८४ ॥
अस्य ओसु राज़सी-हंन्दु अन्दकार्
पांञ्ज़ि म्वहरि कडहोन् राज़-कमार् ।
खन वंप दिमहोस् स्वंत्य् अख् ज़्ह् मन्
राय् कति आसू अस्य डाय्-गज़् प्यन् ॥ १२८५ ॥

---

* अस्य गज़-बंदि प्यन् इति पाठान्तरम् ॥

तव साक्षितया स्थितीभावस्य अन्तर्यामिन् उपहारीभवेम-त्वयि ।

स्वीयरूपप्रदर्शनात्मन् हर्षरूप उपहारीभवेम-त्वयि ॥

स्वामिकुमारस्य महागणेशस्य पितृरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

जगतः उत्पत्तिविधानकर्तः उपहारीभवेम-त्वयि ॥

प्रवृत्ता-भविष्यामस्त्वयि जीवस्य स्वकीयस्य समर्पणं विधास्यामस्त्वयि ।

कृत्वा समर्पणं जीवस्य जीवन्त-एव लीना-भविष्यामस्त्वयि ॥

विदितं कुत्र-नाम आसीत् ईदृशः स्याः त्वं श्रीशिवः ।

स्वात्मना स्वात्ममध्ये भासिष्यसे श्रीशिवः ॥ १२८० ॥

विदितं कुत्र आसीत् असि त्वमेव प्रत्येकप्रत्यंशमध्ये ।

एक-एव भूत्वा त्वं स्याः प्रत्येकवस्तुमध्ये ॥

माहात्म्यात् तव सकाशात् वयं उल्लङ्घ्य-स्थिताः (विपर्ययं-गताः) आस्म ।

त्वया अपनीतस्त्वया लोभः लोभेन परिवृता-एव आस्म ॥

स्वर्णस्य विगतः लोभः धनस्य निर्गतं (फलितं) औत्सुक्यं (प्रयोजनम्) ।

संपन्नं विदितं सर्वमेव कुरु (नाम अस्माकं) त्वं क्षमाम् ॥ ६६ ॥

लोकप्रवृत्तिप्रस्तावना ॥ ६७ ॥

सुलभं ज्ञातमस्माभिः शिवरूपं दुर्लभं ज्ञातं सुवर्णम्

क्षमिः (शङ्का वा) कुत्र आसीत् (नासीत्) अस्माकं सार्धद्वि-
दण्डमानं पतिष्यति (स्वर्णवर्षणम्) ॥ १२८४ ॥

अस्माकं आसीत् आधिराज्यस्य मोहान्धकारः

पञ्चशः सुवर्णमुद्रा(दान-)पूर्वकं विवक्ष्यामस्तां राजकुमारीम् ।

स्वर्णस्य रूप्यस्य अदास्याम-तस्यै संयुक्तं एकं द्वौ (वा) चत्वारिंशत्सेटक-
मित(सन्)मानम्

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥ १२८५ ॥

शिवनाथ खश् माँपन् छिह काँपन्
दरि नय् ज्यल् लयं लर्य-फेरन् ।
बन् प्येय् बोज़ प्यय बरन आय् वन्
राय् कति आसू अस्य डाय-गज़् प्यन् ॥
वानी वज़मचू आसू वीदन्
अूचु गव खन् तमि पान् कुह ओचन् ।
सूर बन्यनय-प्यठ् अज़् कुह डोलन्
राय् कति आसू अस्य डाय-गज़् प्यन् ॥
वय कास् दय अस्य द्राव् अर्मान्
दह वुछिय् लछी ति गय हैरान् ।
दछि मायाय निश स छुह् मन्दछन्
राय् कति आसू अस्य डाय-गज़ प्यन ॥
नाव-किनि नूज़िमति आसि अस्य लाल
राज़स् सानिस् आसू अख् माल् ।
टूद-टूद आंगनन मज्ञ छिह डोलन
राय् कति आसू अस्य डाय-गज़ प्यन ॥
खंतुमंतु अन्दकार् व्वंथु राज़न
व्यचि कुस् म्यचि-खत स्वंगु गव् खन् ।
राज़-कमारन् चुंबि कुस् कन
राय् कति आसू अस्य डाय-गज़् प्यन् ॥ १२९० ॥
आपदा छुह् ताप-सूंत्य् गलि कति खन
वाप कति बुतराचू फल नेरन् ।

हे-शिवस्वामिन् प्रसन्नः भव, स्मः (वयं) कम्पमानाः

निरोधो-भवेत् (वर्षणस्य) नचेत् शीघ्रं सद्मानि विपर्ययेण-निपतिष्यन्ति ।

वृक्षविशेषाः-ब्रन्-नामानः निपतिताः बोञ्नामानः (छायावृक्षाः) पतिताः परिपूर्णानि संपन्नानि वनानि

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥

वाणीयं कथिता आसीत् वेदब्रह्मणा

शुद्धं (स्वभावतः) अस्ति स्वर्णं तेन देहः अस्ति शुन्धन् (शुद्धिभाक्) ।

भस्मनः कूटेष्वेव अधुना अस्ति अपरिचयार्हं (सुलभतयानादरणीयम्)

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥

भयं अपनय हे-ईश्वर अस्माकं निर्गतं (लब्धं) औत्सुक्यं (लभ्यं)

इदं अवलोक्य लक्ष्मीः अपि संपन्ना मुग्धा ।

ईदृश्याः द्रव्यसंपत्तेः सकाशात् सा अस्ति लज्जमाना

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥

नाममात्रेण श्रुतानि आसन् अस्माभिः रत्नानि

राज्ञः अस्मदीयस्य आसीत् एका माला ।

राशिरूपेण अजिराणां मध्ये सन्ति (रत्नानि) अपरिचेयानि (अनादरार्हाणि)

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥

अधिरूढः (विहितस्थितः) (द्रव्य-)अन्धकारः उत्तीर्णः (नष्टः) राज्ञाम्

स्वात्मनि-स्थितो-भविष्यति कः मृत्तिकातो-ऽपि सुलभं संपन्नं स्वर्णम् ।

राजकुमाराणां व्यत्स्यति (कुण्डलादिभूषणार्थं) कः (न कोऽपि) कर्णौ (कर्णरन्ध्रं विधास्यति)

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥ १२९० ॥

आपद्रूपं अस्ति (यत्) आतपेन विनङ्क्ष्यति (प्रस्तुत्य) कुत्र सुवर्णम्

बीजवापेन कुत्र भूमिपृष्ठात् फलानि उत्पत्स्यन्ति ।

प्रान् क्यथ-पा‍ठि नवि व्ववि नय् अन्
राय् कति आसू अस्य डाय्-गज़् प्यन् ॥
सूरमति पंपोश्-हिवि च्यानि पाद्
अस्य छ्या खबर् दमि गंखुह आसि साद् ।
नूर् आसि सूर् तय् सूर् आसि खन्
राय् कति आसू अस्य डाय्-गज़् प्यन् ॥
न्यथ् च्‌य् सथ्-च्यथ्-आनन्दगन्
कृष्णास् पादन् कुन् यव् मन् ।
कुन्दन् खन् छ्यस सथ् सुमरन्
राय् कति आसू अस्य डाय्-गज़् प्यन् ॥ ६७ ॥

---

68. MAHADÉVA ASKS THEM WHY THEY ARE FRIGHTENED. THEY REPLY THAT THE EARTH IS COVERED WITH GOLD AND WILL NOT PRODUCE FRUIT. MOREOVER, THERE WILL BE NO LONGER ANY DISTINCTION OF RICH AND POOR. HE DIRECTS THE WIND-GOD TO COLLECT THE GOLD IN A HEAP. THIS IS DONE AND THE WORLD IS RESTORED TO ITS FORMER CONDITION.

असान् असान् लज्योख् वनने सदाशिव् ।
मंगुव लह्य वारयाह् खन् वुज़ काह् यव् ॥ १२९४ ॥
स्यठाह् खश् साँपनुस् तुहुन्दुन् व्रह् लहरन् ।
स्यंदय् वनितोम् व्वज़ छिव क्याज़ि चहरन् ॥ १२९५ ॥
गछिय् गुलि तस् दपुख् दय् हे महेश्वर् ।
हरे-हर कर् दया वुतराचू च्‌ह् वंकू यर् ॥
छिह् काँपन् ताप-सूतिन् गलि-ना खन् ।
न्यबर् वुतराचू फल् क्यथ-पा‍ठि नेरन् ॥

प्राणसमूहः केन-प्रकारेण अतिशयीभवेत् (वृद्धिं यास्यति) उत्पत्स्यति नचेत् अन्नम्

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥

हे-भस्ममलिताङ्ग पद्म-सदृशौ त्वदीयौ पादौ

अस्माकं अस्ति-किं प्रवृत्तिः ईदृशेन सामर्थ्येन (युक्तः) स्यात् साधुः ।

तेजःपुञ्जः स्यात् भस्मरूपं पुनः भस्म स्यात् स्वर्णरूपम्

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥

नित्यं त्वमेव हे-सच्चिदानन्दघनात्मन्

कृष्णाख्यस्य पादद्वयं (त्वदीयं) प्रति निधेहि (निधापय) मनः ।

अतिशुद्धं स्वर्णं अस्ति-तस्य सैव (तादृशी त्वत्पादयोः) स्मरणमाला

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥ ६१ ॥

इत्थं वृत्तस्तुतीः संश्रुत्वा महादेवस्य वृत्तं प्रस्तौति ॥ ६८ ॥

हसित्वा हसित्वा प्रवृत्तस्तान्प्रति वक्तुं श्रीमहादेवः ।

प्रार्थितं-युष्माभिः युष्माभिः अतिशयेन स्वर्णं अधुना कियत् (अल्पमेव) पतितं (तद्वर्षणम्) ॥ १२९४ ॥

अत्यन्तं प्रसन्नः संपन्नो-ऽहं यौष्माकीनासु अहं स्तुतिगाथासु ।

आर्जवेन (सत्यतया) कथयत-नाम-मां अतः-परं स्थ कुतो-नाम विभ्यन्तः ॥ १२९५ ॥

बद्ध्वा अञ्जलीन् तस्मै प्रत्युक्तं-तैः इदमेव हे महेश्वर ।

हरिरूप-हर कुरु दयां भूतधात्र्याः त्वं उद्भूतं (निमग्नं च) कम्पं (पृष्ठं च)॥

स्मः कम्पमानाः आतपेन नङ्क्ष्यति-स्वित् सुवर्णं (इतीच्छामः) ।

बहिः भूतधात्र्याः फलानि केन-प्रकारेण उद्भविष्यन्ति (निर्गमिष्यन्ति) ॥

छिविथ् सारिथ् बनन् अद मानि कुस् कस् ।
 ख्यठाह् येमंति क्रिह् पायस् बस् करिव् बस् ॥
करिव् ज़ीवन्-हंन्दुय् बचनुक् व्पायाह् ।
 ज़गथ् रछनंचू कडिव् नंज़् विष्णु-मायाह् ॥
व्यनथ् बूज़िथ् अमरनाथन् असुनु ह्यंतु ।
 तिथय् आकाश-प्यठ अंव्रन् वसुनु ह्यंतु ॥ १२०० ॥
वंनुन् वाव-लूकपालस् दाज़ दाज़ ।
 वटुनु ह्यह् खन-ग्रीनस् ग्रीन-माज़ ॥
वटिथ् सोरुय् करिथ् यव् ज्यम यख-ज्याह् ।
 बन्यस् सुमीर-पर्वुथ् क्याह् कुह् पर्वाह् ॥
वनिथ् द्रथ् तस् दितुन् त्यूतु बल् त ज़ोरय् ।
 अकिस् चन-मात्रसय् मझ् वटुन् सोरुय् ॥
अकिस् सातस् अन्दर् पृथ्वी सपंज़् नंज़् ।
 फरागथ् ग्रीव-ज़ाचून् वार सॉंपंज़् ॥
ख्यदिस् सादस् यिह् दंपुहस् तिय् करुनु प्योस् ।
 ज़गथ् सॉंपंनु तिथुय् सोरुय यिथुय् ओसु ॥ १२०५ ॥
कृष्ण् लीला परिथ् बोज़ुस् ग्वसाज़ ।
 सुमीरस् दितु बज्यर् इच्छाय च्याज़ ॥
मनस् अंज़् वार पक् संसार-ठाज़ ।
 ज्ञानुक् खन् दिह् ब्वंज़्-सरतलि साज़ ॥ ६८ ॥

समानवृत्तयः सर्व-एव भविष्यन्ति ततः मंस्यति कः कं (संमानयिष्यति सेव्यसेवकभावेन) ।

अत्यन्ततया पतिताः-स्मः (शरणं) स्मो-वयं चेतनां अलं कुरुत अलम् ॥

कुरुत-च जीवानामेव जीवनस्य उपायमात्रम् ।

जगतः परिपालनस्य निष्कासयत (आविष्कुरुत) प्रत्यक्षां वैष्णवीं (व्यापकरूपां) मायाम् ॥

(इत्थं) विज्ञप्तिं (तेषां) श्रुत्वा अमरनाथेन हसितं आरब्धम् ।

तथैव (तत्कालमेव) आकाशात् मेघजालेन अवतरितुं (अदर्शन-भावाय) आरब्धम् ॥ १३०० ॥

कथितं-तेन वायुदेवाय-लोकपालाय अंशमात्रेण अंशमात्रेण ।

वेष्टयितुं (गोलाकारतया संपादयितुं) आरभस्व स्वर्णमयहिमस्य हिमानीः ॥

वेष्टयित्वा सर्वमेव विधाय निधेहि राशिरूपं एकस्मिन्देशे ।

भविष्यत्यस्य सुमेरुपर्वतरूपं किं-नाम अस्ति भयम् ॥

कथयित्वा इदमेव तस्मै विसृष्टं-तेन तावन्मात्रं बलं वीर्यम् च ।

(यथा) एकस्य क्षणमात्रकालस्यैव मध्ये वेष्टयित्वा-स्थापितं-तेन सर्वमेव ॥

एकस्य क्षणमात्रस्य अन्तरकाले पृथिवी संपन्ना प्रकटा (निर्लेपा) ।

निश्चिन्तता जीवजातीनां सुष्ठु संपन्ना (यथा) ॥

ऋजुस्वभावाय साधवे यत्किञ्चित् कथितं-तैस्तस्मै तदेव कर्तव्यं आपतितं-तस्य ।

जगत् संपन्नं तादृगेव सर्वमेव यादृगेव आसीत् (पूर्वम्) ॥ १३०५ ॥

(ग्रन्थकृतः स्वमुपदर्श्योक्तिः) कृष्णाख्यः कीर्तिस्तुतीः पठिष्यति-तव शृणु-तस्य यतीन्द्र ।

सुमेरुपर्वतस्य विसृष्टं औन्नत्यं (उत्कृष्टत्वं च) इच्छया तव ॥

मनसः समानीता सुष्ठु प्रतीतिः सांसारिकमायाजालविशेषेण ।

ज्ञानरूपं सुवर्णं देहि (कुरु) बुद्ध्यात्मरीतिरूपधातुविकारस्य अस्म-त्संबन्धिनः* ॥ ६८ ॥

---

* योगिन एव जटात ओषधिं निष्कास्य रीतिधातोः स्वर्णसंपादनसामर्थ्यम् इति गम्यते । तस्य सर्वं नद्वृत्तं लोकानुरूपमासीत् । वास्तवतः सोऽक्षरोऽच्युतः कूटस्थचिदानन्दस्वभावो विगतमायाप्रपञ्चो वरीवर्ति ।

69. THE AUTHOR PRAISES ŚIVA THE OMNIPOTENT.

यछ़ि च्याज़ दाज़ दाज़ वच्य खन-शौन-माज़ ।
 हा ग्वसाज़ साज़ सर्तलि कर्त खन् ॥ १२०८ ॥

नंग कुस् लंगुमंतु मज़्‌ प्यववज़ शाज़
 ज़ंग छ्यम् न क्यथ-पाठ़ि पक मंज़्लिस् ।
अंगह्वौनिस् म्य आन् करनाव् गंगवाज़
 हा ग्वसाज़ साज़ सर्तलि कर्त खन् ॥

न्यश्‌व्वंदु कंरुनस् मायाय-हज़्य ठाज़
 फ्रक-फोत गंज़्रुम् द्वक-रुद्रस् ।
म्वक्त कुम्-बासान् ज़गतच सेलाज़
 हा ग्वसाज़ साज़ सर्तलि कर्त खन् ॥ १२१० ॥

संकल्प-चूर् मज़्‌ मच्य न्यंद्र्य म्याज़
 अंज़् वासना ह्यथ् कुह् संज़् ज़ागन् ।
गंड यव् च्यथ् दन मज़्‌ मन हंमियाज़
 हा ग्वसाज़ साज़ सर्तलि कर्त खन् ॥

बावंकि पोश् आंसि पछ़ि-हज़्य पूशाज़
 राग-द्वेश-राज़्य वति लूट-नौनस् ।
राज़योग-राज़ आय् मज़्‌ अदालंचू च्याज़
 हा ग्वसाज़ साज़ सर्तलि कर्त खन् ॥

तश्ना त ममता मौलिय् मान्माज़
 माज्य-कोर्य मेज्यम् खानदारस् ।

सर्वसामर्थ्यं शिवं प्रति ग्रन्थकृत् स्तौति ॥ ६९ ॥

इच्छया त्वदीयया अंशं अंशं* वेष्टिताः स्वर्णहिमान्यः

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य आरकूटस्य (अज्ञानरूपस्य) कुरु-नाम सुवर्णं (स्वात्मज्ञानप्रकाशरूपम्) ॥ १३०८ ॥

नग्नः अस्मि संलग्नः मध्ये पतन्त्याः हिममिश्रमहाजलवृष्टेः

जड्डः स्तो-मम नैव केन-प्रकारेण गमिष्यामि गन्तव्यप्रयाणकम् ।

अङ्गहीनस्य मे स्नानं विधापय गङ्गाजलेन

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥

विगतबुद्धिः कृतस्तेनाहं मायात्मिकाविद्यायाः वागुराविशेषेण

रिक्त-काचमुक्ता† संकलिता-मया पूर्णप्रवालस्य ।

'सन्ति-हि-मुक्ताफलान्यमूनि' (इत्थं) भासते-मे जगद्रूपस्य मृन्मय-तुच्छप्रायमुक्तारूपस्य-वस्तुनः

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥ १३१० ॥

संकल्पात्मा-चौरः मध्ये गाढायाः निद्रायाः मदीयायाः

अन्धां वासनां सह-कृत्वा अस्ति स्तेयार्थं जागरूकः ।

ग्रथितं निधेहि चैतन्यरूपं धनं मध्ये मनोरूपे रूपकनिधाने‡

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥

भक्त्यात्मकानि पुष्पाणि आसन् श्रद्धात्मिकायाः पौष्पिकायाः

(यानि) रागद्वेषात्मिकया-राज्ञ्या मार्गे (एव) विलुण्ठ्य-नीतानि-तया-तस्याः ।

हे-राजयोगेण-देदीप्यमान आगता-वयं मध्ये न्यायालयस्य तव

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥

तृष्णा ममता च संयुज्य अन्योन्यस्पर्धया

मातृकन्ये संगते(मिलिते)-मे गृहस्थधर्मिणी-मध्यम् ।

---

* षड्ङ्गुलिमितं मानं दाञ् ॥

† रिक्तकाचिमशिलाद्रवोद्भूतस्वच्छमुक्ताप्रतिबिम्बजातम् एतदस्तीति ।

‡ 'थैली' इति नाम्नि रूपकादिनिधानकर्पटमयबन्धनविशेषे ।

संतोश्ऽकु स्वन् न्यूह्म् दाज़ दाज़

हा ग्वसाज़ साज़ सर्तलि कर्त स्वन् ॥

गंड् कुह् सुमीर-सूंत्य् ज़ाज़्-मालाय साज़

सुमीर् कुख् चय तय मालि-फलि किह् देव् ।

अमि सुमरंज़्-फिरज़ सौव् च्याज़ माज़

हा ग्वसाज़ साज़ सर्तलि कर्त स्वन् ॥

क्रष्णस् आन् शिव-शंखंचु-हन्दि प्रथम-पाज़

माज्य-भवाज़-हन्दि पास करनाव् ।

तमि पाज़ पपि तस परमानन्द-दाज़

हा ग्वसाज़ साज़ सर्तलि कर्त स्वन् ॥ १३१५ ॥ ६९ ॥

---

70. HIMĀLAYA'S JOY AND GRATITUDE TO VIṢṆU FOR BEING ŚIVA'S BEST MAN.

बह् क्याह् वन तति लूकन् हाल् किथु गव् ।

बनिथ् यति ओसु महाराज़ श्री-सदाशिव् ॥ १३१६ ॥

बह क्याह् वन तति लूकन् किथु सपनु मन् ।

वन्यो-मंतु ओसु यति भगवान यजमन ॥

स्यठाह हिमाल् य्यलि स्वश-हाल मांपनु ।

करनि लगु आर्ती नारायणस् कुन् ॥

कंरम् च्याज़्य् दयाय-सूंत्य् द्यु कार् ।

परय् लीला करय् बावुकु नमस्कार् ॥ ७० ॥

संतोषात्मकं सुवर्णं नीतं-याभ्यां-सत्तः अंशं अंशं (निखिलमेव)

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥

ग्रन्थिः अस्ति सुमीरनाम्ना-सुहेत्फलेन (सुमेरु-पर्वतेन च) ज्ञानात्ममालायाः अस्मदीयायाः

सुमेरुः असि त्वमेव पुनः मालाफलात्मानः सन्ति देवाः ।

अनया जपमालया (स्मृति-)परिवर्तनया कीर्तनाः-सेवाश्च त्वदीयाः सम्मताः

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वालापः) कृष्णाख्यं स्नानं शिवशक्त्यात्मसम्बन्धिना प्रेमजलेन

स्वशक्तिभूतमहामायायाः गौरवेण कारय ।

तेन जलेन पक्वं-भविष्यति तस्य परमानन्दावाप्तिरूपं-धान्यम्

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥ १३१५ ॥ ६९ ॥

अनन्तरं वृत्तोपयोगिव्यवहारं वर्णयति ॥ ७० ॥

अहं किं-नाम कथयिष्यामि (वक्तुं न शक्नोमि) तत्र लोकानां चरित्रं कीदृक् सम्पन्नम् ।

भूत्वा (तु) यत्र आसीत् महावररूपः श्रीसदाशिवः ॥ १३१६ ॥

अहं किं कथयिष्यामि (वर्णयितुं न शक्नोमि) तत्र लोकानां कीदृक् (आनन्द-पूर्णं) सम्पन्नं मनः ।

सम्भूतः आसीत् यत्र श्रीविष्णुः यजमानः (वरपक्षेषु प्रधानः) ॥

अतिशयेन हिमालयः यदा प्रसन्नावस्थः सम्पन्नः ।

कर्तुं प्रवृत्तः करुणात्मिकां-कीर्तिस्तुतिं नारायणं प्रति ॥

कृतं-मया तवैव दयया ईदृक् कृत्यम् ।

पठिष्यामि-ते स्तुतिं करिष्यामि-ते भक्तियुतं नमस्कार-मात्रम् ॥ ७० ॥

---

71. HIMĀLAYA PRAISES VIṢṆU FOR HIS MERCY AND FOR HIS INCARNATIONS, ESPECIALLY THAT OF KṚṢṆA.

गोकुलानन्द गोविन्द गोपालय्
नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥ १३२० ॥
मधु-कैटभ् मारवंनि दद-चूरय्
मन-मझ़लिस् मझ़् करय् गूर-गूरय् ।
पूतना-गालवंनि* त्रिज़गत्पालय्
नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
यादव-कलंकि माधव रामय्
हे-निर्मल निष्कल निष्कामय् ।
गूरि-बालकन् सूंत्य् मारवंनि क़ालय्
नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
राधाकृष्ण च्यय् नादाह् लायय्
श्रीधर प्रेम-स्वर मुरली वायय् ।
रोज़् श्याम बोज़् साम-वीदच तालय्
नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
हृदयस् मझ़् बसवंनि न्यथ लसवंनि
असवंनि श्रसवंनि गरुडस् खसवंनि ।
नालमति रटहाय् मो दिम् डालय्
नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
हनि हनि मझ़् श्रासवंनि वासुदेवय्
रासमंडल् खेलवंनि कृष्ण-ज़ीवय् ।

* गोपीनाथ बाल इति पाठान्तरः ॥

इत्थं निराकारतया श्रीनारायणं स्तुत्वा पुनरपि साकारावतार-
कीर्तिगाथाभिः स्तौति हिमालयः ॥ ७१ ॥

हे-गोकुलानन्द (गवां वाचां वानन्दपरिणाम) हे-गोविन्द गोपाल-भोः

हे-नादबिन्दुरूप परमानन्द नन्दनन्दन ॥ १३२० ॥

मधुकैटभात्म-दैत्य-विनाशन दधिहर

मनोरूप-बालोपयोगिदोलाशकटस्य मध्ये कुर्यां-नाम लालनाम् ।

हे-पूतनाख्यराक्षसीविनाशक त्रिजगत्पालक

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

यादवकुलस्य (तदुद्भूत) हे-माधव राम-भोः

हे-निर्मल निष्कल निष्काम-भोः ।

गोपाल-बालकैः सह प्रवर्तक प्लुतादिक्रीडानाम्

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

हे-राधया-तदाख्य(स्वशक्त्यभिन्नरूप) कृष्ण त्वद्विषयमेव दूराह्वानं प्रदास्यामि

हे-श्रीधर प्रेमस्वरेण वंशीं वादयेयम् ।

श्रातिषु श्यामसुन्दर शृणु सामवेदस्य तालाः

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

हृदयस्य मध्ये वास्तव्य-भोः नित्यं जीवनशील

स्मितस्वभाव स्मितस्वभाव गरुडस्य आरोहणशील ।

आलिङ्गनेन गृह्णीयां-नाम-त्वां मा-नाम देहि-मे उपेक्षणानि

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

अंशस्य अंशस्य मध्ये वर्तमान हे-वासुदेव

रागात्मरासक्रीडां क्रीडनशील हे-श्रीकृष्ण ।

न्यथ् वासवंनि सथ् दमि कलि-कालय्
नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥ १३२५ ॥
पंकज़ तनि वैज़यन्ती मालय्
तर्ज़ अकि नालि तय् मोज् दुबालय् ।
संथ छिय् वलिय् वसंत-दुशालय्
नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
केशव शिव-रूप नारायणय्
वंनि दिय् नंनु गोख् बिंद्राबनय् ।
च्यंनु ह्यंतु च्योनु प्रथम-मस प्याल प्यालय्
नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
विदुर-ज़ुवुनुय् गर व्यलि चाखंय्
बावनाय-सूंत्य् ख्योय् सिवुमंतु हाखंय् ।
कति गोख् तति कोरवन्-हन्दि सालय्
नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
द्रौपदिय अकि कृष्ण-नाव-सूंत्य् श्यामय्
पैद-गैय् तस् तीति बंसत्र् ज्यामय् ।
यीति कंडिस् दुर्योधननंय् नालय्
नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
च्याज़ मायाय-सूंत्य् मज़्न दारकाय
मथुराय-हज़्न छिय्य लर्य तय् ज्याय ।
पैद-गय अकि दम मज़्न कमि हालय्
नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥ १३३० ॥

नित्यं भासमान सत्यरूपेण अस्मिन् कलियुगकाले-भोः

हे-नादबिन्दुरूप० ॥ १३२५ ॥

कमलवद्विकासमानायां तनौ वैजयन्ती-नाम माला

भङ्ग्या एकया उरोलम्बमाना (यया) पुनः शोभा द्विगुणा ।

हे-सोधो सन्जि-ते वसितानि पीतवर्णानि राङ्कववस्त्राणि

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

हे-केशव शिवस्वरूप नारायण-भोः

मार्गणानि दत्त्वा (कृत्वा) प्रकटः संपन्नस्त्वं (सद्योगिनां) वृन्दावनस्थाने ।

पातुं आरब्धमस्माभिः त्वदीयस्य प्रेमरसस्य आसवं कंसैः कंसैः

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

विदुराख्यस्य-पाण्डुराजभ्रातुः (स्वभक्तस्य) सद्म यदा प्रविष्टस्त्वम्

भक्तिभावेन (तेनोपनीतं) भुक्तं-त्वया जलमात्रे-ऽर्धपक्वं शाकम् ।

कुतो-नाम गतस्त्वं (न गतः) तत्र कौरवाणां निमन्त्रणे-भोः

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

द्रौपद्याः (पाण्डवराज्ञ्याः) एकेन कृष्णेति-नाम-सम्बोधनेन हे-श्याम

समुत्पन्नानि तस्याः तावन्ति वस्त्राणि कुर्पासकानि (च) (उत्तराधर-वस्त्राणि) ।

यावन्ति निष्कासितानि-तस्याः दुर्योधनेन गलमार्गेण शरीरात्

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

तव मायया (सामर्थ्येन) मध्ये द्वारकायाः

मथुरायाः समानरूपशोभानि गृहाणि पुनः प्रदेशाश्च ।

समुद्धृतानि एकस्य निमेषकालमात्रस्य मध्ये केन (अलौकिकेन) प्रकारेण

हे-नादबिन्दुरूप० ॥ १३३० ॥

अज़ामिल् द्राव् बंड् बाग्यवानंय्
न्यचिविस् ओस् तस् नाव् नारानंय् ।
मरन-विज़ि फूर् तस् तिथ् निश्कालय्
नाद्-ब्यन्द परमानन्द नंद्लालय् ॥
श्रीभगवान् कुस् पान प्रथ्-ग्राय
कुस् वोतु कुस् वाति च्याञ्‌ मायाय ।
म्वकलाव् अस्य दमि सुहने ज़ालय्
नाद्-ब्यन्द परमानन्द नंद्लालय् ॥
कृष्णस् शिव-रूप दर्शुन् दित च्य्
सुय् च्य् च्य् सुय् केवल कुस् न ज़्य् ।
श्याम प्रवात-रूफ् हाव् तस् कालय्
नाद्-ब्यन्द परमानन्द नंद्लालय् ॥ ७१ ॥

---

72. VIṢṆU IS PLEASED. LED BY NĀRADA, ALL UNITE IN PRAISING HIM.

लता बूज़िथ् स्यठाह् खश् गोस् केशव् ।
सुह् दामोदर् सुह् विश्वंभर सुह् माधव् ॥ १ २ ३ ४ ॥
सपञ्‌ स्यद् प्रार्थनिय् मन-कामनाय ।
दपान् ओसिस् दह् कर् च्याञ्य् दयाय ॥ १ १ ३ ५ ॥
तिथय् नारद्-ज़ुवन् सेतार वोयुन् ।
दयथ् पाठि नाद्-ब्यन्दस् नाद् लोयुन् ॥
पद्म-पादस् स्यदस् सादस् दितुन् नाद् ।
करुम् प्रसाद् च्ह् कुस् मादन्-हंन्दुय् साद् ॥ ७२ ॥

अजामिलाख्यः (पापवृत्ती ब्राह्मणः) निर्गतः (सम्पन्नः) महान् भाग्यशाली-एव*

(यस्य) पुत्रस्य आसीत् तस्य नाम नारायण-इति ।

(यस्मात्) मरणकाले मुखात्प्रवृत्तं (अतिप्रेमतया) तस्य तन्नाम (नारायणेति) हे-निष्काल

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

श्रीभगवान् असि-त्वं स्वयं प्रत्येकस्थाने

कश्च पर्याप्तः कश्च पर्याप्स्यति तव मायाम् ।

उन्मोचय अस्मान् अस्मात् मोहस्य जालात्

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वालापः) कृष्णाख्याय शिवाभिन्नस्वरूपेण साक्षात्कारदर्शनं देहि-नाम त्वमेव

स-एव त्वमेव त्वमेव स-एव केवलात्मा असि न द्वयम् ।

हे-श्यामसुन्दर (सायंकाले च) प्रभातरूपं (शुक्लवर्णशिवस्वरूपं) (प्राभातिक रूपं च) प्रदर्शय तस्मै ह्यस्तने-दिवस-एव (हे कालात्मन् वा

हे-नादबिन्दुरूप० ॥ ७१ ॥

मध्यवृत्तवर्णनम् ॥ ७२ ॥

इत्थं-स्तुतिं (हिमालयात्) श्रुत्वा अतिशयेन प्रसन्नः सम्पन्नस्तस्य केशवः ।

सः दामोदरात्मा स-एव विश्वम्भरः स-एव माधवः ॥ १३३४ ॥

सम्पन्नाः सिद्धाः सर्वेषामेव मनसो-ऽभिलाषाः ।

कथयन्तः आसन्-तं इदं (सर्वं) विहितं तवैव दयया ॥ १३३५ ॥

तथैव (तत्काले) नारदर्षिणा वल्लकी वादिता-तेन ।

इत्थमेव प्रकारेण नादबिन्द्वात्मकस्य (शिवाभिन्नविष्णोः) दूराह्वानं इव तेन (प्रवर्तितं-तेन)

कमलचरणस्य सिद्धात्मनः साधोः दत्तं-(कृतं)-तेन सम्बोधनम् ।

कुरु-मे प्रसादं त्वं असि साधूनामपि साधुः (संसेव्यः) ॥ ७२ ॥

---

* यतस्तस्य तन्नाममात्रेण मोक्षप्राप्तिर्भूता इति भावः ॥

73. HIMĀLAYA AGAIN PRAISES NĀRĀYAṆA.

सत्प्रश्न-हन्दि सज्जनय्

हे सथ्-च़्यथ्-आनन्द-गनय् ॥ १ ३ ३ ८ ॥

निर्वनय् निरञ्जनय्

अथ् रूपस् ब्वह् क्याह् वनय् ।

कुख् च़्य् माचो च़्यथ्-चेननय्

हे सथ्-च़्यथ्-आनन्द-गनय् ॥

यन-प्यठ गोस् च़्यथ्-निश छ्यनय्

ज़ीवतस् मञ़् आसय् ह्यनय् ।

चेनुल् गोस् मरन ज़्यनय्

हे सथ्-च़्यथ्-आनन्द-गनय् ॥ १ ३ ४ ० ॥

तोठहम् नय् अकिय् छनय्

वासनायन् मञ़् कति छ्यनय् ।

यिथुय् ओसुस् तिथु बिय बनय्

हे सथ्-च़्यथ्-आनन्द-गनय् ॥

सोनु सादन् कुह् विनय् त प्रनय्

चेनवनि किथ् च़्यथ् मञ़् मनय् ।

सूत्य् व्यचार सतू-ग्वनय्

हे सथ्-च़्यथ्-आनन्द-गनय् ॥

च़्य शिव रूपस् लगय् पारी

मूल-तल कुख् निराकारी ।

वनि यिवान् कुख् मञ़् मनय्

हे सथ्-च़्यथ्-आनन्द-गनय् ॥

हिमालयः श्रीनारायणं स्तौति ॥ ७३ ॥

हे-सत्पुरुषाणां (प्रधान) सज्जन

हे सच्चिदानन्दघनात्मन् ॥ १३३८ ॥

हे-निर्गुण निष्कल्मष

अस्य (त्वदीयस्य) रूपस्य अहं किं-नाम वदिष्यामि (वक्तुं न शक्नोमि कीर्त्यादिकम्) ।

असि त्वमेव साक्षिरूपः चिच्चैतन्यात्मा

हे सच्चिदा० ॥

यत्-कालात् सम्पन्नो-ऽहं त्वत्त-एव प्राप्तभेदः

प्राणिदशायाः मध्ये समागतो-ऽस्मि बन्धनाम् ।

चञ्चलः सम्पन्नो-ऽहं मरणात् जन्मना

हे सच्चिदा० ॥ १३४० ॥

संतुष्टो-भविष्यसि-मम न-चेत् एकस्मिन्नेव क्षणमात्रे

दुर्वासनानां मध्ये कुत्र भिन्नो-भविष्यामि ।

यादृगेव अभवं तादृक् पुनः भविष्यामि

हे सच्चिदा० ॥

अस्माकं साधनं (साधुभ्यश्च) अस्ति विनयः च प्रणयः

हे-चैतन्यस्वभाव स्मः तवैव मध्ये मनसः ।

सहभूतं विचारेण सत्त्वगुणेनैव

हे सच्चिदा० ॥

त्वयि कल्याणस्वरूपे लगिष्यामि-त्वयि स्वात्मोपहारेण

वस्तुतः असि-त्वं निराकार-एव ।

उपलक्षणे आगच्छन् असि मध्यतः मनस-एव

हे सच्चिदा० ॥

म्वंच़रावतम् पय्-कुन् सथ्-च्यथ्
च्यावनावतम् आनन्द-अमृथ् ।
तमि च्यनय् च्यय् छिहु वनय्
हे सथ्-च्यथ-आनन्द-गनय् ॥
चिय-वनिय त्रिलोच़नय्
वनवनय् बूज़ुय् कनय् ।
अद बुतराथ् वंव्थ् खनय्
हे सथ्-च्यथ-आनन्द-गनय् ॥ १ ३ ४ ५ ॥
च़्यथ् विमर्श् कुख ज्योति-रूपय्
ह्रदयस् मञ्ज़् प्रज़लान् दीपय् ।
सूर्यं प्रज़्ज्योव् अमि प्रज़लनय्
हे सथ्-च़्यथ्-आनन्द-गनय् ॥
शक्तिय सूंत्य् आख् व्वलसनय्
हन-वनय् निरञ्जनय् ।
लद्त क्षणस् सुय् दय-दनय्
हे सथ्-च़्यथ्-आनन्द-गनय् ॥
सत्कु खर् बूज़िथ्य् खश् गोस् सद्ग्वर्
प्रश्न् बूज़िथ् व्वत्तर् कंड्नस् बराबर् ॥ ७३ ॥

---

74. ŚIVA GIVES RELIGIOUS INSTRUCTION TO NĀRADA, RECOMMENDING INWARD ASCETICISM WHILE LIVING OUTWARDLY A WORDLY LIFE.

सज़्जन् बन् मन् कर् कैलासंय्
बंसितिथ-मञ्ज़् वन्वासंय् रोज़् ॥ १ ३ ४ ६ ॥

अवशेषय-नाम-मे अन्ततः सत्यस्य-चैतन्यं (सच्चिदानन्दात्मकत्वं वा)

पायय-नाम-मां आनन्दात्मकममृतम् ।

तेन पानेनैव त्वयैव सदृशः अहं-भविष्यामि

हे सच्चिदा० ॥

स्त्रीणां-वाण्या हे-त्रिलोचनाभिन्न

गीतवाणीशब्दैः श्रुतस्त्वया कर्णाभ्याम् ।

ततः भूतधात्री परिपूरिता-त्वया स्वर्णेनैव

हे सच्चिदा० ॥ १३४५ ॥

चित्तस्य विमर्शरूपः असि ज्योतिःस्वरूप-एव

हृदयस्य मध्ये जाज्वल्यमानः दीप-इव ।

सूर्यः अदीपिष्ट अनेन प्रदीपनेनैव (प्रकाशेन)

हे सच्चिदा० ॥

स्वशक्त्या सह आगतस्त्वं उल्लासम्

अकस्मादेव (हंसशब्देन वाण्या च) हे-निरञ्जन ।

प्रेषय-नाम (विसर्जय) कृष्णस्य (ग्रन्थकृतः) तदेव ऐश्वर्यधनं (अभेदात्मतयासुविज्ञानात्मकम्)

हे सच्चिदा० ॥

सदात्मानं स्वरं श्रुत्वैव प्रसन्नः सम्पन्नस्तं-प्रति सद्गुरुः ।

प्रश्नं श्रुत्वा उत्तरं कृतं-तेन-तं-प्रति पूर्णरूपम् ॥ ७३ ॥

महादेवस्य नारदं प्रत्युपदेशः ॥ ७४ ॥

सज्जनः भव मनः कुरु कैलासात्मकम्

जनपदप्राय-मध्ये (वसतिषु वर्तमानोऽपि) वनवासीव आतिष्ठ ॥ १३४९ ॥

च्यत्तुकुय्-वस्म् मल् वल् अतलासय्
साद-प्रकृच् संन्यासय् रोज़् ।
ओं शिव शंभो कर् अभ्यासय्
बसितिय-मञ्ज़् वन्वासय् रोज़् ॥ १२५० ॥

विशय-त्यागुक् दर् माग-मासय्
सत्संगुकुय् व्वपवासय् कर् ।
आत्म-तीर्थ मन् नाव् मोह-मस कासय्
बसितिय-मञ्ज़् वन्वासय् रोज़् ॥

पान् पर्ज़नाविथ् पान म आसय्
सर्व-संकल्पन् ग्रासय् कर् ।
तल-प्यठ् चाविथ् चाव् तलवासय्
बसितिय-मञ्ज़् वन्वासय् रोज़् ॥

श्री-कृष्ण-महाराजन् ख्यूलु रासय्
गोपिय शुराह् सासय् ह्यथ ।
बाल-ब्रह्मचारिय् तोति नाव् द्रासय्
बसितिय-मञ्ज़् वन्वासय् रोज़् ॥

महामाया ह्यथ् रछवुनु दासय्
शिवनाथ् छंदया वासय् कुय् ।
तोति तस् नाव् द्राव् साद-संन्यासय्
बसितिय-मञ्ज़् वन्वासय् रोज़् ॥

कृष्ण अन्द्रिमि त्याग मल् सूर्-सासय्
न्यबरिमि राग व्वल्लासय् कर् ।

चैतन्यात्मभस्म परिमलयन् वस्स्व कौशेयवस्त्रविशेषम्

साधुप्रकृत्या संन्यस्तसर्वव्यवहारः समातिष्ठ ।

ओं शिव शम्भो (इति) कुरु अभ्यासं (नित्योच्चारकरणेन)

जनपदप्रायवसतिषु० ॥ १३५० ॥

सर्वविषयत्यागात्मकस्य अनुतिष्ठ (स्थिरो भव वा) माघमासस्य (व्रतं व्रते वा)

ससङ्करूपमेव उपवासं (अनशनव्रतं) कुरु ।

आत्मान्वेषणात्मतीर्थे मनः स्नापय मोहात्मकेशान् लुञ्चय

जनपदप्रायवसतिषु० ॥

स्वात्मानं उपलभ्य स्वयं (देहाभिमानितया) मा-नाम भूयाः

सर्वान्संकल्पान् ग्रासरूपान् कुरु (ग्रासीकुरु) ।

अध-ऊर्ध्वरूपं (व्यवहारं) त्यक्त्वा परित्यज मनो-भीतिं (मूर्छात्मिकाम्)

जनपदप्रायवसतिषु० ॥

(यथा) श्रीकृष्णमहाराजेन क्रीडिता रासलीला

गोपीनां षोडश सहस्रं सह-कृत्वा ।

कुमार-ब्रह्मचार्यवेति तथापि नाम ख्यातीभूतं-तस्य (तथैव)

जनपदप्रायवसतिषु० ॥

महामायां (स्वशक्त्यात्मिकां पार्वतीं) सह-कृत्वा पालयन् दासान्

शिवनाथः हृदये-एव वास्तव्यः अस्ति ।

तथापि तस्य नाम ख्यातं साधु-संन्यासीति

जनपदप्रायवसतिषु० ॥

कृष्णाख्य आन्तरेण त्यागेन (अन्तःकरणेस्त्यागवान् भूत्वा) परिमलस्व भस्म-
रेणुसमूहमेव

बाह्येन रागेण (बाह्यवृत्त्या रागीभूत्वा) उल्लासं कुरु ।

शुकदेवस् द्‌य् वनिथ् गव् व्यासंय्
    बंसितिय-मञ़्‌ वन्वासंय् रोज़् ॥ १ २ ५ ५ ॥ ७ ४ ॥

---

75. THE GUESTS PREPARE TO DEPART. GRATITUDE OF ALL, INCLUDING VIṢṆU FOR THIS INSTRUCTION.

करनि लंगि नेरनंचू सारिय् तयारी ।
    संबालनि लंगि पनंज़् पनंज़् सवारी ॥ १ २ ५ ६ ॥
विष्ण्-जी व्यंथु कछ्य-क्यथ् ह्यय् सदाशिव् ।
    स व्वद् कति श्रन वन तति हाल् कियु गव् ॥
प्राबायाह् श्यामरूफ् ह्यथ कछ्य-क्यथ द्राव् ।
    ज़नानौ वंनु गटि-मञ़्‌ गाश् है आव् ॥
तिछूय् मैनावती वांनी वनान् आसू ।
    कनन् अन्दर् गछ़िय् मुक्ती बनान् आसू ॥ ७ ५ ॥

---

76. MÊNAKĀ'S SONG OF GRATITUDE.

सुव्हंकि पोशनूल रंतु कुख्-बोलान्
    बोज़ान् व्यसय् ताक-दार्य प्यठ् ॥ १ २ ६ ० ॥
शिवनाथ कथ च्याज़ अम्टंथ् व्यह् हारान्
    तिमनंय् कथनंय् थंवुमंतु च़्यथ् ।
आसू कुम् दोह्मंतु अम्टंत-दार्य
    बोज़ान् व्यसय् ताक-दार्य प्यठ् ॥
महाराज़ सूंत्य्-सूंत्य् राज़-कमार्थ
    तोत ज़न् द्राख् वन्-हार्य ह्यथ् ।

शुकदेवाय इदमेव प्रोच्य गतः व्यासः

जनपदप्रायवसतिषु० ॥ १३५५ ॥ ७४ ॥

अथातः प्रक्रान्तवृत्तं विवृणोति ॥ ७५ ॥

कर्तुं प्रवृत्ताः निर्गमनस्य सर्व-एव सज्जनाम् ।

सज्जनादिना-संस्कर्तुं लग्नाः स्वकीयां स्वकीयां अश्वादिवाहनानि ॥ १३५६ ॥

श्रीविष्णुः समुत्थितः अङ्कमध्ये गृहीत्वा श्रीशिवम् ।

तां मतिं कुतः आनयिष्यामि कथयिष्यामि तत्र वृत्तं (अनुत्तरानन्दस्य) कीदृक् सम्पन्नम् ॥

प्रभातरूपं (अवदातसद्विकाशात्मकं शिवं) सायाह्नात्मश्यामवर्णः (कृष्णः) गृहीत्वा अङ्कमध्ये निष्क्रान्तः ।

जन्यस्त्रीभिः कथितं तामिस्रमध्ये प्रकाशः अङ्क समागतः ॥

तादृशीमेव मैनावती वाणीं कथयन्ती आसीत् ।

कर्णयोः अन्तः गत्वा मुक्तिः सम्पद्यमाना आसीत्* ॥ ७५ ॥

मेनकोक्तां तत्कालयोग्यां गीतिवाणीं प्रस्तौति ॥ ७६ ॥

हे-प्रभातकालिक जीवजीवपक्षिन् रुचिरं विरवीषि

शृण्वती अस्मि-त्वत्तः पक्षद्वारस्य (एकतात्मद्वारे च) पृष्ठे (स्थिता) ॥ १३६० ॥

हे-शिवनाथ कथाः त्वदीयाः अमृतं सन्ति प्रस्रवन्त्यः

तास्वेव कथासु निहितं (मया) चित्तम् ।

आस्यं अस्ति-मया सन्निहितं अमृतधारायै

शृण्वती अस्मि-त्वत्तः० ॥

महावरस्त्वं सहचारिणीं राजकुमारीम्

शुकः इव निष्क्रान्तस्त्वं वनशारिकां धृत्वा ।

---

* तस्या या वाणी कर्णमध्ये गच्छन्त्यासीत् सा मुक्तिदात्री बभूव इति भावः ॥

कन् यंवु कथि च्याञ़ मन् गव् तार्य
बोज़ान् छ्सय् ताक-दार्य प्यठ् ॥
त्रिबुवन-राज़ अमि यज़्य कार्य
सैलस् नेर् चाकवार्य-क्यय् ।
ग्रालमार् बनावुम् मनच वार्य
बोज़ान् छ्सय् ताक-दार्य प्यठ् ॥
अतगत पान च्यथ् पत-पत लार्य
कृष्ण् संसारस् लायिथ् लय् ।
सथ् छ्स् च्याञ़् न्यथ् सथ् व्यचारे
बोज़ान् छ्सय् ताक-दार्य प्यठ् ॥ ७६ ॥

---

77 THE AUTHOR PRAISES VIṢṆU, WHO STANDS AS FATHER OF THE BRIDEGROOM.

होग्र पोग्रनूल यव् कन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥ १२६५ ॥
राधा-कृष्ण कृष्णजी वन्
लोल अग्निच-दारि लो-लो ।
रंग-किनि तसि हिहु बन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
ग्वड कर् मन् बिन्द्राबन्
अद नेर् बरि त दार्य लो-लो ।
श्याम-रूफ् वुक् हन्-हन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥

कर्णः निहितः कथायां त्वदीयायां मनः संपन्नं-नः आसक्तम्
 शृणवती अस्मि-त्वत्तः० ॥

त्रिभुवनराजरूप अनया अत्युच्चया ग्रीवया (अनुत्तरैश्वर्येण)
 संचारार्थं निर्गच्छ नौकाविशेषे* (चतुरवस्यात्म-प्रणवरूपे च) ।

शालमार्-नामकं-काश्मीरोद्यानविशेषः संपादितो-मया मनोरूपायाः वाटिकायाः
 शृणवती अस्मि-त्वत्तः० ॥

आगमगमरूपेण (कन्याद्यायविशेषेण च) स्वात्मना त्वामेव अन्वनु धाविष्यति
 कृष्णाख्यः संसारे प्रक्षिप्य लत्ताघातम् ।

आशा अस्ति-तस्य त्वदीया नित्यं सत्यात्मत्वं विचारयिष्यति
 शृणवती अस्मि-त्वत्तः० ॥ ७६ ॥

सभ्यसत्तमं वरपिचात्मभूतं विष्णुमभिमुखीकृत्य स्तौति ॥ ७७ ॥

समाधानेन हे-जीवजीवात्मपक्षिरूप (श्रीविष्णो च) निधेहि कर्णौ
 वाणीरूपायाः वन्यशारिकायाः (सेनाया इति भावः) अति
 हार्देन† ॥ १३६५ ॥

हे-राधा-ऽवियुक्त-कृष्ण श्रीकृष्णेति उच्चरस्व
 प्रेम्णा (युक्तया) अश्रुणो-धारया (व्याप्तमुखः सन्) लोलो-इति-
 उत्तरेण-संबोध्य ।

रागेण (वेषेण च) तेनैव सदृशः भव
 वाणीरूपायाः० ॥

प्रथमं कुरु मनः वृन्दावनात्मकम्
 ततः निर्गच्छ द्वारात् पत्तद्वारात् च लोलो इत्युत्तरं संबोध्य‡ ।

श्यामसुन्दररूपं पश्य अखिलात्मतया
 वाणीरूपायाः० ॥

---

* यस्यामेकपार्श्वे राजोपयोग्यप्रासादगृहं ततोऽन्यन्नौवाहकार्थमेव स्थानं वर्तते ॥

† अतिहार्देन संबोधनार्थकं लोलो इति पदमस्ति ॥

‡ स्वमनः स्थिरीकृत्य श्रीकृष्णविहारभूम्यात्मकं विधायेन्द्रियद्वारा विषयान्भजेति भावः ॥

च्याव् वौद-कामदीनि थन्
बंखंचू-हन्दि चुड-वार्य लो-लो ।
च्याय् बन् आनन्द-गन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
नित्य वृंचू-गोपीयन्
कंरुमंतु कुह मन् तारि लो-लो ।
व्यापख् श्रीवासुदेवन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
प्रीम-सूंत्य् कर् मन् रुक्मण्
नाद् लायुस् प्यारि लो-लो ।
बक्ति-बाव-सूंत्य् एख् बनि दन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥ १३७० ॥
ब्वद्-यशोदा छ्यस् ललवन्
मोह-पूतनाय मारि लो-लो ।
यक्ति बवि दद् च्यन् सज़्जन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
बक्तिय-मज़् बन् अर्ज़ुन्
रयबान् सुय् लारि लो-लो ।
गलि पान कूद-दुर्योधन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
मन-वाज्य क्रष्ण-नाव् खन्
दैर्य-अलमास्-तारि लो-लो ।

धुक्ष्व वेदात्मकामधेनोः स्तनौ (स्तन्यं)

भक्त्यात्मकेन दोहनकलशविशेषेण नाम ।

पीत्वा (तत्) भव आनन्दघनः

वाणीरूपायाः० ॥

नित्यं वृत्त्यात्मिकानां गोपीनाम्

कृतं (येन) अस्ति मनः निरुद्धावस्थतयात्युत्सुकं नाम ।

सर्वव्यापकेन श्रीवासुदेवेन

वाणीरूपायाः० ॥

प्रेम्णा कुरु मनः रुक्मिणीरूपम्

आत्मानं प्रक्षिप-तस्य (कुरु-तस्य) हे-प्रियेति नाम ।

भक्तिभावेन ऐक्यं भविष्यति द्वयोः

वाणीरूपायाः० ॥ १३७० ॥

(येषां) बुद्धिरूपा-यशोदा अस्ति-तं लालयन्ती

(तेषां) मोहात्मपूतनाराक्षसीं हनिष्यति-सः नाम ।

रागेण स्तनात् पयः पास्यन्ति सज्जनाः

वाणीरूपायाः० ॥

भक्त्यां भव अर्जुनः

रथवाहकः स-एव अनुसारी-भविष्यति नाम ।

विनङ्क्ष्यति स्वयं क्रोधात्मा-दुर्योधनः

वाणीरूपायाः० ॥

मनोरूपोर्मिकायां कृष्णेति-नाम खनस्व

धैर्यात्मवज्रमणितूलिकया नाम ।

माज्य यिम् राज़ नस् ह्यि्त्रि ज़्यन्
    वांनिय वन्-हार्य लो-लो ॥*
खं्टि खं्टि कुह् नंनु वासन्
    अंन्द्रिमि छ़्यप-क्रार्य लो-लो ।
च़्यथ् वुज़मलि गट कासन्
    वांनिय वन्-हार्य लो-लो ॥
वृन्दावनुकुय् वन्
    मन् म्योनु व्यच़ारि लो-लो ।
सञ् ज़न् लगि च़रनन्
    वांनिय वन्-हार्य लो-लो ॥ १३७५ ॥
दास् यति रास् खेलन्
    व्यास् नारंदु ति लारि लो-लो ।
बोलनावन् शुकदेव् ज़न्
    वांनिय वन्-हार्य लो-लो ॥
योगियौ बूगिय् बूगन्
    वंनुहस् ब्रह्मच़ारि लो-लो ।

---

* मन-वाज्य क्रया-नाव् खन्
    दैर्य-चल्मास्-तारि लोलो ।
किसि-प्यठ् कुस् गोवर्धन्
    वांनिय वन्-हार्य लो-लो ॥
हिंसाय कंसस् मारन्
    स्वंच्छ-दार्य तर्-वार्य लोलो ।
माज्य यिम् राज़ तस् ह्यि्वि ज्यन्
    वांनिय वन्-हार्य लो-लो ॥ इति पाठान्तरम् ॥

(एतादृशाः) मातुस्तादृश्याः ये (त एव) राजानः तस्य सदृशाः जनिष्यन्ति

वाणीरूपायाः० ॥

(येषां) गूढं गूढं अस्ति प्रकाशं भासमानम्

अन्तःस्थितेन ससंभ्रमगूढव्यवहारेण नाम ।

चैतन्यात्मिकायाः विद्युतः तामिस्त्रं अपनयिष्यन्ति

वाणीरूपायाः० ॥

वृन्दावनस्यैव (वृन्दावनरूपं) वनम्

मनः मदीयं उच्चरिष्यति नाम ।

(यत्) हरित्तृणं इव लगिष्यति चरणयोस्तस्य

वाणीरूपायाः० ॥ १३७५ ॥

भक्ताः यत्र रासलीलां क्रीडिष्यन्ति

व्यासः नारदः अपि अनुधाविष्यति नाम ।

उच्चारयिष्यन्ति (दासास्तान्) शुकदेवः इव*

वाणीरूपायाः० ॥

योगिभिः भुक्त्वा भोगान् (सांसारिकान्)

कथितस्तैस्तस्य ब्रह्मचार्यव नाम ।

---

* शुकदेववत्तान्भक्तान्नित्यकीर्तनरतान्मुक्तिभाजश्च विधत्ते ॥

निर्मल् निष्कल् निर्वन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
कृष्णस् तोठ् विष्णवर्पन्
न-त इति क्याह् लारि लो-लो ।
ज़ाञ् मञ्ज़् तस्-ति सोहम् अन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥ ७७ ॥

---

78. ANOTHER SONG OF MĒNAKĀ IN PRAISE OF VIṢṆU, DETAILING THE EXPLOITS OF THE YOUTHFUL KṚṢṆA.

बालक-अवस्थाय लगयो ब्वह्
मन-मज़्लिस् मञ्ज़् करय् हो-हो ॥ १३७९ ॥
बाल-कृष्ण क़ाल मारान् यितमो
गोपाल नंद-लाल सूत्य् नितमो ।
श्याम प्रीम-दद् दाम-दाम च्यतमो
मन-मज़्लिस् मञ्ज़् करय् हो-हो ॥ १३८० ॥
चिज़गत्पाल नालमति रटथो
पूतनाय गालवनि कछ छमथो ।
दद-थज़ि-चूर गूर-गूर करयो
मन-मज़्लिस् मञ्ज़् करय् हो-हो ॥
यशोदानंद पत-पत यिमयो
गोपीनाथ आलव् दिमयो ।
राग कुम् च्योनुय् फ़ाग् छमयो
मन-मज़्लिस्-मञ्ज़् करय् हो-हो ॥

निर्मलः निष्कलः निर्गुण-इति

वाणीरूपायाः० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वाभिप्रायोक्तिः) कृष्णाख्याय तुष्टो-भव विष्णवर्पणं (विष्णु-प्रीत्यर्थदानेन)

अन्यथा इह-संसारे किं-वस्तु अनुगतं-भवेत् (सारभूतमस्ति) नाम।

ज्ञानस्य मध्ये तस्यापि सो-ऽहं-रूपं प्रकटय

वाणीरूपायाः० ॥ ११ ॥

पुनरपि विष्णवाभिमुख्येन कीर्तिगीतीः प्रस्तौति।

मेनाया एव पुनरुक्तिः ॥ ७८ ॥

बालकावस्थायां (तदनुरूपतायां) उपहारीभवेयं-तव अहम्

मनोरूपबाललालनशकटस्य मध्ये कुर्यां-ते वात्सल्यलालनाविशेषम्* ॥ १३७९ ॥

हे-बालकृष्ण प्रुतानि ददन् (आघ्नन्) आगच्छ-नाम-मम-सांनिध्यम्

हे-गोपाल नन्दनन्दनरत्न सह-कृत्य नय-नाम-माम्।

हे श्याममूर्ते प्रेमात्मस्तन्यं पायं-पायं पिब-नाम-मत्तः

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥ १३८० ॥

हे-त्रिजगत्पालक आलिङ्गनेन गृह्णीयां-त्वाम्

पूतनाराक्षस्याः विनाशक अङ्के गृह्णीयां-त्वां (तद्वत्)।

दुग्धनवनीतमूषकानुकारिन् स्ववत्सलवागुच्चारणं-लालनाविशेषं कुर्यां-ते

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

हे-यशोदाया-आनन्दकर्तः अन्वनु आगच्छेयं-त्वाम्

हे-गोपीस्वामिन् प्रीत्याह्वानानि दास्यामि-ते।

अनुरागः अस्ति-मे तवैव अवेक्षां धारयिष्यामि-ते

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

---

* एतत्करणेन बाल एव स्वपितीति बोध्यम् ॥

भज गोविन्द गोविन्द करयो
असवंनि गिन्दवंनि ज़िन्द मरयो ।
वंडि दय च्याञ्ञ बाल-खेल खरयो
मन-मङ्ग़लिस् मङ्ग़् करय् हो-हो ॥
दय अवतार् ह्यनसय् लगयो
देवकिय निश ज़्यनसंय् लगयो ।
श्री-कृष्ण नाव् प्यनसंय् लगयो
मन-मङ्ग़लिस् मङ्ग़् करय् हो-हो ॥
वसुदेवनिस् निनसंय् लगयो
गोकुल् ह्यथ् यिनसंय् लगयो ।
यशोदाय दद्-च्यनसंय् लगयो
मन-मङ्ग़लिस् मङ्ग़् करय् हो-हो ॥ १३८५ ॥
श्याम-सुन्दर वरनस् लगयो
जमुनाय मंज़ि तरनस् लगयो ।
नाश-रंस्ति बाश-करनस् लगयो
मन-मङ्ग़लिस् मङ्ग़् करय् हो-हो ॥
पूतनाय दाम्-दिनसंय् लगयो
दाम् दिथ् प्रान' ह्यनस लगयो ।
प्रथमंचू थंञ्ञ् ख्यनसंय् लगयो
मन-मङ्ग़लिस् मङ्ग़् करय् हो-हो ॥
श्याम-रूंप ज्याम पैरनस् लगयो
कामदीन रकनि नेरनस् लगयो ।

भज गोविन्दं भज-गोविन्दमिति-स्तोत्रेण-स्तुतिं कुर्या-ते

हे-स्मितमुख क्रीडनशील जीवदवस्थायामेव मृत-इव-भवेयं-त्वामनु ।

हे-महेश्वर तव बाल-क्रीडाः स्मरिष्यामि-तव*

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

हे-ईश्वर अवताराणां धारणस्यैव उपहारीभवेयं-तव

देवक्याः सकाशात् जन्मग्रहणस्य उपहारीभवेयं-तव ।

श्री-कृष्णेति नाम पतनस्य (नियमस्य) उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

वसुदेवराजस्य (स्वगृहादन्यत्र गोकुले) नयनस्य उपहारीभवेयं-तव

गोकुलं-प्रति गृहीत्वा आगमनस्य उपहारीभवेयं-तव ।

(तत्र) यशोदायाः स्तन्य-पानस्य उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥ १३८५ ॥

श्यामतया-सुन्दरस्य वर्णस्य उपहारीभवेयं-तव

यमुनानद्याः मध्यभागात् तरणस्य उपहारीभवेयं-तव ।

हे-अविनाश बालभाषणानां-करणस्य उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

पूतनाराक्षस्याः स्तन्यपानकरणस्य उपहारीभवेयं-तव

स्तन्यपानं कृत्वा प्राणानां आकर्षणस्य उपहारीभवेयं-तव ।

प्रेम्णोपहृतस्य नवनीतस्य भोजने उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

हे-श्यामरूप (दिव्य)उत्तरीयवस्त्राणां वसनस्य उपहारीभवेयं-तव

कोमधेनूनां पालनाय निर्गमनस्य उपहारीभवेयं-तव ।

---

* बालक्रीडा एव त्वदीयाः परमानन्ददायिन्य इति ज्ञेयम् ॥

गूरि-ग्उ़्रि ह्यथ् फेरनस् लगयो
मन-मझ़्लिस् मझ़् करय् हो-हो ॥
बैँसरी-श्रब्द् चावनस् लगयो
गोपी बोज़नावनस् लगयो ।
दय-लोल् गंझ़्रावनस् लगयो
मन-मझ़्लिस् मझ़् करय् हो-हो ॥
गूरि-गरि मन् मेलनस् लगयो
गेलनस् ठठ-करनस् लगयो ।
रास-मंडुल् खेलनस् लगयो
मन-मझ़्लिस् मझ़् करय् हो-हो ॥ १३९० ॥
इन्द्रस् क्रूद्-गालनस् लगयो
श्रन्त-रंस्तु रूद्-वालनस् लगयो ।
गोकुलंकि लूख् पालनस् लगयो
मन-मझ़्लिस् मझ़् करय् हो-हो ॥
गोवर्धन् दारनस् लगयो
कह किथ्-प्यठ् खारनस् लगयो ।
रानस् त दैत्य् मारनस् लगयो
मन-मझ़्लिस् मझ़् करय् हो-हो ॥
ग्उ़्रि खटिथ् यवनावनस् लगयो
वंक़ि चूरि निवनावनस् लगयो ।
बिथ तिथिथ् बनावनस् लगयो
मन-मझ़्लिस् मझ़् करय् हो-हो ॥

गोपालबालकान् सह-कृत्वा (तव) संचारस्य उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

वंशकशब्दस्य प्रचारणस्य उपहारीभवेयं-तव

गोपस्त्रियः (तत्)श्रावणस्य उपहारीभवेयं-तव ।

(तासां) ईश्वरभक्तेः उपचयकरणस्य उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

गोपालगृहेषु मनसः संमेलनस्य उपहारीभवेयं-तव

(तत्र गोपीनां) अनुकरणस्य उपहासकरणस्य उपहारीभवेयं-तव ।

रासक्रीडार्थमण्डल-संपादनस्य उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥ १३९० ॥

इन्द्रस्य क्रोधविनष्टीकरणस्य उपहारीभवेयं-तव

निरन्तरतया वर्षणनिपातनस्य उपहारीभवेयं-तव ।

गोकुलवास्तव्यानां लोकानां पालनस्य उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

गोवर्धनपर्वतस्य धारणलीलायां उपहारीभवेयं-तव

तस्य-पर्वतस्य कनिष्ठाङ्गुल्यां आरोपणे उपहारीभवेयं-तव ।

राक्षसानां दैत्यानां च मारणलीलायां उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

गोपबालकानां गूढं निधापने उपहारीभवेयं-तव

वत्सानां चौर्येण नायने (ब्रह्मणो द्वारा) उपहारीभवेयं-तव ।

(प्रतिरूपेण) पुनरपि (तेषां वत्सबालकानां) तादृशानां समुद्भावने उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

ब्रह्मा मन्दक्षावनस् लगयो
  शुलि गंडिथ् वदनावनस् लगयो ।
कृष्ण-गीथ् ग्यवनावनस् लगयो
  मन-मझ़लिस् मझ़् करय् हो-हो ॥
यशोदा पत-लारनस् लगयो
  थंकुराविथ् प्रारनस् लगयो ।
गंडनस् कल दारनस् लगयो
  मन-मझ़लिस् मझ़् करय् हो-हो ॥ १३९५ ॥
आँगनंकि कुलि चावनस् लगयो
  देवता बनावनस् लगयो ।
आकाशि वुफनावनस् लगयो
  मन-मझ़लिस् मझ़् करय् हो-हो ॥
अक्रूर् ग्वत दावनस् लगयो
  पाञ्जि-मंञ्जि तन् नावनस् लगयो ।
आसुर् वुकनावनस् लगयो
  मन-मझ़लिस् मझ़् करय् हो-हो ॥
कंसान्तक क्रूद-निश् शमयो
  पंपोश-पादन् मीठि दिमयो ।
न्यथ् च्योनु चरनामृथ् च्यमयो
  मन-मझ़लिस् मझ़् करय् हो-हो ॥
कृष्ण आसु मुचरावनस् लगयो
  विष्ण विश्वरूफ् हावनस् लगयो ।

ब्रह्मणः लज्जापने उपहारीभवेयं-तव

अञ्जलिं बद्ध्वा (प्रकोष्ठद्वयं संबद्ध्य) (तस्य) रोदनविधापने उपहारीभवेयं-तव ।

परमेशात्मकृष्णकीर्तिस्तुतेः (तद्द्वारा) गापने उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

यशोदायाः अनुधावने उपहारीभवेयं-तव

(तां) श्रान्तां-विधाय प्रतीक्षणे उपहारीभवेयं-तव ।

(तया) अर्पयित्वा (स्थापनार्थं) शिरसः (तद्बन्धनार्थं) धारणे (नम्रीकरणे) उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥ १३९५ ॥

अजिरस्थानीययोः वृक्षयोः पातने उपहारीभवेयं-तव

देवस्वरूपौ (तौ) संपादने उपहारीभवेयं-तव ।

आकाशमार्गेण उड्डापने (तयोः) उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

अक्रूरस्य निमज्जन-दापने उपहारीभवेयं-तव

जलमध्ये तनोः स्नापने उपहारीभवेयं-तव ।

(तत्र) आश्चर्यस्य प्रदर्शने (तस्य) उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

हे-कंसान्तक क्रोधात् शान्तो-भवेयं-तव-नाम

पद्मपादयोः चुम्बनानि दद्यां-तव-नाम ।

नित्यं तव चरणनिर्णेजनजलामृतं पिबेयं-तव-नाम

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

हे-कृष्ण (ग्रन्थकृत् च) मुखस्य उन्मोचने उपहारीभवेयं-तव

हे-विष्णो विश्वरूपस्य (तन्मध्यतः) प्रदर्शने उपहारीभवेयं-तव ।

यशोदा मंचरावनस् लगयो
मन-मञ्जलिस् मञ्ज़् करय् हो-हो ॥ ७८ ॥

79. THE AUTHOR TAKING AS HIS TEXT THE PARTING EMBRACE BETWEEN VIṢṆU AND ŚIVA, EXPLAINS THAT VIṢṆU AND ŚIVA ARE ONE.

विश्वम्भर् ह्यथ् विश्वेश्वर् लंगु पकाने ।
हलम् बंरि बंरि लंगिस् तुलसी क्रकाने ॥ १४०० ॥
पकान् निष्कल् क्ब्य ह्यथ् द्राव् निर्मल ।
क्रकान् ओंसिस् लयौं-प्यंठि ब्यल् त मादल् ॥
हरस् सांपनु हरिः केशव बन्योव् शिव् ।
अद्वैत-रूप नारायण प्रखंटु गव् ॥ ७९ ॥

80. THE AUTHOR ADDRESSES PRAISES TO ŚIVA AND VIṢṆU AS ONE.

ओं-सच्चिदानन्दगन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥ १४०३ ॥
शम-दम तोठ् दम-दम ओं तोठ्
सत्संगकि समागम तोठ् ।
सम्वरशन्-हन्दि सज़्जन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥
एक अनेक-मुख अकि चन तोठ्
शिव-शक्ति-रूप द्वय लचन तोठ् ।
त्रय-गुन-संक्ति त्रय-लोचन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥ १४०५ ॥

(तेन) यशोदायाः उन्मादने (मोहविधाने) उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥ ७८ ॥

अङ्के शिवं कृत्वा विष्णोर्यात्रावर्णनमुखेन तदैक्यं निरूपयति ॥ ७९ ॥

विश्वम्भरः (विष्णु) (अङ्के) गृहीत्वा विश्वेश्वरं(गौरीशिवं) प्रवृत्तः परिक्रमितुम् ।

वस्त्राग्रभागान् (०भागेषु) आपूर्य आपूर्य (पूर्णीकृतानि) लग्नास्तेषु (सर्वे लोकाः) तुलसीदलानि प्रक्षेप्तुम् ॥ १४०० ॥

संचरन् (परिक्रामन्) (सः) निष्कलात्मा अङ्के गृहीत्वा निष्क्रान्तः निर्मलात्मानम् ।

प्रक्षिपन्तः आसंस्तस्य (लोकाः) सद्मपटलोर्ध्वभागेभ्यः बिल्वपत्राणि मादलीनामपार्वतीयौषधीम् च ॥

हरस्य संपन्नः हरिः केशवः संपन्नः शिवः* ।

(तत्र) अद्वैतरूपेण नारायणः प्रत्यक्षः संपन्नः† ॥ ७९ ॥

शिवाद्वैतरूपेण नारायणं संबोधनस्तुत्या स्तौति ॥ ८० ॥

हे-प्रणववाच्य सत्यज्ञानानन्दघनरूप तुभ्य

हे-सत्यदेव सत्यनारायणरूप तुभ्य ॥ १४०३ ॥

शमदमात्मन् तुभ्य प्रतिश्वासं प्रणवान्तर्यामिन् तुभ्य

सत्सङ्गस्य समागमात्मन् तुभ्य ।

सत्पुरुषाणामपि सज्जनरूप तुभ्य

हे-सत्यप्रकाशात्मन्० ॥

एक-अनेकभूत एकस्मिन्नेव क्षणे (शीघ्रं) तुभ्य

शिवशक्तिरूपेण विभिन्न-लक्षणेन तुभ्य ।

गुणत्रयात्मन् त्रिलोचन तुभ्य

हे-सत्यदेव० ॥ १४०५ ॥

---

* एकरूपत्वं तयोः प्रादुर्भूतम् इति भावः ॥

† तादृगङ्कस्थाङ्किनोरभिन्नतावस्थायाम् इति भावः ॥

निर्ग्वन तोठ् निरञ्जन तोठ्
चैतन्य तोठ् व्यत्तकि चेनन तोठ् ।
अकि पोश व्यन चय मञ्ज़् मन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥
केशव केशव केशव तोठ्
हे शिव हे शिव हे शिव तोठ् ।
गरुडासन वृशबासन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥
व्यथ् च्योनु व्रथ् दर श्रीधर तोठ्
श्याम-सुन्दर बस्नादर तोठ् ।
सद्दर्शन संकर्षण तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥
काशीनाथ मञ्ज़् तपोवन तोठ्
द्वारका-नाथ बिन्द्राबन तोठ् ।
अयोध्यानाथ रामरादन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥
अमरनाथ श्वव-दर्शन तोठ्
शिव-नाथ अमृत-वर्शन तोठ् ।
विश्वनाथ कपाल-मोचन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥ १४१० ॥
अनुग्रह-सूतिन् हन-वन तोठ्
पालवनि नैपालकि वन तोठ् ।

हे-गुणातीत तुभ्य निरञ्जन तुभ्य

चैतन्यात्मन् तुभ्य चित्तस्य चेतनात्मन् तुभ्य ।

एकेन पुष्पेण व्यनपुष्पपत्रेण (विल्वस्या च) त्वमेव मध्ये मनसः तुभ्य

हे-सत्यदेव० ॥

हे-केशव हे-केशव हे-केशव तुभ्य

हे कल्याणस्वरूप हे शिव हे शिव तुभ्य ।

हे-गरुडासन (विष्णो) हे-वृषभासन (शिव) तुभ्य

हे-सत्यदेव० ॥

नित्यं तव व्रतं धारयेयं हे-श्रीधर तुभ्य

हे-श्यामसुन्दर हे-भस्मधर तुभ्य ।

हे-सत्यदर्शन हे-संकर्षण तुभ्य

हे-सत्यदेव० ॥

हे-काशीनाथ मध्ये तपोवनस्य तुभ्य

हे-द्वारकाधीश वृन्दावने तुभ्य ।

हे-अयोध्यानाथ रामाराधनक्षेत्रे तुभ्य

हे-सत्यदेव० ॥

हे-अमरनाथ शुभयुक्तदर्शन तुभ्य

हे-शिवनाथ अमृतवृष्टिद तुभ्य ।

हे-विश्वनाथ कपालमोचनक्षेत्रे तुभ्य

हे-सत्यदेव० ॥ १४१० ॥

अनुग्रहविधानेन अकस्मात् तुभ्य

हे-पालनाकर्तः नेपालदेशस्य वने तुभ्य ।

वस्त्र-रश्ति वस्त्र्-वन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥
गरि-गरि चन-चन छन-छन तोठ्
आकाश पाताल हेरि ब्वन तोठ् ।
पूरि पश्चिमि व्वत्तर दछिन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥
श्याम-रूप तोठ् प्रबात-रूप तोठ्
स्व-प्रकाश-रूप ज्योती-रूप तोठ् ।
कृष्णस् शिवराचू-हन्दि छन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥ ८० ॥

---

81. PRAISE OF THE ANTARYĀMIN NĀRĀYAṆA AS ONE WITH ŚIVA.

नारायणो नारायणो
परमेश्वर पूरक-पूरनो ॥ १४१४ ॥
अन्तःकरनन्-हन्दि आबासो
चैतन्य-ब्रह्मो चिदाकाशो ।
साची-प्रशो छ्यय्-चेननो
नारायणो नारायणो ॥ १४१५ ॥
ज़गथ्-नाथो ज़नार्दनो
हे निर्मल निष्कल निर्ग्वनो ।
निराकारो निरञ्जनो
नारायणो नारायणो ॥

हे-वस्त्ररहित (दिगम्बर) वसुतूरवनाख्यक्षेत्रे तुष्य ।

हे-सत्यदेव० ॥

प्रतिनाडीकालं प्रतिक्षणं प्रत्यहं तुष्य

आकाशे पाताले ऊर्ध्वं अधः तुष्य ।

पुरस्तात् पश्चात् उत्तरतः दक्षिणतः तुष्य

हे-सत्यदेव० ॥

सायंकालात्मन् (श्यामरूपेति च) तुष्य प्रभातरूप (शुक्लशिव-रूपेति च) तुष्य

हे-स्वप्रकाशरूप ज्योतिःस्वरूप तुष्य ।

कृष्णाख्यस्य (मम) शिवरात्र्याः दिवसे तुष्य

हे-सत्यदेव० ॥ ८० ॥

शिवाद्वैतरूपेण साक्षाद्भूतसर्वान्तर्यामिनं नारायणं संबोधनस्तुत्या स्तौति ॥ ८१ ॥

(दूरात्संबोधनार्थानि सर्वाणि पदानि) नारायण-भोः नारायण-भोः

परमेश्वर अणिमादिसिद्धीनां-पूरण-भोः ॥ १४१४ ॥

अन्तःकरणानां (मनोबुद्धिचित्ताहङ्काराणां) आभासप्रकाशक-भोः

चैतन्यब्रह्मस्वरूप-भोः चिदाकाशात्मन्-भोः ।

साक्षिभूतपुरुषात्मन्-भोः चितेश्च-चैतनात्मन्-भोः

नारायण-भोः नारायण-भोः ॥ १४१५ ॥

जगतां-नाथ-भोः प्रार्थितप्रद-भोः

हे निर्मल निष्कल निर्गुण-भोः ।

निराकार-भोः निरञ्जन-भोः

नारायण-भोः० ॥

वीदान्तन् ग्यवि-मति गोविन्दो
पान् त्यथ् वन्दयो माधव मुकुन्दो ।
मुह-मद् गालवंनि मधुसूदनो
नारायणो नारायणो ॥
ज्ञानंकि विज्ञान-ध्यानंकि ध्यानो
योगंकि योगो प्रानंकि प्रानो ।
मायाय-हंन्दु अन्य् च्यानि ज़ाननो
नारायणो नारायणो ॥
बंखंचु-हंज़ु सीता व्वज़ु-हन्दि वनो
क़ाडान् सूंत्य् ह्यथ् सन्तू-ग्वनो ।
राम-आत्म ज़ान् मन लच्छ्मणो
नारायणो नारायणो ॥
अंत:-अयोध्याय-मज़् राथ् ह्यनो
बावुकु भरंथु कुय् पूज़नो ।
सूंत्य् ह्यथ् श्रद्धाय गंत्रगनो
नारायणो नारायणो ॥ १४२० ॥
स्वद्-वासनाय-हंन्दु विभीषणो
करवुनु पान् त्यथ् पय् अर्पनो ।
राघव रघुनाथ रघुनन्दनो
नारायणो नारायणो ॥
ध्यानुकु हनूमान् तन-मनो
नाव् च्योनु ह्रंदयस् कुय् लेखनो ।

वेदान्तशासनैः संगीतकीर्ते वागधीश्वर-भोः

स्वात्मानं त्वय्येव उपहारीकुर्यां-ते लक्ष्मीनाथ मोक्षप्रद-भोः ।

मोहस्य-मदं नाशनशील मधुसूदन-भोः

नारायण-भोः० ॥

ज्ञानस्य विज्ञानस्य ध्यानस्य ध्येयरूप-भोः

योगस्य योग(प्राप्य)रूप-भोः प्राणस्य प्राणरूप-भोः ।

अविद्यायाः नाशः तव ज्ञानेन-भोः

नारायण-भोः० ॥

भक्तिरूपा सीता बुद्ध्यात्मनि वने-भोः

अन्विष्यन्ती सह कृत्वा सत्त्वात्मगुणं-भोः ।

रामात्मानमात्मस्वरूपं जानीहि हे-मनोरूप लक्ष्मण-भोः

नारायण-भोः० ॥

(यं) अन्तःकरणरूपायोध्यायां रात्रौ दिवसे(च)-भोः

भावनात्मा भरतः अस्ति पूजयन्-भोः ।

सह धृत्वा श्रद्धात्मकं शत्रुघ्नं-भोः

नारायण-भोः० ॥ १४२० ॥

शुद्धवासनात्मकः विभीषणः-भोः

कुर्वन् स्वात्मानं (नः) त्वामेव प्रति समर्पणं-भोः ।

हे-रघुकुलोद्भव रघुनाथ रघुनन्दन-भोः

नारायण-भोः० ॥

ध्यानरूपः हनूमान् तन्वा-मनसा(च)-भोः

नाम त्वदीयं हृदये अस्ति लिखन्-भोः ।

तमि-सूंत्य् मुह-लंका ज़ालनो
नारायणो नारायणो ॥
गोपीनाथो जसोदानंदो
गोर्धन् सूंत्य् बूगुथ् आनंदो ।
वंनु दिथ् नंनु गोख् बिन्द्रावनो
नारायणो नारायणो ॥
परं-ब्रह्मो परमानन्दो
बक्षन् हाविथ् चरनारबिन्दो ।
ज़्यंनु त मरंनु छ्यंनु च्यानि ज़्यनो
नारायणो नारायणो ॥
देहान्दकारकि मोह-दारनो
राक्षस-प्रक्षंचू-हंन्दि मारनो ।
स्वयं-मोक्ष् छिय् कंस-रावणो
नारायणो नारायणो ॥ १४२५ ॥
निरर्गल्-पांठि निरन्तर् मनो
आनन्द-अम्रंथ् च्याव् ज़्यथ्-गनो ।
अज़पा-ज़प-यज्ञ ज़फ् ज़पनो
नारायणो नारायणो ॥
निमेश उन्मेश प्रथ् क्षन-क्षनो
सम्बख् रोज़तम् सनातनो ।
निवृंच-हज़्य वृंच प्रवृंच् व्यन्नो
नारायणो नारायणो ॥

तेनैव (सामर्थ्येन) मोहात्मलङ्कापुरीं दाहयन्-भोः

नारायण-भोः० ॥

हे-गोपीनाथ यशोदानन्दन-भोः

गोपालैः सह भुक्तस्त्वया आनन्दः-भोः ।

मार्गणं-कृत्वा प्रत्यक्षः भूतस्त्वं वृन्दावने-भोः

नारायण-भोः० ॥

हे-परंब्रह्म-भोः परमानन्दस्वरूप-भोः

भक्तानां प्रदर्शिते-त्वया स्वचरणारविन्दे-भोः ।

जन्म पुनः मरणं छिन्नीभूतं (अपगतं) तव जन्मना (अवतारेण)-भोः

नारायण-भोः० ॥

देहान्धकारात्मानं मोहं-धारणशीलौ-भोः

राक्षसीभूत-प्रकृत्या (तयोः) मारणशील-भोः ।

(ततः) स्वयं-मुक्तीभूतौ स्तस्तौ कंसरावणाख्यौ-भोः

नारायण-भोः० ॥ १४२५ ॥

निरर्गलप्रकारेण निरन्तरेण मनसा-भोः

आनन्दामृतं पाययस्व चैतन्यघन-भोः ।

अजपाजपयज्ञे (योगाभ्यासे) हंसात्मजपस्य जपनशील-भोः

नारायण-भोः० ॥

निमेषे उन्मेषे प्रत्येकस्मिन् क्षणे क्षणे-भोः

संमुखः तिष्ठ-नाम-मे हे-सनातनस्वरूप-भोः ।

निवृत्त्यात्मिकायाः वृत्तेः प्रवृत्तेः भिन्न-भोः

नारायण-भोः० ॥

च्यन् कालन्-ह्ंन्दि ह्यस-फेरनो
तमि फेरन छुन कुन् नेरनो ।
शिवरूप द्रस्तु च्योनु अर्द-प्रदच्छनो
नारायणो नारायणो ॥
मायाय मिलु-करनंकि तेलनो
तेलन् तेलन् च्यानि मेलनो ।
दासन्-ह्ंन्दि रास् खेलनो
नारायणो नारायणो ॥
देवन् द्दप्ति च्यनिय् ख्यनो
पंचन् यिय् सग् मूलस् दिनो ।
प्यतरन् आप्या च्यानि तर्पनो
नारायणो नारायणो ॥ १४३० ॥
स्थावर-ज़ंगम् छुख् हन्-हनो
देह-दृष्टिय कर् व्यसर्ज़नो ।
कृष्णास् रूफ् हाव् विष्णवर्पनो
नारायणो नारायणो ॥ ८१ ॥

---

82. HIMĀLAYA PRAISES KṚṢṆA.

कर् म्य पद्मपंचन् नेचन् मञ्ज़ वास्
रास् खेलवंनि अथ-रठ् चठ म अथ-वास ॥ १४३२ ॥
सूंर्यरूप माया क्यह् च्यांज़्य् छाया
जिस माया-का भेद किसी-ने न पाया* ।

* Hindī.

त्रयाणां कालानां (भूतादीनां जाग्रदादीनां वा) चेतनासंचारण-भोः
तेन संचारेण अस्ति-न कुत्रापि निर्गमनम्-भोः ।
शिवरूपस्य संपूर्णं तव अर्धमेव-प्रदक्षिणविधानं-भोः*
नारायण-भोः० ॥
मायायाः संगविधानस्यापि विकासकारिन्-भोः
विकास्य विकास्य तव संयोगसंभव-भोः† ।
दासानां रासक्रीडायाः क्रीडन्-भोः
नारायण-भोः० ॥
देवानां तृप्तिरस्ति तवैव अदनेन-भोः
पत्त्राणां यथा सेकः मूलविषये दानेन-भोः ।
पितॄणां स्वधातृप्तिः तव तर्पणेन-भोः
नारायण-भोः० ॥ १४३० ॥
स्थावरात्मजङ्गमात्मनोः असि प्रत्यंश-भोः
देहात्मबुद्धिः कुरु विसर्जनं (अज्ञानं नाशयेति भावः)-भोः ।
कृष्णस्य (मे) रूपं प्रदर्शय विष्णवर्पणं (धर्मदयानिमित्तं)-भोः
नारायण-भोः० ॥ ८१ ॥

पूज्यं जन्यभूतदेवानां प्रधानयजमानभूतं कृष्णं हिमालयः स्तौति ॥ ८२ ॥

कुरु मम पद्मपत्त्ररूपाणां नेत्राणां मध्ये निवासम्
रासलीलां क्रीडनशील हस्तं गृहाण भिन्धि मा हस्तसंयोगम् ॥ १४३२ ॥
हे-सूर्यरूप माया अस्ति तवैव छायारूपा
यस्याः मायायाः भेदः केनापि न प्राप्तः ।

---

* ते शिवरूपस्य साक्षात्मकमप्युपासनं संपूर्णसिद्धिप्रदं भवतीति भावः ॥
† तन्मध्ये विकसति चेत्त्वत्संयोगेनैव ॥

पान कुख् मायाय मज़् निर्माया
वह माया देवलोक देखने आया* ।
ब्रह्मा विष्णु रुद्र इन्द्र शुकदेव व्यास्
रास् खेलवंनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥
राधा-कृष्ण रामा श्यामा
अरे नंदलाला अरे निष्कामा* ।
व्यख्-ना कँह् च्यख्-ना अख् दामा
गंज़्रावख्-ना म्यति सुदामा ।
दिथ् त्रिकास् दख् म्य कास् व्वदास् कुस् व्वह् दास्
रास् खेलवंनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥
यशोदा बंनि बंनि कल च्यय् वंद-ना
कर्म-कुथ ध्यान-दानि दर्म-दद् मंद-ना ।
हाल् च्यय् गुंद-ना च्यय् सूंत्य गिंद-ना
चाविथ् बंदना देवकी-नंदना ।
आसर् च्यानि आस् ब्रज-वासिय बास्
रास् खेलवंनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥ १४३५ ॥
त्रिजगत्पाला बाल-गोपाला
देवकी-नंदना दीन-दयाला ।
हटि कुथ् कौस्तुब-मन् वन-माला
अरे नंदलाला बँसरी-वाला* ।
सास-व्वज़ चिय छ्यय् पत मंलि-मंलि सास्
रास् खेलवंनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥

---

* Hindī.

स्वयं असि मायायाः मध्ये (वर्तमानोऽपि) निर्मायः

तां मायां देवलोकः दर्शनार्थं आगतः ।

ब्रह्मा विष्णुः रुद्रः इन्द्रः शुकदेवः व्यासः

रासलीलां क्रीडनशील० ॥

हे-राधाऽभिन्नकृष्ण हे-राम हे-श्याम

भोः नन्दनन्दन भोः निष्काम ।

भोक्ष्यसि-न-किं किञ्चित् पास्यसि-न-किं एकं पानमात्रम्

संकलयस्व-न-किं मामपि सुदामरूपम् ।

दत्त्वा विकासं दुःखं मे अपनय व्यग्रः अस्मि अहं दासः

रासलीलां क्रीडनशील० ॥

यशोदारूपा भूत्वा भूत्वा स्वशिरः त्वय्येव उपहारीकुर्यां-न-किम्

सत्कर्मरूपमन्यन्यां ध्यानात्ममन्थदण्डेन धर्मात्मदुग्धं मथ्नीयां-न-किम् ।

स्वावस्थां त्वय्येव निवेदयेयं-न-किं त्वयैव सह क्रीडेयं-न-किम्

अपहाय बन्धनानि हे-देवकीनन्दन ।

आशया तव आगतो-ऽहं हे-व्रजवासिन् प्रकटीभव

रासलीलां क्रीडनशील० ॥ १४३५ ॥

हे-त्रिजगत्पालक बाल-गोपाल

हे-देवकीनन्दन दीनदयालो ।

कण्ठे अस्ति-ते कौस्तुभमणिः वनमाला (च)

भोः नन्दनन्दन वंशवादनशील ।

सहस्रशः स्त्रियः सन्ति-ते पश्चाद्धावन्त्यः परिमलयित्वा भस्मरेणुम्

रासलीलां क्रीडनशील० ॥

अच्युत च़्यत्तसंय् म्यानिस् मञ्ज़् गन्
सथ् कर् सत्यभामा मन् रुक्मण् ।
राधा प्रान् म्यानि पानस्-कुन् अन्
ह्रंचू गोपियन् तन् हाव् सन्मख् नन् ।
चन-चन छ़्यन म आस् अख् श्वास् व्यश्वास्
रास् खेलवंनि अथ रठ् च़ठ् म अथ-वास् ॥
खखियन् खख् दिथ् दुखियन् दख् कास्
तन्-खख् मन-खख् दिथ् सन्मख् आस् ।
श्युराह् कलाय संस्तु च्योनु आवास्
श्युराह् सिंगार पूरिथ् व्यलास् ।
श्युराह् कुख् च़ह् ह्यथ् त्रिय श्युराह् सास्
रास् खेलवंनि अथ रठ् च़ठ् म अथ-वास् ॥
गोपीनाथ च़्यय् पत पत लार-ना
मुरली-शब्द न्यूथ् मन् कन् दार-ना ।
गछ़्खय् छ़्यन अकि चन पान् मार-ना
श्यामरु् ताम् च़्यय् श्याम-रूप प्रार-ना ।
काम-दीन ह्यथ् यिख्-न त वन वन्-वास्
रास् खेलवंनि अथ रठ् च़ठ म अथ-वास् ॥
पोशनूल-संन्दि पाठि लोल ओलु येर-ना
वन वन कृष्ण-गीथ् वनवनि फेर-ना ।
पीताम्बरकिथ् वंसत्र् पैर-ना
वृन्दावनकि वन-किन्दि नेर-ना ।

अच्युत-भोः चित्तस्य-एव मम मध्ये घनीभव

सत्तां कुरु सत्यभामात्मिकां मनश्च रुक्मिणीम् ।

राधात्मकाः प्राणाः मदीयाः स्व-सांनिध्यं (तान्) आनय

वृत्तयात्मिकानां गोपीनां वपुः प्रदर्शय संमुखः प्रकटीभव ।

प्रतिक्षणं भिन्नः मा भव एकस्मिन् श्वासे उच्छ्वासे (च)

रासलीलां क्रीडनशील० ॥

सुखितेभ्यः सुखं दत्त्वा (आधिक्येन) दुःखितानां दुःखं अपनय

तनु(शरीर)-सुखं मनःसुखं दत्त्वा संमुखः भव ।

षोडशभिः कलाभिः युक्तः तव आभासः

षोडश शृङ्गारान् (विलासान्) धृत्वा वेशः ।

बालक-मात्रं असि त्वं धृत्वा स्त्रीणां षोडश सहस्रम्

रासलीलां क्रीडनशील० ॥

हे-गोपीनाथ तवैव पश्चात् पश्चात् अनुसरेयं-न-किम्

(येन) वंशशब्दमात्रेण नीतं-त्वया मनः कर्णौ ध्रियां-न-किम् ।

भवेः-यदि विभिन्नः एकस्मिन् क्षणे स्वात्मानं हन्यां-न-किम्

सायंकालं यावत् त्वामेव हे-श्यामसुन्दर प्रतीक्षेय-न-किम् ।

कामदुघा-धेनूः गृहीत्वा (सह) आगमिष्यसि-चेन्न तर्हि भविष्यामि वानप्रस्थः

रासलीलां क्रीडनशील० ॥

कोरकपक्षिणः प्रकारेण रागात्मकं कुलायं संतनुयां-न-किम्

वने वने कृष्णगीतिं संगातुं संचरेयं-न-किम् ।

पीतरागरञ्जितानि वस्त्राणि वसित्वालंकुर्यां (-स्ववपुः)-न-किम्

वृन्दावनस्य वनमध्यात् निर्गच्छेयं-न-किम् ।

हिमाल् कुस् ब्वह् दास् ह्यथ् सुमीर् कैलास्
रास् खेलवंनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥ १४४० ॥
अकि नर्य रुक्मण् त बिय नर्य राधा
अथ-वास् करिथ् छय् कर् म्य प्रसादा ।
बैँसरी-वायवंनि लायोय् नादा
हांविथ पादा गाल् व्यपादा ।
कृष्णस् प्रत्यख् बास् आस्-पास आस्
रास् खेलवंनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥ ८२ ॥

---

83. THE WOMEN-FOLK DANCE THE RĀSA DANCE AS GŌPĪS, AND PRAISE KṚṢṆA.

संमिवि करव् अथव्-वास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥ १४४२ ॥
ग-छंय् सांपंज्ञ् कुज्ञंय् राथ्
गोपीनाथ् नचनि लंगु ।
वहर् द्रह् गव् त पहर् मास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
द्रय् बाल-पानस् दिमव् क्रुहाह्
दयुय् द्रहाह् कुह् गनीमथ् ।
सासस् ख्वगस् करव सास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
ग्रुर्यन् वाचन् लवि-कनि सांविथ्
वछि-तल चांविथ् नेरव-ना ।

हिमालयः अस्मि अहं दासः सहकृत्वा सुमेरुं कैलासं (च)

रासलीलां क्रीडनशील० ॥ १४४० ॥

एकेन बाहुना रुक्मिणीं तु अपरेण बाहुना राधाम्

पाणिग्रहणं कृत्वा स्तस्ते, कुरु मे प्रसादमात्रम् ।

वंशवादनशील दास्यामस्ते आह्वानम्

प्रदर्श्य पादमात्रं नाशय दुःखम् ।

कृष्णाख्यस्य (मम) प्रत्यक्षं भासस्व अभितः-समीपे भव

रासलीलां क्रीडनशील० ॥ ८२ ॥

जन्यस्त्रियः समेत्य गोप्यनुरूपेण रासक्रीडामिव कुर्वन्त्यः कृष्णमुपलक्ष्य गायन्ति ॥ ८३ ॥

संगच्छध्वं करिष्यामः (च) पाणिग्रहणं-परस्परम्

आगच्छत रासलीलां क्रीडयितुम् ॥ १४४२ ॥

षण्मासाः संपन्ना एकैव रात्रिः

(यदा) गोपीनाथः नर्तितुं प्रवृत्तः ।

वर्षकालः दिनमात्रः संपन्नः पुनः प्रहरमात्रः मासः

आगच्छत० ॥

अस्याः स्वबाल्यावस्थायाः दास्यामः उपभोगमात्रम्

ईदृशः दिवसः अस्ति अन्यदा-दुर्लभः ।

सहस्रस्य युगकालस्य* करिष्यामः भस्म

आगच्छत० ॥

अपत्यानि कुटुम्बजनान् प्रान्तेषु शाययित्वा

वक्षस्थलात् परित्यज्य निर्गमिष्यामो-न-किं (अर्थतो निर्गमिष्यामः) ।

---

* उपलक्षणाज्जन्मार्जितपुण्यपापादिकर्मणाम् ।

स्वत्य् स्वत्य् ह्यथ् ब्यज़ प्वफ् माज्य मास्
    पकिव् रास् गिन्दने ॥ १४४५ ॥
वनिव् कस् कुव कृष्णुनु लोल
    ज़ुवुकु ज़ुवय् त कमि क्याह् चोलु ।
निववुनु मन् दिववुनु विकास्
    पकिव् रास् गिन्दने ॥
त्वह्य कति सोनु हितु बन्योव हाल्
    अद कति ज़ान्नूव् त्वहि नंदलाल् ।
नीरिव्-ना पूरिय् व्वल्लास्
    पकिव् रास् गिन्दने ॥
असि कमि वापथ् करव् त्याग्
    अस्य गछि आसुन् कृष्ण-राग् ।
सुय् गव् तफ् ज़फ् योग् अब्यास्
    पकिव् रास् गिन्दने ॥
कथ साज़ महामन्थ्र् ज़ान्
    वुछुनु सोनु मान् व्वत्तम् ध्यान् ।
ख्यनु च्यनु सोनु गव् बडु व्वपवास्
    पकिव् रास् गिन्दने ॥
बर् दार्य बछ चाविथ् नेरव्
    वथ् लबू त मस्तान-वथ् फेरव् ।
दय-लोल-रसु क्याह् लयि अतलास्
    पकिव् रास् गिन्दने ॥ १४५० ॥

सह सह धृत्वा भगिनी पितृस्वसारं मातरं मातृस्वसारम्

आगच्छत० ॥ १४४५ ॥

कथयत कस्य अस्ति-वः कृष्णस्य प्रेम

जीवस्य (प्राणात्मकस्य) (यदि) जीवात्मा (अस्ति) च कोन किं सोढम्।

(योऽस्ति) अपहरन् मनांसि ददन् विकासम्

आगच्छत० ॥

युष्माभिः क्व-नाम अस्माभिः समानं संभूतं-युष्माभिः अवस्थानं

तर्हि कुत्र स्थास्यथ-तं यूयं नन्दनन्दनम्।

निर्गमिष्यथ-न-किं आभूष्य विलासवेश्म

आगच्छत० ॥

वयं कस्य कृते करिष्यामः त्यागम्

अस्माकं इष्टः भवितव्यः श्रीकृष्णरागः।

स-एव अस्ति तपः जपः योगः अभ्यासः

आगच्छत० ॥

कथाः आस्माकीनाः महामन्त्राणि जानीहि

दर्शनं अस्माकं मन्यस्व उत्तम-ध्यानम्।

भोजनं पानं अस्माकं अस्ति महत् उपवासव्रततुल्यं

आगच्छत० ॥

महाद्वाराणि पक्षद्वाराणि चुल्लिपार्श्वभागान् (च) त्यक्त्वा निर्गमिष्यामः

मार्गः लब्धः उन्मत्तवत् च संचरिष्यामः।

ईश्वर (कृष्ण) प्रीत्या-रहितं किं मूल्ययुतं-भवेत् कौशेयवस्त्रम्

आगच्छत० ॥ १४५० ॥

कथ गय न्यंगलिथ् अथ छ्ज़िथ्
कन् छिन तस् विन् कँह् बूज़िथ् ।
संकल्पन्-द्वन्द्व कर् संन्यास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
दृथि हरश कर् चय् शूकन्
कति बनि मज्ञ् लूकालूकन् ।
द्रकवज्ञ अकरक् वैकुण्ठ-वास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
ह्यस् ह्यथ् गव् मुरली वायन्
दिव्चून् त गन्दर्व-कन्यायन् ।
यिम गरि रोज़ तिम गय व्वदास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
उर्वशी वश् कर् नच़नन्
गश् गोस् पुश् प्योस् वच़नन् ।
वुछि वुछि विगिञ्ज गय वन्वास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
रागन् स्वरन् साँगन् स्वर् ज़ीनि
नाग् आय् बेहोश् बोज़नि बीन् ।
गम् वम् कुह् कासन् बम्-ज़ीर तास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥ १४५५ ॥
तपीश्वर् आय् सूत्य ह्यथ् बाल्
मज्ञ् अकहारस् मारान् ताल्

कथाः गताः निगरणभावं हस्ताः निरोधम्

कर्णौ स्तो-न तं विना किञ्चित् श्रवणशक्तौ ।

सर्वसंकल्पानां कृतो-ऽस्माभिः संन्यासः

आगच्छत० ॥

ईदृशेन हर्षेण कृतः (अस्माकं) नाशः शोकानाम्

कुत्र संभवेत् मध्ये लोकालोकपर्वतानाम्* ।

इच्छन्त्यः (सन्ति) दिव्यस्त्रियः वैकुण्ठवासं (ईदृशम्)†

आगच्छत० ॥

चैतन्यानि गृहीत्वा गतो (ऽयं) वंशीं वादयन्

देवीनां च गन्धर्वाणां-कन्यानां (च) ।

याः गृहे स्थिताः ताः संपन्नाः व्याकुलाः

आगच्छत० ॥

उर्वशी (अप्सराः) वशे कृता नर्तनेन (तस्यास्तत्संबन्धिना वा)

मूर्छा आगता-तस्याः अपूर्णत्वं समापतितं-तस्याः गीतिवचनानाम् ।

(तत्) दृष्ट्वा दृष्ट्वा वनदेव्यः संपन्नाः वानप्रस्थाः

आगच्छत० ॥

रागेण स्वरेण वेणुसामग्र्या सप्तस्वराः जिताः

नागाः आगताः नष्टचेष्टाः श्रोतुं वंशीम् ।

मनस्तापान् वाद्यविशेषः अस्ति अपाकुर्वन् वाद्यविशेषः वाद्यविशेषः

आगच्छत० ॥ १४५५ ॥

तपस्विनः आगताः सह धृत्वा आश्रितगिरिप्रस्थान्

मध्ये नाट्यागारस्य आघ्नन्तः तालान् ।

---

* सर्वस्मिञ्जगति ईदृग्घर्षसंभवो नास्तीति भावः ॥

† नासामनिदुर्लभमिति भावः ॥

हिमाल् सुमीर् ह्यथ् कैलास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
सनकाद्यख् सत-ऋषि लूकपाल्
बिय यिम् छिह् व्वलङ्गिथ् मायाझाल् ।
गुलि गण्डि गण्डि छिस् प्रिछान् इतिहास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
काया दारिथ् कुह् मायातीथ्
यूगुक् कुह् स्वामी त वूगुक् कुह् होथ् ।
वूगिथ् कुह् निर्मल् त निराबास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
तन्-स्वख् मन्-स्वख् ह्यथ् मञ्ज़-वाग
स्वखियन् सूंत्य् कुय् ग्यवान् रास् ।
रासिय सूंत्य् ह्यथ् दासिय दास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
अपारि नादाह् यपारि वादाह्
ह्वपारि राधा-कृष्ण् कुय् ।
प्रथ्-कैंसि सूतिन् करिथ् अथ-वास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥ १४६० ॥
यशोदा-माता गुरुस् छुह् मंदन्
नंद-गोप-नंदुन् गिंदन् कुस् ।
इदस् त यज्ञ कुस् करान् ग्रास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥

हिमालयः सुमेरुं सह गृहीत्वा कैलासं (च)

आगच्छत० ॥

सनकादयः सप्त-ऋषयः लोकपालाश्च

पुनः ये (च) सन्ति कृतोल्लङ्घनाः मायाजालस्य ।

हस्तौ बद्ध्वा बद्ध्वा (बद्धाञ्जलयः) सन्ति-अस्य (श्रीकृष्णस्य) पृच्छन्तः इतिहासान् (पुरावृत्तानि)

आगच्छत० ॥

कायं (शरीरं) धृत्वा (अपि) अस्ति मायातीतः

योगस्य अस्ति (अयं) ईश्वरः पुनः भोगस्य अस्ति कारणमात्रम् ।

भक्तापि (भोगान्) अस्ति निर्लेपः निराभासः च

आगच्छत० ॥

तन्वाः-सुखं मनसः-सुखं (च) गृहीत्वा (धृत्वा) मध्यभागे

सुखितैः सह अस्ति गायन् रासलीलाम् ।

रासाभिज्ञानवतः सह धृत्वा दासीः दासान् (च)

आगच्छत० ॥

पारभागात् नादः अवारभागात् आह्वानवाक्

परित-एव राधायुक्तकृष्णः अस्ति ।

प्रत्येकया-गोप्या सह कृत्वा पाणिग्रहणम्

आगच्छत० ॥ १४६० ॥

यशोदा-माता तक्रं अस्ति मथ्नती

नन्दगोपनन्दनः क्रीडन् अस्ति-तस्याः ।

दुग्धस्य नवनीतस्य च अस्ति-तस्याः कुर्वन् ग्रासम्

आगच्छत० ॥

अथ कुस् क़ुय-मज़ न्यवर् कडन्
    च़खि मंज़ि प्रयम् वडन् कुस् ।
ख्यग्-यिववुनु छ्यस् करान् चास्
    पकिव् रास् गिन्दने ॥
कज़न् थंज़् गय पलन् पोज़ु
    नच़न् कुह् मज़् नारद् ग्वसोज़ु ।
ग्रीन ज़न् मुह् गंलु त च़ंलु तल्वास्
    पकिव् रास् गिन्दने ॥
मग्रिथ् गव् गुपनन् गास-ख्यंनु
    वछ़न् त ग्रुर्यन् मंठु दाम्-दिनु ।
सीमावस् हिहु सपंनु अल्मास्
    पकिव् रास् गिन्दने ॥
रातस् दह् गव् त वहरस् राथ्
    श्यामस् वुछनि आव् प्रबाथ् ।
पानय् सांपंनु कालस् ग्रास्
    पकिव् रास् गिन्दने ॥ १४६५ ॥
युस् अस्य मज़् कोचन् प्रारन्
    तस् पत लारन् छिय् कारन् ।
ब्रह्मा रुद्र् इन्द्र् व्यास्
    पकिव् रास् गिन्दने ॥
अस्य मंज़िम्यन्-हंन्दु कुस् बंडु पास्
    करनावव् अंसि ग्रुराह् सास् ।

हस्तं अस्ति-तस्याः मन्थनीमध्यात् बहिः निष्कासयन्

क्रुधः मध्ये-एव प्रेम वर्धमानं अस्ति-तस्याः ।

प्रणयकोपपूर्वकं अस्ति-सा-तस्य कुर्वती भर्त्सनम्

आगच्छत० ॥

शिलानां नवनीतता (अतिकोमलता) संपन्ना महाशिलानां जलत्वम्

(यदा) नृत्यन् अस्ति मध्ये नारदर्षिः यतीन्द्रः ।

हिमराशिः इव मोहः नष्टः अपगतं च चित्तभयम्

आगच्छत० ॥

विस्मृतिं गतं गवादिपशूनां तृण-खादनम्

वत्सानां स्तनन्धयानां च विस्मृतं स्तन्यपानम् ।

पारतस्य सदृत्तः संपन्नः वज्रमणिः

आगच्छत० ॥

रात्रिकालस्य दिवसः संपन्नः (अतिप्रकाशमत्त्वात्) वर्षकालस्य च रात्रि-मात्रकालः

सायंकालं (श्यामसुन्दरं च) द्रष्टुं समागतः प्रभातकालः (श्रीमहा-देवस्य) ।

स्वयमेव संपन्नः कालस्य (महाकालस्य) ग्रासः

आगच्छत० ॥ १४६५ ॥

यः अस्माकं मध्ये अल्पपदवीनां प्रतीक्षमाणः (भवति)

तं पश्चात् अनुधावन्तः सन्ति ब्रह्मादिकारणदेवाः ।

ब्रह्मा रुद्रः इन्द्रः व्यासः (आदयः)

आगच्छत० ॥

अस्माकं मध्यवर्तिनीनां अस्ति-अस्य महत् गौरवम्

कारयिष्यामः वयं षोडशसहस्रसंख्याकाः ।

क्रष्णस् त श्रीक्रष्णस् अथ-वास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥ ८३ ॥

---

84. A METAPHORICAL PRAYER TO KṚṢṆA UNDER THE FORM OF A SONG SUNG AT THE RĀSA DANCE.*

श्याम-स्वन्दर व्यद्त ॰ स्वन्दर् ज्याय
वयरय् मन मथु- ॰ राय णो-णो ॥ १४६८ ॥
प्रान-पवन-सूतिन् ॰ सुचरन आय
नव् दार् देह-दार- ॰ काय णो-णो ।
वूंचू गोपिय च्यय् ॰ वुछने द्राय
वयरय् मन मथु- ॰ राय णो-णो ॥
बाल रठ् नालमति ॰ सूत्य् पालनाय
साज़ वंखंचू-हच्य कु- ॰ ञाय णो-णो ।
निष्काम स्यद् कर् ॰ मन-कामनाय
वयरय् मन मथु- ॰ राय णो-णो ॥ १४७० ॥
टोच्योख् गज़ेन्द्रस् ॰ कथ् विद्याय
आयरिस् कथ् अ- ॰ द्दाय णो-णो ।
कमि ओचि़ खग् सांपं- ॰ नुख् ग्रवराय
वयरय् मन मथु- ॰ राय णो-णो ॥
केवल् वंखंचू-हंन्दु ॰ कर् म्य व्पाय
सूत्य् पननि प्रयम त ॰ माय णो-णो ।
वासुदेव वास् कर् म्य ॰ मज़ू वासनाय
वयरय् मन मथु- ॰ राय णो-णो ॥

---

* In each line of this song, the passage beginning with the mark ॰ should be read twice.

कृष्णाख्यस्य श्रीकृष्णस्य च हस्तसंयोगम्

आगच्छत० ॥ ८३ ॥

अथ षडाधारेश्वरभूतं श्रीकृष्णं समुपलभ्यैव रासलीलावाग्भिरेव गायति ॥ ८४ ॥

हे-श्यामसुन्दर समुपविश-नाम मनोहरायां भूमौ

आस्तरिष्यामि (आसनपटान्) मनोरूपायां मधुरायां नाम ॥ १४६८ ॥

प्राणवायुना-कारणेन उद्घाटितानि संपन्नानि

नव द्वाराणि (शारीरिकाणि) देहात्मद्वारकायाः नाम ।

वृत्त्यात्मकाः गोप्यः त्वामेव द्रष्टुं निर्गताः

आस्तरिष्यामि० ॥

हे-बाल (शुद्धचैतन्य) गृहाण आलिङ्गनेन सह पालनार्थम्

अस्माकीनां भक्त्यात्मिकां कुब्जां नाम ।

हे-निष्काम सिद्धां कुरु मनसः-कामनाम्

आस्तरिष्यामि० ॥ १४७० ॥

तुष्टो-भूतस्त्वं गजेन्द्रस्य कस्याः विद्यायाः

शबरस्य (गुहस्य) कस्याः श्रद्धायाः नाम ।

केन शोचेन संतुष्टः संपन्नस्त्वं शबर्याः*

आस्तरिष्यामिः० ॥

केवलायाः भक्तेः (त्वदीयायाः) कुरु मम उपायम्

कारणेन स्वकीयेन प्रेम्णा अनुरागेण च नाम ।

हे-वासुदेव निवासं कुरु मम मध्ये वासनायाः

आस्तरिष्यामि० ॥

---

* स्वात्मार्थानुग्रहप्रार्थनपूर्वकमतिदयालुतासूचनार्थमिदम् ॥

राज़-द्वारस् च्यां- ० निस् बिचाय
  ऑदीन् कर्म-हीन् ० आय लो-लो ।
च्यार कर् म्य आर-क्रूच्य ० स्वशीलाय
  वथरय् मन मधु- ० राय लो-लो ॥
सुदाम् ज़ॉनिथ् ० कर् म्य व्यपाय
  वंलुमंतु कुस् ज़्ये- ० प्ठाय लो-लो ।
क्रूचरंय् म्योनु पूर् ० सूंत्य् पूरनाय
  वथरय् मन मधु- ० राय लो-लो ॥
बान-रंस्तु द्रामंतु ० कुस् गदाय
  वूंचुमंतु दैव-संप- ० ताय लो-लो ।
बिचुकस् म्य चाव् राज़- ० हंसुनु साय
  वथरय् मन मधु- ० राय लो-लो ॥ १४७५ ॥
फल-दायक च्यानि ० खल-किनि आय
  अनुग्रह् म्य तोल् हरि ० त्राय लो-लो ।
वंवुमंतु कँह् ति कुम् न ० कर्म-बूमिकाय
  वथरय् मन मधु- ० राय लो-लो ॥
अंज़्राव् संकठ् त ० ग्रह-दशाय
  वुलट समयस्-प्युठ ० ज़ाय लो-लो ।
फिर-थुरु् कर् चह् साज़ ० कर्म-लेखाय
  वथरय् मन मधु- ० राय लो-लो ॥
बाव मुचुकुन्द म्योनु ० पनञ्‌ इच्छाय
  सोवु मञ्ज़् मोह नि- ० द्राय लो-लो ।

राजद्वारे त्वदीये भिक्षाप्रार्थनाय

कातरा निर्भाग्या आगता नाम ।

रक्षोपायं कुरु मम दयाहृतायाः सुशीलायाः

आस्तरिष्यामि० ॥

सुदामम् इव ज्ञात्वा (मां) कुरु मम उपायम्

समावृतः अस्मि अलक्ष्म्या नाम ।

रिक्तत्वं मदीयं पूरय कारुण्यात्मिकया पूरणया

आस्तरिष्यामि० ॥

पात्ररहितः (भाग्यहीनः) निष्क्रान्तः अस्मि भिक्षार्थम्

वञ्चितश्च दैव्या-संपदा नाम ।

भिक्षुकस्य मम निधेहि (शिरसि) राजहंसस्य छायाम्*

आस्तरिष्यामि० ॥ १४७५ ॥

हे-शुभफलदायिन् त्वदीयेन खलप्रदेशेन आगता

अनुग्रहं मयि तोलय अधिकया तुलनारीत्या नाम ।

उग्रं किञ्चित् अपि अस्ति-मया न सत्कर्मात्मक्षेत्रभूमौ

आस्तरिष्यामि० ॥

शोधय (मार्जय) संकटान् दुर्ग्रहदशाः च

विरुद्धे समयविशेषे जाता नाम ।

वैपरीत्यं (दुर्भाग्यस्थाने सद्भाग्यं) कुरु त्वं आस्माकीनायां कर्मलिपौ

आस्तरिष्यामि० ॥

भावात्मा मुचुकुन्दराजः मम स्वकीयेन इष्टेन

शायितः मध्ये मोहात्मिकायां निद्रायां नाम ।

---

* यस्य शिरसि राजहंसः स्वछायां विधत्ते स राजा संपद्यते इति प्रसिद्धम् ॥

वुशनाव् मज़्‌ स्म- ॰ रंचू म्वकाय
    वथरय् मन मथु- ॰ राय लो-लो ॥
पानस् पत दोरनाव् ॰ म्याज़्न राय
    सूर्य-रूप ज़न् पंतु- ॰ क़ाय लो-लो ।
ज़ाल् मद-कालियव- ॰ नस् ति कायाय
    वथरय् मन मथु- ॰ राय लो-लो ॥
मार्कण्डेय ज़न् ॰ च्याज़्न आगाय
    आयस् मंगने ॰ आयस् लो-लो ।
कालस् म्य ग्रास् कर्त ॰ वास् ज्याय ज्याय
    वथरय् मन मथु- ॰ राय लो-लो ॥ १४८०
वथरय् आत्माराम ॰ निवृंचू-हज़्य राय
    सूंत्य् पख् म्य ग्रान्थ् सी- ॰ ताय लो-लो ।
दंड् कर् प्रवृंचू ॰ शूर्पनखाय
    वथरय् मन मथु- ॰ राय लो-लो ॥
गाल् मोह-रावणस् त ॰ क्रूद-सेनाय
    ज़ाल् लूबच्य लं- ॰ काय लो-लो ।
विवीक-मन लछ्म- ॰ णनि बाय
    वथरय् मन मथु- ॰ राय लो-लो ॥
सद्‌म्वन-प्रछुंचू ॰ कोसल्याय
    म्वख् हाव् सूंत्य् द- ॰ याय लो-लो ।
राज्य् कर् आनन्द ॰ अयोध्याय
    वथरय् मन मथु- ॰ राय लो-लो ॥

उद्बोधय (तं) मध्ये स्मृतिरूपायां गुहायाम्

आस्तरिष्यामि० ॥

स्वात्मनः पश्चात् धावय मम अनुभूतिं (इच्छां वा)

हे-सूर्यरूप इव पश्चाद्वर्तमानां छायां नाम ।

दाहय महात्मनः कालयवनस्य अपि कायम्

आस्तरिष्यामि० ॥

मार्कण्डेयमुनिः इव तव आशया

आगताहं प्रार्थयितुं आयुर्बलं नाम ।

कृतान्तस्य मम ग्रासं कुरु-नाम भासस्व (च) स्थाने स्थाने

आस्तरिष्यामि० ॥ १४८० ॥

आस्तरिष्यामि हे-आत्मनि-क्रीडनशील निवृत्तेः इच्छया

सह संगच्छ मम शान्त्यात्मिकया सीतया नाम ।

दण्डं कुरु प्रवृत्तिरूपायाः शुर्पनखाराक्षस्याः

आस्तरिष्यामि० ॥

नाशय मोहात्मरावणं पुनः क्रोधात्मसेनाम्

दाहय लोभात्मिकां लङ्कां नाम ।

विवेकयुक्त-मनोरूपस्य लक्ष्मणस्य हे-भ्रातः

आस्तरिष्यामि० ॥

सत्त्वगुणप्रधानप्रकृत्यात्मिकायाः कौसल्यायाः

सुखं प्रदर्शय कारुणात्मिकया दयया नाम ।

राज्यं कुरु परमानन्दरूपायां अयोध्यायाम्

आस्तरिष्यामि० ॥

ज्ञान ताज् दिय् ॰ ध्यान-दारनाय
सूंत्य् स्वातन्त्र्य- ॰ ताय लो-लो ।
त्यथ् तख़्तस् ब्यह् ॰ ह्यथ् समताय
वथरय् मन मधु- ॰ राय लो-लो ॥
ऊश्रियार् रोज़् मञ्ज़् ॰ योग-निद्राय
ह्यथ् समदृष्टि एक- ॰ ताय लो-लो ।
तुर्या-रूप मञ्ज़् ॰ राज़-सबाय
वथरय् मन मधु- ॰ राय लो-लो ॥ १४८५ ॥
अज़् ताञ् कैत्याह् ॰ गैय् कूंति श्राय
वत-गथ् अथ् या- ॰ चाय लो-लो ।
एक कुस् वोतु च्याञ् ॰ अनेकताय
वथरय् मन मधु- ॰ राय लो-लो ॥
वीर् क्रि ईर च्याञ् ॰ विष्णु-मायाय
बडि दय बेप- ॰ वाय लो-लो ।
यिम् तॄरि त तिम् तारि ॰ च्याञ् कृपाय
वथरय् मन मधु- ॰ राय लो-लो ॥
म्य ति तार् बव-सर ॰ आवलन-ब्याय
सूंत्य् विवीक-ब्व- ॰ पाय लो-लो ।
यियु देह डूंग सो- ॰ हम् हम वाय
वथरय् मन मधु- ॰ राय लो-लो ॥
केशव नाव् ज़प- ॰ नाव् बावनाय
अजपा ज़प-मा- ॰ लाय लो-लो ।

ज्ञानरूपं मुकुटं दत्त्वा ध्यानधारणया

सह स्वातन्त्र्यतया नाम ।

चैतन्यात्मनि सिंहासने उपविश्य सह-कृत्वा समताज्ञमिम्

आस्तरिष्यामि० ॥

जागरूकः तिष्ठु मध्ये योगनिद्रायाः

सह-कृत्वा समदृष्टिं ऐक्यबुद्धिं (च) नाम ।

तुर्यारूपस्य (जाग्रदाद्यवस्थात्रयातीतोत्कृष्टस्थानस्य) मध्ये राजसभायाम्

आस्तरिष्यामि० ॥ १४८५ ॥

अद्य-यावत्कालं अनन्तसंख्याकाः गताः अनन्तसंख्याकाः आगताः

पथिकाः अस्यां संसारयात्रायां नाम ।

हे-एकरूप को-नाम अधिगतवान् तव नानारूपताम्

आस्तरिष्यामि० ॥

वीराश्च कृताः जलस्योर्ध्वमिव-भ्रामिताः तव विष्णुमायया

हे-महेश्वर निर्भय नाम ।

ये (च) तीर्णाः ते च तारिताः तव कृपया

आस्तरिष्यामि० ॥

मां अपि तारय संसारसरसः आवर्त-प्रदेशात्

सह विवेकात्मनोपायेन नाम ।

यथा देहरूपं नौविशेषं सोऽहमात्मना दण्डेन चालयेयम्

आस्तरिष्यामि० ॥

केशवेति नाम स्मारय भावनायोगेन

अजपात्मिकया जपयोग्यमालया नाम ।

मन् नाव आत्म-तौ- ॰ र्यच जमुनाय
वयरय् मन मथु- ॰ राय लो-लो ॥
राम-चन्द्र ग्रिव लग- ॰ हाय् एकताय
हाविथ् चन्द्रक- ॰ लाय लो-लो ।
म्वह-गट कास् म्याञ्ज ॰ व्वज़् मैनाय
वयरय् मन मथु- ॰ राय लो-लो ॥ १४९० ॥
साविदान् मन् कर् ॰ यंज़्मन्-बाय
स्वस्त द्राय मञ्ज़् प्र- ॰ ज़ाय लो-लो ।
वरतस् व्यञ्ज् वा- ॰ निय कन्याय
वयरय् मन मथु- ॰ राय लो-लो ॥
विश्वरूप व्युगु लूखु ॰ कर्म-लेखाय
सूंत्य् नाना-व- ॰ र्णाय लो-लो ।
शक्ति-पात दृष्टि यव् ॰ प्यठ् निश्ठाय
वयरय् मन मथु- ॰ राय लो-लो ॥
करनेश्वरियन्- ॰ द्यञ्ज़ गूरि-बाय
रास् खेलनि नञ्ज ॰ द्राय लो-लो ।
यफ् कर् कृष्णञ्ज़ ॰ राग-राधाय
वयरय् मन मथु- ॰ राय लो-लो ॥ ८४ ॥

---

85. THE SALUTATION OF PĀRVATĪ AS SHE MOUNTED THE WEDDING CAR.

विमानस् क्यथ् पकान् आसि ह्यय् भवानी ।
स्यंदचू आठ् ओंठ ओंठ् आसस् दवानी ॥ १४९४ ॥

मनः शोधयिष्यामि आत्मतीर्थात्मिकायां यमुनायाम्

आस्तरिष्यामि० ॥

श्रीरामचन्द्रात्मन् शिव उपहारीभवेयं भवदेकतायाम्

प्रदर्श्य चन्द्रकलां नाम ।

मोहात्मतामिस्रं अपनय मदीयायाः बुद्धिरूपायाः मेनिकायाः

आस्तरिष्यामि० ॥ १४९० ॥

समाहितं मनः कुरु यजमानपत्न्याः

या निष्क्रान्ता मध्ये प्रजायाः (लोकसंघातस्य) नाम ।

वृणीष्व-तस्याः अधुना (मम) वाणीरूपां कन्याम्

आस्तरिष्यामि० ॥

जगद्रूपः (हे विश्वरूपेति वा) वियोगः (चित्रमण्डलं वा) लिखितः कर्मलेखया

सह-कृत्वा नानातां नाम ।

शक्तिपातरूपया (अनुग्रहरूपया) दृष्ट्या निधेहि पृष्ठे सद्रूपनिष्ठायाम्

आस्तरिष्यामि० ॥

करयोस्त्वयर्यात्मिकाः गोपालिकाः

रासक्रीडां क्रीडितुं नग्नाः निष्क्रान्ताः नाम ।

(अतः) हस्तावलम्बं कुरु कृष्णाख्यस्य (मम) अनुरागात्मराधायाः

आस्तरिष्यामि० ॥ ८४ ॥

प्रक्रान्तवृत्तं प्रस्तौति ॥ ८५ ॥

विमानस्य मध्ये (स्थितां) परिक्रामन्तः आसन् धृत्वा भवानीम् ।

सिद्धयः अष्टौ अग्रे अग्रे-एव आसन्-तस्य धावन्त्यः ॥ १४९४ ॥

करन् जै-जै ज़्या आसूस् दया ह्यथ् ।
वितस्ता नर्मदा गंगा गया ह्यथ् ॥ १४९५ ॥
चिसन्द्या रुद्र-सन्द्या पवन-सन्द्या ।
करान् आसय् ध्यान तसन्दिय् आन् सन्द्या ॥
पकान् अस्त्य् छकान् अमरावती आसू ।
ग्यवान् गीथ् तस् सरस्वती पान आसू ॥
ग्यौ तर्फौ वनान् तस् भैरवी आसि ।
परान् तस् पान्छ् लय् पञ्चस्तवी आसि ॥
छंदर् वानिय छंदरलहरी परान् आसू ।
महामाया महामाया करान् आसू ॥ ८५ ॥

---

86. PRAISE OF PĀRVATĪ AS ŚĀRIKĀ.

स्मरंज़् च्याज़ सारि पाफ् हारी
हार-पर्वतचू हारीय ॥ १५०० ॥
संकट-कट छख् हे मुकुट-दारी
तीज़ च्यानि प्रज़लन आव संसार् ।
सिंहासनचुय् छय् सवारी
हार-पर्वतचू हारीय ॥
गौरी नावस् लगहाय् पारी
च्याव् प्रथम-हृद-चड्वारीय
शाज़्रूख अभिनवगुप्ताचारी
हार-पर्वतचू हारीय ॥

कुर्वन्ती जयजयवादं जयाख्या-देवता आसीत्तस्य दयां सह-कृत्वा ।

वितस्तानदी-नर्मदा-गङ्गा-गयां (च) सह-कृत्वा ॥ १४९५ ॥

त्रिसंध्यादेवी (तीर्थविशेषः) रुद्रसंध्या (तीर्थविशेषः) पवनसंध्या (तीर्थविशेषः) ।

कुर्वन्त्यः आसन् ध्यानेन तस्यैव स्नानं संध्यासेवनं (च) ॥

प्रचरन्ती अमृतं प्रक्षिपन्ती (प्रसिञ्चन्ती) अमरावती आसीत् ।

गायन्ती गीतिवाणीं तस्य सरस्वती स्वयं आसीत् ॥

षड्भिः दिग्भिः कथयन्तः तां भैरवीति आसन् ।

पठन्ति तस्याः पञ्च तत्त्वानि पञ्चस्तवीस्तोत्रं आसन् ॥

रुचिरया वाण्या सुन्दरलहरीनामस्तुतिं पठन्ती आसीत् ।

महामाया-देवता महामायां (अलौकिकचमत्कृतिं) कुर्वन्ती आसीत् ॥ ८५ ॥

श्रीशारिकारूपां पार्वतीं स्तौति ॥ ८६ ॥

स्मरणया तव सर्वाण्येव पापानि अपनीतानि

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे श्रीशारिके ॥ १५०० ॥

संकटच्छेदिनी असि हे मुकुटधारिणि

तेजोंऽशेन त्वदीयेन द्योतमानतां समागतः संसारः ।

सिंहवाहनात्मकं अस्ति-ते वाहनम्

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

गौरीति नाम्नि संगच्छेम-ते उपहारार्थम्

पायय-नः प्रेमात्मदुग्धकुम्भिकाः ।

अभिज्ञाता-त्वं श्रीमदभिनवगुप्ताचार्येण

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

नॅ्टि लक़ॅ्लि श्राकाशन् ग्रटन् तारी
  नॅनु नौरिथ् वॅनु च्योनु महिमा ।
परम-शख्य् मॉ्जूख् शंकराचारी
  हार-पर्वतॅचू हारीय ॥
शिव-शक्ति-रूफ् ज़ानिथ् ज़्ववापारी
  गु्लि गंडिथ् वॅनुनय् म्य यारी कर् ।
ह्यथ् नखस् नियनख् मॅ्ज़ि कष्टवारी
  हार-पर्वतॅचू हारीय ॥
न्यथ् सुमीरस् ताज़् लारि लारी
  कति श्रासू वातनॅचू शख्य् श्रोसु सक्य् ।
पर्वत-प्रदख्यन् पाफ् न्यवारी
  हार-पर्वतॅचू हारीय ॥ १५०५ ॥
शारिका नाव् छुय् बाव् छुम् च्योनुय्
  नॅवु नॅवुराव् प्राव् प्रोनुय् याद् ।
हाल् बाव् वाल् पापन्-हॅन्दि बारी
  हार-पर्वतॅचू हारीय ॥
श्राद्य-शख्य् पान छुख् सर्व-श्रादिकारी
  पूज़ा करवॅनि सारी ज़्यय् ।
साद् सन्थ् वैरागि जूगि ब्रह्मचारी
  हार-पर्वतॅचू हारीय ॥
चक्रेश्वरसॅय् छुह् जै-जै-कारॅय्
  सारिवॅय् रॅटु दर्बारॅय् सुय् ।

कुम्भेन संमार्जन्या आकाशेन पेषिण्या अर्गलेन

प्रत्यक्षं निर्गत्य कथितः (कथिता) तव महिमा ।

परमा(आद्या)-शक्तिः मता-त्वं शङ्कराचार्येण

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

शिवशक्त्यात्मकं-रूपं विज्ञाय सर्वत-एव

अञ्जलिं बद्ध्वा कथितं-तेन मयि दयां कुरु ।

गृहीत्वा (आरोप्य) स्कन्धयोः नीता-तेन-त्वं मध्ये काष्ठवाटदेशे

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

नित्यं सुमेरुगिरिं तावत् धावित्वा धावित्वा

कुत्र आसीत्-नः प्राप्तेः शक्तिः आसीत् (तत्) अतिदुष्करम् ।

(यस्य) प्रद्युम्नपीठगिरिप्रदक्षिणं पापानां निवारकमस्ति

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥ १५०५ ॥

शारिकेति नाम अस्ति-यत्तव भावना अस्ति-मे त्वदीयैव

नवीनव्यवहारं (भक्तिसमावेशादिकं) नूतनं-विधेहि प्रापय प्राचीनं स्मरणे (जातिस्मृतिशक्तिं विधेहि) ।

स्वस्वरूपं प्रकाशय अवरोपय पापानां भारान्

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

आद्या-शक्तिः स्वयं असि सर्वाध्यक्षरूपा

पूजां कुर्वन्तः सर्वे-एव (ब्रह्मविष्ण्वादयः) तवैव ।

साधवः सन्तः वैरागिणः योगिनः ब्रह्मचारिणः

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

प्रद्युम्नपीठस्थचक्रेश्वरस्य अस्ति जय-जय-कारः

सर्वैरेव (देवैः चतुर्विधजनैरार्तादिभिर्वा) आश्रितः अधिकारि-पदस्थानं सदेव ।

कासियख् संकठ् आमि संसारी
हार-पर्वतचु हारीय ॥
च्यानि-सृत्य् सारि ज़ीव् देव व्यवहारी
च्यानि-सृत्य् व्वलसन आव् संसार् ।
च्यानि-सृत्य् साऩ्य् छुह् दुनियादारी
हार-पर्वतचु हारीय ॥
अष्टादश व्वज़व्य् सृत्य् पर्वत
च्चतकार-पुछ्य् छुख् बत बागरान् ।
सर्व-व्यापख् छुख् सर्व-व्वपकारी
हार-पर्वतचु हारीय ॥ १५१० ॥
कर्म-लेखा छुख् पान परम-शक्ती
कर्म सानि पनऩ्य् बक्ती लेख ।
क्रत-कर्म-फल छुख दिववुन् सारी
हार-पर्वतचु हारीय ॥
अज़पा गायत्री ज़पहाय् अन्दरी
श्री-सुंदरी योग न्यन्दरी-मञ़् ।
मन प्रान ध्यान ज्ञान व्यचारी
हार-पर्वतचु हारीय ॥
परमात्म-रूप छुख् ज़गतचु साची
ज़ितेन्द्रिय इन्द्राची छुख् ।
प्रान-शखचु सृत्य् छुख् पान व्यवहारी
हार-पर्वतचु हारीय ॥

अपनीतास्त्वया-तेषां संकटाः आसन् संसारिणः

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

त्वत्कारणेन सर्वे जीवा देवाः व्यवहारिणः

त्वत्कारणेनैव विकासं समागतः संसारः ।

त्वत्कारणेनैव आस्माकीना अस्ति कुटुम्बपालनादिवृत्तिः

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

अष्टादशभिः भुजैरेव साधनेन प्रद्युम्नपीठे

सर्वहितकारार्थं असि भक्तं (भाग्यधनद्रव्यादिकं) विभजमाना

सर्वजीववर्गव्यापिका असि सर्वोपकारकरणशीला

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥ १५१० ॥

कर्मलेखा (भाग्यलिपिकर्त्री) असि स्वयं हे-परमशक्ते

भाग्ये (भाले) अस्मदीये स्वकीयामेव भक्तिं लिख ।

कृतकर्मणां-फलं असि ददन्ती सर्वम्

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

अजपामन्त्रात्मिकां गायत्रीं जपेम-त्वां अन्तर्मनसि

हे-श्रीसुन्दरि योगात्मिकायां निद्रायाम् ।

मनसः प्राणस्य ध्यानस्य ज्ञानस्य विचारेण

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

परमात्मत्वरूपेण असि जगतः साक्षिरूपा

जितेन्द्रिया इन्द्राक्षी असि ।

प्राण-शक्त्या हेतुना असि स्वयं व्यवहारकर्त्री

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

पान छुख् योगी त पान ज्ञानी
वानी-रूप भवानी छुख् ।
व्वंज़् सूंत्य् ह्यस रटनंचू व्यस्तारी
हार-पर्वतंचू हारीय ॥
चामर् लागहाय् पोश् चारि चारी
चंडी च्य् छुख् चैतन्य-रूफ् ।
च्यथ्-शख्य् छुख् चेनवंञ् च्रपारी
हार-पर्वतंचू हारीय ॥ १५१५ ॥
मुह-ज़ाल मञ्ज़ वुफनुक् व्वपायाह
कर् राज़-हंसुनु सायाह् चाव् ।
हंस-नाद-सूंत्य् तार् दमि हंस-दारी
हार-पर्वतंचू हारीय ॥
हिमालय-पर्वतंञ् राज़-कुमारी
पादन् लगय् पारि-पारीय ।
कृष्णञ्ज़् वक्य् बोज़् कन् दारि-दारी
हार-पर्वतंचू हारीय ॥ ८६ ॥

---

87. PRAISE OF PĀRVATĪ AS MAHĀRĀJÑĪ.

सर्व-व्यापख् छुख् राज्ञी भवानी
परम-पदवी छुह् च्याञि ज़ाञ्यूय ॥ १५१८ ॥
तुलमुलि-नागस् लख्य-बंदि लूखंय्
प्रथम-सूंत्य् परवंनि किह् शूखंय ।

स्वयं असि योगिनी स्वयं च ज्ञानिनी

वाणीरूपा (अदृष्टवाग्रूपा) भवानी असि ।

बुद्ध्या साधनेन चेतनायाः ग्रहणस्य विस्तारिणी

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

चामररूपाणि निवेदयेमहि-ते पुष्पाणि विचित्य विचित्य

चण्डी त्वमेव असि चैतन्यरूपा ।

चिच्छक्तिः असि चेतयन्ती परितः

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥ १५१५ ॥

मोहजालस्य मध्यात् उड्डयनस्य उपायम्

कुरु राजहंसस्य छायां शिरसि-निधेहि ।

हंसेति-मन्त्रनादसिद्ध्या तारय अस्मात् हंसद्वारात्मसंसारात्

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

हिमालयपर्वतराजस्य राजकुमारि

पादयोः संगच्छेयं-ते उपहाराय ।

कृष्णाख्यस्य (मम) भक्तिं शृणु करौ समाधाय

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥ ८६ ॥

श्रीशारिकारूपां पार्वतीं स्तुत्वा श्रीमहाराज्ञीरूपां स्तौति ॥ ८७ ॥

सर्वभूतव्यापिनी असि-त्वं राज्ञीरूपा भवानी

परमपदवीप्राप्तिः अस्ति तव ज्ञानेन ॥ १५१८ ॥

तुलमुलुनामक्षेत्रस्य-नागे लक्षसंख्याकाः लोकाः (जनाः)

प्रेम्णा पठन्तः सन्ति स्तुतिश्लोकान् ।

अन्पर् कुस् व्वह् पर तिहञ्ज मान्माज़ी
परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ाज़्य ॥
त्रिकोटी देवता च्याज़्य् बक्री
करवंनि हे महाशक्तिय ।
पान्नन् कारनन् छ्यह् दारना च्याज़ी
परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ाज़्य ॥ १५२० ॥
चशवय् युग गैय् त्र्यय-निश् बूदंय्
छ्यह् गंलि त अख कुय् मूजूदंय् ।
कलि-युगंचू महाराज-रानी
परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ाज़्य ॥
लछ्य-बदि रंग कुय् ह्रफंय् च्योनुय्
जै-जै-कार् कुय् सोनुय ।
संसार् म्वक्य् कंह् अंमि नाग-वाज़ी
परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ाज़्य ॥
दूप दीप पूज़ा करवंनि त्र्य मारी
गन्दर्व देव् ब्रह्मचारीय ।
साद् सन्य् वैरागि जूगि म्वसाज़ी
परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ाज़्य ॥
याल् क्रिय् चीर खंड कंद बंरि-बंरिय
जगदीश्वरिय कर्त आहार् ।
अविद्याय वासनाय गंज़् दाज़् दाज़ी
परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ाज़्य ॥

अनधीतविद्यः अस्मि अहं पठिष्यामि तेषां स्पर्धया

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

त्रिकोटिसंख्या-देवाः तवैव भक्तिम्

कुर्वन्तः (सन्ति) हे महाशक्तिरूपे ।

पञ्चानां कारणानां (ब्रह्मविष्णुरुद्रेश्वरसदाशिवानां) अस्ति धारणा तवैव

परमपदवीप्राप्तिः० ॥ १५२० ॥

चत्वारि-एव युगानि संपन्नानि त्वत्त-एव उत्पन्नानि

त्रीणि गतानि तु एकः (कलिः) अस्ति अवशिष्ट-एव ।

(तस्य वर्ततः) कलियुगस्य महाराजराजेश्वरि

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

लक्षशः प्रकारेण अस्ति-ते रूपं तवैव

जयजयकारः अस्ति-ते अस्माकम् ।

सर्वसंसारः मुक्तः कृतः अनेन नागजलेन

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

धूपेन (अगुर्वादिनिर्मितेन) रत्नदीपेन पूजां कुर्वन्तः तव सर्व-एव

गन्धर्वाः देवाः ब्रह्मचारिणः ।

साधवः सन्तः वैरागिणः योगिनः यतयः

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

पात्राणि सन्ति पायसेन सितया फाणितेन पूर्णानि

हे-जगदीश्वरि कुरु-नाम तदाहारम् ।

अविद्यायाः वासनायाश्च नष्टं अंशं अंशम्

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

सूक्ष्म थूल ज़ड चैतन्य छख् बासवुन्
शिव-शक्ति-रूप छख् आसवुन् च़्य् ।
सर्व-त्याग् करिथ् ब्वक्ति च्यानि मानी
परम-पदवी छह् च्याञ्जि ज़ाञ्जय ॥ १५२५ ॥
ओं-शब्द गायत्री छख् परम-शक्ती
सिंहासन कर् स्वक्नीय ।
वाथि बन्द् बब् मांजू च़्य् छख् सांञ़ी
परम-पदवी छह् च्याञ्जि ज़ाञ्जय ॥
दर्शुन् हाव् अस्य छिय् आर-कृतिय
श्री-भगवतीय लीन् कर् मन् ।
वौद-परिनि अस्य अज्ञान-म्यूचू क्राञ़ी
परम-पदवी छह् च्याञ्जि ज़ाञ्जय ॥
पादन् च्यान्यन् मीठि दिथ् द्राय
लारान् आय यिथ् त अन्र् काल् ।
अमरनाथ-गंगाय हरमुख-पाञ्जी
परम-पदवी छह् च्याञ्जि ज़ाञ्जय ॥
च्यशवय् स्वन् ह्यथ् अवस्थाय चोरय्
पान छख् त्रिपाल्य् महामाया ।
च्यय् रंस्तु यिह् कँङ्गाह् मान छय् ठाञ्जी
परम-पदवी छह् च्याञ्जि ज़ाञ्जय ॥
संकल्प-बुतराथ् छम खारखसंचूय्
दाँद् वाय ह्याकिथ् वव कर्म-च्योलु

सूक्ष्मपदार्थे स्थूले जडे चैतन्ये (च) असि भासमाना

शिवशक्तिरूपेण असि संभवन्ती त्वमेव ।

सर्वत्यागं कृत्वा भक्ताः त्वदीयाः (एव) संमताः (अस्माकम्)

परमपदवीप्राप्तिः० ॥ १५२५ ॥

प्रणवशब्दमुख्या गायत्री असि परमा शक्तिः

सिंहासनेन (तन्निविष्टदर्शनदानेन) कुरु-नः मुक्तिम् ।

भ्रातरः बान्धवाः पिता माता त्वमेव असि अस्माकम्

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

दर्शनं (स्वस्वरूपं) प्रदर्शय अस्माकं स्मो-वयं दयार्थं-क्लिष्टाः

हे-श्रीभगवति लीनं (स्वभक्तौ) कुरु-नः मनः ।

वेदरूपतितउना अस्माभिः अज्ञानात्मसृत्तिका उत्पूता

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

पादयोः त्वदीययोः चुम्बनानि दत्वा निर्गताः

धावन्तः आगताः आगत्य च आनीता भम्या ।

अमरनाथ-गङ्गया हरमुकुटगङ्गाजलेन (च)

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

त्रीनेव (सत्त्वरजस्तमांसि) गुणान् सह-धृत्वा अवस्थानां (जाग्रदादीनां चतुष्टयं (च

स्वयं असि चतुष्पार्श्वस्था महामाया ।

त्वामेव विना यत् किञ्चित् मंस्यामि तत्सर्वमस्ति असत्यमेव

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

संकल्पात्मिका-भूमिः अस्ति-मे कण्टकगुल्मादिदुष्टा

वृषौ आकर्षिष्यामि समाधानरूपौ वप्स्यामि सत्कर्मबीजम् ।

अव्यचार-मूलस् लाय दर्म-खाज़ी
    परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ाज़ूय ॥ १५२० ॥
त्याग यवच़्य क्रूद-दत फुटरावय्
    समदृष्टि ज़नि-सृत्य् थावय् सम ।
ध्यान-फालस् कुन योग-अल-वाज़ी
    परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ाज़ूय ॥
अद्वैत-सग-सृत्य् कर्म-ब्योलु ववियय्
    नेम-न्यंद दिय् ह्यस सारी ह्यय् ।
वैराग-द्राति लोन दसि हरग़ क्राज़ी
    परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ाज़ूय ॥
मय् क्राज़् ज़ाज़्-हन्दि कज़ मुन कारय्
    निर्णय-देगि-मव्रू रन वन स्वक्य् ।
परम-शक्ति-ध्यान् दार ख्यम मानमाज़ी
    परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ाज़ूय ॥
मन-किनि प्रथ्-ज्याय ज़्यय् कुस् क़ारवुनु
    कृष्ण् कुस् दारनाय दारवुनु ध्यान् ।
वर् ज़या कर् दया पालना म्याज़ी
    परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ाज़ूय ॥ ८१ ॥

---

88. A PRAYER OF THE AUTHOR TO SIVA.

शंखॖचू-रंस्तु शखय् प्राव बंखॖचू-रंस्तु संबल
    बक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-सृत्य् ॥ १५२५ ॥

अविचारात्म-मूले प्रक्षेप्स्यामि (छेदनाय) धर्म-खाङ्ग् (नामकं अल्पं हलफालम्)

परमपदवीप्राप्तिः० ॥ १५३० ॥

त्यागरूपेण लोष्ठभेदनेन* क्रोधात्मलोष्ठानि भेत्स्यामि

समदृष्ट्यात्मना ज़नु-इति-नामकेन-वृहत्कुद्दालविशेषेण स्थापयिष्यामि समाम्† ।

ध्यानात्म-फालेन-सह प्रक्षेप्स्यामि योगात्मलाङ्गलदण्डम्

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

अद्वैतज्ञानात्मसेकेन सत्कर्मात्मबीजं उप्त्वा

(तत्र) नियमात्महस्ताकृष्टिविशेषं दत्त्वा समाधानेन सर्वाणीन्द्रियाणि गृहीत्वा ।

वैराग्यात्म-दात्रेण लविष्यामि मिलिष्यति हर्षात्मकः फलपूगः

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

तमेव धान्यादिफलपूगं ज्ञप्ति-रूपे उलूखले अवहनिष्यामि सुष्ठु

निर्णयात्मस्थाल्यां पक्ष्यामि भविष्यामि मुक्तः ।

परमशक्तिसंबन्धिध्यानं धारयिष्यामि अत्स्यामि अन्योन्यस्पर्धम्

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

मनसा (अन्तःकरणेन) प्रतिस्थाने त्वामेव अस्मि अनुसरन्

कृष्णाख्यः अस्मि-अहं धारणया धारयन् ध्यानम् ।

वृणीष्व (स्वीकुरु) जयेति (जयकारं मत्तः) कुरु दयां परिपालनां मदीयाम्

परमपदवीप्राप्तिः० ॥ ८१ ॥

ग्रन्थकृत् स्वयं शिवं स्तौति ॥ ८८ ॥

शक्तिहीनोऽपि शक्तिं प्राप्स्यामि भक्तिहीनोऽपि संस्कारवान्-भविष्यामि (दृढीभविष्यामि)

हे-भक्तिवत्सल त्वदीयेन अनुग्रहेण ॥ १५३५ ॥

---

* यवखड लोष्ठभेदनमुच्यते ॥ † समीकरिष्यामि तां भूमिम् ॥

नायक फल-दायक ज़न्म-स्वफल
    ल्यंबि-मञ्ज़् फ्रल पंपोशाह्-हिहु ।
कल-दौफ् प्रज़ल मञ़्-कल म्वकल
    बक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-स्वृत्य् ॥
कलनाय-रंस्तु वन्दहाय् निश्कल कल
    कल-माल-दारवंनि कलवालो ।
च्यम प्याल च्यानि अम्र्त-ज़ल ज़ल थल
    बक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-स्वृत्य् ॥
च़न्द्रचूंड स्वूर्य-नित्र कमल कूमल
    शौन् ज़न् गल मेल ज़लसय् स्वृत्य् ।
न्यथ् च़्यथ्-वुज़मलि मञ़् ज़ल प्रज़ल
    बक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-स्वृत्य् ॥
निश्क़ल् ठहर मञ़् मन-च़ंच़ल-च़ल
    फल-रस्ति कर्म परम-गथ् प्राविथ् ।
चाविथ् नरकस् स्वर्ग-मंडल डल
    बक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-स्वृत्य् ॥
आवन शौन् ज़न् घान-ज्यंगल गल
    पान कुनि रोज़ न-त ज्ञान कुस् ज़ल् ।
च़्यथ्-हिहि ज्याम विरक्त केवल वल
    बक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-स्वृत्य् ॥ १५४० ॥
नित्य-कर्म च़्यत-कि़नि वस्म् निर्मल् मल
    नाव् कुम् कृष्ण् हावतम् शिवरूफ ।

हे-नियन्तः सुफलदातः जन्मनः-सुफलरूप

पङ्कमध्ये विकसिष्यामि पङ्कजसदृशः ।

कुलप्रदीपः दीप्तिमान्-भविष्यामि संसारमध्यात् मोक्ष्यामि

हे-भक्तिवत्सल० ॥

संकल्पं-विना समर्पयेयं हे-निर्विकल्प शिरः

मुण्डमालाधर आनन्दासवपायिन् ।

पास्यामि कंसान् त्वदीयस्य अमृतजलस्य जले स्थले

हे-भक्तिवत्सल० ॥

हे-चन्द्रचूड सूर्यनेत्र कमल कोमलाङ्ग

हिमं इव गलितो-भविष्यामि संगंस्यामि जलेनैव सह ।

नित्यं चेतनाविद्युता मध्ये जलस्य दीपिष्यामि

हे-भक्तिवत्सल० ॥

अनपेक्षः स्थास्यामि मध्ये मनश्चाञ्चल्यरहितः

फलेप्सारहितेन कर्मणा परमां-गतिं प्राप्य ।

त्यक्त्वा नरकयातनां स्वर्गमण्डलात् उल्लङ्घ्य-यास्यामि

हे-भक्तिवत्सल० ॥

श्रावणे हिमं इव ध्यानारण्ये लीनो-भविष्यामि

स्वयं कुत्रापि स्थास्यामि नहि ज्ञास्यामि अस्ति जलम् ।

त्वत्सदृशानि वस्त्राणि हे-विरक्तात्मन् हे-केवल वसिष्यामि

हे-भक्तिवत्सल० ॥ १५४० ॥

नित्यशः चिन्तन (अभ्यासेन) भस्म निर्मल परिमलिष्यामि

नाम अस्ति-मे कृष्ण-इति प्रदर्शय-नाम-मे शिवस्वरूपम् ।

मंत्र-त्रय रूग-निश्र ग्रकि पंच बिल बल

बक्ति-वत्सल च्यानि ग्रक्ति-पात-सूंत्य् ॥ ८८ ॥

---

89. PRAISE OF VIṢṆU AS ONE WITH ŚIVA.

ह्यथ् प्रबाथाह् कछ्य-कयथ् आव्

श्याम-रूफ् चाव् गर सोनु ॥ १५४२ ॥

रंग् अछ्यन्-हन्दु वुछि वुछि चाव्

कंतु त कंहनु तुन्दवोनु ।

गाश-सूंतिन् गाश् पर्ज़नाव्

श्याम-रूफ् चाव् गर सोनु ॥

अख्-अकिस्-निश प्रथ्-अखाह् ज़ाव्

अस्य कुनु प्वरुशाह् मोनु ।

कुनिसंय् किह् लछ्य-बंदि नाव्

श्याम-रूफ् चाव् गर सोनु ॥

चैतन्य् व्यक्ति चेतन आव्

अद क्याह् गव नंवु तय प्रोनु ।

ज़ानवुनु ज़ान् देह-द्रष्ट चाव्

श्याम-रूफ् चाव् गर सोनु ॥ १५४५ ॥

प्रथ् चीज़कु सुय् कुह स्वबाव

प्रथ्-कुन्युकुय् दय-लोनु ।

रूपुकुय् रूंफ् वावुकुय् वाव्

श्याम-रूंफ् चाव् गर सोनु ॥

हे-इन्द्रियादिशत्रो रोगात् एकेन पत्रेण बिल्वस्य* उल्लाघो-भविष्यामि

हे-भक्तिवत्सल० ॥ ८८ ॥

शिवाद्वैतभावेन विष्णुं स्तौति ॥ ८९ ॥

परिगृह्य प्रभात-(स्वप्रकाश-) रूपं (शिवं) अङ्कमध्ये समागतः

श्याम-(सायंकाल-) रूपः (विष्णुः) प्रविष्टः गृहं आस्माकीनम् ॥ १५४२ ॥

रागं (अन्यद्विषयं) अत्तिसंबन्धिनं समीक्ष्य समीक्ष्य (विचार्य विचार्य) परित्यज

शुक्लवर्णं कृष्णवर्णं च अतिप्रेमास्पदं (स्वात्मानन्दात्मकम्) ।

प्रकाशात्मनैव प्रकाशस्वरूपं उपलक्षय

श्यामरूपः० ॥

एकस्यैकस्य-सकाशात् प्रत्येक-(जीव-)समूहः संजातः

अस्माभिः एकः पुरुषस्वरूपः संमतः ।

यस्य-एकस्यैव सन्ति लक्षशः (अनन्तशः) नामधेयानि

श्यामरूपः० ॥

चैतन्यस्वरूपः यदा (यस्यामवस्थायां) चेतनायां (स्मृतौ) आगतः

ततः किं-नाम संभवति नूतनः च पुरातनः ।

जानन्तं विजानीहि देहे-दृष्टिं (स्वात्मायमिति बुद्धिं) परित्यज

श्यामरूपः० ॥ १५४५ ॥

प्रत्येकस्य वस्तुनः स-एव अस्ति स्वभावसत्तात्मकः

प्रत्येकस्य भागधेयात्मा-दैवरूपः ।

रूपस्यैव (सूर्यादेः) रूपात्मा (तत्प्रभवात्मा) वायोरपि (प्राणादेः) वायुरूपः (तदुज्जीवकः)

श्यामरूपः० ॥

---

* श्वित्ररोगहरणं वैकुण्ठधामप्रापणं च बिल्वेन वृषडाल्याः प्रसिद्धम् ॥

प्रान् छिहु तस् टोठु गंज़राव्
ल्वकि मञ्ज्-बाग् ललवोन् ।
ज़्यथ् ऐनस् ग्वख् पनुनु छाव्
श्याम-रूफ् चाव् गर सोनु ॥
ग्वख् चैतन्य-ब्रह्म नंनु द्राव्
विष्ण् छ्ष्णन् शिवजी ज़ोनु ।
आत्मस्-प्यठ् कुस् कुनुय् बाव्
श्याम-रूफ् चाव् गर सोनु ॥ ८९ ॥

---

90. HYMN IN PRAISE OF THE ŚIVA-RĀTRI FESTIVAL

श्याम कुय् कष्य सोम-सूर्य-रूप प्रवाथ्
शिव-राचू-हन्दि दह छ्यय् सतराथ् ॥ १५४९ ॥
तेग्रस् पुनर्वससंय् कुह् ग्वि.ज्यथ् साथ्
सूर्य वातिथ् तथ् मञ्ज् लगि वहराथ् ।
ग्रमृत वर्षन फल् दियि बुतराथ्
शिव-राच-हन्दि दह छ्यय् सतराथ् ॥ १५५० ॥
क्रूचू प्रकथ् हाँगिञ् साञ्च् ल्वचू ज़ान्
बव-सर खंदरस् मञ्ज् छ्यय् ईरान् ।
ग्वक प्रावनाव् चाव् शक्तिपात वर्साथ्
शिव-राचू-हन्दि दह छ्यय सतराथ् ॥
वटुक भैरव-नाथ कुख् चह् शंभु-नाथ्
साथी छ्यथ् कुख् सायंय-साथ ।

प्राणसमूहं इव तं वत्सलं संकलय

अङ्कस्य मध्यभागे लालयिष्यामस्तम् ।

(तस्मात्) चित्तात्मनि मकुरे मुखं स्वकीयं प्रदर्शय

श्यामरूपः० ॥

(ततः) एकरूपं चैतन्य-ब्रह्म प्रत्यक्षं निर्गतं (निर्गच्छति)

(येन हेतुना) विष्णुः कृष्णाख्येन (ग्रन्थकृता) श्रीशिव-एव विज्ञातः ।

(यतः) आत्मनि (व्यापकरूपे) अस्ति-तस्य एक-एव भावः (परिज्ञान-मतिः)

श्यामरूपः० ॥ ८९ ॥

ग्रन्थकृच्छिवरात्रीं स्तौति ॥ ९० ॥

हे-श्यामसुन्दर अस्ति-ते अङ्कस्थितः सोमसूर्यस्वरूपेण-वर्तमानः प्रभातः (प्रकाशः)

शिवरात्र्याः (फाल्गुनकृष्णचतुर्दश्याः) दिवसं अस्ति-ते द्विरागमन-मुहूर्ततिथिः ॥ १५४९ ॥

(ततोऽनन्तरं) तिष्यनक्षत्रस्य पुनर्वसुनक्षत्रस्य अभिजिन्नाम (विष्णुः च) मुहूर्तं (यदस्ति)

सूर्यः प्राप्स्यति तस्य मध्यं (यदा) संगमिष्यति (आरब्धो भविष्यति) वर्षावालः ।

(तत्काले) अमृतात्मना वर्षणेन फलानि दास्यति भूतधात्री

शिवरात्र्याः० ॥ १५५० ॥

फलां प्रकृतिं शुक्तिमिव अस्माकं लब्ध्वीं जानीहि

संसारात्मनः समुद्रस्य मध्यं अस्ति भ्राम्यन्ती ।

मुक्त्यात्ममुक्तां प्रापयास्मान् पातय शक्तिपातस्वरूपां वृष्टिम्

शिवरात्र्याः० ॥

हे-वटुक भैरवनाथाख्य असि त्वं शम्भु-स्वामी

सहचराणि संगृह्य असि नित्यसहावासः (नक्षत्राणि च) ।

पालवंनि साल यित पालवंनि क्रिह् शिवराथ्
शिव-रांचू-हन्दि दह छ्यथ् सतराथ् ॥
बान-रंस्तु बान प्रावि सथ् गय सतराथ्
अशक्य् शखय् प्रावि गव् शक्ति-पाथ् ।
फ्रस्तस् त वीरि बनि कल्प-वृक्ष त पारिज़ाथ्
शिव-रांचू-हन्दि दह छ्यथ् सतराथ् ॥
बाग्यवान् साविदान् अस्य यव् त द्यन-राथ
दर्मस् कर्म-हौनिस् कास् गाथ् ।
बान-रस्तिस् लद् दय-दन पहराथ्
शिव-रांचू-हन्दि दह छ्यथ् सतराथ् ॥
च्यय् रंस्तु पादद् क्षन् कुस द्यन् त राथ
पानस् कुन् निम् म्य दौनानाथ् ।
शिव-शक्ति-पद् मान शखय् दिम् साख्याथ्
शिव-रांचू-हन्दि दह छ्यथ् सतराथ् ॥ १५५५ ॥
कृष्णस् नालमति रठ् हे शक्ति-नाथ् ।
यख्-ज्याह् मिलनाव् पारस् त दाथ् ।
सुय् गव् अनुग्रह् सुय् गव् शक्ति-पाथ्
शिव-रांचू-हन्दि दह छ्यथ् सतराथ् ॥ ९० ॥

---

91. HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

बाल कुथ् लाल-चटि-कनि वासुख् हटि
हटि मौग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥ १५५७ ॥

हे-जगत्पालक निमन्त्रणेन आगच्छ-नाम पालपराः स्मः शिवरात्रिम्

शिवरात्र्याः० ॥

पात्र-हीनः (भाग्यहीनः) पात्रं (भाग्यं) प्राप्स्यति (येन) सैव संभवति द्विरागमकृतिः

असमर्थश्च सामर्थ्यं प्राप्स्यति-संभवति शक्तिपातः (अनुग्रहः) ।

फ्रस्ताख्यफलरहितवृत्तस्य वेतसवृत्तस्य च संपत्स्यति कल्पवृत्तता पारिजात-वृत्तात्मता च

शिवरात्र्याः० ॥

भाग्यवतः प्रसन्नचित्तान् अस्मान् निधेहि (कुरु) च प्रत्यहोरात्रम्

धर्मार्थं (धर्मगौरवेण) सुकर्मरहितस्य अपनय कलङ्कम् ।

पात्र-रहितस्य (भाग्यरहितस्य) प्रेषय ऐश्वर्यधन(पूर्णं) वृहत्स्थाली-विशेषं (पौषरात्रिं च)

शिवरात्र्याः० ॥

त्वामेव विना (भूतोऽहं) पारतं (चञ्चलं) इव अस्मि-अहं दिवसेषु च रात्रिषु (च)

स्वात्मानं प्रति नय-मां मां दीननाथ-बन्धो ।

शिवाभिन्नशक्तिज्ञानात्मपदं* संस्थामि शक्तिं देहि-मे साक्षात्करेण

शिवरात्र्याः० ॥ १५५५ ॥

(ग्रन्थकृतः स्वानुकूलोक्तिः) कृष्णाख्यं परिष्वङ्गेन गृहाण हे शक्तिनाथ

एकत्र संयोजयस्व स्पर्शमणिना च धातुम् ।

स-एव अस्ति अनुग्रहः स-एव अस्ति शक्तिपातः

शिवरात्र्याः० ॥ ९० ॥

श्रीशिवं स्तौति ॥ ९१ ॥

हे-बालकरूप अस्ति-ते रत्नहारस्थाने वासुकिः कण्ठे

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण स्मरणेन तव आपत् ॥ १५५७ ॥

* हे शिव शक्तिरूपां पद्मिनीं मे देहीति च श्लेषः ।

ज्यथ्-वुज़मलि साज़ परम-आकाश् खटि
अद कस् चटि राग द्वेशुकु वाव् ।
गाश् अनि मज़् गटि आश् थवि मज़् चटि
हटि मौग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥
चेग्र-हचि त्रम्राय पान् म्योनु कोम नटि
य्यूतु खंम्ब्रम् त्यूतु व्वपंदुम् लूव् ।
समुद्रस् पोज़ु-खारनु गोम् नटि-नटि
हटि मौग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥
निम् पानस्-कुन् थिम् दिम् मटि-मटि
पालना सांज़य् मटि ज्यय् छ्यय् ।
असवंनि गंगा वसवंज़् ज्य मज़् जटि
हटि मौग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥ १५६० ॥
मनकिस् वनसंय् मज़् युस् पान् खंटि
हर हरम्बख ज्यथ् पर्ज़नाविथ् ।
पर् त पान् कुनु व्यन्दि कति मोह-ख्यन्दि फटि
हटि मौग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥
वीरभद्र च्योनु ज़ोर् नय् आसि कति म्वटि
मद्कुय् मद्-हंस्तु ज्यथ् वगि तल् ।
नख क्याह् वसि यपि द्वसि-हन्दि नलवटि
हटि मौग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥
ग्रंसतुर् व्यंनु ज़न नेरि मज़् कुर्कटि
यस् क्रुटि च्यानि लोल नारंचू यंह ।

चिद्विद्युतं अस्माकं परमाकाशं स्पर्शयिष्यति

ततः कस्य भेत्स्यति रागद्वेषस्य वायुः ।

प्रकाशं आनयिष्यति मध्ये ध्वान्तस्य आशां स्थापयिष्यति मध्ये वज्रस्य

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

अतितर्षवत्या (हतया) तृष्णाया आत्मा मम कुतो-न कम्पितो-भवेत् (कुम्भेन च)

यावत् संभृतं-मया तावत् उत्पन्नं-मे लोलुभत्वम् ।

समुद्रान् जलारोपणं संपन्नं-मे कुम्भैः

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

प्रापय-मां स्वात्मानं-प्रति आगच्छ-मां देहि-मे पृष्ठि-हस्तस्पर्शताडनाम्

पालना अस्माकं समर्पिता तव अस्ति ।

हे-स्मितमुख गङ्गा अवरोहन्ती तव जटामध्यात्

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥ १५६० ॥

मनोरूपस्य वनस्यैव मध्ये यः त्वात्मानं गूहयिष्यति

हे-हर हरमुखाख्ये-गिरिक्षेत्रे त्वामेव उपलक्षयिष्यति ।

परं आत्मानं च एकरूपं मंस्यति कुत्र-नाम मोहात्मसिन्धुनद्यां मग्नो-भविष्यति-सः

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

हे-वीरभद्ररुद्र तव बलं न-चेत् स्यात् कुत्र-नाम आयत्तो-भविष्यति

मदरूपः मत्तहस्ती चैतन्यात्मिकायाः वलायाः अधस्तात् ।

पूर्णतां किं-नाम उत्तीर्णो-भविष्यति अवलम्बेन मृल्लोष्टुमयप्राकारात्मना उपरिबन्धनपटलेन

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

शुद्धशस्त्रधातुः विभिन्नतां इव निर्गमिष्यति मध्यात् शस्त्रमलात्

यस्य प्रज्वला-भविष्यति त्वदीयस्य अनुरागात्मनः अग्नेः ज्वाला ।

दैर्यकि द्वकरि दब-स्तूत्य् काल्लस् चटि
हटि मीग-वर्न ख्वरन च्यानि आपदा ॥
वेह्होश् कंरूमंतु कुस् मोहज़ ल्लटि
स्तूरमंति यपि वृग्नवनि ल्लटि-स्तूत्य् ।
द्रुमि बवसर तरः अकि न-त अकि ल्लटि
हटि मीग-वर्न ख्वरन च्यानि आपदा ॥
अपूर्व-ख्वरूंपस्* क्याह् वदि क्याह् गटि
क्याह् ज़ेटि क्याह् छूटि यंमि टूलु पान् ।
रावरावि क्याह् लबि क्याह् चावि क्याह् रटि
हटि मीग-वर्न ख्वरन च्यानि आपदा ॥ १५६५ ॥
देह्किकि यावन ख्वटि रंग-सस्ति पटि
म्वल-रंस्ति छुय् तावनु बाज़ार् ।
वेरंग ल्लयि च्याज़ ल्लयि म्वक्तचं रटि
हटि मीग-वर्न ख्वरन च्यानि आपदा ॥
पच़्-म्वख च़्वापोरू सुय् वाति अकि व्वटि
युस् ज़पि बीद-रंम्तु ग्रडच्हर नाव् ।
त्र्यन् पोरन् फेरि विच्हियंय् मज़् व्वटि
हटि मीग-वर्न ख्वरन च्यानि आपदा ॥
कृष्णस् छ्यह् मन-कामन् दामन् वटि
ज़गतुकु कंडि-ज्ञाल् न-त च़टि तस् ।
विरक्थ् पाद् च्यांनि नय् रटि कति वटि
हटि मीग-वर्न ख्वरन च्यानि आपदा ॥ ९१ ॥

---

* अपरांच-रूपस् इति पाठान्तरम् ॥

(सः) धैर्यात्मनः अयोघनस्य आघातेन कालात्मकालिमानं भेत्स्यति

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

निश्चेष्टः कृतो-ऽहं अस्मि मोहात्मिकया उन्मादमूर्छया (अपस्माररोगेण) ।

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग हस्तावलम्बेन स्ववाहनीभूतवृषभस्य पुच्छेन-करणेन

अस्मात् संसारमहासरसः तरिष्यामि एकस्यां नचेत् अपरस्यां वेलायाम्

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

(तस्य) अपूर्वस्वरूपस्य (त्वदात्मनः) किं-नाम उपचितं-भविष्यति किं-नाम-वा अपचितं-भविष्यति

किं-नाम दीर्घं-भविष्यति किं-नाम ह्रस्वं-भविष्यति येन तुलितः स्वात्मा ।

विनष्टं-करिष्यति किं-नाम लप्स्यति किं-नाम परित्यक्ष्यति किं-नाम ग्रहीष्यति

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥ १५६५ ॥

देहस्य यौवनेन असारेण रागेण-सहितेन औषर्णपट्टेन

हे-अमूल्य (मूल्यरहितेन वा) अस्ति कुषितप्रायः विपणिव्यवहारः ।

(स पट्टः) हे-रागरहित मुल्यवान्-भविष्यति त्वदीयेन आसक्तत्वेन मुक्तारत्नात्मना तौल्येन

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

हे-पञ्चमुख (स्वच्छन्दमूर्ते) चतुर्दिक्कं स-एव प्राप्स्यति एकेन प्लुतेन

यः जपिष्यति एकाग्रमुद्रया (अभेदमुद्रया वा) षडक्षरमन्त्रात्मकं नाम ।

तिसृषु पूर्षु (लोकत्रये शरीरत्रये वा) परिक्रमिष्यति आसीन-एव मध्ये गृहाधस्तनपुरे (प्रथमयोगभूमिकास्य एव)

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वस्यालापः) कृष्णाख्यस्य अस्ति मनःकामना (तादृशी) वसनाधोभागात्मवासनावृत्तिं वेष्टयिष्यते (निरोत्स्यति)

जगत्संबन्धि कण्टकजालं अन्यथा क्षेत्स्यति तस्य (तद्वस्त्रभागम्) ।

विरक्तीभूय (हे विरक्त इति वा) चरणौ त्वदीयौ न-चेत् ग्रहीष्यति कुत्र-नाम फलितो-भविष्यति

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥ ९१ ॥

---

92. PRAISE OF VIṢṆU AS ONE WITH ŚIVA.

करुनावतार नाव-निश् युस् न ज़ाह् डलि
कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥ १५६९ ॥

लवि-कनि छ़िय् लूक-सवि मञ़् रलि
महाराज़ ज्याम वलि साद-प्रकॊचू ।
ब्रम् मानि संसार् ब्रोम् ज़ानि थलि थलि
कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥ १५७० ॥

देह-प्रय निश निर्नय नयि-मञ़् च़लि
ल्यंबि-मञ़् फलि पंपोशाह्-हिहु ।
फेरि थलि थलि नेरि डूनु ज़न् मञ़् ग्वलि
कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥

कायाय-मायाय-हन्दि रूग-निश बलि
बस् मलि समताय-हॖज़ि सारॆचू ।
ममता तस् ति गलि पोञ़ु ज़न् भस्म-गलि
कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥

वैराग-मक-सॊत्य् युस् राग-वीरि थलि
निश्कल् मन तय् करि पैवन्द् ।
हर्द नेरि फख् तस् सोन्त पानय् सुह् फलि
कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥

पुनिमू-हॊन्दि स्वामियो च्याज़िय् अठ्कलि
च़न्द्रम ज़न् गलि परिपूरन् ।

पुनरपि शिवाद्वयभावेन विष्णुं स्तौति ॥ ९२ ॥

(जगत्पालनाद्यर्थं) हे-त्वया-स्वीकृतमत्स्याद्यवतार नाम्नः (तव) यः न कदापि निवृत्तो-भविष्यति

कुत्र-नाम (सः) निमङ्क्ष्यति मोहात्मकुल्यायां हे-केशवात्मन् ॥ १५६९ ॥

बहिरेव (औदासीन्येन) स्थित्वा लौकिकसभायाः मध्ये संगंस्यते

महावरस्य (इव) वसनानि वसिष्यते आर्जवप्रकृत्या ।

भ्रममात्रं मंस्यते संसारं ओमात्मकमेव ज्ञास्यति स्थले स्थले (पुरः पश्चात्)

कुत्र-नाम निमङ्क्ष्यति ॥ १५७० ॥

देहप्रियतायाः सकाशात् सद्विचारात्मिकायां अधित्यकायां चलिष्यति

कर्दमविशेषमध्ये विकसितो-भविष्यति पद्मपुष्पसदृशः ।

संचरिष्यति स्थले स्थले निर्गमिष्यति अक्षोटफलं इव मध्यात् त्वचः

कुत्र-नाम निमङ्क्ष्यति० ॥

कायस्य-मायायाः-संबन्धिनः रोगात् उल्लाघीभविष्यति

भस्म परिमलिष्यति समज्ञानात्मिकया जपमालया (संयुक्तः) ।

ममता (देहाद्यहंभावः) तस्य अपि विनङ्क्ष्यति जलं इव भस्मगलु-नाम्नि-वितस्तादिनदीजलशोषकस्थले (काश्मीरिकवराहमूलाख्यप्रदेशाधस्तनप्रसिद्धे)

कुत्र-नाम निमङ्क्ष्यति० ॥

वैराग्यात्मना-कुठारेण यः संसाररागात्मवेतसवृक्षं छिन्नशाखं-विधास्यति

निरपेक्षेण मनसा (चित्तवृत्तिनिरोधरूपेण) तस्य विधास्यति संस्कार-विशेषम्* ।

शरत्काले निर्गमिष्यति फलं तस्य (पुरुषस्य) वसन्तकाले स्वयमेव सः विकसिष्यते

कुत्र-नाम निमङ्क्ष्यति० ॥

हे-पूर्णिमायास्तिथेः स्वामिन् (तस्यां पूजनीय) तवैव अनुरागपौनःपुन्येन

चन्द्रमाः इव विनङ्क्ष्यति परिपूर्णो-ऽपि ।

* स्वादिष्टफलोत्पत्त्यै यदेकस्य वृक्षस्यान्यवृक्षचर्मादिना संक्रामिकसंस्कारविशेष क्रियते तत् (पैन्दा इति भाषया) ॥

चन्द्रचूड आश च्याञ् स्वप्रकाश-ज्याम वलि
कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥
कृष्णस् आनन्द-अमृथ् गलि गलि
निष्कल पनञ़िय् कलि-सूत्य् च्याव् ।
निर्मल ब्वंज़ू प्रकंचू-हंन्दु मल् छलि
कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥ १५७५ ॥ ९१ ॥

---

93. PRAYER AND PRAISE DIRECTED TO ŚIVA.

यिम् दिम् बव-सर तार्
शिव करुनावतारो वे* ॥ १५७६ ॥
सोरिय् पाफ् सोनि हार्
बाल काल-संहारो वे ।
नाव् कुय् गंगादार्
च्याव् अमृत दारो वे ।
रूफ् कुय् लिंगाकार्
अंग सूर्य-प्रकारो वे ।
यिम् दिम् बव-सर तार्
शिव करुनावतारो वे ॥
तसि कुह् सोरुय् आदिकार्
सादि युस् ओंकारो वे ।
सोहम् ज्ञानि सुय् सार्
ब्रम मानि संसारो वे ।

---

* वे शब्दो ऽत्र पादपूरणार्थः ॥

हे-चन्द्रचूड आशया तवैव स्वप्रकाशात्मकानि-वसनानि वर्षिष्यते

कुत्र-नाम निमङ्क्ष्यति० ॥

कृष्णाख्यग्रन्थकृतः आनन्दात्मामृतं सुखपूरं सुखपूरम्

हे-निष्कल स्वकीयेन यन्त्रेण (अनुरागापेक्षया तद्दानेन च) पायय ।

(यथा) निर्मलीभूतायाः बुद्धेः प्रकृतेः मालिन्यं मार्क्ष्यति

कुत्र-नाम निमङ्क्ष्यति० ॥ १५७५ ॥ ९२ ॥

पुनरपि स्वेष्टप्रार्थनपूर्वकं श्रीशिवं स्तौति ॥ ९३ ॥

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयाहेतोर्धृतावतार नाम ॥ १५७६ ॥

सर्वाण्येव पापानि अस्माकं हर

हे-बालमूर्ते महाकाल-संहारिन् नाम ।

नाम अस्ति-ते गङ्गाधर-इति

पाययास्मान् अमृतधाराः नाम ।

रूपं अस्ति-ते लिङ्गाकृतिमत्

अङ्गानि सूर्यसमानदीप्तीनि नाम ।

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयाहेतोर्धृतावतार नाम ॥

तवैव अस्ति सर्वमेव आधिपत्यम्

सात्मयति यः ओंकारं (प्राणाभ्यासात्मयोगेन) नाम ।

सो-ऽहमिति-मन्त्रं ध्यायति स-एव सारात्मकम्

भ्रान्तिमात्रमेव मंस्यते संसारं नाम ।

यिम् दिम् बव-सर तार्
शिव करुनावतारो वे ॥
अनुग्रहकिय् अंवार्
निम च्यानि दर्बारो वे ।
पाफ् प्वञ् व्यंनु व्यंनु चार्
सूंत्य् दर्म-व्यचारो वे ।
यिम् दिम् बव-सर तार्
शिव करुनावतारो वे ॥
साम-वीदस् म्य व्यस्तार्
दिम् प्रीम-सेतारो वे ।
वांनिय म्याञ्न कन् दार्
हा बस्रादारो वे ।
यिम् दिम् बव-सर तार्
शिव करुनावतारो वे ॥ १५८० ॥
देव् आमंति क्रिह् लाच्यार्
कर्तख् व्वञ् च्यारो वे ।
सूंत्य् सूंत्य् ह्यथ् चह् कमार्
तारक-दैत्य् मारो वे ।
यिम् दिम् बव-सर तार्
शिव करुनावतारो वे ॥
क्ष्यास् तफ् ज़फ् यार्
व्वडनस् क्रुह् तयारो वे ।

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयाहेतोर्धृतावतार नाम ॥

अनुग्रहस्य (त्वदनुग्रहपूर्वकत्वन्निर्दिष्टमार्गेण) राशीन्

नयिष्यामि त्वदीयायां पदसंसदि नाम ।

पापकर्म पुण्यकर्म भिन्नं भिन्नं विचिनु

सह-कृत्वा विचारात्मधर्मं नाम ।

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयाहेतोर्धृतावतार नाम ॥

सामवेदं (तन्त्रीत्यनुसारभवत्कीर्तिगानसामर्थ्यं) मयि विस्तारय

(तदर्थं) देहि-मे रागात्मिकां-वीणां नाम ।

(तत्प्रदानानन्तरं) वाण्याः मदीयायाः कर्णौ निधेहि

अङ्ग (हन्त) भस्मपरिमलिताङ्ग नाम ।

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयाहेतोर्धृतावतार नाम ॥ १५८० ॥

देवाः समागताः (संपन्नाः) सन्ति निरुपायाः (उद्वेगातिशयम्)

कुरु-नाम-तेषां अतःपरं रक्षोपायं नाम ।

सह सहायं धृत्वा त्वं कार्तिकेयम्*

तारकाख्यदैत्यं जहि नाम ।

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयाहेतोर्धृतावतार नाम ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वकीयालापः) कृष्णाख्यस्य तपः जपं (च) अकृतमेव-कृतमिव संकलय

(यतोऽसौ) मज्जने (जन्ममरणादिषु) अस्ति सन्नद्ध-एव नाम ।

* तन्मारणाय नियतं कार्तिकेयकुमारमुत्पादयेति भावः ॥

मोरु रोज़्यम् न त्वकच्यार्
कर्तस् व्वन् च्यारो वे ।
यिम् दिम् बव-सर तार्
शिव करुनावतारो वे ॥ ९२ ॥

---

94. PRAYER AND PRAISE DIRECTED TO ŚIVA.

न्यथ् च्यान्ज़् पूज़ा शिव शंकर कर
बस्मादर दर च्योनुय् व्रथ् ॥ १५८३ ॥
च्यानि अनुग्रह-रंस्तु कति उद्दर दर
व्वछ तम्रा छ्यम् पत ख्यथ् च्यथ् ।
संचू च्यान्ज़ राथ् द्वह् हे दिगम्बर वर
बस्मादर दर च्योनुय् व्रथ् ॥
स्यकि-आठ कुम् दया-सागर गर
ज़ल् कुम् बासान फल् आस् ज़्यथ् ।
वेश-हंतु यियु न नागनाथ अमर मर
बस्मादर दर च्योनुय् व्रथ् ॥ १५८५ ॥
कास्तम् अमर अज़र ज़र ज़र
बास्तम् प्रत्यख् सूर्य-हिहु न्यथ् ।
ज़ान्ज़्-गाश् कर्तम् चन्द्रशेखर खर
बस्मादर दर च्योनुय् व्रथ् ॥
च्यानि नाव सूतिन् पाफ् हरिहर हर
पान कुख् पालना त संहार् ख्यथ् ।

स्थिरतरं स्यास्यति-तस्य न बाल्यं (कौमारयौवनाद्यवस्थानम्)

कुरु-नाम-तस्य अधुना उपायं नाम ।

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयाहेतोर्धृतावतार नाम ॥ ९३ ॥

पुनरपि श्रीशिवं स्तौति ॥ ९४ ॥

नित्यं तव पूजां हे-शिव शङ्कर कुर्याम्

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग स्थापयिष्यामि तवैव व्रतम् ॥ १५८३ ॥

त्वदीयेन अनुग्रहेण-विना कुत्र-नाम हे-संसारादुद्धारक स्थिरीभविष्यामि

बुभुक्षा पिपासा अस्ति-मे अनुलग्ना जग्ध्वा पीत्वा ।

आशया तवैव रात्रीः दिव नि (च) हे दिगम्बर पूरयेयम्

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

सैकतिला-भूः अस्ति-मे हे-दयासागर गृहम्

जलरूपं अस्ति-मे भासमानं फलं* आगता-ऽहं (यतः) जन्मना† ।

पिपासाबाधितः (एव) यथा न हे-नागनाथस्वरूप अमर मरिष्यामि

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥ १५८५ ॥

अपनय-नाम-मे हे-अमर अजर निःशेषतया (ज्वरादिकं च)

भासमानो-भव-नाम प्रत्यक्षं सूर्यवत् नित्यम् ।

ज्ञानात्मप्रकाशं कुरु-नाम-मम हे-चन्द्रशेखर समुद्गतम्

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

त्वदीयेन नाम्ना कारणेन (त्वत्स्मरणेन) पापं हे-हरिहरात्मन् अपाकुर्याम्

स्वयं असि पालनात्मा संहारात्मा च स्थित्यात्मा (तद्धेतुरिति) ।

---

* भ्रान्त्यात्मसंसारः सत्यतया मृगतृष्णावद्भासते ॥

† सिकता जन्मिनस्त्वयमेव स्वभावः यद्विनार्द्रत्वं शुष्यति ॥

बक्ति बाव च्यानि मन् बागम्बर बर
  वस्मादर दर च्योनुय् व्रय् ॥
प्रीम श्रंग्रु क्रुम् वसान् च्यानि वज्यर ज्यर
  ज़न् छ्यम् नेचन् मज्ञ्-बाग् व्यथ् ।
बक्ति-श्रूख् च्यानिय् हे परात्पर पर
  वस्मादर दर च्योनुय् व्रय् ॥
पूरि पश्चिम दच्चिन व्वत्तर तर
  मोह-स्यन्दि व्यचारच नावि-क्यथ् ।
कृष्णस् गक्त् केशव बव-सर सर
  वस्मादर दर च्योनुय् व्रय् ॥ ८४ ॥

---

95. PRAYER AND PRAISE DIRECTED TO ŚIVA.

होश् दिम् लगयो पंपोश-पादन्
  हा सादन्-हंन्दि सादो हो ॥ १५८० ॥
योगियन्-हंन्दि योग प्रानियन् हंन्दि प्रान
  ज्ञानियन्-हंन्दि हा ज्ञानो ।
च्यानि प्रसाद सृत्य् स्यद् क्रिह् तफ् सादन्
  हा सादन्-हंन्दि सादो हो ॥
अच्युत च्यानि-सृत्य् च्यत्तकुय् चेनुनु
  न-त गक्ति मेनुनु क्रज़ल्यन् पोज़ु ।
प्रीम-ज़ल् कुय् वुज़ान् बात्र-नागरादः
  हा सादन्-हंन्दि सादो हो ॥

भक्तिविधानेन भावनया (च) तव मनः हे-वागस्वर पूर्णीकुर्याम्

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

प्रेमपूर्णं अश्रु अस्ति-मे निःपतत् तवैव माहात्म्येन प्रवाहवत्

इव अस्ति-मे नेत्रयोः मध्यभागे वितस्तानदी ।

भक्तिपूर्णश्लोकान् तवैव हे परात्पर पठिष्यामि

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

पूर्वस्मात् पश्चिमात् दक्षिणतः उत्तरतः निस्तरेयम्

मोहात्मसिन्धुनद्याः विचारात्मिकायां नौकायामेव ।

(तदर्थं) कृष्णाख्यस्य (मे) संपद्यस्व-नाम हे-केशव भव-सरसि-अस्मिन् परीक्षितः

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥ ९४ ॥

पुनरपि स्वेष्टप्रार्थनपूर्वकं श्रीशिवं स्तौति ॥ ९५ ॥

चेतनां देहि-मे उपहारीभवेयं-तव पद्मसदृशपादयोः

हन्त साधूनामपि साधो हन्त ॥ १५९० ॥

हे-योगिनामपि योगरूप प्राणिनामपि प्राणरूप

ज्ञानिनामपि हन्त ज्ञानरूप ।

त्वदीयेन प्रसादेन कारणेन सिद्धाः सन्ति तपः साधयन्तः

हन्त साधूनामपि० ॥

चित्तरहित तवैव हेतुना (प्रसादेन) चित्तस्यापि चेतनत्वं (अस्ति)

अन्यथा संपत्स्यति मार्गमेव काण्डोलेषु जलस्य ।

प्रेमातिशयात्मकं-जलं अस्ति-ते उद्गच्छत् भक्तात्मारवातेषु

हन्त साधूनामपि० ॥

ब्रह्म-ज़न्मस् यिथ् कुस् न ब्रह्म-स्मरॅचू
वुछ् म म्याञ़ राक्षस-प्रकॅचू कुन् ।
च्यानि स्तुत्य् बक्य् च्याञ़् कॅह् प्रह्लादन्
हा सादन्-हॅन्दि सादो हो ॥
पूरन-ब्रह्म छम् च्याञ़्य् लादन्
प्रनव-पान् वन्दहाय् पादन् त्रन् ।
नाद-ब्यन्द कन् थाव् सान्यन् नादन्
हा सादन्-हॅन्दि सादो हो ॥
व्यचार-नेत्रन् ज़ाञ़्-गाश अन् छिह् ॲनि
हर हरस्वख च्यय् दिमहाय् वॅनि ।
निश्कल-मन निश्काम रामरादन्
हा सादन्-हॅन्दि सादो हो ॥ १५९५ ॥
अनुग्रह् च्योनु गछि आसुनु सादन्
क्याह् कुह् पापन् कमन् ज़्यादन् प्यठ् ।
दय् कुख् त चय् कर् सान्यन् अपरादन्
हा सादन्-हॅन्दि सादो हो ॥
कृष्ण् अय् च्याञ़ कपटञ़-तल नेरिहे
अद कति पैरिहे ज्याम नॅवि नॅवि ।
पुश कति प्यथिहेस् होञ़न् त रादन्
हा सादन्-हॅन्दि सादो हो ॥
क्रूपि मञ़ अय् तस् कुच्यराह बनिहे
अद कति वनिहे ज़ेछर् यूतु ।

ब्राह्मणजातिजन्मनि आगत्य अस्मि न ब्रह्मस्मृतौ

ईक्षस्व मा मदीयां राक्षसप्रकृतिं प्रति ।

त्वदीयेन कारणेन (प्रसादेन) भक्तिः त्वदीया कृता प्रह्लादेन

हन्त साधूनामपि० ॥

हे-पूर्णपुरुषात्मन् अस्ति-मयि तवैव अनुकम्पा

हे-प्रणव स्वात्मानं उपहारीकुर्याम-ते पादेषु (वेदात्मकेषु)चतुर्षु ।

हे-नादबिन्द्वात्मन् कर्णौ निधेहि अस्माकीनेषु करुणाक्रन्देषु

हन्त साधूनामपि० ॥

विचारात्मनेत्रयोः ज्ञानात्मप्रकाशं समानय स्रो (यतः) अन्धाः (वयम्)

हे-हर हरमुखाख्यगिरिक्षेत्रे तवैव अदास्याम-ते अन्वेषणानि ।

निरपेक्षेण-मनसा हे-निष्काम रामरादन्-नाम्नि-क्षेत्रे

हन्त साधूनामपि० ॥ १५९५ ॥

अनुग्रहः त्वदीयः भवितव्यः साधूनाम्

किं-नाम अस्ति पापानां अल्पानां बहूनां (वा) (विचारणां) प्रति* ।

ईश्वरः असि नाशं च विधेहि अस्माकं अपराधानाम्

हन्त साधूनामपि० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वालापः) कृष्णाख्यः चेत् तव (वस्त्रादि) भिदात्मपरीक्षातः निरगमिष्यत्

तदा कुत्र-नाम अवसिष्यत् वसनानि नूत्नानि नूत्नानि ।

(पुनश्च) अपर्याप्तं कुत्र-नाम आपतिष्यत्तस्य वस्त्रपार्श्वभागेषु वस्त्रदैर्घ्यभागेषु च

हन्त साधूनामपि० ॥

अप्रत्यक्षभाषणात्मक (मानसव्यवहारस्य) मध्ये यदि तस्य संग्रहात्मकता (उपायान्तरं) समभविष्यत्

तदा कुत्र-नाम अकथयिष्यत् दैर्घ्यं इयत् ।

---

* दयालवः सन्तः पापन्यूनाधिक्यं न विचारयन्ति । समानामेव सर्वेषु दयाभाविष्कुर्वन्ति ॥

याद् अय् रोज़हस् वुज़ कुम् आदन्
हा सादन्-हन्दि सादो हो ॥ ९५ ॥

---

96 IMPOSSIBILITY OF DESCRIBING ŚIVA.

निरञ्जन् वातिथय् प्यव् शूञ्ज़-थानस् ।
निशानाह् कुस् वनय् तस् बे-निशानस् ॥ १५९९ ॥ ९६ ॥

---

97. PRAISE OF ŚIVA ON HIS DEPARTURE FOR THE FOREST.

रूप-रस्ति कुस् ज़ानि कमि-सन नयि गोख् ।
दय गोख् शूञ्ज्-शय ह्यथ् विज्ञान् ॥ १६०० ॥
साद्-सत्संगकि निर्णय-पय गोख् ।
जितेन्द्रिय गोख् लय-स्थान् ॥
साद नाद्-व्यन्द वानिय-हन्दि वन गोख् ।
निश्कल मन गोख् निरविमान् ॥
आनन्द् बूगनि आनन्दगन गोख् ।
निरञ्जन गोख् प्यठ् शूञ्ज़-थान् ॥
अद्वैत अच्यत अन्तर्दान गोख ।
सत्य ज्ञान गोख ज़ाञ्ज-हञ्ज ज़ान ॥
केवल पनन्यन् निश बेगान गोख ।
शिवनाथ पान गोख शक्तिय-सान् ॥ १६०५ ॥ ९७ ॥

---

98. THE AUTHOR AND MĒNĀ PROCLAIM DEVOTION ON ŚIVA'S DEPARTURE.

लत लायिथ् संसारस्
पत-लारस् लतिय ॥ १६०६ ॥

स्मृतिगतः चेत् तिष्ठेयास्तस्य अधुनापि अस्ति-तस्य अवकाशः (कथन-निवृत्तिः)

हन्त साधूनामपि० ॥ ९५ ॥

ग्रन्थकृदुक्तिः ॥ ९६ ॥

निरञ्जनः प्राप्यैव समापतितः (द्रुतमेव प्रापत्) गृहादिनिर्मितिरहिते (ज्योतिः स्वरूपात्म) प्रदेशे

लक्षणादिकं कः वक्ष्यामि (वक्तुं शक्नुयां) तस्य निर्लक्षणस्य ॥ १५९९ ॥ ९६ ॥

याचामनु स्तुतिप्रस्तावना ॥ ९७ ॥

हे-रूपरहित कः जानाति कया-स्वित् अधित्यकया गतस्त्वम् ।

हे-ईश्वर गतस्त्वं शून्यप्रदेशे (परमचिदाकाशे) संगृह्य (स्वशक्त्या-त्मकं) विज्ञानम् ॥ १६०० ॥

साधुसत्सङ्गस्य हे-निर्णयस्य-अभिज्ञान गतश्च-त्वम् ।

जितेन्द्रिय गतस्त्वं (सत्तामात्रात्मकं) लयस्थानम् ॥

हे-साधो नादबिन्द्वात्मन् वाय्यात्मकेन वनमार्गेण गतस्त्वम् ।

निष्कलेन मनसा (सह) गतस्त्वं निरभिमानपदम् ॥

स्वानन्दं भोक्तुं हे-आनन्दघन गतस्त्वम् ।

हे-निरञ्जन गतस्त्वं शून्यस्थानादप्युपरिस्थानं (चिदाकाश-लयस्थानम्) ॥

हे-अद्वैतस्वरूप अन्तःकरणाद्यतीत अन्तर्धानं गतस्त्वम् ।

सह-धृत्वा हे-ज्ञान गतस्त्वं ज्ञप्तिरपि ज्ञानरूपम् ॥

हे-केवलात्मन् स्वकीयानां समीपतः पररूपः संपन्नस्त्वम् ।

हे-शिवनाथ स्वयं गतस्त्वं स्वशक्त्या-सह ॥ १६०५ ॥ ९७ ॥

श्रीशिवस्य दूरगतिमधिगत्य तदनुरागातिशयं स्ववैराग्य-पुरःसरं प्रस्तौति ग्रन्थकृत् सेना च ॥ ९८ ॥

लत्ताघातान् प्रक्षिप्य (तिरस्कृत्य) संसारे

अनुधाविष्यामि-तं हे-नायिके ॥ १६०६ ॥

हंस-नाद्किस् ज्यानवारस्
नालि ज्याम किस् वतिय ।
वुफि तार्यम् हसदारस्
पत-लारस् लतिय ॥
सूर् कंह् तमि अंदकारस
युस् वह् सूरमतिय ।
ब्वति दारनाय थान् दारस्
पत-लारस् लतिय ॥
अथ् तीज़-ह्फ् आकारस्
फेर ब्रूँठि तय् पतिय ।
पाँपुर् ज़न् गत-मारस्
पत लारस् लतिय ॥
लोल फंबकिस् अंबारस्
र्यह् म्य दिचू सूरमतिय ।
स्वह् कुम् व्वत्र कति प्रारस्
पत-लारस् लतिय ॥ १६१० ॥
आरवल् मझ् लोल-नारस्
दंज़ू-मंचू व्यह् प्रीम सूतिय ।
ग्रहज्यारस् व्यह् मझ् आरस
पत-लारस् लतिय ॥
न्यथ् लगहा मझ्चारस्
मथ् बामनाव् मतिय ।

(यस्य) हंसनादात्मनः विहङ्गस्य*

वषितानि वस्त्राणि सन्ति शुक्लानि ।

उड्डयनं तारयिष्यति-से (उड्डीय लङ्घयिष्यति) हंसद्वाराख्यगिरिम्

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

भस्म कृतं (संपादितं) तेन (तदीयस्य) मोहात्मान्धकारस्य

यः वृतः भस्मप्रमत्तेन-तेन ।

(तदर्थं) अहमपि धारणया ध्यानं धारयेयं-तस्य

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

अमुष्य तेजोरूपस्य आकारस्य

संचरेयं पुरस्तात् अपि पश्चात् ।

पतङ्गः इव स्वात्मसमर्पणं (स्वात्मार्पणगतिम्) कुर्यामस्याहं

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

आतस्य ॰त्मन॰ बिचुनः कूटस्य

अग्निशिखा मदीयस्य दत्ता (उद्भाविता) भस्मपरिमलमत्तेनानेन ।

(परन्तु) आर्द्रत्वं (प्रतिबन्धात्मकं) (पितुनः) अस्ति-मे अतः-परं कुत्र-नाम प्रतीक्षिष्ये

अनुधाविष्यामि-तं० ॥ १६१० ॥

पीतवर्णपुष्पविशेषः (इव) मध्ये अनुरागात्मज्वलने

दग्धीभूता अस्ति तिष्णा हेतुना ।

शीतलप्रायस्य अस्ति मध्ये नदीरूपाटव्याः

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

नित्यं लग्नो-भवेयं-नाम सद्विचारं

(येन) सत्यात्मत्वं भासमान-कुम हे-सति (परमशक्ते) ।

* [illegible]

खर् फिरुम् च्यथ् सेतारस्
पत-लारस् लतिय ॥
वन्दुनु कुम् पान् थारस्
अन्दुनु कुम् दूतिय ।
चन्दुन् गोम् देवदारस्
पत-लारस् लतिय ॥
ग्रज़् व्वंकू खन्दर्य-नारस्
दूति आंसिथ् कुह् ततिय ।
वनवनसंय् कन् दारस्
पत-लारस् लतिय ॥
क़ाल मारि मारि ल्वकच्यारस्
कंरि म्य पोम्न फ्रंतिय ।
शेरि लागस् जटदारस्
पत-लारस् लतिय ॥ १६१५ ॥
कृष्णुनु दफ़्त बाल-यारस्
करिहेस् नालमंतिय ।
मेलि ग्रंसत्र् त संगि-फारस्
पत-लारस् लतिय ॥ ९८ ॥

---

99. WHAT MĒNĀ AND THE PEOPLE SAID TO EACH OTHER WHEN ŚIVA DEPARTED.

हर हर्म्वख-वन् गोम्* ह्यथ् उमाय ।
च्यथ् आनन्द-गन् गोम् ह्यथ् मायाय ॥ १६१७

---

* अस्मिन् खण्डे "हर हरम्वख-वन् गोम्" इति प्रतिपदान्तार्धभागेष्वनुषङ्गः ॥

स्मृतिरूपं-नादं प्रवर्तय-मे चित्तात्मिकायां वल्लक्याम्

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

उपहर्तव्यः अस्ति-मे स्वात्मा स्वात्मरूपाय

(किंतु) समाप्तव्यं अस्ति-मे इहैव ।

चन्दनं संपन्नं-मे देवदारुदारुणः*

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

उच्चैर्गीतिध्वनिः समुद्गतः स्वन्दरिनार्-नाम्नि-प्रसिद्धे-वनदेवतास्थाने

इहैव भूत्वा अस्ति (सः) तत्रैव ।

(तद्विषयकस्य) कीर्तिगानस्य-कृते कर्णौ निधास्यामि

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

भ्रम्यासंचारान् दत्त्वा दत्त्वा बाल्यावस्यायाम्

कृताः मया पुष्पाणां काण्डोलपूरं-निचयाः ।

(तानि) शिरसि संयोजयेयं-तस्य जटामुकुटधारिणः

अनुधाविष्यामि-तं० ॥ १६१५ ॥

कृष्णस्य (संबन्धि विज्ञापनादि) कथय-नाम बालसखये

(यथा) कुर्यात्-नाम-तस्य आलिङ्गनानि ।

(येन हेतुना) संगतं-भविष्यति शस्त्रं (इव) च (परस्परं) स्पर्शमणिः

अनुधाविष्यामि-तं० ॥ ९८ ॥

लोकोक्तिर्मेनया सह निर्याणकाले शिवयोः ॥ ९९ ॥

महादेवः हरमुखाख्यं-वनं गतो-मम गृहीत्वा उमाम् ।

चित्तं-इव आनन्दघनीभूतं गतं-मम गृहीत्वा मायाम् ॥ १६१७ ॥

* देवार्चने चन्दनार्थं देवदारु निवेद्यते । तच्च क्रमशो घृष्यमाणं यथा लीनं भवति तथा मच्छरीरमपि भवत्विति बोध्यम् ॥

राम रामराद्न् गोम् ह्यथ् सीताय ।
नर-नारायण् गोम् तपच ज्याय ॥
अग्निसंय् कति क्यन् गोम् तसञ्ज्ञ माय ।
वन क्याह् वर्तन् गोम् अथ् थूंज़-गाय ॥
अन्दकार् अर्पन् गोम् अहन्ताय ।
निर्व्वन् दिथ् त म्वन् गोम् व्पासनाय ॥ १६२० ॥
मिलनाविथ् द्वन् गोम् दिथ् निष्ठाय ।
दृष्टि-तल सज़्जन् गोम् मज़्ज़ दारनाय ॥
स्वफल् प्रदख्यन् गोम् गरि याम् द्राय ।
त्रिश्वरूफ् हन्-हन् गोम कुज़्ज़ चाय ॥
दृष्टि-तल त्रिबुवन् गोम् मज़्ज़ तुर्याय ।
कृष्णस् पत मन् गोम् व्वंज़ राधाय ॥ ८८ ॥

---

100. LAMENTATION OF MĒNĀ ON ŚIVA'S DEPARTURE.

त्यथ् विन् कंह्नि द्यन् ह्यक गुज़राविथ्
कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥ १६२४ ॥
अज्ञानंय् कुम् वथ् रावराविथ्
कोचन् मज़्ज़ फिरनाविथ् म्य ।
त्वफेरस् कुनतम् व्वञ् वथ् हाविथ्
कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥ १६२५ ॥
अंनु कुस् त पकनस् हत-व्वक्त वत छ्यम्
पत छ्यम् लारान् मन-कामना ।

श्रीरामः रामराङ्गनाख्योपत्यकान्तर्गतप्रदेशं गतो-मे गृहीत्वा सीताम् ।

नर-नारायणः गतो-मे तपसः स्थाने (बदरिकाश्रमे) ॥

अश्रुणश्च कुत्र-नाम क्षेदः संपन्नो-मे तस्यैव प्रीत्या ।

कथयिष्यामि किं वृत्तं संपन्नं-मे अस्य शून्य-स्थानस्य ॥

अन्धकारमिव समर्पितं संपन्नं-मे अहन्तायाः ।

निर्गुणतां दत्त्वा गुणः च गतो-मे उपासनायाः ॥ १६२० ॥

संगमय्य द्वौ गतो-मे दत्त्वा निष्ठाम् ।

दृष्टित-एव सज्जनः गतो-मे मध्यं धारणायाः ॥

समुत्पन्नस्तत्फलं प्रदक्षिणं संपन्नं-मे गृहात् यावत् निर्गताहम् ।

जगद्रूपत्वं प्रत्यंशे संपन्नं-मे एकस्याः अवस्थायाः ॥

दृष्टित-एव त्रिभुवनं गतं-मे मध्ये तुरीयायाः ।

कृष्णस्य (विष्णोः ग्रन्यकर्तुश्च) पश्चात् मनः गतं-मे बुद्धयात्मिकायाः राधिकायाः ॥ ९९ ॥

मेनाया उक्ति ॥ १०० ॥

त्वामेव विना केन-प्रकारेण दिनानि शक्नुयां व्यर्थितुम्

कं गतस्त्वं परित्यज्य हे-कल्याणप्रभव ॥ १६२४ ॥

अज्ञानमेव अस्ति-मम सत्यमार्गं विनाश्य (विस्मार्य)

अल्पानां-मार्गविशेषाणां मध्ये परिभ्राम्य मां (स्थितम्) ।

चतुष्पथे निपातय(निदर्शय)-नाम-मे अधुना मार्गं प्रदर्श्य

कं गतस्त्वं० ॥ १६२५ ॥

अन्धः अस्मि तु गमनाय शतशः मार्गाः सन्ति-मे

पश्चात् अस्ति-मे धावन्ती मनसो-वासना ।

शूब्या गछुनु म्य च़्य पथर् पाविथ्
कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥
दया च्यान्य् आय् अज़्-ताम्य् थ्यकान्
यथ् मंज़िलस् लूख् पकान्-गैय् ।
कंबस् प्यठ् कुख् म्य च़लान् साविथ्
कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥
ज़य-संखि च़्यय् अथि ओसु दय-लोनुय्
बूज़िथ् ज़ोनुय् न च्योनु महिमा ।
सत्य-देव कति ज़ोनुख् पज़्नाविथ्
कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥
कौरि-मज़ खार् न्योनु ब्वंडुमंतु पानय्
भगवान दयावानय् कुख् ।
यियु न दय् नावस् गछ़य् मन्दछाविथ्
कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥
कायाय काठिस्-प्यठ कुस् ब्वह् खसिथ्
रोज़ुनु त वसिथ् प्यनु कुम् कूठु ।
दर्मस् ब्राह्मनस् निम् स्वकलाविथ्
कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥ १६२० ॥
कुस् वोतुमंतु नख शमशेरि दँद्यं
शंगिथ् कुस मुह न्यंद्यं मञ्ज़् ।
च्याञ्ज़ ज़ेरि रंस्तु कुम् ह्यकयम् वुज़नाविथ्
कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥

शोभते-तव-किं गमनं मां ते भूमौ निपात्य

कं गतस्त्वं० ॥

दयां (दयालुतां) त्वदीयां आगता-वयं अद्य-पर्यन्तं विकत्थमानाः

यस्मिन् प्रयाणके जनाः अगच्छन् ।

अवटस्य पृष्ठे असि मां चलन् संवेश्य

कं गतस्त्वं० ॥

हे-जयनशील तवैव हस्ते (आयत्तं) आसीत् (नः) कर्मभाग्यम्

श्रुत्वा ज्ञातं न (श्रोतुं न शक्ता वयं) तव माहात्म्यम् ।

हे सत्यस्वरूपदेव कुत्र-नाम अभिज्ञातस्त्वं उपलक्षितुम्

कं गतस्त्वं० ॥

कूपमध्यात् उद्धारय मदीयं त्रुडितं आत्मानम्

हे-भगवन् महादयालुः असि-त्वं (यतः) ।

यथा न इदं नामधेयं गच्छेयं क्षेपयित्वा

कं गतस्त्वं० ॥

कायात्मनि शूलपृष्ठे अस्मि अहं आरुह्य (आरूढः)

आस्थानं च निपात्य पतनं (च) अस्ति-मे कष्टम् ।

धर्मार्थं (धर्मगौरवेण) ब्राह्मणं नय-मां उन्मोच्य

कं गतस्त्वं० ॥ १६३० ॥

अस्मि-अहं संप्राप्तः समीपं असेः धारायाः

सुप्तः अस्मि मोहात्मिकायाः निद्रायाः मध्ये ।

त्वदीयया प्रेरणया विना कः शक्नुयान्मां उद्बोधितुम्

कं गतस्त्वं० ॥

ह्यगिय् म्य च़्लुहम् डीगिय् बावंच्
न्ययनंनिसंय् ब्रोंठ वावंय् कुम् ।
स्यदंचू-हंन्दु ज्यामाह् थवुम् पैरावियू
कस् गोख् चावियू हे-शंभो ॥
नफ्चंञ् वाँवंकू क्यम् तंवलावियू
दय-नात् च्योनु मंग्ररावियू म्य ।
कस् ह्यक पनुनु द्‌यु हाल् बावियू
कस् गोख् चावियू हे-शंभो ॥
रंनु कुस् प्योमंतु मञ्‌ मैदानस्
आशावानस् म यूतु प्रारनाव् ।
अद्दा दिहम् ना अनियू मननावियू
कस् गोख् चावियू हे-शंभो ॥
क्रष्णस् च्‌य् यूतु दीन् गंञ्जरावियू
मो कुन् चावियू लूकन् ताञ् ।
विष्णर्पन् निन् खख् प्रावनावियू
कस् गोख् चावियू हे-शंभो ॥ १६३५ ॥ १०० ॥

---

101. PRAISE OF AND PRAYER TO HARI-HARA.

कंपा कर्तम् हरि:-हरय्
व्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥ १६३६ ॥
लूसिय् प्योमंतु कुस् वुञ्यरय्
खंतुमंतु क्रम वंडु वोरू ।

रुषित्वा मां चलितस्त्वं-मां दृष्ट्वा भावेन

नग्नप्रायश्चैव (मम) पुरस्तात् वायुः अस्ति-मे (मुखवायुर्गन्तुं निरुणद्धि)।

छिद्रात्मकं वसनं निधेहि-मयि आभूष्य

कं गतस्त्वं० ॥

उदरपूर्तीच्छात्मा संभ्रमः अस्ति-मे वञ्चलीकृत्य

ईश्वर-नाम त्वदीयं विस्मार्य माम्।

कस्मै शक्नुयां स्वकीयं ईदृक् वृत्तं प्रकटीकर्तुं (अभिप्रायेण)

कं गतस्त्वं० ॥

कुकरः अस्मि पतितः मध्ये दीर्घस्थलप्रायदेशस्य

धृताशं मा इयत् प्रतीक्षय (माम्)।

(तदर्थं) श्रद्धां दास्यसि-मे क्वित् (या) आनयिष्यति-त्वां सान्त्वयित्वा

कं गतस्त्वं० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वनिवेदनं) कृष्णाख्यं (मां) त्वमेव इयन्तं दीनं संकलय्य

मा-नाम प्रक्षिप परित्यज्य लोकानां आयत्ततायाम्।

ईश्वरार्थं नय-तं (मां) सुखं प्रापय्य (अनुभाव्य)

कं गतस्त्वं० ॥ १६३५ ॥ १०० ॥

पुनरेकत्वेन वर्त्तमानौ हरिहरौ समुपलक्ष्य स्वप्रार्थनपूर्वकं स्तौति ॥ १०१ ॥

कृपां कुरु-नाम-मयि हे-हर्यभिन्नहर

(तत्र) अहं किं-नाम करिष्यामि हठम्* ॥ १६३६ ॥

श्रान्त्वा निपतितः अस्मि स्थाविरेण

आरूढः अस्ति-मयि महान् भारः।

---

* सर्वथा ऽसमर्थस्त्वत्कृपायोग्योऽस्मीति भावः।

इथ् पञ्चालस् क्यथ-पाठि तरय्
 ब्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥
आर कुह् वज़ान् ब्वगनि दरय्
 वार कुह् करान् घोर् ।
क्रूप कुह् करान् ममन्दरय्
 ब्वह् क्याह्-करय् ज़ोर् ॥
वंनि वंनि यंचू गोस् क्रूंचु अन्दरय्
 ननन् ज़न् कुस् च्योर् ।
क्रूपि-हन्दु खख् दिम् योगेश्वरय्
 ब्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥
पख छ्यम् जर्यमच़ कुम् ज़रज़रय्
 बन्योमंतु कुस् मोर् ।
ह्यूनु कुस् खरन्-हन्दि आर्च़रय्
 ब्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥ १६४० ॥
सञ्चख् रोज़तम् श्याम-खन्दरय्
 प्रबाथ् हिवु च़पोर् ।
पंपोशस् यिथ् न दह् लगि दरय्
 ब्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥
आबास च्यानि-सूंत्य गामंति क्विह् खरय्
 अन्तःकरन चोर् ।
म्य बास् प्रकाश-रूप ईश्वरय्
 ब्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥

ईदृशस्य (संसारात्मनः) पञ्चालगिरेः केन-प्रकारेण निस्तीर्णो-भवेयम्

अहं किं-नाम० ॥

(ईदृशावस्थायां) गिरिसरित् अस्ति प्रवाहध्वनिं-कुर्वन्ती उत्तानेन मार्गगति-विशेषेण

सुष्ठु अस्ति कुर्वन्ती महाकोलाहलम् ।

मौनं अस्ति कुर्वन् (कुर्वन्ती वा) समुद्रः (समुद्रं प्राप्य वा)

अहं किं-नाम० ॥

उक्त्वा उक्त्वा अतिशयेन संपन्ना-ऽहं निःसारः अन्तरेव

ख्यातीभवन् इव अस्मि अतिमूढः ।

मौनविधानस्य सौख्यं देहि-मे हे-योगेश्वर

अहं किं-नाम० ।

पत्त्राः (इन्द्रियोल्लासाः) सन्ति-मे स्वर्णोट्टङ्किताः (इव), अस्ति-मे भीतिहतत्वम्

संभूतः अस्मि मयूरः ।

कुरूपः अस्मि पादसंबन्धिना अर्तिहतत्वेन

अहं किं-नाम० ॥ १६४० ॥

प्रत्यक्षीभूतः तिष्ठ-नाम-मे हे-श्यामसुन्दर

प्रभातकालः इव परितः ।

पद्मपुष्पस्येव यथा न दिवसः संयुक्तो-भवेत् निरोधे

अहं किं-नाम० ॥

आभासेन त्वदीयेन समागतानि सन्ति विकासस्थैर्यम्

अन्तःकरणानि चत्वारि (मनोबुद्ध्यहंकारचित्तानि) ।

मम अनुभवगोचरो-भव-प्रत्यक्षं प्रकाशज्योतिः-स्वरूपः हे-ईश्वर

अहं किं-नाम० ॥

त्र्य-ग्वन् व्वलंगिथ् कुख् शंकरय्
शक्तिय च्याज़ कुस् लोरु ।
अंगुनिस् दंग्नाव् कुनिय् वरय्
ब्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥
च्चरंगुं ज़न् म फिर् गर गरय्
दूह् बाज़िगार् क्रा सोरु ।
दुवार म डाल् प्यठ् खाल्-दरय्
ब्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥
अन्दर् चानिथ् ज्ञान गरय्
हावुम् चूंथुमु पोर् ।
तथ् मञ्ज़् रूज़िथ् आनन्द् बरय्
ब्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥ १६४५ ॥
कृष्णस् मुच़राव् बात्रकि बरय्
कुनिय् वरय् तोरु ।
दृथ् लयं ह्यथ् च्यय् बसि अमरय्
ब्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥ १०१ ॥

---

102. PRAISE OF AND PRAYER TO HARI-HARA.

सन्म्वख् यित द्यान नित म्योनु मन्
गुह्रियूंज़ु* बनि काच़बोटाह् ज़न् ॥ १६४७ ॥
ज़य-संस्तु बय मंशराबि हन्-हन्
प्रावनावि रूफ् च्योनु सनातन् ।

* गुह्रियूंज़ु नाम कीटविशेषः कृष्णवर्णः सोऽस्ति यो गोमयेन गुलिकां विधाय द्वषात्समुद्रं पूरयितुमिच्छतीत्याख्यायिका ॥

त्रीन्गुणान् अतीत्य असि-वर्तमानः हे-कल्याणकर

शक्तिः तव अस्मि संलग्नः ।

(सूत्रमिव) एकगुणं-सांसारिकगुणकं द्विगुणं-कुरु-मां (मोक्षसौख्यगुणकं कुरु) एकेनैव वेष्टनेन (वरप्रदानेन)

अहं किं-नाम० ॥

शारिमात्रं (गोट) इव मा संचालय गेहे गेहे

अयं छद्मकरणशीलः अस्ति-किं दृढः ।

पुनर्वारं मा प्रक्षिप पृष्ठि प्रथमकक्ष्यादिमगृहे (जनुरर्थं उदरे)

अहं किं-नाम० ॥

अन्तरेव प्रवेश्य ज्ञानात्मनि गृहे

प्रदर्शय चतुर्थीं पुरम्* ।

तस्य मध्ये स्थित्वा (स्थिरतया) परमानन्दं अधिगमिष्यामि

अहं किं-नाम० ॥ १६४५ ॥

कृष्णाख्यस्य (मम) उद्घाटय भक्तिरूपस्य द्वारस्य

एकेनैव आवर्तन (वरप्रदानेन) अर्गलम् ।

अस्मिन् सद्मनि सह-धृत्वा त्वामेव निवासं-करिष्यति हे-अमर

अहं किं-नाम० ॥ १०१ ॥

पुनरपि प्रार्थयति ॥ १०२ ॥

साम्मुख्यभावे आगच्छ-नाम स्वध्यानेन नय (वशीकुरु) मदीयं मनः

कीटविशेषः (भूमावप्यसमर्थगतिमान्) संपत्स्यति पुत्तिका (पक्षिविशेषः) (अतिशीघ्रखगतिसमर्थः) इव ॥ १६४७ ॥

जयमेव-फलयन् भयं विस्मारयिष्यति अंशमंशम्

प्रापयिष्यति रूपं त्वदीयं सनातनात्मकम् ।

---

* अष्टापदचतुर्थकक्ष्यां प्रापय । जाग्रदाद्यवस्थात्रयाद्भिन्नस्य तुरीयपदं प्रापय ॥

ज़्यथ् ब्वद् मन् प्रान् करनावि अर्पन्

गुह्यिर्यूज़्‌ बनि काछ़बोटाह् ज़न् ॥

आविश्य पनज़् म्याज़् राय् मञ्ज़् गन्

म्यानि स्वख पनञ् रोछ़ि कर् वर्तन् ।

उन्मत्त-ब्वद् म्यान्‌ हेगस् अन्

गुह्यिर्यूज़्‌ बनि काछ़बोटाह् ज़न् ॥

कंखु त अंदू़रू़ रोज़्या य्यलि दज़ि वन्

यंहि मञ्ज़् छ्‌या नीज़ाह् त्रासन् ।

सूर्यस् निश्च छ्या गट ठहरन्

गुह्यिर्यूज़्‌ बनि काछ़बोटाह् ज़न् ॥ १६५० ॥

ननिसंय् वल् वर्-दिनुकु वर्दन्

नंगरन् कुह् ताले प्यठ संगरन् ।

सोंत रोज़्या कुलु हंरुमंत-पन

गुह्यिर्यूज़्‌ बनि काछ़बोटाह् ज़न् ॥

अद् क्याज़ि छुख् दय-गय छ़ावन्

य्यलि नारंद कुय् बोज़नावन् ।

तिथि ग्वन खनरस् ग्वकलावन्

गुह्यिर्यूज़्‌ बनि काछ़बोटाह् ज़न् ॥

दया च्यान्‌ पाफ् प्रञ्‌ छ्या गञ्ज़्रन्

पर्थ-कालि प्यठ आय् थ्यकनावन् ।

कृष्णस् अथ् प्रश्नस् ब्वत्तर् वन

गुह्यिर्यूज़्‌ बनि काछ़बोटाह् ज़न् ॥ १०२ ॥

चित्तं बुद्धिं मनः प्राणं (च) कारयिष्यति स्वसमर्पितम्

कीटविशेषः० ॥

समावेशेन स्वकीयेन मदीयस्य अनुभवस्य मध्ये घनीभव

मदीयया द्वारा स्वकीयायां रुचौ कुरु प्रवृत्तिं (वर्तनम्) ।

उन्मत्तभूतां-बुद्धिं मदीयां स्मृतिं (समाधानं) आनय

कीटविशेषः० ॥

शुष्कः च आर्द्रः अवशेक्ष्यति-किं यदा दग्धं-भविष्यति वनम्

ज्वालायाः मध्ये अस्ति-किं वस्तुमात्रं भासमानम्* ।

सूर्यस्य समीपे अस्ति-किं तमिस्त्वं स्थिरीभवन्

कीटविशेषः० ॥ १६५० ॥

नग्नस्य आच्छादय वरप्रदानात्मकं वसनम्

(यतः) नग्नानां (विरागिणां) अस्ति भाग्यं पृष्ठे पर्वतानाम् ।

वसन्तकाले स्थास्यति-किं वृक्षः जीर्णपतितपर्णः

कीटविशेषः० ॥

तर्हि कुतः असि स्वैश्वर्यं प्रदर्शयन्

यदा-नाम नारदर्षिः अस्ति-त्वां श्रावयन् (विज्ञापितवानिति प्रसिद्धम्) ।

(येन) तादृशेन गुणेन (युक्तस्य) स्वर्णकारस्य मुक्तिं-कुर्वनसि

कीटविशेषः० ॥

दयालुता त्वदीया पापं पुण्यं (च) अस्ति-किं संकलयन्ती

(इत्थमेव) पूर्वतनकालात् प्रभृति आगताः (पुराविदः) श्लाघमानाः (प्रशंसन्तः) ।

कृष्णाख्यस्य (मम) अस्य प्रश्नस्य उत्तरं कथय

कीटविशेषः० ॥ १०२ ॥

* ज्वाला हि करीषदारुघृतादेरेकरूपोत्पद्यते इति भावः ॥

103. EXHORTATION BY THE AUTHOR TO ATTAIN SALVATION BY MEANS OF YŌGA PRACTICES.

सतच नति पख् सथ् वूमिकाय ज़ान्
ब्रह्मरन्ध्र-गगनस् खस् साविदान् ।
मिलविथ् ज़ान् च्यथ् चन्द्रम सूर्य प्रान्
प्रावनाविथ् योग् परमानन्द-स्थान् ॥ १६५४ ॥

दशमोद्दार-किनि वार कड् अर्मान्
सुषुम्ण-मार्गकि सफार सान् ।
बासनिथ् वासना व्यपासना मान्
प्रावनाविथ् योग् परमानन्द-स्थान् ॥ १६५५ ॥

ललीश्वरिय सोद् योगाह् ज्यान्
द्वादशान्त मंडलस् वातनोव् प्रान् ।
अनाहत-शब्द् वुकु प्रनव् सनिदान्
प्रावनाविथ् योग् परमानन्द-स्थान् ॥

शब्द-प्रकाश-दिप्य् आसूस् प्रज़लान्
खठकय्-खत निर्मल् बासान् ।
निष्कल् शशि-कलि अम्रथ् च्यवान्
प्रावनाविथ् योग् परमानन्द-स्थान् ॥

पन्नुदश कलाय कल्पना गलान्
शोडश-कला आचू स्वछान् ।
पूर्न् अमावस्य छुत-शेश् ज़न् रोज़ान्
प्रावनाविथ् योग् परमानन्द-स्थान् ॥

ग्रन्थकृत्-उक्तिः ॥ १०२ ॥

सत्यस्य मार्गं संचरस्व सप्त भूमिकाः जानीहि*

ब्रह्मरन्ध्राख्ये-चिदाकाशे आरुह्य समाहितो-भूत्वा।

संगमय्य जानीहि चित्तं चन्द्रमसं सूर्यं प्राणान्

(तादृशः) प्रापयिष्यति-त्वां योगः परमानन्दस्थानम् ॥ १६५४ ॥

दशमोद्धारक्रमेण सुष्ठु निष्कासय अत्यौत्सुक्यं (फलितोत्सुकफलो भव)

सुषुम्णाख्यनाडीमार्गस्य विस्तारेण (विकासेन) सह।

(यत्र) भासमाना-भवेत्ते वासना (तामेव) उपासनं मानय

प्रापयिष्यति-त्वां योगः० ॥ १६५५ ॥

ललीश्वरीनाम्न्या-प्रसिद्धया (अपि) साधितः योगः शोभनः

द्वादशान्त-नाम्नि मण्डले (ब्रह्मरन्ध्रे) संप्रापितः प्राणः।

अनाहतशब्देन (शब्दरूपो वा) समीचितः प्रणवः संनिधानः

प्रापयिष्यति-त्वां योगः० ॥

(हंसेति) शब्दस्य-प्रकाशरूपा दीप्तिः आसीत्तस्याः प्रज्वलन्ती

स्फटिकरत्नादपि निर्मला भासमाना।

निष्कलतया (निरर्गलतया) शशिकलया (भालदेशस्थया योग-प्रसिद्धया) अमृतं पिबन्त्या

प्रापयिष्यति-त्वां योगः० ॥

पञ्चदशकलयाज्ञानेन कल्पना (वासनात्मिका) नश्यन्ती (यस्याः)

षोडशी-कलात्मिका केवलं अवशिष्यती।

पूर्णीभूय अमावस्यायां हुतशेषः इव तिष्ठन्ती

प्रापयिष्यति-त्वां योगः० ॥

---

* सप्तभूमिका नाम ज्ञानस्य शुभेच्छाविचारणातनुमानसासत्त्वापत्तिरसंसक्तिः पदार्थभाविनी, तुर्यगाख्याः ॥

इ़ऋय् गव् परमशंख्‌चू-देविय-ह़न्दु द्यान्
 परम-दाम् अपूर्व परम-स्थान् ।
अपर् परापर् परपद् प्रदान्
 प्रावनाविय् योग् परमानन्द-स्थान् ॥
ग्यत् गत् ज्ञान् तय् मुशख् गव् विज्ञान्
 शब्द-प्रकाशस् कुह् च्यमकावान् ।
नंनु वासनाव् कृष्णस् दयु निर्वान्
 प्रावनाविय् योग् परमानन्द-स्थान् ॥ १६६० ॥ १०३

---

104. THE WOMEN, AS GŌPIS, SING KṚṢṆA'S PRAISES.

कृष्णस् क़ारान् अंसि गय मच़य्
 न्यसंफ् शबन् न्यंन्दरि-ह्च़य् ॥ १६६१ ॥
नच़न् नच़न् वनन् छुह् वच़न्
 अन्दस् त मज़स् पानय् कुह् नच़न् ।
श्यामस् क़ारान् अंक्षि गय छ्यच़य्
 कृष्णस् क़ारान् अंसि गय मच़य् ॥
तारा-मंडल् ज़न् आस शूबन्
 मुनीश्वरन् मन् ओसु लूबन् ।
ज़ह् ज़ञ् ह्यथ् च़लु त अंसि आस कच़य्
 कृष्णस् क़ारान् अंसि गय मच़य् ॥
तिम ज़ञ् ज़न् आस सूर्य-च़न्द्रम्
 पानस् स्तुतिन् करुनख् संगम् ।

इदमेव संभवति परमशक्तेः-श्रीदेव्याः-परसंविदः (उत्पद्यमानं) ध्यान
परमस्थानं अपूर्वं (लोकातीतं) परमानन्द(ब्रह्म)स्थानम् ।
अपरात्मकं परापरात्मकं परपदं प्रधानम्
प्रापयिष्यति-त्वां योगः० ॥
घृतं (तद्रूपं) अस्ति ज्ञानं पुनः गन्धः अस्ति विज्ञानम्
शब्द-प्रकाशावस्थां अस्ति प्रकाशयन् ।
(तदेव) प्रत्यक्षं प्रकाश्य कृष्णाख्यग्रन्थकर्त्रे ईदृशं-एव निर्वाणम्
प्रापयिष्यति-त्वां योगः ० ॥ १६६० ॥ १०३ ॥

खस्मिन् गोपीलमारोप्य पुनः कृष्णमुपलभ्य जन्यस्त्रियो गायन्ति ॥ १०४ ॥

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः वयं संपन्नाः उन्मत्ताः
अर्धकाले रात्रेः निद्रया-हृताः ॥ १६६१ ॥
नर्तित्वा नर्तित्वा कथयन्त्यः स्मः वचनानि
अन्तभागात् मध्यभागे च स्वयमेव अस्ति नृत्यन् ।
सायन्तनकाले अन्विष्यन्तीनां-नः अक्षिणी संपन्ने शुक्लवर्णे (आ-प्रतीक्षाश्रान्त्या
कृष्णं अन्विष्यन्त्यः वयं संपन्नाः उन्मत्ताः ॥
तारकाणां-मण्डलं इव आस्म-वयं शोभमानाः
(यद्दर्शनेन) मुनीश्वराणां मनः आसीत् लोलुभम् ।
द्वे-एव गोप्यौ सह-कृत्वा पलायितः तु वयं आस्म बह्व्यः
कृष्णं अन्विष्यन्त्यः० ॥
ते-द्वे स्त्रियौ इव आस्तां सूर्याचन्द्रमसौ
(यतः) स्वेन सह कृतस्तेन-तयोः संयोगः ।

पाताल् वक़् किन आकाश् खच़य्
कृष्णस् क़ारान् अ़सि गय मच़य् ॥
तिहन्द्यन् कर्मन् कुह् जै-जै-कारय्
इथु प्योख् नाज़न् खरीदारय् ।
नखस् ह्यच़न् त ज़ाञन् ल्वच़य्
कृष्णस् क़ारान् अ़सि गय मच़य् ॥ १६६५ ॥
प़कितव् हन-हन् व़नि दिथ् चावव्
कदम् त़मि-स़न्दि कुनि पज़नावव् ।
प्रथम हच़य् ख्यह् मच़ गामच़य्
कृष्णस् क़ारान् अ़सि गय मच़य् ॥
इय् दाञ़राविथ् क़ारनि द्राय
राधा-कृष्णस् ह्यथ् तिम आय ।
पूर्न् सँपञ़ आसिथ् कुच़य्
कृष्णस् क़ारान् अ़सि गय मच़य् ॥
दयथ्-पाठिन् कृष्णस् म्वख् हाव्
विष्णुर्पन् म्याञ़ व्यनचू कन् थाव् ।
राधा बनिथ् मञ़्-बाग् नच़य्
कृष्णस् क़ारान् अ़सि गय मच़य् ॥ १०४ ॥

---

105. THE AUTHOR CALLS UPON HIS HEARERS TO WORSHIP KṚṢṆA.

कृष्ण् कुस् मञ़् हनि-हनि लो-लो
व़नि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥ १६६८ ॥

पातालकोकं अवतीर्णा किं-वा आकाशं आरूढं

कृष्णां अन्विष्यन्त्यः० ॥

तत्संबन्धिनां सत्कर्मणां-भाग्यानां अस्ति जय-जय-कार-एव

(यासां) ईदृशः समापन्नस्तयोः ललितानां ग्राहकः-सः ।

स्कन्धयोः (पृष्ठे) संगृहीतास्तेन पुनः ज्ञातास्तेन लब्ध्वा-एव

कृष्णां अन्विष्यन्त्यः० ॥ १६६५ ॥

समागच्छत प्रतिदेशांशं मार्गणानि दत्त्वा त्यच्यामः

पादचिह्नानि तस्य कुत्रापि उपलक्षिष्यामः ।

प्रेम्णा संव्याप्ताः स्मः उन्मत्ताः संपन्ना-वयम्

कृष्णां अन्विष्यन्त्यः० ॥

इत्यमेव आध्याय अन्वेषणाय निर्गताः

राधाऽभिन्नकृष्णां गृहीत्वा ताः आगताः ।

परिपूर्णाः संपन्नास्ताः भूत्वापि निस्साराः

कृष्णां अन्विष्यन्त्यः० ॥

इत्थं प्रकारेणैव कृष्णाख्यस्य (मम) मुखं प्रदर्शय

परमेश्वरार्थं मम विभ्रमौ कर्णौ निधेहि ।

राधास्वरूपः भूत्वा मध्यभागे नर्तिष्यामि

कृष्णां अन्विष्यन्त्यः० ॥ १०४ ॥

पुनरपि कृष्णामुपलच्य प्रार्थनस्तुतिः ॥ १०५ ॥

कृष्णा-एव असि मध्ये (अन्तरात्मा) प्रत्यंशं (सर्वस्मिञ्जगति) नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम मनोरूपायाः मक्षिकायाः नाम ॥ १६६९ ॥

सोऽज़्य् ब्रह्म-ज़न्मुक् माङ्गमुयोर्
पासाह् प्यचिथ् चिख् त न-त क्रा म्य ग़ोर् ।
व्यचार पुछ् च्य सूंत्य भनि लो-लो
वनि चित मन रुक्मणि लो-लो ॥ १६७० ॥
योगकिस बामस्-प्यठ म्य खारनाव
दह् तार मज़् ह्रदि म्य मो प्रारनाव् ।
स्वख् हाव् तन् लाग् तनि लो-लो
वनि चित मन रुक्मणि लो-लो ॥
राक्ष किम् च्यय् निग्र् वातनस् कूंति
ज़ोर निम लडिथ् छ्यय् पानस् सूंत्य् ।
च्यय् रंछु न-त क्याह् म्य वनि लो-लो
वनि चित मन रुक्मणि लो-लो ॥
ग्ररनागत-वत्सल् छुय् नाव्
दर्मस् दृथ् नावस् म मदकाव् ।
वीर-दर्मय् च्यानु ननि लो-लो
वनि चित मन रुक्मणि लो-लो ॥
काम-क्रूद-लूब-मुऊनु ग्रिग्रुपाल्
ज़ेननि आव् म्य कस् वन हाल् ।
ज़ोर निम् चिम् ओर-कनि लो-लो
वनि चित मन रुक्मणि लो-लो ॥
बक्त-वत्सल छुख् बडु बल-वीर्
स्वकलाविथ् निम् करुहम् गौर् ।

प्रेषयिष्यामि ब्राह्मणजन्मत्वमेव (ब्राह्मणं) मध्यवर्तिसंदेशहरम्

मानने‌च्छा समापतेच्चेत्तव आगमिष्यमि तु अन्यथा अस्ति-किं मम सामर्थ्यम् ।

विचारस्य कृते त्वां सह आनयिष्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥ १६१० ॥

योगात्मनि गृहोर्ध्वपुरपटले मां आरोपय

दिवसानां त्रितयमात्रं सखी अवशिष्टं मम मा प्रतीक्षय ।

मुखं प्रदर्शय तनूं संगमय तत्वां नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

रक्षकाः (निरोधकाः) सन्ति-मे तवैव समीपे प्रापणार्थं कियन्तः (बहवः)

आग्रहेण नय-मां हठेन गृहीत्वा स्वेन सह ।

त्वामेव विना अन्यथा किं मम संपत्स्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

शरणागतवत्सल-इति अस्ति-तव नामधेयम्

धर्मार्थि ईदृशं नामधेयं मा लज्जय ।

वीरधर्म-एव (सामर्थ्यं) तव प्रकटीभविष्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

कामात्मा क्रोधात्मा लोभात्मा मोहात्मा शिशुपालराजः

जेतुं (स्वयंवरे) आगतः मां कस्मै निवेदयिष्यामि वृत्तम् ।

हठात्प्रगृह्य नय-मां आगच्छ-मां प्रत्यक्षप्रदेशात् नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

हे-भक्तवत्सल असि महान् बलिष्ठवीरः

उन्मोच्य नय-मां कृत-एतेषां निरोधः (समावरणम्) ।

अांर्‌चर्‌ म्योनु कुस्‌ च्य वनि लो-लो
वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥ १६७५ ॥

अंछि लोसम्‌ च्यय्‌ वुछि वुछि यिम्‌
दर्शुन्‌ दिम्‌ त स्वत्य्‌ पानस्‌ निम्‌ ।
यियु न ज़ाह्‌ अथ-वास्‌ छ्यनि लो-लो
वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥

छ्यान-ज़ाम्बवन्तस्‌ म्य कास्‌ हान्‌
वासनाय ज़ाम्बवन्तीय सान्‌ ।
मन-मन्‌ नित दाजि-कनि लो-लो
वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥

म्यानि संसार-यग्रुकुय्‌ मांजु-मोलु
त्रंफ्य्‌ कर्‌ ज़ुवराव्‌ म्वकुकु ब्योलु ।
वक्नि-कुल्यनंय्‌ म्वन्न छ्यनि लो-लो
वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥

तन्‌-खख मन्‌-खख बाव्‌ प्रावनाव्‌
खख-म्वख छ्याास्‌ छ्यण-म्वख्‌ हाव्‌ ।
अख्‌ खखियाह्‌ अख्‌ वनि लो-लो
वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥ १०५ ॥

---

106. SONG OF A WOMAN SEEKING FOR ŚIVA.

वाल क़ाडय्‌ हर्‌म्वख-वाल ग्रंभो
दिय्‌ हरनज़ क़ाल लोल डाल ग्रंभो ॥ १६८० ॥

मनोदुःखं मदीयं को-नाम त्वां निवेदयिष्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥ १६७५ ॥

अक्षिणी विश्रान्ति-मे त्वामेव दृष्ट्वा दृष्ट्वा आगच्छ-माम्

दर्शनं देहि-मे पुनः सह स्वेन नय-माम् ।

यथा न जातु पाणिग्रहणं (संयोग आवयोः) छिन्नं-भविष्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

ध्यानात्मकस्य-जाम्ववद्वृत्तास्य मम अपनय निन्द्राम्

वासनात्मिकायाः जाम्ववत्याः सह ।

मनःस्वरूपं-स्यमन्तकमणिं नय दायार्थं नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

मदीयस्य संसारयशसः (प्रार्थिनौ) मातापितरौ*

परितृप्तौ कुरु उत्पादय मुक्तिरूपं (मुक्ताफलात्मकं वा) बीजम्† ।

मंदृढीभूतभक्तिरूपवृत्ताणां मुक्ताफलात्ममुक्तिफलं निपतिष्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

तनुसुखात्मक(भोग)मनःसुखात्म(मोक्ष)भावं प्रापय नः

अकस्मादेव कृष्णाख्यस्य (मम) कृष्णरूपमुखदर्शनं प्रदर्शय ।

एकः (प्रधानः) सुखीरूपः केवलः संपत्स्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥ १०५ ॥

शिवान्वेषणानुसारिणीस्तुतिः ॥ १०६ ॥

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां हरमुखाख्यगिरौ हे-कल्याणप्रभव

दत्त्वा हरिणस्य (इव) प्लुतानि प्रेम्णा लीलागतिविशेषान्

हे-शम्भो ॥ १६८० ॥

---

* संसारे पितरौ पुत्रस्य यशः कामयतः ॥

† भोगमोक्षौ वितर इति भावः ॥

निर्नय-नयि नुनरच दिमहाय वंनि
    बाव-वठि-वठि वेरि-वेरि संनि त व्वर्गनि ।
सोहम् हर्म्वख पन्नाल ग्रंभो
    बाल क़ाडय् हर्म्वख-बाल ग्रंभो ॥
ग्रहर गाम छ्यय् सैर्-करनस् क्रस्म ताल्
    खसि वसि छ्यय् प्रान्-अपान क़टवाल् ।
फेर् व्वन्दच स्यन्दि-हन्दि नाल ग्रंभो
    बाल क़ाडय् हर्म्वख-बाल ग्रंभो ॥
यार-बल् छ्यय् सूंत्य् वकी-वाव् ग्रंभो
    ग्रक्ति-पातच डुँग तय् नाव ग्रंभो ।
वायनस् क्रिह यथ् भैरव्-विताल ग्रंभो
    बाल क़ाडय् हर्म्वख-बाल ग्रंभो ॥
बाल प्रारान् प्यठ. गंग-ग्रारन छ्यस्
    लार्-तरफस् ्च्यय् पत लार्न छ्यस ।
गंग-बल क्रञ्य म्य संगर्-माल ग्रंभो
    बाल क़ाडय् हर्म्वख-बाल ग्रंभो ॥
तीज़-रूपुकु च्यान्युकु कुस पन-पाँपुर्
    ज्योति-रूप लोल-नार च्यानि सूर् मल पूर् ।
देह-ग्रन्दकार-लय् ्च्य-पथ् ज़ाल ग्रंभो
    बाल क़ाडय् हर्म्वख-बाल ग्रंभो ॥ १६८५ ॥

लोल-नार च्यानि दंजू-मंचू छ्यस् ग्रारवल्
    वम्रादार वार वार वसत यार-बल् ।

निर्णयात्मविपिने नुनर्-नामग्रामप्रदेशस्य दद्यां-ते मार्गणानि

भावनात्मकूलेषु-कूलेषु प्रति-क्षेत्रसीमारोधषि (यत्र) निम्नप्राया-देशाः उन्नतप्रायाश्च ।

सोऽहं (इत्येव) हरमुखाख्ये पार्वतीयस्थले हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां हरमुखाख्यगिरौ हे-शम्भो ॥

प्रतिनगर प्रतिग्रामं अस्ति-ते संचारकरणस्य को-नाम विलम्बः

आरोढुं अवरोढुं अस्ति-ते प्राणापानरूपा अल्पनौका* ।

संचरस्व चित्तात्मिकायां सिन्धुनद्याः कुल्यायां हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

सनिःश्रेणिकनदीस्नानादिस्थानं सन्ति-ते (नावः) संगताः भक्तिश्चभावना (च) हे-कल्याणप्रभव

(यत्र) शक्तिपातात्मिकाः (अनुग्रहात्मिकाः) महानौकाः पुनः नौकाः हे-शम्भो ।

नाविकाः (च) सन्ति यस्मिन् भैरव-समूहाः वेतालाः हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

बालरूपाहमपि प्रतीक्षमाना पृष्ठेषु मुकुटगङ्गाटवीनां अस्मि

लार् (लहर) पुरगणप्रान्ते त्वामेव अनु धावन्ती अस्मि ।

(येन तथानुधावनेन) गङ्गातीर्थे विकसिताः मे गिरिमालाः† हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

तेजोमयस्वरूपस्य त्वदीयस्य अस्मि पतङ्गः

हे-ज्योतिःस्वरूप प्रेमात्माग्निना त्वदीयेन भस्म परिमलिष्यामि पूर्णतया‡ ।

देहात्मबुद्ध्यन्धकाररूपं तत्त्वं त्वामनु दाहयिष्यामि हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥ १६८५ ॥

प्रेमात्माग्निना त्वदीयेन दग्धीभूता अस्म्यहं आरवल्-नामपुष्पविशेषात्मिका

हे-भस्ममलिताङ्ग शनैः शनैः अवतर-नाम नदीस्नानोपयोगस्थानम् ।

---

* या महानदीषु महावायुसंभवेऽपि चालयितुं शक्यते ॥

† गिरिमालाखरूणोदयः संपन्न इति भावः ॥

‡ खर्-फाह्, मल-पूर्, इति ग्रामौ प्रसिद्धौ ॥

हार आर-ह्यिथ् फ़ान्स कँडि-ज़ाल ग्रंभो
बाल क़ाडथ् हर्म्वख-बाल ग्रंभो ॥
ह्यस हंस पखि खार् हर्म्वख् बालस्
थार् हिहु कर् वन्दस् त क्रंत-कालस् ।
यारिथ् बुर्ज़-ज्याम जोरि-ग्राल ग्रभो
बाल क़ाडथ् हर्म्वख-बाल ग्रंभो ॥
दश-भुज़ म्य मशि कति च्योनुय् रुयह्
लश्य मिलनावि अंग्स् सूंतिन् यंह् ।
म्वकुय् प्राव चाव अग्रज़ चाल ग्रंभो
बाल क़ाडथ् हर्म्वख-बाल ग्रंभो ॥
खर रोज़् बन् मन-क्नुकुय कन-दूर्
राज़योग-राज़ बोज़् प्रथम-साज़-सन्तूर् ।
अज़पा ज़ीर-बमच ताल ग्रंभो
बाल क़ाडथ् हर्म्वख-बाल ग्रंभो ॥
रोश-रोश व्यह्त होश पोशनूल-गोशन्
वांनिथ वनवन्-हाह् ह्यस् वह् तोशन् ।
लोल पोशन् करथ् पोश-माल ग्रंभो
बाल क़ाडथ् हर्म्वख-बाल ग्रंभो ॥ १६८० ॥
राग-रंस्ति कुय् नाग-न्यंद्रि मैल्
क्रावनस् क्यय् त्याग-बाग-बबर्य हैल् ।
ज़ाग-खन्दर्य लाल यित साल ग्रंभो
बाल क़ाडथ् हर्म्वख-बाल ग्रंभो ॥

आषाढमासे (मेनाख्या हारी च) अटवीमालतीरूपा विकसिताहं-किं कण्टक-
जालेषु हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

समाधानेन हंसाभ्याससिद्धात्मपक्षदानेन (हंससमानपक्षदानेन वा) आरोपय
हरमुखाख्यगिरिक्षेत्रं (प्रतिमुखं च) पर्वते

मित्रं (तन्मैत्रीसंरोचकवृत्तिं) इव कुरु शीतकाले (वन्ध्यात्वे) च
ग्रीष्म(घर्म)काले (ऋतुकाले च) ।

(यथा) स्वीकृत्य भूर्जमयाच्छादनान्येव (भूर्जबहुमूल्ये समाने ज्ञात्वा) बहु-
मूल्यवस्त्राणि हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

हे-दशभुज (स्वच्छन्दरूप) मम विस्मृतो-भविष्यति कुत्र-नाम त्वदीयः स्नेहः
(मा विस्मृतो भवत्विति)

प्रदीपवत्प्रकाशनधर्मदारुखण्डविशेषं संयोजयिष्यति अग्निना सह ज्वाला
(येन स्नेहेन) ।

मुक्तिं (मुक्ताफलं च) प्राप्स्यामि परित्यक्ष्यामि (प्रस्रावयिष्यामि) अश्रुणः
धाराः (प्रस्रुतिपूरं) हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

स्मृतिमान् तिष्ठ भव मनोरूपकर्णस्य कर्णभूषाविशेषः

हे-राज़योगेन(राज्ञां-सतां)-राजन् शृणु अनुरागात्म-वीणादिवाद्य-
रुचिरस्वरान् ।

(पुनः) अजपामन्त्रविकासात्मकस्य ज़ीरबमनाम्न-आनकस्य तालान् हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

शनैःशनैर्गीतिविशेषेण (साशङ्कमिव) आतिप्रुस्व-नाम समाधानेन हे-जीवंजीवा-
त्मन् पुष्पषण्डेषु

वाणीश्च गीतिकृत् वन्यशारिका (मेनात्मिका) अस्मि अहं तुष्यन्ती ।

(तदर्थं) प्रेमात्मकैः पुष्पैः करिष्यामि-ते पुष्पमालाः हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥ १६९० ॥

हे-वीतराग अस्ति-ते सशीतलछायाखातपुष्करिणीतटनिद्रायां रुचिः

उपभोगार्थं अस्ति-ते त्यागात्मोद्यान(बबूरु्)सुगन्धलतायाः अभ्यासः ।

नित्यावेक्षाशीलसुन्दर्याः (मे) हे-मणिभूत आगच्छ-नाम निमन्त्रणेन हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

पोशौ-कनि दह् दन्द्रिय् लागय्
    दूप-दौप-कनि प्रान् आलविथ् त ज़ागय् ।
शिव-पूज़ाय च्यथ्-शिवाल शंभो
    बाल क़ाडथ् हर्म्वख-बाल शंभो ॥
आश वालवाश्य मज़ बाश-पान् वुफनाव्
    अविनाश-नौलकाश्य हंस-बाश करनाव् ।
डाल दिथ् कड् मुहनि ज़ाल शंभो
    बाल क़ाडथ् हर्म्वख-बाल शंभो ॥
वृत्तिय लंज्य निर्वासन् फम्बसीह्
    व्यहनाविथ् युस् ज़ानि सुय् गव् वीर् ।
च्यन् कालन् वुफि अकि हाल शंभो
    बाल क़ाडथ् हर्म्वख-बाल शंभो ॥
च्यन् बाग् दिथ् कुख चिकबाशुकु एख्
    चन् हालन् मज़् विज्ञान-विवौख् ।
मज़्-बाग् अन्द् मुह-ज्यंजाल शंभो
    बाल क़ाडथ् हर्म्वख-बाल शंभो ॥ १६९५ ॥
कस् कुह् साम्रथ् सुय् करि च्योनु हिहि कार्
    निश्काम् रुज़िथ् करि दृयु व्यवहार् ।
योग-लयं लदि वूग बंगाल शंभो
    बाल क़ाडथ् हर्म्वख-बाल शंभो ॥
अमरेश्वर अथि कुय् अबय् त् वर्
    विष्णवर्पन् कर्माञ् पालना कर् ।

पुष्पाणां-स्थाने इश इन्द्रियाणि समर्पयेयं-ते

धूप-दीपयोः-स्थाने प्राणान् ऊर्ध्वतो-भ्रामयित्वा च अर्वेक्षिष्ये ।

शिवपूजाविधानेन चित्ताख्यशिवालये हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

(स्वसाक्षात्काररूप)आशात्मकस्य जालविशेषस्य मध्यात् श्येनघाति-पक्ष्यात्मानं (मदीयं) उड्डापय

अविनाशिचाषपक्ष्यात्मिकां (स्वमूर्ति) हंसवत् (हंसेति वा) भाषणानि कारय ।

अवहेलामिव दत्त्वा निष्कासय मोहरूपात् जालात् हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

तरलवासनात्मिकायां शाखायां निवासनात्मकं फम्वसीरु-नामकं-पक्षिविशेषम्

स्थिरीकर्तुं (उपवेशयितुं) यः जानाति (शक्नुयात्) स-एव भवति वीरः ।

तिसृषु (त्रिषु) अवस्थासु (जाग्रदादिषु) (कालेषु वा) उड्डयिष्यते एकयैव अवस्थया हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

त्रयाणां भागं दत्त्वा असि त्रिकभागस्य एकरूपः (मूलकारणम्)*

(यतः) चतसृषु अवस्थासु मध्ये विज्ञानस्य-विवेकात्मा (त्वमेकरूप एव)*।

(त्वमेव) मध्यस्थितोऽपि बहिरेव (असि) मोहात्माडम्बरे हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥ १६९५ ॥

कस्य अस्ति सामर्थ्यं स-एव करिष्यति तव सदृशानि कार्याणि

निष्कामः स्थित्वा करिष्यति ईदृशं व्यवहारम् ।

योगात्म-सद्मनि आरोपयिष्यति भोगात्मकं प्रासादं हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

हे-अमरेश्वर हस्तयोः अस्ति-तव अभयः (तन्नाम्नी मुद्रा) च वरश्च

परमेश्वरार्थं (परमेश्वरप्रीतये) कृष्णाख्यस्य (मे) परिपालनां कुरु ।

---

* त्रह्मण एकरूपस्य अंशरूपा ब्रह्मविष्णुमहेश्वरा रूपा सृष्टिस्थितिसंहार-कलात्मका विभज्यापि स्थिता वस्तुत एकरूपा एव तन्मूलभूता इति भावः। त्रिकबाग इति प्रसिद्धो ग्रामः यत्र हरमुखं प्रत्यक्षं दृश्यते। गोनसादिसर्पभीतिश्च तत्र नास्तीत्यादि द्योत्यते प्रसिद्धरूपम् ॥

अज़गत्याल दीन-दयाल शंभो
बाल क्राडय् हरम्वख-बाल शंभो ॥ १०६ ॥

107. THE CHORUS OF HIMĀLAYA'S RELATIONS ON THE DEPARTURE OF ŚIVA.

ज़ै कर् ज़ै कर् हे मृत्युंज़य्
ज़ै व्यनय् ज़ै-ज़ै व्यनय् ॥ १६९८ ॥

स्यय्-तुरगस् चावेयम् हय्
युव लव च्यानि निर्नयंचुय् नय् ॥
गय् च्यांज़् शूंज़-स्थानय् छय्
कंमि स वय् तय्-कंछ त कंमि लंवु पय् ॥ १७०० ॥
तंमि लंवु पय् यंमि रंटि इन्द्रिय्
ज़ै व्यनय् ज़ै-ज़ै व्यनय् ॥ १७०१ ॥

---

108. WARNING GIVEN BY THE AUTHOR. HE PRAISES THE KALI-YUGA.

प्रबाथ् हो भाव् भंक्ति सुचराव्
न्यंन्दर् मो चाव् न्यंन्दर् मो चाव् ॥ १७०२ ॥
कुह् च्यमवान् आत्म-सूर्यंकु गाश्
न्यबर् अन्दर् इह् चिदाकाश ।
सुचर् भंक्ति-दार्य मो चंपराव्
न्यंन्दर् मो चाव् न्यंन्दर् मो चाव् ॥
छ्यतंनि ह्यंतिनय् स्य छंहंनि कीश्
चह् चेनान् कोन छुख् व्यपदीश् ।

हे-त्रिजगत्पालक दीनदयाकरणशील हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥ १०६ ॥

हिमालयसंबन्धिनां श्रीमहादेवं प्रति निर्गमनजयस्तुतिः ॥ १०७ ॥

जयं कुरु-नः जयं कुरु हे मृत्युञ्जयमहादेव

जयः भूयात्तव जयजयकारः भूयात्तव ॥ १६९८ ॥

चित्त(अन्तःकरणात्मनः)-अश्वस्य शिथिलीकृता-मया (दूरगमनाय शीघ्रगमनाय वा) शिबिका

स्वित् लप्स्यामि तव निर्णयस्यैव सीमारूपोपत्यकाम् ॥

प्रदेशस्थितिः तव शून्ये (परमाकाशस्थाने) अस्ति

केन-नाम सा पदवी पर्याप्तीकृता पुनः केन-नाम लब्धः पर्यन्तः ॥ १७०० ॥

तेनैव लब्धः पर्यन्तः येन निगृहीतानि इन्द्रियाणि

जयकारः भूयात्तव जयजयकारः भूयात्तवेति-शम् ॥ १०१ ॥

ग्रन्थकृत उपदेशोक्तिः ॥ १०८ ॥

प्रभातकालः अङ्ग समागतः अक्षिणी उद्घाटय

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज निद्रां मा परित्यज* ॥ १७०२ ॥

अस्ति देदीप्यमानः आत्मसूर्यस्य प्रकाशः

बहिः अन्तः अयं चिदेवाकाशो-यस्य-तादृशः ।

उद्घाटय अक्षिणी-पक्षद्वाराणि मा निरुन्धि

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

शुक्लीभवितुं प्रवृत्ताः तव कृष्णाः केशाः

त्वं चेतयमानः कुतो-न असि उपदेशम् ।

---

* त्यागोऽत्र करणार्थे । अक्षिणी उन्मील्य निद्रां कुरु (यत्नायापि समाहिता भवेति भावः) ॥

समय् गव् रंग् बदलियय् आव्
न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥
समय् ज़न् बाँड-ज्यश्नाह् ज़ान्
गछ़स् यियु तियु गंडुनु सामान् ।
नवुय् नवु पाथ्राह् ह्यथ् चाव्
न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥ १७०५ ॥
ज्ञानुकु दीफ् प्रज़लवुनु ज़ान्
व्यचार-निचौ वुछ् शिव-द्यान् ।
वुज़िय् यियु न ख़यालुकु वाव्
न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥
संगर्-मालन् छ्यचर् साँपन्
ज़गथ् सोरुय् ह्यंतुन नाँपुन् ।
चह् ख्वख् अद्वैत ऐनस्-हाव्
न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥
व्यद्योगाह् कर्त खामी खर्
ख्वदय् पानय् दियिय् ईश्वर् ।
सुह् करियु यियु चह् करहास् बाव्
न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥
म कर् चेर् फेर् होग्रस् कुन्
व्यद्योग-ज्याम नालिय् चह् कुन् ।
च्यतस् वुज़नाव् आलकु साव्
न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

कालः व्यतीतः अवस्था विपरिणामं समायाता

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

समयं नट-नाट्यव्यवहारमिव जानीहि

योग्यमस्ति-तस्य यादृक् तादृक् बद्धुं साधनम् ।

नवीन-एव नवीनं रूपकं गृहीत्वा प्रविष्टः (प्रविशति)

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥ १७०५ ॥

ज्ञानरूपं दीपं जाज्वल्यमानं जानीहि

विचारात्मनेत्राभ्यां पश्य शिवध्यानम् ।

उद्बोधितः (तव वह्मानः)-भवेत् यथा न संकल्पात्मा वायुः

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

(देहसंधीनां च) गिरिपृष्ठसालानां शौक्ल्यं संपन्नम्

जगत् सर्वमेव प्रवृत्तं प्रद्योतितुम् ।

त्वं मुखं (स्वं) अद्वैतात्मके आदर्शे प्रदर्शय (प्रतिबिम्बितं कुरु)

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

उद्योगं कुरु-नाम स्वामिनं स्मर

सिद्धिं स्वयमेव दास्यति-ते ईश्वरः ।

सः करिष्यति-तं (अनुग्रहं) यादृशं त्वं करिष्यसि-तस्य आदरम्

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

मा कुरु विलम्बं (चिरकालं) परिवृत्तो-भव स्मृतिं प्रति

उद्योगरूपाणि-वसनानि कण्ठादारभ्य त्वं प्रक्षिप (वस्त्राण्युद्योगात्मकानि वस्स्व) ।

चित्तं उद्बोधय आलस्यं शायय

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

गछुनु ऊस्यार् बेडू गय् छ्यय्
कस्म स्य लागज़् लागय् छ्यय् ।
निराश्रन् पानय् गाश्र् हो आव्
न्यंन्द्र् मो चाव् न्यंन्द्र् मो चाव् ॥ १७१० ॥

कर्म-ख्राव् दर्म-पादन् पाव्
गछ् आत्म-तीर्थ तन् मन् नाव् ।
बंखंच-सर प्रीम-पोड़्वाह् क्राव्
न्यंन्द्र् मो चाव् न्यंन्द्र् मो चाव् ॥

ख्वगन् चन् मञ़् कुह् चूंयुम् ज्यान्
ख्यय् च्यथ् गछान्-कुह् ख्वश् भगवान् ।
पतिम्-पहरस् कुह् दय् ख्वाव्
न्यंन्द्र् मो चाव् न्यंन्द्र् मो चाव् ॥

ख्वगन् च्यन् गछि करुनु व्वपवास्
ग्रहस्थ् त्यागुनु वनुनु वन्-वास् ।
कुह् वुज़्-क्यन् बस् कुनुय् दय-नाव्
न्यंन्द्र् मो चाव् न्यंन्द्र् मो चाव् ॥

ख्वग-राक्षस् कुह् जै-जै-कार्
दूऊय् कुह् ख्वद्-दिनुकु ख्वखतार् ।
चूह् वूगन् वूग् मोह्यय् प्राव्
न्यंन्द्र् मो चाव् न्यंन्द्र् मो चाव् ॥

गनीमथ् ज़ान् श्रमि-संन्दु राज्य्
कलस् प्यठ थव् व्यचारुकु ताज् ।

गमनं (जागरणं) जागरं महती गतिः अस्ति-न
किं-नाम तव संयोजनीयं मूलधनं अस्ति ।
निराशानां स्वयमेव प्रकाशः अत्र समायातः
निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥ १७१० ॥
सत्कर्मात्मकाशुपादुकां धर्मात्मपादयोः धारय
गच्छ आत्मात्मतीर्थं तत्तुं मनः स्नपय ।
भक्तिरूप-सरसः अनुरागात्मपानीयं उपभुङ्क्ष्व
निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥
(सत्यादीनां) युगानां चतुर्णां मध्ये अस्ति चतुर्थः प्रशस्तः
(यत्र) भुक्त्वा पीत्वा संपद्यते प्रसन्नः श्रीभगवान्* ।
पाश्चात्यरात्रिप्रहरस्य अस्ति ईदृक् स्वभावः
निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥
युगेषु त्रिषु (सत्यत्रेताद्वापरेषु) योग्यमस्ति कर्तव्यं उपवासव्रतम्
गृहस्थाश्रमः त्याज्यः भवितव्यं वानप्रस्थाश्रमित्वम् ।
अस्ति-हि संप्रति (कलियुगे) पर्याप्तं एकमेव ईश्वरनाम(-स्मरणम्)
निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥
(अस्य) युगराजस्य अस्ति (अस्तु) जय-जय-कारः
अयमेव अस्ति सिद्धिदानस्य (विषये) स्वतन्त्रः (समर्थः) ।
त्वं भोगान् भुङ्क्ष्व (भुञ्जन्नपि) मोक्षमेव प्राप्नुहि
निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥
सुलभं (कृतकृत्यापादि) जानीहि अस्य राज्यम्
शिरसः पृष्ठे निधेहि विचारात्मकं किरीटम् ।

* कृच्छ्रचान्द्रायणमुख्यानशनव्रतान्वितापिलघूपासनया परमेश्वरः प्रसीदति कलियुगे इति ॥

कमान् तुलत निशानाह् पाव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥ १७१५ ॥
दयस् निश्च ख्यलि च्वनवय चाय्
दिचून् प्यठ-कनि अमिसय् ज्याय् ।
असन्दु पानय् बज्यर् गंज़्राव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥
यगन्-हंन्दु अलुग्रकुय् अन्
तप-श्रम पाकवन् गेय् ज़न् ।
यिवान् छुस् दयि ख्वगस् मज़् काव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥
अंगुनु कुय् खग् यिवान् वुज़्-क्यन्
स्यदय् कुय् दय् दिवान् वुज़्-क्यन्
दयिस् वेलस् सुह् मो मंश्राव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥
यिवान् किय् वुकनि कम् कम् दौव्
ह्यसस् कुस् आसि वुज़्-क्यन् ज़ीव् ।
स्यदचू-हन्दि यार-बल छुस् नाव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥
फ़लय् लंजू बावक्यन पोशन्
मुबारख् साहिबि-हांशन् ।
दयिस् वेलस् करञ् ह्यन् काव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥ १७२० ॥

धनुर्ज्यां उत्थापय (च) लक्ष्यं पातय

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥ १७१५ ॥

ईश्वरस्य निकटे यदा चत्वारि (युगानि) प्रविष्टानि

वितीर्णं-तेन आदित-एव (सभायाः) अस्मै-एव (कलये) आसनस्थानम् ।

अस्य स्वयमेव महत्त्वं संकलय

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

युगानामनुरूपं अनुग्रहात्मकं अन्नम्

तपोरूपाग्निना पाचयन्तः अतीताः जनाः ।

संपद्यमानः अस्ति-अस्मिन् अस्मिन्नेव युगे पाकपरिणामः

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

शयनं अस्ति-ते मनोहरं आगच्छत् संप्रति-काले

सिद्धिं अस्ति ईश्वरः ददन् साम्प्रतिके-काले ।

ईदृशायां वेलायां तं मा-भोः विस्मर

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

आगच्छन्तः सन्ति निरीक्षितुं के के देवाः (अचिन्त्यवृत्ता महान्तः)

स्मृतिमान् कः स्यात् अधुना जीवः (इति) ।

सिद्धिरूपे नदीक्षेत्रस्थाने अस्ति (त्वदर्थं) नौका

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

विकासः प्रवृत्तः भावात्मकानां पुष्पाणाम्

धन्यवादः (दिष्ट्या) चेतनावतां-पुरुषाणाम् ।

ईदृशे सुवेले कर्तुं प्रवृत्ता-भविष्यन्ति फलसंचयम्

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥ १७२० ॥

करञ् ह्यन् वूलि ज्यानावार्
  क्षण कर् पोशनूलनि कार् ।
प्रथम-सूत्य् क्षण-गीथाह् गाव्
  न्यंन्दर् मो चाव् न्यंन्दर् मो चाव् ॥ १०८ ॥

---

109. THE AUTHOR PRAISES ŚIVA, USING THE WORDS OF SARASVATĪ.

सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्
  च्य कुन् आयस् हरे-शंभो ।
दृथिस् सायस् तलय् च़ायस्
  प्ययस् पायस् वरे शंभुः ॥ १७२१ ॥
कुह् सायम्-काल् गालन् काल्
  पालन् अस्थ-हिवि-कंकाल् ।
दृथिस् कालस् खरे युस् तस्
  कलिकालस् वरे-शंभुः ।
सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्
  च्य कुन् आयस् हरे-शंभो ॥
प्रदूशंय् दूग् कुय् कासन्
  सदाशिव् दीव् ह्यथ् आसन् ।
कुह् आनन्दकु बच्याह् वासन्
  नच़ान् प्यठ डाँबर्य शंभुः ।
सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्
  च्य कुन् आयस् हरे-शंभो ॥

कर्तुं प्रवृत्ता-भविष्यन्ति भाषणानि पक्षिणः

(ग्रन्थकृतः स्वसंबोधनं) कृष्णाख्य कुरु जीवंजीवपक्षिणः कृत्यम्* ।

प्रेम्णा (अनुरागेण) कृष्ण-कृष्णेति-गीतिं गायन्-भव

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥ १०८ ॥

सरस्वतीद्वारा ग्रन्थकृत् स्तौति ॥ १०९ ॥

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ।

ईदृशस्य शोभनच्छायस्य तले प्रविष्टा

आपतिताहं स्मरणे (येन) वरीष्यति कल्याणप्रभवः ॥ १७२२ ॥

अस्ति सायाह्नकालः (तत्कालस्मरणादि) विनाशयन् महाकालम्†

पालयति अस्मत्सदृशदरिद्रान् (संसृतिभयात्) ।

ईदृशे समये स्मरिष्यति (स्मरति) यः तं-शिवम्

(अस्मिन्वर्तति) कलिकाले (ईदृक्काले) वरीष्यति शम्भुः इति ।

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

प्रदोषकालः (तत्काले पूजितः) दोषान् अस्ति अपनयन्

शिवः देवान् सह-कृत्वा वर्तमानः ।

(यस्मिन्काले) अस्ति आनन्दरूपः नर्तकः भासमानः

नृत्यन् पृष्ठे (गृहीत्वा) डमरुवाद्यं शम्भुः ।

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

---

* श्रीकृष्णगोपियौ इति तद्गतममानरुतानि ॥

† सायंकालिकपूजास्मरणादिना मर्त्या अमरत्वमुपयान्ति ॥

नचान् कुय् कीग् मुचराविय्
विग्नीगय् ज्याम पैराविय् ।
कुह् कमि-ताम् हरग-किनि चाविय्
दुपटाह् प्यठि नय गंभुः ।
सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्
च्य कुन् आयस् हरे-गंभो ॥ १०१५ ॥
छुह् स्मरन् च्यय्-स्वनचु मादन्
स्वरस् ध्यानाह् ज्यरस् पादन् ।
यविय् कन् लोलक्यन् नादन्
अपरादन् हरे गंभुः ।
सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्
च्य कुन् आयस् हरे-गंभो ॥
छुह् ब्रह्माण्डचु यछ्य् फञमचु
रंगारंग छुस् फलय् लंजमचु ।
वह् लागस् छस् करञ् तजमचु
वरे म्य दुय् थय गंभुः ।
सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्
च्य कुन् आयस् हरे-गंभो ॥
महामाया छुह् मन् मुहन्
प्रपंचस् कारनन् देवन् ।
करान् कुय् यामि च्यय् बद् मन्
दछ-हिग्य स्वन्दर्य गंभुः ।

नृत्यन् अस्ति जटाः उन्मोच्य

विशिष्टानि वसनानि (व्याघ्रकृत्त्यादिः) संभूष्य ।

अस्ति (च) केनापि (अवाङ्मानसगोचरेण) हर्षेण प्रसार्य

प्रच्छदपटं पृष्ठभागात् भुजस्य शम्भुः ।

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥ १७२५ ॥

अस्ति (हि) स्मरणं (तस्य) चित्तात्मस्वर्णस्य सादन् (नाम द्रवीकरणद्रव्यम्)

(तदर्थं) स्मर-तस्य ध्यानं उट्टङ्कय-तस्य पादयोः ।

(सः) निधास्यति-तव कर्णौ प्रेम्णातिशयकृतेषु आक्रन्देषु

अपराधान् हरिष्यति शम्भुः ।

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

(अयं सर्गः) अस्ति (हि) ब्रह्माण्डात्मिका लता विकसिता

नानातया अस्ति-तत्र पुष्पविकासः प्रवृत्तः ।

अहं निवेदयिष्यामि-तस्य अस्ति-तस्य कर्तुं तज्ज्ञतया-ज्ञाता

वरिष्यति मम इमां (तां) लतां शम्भुः ।

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

(तस्य) महामायात्मिका (शक्तिः) अस्ति मनः मोहयन्ती

प्रपञ्चस्य (सर्गस्य) कारणीभूतानां देवानां (ब्रह्मादीनाम्) ।

कुर्वन् अस्ति निस्तब्धाः चित्तं बुद्धिं मनश्च

ईदृशीं सुन्दरीं (पार्वत्यात्मनावतीर्णां) शम्भुः ।

सरे-शामय् गरे द्रायस्
च्य कुन् आयस् हरे-शंभो ॥
वज़ान् यालञ्य त गंटा छ्यय्
वसूलाह् ह्यय् करान् ज़ै ज़ै ।
लबिय् पय् सूंत्य् शब्दस् लय्
करिय् अकिसय् गरे शंभुः ।
सरे-शामय् गरे द्रायस्
च्य कुन् आयस् हरे-शंभो ॥
कुह् मोदय-दात दयु ज़ानन्
अमिस् क्रिय् देवता मानन् ।
सुह् ह्यथ् कुय् हरशक्यन् थानन्
स्य निश् वेंसाह् बरे शंभुः ।
सरे-शामय् गरे द्रायस्
च्य कुन् आयस् हरे-शंभो ॥ १७३० ॥
ग्यवान् कुय् श्याम-सुन्दर् ताल्
स्वर् साँपनु मनुकु मन्द्यर् ।
दयिस् नग्मस् अन्दर् क्षणास्
कटाक्षाह् अख करे शंभुः ।
सरे-शामय् गरे द्रायस्
च्य कुन आयस हरे-शंभो ॥ १०८ ॥

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

(यत्र) वाद्यमानाः (शब्दायन्त्यः) थालीवाद्यानि घण्टाः (वाद्य-विशेषाः) च सन्ति

आनकवाद्यं सहकृत्वा कुर्वन्तः (सन्ति) (तद्वादकाः) जय जयेति ।

(किं नाम) लब्ध्वा संज्ञां सह शब्देन लयम्

करिष्यति एकेनैव नाडीकालेन शम्भुः ।

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

अस्ति (हि) मोक्षस्य-दाता* इत्थं (अस्य सायंकालस्य) जानीयां-तम्

अमुमेव सन्ति देवताः आमनन्त्यः ।

तं सह-कृत्वा अस्ति हर्षाणां स्थानेषु

मम समीपे आयुष्यकालं व्यतिकरोतु-नाम शम्भुः ।

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥ १७३० ॥

(तस्मिन्नवसरे) गायन् अस्ति श्यामसुन्दरः (श्रीविष्णुः) तालोपेतं

(यत्र) अञ्जनरूपं संपन्नं (चूर्णीभवति) मनोरूपं मन्दिरम् ।

ईदृशस्य नाट्यव्यवहारस्य अन्तरे कृष्णे (ग्रन्थकर्तुः स्वाभिधानम्)

कटाक्षमात्रं (दयायाः) एकं करिष्यति शम्भुः ।

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥ १०९ ॥

---

* मोक्षदो मुकुन्द इति ग्रन्थकर्तृगुरुं सूचयति ॥

110. PRAISE OF ONE WHO HAS TAKEN REFUGE WITH ŚIVA.

बय-र॑स्तु यावतम् ज़य-मानो
दय र॑ट्टुमय् च्योनु दामानो ॥ १७३२ ॥
ताप-म॑ज़ि क॑तु गक़ अनज़ान॑य्
ब्रौंठ क्रुम् ज़्यूठु स्यकि-मैदान॑य् ।
न्यथन॑नि-स॑न्दि सायबानो
दय र॑ट्टुमय् च्योनु दामानो ॥
मञ्ज़ कंड्यन॑य् प्योस् कम्-ज़ोर॑य्
पत-कनि ह्यम क्रुस् नन-वोरुय् ।
अर्ज़ुन-दे॑वनि रथबानो
दय र॑ट्टुमय् च्योनु दामानो ॥
साद् सन्थ् गै॑य् पथ्-कुन् स्य चाविथ्
हंस-पखव॑य् पान् वुफनाविथ् ।
अ॑नु त र॑नु क्रुस् करान् मान्-मानो
दय र॑ट्टुमय् च्योनु दामानो ॥ १७३५ ॥
नाग्र-र॑स्ति क्षम् च्याज़॑य् आग्रा
अनिस॑य् अन गटि-मञ्ज़ गाग्रा ।
रनिस॑य् कितु लद्त विमानो
दय र॑ट्टुमय् च्योनु दामानो ॥
मत वुक्त स्यानिस् कम॑स् कुन्
दम॑स् ब्रोह्मनस् कुय् दह् दिनु पुनु ।
स्वकलाविथ् निम् भगवानो
दय र॑ट्टुमय् च्योनु दामानो ॥

शरणागतस्तुतिं पुनरपि प्रस्तौति ॥ ११० ॥

भय-रहितं स्थापय-नाम-मां जय-सहितं (च)

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते त्वदीयः वस्त्राधोभागः (त्वामेव शरणं समुपागतोऽस्मि) ॥ १७३२ ॥

प्रचण्डसंतापमध्येन कुत्र-नाम गमिष्यामि अजानन्नेव

पुरस्तात् अस्ति-मे दीर्घं सैकतिलं-महास्थण्डिलस्थानम् ।

नग्नप्रायस्य (मम) हे-आतपवारणवितानात्मन्

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥

मध्यभागे कण्टकानां पतितो-ऽहं अल्पसामर्थ्य-एव

पाश्चात्यभागे गृहाण-मां (यतोऽहं) अस्मि नग्नपाद-एव* ।

(हे) अर्जुनदेवस्य (पाण्डुसूनोः) रथवाहक

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥

साधवः सन्तश्च गताः अवशेषभूतं मां परित्यज्य

हंसपक्षाभ्यामेव स्वात्मानं उड्डाप्य ।

अन्धः कुकरः च अस्मि कुर्वन् स्पर्धाम्

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥ १७३५ ॥

हे-नाशरहित अस्ति-मे तवैव आशा

अन्धस्यैव (मे) आनय तमोमध्ये प्रकाशम् ।

कुकरस्य (हस्तपादादिरहितस्य मे) कृते प्रेषय-नाम विमानं (सद्गतये)

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥

मा-नाम पश्य मदीयं ('दुः)कर्म प्रति

धर्मार्थं ब्राह्मणाय अस्ति-ते इदं दानं पुण्यकारि ।

उन्मोच्य नय-मां हे-भगवन्

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥

* संसारसंतापतप्तसैकितिलभुवि संचलितुमशक्तोऽस्मि इति भावः ।

दर्म-दान-रंस्तु कुस् कर्म-ह्यूनुय्
 ब्रह्मज्ञान्-रंस्तु दूग्रलद् ह्यूनुय् ।
द्रथि ग्वन कुस् ऱ्य वर् मंगानो
 दय रंटुमय् च्योनु दामानो ॥
आदीनन् अवतार् दारिथ्
 तार्य-गामत्यन् बव-सर तारिथ् ।
कृष्णस्-ति तार् हा दयावानो
 दय रंटुमय् च्योनु दामानो ॥ ११० ॥

---

111. PRAYER AND PRAISE BY THE SAME.

निष्काम निष्कल निर्मल ग्रंभो
 वर् म्य ग्ररनागत-वत्सल ग्रंभो ॥ १७४० ॥
गंडु दिमयो अग्रकि ज़ल ग्रंभो
 अग्रकि ज़ल नित्र-कमल ग्रंभो ।
नित्र-कमल पंकज़-डल ग्रंभो
 पंकज़-डल मञ्ज़् ज़ल यल ग्रंभो ।
मञ्ज़् ज़ल यल ध्यान-थारवल ग्रंभो
 वर् म्य ग्ररनागत-वत्सल ग्रंभो ॥
पान् वन्दयो ग्वद् कायाय ग्रंभो
 ग्वद्-कायाय निर्मायाय ग्रंभो ।
निर्मायाय ग्रांथ्-प्रतिमाय ग्रंभो
 ग्रांथ्-प्रतिमाय अथ् तौज़-काय ग्रंभो ।

धर्मेण-दानेन-रहितः अस्मि कर्महीन-एव

ब्रह्मज्ञान-रहितश्च दोषहतः क्षीणश्चास्मि ।

ईदृशेन गुणेन (युक्तोऽपि) अस्मि त्वत्तः वरं प्रार्थयन्

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥

परवशानां (कृते) अवतारं धृत्वा

विलम्बितफलांश्च भवात्मसरसः उत्तार्य ।

कृष्णमपि तारय हन्त हे-महादयालो

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥ ११० ॥

शरणाक्रन्दनस्तुतिरियं प्रस्तूयते ॥ १११ ॥

हे-निष्काम निष्कल निर्मल कल्याणप्रभव

वृणीष्व मां शरणागतवत्सल शम्भो ॥ १७४० ॥

स्नानीयजलधारां प्रक्षिपेयं-त्वयि (दद्यां-त्वयि) अस्रुणः जलेन शम्भो

अस्रुणः जलेन नेत्रकमलहेतुकेन शम्भो ।

नेत्रकमलेन (च) पङ्कजदलोपेतेन शम्भो

पङ्कजदलेन (च) मध्यस्थेन जलस्य स्थलस्य (च) शम्भो ।

मध्यभागेन (च) जलस्य स्थलस्य ध्यानात्मस्नानोपयोगनदीक्षेत्रभूतेन शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥

स्वात्मानं उपहारीकुर्यां-ते शुद्धे स्वरूपे शम्भो

शुद्धस्वरूपं (च) निर्मायहेतुकम् शम्भो ।

निर्मायस्वरूपं (च) शान्तप्रतिमाहेतुकं शम्भो

शान्तप्रतिमायाश्च (उद्भवः) अस्याः तेजोरूपच्छायायाः शम्भो ।

तीज़-क़ाय् ख्वस्य योग-वुज़मल शंभो
वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥
निचन् मज़्र् करयो ज्याय् शंभो
करयो ज्याय् छ्यस् च्यान्य् माय् शंभो ।
छ्यम् च्यान्य् माय् सतंचूय् राय् शंभो
सतंचूय् राय् कर् म्य व्पाय् शंभो ।
कर् म्य व्पाय् यिथु न ज़ाह् डल शंभो
वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥
इन्द्रिय-पोश् फ़्रंलि मन-बाग शंभो
फ़्रंलु मन-बाग् पूज़ि च्यय् लाग शंभो ।
पूज़ि च्यय् लाग स्रुंत्य् सर्व-त्याग शंभो
स्रुंत्य् सर्व-त्याग तीव्र वैराग शंभो ।
तीव्र वैराग वन्दयो कल शंभो
वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥
च्याऩ आशाय च्यय्-कुन् आस् शंभो
च्यय्-कुन् आस् प्ययिनय् पास् शंभो ।
प्ययिनय् पास् कुस् च्योनु दास् शंभो
कुस् च्योनु दास् संकठ् कास् शंभो ।
संकठ् म्य कास् सर्व-मंगल शंभो
वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥ १०४५ ॥
हाविथ् पाद् गाल् म्य व्पाद् शंभो
गाल् म्य व्पाद् ज़ाल् अपराद् शंभो ।

तेजोमयच्छाया (च) या योगविद्युद्रूपास्ति शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥

नेत्रयोः (स्वयोः) मध्ये कुर्यां-ते स्थितिं (स्थानं त्वदीयं) शम्भो

कुर्यां-ते (च) स्थानं (यतः) अस्ति-मे तव अनुरागः शम्भो ।

अस्ति-मे त्वदीया प्रीतिः सत्यस्यैव संमतिः शम्भो

सत्यस्यैव संमतिः (यतोऽस्ति) कुरु मम रक्षोपायं शम्भो ।

(तथा) कुरु मम रक्षोपायं यथा न जातु चञ्चलीभवेयं (भ्रंशिष्यामि) शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥

इन्द्रियरूपपुष्पाणि विकसितानि मनोरूपोद्याने शम्भो

विकसितं मनोरूपोद्यानं पूजार्थं त्वय्येव समर्पयेयं शम्भो ।

पूजार्थं त्वय्येव समर्पयेयं सह-कृत्वा सर्वत्यागेन शम्भो

संयुक्तः सर्वत्यागः तीव्रवैराग्येण (यत्र स्यात्) शम्भो ।

तीव्रेण वैराग्येण उपहारीकुर्यां-त्वयि स्वशिरः शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥

तव आश्रया त्वदीय-एव-सामीप्ये आगतो-ऽहं शम्भो

त्वत्सामीप्यं (यतः) आगतो-ऽहं आपततु-ते दयागौरवं शम्भो ।

आपततु-तव दयागौरवं अस्मि (यतः) तव दासः शम्भो

अस्मि (यतः) तव दासः संकटं (संसारदुःखजालं) अपनय शम्भो

संकटं मम अपनय हे-सर्वमङ्गलरूप (यतः सर्वमङ्गलरूपोऽसि) शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥ १७४५ ॥

प्रदर्श्य स्वचरणं विनाशय मे उपाधिं (आधिं व्याधिं) शम्भो

विनाशय मे आधिव्याधी दाहय अपराधान् शम्भो ।

ज्ञाल् अपराद् कर् म्य प्रसाद् शंभो
कर् म्य प्रसाद् लायय् नाद् शंभो ।
लायय् नाद् व्वल केवल शंभो
वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥
तोरु क्षुद्राव् अद्वाय वर शंभो
अद्वाय वर विज्ञान-गर शंभो ।
विज्ञान-गर योग-मंदिर शंभो
योग-मंदिर शंखुंचू-हन्दि वर शंभो ।
शंखुंचू-हन्दि वर ख्वंखुंचू-हन्दि कुल शंभो
वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥
ब्रह्म-ज़न्मुकु कुम् नव्-साल् शंभो
साल् कुम् त शक्ति-पात वर् म्य थाल् शंभो ।
थाल् वर् म्य वुक्क स्वब-फल-फाल् शंभो
फाल् वुक्क हाल् दिम् स्वक्कहाल् शंभो ।
स्वक्कहाल् दिम् अनुग्रह-खल शंभो
वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥
तिथु करनाव् यथ् न आसि करनुय् कँह्
तिथु परनाव् यथ् न आसि परनुय् कँह् ।
तिथु दरनाव् यथ् न आसि दरनुथ् कँह्
तिथु खरनाव् यथ् न आसि खरनुय् कँह् ।
मझ् राग-नगर त्याग-ज्यंगल शंभो
वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥

दाहय अपराधान् कुरु मे प्रसादं शम्भो
कुरु मे प्रसादं दास्यामि-ते आह्वानं शम्भो ।
दास्यामि-ते (च) नादं आगच्छ भोः-केवलस्वरूप शम्भो-इति
वृणीष्व मां शरणागत० ॥

अर्गलं उद्घाटय अद्धात्मनः द्वारस्य शम्भो
अद्धात्म-द्वारस्य (तस्य) विज्ञानगृहरूपस्य (यत् विज्ञानगृह-मस्तीति) शम्भो ।
विज्ञानगृहस्य (च) (विज्ञानगृहं च तत्) योगात्ममन्दिरस्य (यत् योगमन्दिरमस्तीति) शम्भो
योगमन्दिरस्य (योगमन्दिरं च तत्) परमशक्तेः (यत्र परम-शक्तिर्वृत्तेः परमशिवोऽस्ति) वरात्मनः शम्भो ।
(हे तथाभूत) परमशक्तेः वर युक्तिरूपेण (तद्दानेन) छलेन (केन-चिद्यन्त्रविशेषेण) शम्भो
वृणीष्व मां शरणागत० ॥

ब्राह्मणजन्मनः (तदात्मना) अस्ति-मे नवीनान्नभुक्तिकालनिमन्त्रणं* (नववर्षारंभस्य) शम्भो
निमन्त्रणं अस्ति-मे च स्वानुग्रहेण पूरय मम स्यालीं शम्भो ।
स्यालीं पूरय मे द्रक्ष्यामि शुभफलात्मकं निमित्तं शम्भो
निमित्तं द्रक्ष्यामि अद्युनैव देहि-मे मुक्तगात्मकं† शम्भो ।
तत्-मुक्तगात्मस्वक्तहाल्-धान्यान्नं देहि-मे अनुग्रहात्मनः खलात् शम्भो
वृणीष्व मां शरणागत० ॥

तादृक् (कर्म) कारय-नः (यज्ञादिकं) यस्य न स्यात् कर्तव्यमेव (प्रयास-साध्यत्वादिकं) किञ्चिदपि
तादृक् पाठय-नः (वेदादिकं) यत्र न स्यात् पठनीयमेव (श्रम-लेशेनापि) किञ्चित् ।
तादृक् नियमय-नः (व्रतादिकं) यत्र न स्यात् नियमनीयं (प्रयासादिना) किञ्चित् (अनशनादिकम्)
तादृक् स्मारय-नः (मन्त्रादिकं) यत्र न स्यात् स्मरणीयमेव (धारणादिना) किञ्चित् ।
मध्यत-एव विषयरागात्मनगरस्य परित्यागात्मारण्यात् शम्भो
वृणीष्व मां शरणागत० ॥

* श्वशुरगेहे नवीनान्नभुक्तिकाले प्रथमं तदर्थं जामाता निमन्त्र्यते इति संप्रदायः ॥
† स्वक्तहाल् नामकधान्यविशेषान्नम् ॥

कष्यास् तार् दुमि बव-सर शंभो
दुमि बव-सर कास् अरसर शंभो ।
कास् अर-सर फिर्तन् खर शंभो
फिर्तन् खर पान् करि सर शंभो ।
सर करि च्याज़ राय चाय तल शंभो
वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥१७५०॥१११॥

---

112. PRAYER FOR GUIDANCE AND PRAISE OF THE MYSTIC SYLLABLE ŌṀ.

सॊरिय् समव् त पायस् प्यमव्
शमव् त शान्तिय-कुनय् लमव् ।
अवीद् अनाथ् अतीथ् बनव्
व्यचार् करव् खरव् प्रनव् ॥ १७५१ ॥
दथ् मोह-ग़ुहलिस् ब्वद् छ्यन तरन्
च्यथ् ज्यानवारस् पख छ्यह् हरन् ।
नठ् वंकुमंचु राज़-हंसन् छ्यह् परन्
मन् छुन ठीकान् थान् छुन दरन् ।
म्वद् क्विन पननि अन्त:करन्
अव्यक्थ् वतु गंछु छुन वरन् ।
यियु पज़ि तियु छुन निशान मरन्
शरन् सॊंपनि श्री-सद्गुरन् ।
तम् कडु त ओं रटु व्वज़् क्याज़ि छ्यनव्
व्यचार् करव् खरव् प्रनव् ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वाभिप्रायकथनं) कृष्णाख्याय (मे) उत्तारयस्व अस्मात्
संसारसरसः शम्भो

अस्मात् संसारसरसः अपनय किंकर्तव्यमौढ्यं शम्भो ।

अपनय (तथा) किंकर्तव्यतामूढतां परिवर्तय-नाम-तं स्मृतिविधाने
शम्भो

परिवर्तय-नाम-तं स्मरणे स्वात्मानं करिष्यति उपलक्षितं
(परीक्षितं) शम्भो ।

उपलक्षितं (परीक्षितं) करिष्यति त्वदीयायाः संमत्याः आसक्तेः
सकाशात् शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥ १७५० ॥ १११ ॥

स्वविधेयविषयवरप्रार्थनास्तुतिं प्रक्रामति ॥ ११२ ॥

सर्व-एव (वयं) समेता-भवेम पुनः चेतनायां पतिष्यामः

शान्ता-भविष्यामः शान्तिसांमुख्यमेव च प्रचरिष्यामः ।

अभेदज्ञानाः अनाथाः (इव) अकिञ्चनाः भविष्यामः

सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवं (योगाङ्गभूत-
तदभ्यासासक्ता भविष्यामः) ॥ १७५१ ॥

अस्मिन् मोहात्मनिकुञ्जे बुद्धिः अस्ति-न (अस्माकं) तरन्ती

चित्तात्मनः खगस्य पक्षाः सन्ति विनाशमुपयान्तः ।

कम्पः समुद्भूतः राजहंसानां अस्ति पादानाम्

मनः अस्ति-न (नः) स्थिरीभवत् ध्यानं अस्ति-न (नः)
दृढीभवत् ।

शुद्धाः सन्ति-न स्वकीयानि अन्तःकरणानि

अव्यक्तेन वरणीयतां इच्छाम, अस्ति-न वृणवन ।

यथा योग्यं-भवति तथा अस्ति-न लक्ष्यं लक्ष्यीभवत्

शरणागताः संपन्नाः श्रीसद्गुरूणाम् ।

आयासः (श्रमः) निष्कासितः (अस्माभिः) पुनः प्रणवः गृहीतः
(आश्रितः) अतः कुतो-नाम खिन्ना-भविष्यामः

सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥

संतोश वंचू गछ़ि प्रान् संदारुन्
 शाह् गछ़ि बूज़िथ् वालुन् त खारुन् ।
देहकु अबिमानय् गछ़ि मारुनु
 संकल्पन् पत गछ़ि नो लारुनु ।
वैराग् दारुनु गछ़ि संसारुनु
 गंबीर-पानस् छ़ुचर् हारुनु ।
सहज़-पान् गछ़ि पानय् तारुनु
 तारुनु गव् तिय् ओं व्यचारुनु ।
दय् वनु वीदौ त दय् सज़्जनौ
 व्यचार् करव् खरव् प्रनव् ॥
वंडु लूटराह् यिथ् देहकु ब्रम् प्यव्
 लूटनि लंगु वन क्याह् किथु गम् प्यव् ।
दुख दबि-दबि-मज़् शम् प्यव् त दम् प्यव्
 ख्यज़र् त पज़र् क्रिया त क्रम् प्यव् ।
ब्राह्मन-ज़न्मुकु माहात्म् प्यव्
 अथि मज़् यिथ् दर्मराज़ाह् ओम् प्यव् ।
विवीख् ह्यथ् डूठु ब्रमन् त काँप्यव्
 तख् गव् त तस् प्यठ् निरालम् प्यव् ।
दय-दन अथि आव् खज़ान खनव्
 व्यचार् करव् खरव् प्रनव् ॥
संसार-समुद्राह् कुह् संनुय्
 तृश्ना-ज़लाह् कुस् फेरवुनुय् ।

संतोषात्मिकया वृत्त्या योग्यमस्ति प्राणानां संजीवनम्

श्वासः योग्यो-ऽस्ति समाधाय अवरोहणीयः आरोहणीयः च ।

देहात्मबुद्धेः अभिमान-एव योग्यो-ऽस्ति आहन्तव्यः

संकल्पान् अनु योग्यं नास्ति धावनम् ।

वीतरागता धारणीयास्ति योग्या संसारस्य

गम्भीरभूतस्वात्मनः तुच्छत्वं अपहर्तव्यम् ।

सहजस्वात्मा योग्यो-ऽस्ति स्वयमेव निस्तारणीयः

निस्तारः अस्ति तदेव ओमिति उच्चारणं (निरन्तरम्) ।

इदमेव कथितं वेदैः इदमेव च सज्जनैः

सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥

महान् परिलुण्ठकः आगत्य देहस्य भ्रमात्मा आपतितः

लुण्ठितुं प्रवृत्तः, कथयेयं किं-नाम कीदृशः संतापः आपतितः ।

इदृशे मल्लामल्लियुद्धे (माध्यस्थ्ये) शमः आपतितः दमः च आपतितः

आर्जवं सत्यता च क्रिया क्रमः च आपतितः ।

ब्राह्मणत्व-जन्मनः माहात्म्यं (महास्तम्भश्च) आपतितम् (०तः)

अस्यैव मध्ये आगत्य न्यायकर्ता प्रणवः आपतितः ।

विवेकं (सचिवं) संश्रुत्य दृष्टः पूर्वोक्तभ्रमेण तु कम्पितं (तेन)

अधस्तात् गतं तस्य च पृष्ठे अनालम्भात्मा-प्रपातः पतितः ।

(अधुना च) ऐश्वर्य-धनं हस्ते समायातं निधायै (तत्प्राप्तये) खनिष्यामः

सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥

संसाररूपः-समुद्रः अस्ति (हि) अतिगभीर-एव

(यत्र) तृष्णात्मकं-जलं अस्ति-तस्मिन् परिभ्राम्यत् ।

राग-द्वेश-क्षम मक् किस् ब्यनु ब्यनुय्
फाटनावुनु कुस् मुह आवलुनुय् ।
आशाय-वठि किस स्वप्न वनवुनुय्
हाँगिज़ वंफ् स्यकि ज़ल् बासवुनुय् ।
वांति कति लग क़ाँटि-कितु छुस् रंनुय्
केशव-रूफ् छुम् ओम् तारवुनुय् ।
दयु नाव् मज़्न अनुववस् अनव्
व्यचार् करव् स्वरव् प्रनव् ॥ १७५५ ॥
शार्यर् पनुनु कुय् कुनिसंय् ज़ह् हावन्
दुगोशु दुच्यंतु छुय् दंग्नावन् ।
छुख् रातम्वगुल् मज़्न-बाग् कावन्
अज़र पननिय् द्वह् रावरावन् ।
पत्युमु शंत्रुय् न च़्यतस् थावन्
ब्रौंठ्-कुन्-ति नंवुय् नंवु नंवुरावन् ।
बर्मंदिज़न् पानस् छ़्यप दावन्
सूंर्यस् तामय् हान् वातनावन् ।
ओं शब्द-प्रकाश् वुक् पूरनो
व्यचार् करव् स्वरव् प्रनव् ॥
अरूंपस् कुस् सरूंफ् वनिय्
स्वरन्-चाविय् अच्यंतु बनिय् ।
यिह् आसि तिह् बासि तति काँह् न कुनिय्
तुर्यातीथाह् निर्लंफ् ननिय् ।

(यत्र) राग-द्वेषात्मानः-कूर्माः मत्स्याः सन्ति-तस्मिन् भिन्नं भिन्नमेव (नानाविधाः)

निमज्जयन्सर्वान् अस्ति-तस्मिन् मोहात्मा जलभ्रमः ।

आशात्मकानि-कूलानि सन्ति-तस्य स्वप्नः संभवन्

(यत्र) शुक्तिकायां रजतं सिकतायां जलं भासमानं-भवति ।

उत्ताने कुत्र-नाम संगंस्यामि बाहुतरणार्थं अस्ति कुणिरेव

केशवेतिपदोपेतं (श्रीविष्णुनाम) अस्ति-मे ओं-इति तारकमेव ।

ईदृक् नाम मयि अनुभवस्य आनयिष्यामः

सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥ १७५५ ॥

वलिरत्वं स्वकीयं अस्ति-ते एकस्यैव द्वित्वं प्रदर्शयन्

द्विर्भाषनं दिग्भ्रमं अस्ति-ते द्विगुणीकुर्वत् ।

असि (च) पेचकपक्षी (इव) (शून्यात्मा च) मध्यभागे काकानाम् (इन्द्रियाणां च)

आन्ध्येन स्वकीयेनैव दिनानि विनष्टीकुर्वन् (क्षिपन्) ।

पाश्चात्यं शत्रुत्वं नहि स्मरणे स्थापयन्

पुरस्तादपि नवीनमेव नवं नवीकुर्वन् ।

मध्याह्नकाले (अपि) स्वात्मानं निगूढत्वानि ज्ञापयन्

सूर्यस्य यावत् (तद्धेतुना) हानिं संप्रापयन् (आरोपयन्) ।

(तस्मात्) ओमिति शब्दस्य-प्रकाशत्वं पश्य भो-पूर्णस्वरूप

सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥

रूपरहितस्य कः सरूपत्वं कथयिष्यति

स्मृतिं परित्यज्य अचित्तः (मुग्धः) भविष्यति ।

यत् (किञ्चित्) स्यात् तदेव भासिष्यते तत्र कश्चिदपि न कुत्रापि

तुर्यावस्थातोऽप्यतीतरूपः निर्लेपः प्रकटीभविष्यति-तव ।

म्वचि़ नाद्-ब्यंदाह् मझ़् हनि हनिय्
 ब्रह्मानंदाह् व्गनि सनिय् ।
प्रथ्-कुनि मझ़् आ॑सिथ् अंदकनिय्
 तथ् कलि यथ् निश्कल् ओं गनिय् ।
सुय् ज़ानि यस् बनि अ॑सि क्याह् वनव्
 व्यचा़र् करव् खरव् प्रनव् ॥
वनुनु कुह् सुलब् त दुर्लब् कुह् पालुनु
 पालुनु गव् सोरुय् कँह् चा़लुनु ।
चा़लुनु गव् स्वह-र्यह पान् ज़ालुनु
 ज़ालुनु गव् देह-अबिमान् गालुनु ।
गालुनु गव् मद-निश् पान् वालुनु
 वालुनु गव् बय कासुनु कालुनु ।
पावुनु च्यतस् रामच़न्द्र-ग्रालुनु
 व्पाय् छा़डुनु इमि कलि-कालुनु ।
न-त क्याह् व्वंथु नख बूज़ि बूज़ि कनौ
 व्यचा़र् करव् खरव् प्रनव् ॥
न्यथ् सर्व-संकल्प-संन्यासी आस्
 निर्द्वंच़्-हच़्य द्वंच़् अभ्यासी आस् ।
व्यवहारस् मझ़् व्दासी आस्
 बस्तिय-मझ़्-बाग् वन्वासी आस् ।
अबिलाशौ रंस्तु व्ल्लासी आस्
 आ॑सिथ् न आ॑सिथ् विकासी आस् ।

अवशिष्टं-भविष्यति नादबिन्दुस्वरूपमेव मध्ये अंशस्य अंशस्य (प्रत्यंशम्)
ब्रह्मानन्दमात्रमेव उत्ताने (हे उत्तानस्वभावेति वा) गभीरी-
भविष्यति-ते ।

प्रत्येकव्यवहारस्य मध्यस्थितो-ऽपि भूत्वा बहिःस्थित-एव (उदासीन-
वदासीनः)
तस्यां वासनायां (स्थितः) यस्यां निष्कलस्वरूपभावेन ओमित्य-
भ्यासः घनीभविष्यति-ते ।

स-एव जानाति यस्य संपत्स्यति (ईदृश्यवस्था), वयं किं-नाम कथयिष्यामः
सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥

प्रकथनं अस्ति (हि) सुलभं (सुकरं) पुनः दुर्लभं (दुष्करं) अस्ति
परिपालनं (ईदृशमार्गस्य)
परिपालनं-नाम अस्ति सर्वमेव किञ्चित् सोढव्यम् ।

क्षमापरिपालनं-नाम (तदेव) अस्ति (परमेश्वर-)अनुरागात्मवह्नि-
शिखया स्वात्मा प्रज्वालनीयः
प्रज्वालनं-नाम अस्ति देहात्मबुद्ध्यभिमानः विनाशनीयः ।

विनाशनं-नाम (तदेव) अस्ति मदसकाशात् स्वात्मा अवतारणीयः
अवतारणं-नाम अस्ति भयं अपहर्तव्यं महाकालस्य ।

आपातनीयः (समुद्भावनीयः) चेतनायां (स्मर्तव्यः) रामचन्द्र-
शृगालयोर्धर्मविषयकसंवादः (रामायणादिषु प्रसिद्धः)
उपायः अन्वेषणीयः अस्य कलिकालस्य ।

अन्यथा किं-नाम समायातं (समाप्तीभवति) समाप्तिं श्रुत्वा श्रुत्वा
कर्णाभ्याम्
सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥

नित्यं सर्वसंकल्प-संन्यासी (संत्यक्तसर्वसंकल्पः) भव
निवृत्तिमार्गस्य वृत्त्या अभ्यासं-कुर्वन् भव ।

व्यवहारस्य मध्ये उदासीनः भव
जनपदवसतिषु (लोकव्यवहारस्य मध्येऽपि) वानप्रस्थाश्रमी-इव
भव ।

अभिलाषैः रहितः (निःस्पृहः) (भूषादिना) विलासशीलः भव
भूत्वा न भूत्वा (च) नित्यविकासवान् भव ।

च्यवुन् निरामय-स्वामी आस्
आत्म-निश्चयुकु विश्वासी आस् ।
वथ् हावू गथ् प्रावू आनंद-गनौ
व्यचार् करव् स्वरव् प्रनव् ॥
कुंति पोश् फ़्लि ब्रह्मांडच थर्य
ओं ज़ोनु यिमौ तिम् गैय् वरे ।
ओं शिव-हरे ओं-शिव-हरे
तंमि पंरु साढ्य् युस् ओं परे ।
तंमि कंरु सोढ्य् युस् ओं करे
तंमि स्वंरु सोढ्य् युस् ओं स्वरे ।
अद कस् मारन् त अद कुस् मरे
विज्ञान-रूपय् ओं तस् वरे ।
कृष्णस् सुह् ओं-कार् मन-वाक्य स्वनव्
व्यचार् करव् स्वरव् प्रनव् ॥ १७६० ॥ ११२ ॥

---

113. PRAISE OF THE SYLLABLE ŌṀ.

ओमंय् कुय् आत्म-देवंय्
ओमंय् कुय् कृष्णज़ीवंय् ।
ओमंय् स्वर् कुख् त्वमेवंय्
ओमंय् स्वर् कुख् न ज़ीवंय् ॥ १७६१ ॥
ओमंय् कुय् विष्णु ब्रह्मा
ओमंय् कुय् शिव् त उमा ।

पानशीलः निरामयानन्दामृतकंसानां भव

स्वात्मप्राप्ति-निश्चयस्य नित्यविश्वासशीलः भव ।

सन्मार्गः प्रदर्शितः गतिः (च) प्राप्ता आनन्दपूर्णसज्जनैः

(तस्मात्) सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥

कति-नाम (असंख्यानि) पुष्पाणि प्रफुल्लानि ब्रह्माण्डरूपस्य अल्पोद्यानस्य

प्रणवः संज्ञातः यैः त-एव गताः (संगताः) वरे (पूर्णफलावाप्तिम्) ।

ओं शिवाभिन्नहरे ओं शिवाभिन्नहरे (इति प्रोच्य)

तेनैव अधीतं सर्वमेव यः ओं (इति) प्रणवशब्दं अध्येष्यते ।

तेनैव कृतं सर्वमेव यः ओमिति (प्रणवोच्चारं) करिष्यति

तेन स्मृतं सर्वमेव यः ओमितिरूपं (प्रणवं) स्मरिष्यति ।

ततो-नाम कं (न कमपि) मारयिष्यति ततो-नाम च कः (न कश्चिदपि) मरिष्यति

विज्ञानरूप-एव प्रणवः तं वरीष्यते (समबुद्धिः सर्वविषया ततो जायते) ।

कृष्णाख्यं(स्य) ग्रन्थकर्तारं(र्तुः) सः (तं) ओंकारं मनोरूपाङ्गुलिमुद्राया उट्टङ्कयिष्यामः

सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥ १७६० ॥ ११२ ॥

ओंकारस्तुतिः ॥ ११३ ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते आत्मदेवः (उपासनीयः)

प्रणव-एव अस्ति-ते कृष्णाख्यावतारपरमेश्वरः ।

प्रणवमेव स्मर (नित्याभ्यासेन) असि (यतः) त्वं-पदवाच्यस्तदभिन्नो-जीवात्मा

प्रणवात्म-एव स्वरः (शब्दः) त्वं-असि न (देहाद्यभिमानवान्) जीवः ॥ १७६१ ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते विष्णुः ब्रह्मा (च)

प्रणव-एव अस्ति-ते शिवः उमाख्यशक्तिश्च च* ।

---

* माण्डूक्याद्युपनिषत्सु प्रसिद्धः ॥

ओमंय् कासि ऱ्य ब्रमा
ओमंय् खर् कुख् न ज़ीवंय् ॥
ओमंय् कुय् वीद् पुरान्
ओमंय् कुय् देव् बासान् ।
कुनुय् अचर् खरिथ ज़ान
ओमंय् खर् कुख् न ज़ीवंय् ॥
कुनुय् अचर् स्यठाह् ज़ान्
कुनुय् अचर् स्यठाह् मान् ।
ओमंय् कासिय् व्यपादंय्
ओमंय् खर् कुख् न ज़ीवंय् ॥
ओमंय् कुय् योग् तय् ज़ान्
ओमंय् कुय् दारना द्यान् ।
ओमंय् कुय् ज्ञान विज्ञान्
ओमंय् खर् कुख् न ज़ीवंय् ॥ १७६५ ॥
वनान् ब्रह्मस् छिह् अशब्द
अशब्दंय् कुय् ओमुकु शब्द् ।
इच्छा व्ययोग् ति प्रारब्द्
ओमंय् खर् कुख् न ज़ीवंय् ॥
ओमंय् कुय् सथ्-ऱ्यथ्-आनन्द्
ओमंय् कुय् आद्य् मद्य् अन्द् ।
ओमस् ज़ीवुथ् पनुनु वन्द्
ओमंय् खर् कुख् न ज़ीवंय् ॥

(अभ्यस्तश्चेत्) प्रणव-एव अपाकरिष्यति तव भ्रमं (अविद्याकृतम्)

प्रणव-एव स्वरः अखि० ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते वेदरूपः (तत्सारात्मा) पुराणानि (च)

प्रणव-एव अस्ति-ते देवः (प्रत्यक्षं) भासमानः ।

एकमेव (तं) अक्षरं (प्रणवात्मानं) स्मृत्वा जानीहि (पुनःपुनर्जानीहि)

प्रणव-एव स्वरः अखि० ॥

एकमेव अक्षरं (प्रणवात्मकं) अनन्ततरं जानीहि

एकमेव तमक्षरं अनन्तं मानयस्व ।

प्रणव-एव अपनयिष्यति-तव उपाधिं (आधिव्याध्यात्मकम्)

प्रणव-एव स्वरः अखि० ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते योगः पुनः ज्ञानम्

प्रणव-एव अस्ति-ते धारणात्मा ध्यानं (च)।

पणव-एव अस्ति (स्वात्म)ज्ञानं विज्ञानं (च)

प्रणव-एव स्वरः अखि० ॥ १७६५ ॥

कथयन्तः ब्रह्म सन्ति अशब्दरूपम्

(तत्) अशब्दमिति अस्ति-ते प्रणवस्य शब्दं (तन्मात्रवाच्यम्)।

(तच्च) इच्छात्मकं उद्योगात्मकं (क्रियात्मकं) च प्रारब्धात्मकं (च)

प्रणव-एव स्वरः अखि० ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते सच्चिदानन्दात्मा

प्रणव-एव अस्ति-ते आदिरूपः मध्यरूपः अन्तरूपश्च ।

प्रणवात्मनि जीवनं स्वकीयं उपहारीकुरु

प्रणव-एव स्वरः अखि० ॥

ओमस् क्यि चोर् पादॅय्
  ओमॅय् ख्वर् दिय् समादॅय् ।
कुनुय् अचर् कुह् प्रदान्
  ओमॅय् ख्वर् कुख् न ज़ीवॅय् ॥
ओमॅय् छुय् सत्समागम्
  ओमॅय् बासिय् च्य सोहम् ।
ओमॅय् कासिय् देङकु भ्रम्
  ओमॅय् ख्वर् कुख् न ज़ीवॅय् ॥
ब्रह्म-निष्ठा ओमॅय् छुय्
  ख्वरनु ह्यत कुस् गमॅय् छुय् ।
यक्यि छ्यनिय् तमॅय् छुय्
  ओमॅय् ख्वर् कुख् न ज़ीवॅय् ॥ १७७० ॥
नारायण् छुय् नरन् मञ्ज़्
  अकार् छुय् अचरन् मञ्ज़् ।
सतुकु ख्वर् छुय् ख्वरन् मञ्ज़्
  ओमॅय् ख्वर् कुख् न ज़ीवॅय् ॥
काकाजियन् ओमॅय् ख्वरु
  सुह् पानय् आत्मदेवन् वॅरु ।
सहज़ पान् तॅमि सर-कॅरु
  ओमॅय् ख्वर् कुख् न ज़ीवॅय् ॥
महापुरुषौ ओमॅय् मोनु
  लल्लीश्वरिय ओमॅय् ज़ोनु ।

प्रणवस्य सन्ति-एव चत्वारः पादाः

प्रणव-एव स्वरूपः दत्त्वा समाधिमस्ति* ।

(यः) एक-एव अक्षररूपः अस्ति प्रधानम्

(तद्रूप)प्रणव-एव स्वरः अस्मि० ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते सत्समागमरूपः

प्रणव-एव (अभ्यस्तश्चेत्) प्रकटीभविष्यति तव सोऽहमिति-मन्त्र

(तद्वाच्यस्तल्लक्ष्यस्तन्नित्याभ्यासवानात्मा वा)

प्रणव-एव अपनयिष्यति-ते देहाभिमानित्वस्य भ्रमम्

प्रणव-एव स्वरः अस्मि० ॥

ब्रह्मनिष्ठानामावस्थानं प्रणव-एव अस्ति

स्मरणे (तस्यैव) आरभस्व-नाम को भयावसरः अस्ति-ते (तदा)

श्रमं-प्राप्य खेदं-प्राप्य विश्रान्तिस्थानं अस्ति-ते (सः)

प्रणव-एव स्वरः अस्मि० ॥ १७७० ॥

(यथा तद्रूपो वा) नारायणः अस्ति नराणां मध्ये

अकारश्च अस्ति अक्षराणां मध्ये ।

सद्रूपस्य स्वरः अस्ति स्वराणां मध्ये (सः)

प्रणव-एव स्वरः अस्मि० ॥

भुसुण्डकाकेन (काकपदवाच्यसद्भिश्च) प्रणव-एव स्मृतः (अभ्यस्तः)

सः (ते वा) स्वयमेव स्वात्मदेवेन (ईश्वरेण) वृतः (वृता व

(साक्षात्कारदानेन

(येन) सहजः (स्वाभाविकः) स्वात्मा तेन उपलब्धः (सः)

प्रणव-एव स्वरः अस्मि० ॥

महापुरुषैः (सद्भिः) प्रणव-एव संमतः

लल्लादेव्या-योगीश्वर्या प्रणव-एव सुज्ञातः ।

---

* जीवस्य यो नित्यसमाधिरस्ति स प्रणवलीनत्वेनैवेति भावः ।

क्रष्ण कुय् आत्मा च्योनु
ओमंय् ख्वर् कुख् न ज़ीवंय् ॥ ११३ ॥

114. PRAISE OF THE GOOD WAY

फ्रक-डोनाह् गव् मज़्रू ज़ल खरय्
वुछ् सागरय्-निश क्रा सुह् दूर् ॥ १७७४ ॥

फ्रक-डूनु ज़ल स्यूलु चंलु ज़रज़रय्
ब्यंनु ब्यंनु रोज़्या ग्रमाह् त नूर् ।
मौलिथ् गव् सूंर्यस् सूंत्य् ज़रय्
वुछ् सागरय्-निश क्रा सुह् दूर् ॥ १७७५ ॥

पथ् ब्रोंठ् च्यख् लाव् दात कुह् हरय्
अरय् हिहु आस् म बन् तूरू ।
व्यचार दार लद् यूगुकु गरय्
वुछ् सागरय्-निश क्रा सुह् दूर् ॥

चमत्कार् तुलनाव् अमरय्
चूह् बन ग्रमाह् त बह् पाँपूर्* ।
दिह् दंह् थवतम् रूफाह् खरय्
वुछ् सागरय्-निश क्रा सुह् दूर् ॥

सुहनि सह्लाब-सूंत्य् वव-सरय्
ग्रख-कारन् वंसि-प्यय सूर् ।
संगीन् कर् म्योनु काकज़् गरय्
वुछ् सागरय्-निश क्रा सुह् दूर् ॥

* अत्र दीर्घोपधोच्चारणं मूर्छना पूर्त्यर्थम् ।

हे-कृष्णाख्य अस्ति-ते आत्माजीवस्वरूपः तव
प्रणव-एव स्वरः असि० ॥ ११३ ॥

जीवस्य सत्ताद्योतनपूर्वकं सद्विचारमार्गं प्रस्तौति ॥ ११४ ॥

बुद्बुदमात्रं (जीवरूपं) संपन्नं मध्यात् जलस्य प्रकटम्
पश्य सागरात् (ब्रह्मरूपात्) अस्ति-किं तत् दूरम् ॥ १७७४ ॥

बुद्बुदः जले (यदा) मिलितः अपगतः भीतिक्लेशः (यथा)
भिन्नः भिन्नः स्थास्यति-किं महाप्रदीपः प्रकाशः च ।

संयोगं गतः (इव) सूर्येण सह दीप्तमयः
पश्य सागरात्० ॥ १७७५ ॥

पश्चात् पुरस्तात् प्रक्षिप (परोपकृति धनादिकं वितर) लाभादिकं दाता
अस्ति श्रीमहादेवः

क्रकचः इव भूयाः मा भूयाः वासीरूपः* ।

विचारात्मना दारुणा निर्मापय योगात्मकं गृहमेव
पश्य सागरात्० ॥

स्वोल्लासचमत्कारं उत्थापय (उपभोजय) (नः) हे-अमर
त्वं भव महाप्रदीपः अहं तु शलभः† ।

देहं अतिदृढं स्थापय-नाम-मे भवद्रूपं स्मरेयम्
पश्य सागरात्० ॥

मोहात्मना जलपूरेण-हेतुना भवात्मसरसि
परिपक्वकार्याणां (च) निपतिष्यति भस्म (इव) ।

(तस्मात् स्वदयया) अतिदृढं कुरु मदीयं काकलपत्रात्मकमिव गृहम्
पश्य सागरात्० ॥

---

* क्रकचो हि दारुभेदनकाले तच्चूर्णं पुरः पश्चात्प्रक्षिपति। वासी तु दारुचूर्णं स्वपार्श्वभाग एव नयति ॥

† यथा शलभः स्वदेहं ज्योतिषि लापयति, तथाहमपि परप्रकाशरूपे त्वयि लीनो भवेयम् ॥

न्यबर् वज़ान् क्रूंचु अन्दरय्
बन्योमंतु क्रुस् ज़न् सन्तूर् ।
वायवंनि वाय्तम् पननिय् स्वरय्
वुछ् सागरय्-निश्च क्षा सुह् दूर् ॥
कृष्णस् वायनाव् गंगादरय्
सोहम् हम ह्यथ् व्यचार खूरु ।
देह डूँगस्-क्यथ् तरि बव-सरय्
वुछ् सागरय्-निश्च क्षा सुह् दूर् ॥ १७८० ॥ ११४ ॥

---

115. THE SAME, UNITED WITH PRAISE TO RĀMA.

राम-जुव् श्याम-रूंफ् हावे
परम-गथ् प्रावनावे ॥ १७८१ ॥
योग ग्रोग ह्यथ् च्यथ् हार्थ
अचि मश्च शान्ति-वार्थ ।
ब्रह्मानन्द-पोश् क्रावे
परम-गथ् प्रावनावे ॥
करि सत्संग बोल्-बाश्च
चटि मुह वालवाश्य ।
हंस पखवंय् वुफनावे
परम-गथ् प्रावनावे ॥
बक्ति-ओलु येरनावे
शक्ति सूंत्य् बसनावे ।

बहिर्भागे शब्दायन् (वस्तुतः) निःसारः अन्तरेव

संपन्नप्रायः अस्मि इव वीणाविशेषः ।

हे-शब्दसत्ताप्रदायिन् शब्दवन्तं-कुरु-नाम-मां स्वकीयेनैव शब्देन

पश्य सागरात्० ॥

कृष्णाख्यं (मां) नौचालनां-विधापय हे-गङ्गाधर

सोऽहमित्यजपामन्त्रात्मना नौकादण्डेन गृहीत्वा विचारात्मकं केनिपातम् ।

(यथा) देहात्मनि महानौकाविशेषे तरिष्यति संसारात्मसरसः

पश्य सागरात्० ॥ १७८० ॥ ११४ ॥

मनोरामात्मकं रामं प्रति प्रार्थनापूर्वं स्तौति ॥ ११५ ॥

श्रीरामजीवः श्यामरूपं (सन्ध्यात्मनि तमसि वा रूपं) प्रदर्शयिष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति (च) ॥ १७८१ ॥

योगात्मकः शुकः गृहीत्वा चिदात्मिकां शारिकां (देवीं च)

प्रवेक्ष्यति मध्यं शान्त्यात्मिकायाः-वाटिकायाः (लघुपुष्पोद्यानस्य) ।

ब्रह्मानन्दात्मपुष्पाणि उपभोक्ष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥

करिष्यति सत्सङ्गात्मकान् पक्षिविरावान्

छेत्स्यति मोहात्मकं जालविशेषं (वागुराम्) ।

हंसेति-मन्त्रसिद्धात्महंसस्य पक्षाभ्यां उड्डापयिष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥

भक्त्यात्मककुलायं संतानयिष्यति

संविच्छक्त्या सह निवासयिष्यति ।

72

अन्तंकि-फल् ख्यावे
परम-गथ् प्रावनावे ॥
पोश्पनूल् ज़न् गञ्जरावे
कृष्ण-गीथ् ग्यवनावे ।
नाम-स्मरंञ्-सत्तु यावे
परम-गथ् प्रावनावे ॥ १७८५ ॥
कुठमंतु ज़न् मननावे
आत्म-तीर्थ मन् नावे ।
निष्काम-ज़ल-दाम् च्यावे
परम-गथ् प्रावनावे ॥
दय-नाव् कति मन्दछावे
दय-गथ् नंञ् हावे ।
कृष्णस् वैकुण्ठ् दावे
परम-गथ् प्रावनावे ॥ ११५ ॥

---

116. POET EXPLAINS THE SOURCE OF HIS OWN POWER.

अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
आदिदेव् बनतुक् स्यथ् आदिकार् कुय् ।
हारौ रंस्तुय् बव-सर तार् कुय्
सथ्-अचार् सथ् व्यचार् ॥ १७८८ ॥
आदि-अन्त-शब्दन् मञ्ज़ ओं-कार् कुय्
ज़पनंय् मञ्ज़ अज़पा ज़फ् सार् कुय् ।

अमृतात्म(मोक्ष)-फलानि खादयिष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥

जीवंजीवपक्षिणं इव संभोक्ष्यति

कृष्णेति-(कृष्णकीर्ति-)गौतिं गापयिष्यति ।

स्वनामसंस्मरणे-युक्तं (मां) स्थापयिष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥ १७८५ ॥

अवमानितं इव सान्त्वयिष्यति

आत्मात्मतीर्थे मनः संस्नापयिष्यति ।

निष्कामसत्कर्मात्मजलपानं पाययिष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥

ईश्वर-नामधेयं क्व(कुत्रापि न) क्षेपयिष्यति

स्वैश्वर्यगतिं प्रत्यक्षां प्रदर्शयिष्यति ।

कृष्णाख्यस्य (मम) वैकुण्ठगतिं दापयिष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥ ११५ ॥

स्वात्मानमुपलभ्य स्वसामर्थ्यकथनपुरःसरमुपदिशति ॥ ११६ ॥

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

देवानामाद्यः भवितुं तवैव अधिकारः (सामर्थ्यं) अस्ति ।

द्रव्यं विनैव संसारसरसः तरणोपायः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥ १७८८ ॥

आद्यावन्ते-(च)-शब्दानां मध्ये ओंकारः (प्रणवः) अस्ति

जपानां (च) मध्ये अजपामन्त्रस्य जपः सारभूतः अस्ति ।

यान मञ्ज़ आत्मुकु यान् शूबिदार् कुय्
दारनाय-दार् दारनाय दार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥
ब्रूँठि यिथ् प्रारब्दुकु व्यवहार् कुथ्
पथ् ब्रोँठ नेरनस् फेरनस् वार् कुय् ।
बांयि बन्द् बव् त मांजू कुस् छ्य दरकार् कुय्
च्यथ् कर् यार् च्यथ् कर् यार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥ १७९० ॥
परादौन् मुर्ख-वंज़ू व्यकच्यार् कुय्
यावनस् मञ्ज़ कामुकु अन्दकार् कुय् ।
बुज्यरस् न-ह्यकुनु संकल्प-बार् कुय्
कर् प्ररण-कार् कर् प्ररण-कार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥
ख्वड अवनय् बोज़ुनु दरकार् कुय्
तव पत अद मननुकु आदिकार् कुय् ।
निदिध्यासन् ज़ेन् तोर तयार् कुय्
साचात्कार् साचात्कार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥

ध्यानस्य मध्ये स्वात्मनः ध्यानं शोभमानं अस्ति

(तं) धारणायुक्तं धारणया धारय।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय॥

पुरः आगत्य प्रारब्धस्य व्यवहारः अस्ति

पश्चात् पुरः निर्गन्तुं परिवर्तितुं सुकरत्वं अस्ति।

भ्रातरः बन्धवः पिता माता च को-नाम तव साह्यकृत् अस्ति

चित्तं (अन्तःकरणानि च) कदा मित्राणि चैतन्यं कुरु मित्रम्।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय॥ १७९० ॥

पराधीनमेव मूर्खबुद्धिदं कौमारं अस्ति

यौवनस्य मध्ये कामस्य अन्धकारः अस्ति।

वृद्धावस्थायां असामर्थ्यं संकल्पभारश्च अस्ति

कदा-नाम (कदापि न उक्तावस्थासु) पौरुषमस्ति कुरु पुरुषत्वं (पौरुषं) (उद्योगेन स्वीकुरु)।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय॥

प्रथमतः कथाश्रवणस्य श्रवणं योग्यं अस्ति

ततः पश्चात् च मननस्य अधिकारः अस्ति।

निदिध्यासनं जय तत्स्थानात् सज्जः अस्ति

(परमेश्वरः) साक्षात्कारः प्रत्यक्षम्।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय॥

मुह-स्यन्दि सुमि-कनि इन्द्रिय-द्वार् छिय्
यिम् पार् गैय् तिम् दह् औतार् छिय् ।
दह् ग्रम्राव् दह् खंदूमथ्गार् छिय्
कर् दश्रहार् कर् दश्रहार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
सथ्-व्यच़ार् सथ् व्यच़ार् ॥
पानस् नाल्लि कुननुकु यक्तियार् कुय्
अथि आमंतु वक्ति-हंन्दु म्वक्तहार् कुय् ।
कुस् मनाह् कुय् करान् कसंन्दु आंकार् कुय्
कुख् च़ह् म्वकार् कुख् च़ह् म्वकार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
सथ्-व्यच़ार् सथ् व्यच़ार् ॥
हार्-वर् लारिय् न स्वंत्य् अय् .च्य खार् छ्यय्
आसू वहारांविथ् नफ्चंज़् खार् छ्यय् ।
प्रारब्द-फल् बूगिथ् पत लार् छ्यय्
ग्रट-अनवार् ग्रट अन् वार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
सथ्-व्यच़ार् सथ् व्यच़ार् ॥ १७९५ ॥
कमिस् कारबार् कुय् त कुस् बेकार् कुय्
नाहक देह-दृंष्टि-हंन्दु अन्दकार् कुय् ।
मन् ज़ेन् वौदचि ज़्यवि यकरार् कुय्
साह्यबकार् साह्यब् कार् ।

मोहात्मसिन्धुनद्याः सेतुभूतानि इन्द्रियद्वाराणि सन्ति
ये (तु) तत्पारं गताः ते दश अवताराः (इव) सन्ति ।

(तानीन्द्रियाणि) दश अमय दश (दिक्पालाः) सेवकाः सन्ति
कुरु दशेन्द्रियविषयाहृतिमेव कुरु दशहरयोगसंगतिम् ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति
सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

स्वस्य गलावलम्बि पातनाय स्वातन्त्र्यं अस्ति
हस्ते समागतः भक्तिरूप-मुक्ताहारः अस्ति ।

(तत्र) को-नाम निरोधं अस्ति कुर्वन् कस्य-नाम अङ्गीकारः अस्ति
असि त्वं स्वतन्त्रः असि त्वं मुख्यतारकः ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति
सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

काकिणीमितं उपयोगि-भवेत्-तव न संगतं हि तव खारीकं (महा-भारः) अस्ति
मुखं उद्घाट्य (प्रसार्य) कुत्सितरूपा खार्-नाम्नी (पेषणयन्त्रस्योपरि या स्थाप्यते) अस्ति-ते ।

प्रारब्ध-फलं भुक्त्वा पश्चादेव अपयानावस्था अस्ति
जलयन्त्रस्थपेषणीयन्त्रस्यानानुवारः (इव) पेषणीयन्त्रात्मदेहं समानय सत्फलावस्थाम् ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति
सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥ १७९५ ॥

कस्य-नाम कार्यव्यवहारः अस्ति कः च अकार्यः अस्ति
निरर्थमेव देहात्मबुद्धिरूपं आन्ध्यं अस्ति ।

मनः जय वेदस्य जिह्वया(वाचा) स्वीकारः अस्ति
स्वतन्त्राधिकारः (इति) (मनोजयी) ईश्वर-एव कार्यरूपोऽप्यस्ति ।

अमर-पानो व्रम् संसार् कुय
सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥
तीव्र-वैराग्युक् खास सबज़ार् कुय्
शिव-शिव बोलुनु पान आब-शार् कुय् ।
व्यहखय् राग-रंस्तु वुकनस् वार् कुय
शान्थ् शालमार् शान्थ् शाल मार् ।
अमर-पानो व्रम् संसार् कुय्
सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥
शक्तिपातकि शहरुक् सुबदार् कुय्
दर्म् अर्थ् काम् मोच् दिनु यक्तियार् कुय् ।
दथुय् सरकार् कुय् दथुय् सरकार् कुय्
कर् च़ह् दरबार् कर् च़ह् दरबार् ।
अमर-पानो व्रम् संसार् कुय
सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥
कृष्ण नाव् प्योमंतु दुनियाह्-दार् कुय्
लूकन्-हंन्दु हिहु ऱ्य-ति व्यवहार् कुय् ।
दिववुनु पानय् त्रिबुवन-सार् कुय्
सर्व आदिकार् सर्व-आदिकार् ।
अमर-पानो व्रम् संसार् कुय
सथ्-व्यज़ार् सथ् व्यचार् ॥ ११६ ॥

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

तीव्रवैराग्यात्मकं शोभनं हरित्तृणास्तरणं अस्ति

शिव-शिवेति भाषमाणः स्वयं जलप्रपातविशेषः अस्ति ।

निवेशं-करिष्यसि-चेत् रागरहितः दर्शनस्य सौष्ठवं अस्ति

शान्त्यात्मकं शालमाराख्योद्यानं शान्तिमेव हे-मृगधूर्त मारय (जय)।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

अनुग्रहपदात्मकस्य पुरस्य अधिकारी अस्ति

(तस्य) धर्मः अर्थः कामः मोक्षः दातुं सामर्थ्यं अस्ति ।

ईदृशं प्रधानकार्यं अस्ति ईदृशः राजा अस्ति

कुरु त्वं उपासनामेव कुरु त्वं राजसभास्थितिम् ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

(स्वात्मानं प्रति ग्रन्थकृदुक्तिः) कृष्णेति नाम आपतितं कुटुम्ब-भरणं अस्ति-ते

लोकानां सदृशं तवापि व्यवहारः अस्ति ।

दाता स्वयमेव त्रिभुवनसारभूतः (शिवः परमेश्वरः) अस्ति

सर्वं सामर्थ्यं सर्वाधिकारम् ।

हे-अमरात्मन् स्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥ ११६ ॥

117. EXHORTATION AS TO THE UNREALITY OF THE WORLD.

सर् कर् संसार् नदॖरुय् द्राव्
डल् म होश्र् च्यत्तॖकिय् पंपोश्र् काव् ॥ १८०० ॥
बन्द् कर् लूब-संकल्पकु वाव्
पानय् पकि प्रारब्दॖचु नाव् ।
कर् पूर्व-कर्मक्यन् पंबछ्यन् क्राव्
डल् म होश्र् च्यत्तॖकिय् पंपोश्र् काव् ॥
संसारस्-मञ्ज़् रोज़् निर्मल्
बुछ्त ख्यलवॖंथरस् लारि मा ज़ल् ।
पाञ्जिस्-मञ्ज़् श्रासिथ् चाव-चाव्
डल् म होश्र् च्यत्तॖकिय् पंपोश्र् काव् ॥
मायाय-मञ्ज़् निर्मोया रोज़्
खर रोज़् वैराग-राग-खर् बोज़् ।
सत्संगक्यन् बंगनॖय् कन् थाव्
डल् म होश्र् च्यत्तॖकिय् पंपोश्र् काव् ॥
मायाय-हिलि खोछ् पत छ्यस् खाज़्
समदृष्टि क्रटवार्य पकनाव् तीज़् ।
दर्म-ब्यवोग कर्म-खोरि वायनाव्
डल् म होश्र् च्यत्तॖकिय् पंपोश्र् काव् ॥
सोहम् हम वाय् मोहॖनि-श्राठि
ज़ाञ्ज़् नाव् पकनाव् स्यशि वति-पाठि ।

पुनरपि सांसारिकावस्थाप्रदर्शनपूर्वकमुपदिशति ॥ ११७ ॥

परीक्षाविषयः कृतः संसारः निःसारः (मृणालमेव) निर्गतः (ज्ञातः)

(तस्मात्) चलितो-भव मा चेतनातः (विमर्शात्) चैतन्य-
(स्मरण)रूपाणि पद्मपुष्पाणि उपभुङ्क्ष्व ॥ १८०० ॥

निरुद्धं कुरु लोभविषयसंकल्पात्मकं वायुम्

स्वयमेव संचरिष्यति प्रारब्धभोगरूपा नौका ।

कुरु पूर्वकर्मानुरूपाणां पद्मबीजानां उपभोगम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

संसारस्य-मध्यवर्त्यपि तिष्ठ निर्लेपः

पश्य-नाम पद्मपत्रस्य संगंस्यते मा-नाम जलम् ।

जलस्यैव-मध्ये भूत्वा परिपूर्णजलः

चलितो-भव मा चेतनातः ॥

मायायां-मध्ये-वर्तमानो-ऽपि गतमायः तिष्ठ

समाहितः तिष्ठ वैराग्यरागयुक्तस्वरं शृणु ।

सत्सङ्गसंबन्धिषु छन्दः(वृत्त)विशेषेषु कर्णौ निधेहि

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

मायारूपाया-जलनौल्यः भीतो-भव अनुवर्तमाना अस्ति-यस्याः स्निग्ध-
मलकलुषता

समदृष्टिरूपं लघुनौविशेषं चालय त्वरितम् ।

धर्मात्मनोद्योगेन सत्कर्मारित्रे प्रवाहय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

सोऽहमित्यभ्यासात्मना दण्डेन संचालय मोहात्मसेकतिलद्वीपमार्गेण

चमिरूपां नौकां प्रवाहय ऋजुना मार्गप्रकारेण ।

सहस्र-दल डल पद्मासन प्राव्
डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥ १८०५ ॥
अन्द्रि वैर-क्रूर् रोज़् नरकि-पाठि
सह-वंततुय् पख् सज़्जन गाठि ।
लाब् प्राव् प्यच्य-हिहु क्रुचरय् म हाव्
डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥
पर्द-तलि क्रिय् कर् वुक्र् क्यवि ज़ूजि
अन्द्रि प्राव् गोरु ज़न् ज्ञानचू गूजि ।
न्यबरि देह-अंदकार् कंडु फुटराव्
डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥
भ्रत-गत कुकिलि-पोटु ज़न् यज़् म येर्
जुवरकि-पाठि क्रसंग-मज़्बाग नेर् ।
म्वक्र क्रुय् सज़्जन-बाज़रकु बाव्
डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥
मन-क्यनबंबु दय-लोल लाब् वर्
मेलिय् सद्‌ग्वर सोदागर् ।
बाव-वाव होश-बुमिपोश् फ्रलनाव्
डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥
संसार-बोरु ल्वचराव् चाव् फ्रख्
गिलि-हन्दि-पाठि डल-ज़ल-प्यठि पख् ।
राज़हंस-पानस् अज़ू म गंज़राव्
डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥ १८१० ॥

सहस्रपत्रपद्मस्थानरूपे सरःस्थाने (ब्रह्मरन्ध्रे) पद्मासनं प्राप्नुहि

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८०५ ॥

अन्तःकरणेन निर्वैरः (सर्वभूतेषु) तिष्ठ नडवत् (अन्तःशून्यः बहिर्दृढः)

स्नेहपूर्णः गच्छ सज्जनात्मना क्षेत्रस्थानेन ।

(ततः) उपलब्धिं प्राप्नुहि असारतृणविशेषसदृशं स्वरिक्तत्वं मा प्रदर्शय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

पटलाधस्तात् क्रियां (नेत्रनिर्निमेषाभ्यासेन संचयं) कुरु पश्य तृण-मूलकस्येव आस्तरणपटलम्

अन्तः प्राप्नुहि शृङ्गाटफलं इव ज्ञानात्मकं फलसारम् ।

बहिः देहान्धकारात्मकं कण्टकजालं भञ्जय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

जन्मस्यागमागमेन तृणतन्तुविशेषं इव वितानं मा वितनु

जलफलविशेषवत् निन्द्यसङ्गमध्यभागात् निर्गच्छ ।

मुक्ताफलस्येव अस्ति-ते सज्जनात्मपण्यवीथेः मूल्यादरः

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

मनसा-नीलोत्पलफलवत् ईश्वरप्रेमात्मकं लाभं वृणु

संमिलिष्यति-तव सद्गुर्वात्मा व्यवहारकः ।

भक्तात्मवायुना चैतन्यात्मनीलोत्पलं विकासय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

संसारभारं लघ्वीकुरु परित्यज भीतिश्वासम्

पक्षिविशेषवत् सरोजलपृष्ठात् प्रचर ।

राजहंसात्मस्वात्मानं पक्षिविशेषं मा कलय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८१० ॥

श्वद-वासनाये श्रम् रटनय् कम्
ग्रम दम वुफ् चाव् दिह् म किसि दम् ।
यदि होश्रकि गोश्र पान् वुफनाव्
डल् म होश्र च्यत्तकिय् पंपोश्र् काव् ॥
ज़बिकुकि-संन्दि-पाठि यंदु म तुल् फूदि
वूद् रोज़् सूद् कुय आत्म-बूदि ।
पोश्रनूल-संन्दि-पाठि कृष्ण-गीथ् गाव्
डल् म होश्र च्यत्तकिय् पंपोश्र् काव् ॥
ज़गतच ताप-हच्य वुडंरू-निश्र चल्
साय कर् सज़्जन कुलिसंय् तल् ।
कल् च्यथ् फल् ख्यथ् लाग् डलकाव्
डल् म होश्र च्यत्तकिय् पंपोश्र् काव् ॥
ग्वर-शब्द कुकिलु ज़न् बोल् शंभू
कर् म काकर-संन्दि-पाठि काकरूकू ।
श्रंग-दूश संग-दूश देह् म रावराव्
डल् म होश्र च्यत्तकिय् पंपोश्र् काव् ॥
वासनाय-गाश्र लूव व्वठ् मो दाव्
मनंचूय् तृश्ना कन-किनि चाव् ।
व्वंज़ू-श्रग् संतोश्र-ताज् दिथ् थाव्
डल् म होश्र च्यत्तकिय् पंपोश्र् काव् ॥ १८१५ ॥
ज़ीव-दयाय-हंन्दु कर् व्यवहार्
श्रविद्याय हारवच्य बीद-न्याय् हार् ।

शुद्धवासनया शान्तो-भव ग्रहीष्यन्ति-(न)-त्वां के-नाम (कामक्रोधादयः)

शमेन दमेन आकाशगतिं त्यज (कुरु) देहि मा जलपक्षिवत् निमज्जोन्मज्जनानि ।

प्रोच्चैन चैतन्यात्मना प्रकाशदर्शनस्थानेन स्वात्मानं उड्डापय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

पक्षिविशेषवत् उच्चैः मा उत्थापय शिरःपक्षविस्तारम्

सुबोधः तिष्ठ फलं अस्ति-तव आत्मबोधेन ।

जीवंजीवपक्षिविशेषवत् कृष्णास्य-गीतिं गायस्व

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

जगद्रूपायाः आतपतप्तायाः मरुभूमेः दूरे-भव

छायाविश्रान्तिं कुरु सज्जनात्मनः छायावृक्षस्य अधः ।

जलं पीत्वा फलं भुक्त्वा अनुकुरु मूढप्रायजनम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

गुरूक्त्यनुसारेण कोकिलः इव भाषमाणो-भव हे-शम्भो-इति

कुरु मा कुक्कुटपक्षिवत् शब्दविशेषं-निरर्थम् ।

अज्ञानां-दोषेण कुसङ्गदोषेण (च) देहं मा विनष्टं-कुरु

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

वासनात्मकं-मीनं लोभेन प्रोड्डयनं मा दापय

मनःस्थां तृष्णां कर्णाभ्यां परित्यज ।

बुद्ध्यात्मकं-बकं संतोषात्ममुकुटं दत्त्वा निधेहि

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८१५ ॥

सर्वभूतदयात्मकं कुरु व्यवहारम्

अविद्यात्मकस्य पक्षिविशेषस्येव परस्परभेदन्यायं अपाकुरु।

अविनाश-नीलकाश्य वाश करनाव्
  डल् म होश स्यत्तकिय् पंपोश् काव् ॥
व्वदरकि लूर्बकि कम् तय् मक्
  शम्रिय् संतोशच्य ग्वफि अक् ।
कामनाय सीमिञ्ज़् वारव म दाव्
  डल् म होश च्यत्तकिय पंपोश् काव् ॥
रज़ि कुय सर्प-भ्रम् न-ज़ि कुय् नाश्
  पज़ि पज़ि वुछ्त कुख् चिदाकाश ।
दज़िय् रज़ि-ह्यिवु बन त्यज़िय नटि-बाव्
  डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश काव ॥
वीर कुवीर कुख् छिय न दन यार्
  समयकि सुख दुख वीरुथ् म हार् ।
वीर् च्याञ्ज़ दैर-बोञ्ज़-निश वीर्य-माव्
  डल् म होश च्यत्तकिय पंपोश काव् ॥
स्वप्रकाश ब्वज़ू स्वन-लाँकि वथराव
  व्यचार नेचौ नज़राह् चाव् ।
रंग-रंग बेरंग वुछ्त किथु द्राव
  डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश काव् ॥ १८२० ॥
शान्ति-शालमारू कुय् शिव-अनुग्रह
  अन्दरिमि त्याग न्यबरिमि राग व्यह् ।
संन्यास-व्रचू अतलास् पैराव
  डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् काव् ॥

अविनाशरूपस्य-पक्षिविशेषस्य भाषणानि कारय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

उदरनिमित्तस्य लोभस्य (रूपान्) कूर्मान् पुनः मत्स्यान्

शमित्वा संतोषात्मिकायां गुहायां प्रविश ।

कामनात्मिकां सिंहीं आक्रोशनानि मा दापय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

रज्ज्वामिव अस्ति-तव सर्पभ्रमः नापि (वस्तुतः) अस्ति-ते नाशः

सत्येन सत्येन पश्य-नाम असि चिदाकाशस्वरूपः ।

दग्ध्वा रज्जुसदृशः भव त्यक्त्वा घटभावम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

हे-वीर कुवेरः (इव) असि, सन्ति-ते नहि धनानि द्रव्याणि

समयानुसृतेन सुखेन दुःखेन शौर्यं मा त्यज ।

वीराः त्वदीयात् धैर्यात्मच्छायावृक्षात् अल्पवेतसवृक्षलतात्मानः

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

स्वप्रकाशरूपायां बुद्धावेव डल-सरोमध्यगतविशिष्टभूमौ आस्तृणु

विचारात्मभ्यां नेत्राभ्यां दूरदृष्टिं प्रक्षिप ।

नानारूपेण नीरूपः (सन् परमात्मा) पश्य-नाम कीदृशः निर्गतो-ऽस्ति (विकासमागतः)

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८२० ॥

शान्त्यात्मोद्यानविशेषे अस्ति-ते शिवानुग्रह-एव (कारणम्)

अन्तर्गतेन त्यागेन बहिर्गतेन रागेण आस्स्व ।

संन्यासवृत्त्यात्मकं कौशेयवासोविशेषं आच्छादय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

राज़-ऋषि नगर-मञ्ज़ आस् वन्वास्
  निश्काम् रोज़् त्रिय आसिथ् दास् ।
ज़नख्-राज़ राज़सिय मञ्ज़् याद् पाव्
  डल् म होश ग्यत्तंकिय् पंपोश् क्राव् ॥
शक्तिपात-निशात शिव-मंडल् प्राव्
  क्रावुन् बंखंचू ख्यंखंचू शंखंचू-हंन्दु डल् ।
आत्मस् परमानन्द-मस् च्याव्
  डल् म होश ग्यत्तंकिय् पंपोश् क्राव् ॥
निश्कल-रूपुकुय् प्यलावाह् ख्यह्
  निर्मायाय-हंज़् च्याह्याह् च्यह् ।
मोह-वति थकनुकु रोज़िय् न ताव्
  डल् म होश ग्यत्तंकिय् पंपोश् क्राव् ॥
ग्यथ् तकिय दिथ् प्यठ सथ्-फर्गस्
  ब्वंज़्-बार्या आत्मा-प्वरशस् ।
योग-वालादर्थ प्यठ् लरि साव्
  डल् म होश ग्यत्तंकिय् पंपोश् क्राव् ॥ १८२५ ॥
विवीक-वय्-सर मञ्ज़् कर् आन्
  अद्वैत पाञ्जि नाव् मन् तय् प्रान् ।
तुर्या-बाग योग-निद्रा च्राव्
  डल् म होश ग्यत्तंकिय् पंपोश् क्राव् ॥
हंसनाद-खर कर् शाह् तूलि तूलि
  मांडक-शब्द मिज़्-ख्यंडख् बूलि ।

हे-राजभूत-कृषिरूप नगरमध्ये-ऽपि भव वनवासीव

निष्काम-एव तिष्ठ स्त्रियाः भूत्वा दासः ।

जनकराजविशेषं राज्याधिकारस्य मध्ये स्मृतौ समानय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

शक्तिपात(अनुग्रह)रूपोद्याने शिवमण्डलं (सायुज्यम्) प्राप्नुहि

उपभुङ्क्ष्व-तत् भक्तिरूपं युक्तिरूपं ऐश्वर्यरूपं डलसरः ।

आत्मानं परमानन्दस्वरूपसुधां पायय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

निष्कलरूपसारूप्यात्मकं भोज्यविशेषं खादस्व

निर्मायत्वरूपं चव्यौषधिपानं पिब ।

मोहात्ममार्गस्य गमनश्रमस्य अवशिष्टो-भवेत् न संतापः

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

चिदात्मकं उपधानं दत्त्वा पृष्ठे सत्यात्मशय्यायाः

बुद्ध्यात्मभार्या आत्मरूपपुरुषाय ।

योगात्महर्म्यस्य पृष्ठे पार्श्वतः स्वापय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८२५ ॥

विवेकात्मसरोविशेषस्य मध्ये कुरु स्नानम्

अद्वैतबोधात्मना पानीयेन स्नापय मनः पुनः प्राणान् ।

तुरीयावस्थोद्याने योगनिद्रां कुरु

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

हंसेति-नादस्वरेण (हंसपक्षिशब्देन वा) कुरु श्वासं उन्नाय उन्नाय

प्राणशब्देन (माण्डकः प्राणश्चोच्यते) मण्डूकसंबन्धि भाषणम् ।

पवनस् त गगनस् सूंत्य् मिलनाव्
    डल् म होश्र च्यत्तंकिय् पंपोश्र् छाव् ॥
अन् छल् बूगनि ग्रट ज़न् फेर्
    कर्म-फल-छल-तल श्रोटु-हिवु नेर् ।
ग्रत् दिथि लख्-चख् च्याज़् अख् पाव्
    डल् म होश्र च्यत्तंकिय् पंपोश्र् छाव् ॥
ख्यज़र्कि ख्वंथि पख् सतसंथ सूंत्य
    अज़् ताज़् वत-गथ् श्राय् गैय कूति ।
त्याग-खोरन् लाग् वैराग-खाव्
    डल् म होश्र च्यत्तंकिय् पंपोश्र् छाव् ॥
वव-सर सैरकु कड् अमार्न्
    मोह-गत-कदलस् नीरिथ ज़ान् ।
कर्म-स्यंज़् ब्वंज़्-नाव् स्यंज़् पकनाव्
    डल् म होश्र च्यत्तंकिय् पंपोश्र् छाव् ॥ १८३० ॥
यख्-ज्याह् मिलविथ् पानुवय् त्वथ्
    देह-श्रंग्र-बोटाह् सूंत्य् श्राख् ह्यथ् ।
राज़ नेर् सैरस् कुस् कुय् वाव्
    डल् म होश्र च्यत्तंकिय् पंपोश्र् छाव् ॥
पर्ज़नाविथ् श्रमर-पान् आस्
    ख्यथ् च्यथ् ह्यथ् दिथ् बाग्यवान् आस् ।
सूंत्य-वाज्यन्-हंज़ थविज़ि न ग्राव्
    डल् म होश्र च्यत्तंकिय् पंपोश्र् छाव् ॥

प्राणवायुना हृदाकाशेन च सह संयोजय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

अन्नानि जलानि भोक्तुं पेषणी इव वर्तस्व

कर्मफलात्मकफलयन्त्रात् पिष्ट-सदृशः निर्गच्छ (भव)।

परिपाकं दास्यति लक्षसंख्यद्रोणमानं त्वदीयं एकं पादसेटम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

आर्जवेन सेतुना चरस्व सत्येनैव सह

अद्य यावत् पान्थाः आगताः गताः कियन्तः (असंख्याः)।

त्यागात्मपादयोः संयोजय वैराग्यात्मपादुकाम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

भवसरसः संचारस्य उपभुङ्क्ष्व ईप्सितम्

मोहात्ममहाप्रवाहसेतुविशेषात् निर्गमनं जानीहि।

कर्मछिद्रया बुद्ध्यात्मनौकां ऋज्वीं गमय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८३० ॥

युगपत् संयोज्य पञ्चैव तत्त्वानि (पृथ्व्यग्निजोवाय्वाकाशानि)

देहात्माग्नियन्त्रोपेतनौकां सह आगतस्त्वं गृहीत्वा।

राजेव निर्गच्छ संचाराय कः अस्ति-ते भयत् (नैःस्वं वा)

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

उपलभ्य अमरात्मस्वात्मानं आस्स्व

भुक्त्वा पीत्वा गृहीत्वा दत्त्वा भाग्यशाली भव।

सहचारिवर्गस्य-संबन्धिनीं निधेहि न उपालम्भम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

राज़योग-अभ्यास मन-डूँग रठ्
हठ-कर्म इन्द्रिय-वगव्यन् म च़ठ् ।
फटनकि खोफ गाल् वासनाय वाव्
डल् म होश्य़ च्यत्तकिय् पंपोश् काव् ॥
दोर्य-फिरि म्यकलख् वुक् वाव-माल्
बाल-पान आलविथ् बाल् रठ् बाल् ।
पूर् पख् दूर् कुय् नख-पूर् चाव्
डल् म होश्य़ च्यत्तकिय् पंपोश् काव् ॥
मन् ज़ेन् खख् प्राव् स्यद् गछ़ि योग्
इन्द्रिय् खुल चाव् बूगन् बूग् ।
निर्मल् आस् कास् देह-भ्रम-वाव्
डल् म होश्य़ च्यत्तकिय् पंपोश् काव् ॥ १८३५ ॥
साद-मह्लचू शाहज़ाद गरि नेर्
राद-राद सैराह् करिथ् पथ् फेर् ।
सूंत्य् आख् ह्यथ् यिह् ख्यथ् तिह् आनन्द् प्राव्
डल् म होश्य़ च्यत्तकिय् पपोश् काव् ॥
पछ़ि-वछ़ि सूंत्य् प्राव् ज्ञान-गूरि-वाव्
च्यथ्-च़डि मञ़ आत्म-दद् पर्ज़नाव् ।
न्यर्नय खर् ख्याव् च्याव् वीद-गाव्
डल् म होश्य़ च्यत्तकिय् पंपोश् काव् ॥
कर्म-कृथ ध्यान-दानि दर्म-दद् मन्द्
ओग्य़द् नेरि तथ् यशोदानन्द् ।

राजयोगस्याभ्यासेन मनोनौकां गृह्णीष्व

हठयोगकर्मणा इन्द्रियात्म-कटान् मा छिन्धि ।

निमज्जनस्य भयेन नाशय वासनात्मकं वायुम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

नदीभ्रममार्गसंचारात् मोक्ष्यसि निरीक्षस्व वायुगतिम्

बाल्यावस्थया परिवर्त्य कूलं-प्रति बधान बालां (वासनां) ।

पूर्णतया गच्छ दूरं अस्ति शनैः प्रक्रान्तिं त्यज (कुरु)

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

मनः जयस्व सुखं प्राप्नुहि सिद्धः गमिष्यति (भविष्यति) योगः

इन्द्रियाणि स्वतन्त्राणि (उन्मुक्तानि) कुरु भोगान् भुङ्क्ष्व ।

निर्मलः भव अपनय देहभ्रान्तिभावम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८३५ ॥

साधु-प्रकृत्या राजपुत्र (इव) गृहात् निर्गच्छ

तृणपूर्णाधःशून्यजलक्षेत्रेषु संचारं कृत्वा पश्चात् वर्तस्व ।

(प्रारब्धं) सह आगतस्त्वं गृहीत्वा यत् भुक्त्वा तत् आनन्दं प्राप्नुहि

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

अतिथिभूतवत्सकेन सहैव प्राप्नुहि ज्ञानात्मगोपालभावम्

चिदात्मदोहनपात्रयाः मध्ये आत्मरूपदुग्धं उपलक्षस्व ।

निर्णयात्मकं जलतृणविशेषं भोजय दुग्धि वेदात्मगाम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

सत्कर्मात्ममन्थन्यां ध्यानात्ममन्थानेन धर्मात्मदुग्धं मथ

औषधं निर्गमिष्यति तस्मात् यशोदानन्दनात्मा (श्रीकृष्णेति स्वरूपसाक्षात्कारात्मकम्) ।

तस् कुह् बूग् बूगिथ् ब्रह्मचारि नाव्
  डल् म होश ज़्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥
दक़ि प्रक्रूच् मोच्च-दायख् नाम्
  व्यवहारस् मञ्ज़् रूदु निश्काम् ।
त्यंबि मञ्ज़् यिथु सुह् पंपोशाह् द्राव्
  डल् म होश ज़्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥
मोह-स्यन्दि तारिय् करुनावतार्
  क्रष्ण बंठु खारिय् गंगादार् ।
बव-सर आवलन केशव नाव्
  डल् म होश ज़्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥ १८४० ॥ ११७ ॥

---

118. THE POET DESCRIBES HIS OWN CONDITION.

योग-बल सहस्र-दल डल दितु म्य दम् हरे
  ज़्यत्त-नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥ १८४१ ॥
निश्कल शशि-कलि वुज़ु म्य ज़ंज़म् हरे
  ज़्यत्त नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥
बाल-पान आम् च्योनु स्वयम् प्रयम् हरे
  पानि-पान स्वह-र्यहि व्वंथु म्य ज्यंज्यम् हरे ।
तिथु गोम् प्रयम् च्योनु पथ् ह्ययि यम् हरे
  ज़्यत्त-नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥
तेलि सुय् स्वरूपस् यस् चलि भ्रम् हरे
  न-त क्या केलि-कर्म तीर्थ-शालि श्रम् हरे ।

तस्य-हि अस्ति भोगान् भुक्त्वा ब्रह्मचारीति नाम (अभिख्या)

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

ईदृश्या प्रकृत्या (स्वभावेन) मोक्षदायक (इति) नामधेयं

व्यवहारस्य मध्ये-ऽपि स्थितः निष्कामः ।

कर्दमराशेः मध्यात् यथा सः पद्मपुष्पमिव निर्गतः

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

मोहात्मसिन्धुनद्याः तारयिष्यति-त्वां स दयावतारः

(रे) कृष्णाख्य तटं (सः) उद्धरिष्यति-त्वां गङ्गाधरैकस्वरूपः ।

भवात्मसरसः आवर्तात् केशवेति तन्नामधेयम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८४० ॥ ११७ ॥

स्वावस्थां निरूपयति ॥ ११८ ॥

योगबलेन सहस्रदलपद्मयुते सरसि (ब्रह्मरन्ध्रे) दत्तं मया निमज्जनं हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो मया अग्रभागः (यत्र) सोऽहमिति नौकादण्डः हे-हरे ॥ १८४१ ॥

निष्कलरूपया शशिकलया (तदवाप्त्या) उद्भूतं मम अतिशैत्यं (शुद्धसत्त्वं च) हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

(यतः) बाल्यावस्थायामेव समागतं-मे त्वदीयं स्वभावतः प्रेम हे-हरे

स्वयमात्मनैव स्नेहरूपाया-ज्वालायाः उद्गतं मम अत्यन्तोच्चाऽर्चिस्त्वं हे-हरे ।

तथा समागतं-मे प्रेम तव (यथा) निवृत्तिं ग्रहीष्यति यमः हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

प्रकाशं-करिष्यति स-एव स्वस्वरूपं यस्य अपयास्यति भ्रमः हे-हरे

अन्यथा अस्ति-किं त्रिविध(पुण्यपापमिश्र)कर्मणा तेजःस्वभावस्य श्रमः हे-हरे ।

मेलि मस् च्यनु कस् गेलि आलम् हरे
  ज़्यत्त नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥
ढोरुम् ह्यान् ह्यस खोरुम् दम् हरे
  तोरुम् पान् व्चोरुम् ओं हरे ।
चोरुम् त तोरुम् ख्कस् चम् हरे
  ज़्यत्त-नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥ १८४५ ॥
आश्चर्य-थानस् छिह् आश्चर्य थम् हरे
  आश्चर्य बसवुनु कुस् निरालंब् हरे ।
आश्चर्य ज़ानान् छिस् व्यत्तम् हरे
  ज़्यत्त-नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥
फ़क-रस्तु ग्रंख् कुय् करान् ओं-ओं हरे
  ठिङ्ग-रछ्य गंटाय खर् छिह् कम्-कम् हरे ।
ज़ेर्य-रस्तु बोज़् अज़पा ज़ीर-बम् हरे
  ज़्यत्त-नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥
सांख्य-योग् सोन्य् आम् ह्यय-समागम् हरे
  हरुग्र-रस बामुन् द्राम् चलु म्य गम् हरे ।
होग्र-पोग्र-थर्द प्योम् ग्रान्ति-ग्रबनम् हरे
  ज़्यत्त-नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥
सकाम-कर्म-बारिचु तुल् म्य कम् हरे
  निष्काम-कोच नावनाव् रतु कदम् हरे ।
निर्वासन आसन कड तम् हरे
  ज़्यत्त-नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥

मिलिष्यति आस्रवः पातुं कस्य (यस्य) उपहसिष्यति जगत् हे-हरे
चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

धृतं-मया ध्यानं समाधानेन आरोपितो-मया प्राणवायुः (श्वासो वा) हे-हरे
उत्तारितो-मे स्वात्मा उच्चारितो-मया प्रणवः हे-हरे ।

(आदौ) विचितो-मया पुनः तारितं-मया (विहितं-मया) मुक्तासमूहस्य छिद्रं हे-हरे
चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥ १८४५ ॥

आश्चर्यकारिस्थानस्य (शरीररूपस्य) सन्ति आश्चर्यदाः (इन्द्रियरूपाः) स्तम्भाः हे-हरे
(तत्र) आश्चर्येण वास्तव्यः अस्ति-तस्य निराश्रयरूपः हे-हरे ।

आश्चर्यरूपं जानन्तः सन्ति-तस्य उत्तमपुरुषाः हे-हरे
चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

(यत्र) आध्मानं विनैव शङ्खः अस्ति कुर्वन् ओम्-ओमित्युच्चारं हे-हरे
(तत्रैव) आहतिरहितायाः घण्टायाः स्वराः सन्ति अनन्ताः (अलौकिकाः) हे-हरे ।

(तत्रैव) आहननं विनैव शृणु अजपात्मकं वाद्यविशेषशब्दं हे-हरे
चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

साङ्ख्ययोगात्मा वसन्तकालः समागतो-मम हित(गृहीत्वा वा)-समागमं हे-हरे
हर्षात्मरसेन अङ्कुरः निर्गतो-मे अपगतं (च) मम (संसृत्यात्म) भयं हे-हरे ।

सच्चेतनारूप-पुष्पलतायाः आपतितो-मे शान्त्यात्मचन्द्रमण्डलोद्भूतसुधारससेकः हे-हरे
चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

कृतसकामकर्मरूपभारस्य उत्थापय मम अङ्कसंग्रहं हे-हरे
निष्कामकर्मात्ममार्गविशेषेण चालयस्व साधु पद्धतिं हे-हरे ।

(यथा) निर्वासत्वरूपेण आसनेन निष्कासयिष्यामि भ्रान्तिं हे-हरे
चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

ख-खयम् वासुदेव् कुह् सर्वख-यम् हरे
शद-ज़्यत्त-बूद-मय् कुह् शब्द-ब्रह्म् हरे ।
आत्म-तत्त्व ज़ाग् त्याग् अनात्म् हरे
ज़्यत्त-नावि रंटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥ १८५०॥
सूरयः छिह् तत्पद चावान त्वम् हरे
वर् ज़्या सय् प्रिया च्यांगूय् छम् हरे ।
कर् दया बुछ् म कृष्णस् क्रिया क्रम् हरे
ज़्यत्त-नावि रंटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥ ११८ ॥

---

119. HE ELOQUENTLY PRAISES ŚIVA FOR HIS GIFT OF KNOWLEDGE OF THE MEANS OF SALVATION.

कृष्ण् च्यानिस् होशस् लगे
यिह् ज़्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥ १८५२ ॥
च्यानि ह्यस-सूंत्य ज़्यय् बुछि मञ्ज़् ज़गे
बव-सर सूंछ्म् स्थूलंचू थल ।
समदृष्टि सगय्-सूंतिन् सगे
यिह् ज़्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
सह् कुस् दमन् मञ्ज़् कंडि-ज़ालस्
कठिनिस् बालस् खसुन् कुस् ।
ज़्यय् तुरंगु रटनावतन् योग-वगे
यिह् ज़्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
ज्ञानंचू संज़ीवनी अनतस्
अज्ञान रूगस् बनतस वैद्य ।

स्वप्रकाशरूपः वासुदेवः अस्ति सर्वस्वस्तम्भः हे-हरे

शुद्धचिज्ज्ञानमयः अस्ति शब्दब्रह्मरूपः हे-हरे ।

आत्मनः तत्त्वेन जागृहि त्यज अनात्मत्वं हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥ १८५० ॥

पण्डिताः (प्राप्तबोधाः) सन्ति तत्पदेन (अपरोक्षबोधेन) त्यजन्तः प्रत्यक्षदृश्यमानपदार्थं हे-हरे

वृणीष्व जयकारं सैव प्रीतिः त्वदीयैव अस्ति-मे हे-हरे ।

कुरु दयां पश्य मा कृष्णाख्यस्य (मम) क्रियां क्रमं हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥ ११८ ॥

ससञ्चेतनतया स्तौति ॥ ११९ ॥

कृष्णाख्यः (अहं) तव चित्स्वरूपे उपहारीभविष्यति

यत् तवैव सुशिक्षितं (सुज्ञातं) तत् सुशिक्षितं (सामर्थ्यं) कस्य ॥ १८५२ ॥

त्वत्संबन्धिना सुज्ञानेन त्वामेव द्रक्ष्यति मध्ये जगतः

संसारसरसः सूक्ष्मां स्थूलरूपां स्थलीम् ।

समज्ञानात्मना सेकेनैव आसेक्ष्यति

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

(लोभात्मा) सिंहः अस्ति-तस्य (कृष्णस्य) धमन् मध्ये कण्टकजालस्य

अतिदुर्गमस्य पर्वतस्य (अनन्तजन्मव्यत्ययात्मनः) आरोहणं अस्ति-तस्य ।

चित्तात्मकस्य तुरङ्गमस्य ग्राहय-नाम-तं योगात्मरज्जुं (जानुद्वययोगात्मनाम्वस्य)

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

ज्ञानरूपां संजीवनौषधिं प्रापय-नाम-तस्य

अज्ञानरूपस्य रोगस्य भव-नाम-तस्य वैद्यः ।

शह्ज्यार् फिर्तस् दादिस् द्गे
    यिह् ऱ्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
मुहनिस् म्वंडिस् मख् ह्यय् यितस्
    दितस् पान् पर्-माननुकु पर् ।
देहाबिमानस् दुप ज़न् द्गे
    यिह् ऱ्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
चिदानन्दुकु रस् सूंत्य् प्रानन्
    पनन्यन् थानन् ह्यस च्यावनाव् ।
राज़-योग सबाय मञ्ज़् तगि-तगे
    यिह् ऱ्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
सहज़-व्यचार रंस्तु कँह् न स्वरुन्
    अन्तःकरन ह्यथ् तन्मयता ।
प्रकाशस् सूंत्य् विमर्श् लगे
    यिह् ऱ्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
अंछि अबलख् सूंत्य् निवृंचू-नवार
    गंडिथ् च़्ह् तस् वार करनाव् सैर् ।
समदृंष्टि-सडकि ब्रह्मनिश्ठ्-बग्य
    यिह् ऱ्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
प्रवृंचू मञ्ज़् यंचू छिवेमच़ वृंचू
    स्मृंचू-कुन् यिन् त मुजराह् दिन् ।
कुकिल-फोज् ज़न् च्याज़ अकि ब्यगे
    यिह् ऱ्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥

आरोग्यशीतलत्वं प्रवर्तय-नाम-तस्य पीडायाः कष्टस्य

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥ १८५५ ॥

मोहात्मनः स्थाणोः कुठारं गृहीत्वा आगच्छ-नाम-तस्य

देहि-नाम-तस्य स्वात्मानं परमेश्वर-मननात्मकं (परं स्वात्मरूप-
मेव यथा मंस्यति तादृगिति वा) काष्ठमयकूटम् ।

देहाभिमानं धूपं इव आहनिष्यति

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

चिदानन्दात्मकं रसं सह प्राणैः

स्वकीयेषु स्थानेषु (इन्द्रियेषु) समाधानेन पायय* ।

राजयोगात्मिकायाः सभायाः मध्ये पङ्क्तिक्रमस्थित्या

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

सहज(स्वाभाविक)विचारेण विना किञ्चित् न स्मरन्

अन्तःकरणानि गृहीत्वा तन्मयताम् ।

प्रकाशात्मना सह विमर्शः युक्तो-भवेत्

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

नेत्रात्मकं शोभनाश्वयुगं सह (निमित्तेन) निवृत्त्यात्मदृढरज्ज्वा

बद्ध्वा त्वं तं सुष्ठु कारय संचारम् ।

समदृष्ट्यात्मघण्टापथे ब्रह्मनिष्ठुतारथे

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

प्रवृत्तेः मध्ये अतिशयेन मत्तीभूताः वृत्तयः

स्मृतिं अनु आगमिष्यन्ति तु फलितत्वं दास्यन्ति ।

कोकिलसमूहः इव त्वदीयेन एकेन समावेशचालनेन

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥ १८६० ॥

* जक्षन्क्रीडन्रममाणः स्त्रीभिर्वा यानैर्वा नोपजनं स्मरन्निदं शरीरमितिश्रुति-
पादितजीवन्मुक्तावस्थं विधेहीति भावः ॥

सार्थय् वत च्याज़ अम्टंथ् छ्यह् ककान्
थफ् कर्त अंनि-पा्ठि पकान् कुय् ।
कमि-ताम् मार्ग मार्गस्य मगे
यिह् च्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
सेर् अय् करहान् पननिय् डेरय्
सेरय् वापथ् कंतु फेरे ।
अद क्याज़ि व्यपर्-गरन् लगे
यिह् च्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
निरामयुकु मय् च्यावनावतन्
पय् दिथ् न्यावतन् लय-स्थान् ।
मय् ज़न फिरनावतन् रगि रगि
यिह् च्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥ ११९ ॥

---

120. THE AUTHOR'S DEVOTION.

लगयो परम गंचूय्
ब्रह्माकार वृंचूय् ॥ १८६४ ॥
सद्‌घन प्रकंचूय्
बीद-रंस्ति वीद-अंचूय् ।
योग-ज्ञान-संचूय्
ब्रह्माकार वृंचूय् ॥ १८६५ ॥
तुर्या ज़ागरयंय्
अन् स्वंच़राव् न्यथंय् ।

सर्वा-एव पदव्यः त्वदीयाः अमृतं सन्ति क्षरन्त्यः

हस्तावलम्बं कुरु-नाम अन्धवत् गच्छन् अस्ति ।

केनापि (अलौकिकेन) मार्गेण मार्गमासस्य मघोपलक्ष्यामावस्यातिथौ*

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

तृप्तं-चेत् अकरिष्यस्तं स्वकीयेन अनुग्रहात्मपुञ्जेन

सेटकमितान्नस्य कृते कुत्र प्रचरिष्यति ।

ततः कुतो-नाम परकीय-गृहेषु अनुगतो-भवेत्

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

निरामयात्मकं आसवरसं पायय-नाम-तम्

संकेतं (आजीवनसेकं वा) दत्त्वा नायय-नाम-तं लयस्थानं (सायुज्यम्) ।

रसं (संक्रान्तिगुणं च) इव परिवर्तय-नाम-तं नाड्यां नाड्याम्

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥ ११९ ॥

स्वात्मसमर्पणास्तुतिं प्रस्तौति ॥ १२० ॥

उपहारीभवेयं-ते परस्यां गतौ

ब्रह्माकारायां वृत्तौ† ॥ १८६४ ॥

सत्त्वगुणात्मिकायां प्रकृतौ

हे-भेदरहित वेदश्रुतिप्रतिपादितायाम् ।

योगज्ञानसत्ताभूतायाम्

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥ १८६५ ॥

तुर्या-जाग्रदवस्थामेव (जाग्रत्यपि तुरीयावस्थात्युत्तमोच्यते)

तिसृषु (जाग्रत्स्वप्नसुषुप्त्यात्मावस्थासु) अवशेषय नित्यमेव ।

---

* सा हि प्रसिद्धोत्तमा शिवतिथिरुपोषिता समाधानेनार्चितशिवा चेन्मोचदात्रीत्याम्नायः । तल्लक्षणपद्यं चैतत् ।

यत्र सो ऽस्तमयमेति विवस्वांश्चन्द्रमःप्रभृतिभिः सह सर्वैः ।
कापि सा विजयते शिवरात्रिः स्वप्रभाप्रसरभास्वररूपा ॥ इति ॥

यस्यामित्यन्वयः ॥

† या ब्रह्माकारवृत्त्यात्मिका तव परमा गतिरस्ति तस्यामित्यन्वयः ॥

ऊश्यार् न्यंन्दरि-ह्चुय्
ब्रह्माकार वृंचुय् ॥
ग्रांशरिथ् शूंज़-मकान्
वेग मीग-खोत पकान् ।
कडयो च़्य आलचुय्
ब्रह्माकार वृंचुय् ॥
शब्द-प्रकाश् लंबुय्
गगराय-खोत ग्वंबुय् ।
वुज़मलि-खोत त्वंचुय्
ब्रह्माकार वृंचुय् ॥
ग्रंगन् गगन पवन वुतराचु
सलिलंय् ज़न् सुलब वाचु ।
यस्स हन् ख्यह् मंझुमंचुय्
ब्रह्माकार वृंचुय् ॥
निश्चल पवन फिर् कल्
ज़ल् ज़न् वनि शीतल् ।
बव-सन्ताप तंचुय्
ब्रह्माकार वृंचुय् ॥ १८७० ॥
रुद्र-तुल ग्रास् कथंय्
दम् दिथ् स्वक्त ह्यथंय् ।
शिव-ग्रर्नव खंचुय्
ब्रह्माकार वृंचुय् ॥

जागरूको-भूत्वा (पुरुषः) (तस्यावस्था यत्र) निद्राहतप्राया (स्यात्)

ब्रह्माकारायां (तादृश्यां) वृत्तौ ॥

आश्रित्य शून्यप्रायस्थानम्

वेगेन मेघादप्यधिकं चलन् ।

समावर्तयेयं तव नीराजनामेव

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

(यया) शब्दप्रकाशः लब्धः

मेघगर्जित-सकाशादपि गुरुतरः ।

(या च) तडितः-सकाशादपि लघुतरा

(तस्यां) ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

अग्नेः आकाशात् पवनात् भूतधात्र्याः

सलिलादपि इव सुलभत्वेन प्राप्ता-या ।

या मात्रा अस्ति मथिता

(तस्यां) ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

निष्कलेन प्राणवायुना वर्तयस्व यन्त्रम्

जलं इव भविष्यति शीतलप्राया ।

संसारसंतापेन तप्तभूता

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥ १८७० ॥

विद्रुममाना आसीत् कथा

निमज्जनं दत्त्वा मुक्ताफलं गृहीत्वा ।

शिवरूप-समुद्रात् आरूढा

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

ब्वंज़ू त्य तार् कंचूय्
    वर च्यानि सूंख्म् खंचूय् ।
ज़ांनि किस् बाल् कंचूय्
    ब्रह्माकार वंचूय् ॥
सहज़-पानंचू चूह् यव् पक्
    मूंर्खन् किचू दुह् छ्य् प्रक् ।
तस् प्रिनि यस् दुह् व्यंचूय्
    ब्रह्माकार वंचूय् ॥
दंसिती च्यानि मंसिती
    वंसिथंय् छुह् नग खंसिथंय् ।
मस्-मच्य नंचू ब्वह् न चूय्
    ब्रह्माकार वंचूय् ॥
कृष्णस् हाव् तियु रास्
    यियु अख् गंझूरि हय्-सास् ।
नंचि नंचि पाव् प्रंचूय्
    ब्रह्माकार वंचूय् ॥ १८७५ ॥ १२० ॥

---

121. PRAYER FOR INCREASE IN KNOWLEDGE OF GOD.

बूल-वाख बालकन् सूंत्य् खेलनावतम्
    बालक-अवस्था प्रावनावतम् ।

बुद्धिरूपया कर्तनशिल्पिकत्र्या तन्तुः कर्तिता

वरात्मवेष्टनेन त्वदीयेन सूक्ष्मा आरूढा ।

ऊर्मिरूपकाण्डोल्यां सन्ति-यस्य बालाः अनेकाः

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

सहज-स्वात्मनः त्वं आस्थापय प्रतीतिम्

मूर्खाणां कृते इयं अस्ति पृच्छा ।

तस्य गुणदं-भविष्यति यस्य इयं संमता-भवेत्

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

शीघ्रमेव (द्वारेण) त्वदीयेन मत्तता

अवरुद्ध अस्ति मोदः आरूढप्रायः ।

आसवमहाघटस्य रन्ध्रबन्धिनी अहं न त्वमेव

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

कृष्णाख्यस्य (मम) प्रदर्शय तादृशीं रासलीलां

यथा एकरूपमेव संकलयेत् शतसहस्रं (असंख्यभूतसमूहम्) ।

नर्तित्वा नर्तित्वा संघातय चेतनात्मवेष्टनाधारवस्तुनि

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥ १८७५ ॥ १२० ॥

स्वाभिमतप्रार्थनस्तुतिं प्रक्रामति ॥ १२१ ॥

हे-सदार्जवस्वभाव बालकैः सह क्रीडय-नाम-माम्

बालकसदृशीयवस्थांप्रापय(च)-नाम-माम् ।

ज़ान् करनाविथ् पान् पर्ज़नाव्तम्
खॅ॑दि वाज़िनि पा॑ठि हाव्तम् रूफ् ॥ १८७९ ॥
कठिनि बव-सर क़ाँठ् वायनाव्तम्
मोह-पोज़ु वोतुम् हॅ॑टिसॅ॑य् ताज़् ।
लॅ॑टिसॅ॑य् वृशवस् थफ् करनाव्तम्
खॅ॑दि-वाज़िनि पा॑ठि हाव्तम् रूफ् ॥
यज़रय्-प्यठ अख् नज़राह् चाव्तम्
शिशिरम्-नाग म्य थाव्तम् नेब् ।
वनि यिथ् अज़रकि सज़रय् म राव्तम्
खॅ॑दि-वाज़िनि पा॑ठि हाव्तम् रूफ् ॥
ब्राह्मन-ज़न्म् दिथ् मत मंदछाव्तम्
नब-प्यठ ब्वन् मत दाव्तम् दब् ।
अमरनाथो अमर् बनाव्तम्
खॅ॑दि-वाज़िनि पा॑ठि हाव्तम् रूफ् ॥
दासन्-हॅ॑न्द्‌ दासाह् गॅ॑ज़्राव्तम्
मत मॅ॑शिराव्तम् पनॅ॑ज़् ज्ञान् ।
यति छुख् पानय् तॅ॑तु वातनाव्तम्
खॅ॑दि-वाज़िनि पा॑ठि हाव्तम् रूफ् ॥ १८८० ॥
अज़पा-ज़प यज्ञ ज्योथ् प्रज़लाव्तम्
ऋत-शेश् ज़न् स्वॅ॑च्राव्तम् म्य ।
हे महेश दीश दीश मत दॅ॑श्राव्तम्
खॅ॑दि-वाज़िनि पा॑ठि हाव्तम् रूफ् ॥

उपलब्धिपरिचयं कारयित्वा स्वात्मानं प्रत्यायय

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण प्रदर्शय-नाम-मे स्वरूपम्* ॥ १८७६ ॥

अतिदुर्गमे संसारसरसि बाहूत्तरणं संचालय-नाम-माम्

मोहात्मजलं प्राप्तं-मे कण्ठदेशं यावत् ।

पुच्छे स्ववाहनभूतवृषभस्य अवलम्बं कारय-नाम-मे

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥

उच्चप्रदेश-पृष्ठात् एकां दृष्टिं वितर-नाम-मयि

शिशिरं-नागक्षेत्रात् (०क्षेत्रे वा) मम निधेहि-नाम-मे संकेतम् ।

उपलक्षणे आगत्य आन्ध्यरूपे गभीरस्थाने मा नष्टो-भव-मे

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥

ब्राह्मणवर्णवज्जन्म दत्त्वा मा-नाम लज्जापय-नाम-माम्

आकाशात् (ऊर्ध्वस्थानात्) अधः मा-नाम दापय-नाम-मे निपाताघातम् ।

हे-अमरनाथ अमरं (अजरामरणं) संपादय-नाम-माम्

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥

स्वदासानां एकं-दासं संकलय-नाम-माम्

मा-नाम विस्मारय-नाम-मां स्वकीयां क्षमिम् ।

यत्र (स्थाने) असि स्वयमेव तत्र प्रापय-नाम-माम्

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥ १८८० ॥

अजपामन्त्रस्य-जपेन यत्नेन ज्योतिः (स्वात्मगतं) प्रज्वालय-नाम-मयि

हुताच्छेषभूतं २व अवशेषय-नाम-मां माम् ।

हे महेश्वर देशे देशे मा-नाम कलङ्कितं-कुरु-नाम-माम्

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥

---

* अत्रेयमाख्यायिका— सुदर्शनाभिधः कश्चिद्वणिगभूत् । स तु काले काले क्रीडद्भ्यो बालकेभ्यः फलानि मिष्टान्नादिकं च विभज्याददात् । तैर्बालकैः सह क्रीडनार्थं बालकरूपं धृत्वा श्रीशिवः समगमत् । फलदानकाले उक्तवणिजो दृग्गोचरमनागतं शिवं बालका अस्मै किं न दीयते इति व्याजह्रुः । स तु कंचिदनालक्ष्य शङ्कितचेता भूत्वा तान्बालकानेव तत्प्रदर्शनाय शरणं जगाम । ते च तत्प्रार्थनचोदनाभिस्तं प्रति प्रसन्नीकृत्य साक्षाद्दर्शनं दापयामासुरिति ॥ cf. verse 240.

मथ्-च्यथ्-आनन्द अमृथ् च्यावतम्
 न्यथ् वासनावतम् सो-ऽहं-सो ।
ओं शिव शंभो शब्द शंमरावतम्
 स्वदि-वाज़िनि पाठि हावतम् रूफ् ॥
मन-नागस् प्रथम-पोश् वुज़नावतम्
 सुलि वुज़नावतम् त हावतम् रूफ् ।
मझ् प्रबातस् सातस् म सावतम्
 स्वदि-वाज़िनि पाठि हावतम् रूफ् ॥
मोह-मायाय स्वत्य् मत तंबलावतम्
 सतचय् कथ् पावनावतम् याद् ।
च्यत्तकुथ् चेनुन् न्यथ् चेननावतम्
 स्वदि वाज़िनि पाठि हावतम् रूफ् ॥
सतकि निर्नय पथ पकनावतम्
 दय पनज़िय् नयि हावतम् वथ् ।
नाव् कुम कृष्ण शिव-बाव बंडरावतम्
 स्वदि वाज़िनि पाठि हावतम् रूफ् ॥ १८८५ ॥ १२१ ॥

---

122. PRAYER FOR ACCEPTANCE, AS ABHINAVAGUPTA WAS ACCEPTED.

सारिय् ह्यथ् निम् सर्व-व्यपकारी
 अभिनवगुप्ताचारी ज़न् ॥ १८८६ ॥
बाह् शथ् चाट ह्यथ् सुह् बाल-ब्रह्मचारी
 सारिय् ह्यथ् गव् शिव-लूकस् ।

सदात्म-चिदात्म-आनन्दात्मकं अमृतं पायय-नाम-माम्
नित्यं अनुभावय-नाम-मां सो-ऽहं स (इति)।
ओं शिव शम्भो (इति) शब्देन शान्तिभाजं-कुरु-नाम-माम्
सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥
मनोरूपनागे स्वप्रेमात्मजलं प्रोल्लावय-नाम-माम्
सुवेले (ब्राह्मे मुहूर्ते) उद्बोधय-नाम-मां तु प्रदर्शय-नाम-मे रूपम्।
मध्ये प्रभातकालस्य (बाल्ये च) क्षणमात्रं मा स्वापय-नाम-माम्
सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥
मोह-मायया कारणेन मा-नाम चपलय-नाम-माम्
सत्यस्यैव कथां समापातय-नाम-मे स्मरणे ।
चित्तस्यैव चेतनत्वं नित्यं चेतय-नाम-माम्
सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥
सद्वस्तुनः निर्णयात्मना अनुसरणेन गमय-नाम-माम्
हे-ईश्वर स्वकीयायामेव उपत्यकायां प्रदर्शय-नाम-मे मार्गम् ।
नाम अस्ति-मे कृष्ण (इति) शिवभावनां वर्धय-नाम-मे
सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥ १८८५ ॥ १२१ ॥

पुनरपि स्वेष्टप्रार्थनस्तुतिं निरूपयति ॥ १२२ ॥

सर्वानेव (बन्ध्वादिसहचारिवर्गं) गृहीत्वा नय-मां (स्वसमीपं) हे-सर्वोपकार-करणशील
अभिनवगुप्ताचार्यं इव ॥ १८८६ ॥
(यथा) द्वादश-शतं शिष्यान् सह-कृत्वा सः (अभिनवगुप्ताचार्यः) बाल्याचरित-ब्रह्मचर्यः
सर्वानेव गृहीत्वा गतः शिवलोकम् ।

दति दिह् ह्यथ् गव् कुस् दिह-दारी
अभिनवगुप्ताचारी ज़न् ॥
वंक्ति च्यानि कति महाकालन् मारी
लगयो-पारी शिव-रूपस् ।
पालना करवंनि काल-संहारी
अभिनवगुप्ताचारी ज़न् ॥
हर्‌स्वख दृष्टि अस्य सर्व-पाफ् हारी
याञ् आय् नुनरकि नारी-किनि ।
स्यन्दि-श्रान शिव-ध्यान शाफ् न्यवारी
अभिनवगुप्ताचारी ज़न् ॥
रामरादन खंति भरत-बाल सारी
बाल छ्यय सूंत्य् गय पारीज़ान् ।
बरञ-बल सुचरिथ प्रथम-बरञ तारी
अभिनवगुप्ताचारी ज़न् ॥ १८९० ॥
नादब्यंद-हंसनाद कुख् च़वा-पारी
नाडी-चक्र-सूंत्य् गय ब्रह्म-ज़ान् ।
ब्रह्म सर सर गोख् तरि हंस-दारी
अभिनवगुप्ताचारी ज़न् ॥
स्वख-स्वख प्रथमुक् अशु् गव ज्यारी
न्यथनंनि सनि-स्वगनि वनि तति आख
शिव-लोल कोलसर सर्व-पाफ् हारी
अभिनवगुप्ताचारी ज़न ॥

इहत्यं देहं गृहीत्वा गतः कः देहधारी

अभिनवगुप्ताचार्यः इव* ॥

भक्ताः तव क्व-नाम (न कुत्रापि) यमेन हताः

उपहारीभविष्यामि-ते (तादृशं) शिवरूपम् ।

(हे) जगत्पालनां करणशील कालसंहारिन्

अभिनवगुप्ताचार्यः इव ॥

हरमुखाख्यगिरिस्थानात् (यावद्भूतसमूहैक्यस्य वा) दर्शनेन अस्माकं सर्वपापानि हृतानि

यावत् आगता-वयं लुनर्-ग्रामस्य (सुषुम्नाख्येन वा) नाडीमार्गेण ।

(तत्र वहत्) सिन्धुनद्याः (सङ्गमात्मनद्या वा) स्नानेन शिवध्यानेन (च) शापाश्च निवारिताः

अभिनवगुप्ताचार्यः इव ॥

रामराधनाख्यक्षेत्रे (रामाराधनरूपे) आरूढाः भरताख्यगिरिं सर्वे-एव

हे-वत्सल त्वयैव सह संपन्ना उपलब्धिः ।

बरज़बलाख्यस्थाने (प्राप्यमणिपूरात्मनि) उद्घाटय प्रेमात्मद्वारस्य अर्गलानि

अभिनवगुप्ताचार्यः इव ॥ १८९० ॥

नादबिन्द्वाश्रितहंसनादेन अस्मि चतुष्पार्श्वतः (परितः)

(यत्र) नाडीचक्राभ्यासेन संपन्नं-नः ब्रह्मज्ञानम् ।

ब्रह्मसरःस्थानरूपे (ब्रह्मरन्ध्रे) उपलब्धः संपन्नस्त्वं तीर्णा-वयं हंसद्वाराख्यगिरितः

अभिनवगुप्ताचार्यः इव ॥

अकस्मादेव प्रेम्णः अश्रु संपन्नं-नः प्रवहत्

हे-दिगम्बर निम्नोन्नते उपलक्षणं तत्र आगतस्त्वम् ।

शिवरागात्मनि कौलसरो-नाम्नि-सरसि सर्वपापानि परित्यक्तानि (अस्माभिः)

अभिनवगुप्ताचार्येणेव ॥

---

* केवलं स एव गुहां प्रविश्य सद्वादशशतशिष्यवर्गः अनेनैव देहेन गतः शिवलोकम् । तत्प्रवेशगुहा च बीरु-पुरगणे प्रसिद्धा वर्तते ॥

कोफुर-रंग कुख् च़ह् गंगाद़ारी
  अस्य प्यठ् गंग-जट जारी चाव् ।
वंखं्ति नन अद बन सर्वादिकारी
  अभिनवगुप्ताचा़री ज़न् ॥
भैरव-नाथ पत पत लारि-लारिय्
  बीरु प्यठ् निम् लारिय्-किन् ।
ग्वफि-मज़् अम्टंय् दिम् दारि-दारिय्
  अभिनवगुप्ताचा़री ज़न् ॥
गंजू म्य दर्गय् त च़ंजू म्य खारी
  लंजू म्य वथ् यंजिवारी-किन् ।
ग्वफि-मज़् गंजिगाह् करय् जट-दारी
  अभिनवगुप्ताचा़री ज़न् ॥ १८९५ ॥
जे जे कुय् च़्य जै शिव ओंकारी
  यित दर्शुन् दित नित कृष्णस् ।
चावनाविय् सर्व-संकल्प-बारी
  अभिनवगुप्ताचा़री ज़न् ॥ १२९ ॥

---

123. PRAYER FOR THE THREE GREAT BLESSINGS!

सदाशिव स्वामियो कर् म्योनु च्यारय् ।
  दह् ब्राह्मन-ज़न्म् मा मेल्यम् दुबारय् ॥ १८९७
दया-दर्मय् व्यचा़रय्-सूंत्य् वारय् ।
  सदा रोज़्तम् त वोज़्तम् कथ तारय् ॥

कर्पूरमलिताङ्गतया (तत्समानवर्णः) असि त्वं हे-गङ्गाधर,

अस्मान् प्रति जटागङ्गां प्रवहन्तीं प्रक्षिप ।

भक्तः प्रकटो-भवेयं ततः भविष्यामि सर्वाधिकारयुक्तः

अभिनवगुप्ताचार्यः इव ॥

हे-भैरवनाथ अनु अनु अतिशयेन धावित्वा

भीरुपुरगणस्थानं प्रति नयस्व-मां लहरपुरगणमार्गद्वारा ।

(तत्र) गुहामध्ये अमृतं देहि-मे धारासंपातपूर्वकं-प्रक्षिप्य

अभिनवगुप्ताचार्यस्येव* ॥

गलिता मे दुर्गतिः च नष्टा (च) मम क्लिष्टता

संमिलिता मम पदवी पंजिवोर्-नाम्नो-ग्रामप्रदेशात् (परमोत्कृष्टपदात्) ।

(तत्र) गुहामध्ये चामरवीजनं (त्वदर्चाव्यवहृतिं) कुर्यां-ते हे-उपलक्ष्यमाण-जटाधारिन्

अभिनवगुप्ताचार्यः इव ॥ १८९५ ॥

जय-जयेतिकारः अस्ति-ते ते जय शिव ओंकार(प्रणव)स्वरूप

आगच्छ-नाम दर्शनं देहि-नाम नय-नाम (स्वस्वमीपं) कृष्णाख्यं (माम्) ।

त्याजयित्वा सर्वसंकल्पभारान्

अभिनवगुप्ताचार्यं इव ॥ १२२ ॥

पुनरपि स्वाभिमतानुरूपं प्रार्थयति ॥ १२३ ॥

सदाशिव स्वामिन् कुरु मदीयं उपायम् ।

इदं (वर्तमानं) ब्राह्मण-जन्म मा-नाम मिलिष्यति-मे पुनर्वारम् ॥ १८९७ ॥

स्वदयायाः-धर्मेण (स्वभावेन) विचारेण सुष्ठ्विव ।

साक्षात्कृत् तिष्ठ-नाम-मे तु शृणु-नाम-मे कथानां (विज्ञप्तीनां) त्रयम् ॥

---

* अकस्मादेव सर्वव्यवहारमध्यगमपि विषयभोगद्वारैव ब्रह्मविदं संपादय माम् इति भावः ॥

छ्यह् अख् कथ् दह् वनंज़् गंङ्गम् पनंज़् ज़ान् ।
दमिय् ज़न्मय् गंङ्गुम् नेरुन् दह् अर्मान् ॥
सर्थय् बासुन् त कासुन् गंङ्गु म्य अज्ञान् ।
महन् गंङ्गुस् न पशु-हिवु मूर्ख् नादान् ॥ १९०० ॥
मरन-विज़ि खरुन् गंङ्गुस् शिव-ध्यान् ।
अछ़िय् पथ-कुन् स्वछ़िय् चावुन् गंङ्गुस् प्रान् ॥
दहय् कथ् नंज़् छ्यह् कंज़् छ्यय् संगिफारस् ।
चन्दुन् कुय् हंटू वुछतस् त शीतज्यारस् ॥
स कंज़् यथ् लंजू त तथ् चौज़स् वन्योव् खन् ।
स हंटू यथ् लंजू त तथ् तोरुन् पनुनु म्वन् ॥
हच्य तय् कज़ यथि दयु आसि खबाव् ।
ब्वह् क्याह् वन आसि किथु अद शिव-सन्दु नाव् ॥
कुह् अस्लय् म्य न्यथंय् शिव-नथंय् दंह् ।
कुह् अस्लय् म्य दहय् शिव शिव कंह् ॥ १९०५ ॥
कुह् अस्लय् म्य दहय् ओसु शिव-सन्दु लोल् ।
कुह् अस्लय् म्य शिवंय ज़ोनु माज़ि तय मोलु ॥
लता च्यान्नूय् न्य दकू पंज़ू या अपंज़ू वंज़् ।
दक्ताय च्याज़ कंडू वानी म्य-निश् नंज़् ॥ १२३ ॥

---

124. THE POWER OF ŚIVA'S NAME.

पथ्-कुन् अम्तंथ् कुह् प्योमंतु यार्य
बेखबरिय-मझ़् सबंज़ू सांपंज़् ।

अस्ति एका कथा (तत्र) इयं कथनीया अभीष्टा-मे स्वस्य (स्वात्मनः) ज्ञप्तिः ।

अस्मिन्नेव जन्मनि अभीप्सितं-मम निर्गमनीयः (सफलीभाव्यः) अयं इष्टः ॥

सद्गुरुत्वेव भाषतां अपगच्छतां च इष्टं मे अज्ञानम् ।

मरणं (मर्तुं) इच्छामि (इष्यते-मया) न पशुजाति-सादृश्येन मूर्खः निर्बोधः ॥ १९०० ॥

मरणवेलायां स्मरेयं इच्छामि श्रीशिव-ध्यानम् ।

समाविश्य (स्वरूपे) अन्ततः अवशिष्य (देहमात्रेण) त्यजेयं इच्छामि प्राणान् ॥

इयमेव कथा प्रसिद्धा अस्ति शिला अस्ति स्पर्शमणिः ।

चन्दनं अस्ति काष्ठं पश्य-नाम-तस्य तु शीतलत्वम् ॥

सा शिला येन संगता तस्य तु वस्तुनः संपन्नं स्वर्णम् ।

तत् काष्ठं येन संगच्छते तस्य तु संक्रामितस्तेन स्वकीयः गुणः ॥

काष्ठस्य च शिलायाः यदा ईदृशः भवेत् स्वभावः (गुणः) ।

अहं किं वदिष्यामि भवेत् कीदृशं तर्हि श्रीशिवस्य नाम (तत्स्मरण) ॥

अस्ति धन्यत्वं मम (यतः) नित्यमेव शिवसंबन्धि-व्रतं धृतम् ।

अस्ति धन्यत्वं मम (यतः) प्रत्यहं शिव शिवेति कृतं (कीर्तितं मया) ॥१९०५॥

अस्ति धन्यत्वं मम (यतः) सदैव आसीत् श्रीशिवस्य अनुरागः ।

अस्ति धन्यत्वं मम (यतः) शिव-एव ज्ञातः (मया) माता पिता च ॥

स्तुतिकीर्तिः त्वदीयैव मया ईदृशी समीचीना वा असमीचीना कथिता (मया) ।

इच्छया (दयया) त्वदीयया प्रादुष्कृता वाणी मत्सकाशात् प्रत्यक्षा ॥ १२३ ॥

अथ शिवनामस्मरणोत्कृष्टताफलनिरूपणपूर्वकं ग्रन्थसमाप्तिं पथ्कुन् इति समाप्तिवाचकार्थान्तरपदेन निर्दिशति ॥ १२४ ॥

पुरा-हि अमृतं अस्ति पतितं वन्यवृक्षविशेषे

अज्ञातप्रायमध्ये (स वृक्षः) सदा-हरित्पर्णः संपन्नः ।

अड युस् शिव-नाव् ज़्यवि-प्यठ् खारे
तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥ १९०८ ॥
समयाह् वातिथ् पान देह् त्रावे
स्थत्खरूफ् तस् ति द्यान् पावे याद् ।
ब्रह्मांडस् प्यठ् प्रान् तस् खारे
तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥
युस् इति लोल-अश्रु त्रावि दारि-दारे
वैतरन् नदी क्याह् करि तस् ।
अकि शिव-नाव-सुत्य् ज़गतस् तारे
तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥ १९१० ॥
युस् शिवनाथस् अनज़ान् माने
तस् कुस् त्राने यम-द्वारस् ।
दर्म-राज़ ब्रोंठ तस् मीठि दिनि लारे
तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥
अख् शिव-नाव् लछ-बद्दि पाफ् गाले
च़ित्रग्वप्य् कुस् कलम् डाले तस् ।
कुस् पाप-दंड् तस् वहिय-प्यठ् च्यारे
तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥
युस् शिव-पूज़ाय किति पोश् च़ारे
तस् करि देवलूख् पोश-वर्शुन् ।
सुय् खसि विमानच सवार्य
तस् कति मारे यम तय् काल् ॥

तर्हि यः शिवस्य-नाम जिह्वाग्रे आरोपयिष्यति

तं क हनिष्यति यमः कालश्च ॥ १९०८ ॥

समयं प्राप्य स्वयं देहं त्यक्ष्यति

चित्स्वरूपः (शिवः) तं अपि ध्यानं पातयिष्यति स्मृतौ ।

ब्रह्मरन्ध्रस्य पृष्ठे प्राणं तं आरोपयिष्यति

तं क हनिष्यति० ॥

यः इह अनुरागाश्रु त्यक्ष्यति धारासंपातम्

वैतरणी नदी किं करिष्यति तस्य ।

एकेन शिवनामस्मरणेन जगतीं तारयिष्यति

तं क हनिष्यति० ॥ १९१० ॥

यः श्रीशिवं अज्ञानेनापि स्नानं-विधास्यति

तं कः प्रवेशयिष्यति यम-द्वारम् ।

यमराजः पुरस्तात् तस्य चुम्बनानि दातुं धाविष्यति

तं क हनिष्यति० ॥

एकं शिव-नाम लक्षशःसंख्याकानि पापानि नाशयिष्यति

चित्रगुप्तः कां लेखनीं वर्तयिष्यति तस्य ।

किं-नाम पापदण्डं तस्य लेख्यपत्र-पृष्ठे बध्नीयात्

तं क हनिष्यति० ॥

यः श्रीशिवपूजायाः कृते पुष्पाणि विचेष्यति

तस्य करिष्यन्ति देवलोकाः पुष्पवर्षणम्* ।

स-एव आरोक्ष्यति विमानस्य वाहनम्

तं क हनिष्यति० ॥

* देवानां पूज्यः स भवेत् इति भावः ॥

संसारस् थिनु कुह् ग्रट-अन्वारे
प्रारब्द् कुय् फल् खार्य-मङ्ग् ।
फल् सोरि कल् ब्यहि कुस् कस् प्रारे
तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥
क्रष्णस् सुय् शिव शिव करनावे
च्यावनावे तस् प्रयम-अम्रॅथ् ।
सुय् नाव् ज्ञान-योग् तस् पारे
तस् कति मारे यम् तय् काल्॥१८१५॥१२४॥

॥ इति शिवम् ॥

॥ इति शिवपरिणये स्वात्मानुरागात्तशिवनामस्मरणफलानुकथनं समाप्तम् ॥

॥ उत्तरार्धं च संपूर्णतां गतम् ॥

॥ ग्रन्थश्चायं समग्रः समाप्तः श्रीशिवार्पणं पाठकश्रोत्रादिसत्फल-मोदाय च भूयात् ॥

संसारमार्गं आगन्तुं अस्ति पेषणीयन्त्रानुवारेण

प्रारब्धं अस्ति फलं उपरिस्थकाष्ठाल्याम् ।

फलं अवसितं-(यदा)-भवेत् कलयन्तं निविष्टं-भवेत् (तदा) कः कं अनुधाविष्यति

तं क्रः हनिष्यति० ॥

कृष्णाख्यं (मां) स-एव (तन्नाम) शिव-शिवेति (स्मरणं) कारयिष्यति

पाययिष्यति तं (मां) स्वप्रेमात्मामृतम् ।

तदेव नाम ज्ञान-योगं तस्य पारयिष्यति

तं क्रू-नाम हनिष्यति यमः कालश्च ॥ १९१५ ॥ १२४ ॥